PEDANII

DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE MEDICA MATERIA LIBRI SEX,

Ioanne RVELLIO Suesſionenſi interprete.

HIS ACCESSIT, PRAETER *Pharmacorum ſimplicium catalogum, copioſus omniũ fermè medelarum ſiue curationũ Index.*

LVGDVNI,

Apud Theobaldum Paganum.

M. D. XLVII.

INDEX OMNIVM
quæ in Dioſcoride continentur.

FINIS.

INDEX NOMENCLATIONUM, quibus officinæ Seplaſiariorum, & Herbarij noſtri temporis vtuntur.

FINIS.

EPITAPHIUM
Ioannis Ruellij, Dionysio Corronio authore.

Hic situs est, in quo viguit medicina, Ruellus:
In quo naturæ notitia, atque poli.
In quo prima fuit dos, Graiûm vertere scripta
In Latium, ac Latio scribere digna Ioue.
Olim erat affinis, nunc est conuiua deorum,
Præmiaq; illa sui grata laboris habet.

NAENIA IN OBITV RVELLII.

Cesserat è viuis ad celsa Ruellius astra,
Constiteratq; alti clarus in arce patris.
Cùm periisse hominē rara Mors, ait, Ecce triūphe
Clamet io, cuicui victima grata cadit.
Vicimus, en nostras toties qui eluserat arteis,
Qui toties mortem vicerat, interiit.
Ast vbi in ore virûm versari auditq; videtq;,
Hunc magis atq; magis viuere, victa fremit.
Cui Pæā, quibus ortus erat mihi redditur astris,
Quemq; putas victum, bina trophæa refert.
Prima, quòd olim animas mille atro depulit orco:
Altera, quòd moriens nunc quoq; mille rapit:
Nempe Dioscoride Romana per oppida ducto,
Cui toga, cui potior lingua Latina, sua est.
Cætera quid memorem victuri scripta laboris,
Naturam & stirpes, pharmacaq; omne genus?
Non villas, nec equos, nec curam diuitis agri,
Nullaq; vitæ hominis commoda præteriit,
Quæ non tractarit, sapientibus edita Graiis,
Quæ non reddiderit, vel meliora suis.
Vtq; mage inuideas, dicam amplius, edidit annis
A mille haud quisquam tanti opus ingenii.

FINIS.

PEDANII
DIOSCORIDIS
ANAZARBEI, DE
Medicinali materia, libri primi præfatio,
Ioanne RVELLIO Suessionensi interprete.

QVANQVAM *amicissime Aree, complures non veterum modò, sed recentiorum quoq;, de medicamẽtorum compositione, viribus, atq; probatione commentati sunt: nobis tamen nec vanum, nec à ratione abhorrentẽ impetum animi ad hoc opus incessisse, tibi ostendere tentabimus: quòd eorum nonnulli absolutum nihil ediderunt, alij quàm plurima, quæ auditu percunctando didicerant, scriptis tradiderunt. Siquidem* Bithymus Iolas & Heraclides Tarentinus, *omissa prorsus herbarũ tractatione, rem sanè quàm paucis perstrinxerunt.* Neq; *verò omnes illi de metallicis quicquam rebus aut odoramentis memoriæ prodiderũt. Crateuas autẽ herbarius, &* Andreas *medicus, qui cæteris diligentius hac in parte versati videtur, radices multas apprimè vtiles, herbasquẽ haud quaquã adnotatas, reliquerũt. Veruntamen*

mẽ priscorum subscribere oportet sentẽtijs quos, etsi pauca ipsis referantur accepta, magnam tamen impendisse diligentiam constat. Iunioribus minus assentiẽdum: è quibus Iulius Bassus, & Niceratus, & Petronius Niger, & Diodotus, Asclepiadæ omnes, medicinalem materiam vernaculam cognitamq; vulgò, dignam censuerunt, quæ ab ipsis literis exactè mandaretur: & vt medicamentorũ vires probationesq; cursim complexi, sic nullo experimento eorum effectus colligentes, inani verò reddendarum causarum studio verba fundentes, alia pro alijs scriptitando, rem in aceruum congeriemq; controuersiarum extulerunt. Siquidem, qui inter eos egregius habetur Niger, euphorbium, nascentis in Italia, chamelææ succum esse contendit: androsæmonq; eandem herbam cum hyperico esse. quinetiam aloën in Iudæa fossilem nasci, & pleraque his similia exponit, reclamante euidentia, quæ prorsus veritati refragantur. Quibus coniectura colligi potest, ea non oculata fide, sed narratione potius ab alijs accepisse. In ordine ijdem ipsi aberrarunt, partim eorum discrepanteis nullaq; cognatione coniunctas vireis collidentes: partim per elementa literarum scripta in ordinem digerentes, quò facilius memoriæ mandarẽtur, genera & eorum effectus à sua cognatione disiungentes. Nos verò ab iuuentute, vt ita dicam, iuuenta, ingi desiderio cognoscendæ materiæ allecti,

Dioscoridis cognoscẽdorum simpliciũ studium.

permul

permultis regionibus peragratis (nec enim nescis nos militarẽ vitam exegisse) tuo hortatu cõmentationẽ in sex libros contulimus: quod opus tibi dicamus, Aree, animi gratitudine obsequentes, ob eum quo nos prosequeris affectum. Etenim natura cùm in omneis eruditione excultos, tum verò in eos quibus cum tibi eiusdẽ artis necessitudo intercedit, pronus ad amicitiã esse soles: in nos etiã aliquãto peculiarius. Enimuero non parum præbet tuæ probitatis argumentum, optimi viri Licinij Baßi singularis erga te amicitia: quam vnã nobiscum degentes nouimus, cum mutuam inter vos beneuolentiam æmulatione dignam intueremur. Admonitum autem te velim, eosq; qui in hosce commentarios incident, ne in verbis facultatem nostram æstimetis, sed potius adhibitam rebus cum peritia curam. Etenim plurima visu ipsi exactißimè cognouimus: quædam etiam ex eis, de qua inter omnes conuenit historia, percũctationeq; rerum apud singulos vernacularum diligenter accepimus. Dabimus igitur operã, vt differẽti ab alijs ordine tradito, genera medicinarum viresq; describantur. Quòd autem necessaria sit medicamentorum ratio, nemo est fermè qui ignoret. quòd ea & toti arti coniuncta sit, vniuersisq; eius partibus efficax administret auxiliũ. Quare per medicamentorum compositiones atque mistu ras, & facta in morbis pericula extẽdi, & incre-

mentum capessere potest, quàmplurimum conferente singulorm medicaminũ cognitione. Quin etiam vernaculam familiaremq; materiã cõplectemur, vt perfecta sit quæ à nobis relinquetur doctrina. Verũ in primis curã impendere oportet, vt suis tẽporibus singula & demetãtur & recõdantur. certè pro horũ ratione aut valẽt viribus, aut euanido nulloq; munere funguntur. Serena igitur cœli constitutione demetenda sunt. Magni siquidẽ refert inter colligendũ, si vel squalores vel imbres infesti sint: quemadmodum si loca, in quibus prodeunt, cliuosa, & ventis exposita sint et perflata, frigidaq; & aquis carentia: in his enim locis vires eorum longè validiores intelliguntur. Contrà, quæ in cãpestribus, riguis, & opacis, cæterisq; locis à vento silentibus enascuntur, plerunq; degenerant, & minus viribus valent: multoq; magis, si non suo tẽpore nec opportunè colligãtur, aut si per imbecillitatem intabuerint. Neq; ignorandũ, sæpe pro peculiari loci natura, aut anni clementia, maturius aut serius adolescere. Nonnulla propria vt, hyeme florent & folia pariunt: quædam bis anno florifera. Quare cui in animo est horum peritiã assequi, necesse est eum prima germinatione solo emergentibus, adultis & senescentibus adesse. Nam qui pullulanti herbæ duntaxat adstiterit, adultam cognoscere non potest: neque qui adultam tantum inspexerit, nuper erumpentem nos

Plantæ, vt exactè cognoscant, omni tempore inspiciendæ.

noſcet. Quo fit, vt propter mutatam foliorum faciem, caulium proceritates, florũ ſeminisq; magnitudinẽ, & id genus alias peculiares notas, nõnulli qui olim has rerum varietates nõ perſpexerũt, magno in errore verſentur. Quæ cauſa etiã nonnullis ſcriptoribus impoſuit, qui herbas quaſdam, verbi gratia, gramen, quinquefolium, & tuſsilaginem emittere florẽ, fructum & caulem negant. Ergo qui ſepius ad viſendas herbas & earũ natales ſe contulerit, earum cognitionem maximè conſequetur. Scire etiamnum conuenit, ſola ex herbaceis medicaminibus veratri genera, nigrum, inquam, & candidũ multis edurare annis: reliqua à trimatu inutilia. Quæ verò fruticoſa ſunt, ſicut ſtœchas, trixago, polium, abrotonũ, ſeriphium, abſinthiũ, hyſſopum, & alia id genus ſemine prægnantia demetantur. flores quoque antea, quàm ſponte ſua decidant. fructus autem, vt maturi decerpantur neceſſe eſt: & ſemina, vbi ſiccari cœperint, priuſquàm defluant. Herbarũ ſuccus & foliorum elici debet, germinantibus tũ primum cauliculis. Lac & lacrymæ excipiantur, inciſo per ſummũ adoleſcentiæ vigorem caule. Radices, & liquamenta, corticéſve vt recondantur, eximere conuenit cum herbæ ſuis folijs exuuntur. Siccantur etiam expurgatæ inibi, locis aſpergine nõ redolentibus: ſed quæ luto aut puluere ſunt obſitæ, aqua elui debent. Flores & omnia quæ iucũdum

odorē efflant, arculis tiliaceis, nullo situ obductis, reponantur. Nonnūquā charta aut folijs semina, vt perennent, aptè inuoluuntur. Liquidis medicaminibus densior materia, argētea, vitrea, aut cornea conuenit. Fictilis etiam, si modò rara non sit, accommodatur: & lignea, præsertim è buxo: sed ænea vasa ocularijs medicamentis liquidisq́;, & omnibus ijs quæ aceto, pice liquida, aut cedria cōponuntur. Adipem autem & medullas stagneis vasis recondi conuenit.

Iris. CAP. I.

IRIS *à cælestis arcus similitudine nomen accepit. Folia fert gladioli, sed maiora, latiora, & pinguiora. Flores in caule æqualibus inter se spatijs distant, incurui, varij: siquidem candidi, pallentes, *lutei, purpurei, aut cærulei conspiciuntur: quæ diuersi coloris specie, quædam cælestis arcus imago repræsentari videtur. Radices subiacent geniculatæ, *duræ, odoratæ: quæ frustatim dissectæ, in vmbra siccantur, & traiectæ lino recōduntur. Melior est Illyrica, & Macedonica: & inter has laudatissima, quæ pumila ferè & densa constat radice, frangenti contumax, subrufo colore, *gustu amaro, odore per quàm syncero, ita vt nullum prorsus situm redoleat: quæ dum tunditur, sternutamēta mouet. Secundum locum habet*

ἀμήλινα, non μίλανα.

*στεραί, *id est, solidæ,*

*Τῇ γεύσει πυρωτέρα, *id est, gustu feruentiore.*

bet

bet Africana, cādicans, gustuq; amara. Teredines in vetustate sentiunt, tūc tamen odoratiores reddi solent. Vis omnibus excalfactoria, extenuās, cōtra tussim efficax: humorū qui ægrè reÿciūtur crassitiem digerunt, bilem crassamq; pituitā ex hydromelite drachmis septem epotæ purgant, somnum conciliant, lacrymas ciunt, torminibus medentur. Eædem potæ ex aceto auxiliantur serpētium ictibus, lienosis, cōuulsis, perfrictionibus, horroribus, & quibus genitura effluit: menses ex vino potæ pellunt. Decoctum earum, fœminarū fotibus vtiliter imponitur, ad emolliendos locos, laxādaq; in eis venarum spiracula, ischiadicis infunditur, fistulas ac sinus carne explet. Radices ex melle glandis modo subditæ, partus extrahunt: quinetiā coctæ & illitæ, strumas, veteresq; duritias emolliunt. Siccæ quoq; vlcera replent, & cū melle purgant: nudata ossa corpore operiunt: doloribus capitis, cum aceto & rosaceo magna vtilitate illinuntur. Admotæ cū albo veratro & duabus mellis partibus, lētigines & vitia cutis in facie à sole contracta emaculat: pessis, malagmatis, & acopis inseruntur. In vniuersum, magni ad omnia vsus.

ANNOTATIO.

Censetur Galanga officinarum. Nec enim Acori genuinam aut faciem aut naturam obtinet, quam vulgus herbariorum in hoc nomine solet indicare.

Acorum. CAP. II.

ACorum folia iridis habet, angustiora tamen: radices non dissimiles, complicatas, non in rectum sed obliquum actas, & summo cespite sparsas, geniculis interceptas, albicantes, gustu acres, odore non ingratas. Optimum est densum, candidum, plenum, carie non exesum, odoratum, cuiusmodi Colchidicum & Galaticum, quod aspletion dicunt. radici vis calfactoria. Decoctũ potu vrinam cit: prodest lateris doloribus, & iocineris atque thoracis: item torminibus, vulsis, ruptis: lienem absumit, vrinæ stillicidio & serpentum ictibus auxiliatur, insidentibus ad muliebres affectus iridis modo vtiliter imponitur, oculorum caligines succo discutit, antidotis radix magno vsu commiscetur.

Meon. CAP. III.

*MEon, quod Athamanticum vocant, in Macedonia & Hispania plurimũ gignitur, *anetho foliis & caule simile, sed eo crassius. binũm fermè cubitorum altitudine attollitur, sparsis in obliquum rectumq; radicibus, longis, tenuibus, odoratis, linguam excalfacientibus. Quæ ferue factæ ex aqua, vel tritæ citra coctionem, præclusorum renũ vesicæq; farctæ vitia potu leniunt, vrinæ difficultati medentur, stomachi inflationes discutiunt. Torminibus, affectæ vuluæ, articulorũ doloribus, atq; fluxionibus pectoris, tritæ cũ melle*

* Plinius aniso habet: ac sic etiã Marcello in cõmẽt. teste, Græci quidam vetustissimi co dices, quæ diuersitas facit, vt qualis herba sit Meon, non facilè qs conieccerit,

In eclegmate auxiliãtur, ſanguinẽ per menſtrua pellunt, deſeſsionibus feruefactæ: infantibus autẽ illitæ imo vẽtri, vrinas mouẽt: quòd ſi plus quàm deceat ex his bibatur, caput dolore afficiunt.

Cypirus. CAP. IIII.

Cypirus, quẽ aliqui eryſiſceptrum, vt aſpalathum appellant, folia fert porraceis proxima, ſed longiora & exiliora: caulem odorati iunci, cubitalem aut maiorẽ, angulosſum, in cuius cacumine minuta folia cum ſemine exoriuntur: radices, quarum in medicina eſt vſus, cohærentes inter ſe, oleis oblongis ſimiles: aut rotundæ, nigro colore, ſuaui odore, amaro guſtu. In lacunoſis, paluſtribus & cultis enaſcitur. Optima eſt grauiſsima, denſa, fractu cõtumax, plena & aſpera, odoris cum quadam acrimonia iucundi, qualis eſt Cilicia, Syriaca, & quæ à Cycladibus inſulis petitur. Huic calida vis ineſt. Venarum ſpiracula laxat, vrinam ciet, ad calculos aquamq; ſubter cutem vtiliſsimè bibitur, aduerſus ſcorpionum ictus remedio eſt, perfrictionibus vuluæ, & præcluſionibus fotu prodeſt, pellit menſes. Contra vlcera oris etiam ſi depaſcant vorentq;, farina eius efficax eſt. Malagmatis calfacientibus, & vnguentorum ſpiſſamentis benè adijci ſolet. Aliud cypiri genus tradunt in India naſci, gingiberis effigie, quod mãducatum croci vim reddit, guſtu amaro ſentitur, & illitũ præſentẽ pſilothri vim exhibet.

Cardamomum. CAP. V.

CArdamomum optimum est, quod ex Comagene, Armenia, Bosphoroq; deuehitur: in India quoq; & Arabia prouenit. Eligi debet plenũ, frangenti contumax, occlusum, fractumq; (quod enim huiusmodi non est, exoletum iudicatur) & gustu acre, subamarum, & odore caput tentans. Excalfactoriam vim habet, potumq; ex aqua facit ad comitiales, Ischiadicos, tusses, neruorum resolutionem. Item ad rupta, vulsa, tormina: latas ventris tineas excutit. Ex vino autẽ potũ, renibus, difficultati vrinæ, à scorpione ictis, neque non omnibus venenũ vibrantibus, auxilio est Cum cortice radicis lauri epota drachma calculos comminuit, partus suffitu enecat, scabiem ex aceto illitũ adimit. Et ad vnguentorum spissamẽta additur.

Nardum. CAP. VI.

DVo nardi genera: vnum Indicum, alterum Syriacum appellatur, non quòd in Syria proueniat, sed quòd montis in quo oritur, pars vna ad Syrios, pars altera ad Indos flectitur. Ex hoc Syriaci genere præcipuum est recẽs & leue, largam gerens comam, flauum colore, perquàm odoratũ, ac cyperum redolens, breui spica, amaro sapore, linguam siccante, quod diu in sua odoris gratia permaneat. Ex Indicis autem nardum quoddam Gangitis vocatur, à fluuio Gãge, apud quem enascitur, montẽ præterfluente: quod

gen-

*genus ob multam loci, in quo prodit, vliginem, vi-
ribus infirmius est, atque procerius adolescit plu-
res ferens spicas ab vnica radice comosas, vnaq;
conuolutas, ac grauiter olentes.* Mõtanum autem
*odoratius, spica breui ac mutila, odore cypero vi-
cino, cæteras habens Syriaci dotes. Est & genus
quoddam cui Sampharitico nomen locus indidit,
frutice breui, in magnas se spargens spicas, candi-
diore interim medio caule, hircorum virus supra
modum redolẽte: quod improbatur. Madefactum
vendi solet: quod vitium ex eo deprehẽditur, quòd
candida sit spica, & squalida, * nulloq; puluere
obsita. Adulteratur stibio cũ aqua aut palmeo vi-
no, inspissationis põderisq; causa inspirato. Intue-
ri autem oportet si lutum radicibus insideat, &
incerniculo puluerem excutere, eluendis manibus
vtilem. Vim habent excalfactoriam, & exiccan-
cantem. Vrinam mouent, aluum potu sistũt, vul-
uæ profluuia, saniemq; apposita supprimũt: Nau-
seæ ex aqua frigida auxiliãtur, & stomachi ro-
sionibus, inflationi, iocineri, regio morbo, renum
vitiis. Aquæ autem incoctæ fotu ad insessum, vul-
uæ inflammationibus medentur: ad glabras ocu-
lorum genas valent: siquidem eas ad densiorem
pilum reducũt. perfusis humore corporibus inspar-
guntur. Miscentur antidotis, & in fictili nouo nõ
picato ad ocularia medicamenta recondũtur, tri-
ta in farinam, & cum vino in pastillos coacta.*

* καὶ μὴ ἔχειν τὸν χνοῦν, id est, et quod natiua careat lanugine.

Nardum Celticum. CAP. VII.

Elticum nardum nascitur in Liguriæ alpibus, saliunca patrio nomine appellatum, prouenitq; in Istria. Exiguè fruticat, & cum radicibus in manuales fasciculos componitur. Folia habet oblonga, colore in flauum languido florem luteum. Cauliculorum & radicũ duntaxat vsus est, et odoris suauitas: vnde pridie fasciculos aqua abluere expedit, & exēpta terra pauito solo atq; humenti subiecta charta reponere, postridie repurgare. siquidem vtile, cum aceroso alienoq; propter humoris vim, nõ excutitur. Adulteratur imposita herba simili, quæ hirculus vocatur, ab odoris grauitate: sed facilis cogniti o. nanq; herba candidior est, sine cauliculo, minoribus folijs, radice neque amara, neq; odorata, vti verum nardum est. Itaq; radices atq; cauliculi, abiectis folijs triti secernuntur, vino excipiuntur, digeruntq; in pastillos, & ita fictili nouo diligenter operto, asseruari debent. Laudatur maximè recens, iucũdi odoris, radice numerosa cohærens, plenum, nec fragile. Ad eadẽ, quæ Syriacum pollet: sed vehementius vrinam cit, & stomacho vtilius est. Inflammationibus iocineris, et felle suffusis auxiliatur. Contra stomachi inflationes, cum absinthij decocto bibitur: item aduersus li. nem, renum & vesicæ vitia, & venenatos ictus, ex vino. Additur in malagmata, potiones, & calfacientia vnguenta.

Hirculus herba.

Mon

Montanum nardum. CAP. VIII.

MOntanũ nardũ, quod ab aliquibus thylacitis, & niris appellatur, in Cilicia, & Syria nascitur, surculo et folijs eryngio similibus, minoribus, minimè tamen spinosis, asperisq;. Radicibus binis nititur, aut pluribus, nigris, odoratis, ceu hastulæ regiæ, sed longè gracilioribus, & longè minoribus. Neq; caulem, neq; fructum, neq; florem profert. Ad eadem ad quæ Celticum efficax.

ANNOTATIO.

*Minoribus]. Fuchsius in opere de Stirp. maioribus legendũ suspicatur. Plinius, qui hinc omnia mutuatus est, mollioribus habet: quod sanè vtrunque herbæ, quàm aptissimè quadrat.

*Cytino hyoscyami.] Id est, flori hyoscyami, qui veri cytini, quem domesticæ punicæ florem esse nouimus, aliquam exprimit effigiem, vt in eius descriptione author Dioscorides.

Asarum. CAP. IX.

*ASarum, quod & ipsum aliqui syluestre nardum appellant: hederæ folijs *minoribus multò, rotundioribusq;, floribus *cytino hyoscyami similibus, purpureis, inter folia proxime radicem emicantibus, odoratis, in quibus semen acinosum. [Cauliculos habet angulosos, asperos, & molles] radices numerosas, geniculatas, tenues,* Deest in Græco.

nues, obliquas, gramini nō dißimiles, longè tamen graciliores: odoratas, excalfacientes, & quæ linguam vehementer mordēt. Excalfactoriam vim habet: vrinam cit, hydropicis & vetusto coxendi cum dolori prodest. Radices senis drachmis ex aqua mulsa potæ, menses trahunt, & veratri albi modo purgant. In vnguenta additur. Vmbrosis montibus prou.nt, sed plurimum in Ponto, Phrygia, Illyrico, & Italiæ Iustinuensi agro.

ANNOTATIO.

*Maioribus] Rectius fortè minorib⁹ legas, vt Ruellius quoq; monuit. Flores siquidē Valerianæ nūc dictæ, quam Phu esse omnes ferè suspicātur, Narcissum effigie expreßißimè quidem referūt, eo tamē longè sunt minores: ni fortè soli diuersitati id imputandū cēseas.

Phu. CAP. X.

*Phu, quod & aliqui syluestre nardum appellant, nascitur in Ponto, folio *olusatri, aut elaphobosci, caule cubitali, aut altiore, læui, cauo, molli, in purpuram vergente, geniculis intercepto, floribus narcisso proximis, *maioribus, tenerioribus, & ex albicante purpureis: radice superius ad digiti minoris craßitudinem, ex obliquo villosa in nigri veratri aut iunci odorati modū: capillamentis inuicem contextus, flauescentibus, odoratis, cum quadam odoris grauitate nardum* *hipposelini.

æmu

æmulantibus. Excalfacit, vrinam mouet, si sicca potui detur. Decoctum eadem præstare potest. ad lateris etiã dolorem efficax, menses cit, antidotis inseritur. Adulteratur radice rusci ammista: sed maleficium deprehenditur: quoniam hæc dura est, & frangenti contumax, sine vlla odoris gratia.

Malabathrum. CAP. XI.

MAlabathrum arbitrantur aliqui esse Indici nardi folium, falsi quadã odoris cognatione: permulta enim nardum olent, quemadmodum phu, asarum, iris. secus autem res se habet. Nanq; malabathrum folium sui generis est, quod Indicæ gignunt paludes, lentis palustris modo innatans aquis, sine radice. Id collectum statim lino transsuitur, & siccatum reconditur. Tradunt siccatis æstiuo feruore aquis, humũ aridis fruticibus vri: quod vbi non euenerit, ne amplius quidem renasci. Laudatur recẽs, ex candido nigricans, integrũ, nec fragile, odore caput feriẽs: quod diu in sua vi odore permaneat, & nardũ sapore imitetur, nullo salis gustu. Infirmũ verò & minutim contusum, præsertim si cariosum virus olet, vitiosum est. Easdem nardo sortitur vires, sed efficacius omnia præstat. Vrinam vehemẽtius ciet, ac stomacho magis prodest malabathri vis. Lippitudinibus, inflãmationibusq; tritũ & in vino feruefactum cõmode illinitur: subditũ linguæ, oris halitũ & suauitatẽ cõmendat. Vestium quoq; odorẽ interpo-

terpositum seruat, & ab erosione tuetur.

ANNOTATIO.

Officinis falsò Cinnamomum hodie dicitur. Est enim earum Casſia, non quam hic Dioscorides, cui, sicut & aliis veteribus, fuit incognita, sed Actuarius libro de Composit. medic. depinxit.

Casſia. CAP. XII.

*CAsſia, cuius cõplura sunt genera, iuxta odoriferam Arabiã gignitur, crasſi corticis sarmento, foliis piperis. Eligenda est fuluescẽs, pulchri coloris, coralli æmula, perquàm angusta, longa, crasſa, & fistulosa, gustu mordẽs & * cum aliquãto feruore astringens, aromatica, vinoso odore cuiusmodi est, quæ ab incolis, achi appellatur, ab Alexandriæ negotiatoribus, daphnitis.* Huic *præfertur crasſa, purpurea, & nigricãs, Zigir cognomine, quæ rosam odore imitatur, præcipui in medicina vsus. Secundũ locũ tenet antedicta.* Ter*tia, cui Museletico blasto, id est germini, cognomẽ est. Reliquæ viles, et quæ* aphemũ dicitur, nigra, insuauis, cortice tenui, ac rimoso: & quædarca, & cittovocitatur barbaro nomine. Similior huic est pseudocasſia, quàm vt explicari posſit, quæ gustu coarguitur, cũ nec acris, nec odorata sit, hærentemq; medullæ corticẽ habeat. Inuenitur etiã lata quædã fistula, mollis, leuis, surculosa, quæ antedictæ præfertur. Dãnatur candicãs. scabra, hirci-*

num

* μετὰ πολλῆς. i. cũ multo.

* *Græcus asyphemõ*

tium virus redolens, & quæ tenui fistula, & sca bra cute sit. Vim obtinet calfaciendi, vrinam cien di, siccandi, & leniter astringendi. Conuenit ad medicamẽta oculorum, quæ præstandæ claritatis gratia cõcinnantur, & ad malagmata. Lentigi nes tollit cũ melle illita, mẽses trahit, cõtra vipera rũ ictus pota auxiliatur, aduersus intestinas inflã matiões omneis et renũ vitia, pota proficit. Fœmi nis in solio desidẽtibus, aut suffimentis, prodest ad dilatationẽ vuluæ. Ea duplo põdere medicamẽtis mixta, cinnamomi vicẽ supplet, si ipsum desit: nã eosdẽ effectus præbet, ad plurima perquàm vtilis.

Cinnamomum. CAP. XIII.

CInnamomi genera plura, patrium sibi no men vendicantia. Præfertur tamen Mosy liticum, quòd casiæ, cui Mosyliti nomen est, ali quam referat effigiem. Sed in eo genere recens, ni grum, ex vinoso in cinereũ vergens, læue, tenuibus ramulis, ac frequentibus nodis cinctum, perquàm iucundè olens. Optimi ferè indicium, iucundi odo ris proprietate constat. Inuenitur enim cum opti mo, eoq; quod peculiare est, odor rutæ aut car damomo proximus. Insuper acre, mordens, & cum calfactione quadantenus salsum, quod nõ ci tò confricanti asperum, aut frianti lanuginosum, læuibus; tamen internodijs appareat. Si certior fieri voles, vellito ab radice surculum. facilis est huiuscemodi probatio: nanque fragmenta miscel

lanea

odorẽ efflant, arculis tiliaceis, nullo situ obductis, reponantur. Nonnũquã *charta aut folijs semina, vt perennent, aptè inuoluuntur.* Liquidis *medicaminibus densior materia, argẽtea, vitrea, aut cornea conuenit.* Fictilis *etiam, si modò rara non sit, accommodatur: & lignea, præsertim è buxo: sed ænea vasa ocularijs medicamentis liquidisq́;, & omnibus ijs quæ aceto, pice liquida, aut cedria cõponuntur.* Adipem *autem & medullas stagneis vasis recondi conuenit.*

Iris. CAP. I.

IRIS *à cælestis arcus similitudine nomen accepit.* Folia *fert gladioli, sed maiora, latiora, & pinguiora.* Flores *in caule æqualibus inter se spatijs distant, incurui, varij: siquidem candidi, pallentes,* **lutei, purpurei, aut cærulei conspiciuntur: qua diuersi coloris specie, quædam cælestis arcus imago repræsentari videtur.* Radices *subiacent geniculatæ,* **duræ, odoratæ: quæ frustatim dissectæ, in vmbra siccantur, & traiectæ lino recõduntur.* Melior *est* Illyrica, *&* Macedonica: *& inter has laudatissima, quæ pumila ferè & densa constat radice, frangenti contumax, subrufo colore,* **gustu amaro, odore per quàm syncero, ita vt nullum prorsus situm redoleat: quæ dum tunditur, sternutamẽta mouet.* Secundum *locum ha-*

bet

*μήλινα, non μέλανα.

*στεραὶ, id est, *solidæ,*

*τῆ γεύσει πυρωτέρα, id est, *gustu feruentiore.*

bet Africana, cādicans, gustuq; amara. Teredines in vetustate sentiunt, tūc tamen odoratiores reddi solent. Vis omnibus excalfactoria, extenuās, cōtra tussim efficax: humorū qui ægrè reijciūtur crassitiem digerunt, bilem crassamq; pituitā ex hydromelite drachmis septem epotæ purgant, somnum conciliant, lacrymas ciunt, torminibus medentur. Eædem potæ ex aceto auxiliantur serpētium ictibus, lienosis, cōuulsis, perfrictionibus, horroribus, & quibus genitura effluit: menses ex vino potæ pellunt. Decoctum earum, fœminarū fotibus vtiliter imponitur, ad emolliendos locos, laxādaq; in eis venarum spiracula, ischiadicis infunditur, fistulas ac sinus carne explet. Radices ex melle glandis modo subditæ, partus extrahunt: quinetiā coctæ & illitæ, strumas, veteresq; duritias emolliunt. Siccæ quoq; vlcera replent, & cū melle purgant nudata ossa corpore operiunt: doloribus capitis, cum aceto & rosaceo magna vtilitate illinuntur. Admotæ cū albo veratro & duabus mellis partibus, lētigines & vitia cutis in facie à sole contracta emaculat: pessis, malagmatis, & acopis inseruntur. In vniuersum, magni ad omnia vsus.

ANNOTATIO.

Censetur Galanga officinarum. Nec enim Acori genuinam aut faciem aut naturam obtinet, quam vulgus herbariorum in hoc nomine solet indicare.

Acorum. CAP. II.

ACorum folia iridis habet, angustiora tamen: radices non dißimiles, complicatas, non in rectum sed obliquum actas, & summo cespite sparsas, geniculis interceptas, albicantes, gustu acres, odore non ingratas. Optimum est densum, candidum, plenum, carie non exesum, odoratum, cuiusmodi Colchidicum & Galaticum, quod aspletion dicunt. radici vis calfactoria. Decoctũ potu vrinam cit: prodest lateris doloribus, & iocineris atque thoracis: item torminibus, vulsis, ruptis: lienem absumit, vrinæ stillicidio & serpentum ictibus auxiliatur, insidentibus ad muliebres affectus iridis modo vtiliter imponitur, oculorum caligines succo discutit, antidotis radix magno vsu commiscetur.

Meon. CAP. III.

*MEon, quod Athamanticum vocant, in Macedonia & Hispania plurimũ gignitur, *anetho folijs & caule simile, sed eo craßius. binûm fermè cubitorum altitudine attollitur, sparsis in obliquum rectumq; radicibus, longis, tenuibus, odoratis, linguam excalfacientibus. Quæ ferue factæ ex aqua, vel tritæ citra coctionem, præclusorum renũ vesicæq; farctæ vitia potu leniunt, vrinæ difficultati medentur, stomachi inflationes discutiunt. Torminibus, affectæ vuluæ, articulorũ doloribus, atq; fluxionibus pectoris, tritæ cũ melle* in

* Plinius aniso habet: ac sic etiã Marcello in cõmẽt. teste, Græci quidam vetustißimi codices, quæ diuersitas facit, vt qualis herba sit Meon, non facilè qs coniecerit,

in eclegmate auxiliãtur, sanguinẽ per menstrua pellunt, desessionibus feruefactæ: infantibus antẽ illitæ imo vẽtri, vrinas mouẽt: quòd si plus quàm deceat ex his bibatur, caput dolore afficiunt.

Cypirus. CAP. IIII.

CYpirus, quẽ aliqui erysisceptrum, vt aspalathum appellant, folia fert porraceis proxima, sed longiora & exiliora: caulem odorati iunci, cubitalem aut maiorẽ, angulosum, in cuius cacumine minuta folia cum semine exoriuntur: radices, quarum in medicina est vsus, cohærentes inter se, oleis oblongis similes: aut rotundæ, nigro colore, suaui odore, amaro gustu. In lacunosis, palustribus & cultis enascitur. Optima est grauissima, densa, fractu cõtumax, plena & aspera, odoris cum quadam acrimonia iucundi, qualis est Cilicia, Syriaca, & quæ à Cycladibus insulis petitur. Huic calida vis inest. Venarum spiracula laxat, vrinam ciet, ad calculos aquamq; subter cutem vtilissimè bibitur, aduersus scorpionum ictus remedio est, perfrictionibus vuluæ, & præclusionibus fotu prodest, pellit menses. Contra vlcera oris etiam si depascant vorentq;, farina eius efficax est. Malagmatis calfacientibus, & vnguentorum spissamentis benè adijci solet. Aliud cypiri genus tradunt in India nasci, gingiberis effigie, quod mãducatum croci vim reddit, gustu amaro sentitur, & illitũ præsentẽ psilothri vim exhibet.

Cardamomum. CAP. V.

CArdamomum optimum est, quod ex Comagene, Armenia, Bosphoroq; deuehitur: in India quoq;, & Arabia prouenit. Eligi debet plenũ, frangenti contumax, occlusum, fractumq; (quod enim huiusmodi non est, exoletum iudicatur) & gustu acre, subamarum, & odore caput tentans. Excalfactoriam vim habet, potumq; ex aqua facit ad comitiales, Ischiadicos, tusses, neruorum resolutionem. Item ad rupta, vulsa, tormina: latas ventris tineas excutit. Ex vino autẽ potũ, renibus, difficultati vrinæ, à scorpione ictis, neque non omnibus venenũ vibrantibus, auxilio est. Cum cortice radicis lauri epota drachma calculos comminuit, partus suffitu enecat, scabiem ex aceto illitũ adimit. Et ad vnguentorum spissamẽta additur.

Nardum. CAP. VI.

DVo nardi genera: vnum Indicum, alterum Syriacum appellatur, non quòd in Syria proueniat, sed quòd montis in quo oritur, pars vna ad Syrios, pars altera ad Indos flectitur. Ex hoc Syriaci genere præcipuum est recẽs & leue, largam gerens comam, flauum colorẽ, perquàm odoratũ, ac cyperum redolens, breui spica, amaro sapore, linguam siccante, quod diu in sua odoris gratia permaneat. Ex Indicis autem nardum quoddam Gangitis vocatur, à fluuio Gãge, apud quem enascitur, montẽ præterfluente: quod

gen

*genus ob multam loci, in quo prodit, vliginem, viribus infirmius est, atque procerius adolescit plures ferens spicas ab vnica radice comosas, vnaq́; conuolutas, ac grauiter olentes. Mõtanum autem odoratius, spica breui ac mutila, odore cypero vicino, cæteras habens Syriaci dotes. Est & genus quoddam cui Sampharitico nomen locus indidit, frutice breui, in magnas se spargens spicas, candidiore interim medio caule, hircorum virus supra modum redolẽte quod improbatur. Madefactum vendi solet: quod vitium ex eo deprehẽditur, quòd candida sit spica, & squalida, * nulloq́; puluere obsita. Adulteratur stibio cũ aqua aut palmeo vino, inspissationis põderisq́; causa inspirato. Intueri autem oportet si lutum radicibus insideat, & incerniculo puluerem excutere, eluendis manibus est, et quod vtilem. Vim habent excalfactoriam, & exiccantem. Vrinam mouent, aluum potu sistũt, vuluæ profluuia, saniemq́; apposita supprimũt: Nauseæ ex aqua frigida auxiliãtur, & stomachi rosionibus, inflationi, iocineri, regio morbo, renum vitijs. Aquæ autem incoctæ fotu ad insessum, vuluæ inflammationibus medentur: ad glabras oculorum genas valent: siquidem eas ad densiorem pilum reducũt. perfusis humore corporibus insparguntur. Miscentur antidotis, & in fictili nouo nõ picato ad ocularia medicamenta recondũtur, trita in farinam, & cum vino in pastillos coacta.*

* καὶ μὴ ἴχειν τὸν χοῦν, id est, natiua careat lanugine.

Nardum Celticum. CAP. VII.

Celticum nardum nascitur in Liguriæ alpibus, saliunca patrio nomine appellatum, prouenitq; in Istria. Exiguè fruticat, & cum radicibus in manuales fasciculos componitur. Folia habet oblonga, colore in flauum languido florem luteum. Cauliculorum & radicũ duntaxat vsus est, et odoris suauitas: vnde pridie fasciculos aqua abluere expedit, & exẽpta terra pauito solo atq; humenti subiecta charta reponere, postridie repurgare. siquidem vtile, cum acerosa alienoq; propter humoris vim, nõ excutitur. Adulteratur imposita herba simili, quæ hirculus vocatur, ab odoris grauitate: sed facilis cognitio. nanq; herba candidior est, sine cauliculo, minoribus folijs, radice neque amara, neq; odorata, vti verum nardum est. Itaq; radices atq; cauliculi, abiectis folijs triti secernuntur, vino excipiuntur, digeruntq; in pastillos, & ita fictili nouo diligenter operto, asseruari debent. Laudatur maximè recens, iucũdi odoris, radice numerosa cohærens, plenum, nec fragile. Ad eadẽ, quæ Syriacum pollet: sed vehementius vrinam cit, & stomacho vtilius est. Inflammationibus iocineris, et felle suffusis auxiliatur. Contra stomachi inflationes, cum absinthij decocto bibitur: item aduersus li.nem, renum & vesicæ vitia, & venenatos ictus, ex vino. Additur in malagmata, potiones, & calfacientia vnguenta.

Hirculus herba.

Montanum nardum. CAP. VIII.

MOntanũ nardũ, quod ab aliquibus thylacitis, & niris appellatur, in Cilicia, & Syria nascitur, surculo et folijs eryngio similibus, minoribus, minimè tamen spinosis, asperisq;. Radicibus binis nititur, aut pluribus, nigris, odoratis, ceu hastulæ regiæ, sed longè gracilioribus, & longè minoribus. Neq; caulem, neq; fructum, neq; florem profert. Ad eadem ad quæ Celticum efficax.

ANNOTATIO.

*Minoribus]. Fuchsius in opere de Stirp. maioribus legendũ suspicatur. Plinius, qui hinc omnia mutuatus est, mollioribus habet: quod sanè vtrunq; herbæ, quàm aptissimè quadrat.

*Cytino hyoscyami.] Id est, flori hyoscyami, qui veri cytini, quem domesticæ punicæ florem esse nouimus, aliquam exprimit effigiem, vt in eius descriptione author Dioscorides.

Asarum. CAP. IX.

*ASarum, quod & ipsum aliqui syluestre nardum appellant: hederæ folijs *minoribus multò, rotundioribusq;, floribus *cytino hyoscyami similibus, purpureis, inter folia proxime radicem emicantibus, odoratis, in quibus semen acinosum. [Cauliculos habet angulosos, asperos, & molles] radices numerosas, geniculatas, tenues,* *Deest in Græco.*

nues, obliquas, gramini nõ dißimiles, longè tamen graciliores: odoratas, excalfacientes, & quæ linguam vehementer mordẽt. Excalfactoriam vim habet: vrinam cit, hydropicis & vetusto coxendi cum dolori prodest. Radices senis drachmis ex aqua mulsa potæ, menses trahunt, & veratri albi modo purgant. In vnguenta additur. Vmbrosis montibus prouenit, sed plurimum in Ponto, Phrygia, Illyrico, & Italiæ Iustinensi agro.

ANNOTATIO.

*Maioribus] Rectius fortè minorib⁹ legas, vt Ruellius quoq; monuit. Flores siquidẽ Valerianæ nũc dictæ, quam Phu esse omnes ferè suspicãtur, Narcissum effigie expreſsiſsimè quidem referũt, eo tamẽ longè sunt minores: ni fortè soli diuersitati id imputandũ cẽseas.

Phu. CAP. X.

*PHu, quod & aliqui syluestre nardum appellant, nascitur in Ponto, folio *olusatri, aut elaphobosci, caule cubitali, aut altiore, læui, cauo, molli, in purpuram vergente, geniculis intercepto, floribus narcisso proximis, *maioribus, tenerioribus, & ex albicante purpureis: radice superius ad digiti minoris craßitudinem, ex obliquo villosa in nigri veratri aut iunci odorati modũ: capillamentis inuicem contextus, flauescentibus, odoratis, cum quadam odoris grauitate nardum æmu*

hipposelini.

æmulantibus. Excalfacit, *vrinam mouet, si sicca potui detur.* Decoctum *eadem præstare potest. ad lateris etiã dolorem efficax, menses cit, antidotis inseritur.* Adulteratur *radice rusci amnusta: sed maleficium deprehenditur: quoniam hæc dura est, & frangenti contumax, sine vlla odoris gratia.*

Malabathrum. CAP. XI.

MAlabathrum *arbitrantur aliqui esse* Indici *nardi folium, falsi quadã odoris cognatione: permulta enim nardum olent, quemadmodum phu, asarum, iris. secus autem res se habet.* Nanq; *malabathrum folium sui generis est, quod* Indicæ *gignunt paludes, lentis palustris modo innatans aquis, sine radice.* Id *collectum statim lino transsuitur, & siccatum reconditur.* Tradunt *siccatis æstiuo feruore aquis, humũ aridis fruticibus vri: quod vbi non euenerit, ne amplius quidem renasci.* Laudatur *recẽs, ex candido nigricans, integrũ, nec fragile, odore caput feriẽs: quod diu in sua vi odore permaneat, & nardũ sapore imitetur, nullo salis gustu.* Infirmũ *verò & minutim contusum, præsertim si cariosum virus olet, vitiosum est.* Easdem *nardo sortitur vires, sed efficacius omnia præstat.* Vrinam *vehemẽtius ciet, ac stomacho magis prodest malabathri vis.* Lippitudinibus, *inflãmationibusq; tritũ & in vino feruefactum cõmode illinitur: subditũ linguæ, oris halitũ & suauitatẽ cõmendat.* Vestium *quoq; odorẽ interpo*

terpo

terpositum seruat, & ab erosione tuetur.

ANNOTATIO.

Officinis falsò Cinnamomum hodie dicitur. Est enim earum Casśia, non quam hic Dioscorides, cui, sicut & aliĳs veteribus, fuit incognita, sed Actuarius libro de Composit. medic. depinxit.

Casśia. CAP. XII.

*CAsśia, cuius cõplura sunt genera, iuxta odoriferam Arabiã gignitur, crasśi corticis sarmento, folijs piperis. Eligenda est fulueſcẽs, pulchri coloris, coralli æmula, perquàm angusta, longa, crassa, & fistulosa, gustu mordẽs & * cum aliquãto feruore astringens, aromatica, vinoso odore cuiusmodi est, quæ ab incolis, achi appellatur, ab Alexandriæ negotiatoribus, daphnitis. Huic præfertur crassa, purpurea, & nigricãs, Zigir cognomine, quæ rosam odore imitatur, præcipui in medicina vsus. Secundũ locũ tenet antedicta. Tertia, cui Musfeletico blasto, id est germini, cognomẽ est. Reliquæ viles, et quæ* aphemũ dicitur, nigra, insuauis, cortice tenui, ac rimoso: & quadarca, & citto vocitatur barbaro nomine. Similior huic est pseudocasśia, quàm vt explicari posśit, quæ gustu coarguitur, cũ nec acris, nec odorata sit, hærentemq; medullæ corticẽ habeat. Inuenitur etiã lata quædã fistula, mollis, leuis, surculosa, quæ antedictæ præfertur. Dãnatur candicãs, scabra, hircinum*

* μετὰ πολλῆς. i. cũ multo.

* Græcus asyphemõ

num

hum virus redolens, & quæ tenui fistula, & scabra cute sit. Vim obtinet calfaciendi, vrinam ciendi, siccandi, & leniter astringendi. Conuenit ad medicamēta oculorum, quæ præstandæ claritatis gratia cōcinnantur, & ad malagmata. Lentigines tollit cū melle illita, mēses trahit, cōtra viperarū ictus pota auxiliatur, aduersus intestinas inflāmatiões omneis et renū vitia, pota proficit. Fœminis in solio desidētibus, aut suffimentis, prodest ad dilatatione vuluæ. Ea duplo pōdere medicamētis mixta, cinnamomi vicē supplet, si ipsum desit: nā eosdē effectus præbet, ad plurima perquàm vtilis.

Cinnamomum. CAP. XIII.

Cinnamomi genera plura, patrium sibi nomen vendicantia. Præfertur tamen Mosyliticum, quòd casiæ, cui Mosyliti nomen est, aliquam referat effigiem. Sed in eo genere recens, nigrum, ex vinoso in cinereū vergens, læue, tenuibus ramulis, ac frequentibus nodis cinctum, perquàm iucundè olens. Optimi ferè indicium, iucundi odoris proprietate constat. Inuenitur enim cum optimo, eoq; quod peculiare est, odor rutæ aut cardamomo proximus. Insuper acre, mordens, & cum calfactione quadantenus salsum, quod nō citò confricanti asperum, aut frianti lanuginosum, læuibus tamen internodijs appareat. Si certior fieri voles, vellito ab radice surculum. facilis est huiuscemodi probatio: namque fragmenta miscellanea

lanea quædam esse videntur. Quæ autem melius spirant, suo halitu cum nares primũ consulũtur, olfactũ explentia, deterioris dignotionẽ impediũt. Est etiam montanum, crassum, pumilum, fulvescens admodum. Tertium à Mosylitico, perquàm suauiter olet, nigrũ, fruticosum, paucis intercedentibus geniculis. Quartum, fungosum, candicans, aspectu tuberosum, vile, ac friabile, magnam habens radicem, quæ cassiam planè repræsentat. Quintũ genus, odore nares feriens, subrufum, & corticefuluæ cassiæ simile, tangẽti firmum, minus neruosum, densa radice firmatum. Iis quæ thuris, cassiæ, myrti, aut amomi odorem spirant, minus suauitatis inest. Deligito scabrum, albũ, rugosum: at læue, & lignosum circa radicẽ, vt inutile reÿcito. Est etiamnum simile aliud, cui pseudocinnamomo cognomen est, vile, inualidi odoris, solutarumq; virium. Vocatur etiam Zingiber, cum tamen sit xylocinnamomum, præbens quandam cinnamomi faciem. Est autẽ lignosum cinnamomũ, sarmenta longa robustaq; ferens, odore longè cinnamomo inferiore. Sunt qui xylocinnamomum, à cinnamomo genere differre dicant, quòd à natura eius abhorreat. Cinnamomum omne excalfacit, emollit, & cõcoquit, vrinam ciet: tã mẽses, quàm partus potũ aut ex myrrha impositum pellit, contra bestias, quæ virus eiaculantur, venenaq; conuenit: caliginem pupillis oculorum obuersantem discut

discutit, craßitiem extenuat, lentigines, & vitia cutis in facie ex melle illitum detergit: cõtra tusses, defluxiones, aquam subter cutem fusam, renũ vitia, & vrinæ difficultatem efficax est, vnguẽtis pretiosis inseri solet: & in summa, magni ad omnia vsus. Tritum vino excipitur, vmbraq; siccatum, quò diutius eduret, reconditur.

[Est & quoddam cinnamomum, quod aliqui pseudocinnamomum appellant, perquàm denso atq; crasso sarmento, longè tamen inualidius cinnamomo, & odore, & gustu.] Desunt in Græco.

Amomum. CAP. XIIII.

*AMomum exiguè fruticat, ex ligno se cõuoluens in racemi modum, flore, ceu candidæ violæ, paruo: folijs *vitis albæ similibus. Laudatur, quàm maximè Armeniacũ *fuluo auri colore, ligno subruso, valde odorato. Medicũ, quoniã in campestribus, & aquosis enascitur, infirmius est, esse constat. Est autẽ magnũ, subuiride, tactu tenerum, frutice venoso, odore origani. Ponticum verò subrufum, paruũ, fragile, racemosum, fructu turgens, & odore nares feriens. Deligito recens, candidum vel subrubrum, quod nec astrictum cohæreat, nec conuoluatur, sed solutum diffundatur: seminis plenum, vuis paruis simile, graue, valde odoratũ, modò cariem nõ contraxerit, acre, gustu mordens; simplici colore non euariante. Vim habet calfaciendi, astringendi, exiccandi. Somnũ al-*

* bryoniæ.
* χρυσίζομ τῇ χρόα, id colore aurum imitans.

licit, & illitum fronti, doloris sensum aufert, inflammationes, & meliceridas concoquit, discutitq́; iuuat quos scorpius percussit, ex ocymo illitum, & podagricis confert, inflammationes oculorū, viscerumq́; lenit ex vua passa, ad vuluarū vitia in pessis, aut insessionibus vtile est. Decoctū iocineri, renibus, podagræ, potu conuenit. Antidotis immiscetur, & pretiosissimis vnguētis. Adulteratur amomum herba simili, quæ amomis vocatur, sed sine odore, sine fructu. Nascitur in Armenia, flore origani. Quare in huiuscemodi probationibus fragmēta fugienda sunt: eligēda autē, quæ ab vna radice integros surculos emittunt.

Costus. CAP. XV.

PRæcellit Arabicus, candidus, leuis, eximia odoris suauitate. Secundum locum sibi vendicat Indicus, leuis, vber, vt ferula niger. Tertius est Syriacus, grauis, colore buxeus, & odore feriens. Optimus est recens, albus, abundè plenus, densus, aridus, à teredinibus non erosus, sine graueolentia, gustu calidus ac mordens. Vis ei excalfactoria, vrinā ciet, menses pellit, vitijs quæ vuluam malè habent, tam impositu quàm fotu & suffitu auxiliatur. Contra viperarū morsus sextantem bibere prodest: item aduersus pectoris dolores, conuulsa, inflationesq́;, ex vino & absinthio: venerem ex mulso stimulat, latas ventris tineas ex aqua pellit, horroribus ex oleo, ante fe-

brium accesſiones, & neruorum reſolutionibus oblinitur: vitia cutis in facie, cum aqua vel melle illitus, emendat. Additur in antidota & malagmata. Sunt qui admiſtis heleni comagsni prædiuris radicibus, adulterent, quod deprehenſu facile eſt: ſiquidem neq; guſtu feruet helenium, neque validum odorem vibrat, vt caput tentare poſsit.

Odoratus iuncus. CAP. XVI.

ODoratus iuncus, in Africa & Arabia naſcitur. Laudatiſsimus ex Nabathæa proximus Arabicus, quē aliqui Babyloniū cognominant, alij teuchitin: peſsimus ex Africa. Eligendus eſt rufus, recens, floribus refertus, tenuis, rubentibus fragmētis, qui manibus confricādo roſæ odorē emittit, igneæ mordacitatis ad linguā. Floris, culmorū, radicisq; eſt vſus. Vim vrinæ ciēdæ habet, menſes pellit, diſcutit inflammationes, caput aggrauat, modicè aſtringit, cōminuit, excoquit, ac venarū ſpiracula laxat. Flos eius in potu vtilis ſanguinē reijcentibus, doloribus ſtomachi, pulmonis, iocineris, & renū, miſcetur antidotis. Radix aſtringentior eſt: ideo faſtidijs ſtomachi, hydropicis, conuulſis, drachma vna cum pari pondere piperis, per dies aliquot datur. Decoctum vuluæ inflammationibus, ad deſidentiū fotus, vtile eſt. *Officinis ſquinantum.*

Calamus odoratus. CAP. XVII.

CAlamus odoratus in India naſcitur: melior eſt fuluus, denſe geniculatus, & qui

assulose frangitur, plena araneoram fistula, albicans, lentus in mandendo, & astringẽs, ac cum aliquanta acrimonia amarus. Vrinam potu ciet: quare cum graminis aut apij semine coctus, in aquæ subter cutem fusæ morbo, renum vitijs, stillicidio vrinæ, ruptisq;, commodè bibitur: menses & potu & apposituu pellit. tussi suffitu medetur per se, aut ex resina terebinthina, hausto per arũdinem fumo: ad muliebres insessus decoquitur, & clysteribus imponitur Suffitionibus, malagmatisq; odoris gratia commiscetur.

Balsamum. CAP. XVIII.

*Marcello locus hic suspectus.

B*Alsamum, arbor *albæ violæ, lycij, siue pyracanthe magnitudine conspicitur. Folium rutæ proximum lõgè candidius, perpetuò virens: in Iudæa solũ quadam valle & Aegypto nascẽs. his differens modis: scabritia proceritate, gracilitate. Quod igitur tenui & capillacea coma est, theristũ vocant, quasi demessile: fortassis quoniã ob gracilitatẽ facile demetatur. Aestiuis sub ortu Canis ardoribus, arbos vnguibus ferreis inciditur, manatq; è plaga succus, quem Opobalsamũ vocant: sed tam exiguo stillatis, vt annis singulis, ne plures quidẽ quàm seni septẽmve congij cogãtur, inibiq; põdus duplo rependitur argento. Succi probatio est, vt sit recẽs, validi odoris, syncerus, nõ ad acorẽ vergẽs, dilui facilis, læuis, astringẽs, ac modicè mordẽs gustu. Sed variè vitiatur, misto*

ab

ab aliquibus terebinthi, cypri, lentisci, balani vnguento: itẽ susino, metopio, melle, aut Cypria *cera liquida. quod maleficiũ facilè deprehẽditur.* Nãq; *merus in laneam vestem fusus, neque maculam facit, neque si eluatur notam relinquit: vitiatus autem inhæret, & lac instillatus coagulat, quod adulteratus nõ efficit.* Q*uinetiã syncerus in aqua aut lacte celerrimè liquatur, coloreq; lactescit: vitiatus verò olei modo innatat, se cõuoluens, aut in stellæ modũ diffundens.* S*yncerus senescẽs crassescit, deteriorq; redditur.* H*allucinãtur, qui aqua concretũ pessum ire, & ad ima sidere arbitrãtur, postea dißipatũ supernatare.* E *ligni genere, quod xylobalsamum vocant, probatur recẽs, sarmento tenui, fuluũ, odoratũ, quadâmtenus opobalsamũ spirans.* N*ecessarius etiam seminis erumpit vsus, quare eligatur flauũ, plenũ, grande, ponderosum, mordens gustu, feruens in ore, modicè opobalsamũ olens.* A*dulteratur semine hyperico simili, quod à* P*etra oppido defertur.* S*ed coarguitur magnitudine, inanitate, virium ignauia, sapore piperis.* E*fficacißima vis inest succo, & quã maximè cál faciens: abstergit quæ tenebras oculorum pupillis offundunt, medetur perfrictionibus vuluæ cum rosaceo cerato appositus: menses quoque, secundas & partus extrahit, horrores illitu discutit, vlcera sordida expurgat & cruda concoquit, vrinam potu ciet, ægrè spirantibus prodest: datur*

in lacte contra aconitũ haustum, aut serpentium ictus: miscetur acopis, malagmatis, & antidotis. In summa, præcipua authoritas succo, secunda semini, minima ligno. Semẽ commodè potui datur doloribus lateris, pulmonum vitiis, tussi, ischiadicis, comitialibus, vertiginosis, orthopnoicis, vrinæ difficultati, torminibus ac serpentum morsibus: ad muliebres suffitus perquàm vtile est: vuluam aperit in desessionibus balnearum decoctum, & humorem euocat. Lignum easdem habet vires, aliquanto minores. Ex aqua potum cruditatibus, torminosis, vulsis, venenatorum ictibus opitulatur, vrinam cit, ad capitis vulnera cum sicca Iri conuenit, squammas ossium extrahit, & ad vnguentorum spissamenta additur.

Aspalathus. CAP. XIX.

Ξυλώδης id est, lignosus.

ASpalathus, aliis erysisceptron, frutex est surculosus, multis spinis horrẽs. nascitur in Istro, Nisyro, Syria, & Rhodiorum insula: quo ad vnguentorũ spissamenta pigmẽtarii vtuntur. Optimus est grauis, detracto cortice rubens, aut in purpurã vergens, densus, odoratus, gustatu amarus. Est & alterum genus candidũ, lignosum, sine odore: quod deterius habetur. Vim calfaciendi cum astrictione obtinet. vnde decoctum cũ vino ad tetra oris vlcera colluenda conuenit, ad nomas genitalium, et sordida vlcera infunditur: subiectum in pesso, partum extrahit, aluum sistit

eius

eius decoctum: & sanguinis reiectionem potu cohibet, vrinæ difficulatem inflationesq; discutit.

Muscus. CAP. XX.

B*Ryon, id est muscus, à quibusdã splachnõ appellatur: in cedro arbore, populo alba, et quercu inuenitur. Optimum est cedrinum, proximum populneum: in quo genere cãdidum & odoratius præstat, nigricans improbatur. Astringendi vim habet. Decoctũ insidentiũ vuluis vtile: vnguẽto balanino, oleisq; inspissãdi gratia inseritur: thymiamatum, acoporumq; compositionibus conueniens.*

Agallochum. CAP. XXI.

A*Gallochum, lignum est quod ex India atque Arabia deportatur, thuiæ ligno simile, maculatũ, odoratum, gustu astringens, cum quadam amaritudine, cute verius quàm cortice vestitur, aliquantulum versicolore. Manditur, aut decocto os colluitur, commendandi halitus gratia. Sudores arcet toto corpori insparsum: pro thure ad suffimẽta substituitur. Radix epota drachmæ vnius pondere, humida stomachi vitia, & imbecillitatem, feruoremq; mulcet: si lateris, iocineris ve dolor excruciat, si dysenteriæ, aut tormina infestant, ex aqua bibere prodest.* *Putatur lignũ aloës officinarũ.*

Narcaphthum. CAP. XXII.

N*Arcaphthum ex India defertur, corticosum, simile sycomori libro: quod iucundi odoris gratia suffitur. Miscetur thymiamatis com-*

positis: constrictionibus vuluæ suffitu prodest.

Cancamum. CAP. XXIII.

Videtur quibusdam Lacca officinarum.

CAncamum Arabici ligni lacryma est, myrrhæ quodammodo similis, virosi gustus, quam ad suffimenta vsurpant. Vestes eo, additis styrace & myrrha, suffiuntur. Vim proditur obtinere extenuandi obesos, si ternûm obolorũ pondere ex aqua, aut mulso aceto plusculos dies ebibatur, lienosis datur, comitialibus, & suspiriosis: menses cũ aqua mulsa pellit, oculorum cicatrices confestim emendat, vino madefactũ medetur eorundẽ hebetudinibus, aduersus gingiuas humore prægnãteis, doloreisq; dentium, non aliud efficacius.

Cyphi. CAP. XXIIII.

CYphi odorati suffimenti compositio est, dicata dijs, qua abunde Aegyptij sacerdotes vtũtur. In antidota misceri solet, suspiriosis datur in potu. Permultæ componendi rationes, quarum vna hæc est: Sumito cyperi dimidium sextarium, cum pari baccarum iuniperi adultæ modo: vuæ passæ pinguis, exemptis vinaceis, minas duodecim: resinæ repurgatæ minas quinque: calami & iunci odoratorum, & aspalathi, singulorum minam: myrrhæ duodecim: vini veteris sextarios nouem, cum duabus mellis minis: vuam passam detractis vinaceis tusam, cum vino & myrrha subigito: cætera tusa & cribrata adijcito, die vno humorem combibere finito, dein mel coquito

dum

dum sibi glutinis asciscat crassitudinē, eliquatam resinam accuratè permisceto cū reliquis diligenter contritis, & in fictile vas recondito.

Crocum. CAP. XXV.

CRocum, optimum in medendi vsu Coryceū, recens, & boni coloris, paulum candidi gerens in capreolo, oblongum, omnibus suis partibus constans, non fragile, plenum, à quo detractū est nihil, quod madefactum manus inficit, nec situm redolet, aut cariem sentit, subacre: sin huius generis non est, aut vetus, aut humore perfusum creditur. Secundus locus datur Coryceo, è tractu Lyciæ contermino. Tertius Lycio, è mõte Olympo. dein ex Aegibus Aetoliæ. Cyrenaicū & Centuripinum inter Sicilica omnia viribus infirmius est. Omnium natura oleracea. Itali tamē ob succi copiam, & coloris venustatem, tingendis mortarijs dicauerunt: quibus de causis magno venditur. Vtilissimum in medicina quod antè descripsimus. Adulteratur immisto crocomagmate tuatque etiam sapæ sublitu: contrita, quò pondus adijciatur, simul argenti spuma, aut plumbagine: sed maleficiū declarat insidens puluis, præsertim si defrutum in odorando subolet. Thessalus ipsum tantum odoratum esse voluit. Alij exitiosum, tribus drachmis ex aqua potis. Proculdubio vim coquendi, emolliendi, atq; substringendi habet: vrinam cit, elegantem colorem præstat, qui ex passo

biberint crapulam non sentient: oculorum fluxiones illitum cum humano lacte, cohibet: additur in potiones, quæ interaneorũ causa temperantur: ad vuluæ etiã sedisq; cataplasmata, vtiliter inditur: venerẽ stimulat, vergentes ad ignem sacrum inflammationes mulcet, auricularijs collectionibus vtile. Quò facilius conteratur, in calido fictili sole siccari oportet, celeriterq; versari. Vrinam mouet radix ex passo pota. Fit etiã expressis vnguenti crocini odoramẽtis, & in formas digestis, quod crocomagma vocant. Optimũ est odoratum, modicè myrrham olens, graue, nigrum, ligni expers, læue, subamarum, quod madefactũ croci colorem reddit, gustatumq; vehementer dentes ac linguã inficit, ✱*multis durans annis, quale est quod à Syria defertur. Habet suas vires ad delenda quæ caliginem oculis obuersant: vrinam cit, calfacit, concoquit, & emollit. vires croci proportione quadamtenus repræsentat, quandoquidem plurimam croci partem sibi crocomagma vendicat.*

✱ Rectius Marcellus aliquot horas permanente colore.

Helenium. CAP. XXVI.

Vulgò Enula cãpana.

HElenium *folia habet verbasci angustioris folij, asperiora, oblonga: caulem quibusdam in locis nõ emittit: radicẽ subalbidã, interdũ subrufam, odoratã, subacrem, vegetam, magnam, ex qua agnatæ propagines liliorũ aut arimodo feruntur.* ✱*Montibus in vmbrosis, siccoq; solo prouenit. Foditur æstate radix, epartuculatimq; dissecta siccatur.*

✱ ἐν ὄρεσι, καὶ σκιεροῖς *id est, in mõtosis ac opacis.*

tur. Potum radicis decoctũ m'nses & vrinas et. ipsaq; in eclegmate ex melle prodeſt tuſsi, or ɔopnœæ, ruptis, conuulſis, inflationibus, & ſerentium morſibus. In ſumma excalfaciens. Folia x vino cocta vtiliter iſchiadicis illinuntur. Hele*ium ſtomacho vtile in paſſo conditum: ſiquidem algamarij paulullum ſiccatam radicem, mox decoctam, & frigida aqua madefactam, in ſapam conijciunt, & ad vſus recondunt.* Trita *potaq; ad cruentas excreationes efficax eſt.* Alterum *heleni genus in* Aegypto *gigni* Crateuas *tradit: herba eſt cubitalibus ramulis, ſerpilli modo per humum repẽtibus. folijs lenticulæ circa ramos, ſed longiori bus crebris q;, radice pallida, digiti minoris craſſi tudine per ima tenui, ſupernè craſsiore, cortice nigro.* Naſ*citur in maritimis collibus q;.* Radix *vna in vino epota, contra ſerpentiũ ictus auxiliatur.*

Omphacinũ oleumq́;. CAP. XXVII.

O*Leum quod ex immaturis oliuis exprimitur, ad multos vſus rectè valentibus accommodatiſsimum: omphacinum id appellatur.* Præ*ſtat recens, odoratum, quod non mordeat.* Tale *vnguentorum compoſitionibus idoneum intelligitur.* Stomacho *vtile eſt quod aſtringat: gingiuas contrahit, dentes firmat, ſi contineatur in ore, ſudores cohibet, & quò vetuſtius ac pinguius, eò ad medicamenta aptius eſt.* Et *(vt reliqua in commune dicantur) omne oleum calfacit, emollit ventrem,*

trẽ, à perfrictionibus corpus tuetur, ipſumq; prõptius ad obeũda munera reddit, aluũ emollit, vlcerantiũ venenorũ vires permiſſũ hebetat, contra venena datur, aſsiduè potũ redditumq; vomitionibus, ſoluit aluũ heminæ menſura cũ pari ptiſanæ ſucco aut aqua potũ, ad tormina calidũ ſimul decocta ruta tribus ſextarijs in potu datur, vẽtris animalia pellit, idem maximè ilei inteſtini morbo laborantibus infunditur. Vetus magis calfacit & vehementius diſcutit, oculorũ claritati ſublitũ confert. Si vetuſti nõ ſit occaſio, in vaſe decoquitur ad mellis craſsitudinem, vt vetuſtatẽ repræſentet.

Oleum ſilueſtris Oliuæ.

CAP. XXVIII.

O*Leum quod ſylueſtres oliuæ fundunt, vehemẽter aſtringit, & ad ſanorũ vſus ſecundum ſibi locũ vendicat. In doloribus capitis vtiliter pro roſaceo ſubſtituitur, ſudores arcet, defluẽtes capillos inhibet, furfures, vlcera capitis manantia, ſcabiem, lepraſq; abſtergit: tardius cautionẽ ſentiunt, qui eo quotidie perunguntur. Candidum oleum fit hoc modo: Album colore, nec anniculo vetuſtius, in nouum fictile oris patuli funditur, centum heminarum menſura, & ſub ſolem media quoq; die concha refunditur: ex altóq; demittitur, vt aſsidua deuolutione, ictuq; agitatum reſpumet: octaua die fœnum græcũ mundũ quinquaginta denariorũ pondere, calida aqua madefact*

factum donec emollescat, in supradictū oleū deÿcitur, ita ne extillet aqua: postea tedæ præpinguis piceæ, assulatim cæsæ æquale pōdus adÿcitur, & transactis octo diebus, oleū concha mouetur. Vbi candorem contraxerit, in vas nouum veter: vino affusum recōdi debet, substratis fertulæ Campanæ corollis drachmas vndecim pendentibus, cum pari iridis pōdere: sin minus, rursus soli mandādum, & idē munus obeundū, vsq; dū inalbescat.

Sicyonium. CAP. XXIX.

SIcyonÿ componendi ratio hæc est: In lebetem oris lati stanno inductum, funditur olei albi quod crudæ oliuæ reddiderunt, congius vnus, aquæ semicongius: leui id igne coquitur, leuiter mouendo: at vbi bis efferbuit, & subtracto igne refrixit, innatans oleum concha decapulatur, & adiecta noua aqua conferuescit, & reliquis vt diximus peractis reponitur. In Sicyonia maximè fieri consueuit, Sicyonÿ inde accepto cognomine. Calfactoriam ad quendam vsq; modum vim habet. Febri ac neruorum vitÿs prodest. fœminæ ad commendandum faciei nitorem eo vtuntur.

Strigmenta Balnearū. CAP. XXX.

STrigmenta à balneis calfaciūt, molliunt, discutiūt: ad sedis rimas & cōdylomata illinūtur. Illa verò quæ ex palæstris pulnerē sibi asciuerunt, in sordis speciē redacta, articulorum nodos imposita adiuuant: ischiadicis in fotus aut mala-

gma

gmatis locũ, calida cõmodè sufficiuntur. Derasæ gymnasiorũ parietibus simulacrisq; sordes, calfaciũt: tubercula, quæ ægrè ad coctionẽ perducũtur, dißipãt: desquãmatis & vlceribus senũ prosunt.

Elæomeli. CAP. XXXI.

IN Palmyris Syriæ, quod elæomeli vocant, ex quodã caudice manat, oleũ melle craßius, sapore dulci. Bilẽ, cruditatesq; detrahit, sextario cum vna aquæ hemina dato. Sed qui sumpsere, torpescũt, & viribus deficiuntur: quod minimè vereri oportet, verùm crebro excitare, ne veterno preßi somnos captẽt. Fit & oleũ è pinguitudine surculorũ oleæ: optimũ vetus, crassum, pingue, nõ turbidum. Calfacit, priuatimq; caliginibus oculorũ illinitur: lepras, neruorũq; dolores illitum emẽdat.

Cicinum oleum. CAP. XXXII.

CIcinum oleum hoc modo temperatur: Maturi ricini quavoles quãtitate torrido sole flaccescunt, & vuarum more instrati tantisper insolantur, dum vestiẽs cortex fractus decidat. Caro colligitur, & coniecta in pilam diligenter tunditur: postea in lebetem stanno illito, qui aquam habeat, demittitur, subiectoq; igni feruescunt: & vbi insitum prorsus humorem reddiderunt, sublato ab igni vase, innatans oleum concha tollitur, & reconditur. Sed in Aegypto, vbi largior increbuit vsus, longè secus fieri solet. Nam repurgatos ricinos molæ mandant, & accuratè molitos per

spori

ſportulam torculo exprimũt. Tum quidem ematurueriñt ricini, cum cõtinentibus orbiculis exuũtur. Ad pſoras, & vlcera capitis manantia valet: prodeſt ſedis inflammationibus, vuluis conuerſis atque præcluſis: item iudecoris cicatricibus, & aurium doloribus: emplaſtra efficaciora reddit additum, potu aquam aluo extrahit, ventris animalia pellit.

Amygdalinum. CAP. XXXIII.

AMygdalinum oleum, quod aliqui metopiũ vocant, hoc fit modo: Semodius ex amaris nucibus repurgatis ſiccatisq;, in pila ligneo piſtillo leniter tũditur in offas, aquæ quæ ferbuerit ſextarius adijcitur, & vbi dimidia hora humorem hauſerit, vehementius quàm antea tunditur, mox tabellis premitur, & quod digitis hæſit, cõcha excipitur. Preſſis nucibus rurſum hemina aquæ inſpergitur, & poſtquã ebiberint, idem opus proſequendum. Singulas heminas reddunt ſinguli modij. Contra vuluarum dolores, ſtrangulatus, conuerſiones, & eorundẽ locorũ inflammationes efficax eſt: vitijs renũ, calculoſis, difficili vrinæ, ſuſpirioſis, lienoſisq; proficit: dolores capitis, grauitatẽ auditus, ſonos incertos, tinnitusq; diſcutit: maculas, & vitia cutis tollit è facie, & eam erugat cũ melle, radice lilij & Cypria cera aut roſaceo cerato: & oculorum hebetudines emendat, vlcera capitis manantia & furfures cũ vino abſtergit.

Bal

Balaninum. CAP. XXXIIII.

SImili modo fit balaninum oleum, quod repurgat maculas, lentigines, varos, & cicatrices nigras. Aluum soluit, stomacho aduersatur, cōtra auriū dolorē, sonos, & tinnitus auxilio est, cum anserino adipe instillatū. Similis sesamini ratio. Fit etiam è nuce iuglande oleum, quod caryinum vocant. Eandem vim habet quam Balaninum.

Hyoscyaminum. CAP. XXXV.

HYoscyaminum sic fit: Semen candidū, recēs ac siccum tunditur, & calida aspergitur aqua, vt in amygdalino diximus. dumq; insolatur, siccatæ, quæ sub manu sunt, partes cū reliqua massa permisceātur: hoc in ante fieri oportet dum nigrescat & grauiter oleat: mox pressum atq; excolatū reconditur. Ad aurium dolores efficax est, peßis miscetur, ad emolliendū vtile. Fit & è grano gnidio purgato & tuso. Vis ei aluū soluere potu. Non secus cnicinū oleum temperatur: cui facultas eadē est quæ facto è gnidio grano, verū inualidior. Rhaphaninum è raphani semine fieri solet, cæterorū more. Phthiriases mala valetudine contractas tollit, scabritias cutis in facie emēdat. Ad obsonia vtuntur Aegyptij. Melanthinū idem quod rhaphaninū potest. Tritū sinapis semen, & calida aqua madefactū, adiecto postea oleo exprimitur. Id ad diuturnos dolores efficax est, transfert humores qui in aliqua parte concreuerunt.

Mirteum. CAP. XXXVI.

MIrtei faciundi ratio hæc est. E Myrto nigra syluestri, aut satiua, foliorum mollissima queque tusa premuntur: succo pares omphacini olei portiones adiciuntur, subiectisq; carbonibus inferuescunt donec concoquantur, innatans oleũ deraditur. Sed longè facilior hæc cõpositio: Tenera folia cõtusa coquũtur in oleo & aqua, & quod innatat eximitur. Priuatim alij deiecta in oleũ folia in sole macerãt: alij prius oleũ inspissãt malicorio, cupresso, cypiro & iunco odorato. Efficacius est amarũ gustu & oleosum, viride, trãslucẽs, & olens myrtũ. Astringit & indurat, ideò medicamentis miscetur quæ cicatricem obducunt: prodest vlceribus in capite manantibus, ambustis igni, & papularũ eruptionibus. Facit ad attrita & furfures, sedis rimas, condylomata, articulos laxatos, corporis sudores cõpescit, & omnia quæ astrictionem inspissationemq; desiderant.

Laurinum. CAP. XXXVII.

LAurinũ fit hoc modo: Lauri baccæ cũ maturæ sunt, in aqua coquũtur: siquidẽ ex obducto cortice quandã pinguitudinẽ reddũt, quæ manibus subacta concha excipitur. Alij omphacinũ prius oleum cypiro, iunco odorato, & calamo inspissant, deinde tenera lauri folia concoquunt. alij etiam baccas, donec oleum odorem cõtraxerit. alij styracem & myrtum addũt. Optima laurus ad

id latifolia & montana. Oleum laurinum vtilius quò recentius, quóque viridius colore, amarißimum, & acre. Vis ei excalfactoria, emolliens: venarum spiracula aperit, laßitudines discutit, omnibus neruorum vitijs, algoribus, distillationibus, aurium doloribus, malis renum frigore contractis, illitum non aliud iuuantius: attamen potum nauseam parit.

Lentiscinum. CAP. XXXVIII.

SImilis lentiscini ratio. Nam è maturo fructu temperatur, factis prius spissamentis, vt in laurino diximus. Hoc scabiẽ iumentorũ canumq́; sanat: vtilißimum peßis, acopis, & leprarum medicamentis: sudores cohibet. Nec secus terebinthinum fieri solet, quod refrigerat & astringit.

Mastichinum. CAP. XXXIX.

MAstichinũ è trita fit masliche, quod cõtra omnia vuluæ mala efficax est: mediocriter calfacit, astringit, et emollit. Aduersus prominẽtes stomachi duritias, cœliacorũ, dysenteriorũq́; cruciatus vtile: faciem emaculat, & colorem nitidum facit. optimum in Chio insula componitur.

Vnguentorũ compositio. CAP. XL.

DE ratione vnguentorum consequenter tractandum existimauimus, quãdoquidem ea in nonnullis corporũ vitijs, aut medicamentis mista, aut corpori perfusa, aut naribus obiecta, plurimum prosunt, in quorum probationibus cõsule-

re nares oportet, an ea oleant ex quibus tẽperantur. Optimum huiuscemodi iudiciũ, quod in quibusdam planè obseruari nõ potest, propter ea quæ admiscentur odore cæteris præualentia: vt in amaracino & crocino, telino, & plerisq; alijs, quæ crebra circa hæc meditatione experiri conueniet.

Rosaceum. CAP. XLI.

ROsaceum sic fit: Iunci odorati quinq; libras & besse tũdito, & subactas aqua in viginti olei libris & quincũce subinde mouẽdo, coquito: dũq; percolaueris, in olei libras viginti & quincuncẽ, adijcito rosas nõ madefactas numero mille, & manibus melle perunctis identidẽ moueto, interdiu premens, sinito nocte tota macerari, postea exprimito: & vbi recrementũ pessum ierit, mutato vase, in craterẽ melle illitum recondito. Cæterũ rosas quæ antea pressæ fuerunt, in labellũ demittito, & affusis octo libris & quadrãte spissati olei, iterum premito, eritq; secundarium oleum. Quòd si tertias vsq;, quartásve perfusiones infundẽs exprimere voles, secundarium fiet, tertiarium, & quartarium vnguentum. Sed quoties id feceris, vasa melle oblini debent. Si verò secundam infusionem instituere libet, in expressum oleum, numero pari recentes rosas, nullo humore imbutas inijcito: manibus melle præmadefactis, agitans premito: & iterum, tertio aut quarto simili modo exprimens facito, totiesq; recenteis rosas detra-

ctis vnguibus immittito: fiet enim ita oleum multo validius: nã septies oleum rosarum infusionem admittit, nec amplius. Prelum melle perungatur, oleum à succo diligenter secerni oportet: nam si minimum quid relinquatur, vnguentum corrũpet. Alij autem detractis vnguibus, rosas tantum oleo macerãt in solo hoc modo: Rosæ quæ selibram pondere æquãt, in sextario olei diebus octo madescũt & vsq; tertiam perfusionẽ quadraginta diebus insolantur, & sic oleũ reconditur. Alij calamo, aut aspalatho prius olei spissamenta faciunt. Alij coloris causa anchusam admiscent, & salem, quò minus oleat. Vim astringendi & refrigerandi obtinet, fomentis & cataplasmatibus vtile. Potũ soluit aluum, stomachi ardorem restringit. vlcera caua replet & mulcet, quæ cacoëthe vocãtur: vlceribus in capite manantibus, atq; feruidis eruptionibus illinitur: caput dolens eo perfunditur, dentes inter initia doloris collui prodest, ad genarum duritias illitũ efficax est, ad laceßita interanea & concitatas vuluas vtilißimè subijcitur.

Elatinum. CAP. XLIII.

F*Racta elate tusa & scarificata, in labellum deijcitur: omphacinum oleum triduo infunditur, mox per sportulam exprimitur: verum pares esse debent vtriusq; portiones, dein mundo vase ad vsus reconditur. Viribus rosaceo proportione respondet: aluum tamen non mollit.*

Mel

Melinum. CAP. XLIIII.

MElinū hoc modo temperatur: Olei congius decem aquæ sextarijs admiscetur. Adijcitur elatæ palmarum fractæ quadrans, & iunci odorati vncia: quæ die vno macerata coquuntur, mox in vas oris patuli oleum excolatur, & indita arundinacea crate, aut vetusta tegete, cotonea mala superponuntur, & vestimentis operta tantisper inibi resident, dum malorum vires ad se oleum alliciat. Alioqui cotonea, decē dierum spatio operimentis inuoluunt, vt contineatur odoris suauitas, nec euanescat: postea biduo macerata oleo exprimuntur, oleumq; reconditur. Id vim refrigeratoriam & astringentē habet. Contra scabiosa vlcera & quæ serpunt, ac furfures, perniunculosq́ue effectum præbet: exulceratis vuluis infunditur, citatā vrinam sistit infusum, sudores cohibet, contra cantharidas, buprestim, pinorum crucas, bibitur. Laudatur maximè quod cotonea mâla olet.

Oenanthini compositio. CAP. XLV.

OEnanthe è lambrusca, optimè olens postquam emarcuit, deiecta in omphacinum oleum mouetur, voluiturq;: & cum biduo manserit, exprimitur, & reconditur. Astringit, proximum rosaceo effectum præbens: sed aluum non resoluit, aut mollit. Probatissimum est, quod odore œnanthen refert.

Telini cõponendi ratio. CAP. XLVI.

FOenigraeci librae quinque, calami libra vna, cypiri librae duae, olei libris nouem, septenis diebus macerãtur, quotidie ter mouentur, postea premuntur, & reponuntur. Aliqui pro calamo cardamomum substituunt, & cypiri loco xylobalsamum macerant. Alij oleo antea his odoribus spissato foenumgraecum macerantes exprimunt. Hoc telinum abscessus emollit, & concoquit, omnibus vuluarũ duritijs magnopere conuenit, foeminis difficilè parientibus subijcitur, vbi prae excretis humoribus loci siccitatem contraxerunt, sedis inflammationes lenit, tenesmo subditũ prodest, vlcera capitis manãtia furfuresq; expurgat, ambustis, & pernionibus addita cera proficit, vitia cutis in facie emendat, pigmentis ad conciliandum faciei nitorem inseritur. Eligi oportet recẽs, quod non vehemẽter foenigraeci odorem prae se ferat, & manus abstergat, sapore ex dulci in amarum inclinato: tale enim optimum iudicatur.

Sampsuchini cõpositio. CAP. XLVII.

SErpilli, cassiae, abrotoni, florũ sisymbrij, frondiũ myrti, sampsuchi singulae portiones, quadã pro viribus ipsorũ coniectatione, vnà tunduntur, atque is omphacini olei modus adijcitur, quẽ madentium vires non euincat: haec post quatriduũ exprimuntur. Denuò noua alia, simili mensura, & aequali tempore macerata premũtur: ita enim

vali

validius reddi solet. Eligi oportet sampsuchum colore ex atro viridi, plurimũ redolens, mediocriter acre. Vim habet acrem, calfactoriam, extenuantẽ, aduersus vuluæ præclusiones conuersionesq́; efficax est, menses & secundas & partus extrahit, vuluæ strangulatus recreat, lumborũ inguinumq́; dolores lenit: sed cum melle vti eo præstat, quandoquidem vehementi astrictione locos indurat. Lassitudines illitum discutit, in opisthotonicorũ, vulsorumq́; cataplasmata vtilissimè additur.

Ocimini compositio. CAP. XLVIII.

OCiminum oleum fit vt cyprinum: Ocimi folia decerpta librarũ vndecim, & bessis pondo, die noctuq́; viginti olei libris macerato, premito, colato: cumq́; exhauseris quallum, rursus parem olei modum fundito, exprimito. Vocatur autem id secundarium: nam tertiæ perfusionis non est capax. Deinde recens ocimum æquali pondere, vt in rosaceo diximus, rursus maceratur, & cum tanto temporis spatio maduerit, exprimitur, & oleũ recõditur. quod si in animo fuerit ter aut quater madefacere, semper ocimum recens addes. Potest ex omphacino confici: sed illo modo melius. Idem quod sampsuchinum potest, sed inefficacius.

Abrotonini compositio. CAP. XLIX.

OLei cyprini odoribus imbuti libris nouem & quincũce foliorum abrotoni libras octo die noctuq́; madefactas, premito. Quòd si in lon-

*gum tempus oleum velis asseruari, eiectis priori-
bus folijs, noua appones, & macerata exprimes.*
Calfacit, *ad vuluæ duritias præclusionesq; efficax
est, menstrua & secundas pellit.*

Anethini compositio. CAP. L.

O*Lei libris octo & dodrante, florum anethi libras vndecim & bessē, maceratas in oleo die vna, manibus premito & recondito.* Quod *si iterū perfundere velis, recētes anethi flores cōsimi liter madefacito.* Vuluarū *duritias emollit, venarum spiracula laxat, contra horrores febriū circuitu redeūtes auxiliatur: calfacit enim, & lassi tudines discutit: prodest articulorum doloribus.*

Susinum. CAP. LI.

S*Vsinū, quod alij lilinum appellant, sic tempera tur:* O*lei libræ nouem cum quincunce, calami libræ quinq; & quadrans, myrrhæ vnciæ quinque, permixto odorifero vino decoquūtur, & colato oleo, cardamomi tusi & cælesti aqua madefacti libræ tres & semis macerantur, premūturq; tres libræ cū semissē spissati olei assumuntur: mille lilia decerptis folijs, in latum, nō tamen profun dum, labellū demittuntur: iniectū oleum, manibus melle perūctis agitatur: die noctuq; conquiescunt, & in pyxidem matutinis exprimuntur, quod defluet oleum, protinus ab aqua, quæ simul expressa fuerat, colo incerni oportet: (nō enim, vt rosaceū, moram tolerat: nā concalfactum feruet & computre*

putre

putrescit: quare sæpius decapulãdum) vasa melle illinẽda, tenuis sal inspargendus, & si qua sordes vasis faucibus hæsit, eximenda. Odoramẽtis iam expreßis ex quasillo in labellũ transfusis, rursum oleti prius odoribus imbuendi, quod primum pondus æquet, & cardamomi tusi drachmæ decem coniiciuntur. Hæc manibus scitè pressa, interiecta breui mora exprimũtur: quod profluit, repurgatur. Tertio eadẽ infunduntur, adiecto cardamomo, & sale, & manibus melle madefactis. Longè optimũ erit, quod prius exprimitur: secũdum, quod sequitur: tertiũ locum sibi vendicat, quod nouißimũ prodit. Denuo in mille lilia euulsis foliis expressum primo oleum infunditur: tum eadem ratione prosequendũ, idemq; faciendum, vt prius, addito cardamomo, dein expressò: & quo frequẽtius recentia lilia maceraueris, eo validius vnguentũ efficies. Deniq; cum factũ abundè videbitur, singulis cõpositionibus miscere cõuenit myrrhæ quàm optimæ duas & septuaginta drachmas, & croci decem, cardamomi quinq; & septuaginta: croci verò & cinnamomi pares portiones tundũtur, & cribratæ in lutrã cum aqua demittuntur, expressumq; primò vnguentũ infunditur, & paulò post excipiũtur vasculis siccis, myrrha aut gũmi anteà perfusis, & croco, melle & aqua madefactis. Eadẽ fiũt in altera aut tertia expreßiõe. Aliqui simplex ex balanino, alióve

oleo, & lilijs cõponunt. Optimum esse constat in Phœnice, mox Aegypto factum. Sed cum primis laudatur quod lilia redolet. Excalfacit, emollit vuluæ præclusiones, & collectiones aperit, vtilissimum ad muliebria mala: vlcera in capite manãtia, feruidas eruptiones, varos, furfuresq́; emendat: vibices cicatricesq́; celerrimè ad colorem reducit, ita vt sæpe fallant. In summa extenuat, potũ bilem per aluum extrahit, vrinam ciet: sed stomacho alienum est, & nauseam parit.

Narcissinum. CAP. LII.

N*Arcißini olei spissamẽta ita fiũt: Sex libræ aspalathi cũ sextãte tũdũtur, olei eloti libræ septuaginta cũ vncijs quinq; assumũtur. Aspalathus aqua madefactus in tertia olei parte coquitur: quo exẽpto, calamus quinq; libris, et besse adijcitur, cũ myrrhæ gleba contũditur, cribrataq́; ac vino veteri odorato immista, decoquitur: simulac autem cũ ijs efferbuerit, eximitur: refrigeratũ oleũ excolatur, cuius portio in labellum mittitur, flores narcißi quamplurimi conijciuntur, qui bidui spatio (vt in susino dictũ est) permoti exprimuntur. Oleum subinde decapulandũ, siquidem celerrimè putredinẽ sentit. Valet hoc ad emolliendas vuluæ duritias, præclusionesq́;: sed capitis dolores facit.*

Crocinum. CAP. LIII.

C*Vm crocinum componere voles, prius olei, vt in susino diximus, spissamenta facies, eisdem*

dem ponderibus, & mẽsuris: cuius olei libras treis & semissem, croci vnciã vnam assumes, identidem quotidie moueto, & sexta die, quàm hoc aßiduo peregeris, oleũ à croco colis incernito, eidẽ croco parem olei modum adijcito, moue triduo, dein contusæ myrrhæ atq; cribratæ drachmas quadraginta permisceto, & in pila agitatum recondito. Aliqui oleo aromatibus ad cyprinũ imbuto in crocini compositione vtuntur. Optimum est, quod abundè crocum spirat, in medendi vsu expetitum. Proximũ, quod myrrham refert. Calfacit, somnũ allicit, quare persæpe phreniticis subuenit, perfusum, aut naribus admotum, aut illitum: pus mouet, vlcera purgat, cõtra vuluæ duritias atq; præclusiones, & vlcera, quæ cacoëthe vocantur, prodest cum croco, cera, medulla, duplicato olei pondere. Concoquit enim, emollit, humectat, & permulcet: ad oculorum glaucitates ex aqua illinitur. Huic autem proportione respondent butyrinum, onychinum & styracinũ: quæ & etsi nominibus distant, viribus & compositione cognata sunt.

Cyprini spissamentum. CAP. LIIII.

OLei omphacini eloti pars vna, aquæ cœlestis tantundem cum semisse, cuius vna parte oleum diluitur, altera adijciendis odoramentis admiscetur: dein assumptis aspalathi libris quinque, & semisse, calami libris sex, & semisse, myrrhæ libra vna, cardamomi libris tribus, & do-

dras

drante, olei libris nouẽ, & vnciis quinq;. Aspalathus tusus, & aqua affusus decoquitur in oleo donec cõferuescat, myrrha autẽ vino vetere odorifero subacta, contususq; simul calamus, digeruntur in offulas, quæ exẽpto aspalatho immittũtur: & vbi efferbuerint, sublato aheno, oleum percolatur. Cardamomũ tusum reliqua aqua aspersum infunditur, spatha agitatur, nulla, dũ refrixerit, interpellatiõe. Post hæc colato oleo, in viginti octo libras olei, floris ligustri, quod cyprũ vocãt, sex & quadraginta libræ cũ besse instillãtur, quæ sufficienter madefactæ per sportulã exprimũtur. Quòd si copiosius desideretur, idem recentiũ florũ pondus iniectũ simili modo prematur: & iterũ aut tertiò si quis velit, madefacere poterit, & ita reddetur efficacius. Eligi oportet bonũ, quod cum odoris suauitate nares feriat. Aliqui cinnamomum addunt. Calfacit, emollit, ora venarũ adaperit, vuluæ neruorumq; vitiis cõuenit, pleuriticis, fractisq; per se vel cerato immistũ: malagmatis imponi solet, quæ opisthotonicis, angina laborãtibus, inflãmationiq; inguinum opitulantur: item in acopa adiicitur.

Irini spissamentum. CAP. LV.

Spathæ quam minutissimè contusæ sex libras cum besse, in tribus & septuaginta libris & quincunce olei, æreo vase, additis decem aquæ heminis incoquito, quoad odorem acceperit: postea in capulam melle oblitam colato: ex eo aromati-

bus

bus imbuto oleo, irinũ primò temperatur, iride ex oleo inspissato macerata, vt scripsimus. Sed alia est cõponendi ratio: In olei septuaginta libris & quincunce, xylobalsami (vt dictum est) contusi, libras quinq; & sextantẽ excoquito, postea detracto xylobalsamo nouẽ libras & dextantẽ adijcito, & myrrhæ glebam vetere vino odorato perfusam, & in olei ita odoribus imbuti quatuordecim libris, totidem tusæ iridis, binis diebus ac noctibus madefacito, strenuè & vehementer distringito. Quòd si vis validius fieri, par põdus iterũ ac tertio similiter maceratũ exprimito. Longè optimũ est quod solã irin olet, quale est in Perga Pamphiliæ, & Elide Achaiæ natũ. Vim habet calfactoriã atq; emollientẽ, crustas adimit, sordida vlcera & putrida purgat. confert fœminis vuluæ causa rijs. itẽ inflammationibus eiusdẽ atq; præclusioni bus, partus eijcit, hæmorrhoidas recludit, contra auriũ sonitus ex aceto, ruta & amaris nucibus, prodest: diuturnis destillationibus, naribus illitũ, & cõtra graueolentia earũ vlcera, quas ozænas vocant, auxiliatur: aluũ purgat cyathus epotus, facit ad ilei cruciatus, vrinã mouet, difficileis vomitiones adiuuat, perũctis eo digitis & immissis, vel ijs quæ ad vomitũ ciendum inducuntur anginæ etiã illinitur, aut ex aqua mulsæ gargarizatur: itẽ contra arteriæ scabritiam. datur etiam ijs qui cicutã, coriandrũ, aut venena fungorũ hauserũt.

Gleucinum. CAP. LVI.

GLeucinum absolutè cõstat omphacino oleo, iunco odorato, calamo, celtica nardo, spatha, aspalatho, sertula campana, costo, & musto: circundatis interim vinaceis vasi, quod aromata, vinum & oleum conceperat. Tricenis diebus, bis in die mouetur, postea expressum oleum reconditur Calfacit, emollit, remittit: horroribus & neruorum vuluæq; vitijs auxiliatur, omni acopo iuuantius, quippe quòd emolliat.

Amaracinum. CAP. LVII.

AMaracinũ lõgè optimũ in Cyzico fieri solet ex omphacino et balanino, spissamẽtis è xylobalsamo, iũco odorato, et calamo factis, cõditisq; amaraci, costi, amomi, nardi, cassiæ, carpobalsami & myrrhæ odoribus. Aliqui, quò pretiosius fiat, cinnamomũ addũt Mel autẽ & vinum assumũtur: hoc in vasorũ illitionẽ, illud ad cogẽdas tusorũ aromatũ offas. Amaracinũ calfacit, soporem mouet, venarũ spiracula aperit, emollit, feruorem excitat, vrinã cit. putrilaginibus ac fistulis pquàm vtile: necnõ humẽtibus hernijs, postquam medica manus operã suam impenderit: crustas, & tetra vlcera, quæ theriomata vocat, rumpit: difficili vrinæ, illita sede, & eius inflãmationibus auxiliatur: hæmorrhoidas illitu soluit, vuluæ subditũ mẽstruos cursus euocat, duritias ac vuluæ tumores discutit, vulneratis neruis, & musculis cõfert, la-

neo

neo centunculo modice madefactũ & impositum.

Megalinum. CAP. LVIII.

FActitabatur olim megalinum, sed nũc compositio exoleuit & prorsus obliterata est. Cuius ad historiæ complementum meminisse non fuit alienum. Mistura cum amaracino eadẽ erat, sed resina exuperabat, hac tantum ratione differens. Quare leuiter emollit. Resina vnguentis, neque tutelæ neque voluptatis gratia adijcitur, sed coloris crassamentiq; causa. Ea tantisper coquitur, dum desinat olere: cuius coquendæ ratio declarabitur, dum de resina differemus.

Hedycroum. CAP. LIX.

QVod hedychroon vocant, in Co fieri solet: eisdem præditũ viribus, & misturis, quibus amaracinum, sed suauius spirat.

Metopium. CAP. LX.

FIt in Aegypto vnguentum, quod metopion patrio nomine appellatur, propter galbani mistionem: nam lignum in quo galbanum enascitur, metopion vocant. Constat amaris nucibus, omphacino oleo, cardamomo, odorato iunco, calamo, melle, vino, myrrha, balsami semine, galbano & resina. Probatur pingue, graui odore, quod magis cardamomum & myrrham, quàm galbanũ resipiat. Calfacit vehementer, & adurit, atq; extrahit, ora venarum aperit, vlcera purgat, extrahitq;: ad præcisos neruos, & musculos, ad hernias hum

humore cõtractas, cũ erodentibus medicamẽtis efficax est: ceratis et malagmatis inseritur, horroribus, cõuulsisq; præsertim quibus ceruix in scapulas detecta, et retrorsum cõtracta est, vtile habet: sudores ciet, vuluæ spiracula recludit, & eiusdẽ duritias laxat: in summa, molliendi naturã habet.

Mendesium. CAP. LXI.

M*Endesium constat balanino oleo, myrrha, caßia, & resina. Aliqui tamen post singulorum pondera, cinnamomi exiguum addũt, nullo compendio: nam quæ simul excocta non fuere, vim nullã exhibent. Similem metopio vim obtinet, sed inferiorem multò.*

Stacte. CAP. LXII.

S*Tacte vocatur pinguitudo recentis myrrhæ cum exigua aqua tusæ, & origano expressæ. Ea perquàm odorata, ac pretiosa est: atque vnguentum per se facit, quod stacte nominatur. Maximè probatur, quæ nullam olei mistionẽ admisit, cuius minima portio compos est virium plurimarum. Vim calfactoriam myrrhæ & calidis vnguentis respondentem habet*

Cinnamominum. CAP. LXIII.

C*Innamominũ consit è balanino oleo, & xylobalsami, calami, iunci odorati spißamentis, atq; cinnamomi, & seminis balsamini suauitate conditur, quadruplaq; myrrhæ ad cinnamomum portione, mel ad cogenda omnia adijcitur.*

Laud.

Laudatur nõ acre, molli odore, planè myrrhã redolens, crassum, odoratũ, gustu perquàm amaro. Id non à resina, sed myrrha crassitudinẽ obtinuit: resina enim neq; amaritudinẽ præbet, neq; vllam odoris gratiã adijcit. Vim habet admodũ acrem, amarã, & calfacientẽ. Itaq; ora venarũ aperit, calfacit, discutit, diffundit, humores et spiritus attrahit, caput aggrauat, contra vuluæ vitia cũ duplo oleo, cera, & medulla efficax est. Ita enim ferè multũ acrimoniæ exolescit, & quædã emolliendi vis contrahitur alioqui adurit, & præ omnibus crassis vnguentis indurat. Facit mirũ in modum ad fistulas & vlcera quæ putredinis vitiũ senserunt: itẽ ad hernias humidiores, carbũculos, febriũ horrores, tremores, gãgrænasq; cũ cardamodo: aduersus serpentiũ morsus illinitur, scorpionũ & phalangiorũ ictibus cum tritis grossis imponitur.

Nardinum. CAP. LXIIII.

Ratio nardini faciundi euariat. Nã aut malabathrino folio, aut sine eo fit: plerũq; autẽ balanino oleo, aut omphacino: iũcus odoratus spissamẽti gratia adijcitur: sicuti propter odoris suauitatẽ, costus, amomum, nardum, myrrha, balsamum. Laudatur tenue, non acre, nardi aridæ aut amomi odorẽ referens. Vis ei extenuãs, acris, expurgat, excalfacit, absterget humores, rarefacit. Hoc liquidũ est, nec habet strigmenti crassitudinẽ, nisi resinã recipiat. Fit etiam simplex ex ompha-

cino oleo, iunco, calamo, costo & nardo.

Malabathrinum. CAP. LXV.

MAlabathrinum spissamenta nardini habet, insuper myrrhæ plusculum additur: qua de causa calfacit, crocino aut amaracino viribus respondens.

Iasminum. CAP. LXVI.

APud Persas fit, quod Iasminum cognominatur, ex albis floribus violæ: quorum sextans, in Italicum sextarium sesamini olei demittitur, violis, vt in lilino diximus, vicissim permutatis. Apud Persas inter epulandum vsurpatur odoris causa. Nam toti corpori conuenit, præsertim cum in balneas descensum est. Sed his opitulatur corporibus, quæ calfactionẽ, laxationemq; desiderant: grauius enim spirat, quàm vt libenter à plerisq; recipiatur.

Myrrha. CAP. LXVII.

MYrrha lacryma est arboris, quæ in Arabia gignitur, Aegyptiæ spinæ non dissimilis: è cuius vulnere defluit lacryma in subiectas tegetes, alia circum caudicem concrescit. Dicitur ex his aliqua pediasimos præpinguis, qua expressa, Stacte emittitur. Alia gabirca pinguissima, læto & pingui solo nascens, ea copiosam sudat stacten. Omnium prima est, quæ troglodytica appellatur, accepto cognomine à loco, in quo prouenit: splendens, subuiridis, ac mordens. Quinetiam

legit

legitur tenuis quædã, quæ à troglodytica secũda est, bdellij modo mollis, verũ odore grauiuscula, apricis nascens. Alia caucalis cognominatur, præter modũ expleta, nigra, & retorrida. Omnium deterrima, quæ ergasima dicitur: pingui carens, cano situ obducta, acris, ad gummi imaginẽ vergens, & viribus eius ꝓxima. Improbatur aminnea cognomine. Ex ijs pastilli fiunt, sed è pinguibus pingues, & odorati: è siccioribus haudquaquã pingues, & inodorati: minus odore pollet, quæ oleũ non admisit, cum in pastillos digerebatũ. adulteratur macerato gummi aqua, in qua myrrha maduerit. Eligẽda est recens, squallore obsita, leuis, vndiq; cõcolor, quæ confracta venas vnguiũ modo candidas & læues ostẽdat, minutis glebis, amara, acris, odorata, calfaciens: superuacua & inutilis est ponderosa, coloris picei. Calfacit, cohibet, soporem gignit, glutinat, siccat, astringit, vuluam emollit, & præclusam aperit: menses & partus celeriter extrahit, cum absinthio, lupinorũ cremore, vel succo rutæ admota: tuberculo fabæ deuoratur in vetere tussi, orthopnœa, in laterũ pectorisq; doloribus, in alui ꝓfluuio, & dysenteria: horrores discutit, duabus horis ante febriũ accessiones, fabæ magnitudine pota cum pipere & aqua: subdita linguæ liquatur q; scabritiem arteriæ expolit: obtusam vocẽ expedit, vẽtris tineas enecat, contra grauẽ oris halitũ mãditur, & aduersus

alarum tædia cũ liquido alumine illinitur: gingiuas & dẽtes stabilit, colluto cũ vino & oleo ore: vulnera capitis illitu glutinat, medetur fractis auribus ac ossibus nudatis, peruncta cum cochleæ carnibus. Itẽ purulentis auribus inflammatisq; cum meconio, castorio, & glaucio: ad varos autẽ cum cassia & melle illinitur, impetigines ex aceto purgat, defluentes capillos cũ ladano & vino myrteo illita, firmat: diuturnas destillationes lenit, illitis pẽna naribus: oculorũ vlcera cõplet, albugines tollit, caliginem discutit, scabritiem læuigat. Fit è myrrha, perinde atq; thure, fuligo, &, vt postea ostendemus, ad eadẽ conueniẽs. Bœotica *myrrha, dissecta radix est arboris cuiusdã in* Bœotia *nascentis.* Melior *est quæ myrrham odoris suauitate repræsentat.* Vis *ei calfactoria inest, emollit discutitq;, suffimentis commodissimè inseritur.*

Styrax. CAP. LXVIII.

ἀιπαρὸς, id est, pinguis.

STyrax *lacryma est arboris malo cotoneæ similis.* Præfertur ** sordescens, flauus, resinosus, albicantibus grumis, quàmplurimum in sua odoris gratia permanens: qui dum mollitur, melleum liquorem reddit: qualis è* Cataballis, Pisidia, *&* Cilicia *deuehitur.* Deterior *niger, furfurosus, friabilis, canoq; situ obductus.* Cæterum *lacryma inuenitur gummiũ similitudine, perlucida, & myrrhæ æmula: verum perpauca manat.* Adulteratur *ligni scobe, quam vermiculi eroden-*

tes

tes excusserunt, melle, & iridis sedimēto, & quibusdam alijs. Alij ceram aut adipem odoribus imbutū, flagrantissimis solibus cum styrace subigūt, & per laxa cribri foramina in frigida aqua veluti vermiculos exprimunt, vęnundantq́;. Styracem hunc [quoniam in vermiculorum speciem contrahatur] scoletiten cognominant, tanquam syncerum imperiti approbant, nō animaduertentes ad præcipuam odoris fragrantiam: si quidem acer admodum est, qui adulterationis vitio caret. Adiectum ab interprete.

Styrax calfacit, emollit, & concoquit: medetur tussi, destillationibus, raucedini, grauedini, et interceptæ voci: vuluæ præclusæ duritiáve laboranti conuenit, cit menses potu appositúq́;, aluum leniter mollit, si exiguum cū resina terebinthina catapotij modo deuoretur. Miscetur vtiliter discutientibus malagmatis, acopisq́;. Adoletur autem & igni torretur, vt fiat ex eo, veluti ex thure, fuligo, ad eadem cōucniens ad quæ thuris fuligo. Ex eo etiam in Syria styracinū oleum componitur, quod calfacit vehementer, & emollit: verum caput dolore afficit, adgrauatq́;, & soporē adfert.

Bdellium. CAP. LXIX.

*BDellium alij bolchon appellant, alij madelcon: lacryma est * saracenicæ arboris. Probatur gustu amarum, translucidum, taurini glutinis in morē, intus pinguæ, liquescens facilè, ligni ac sordis expers, suffitu odoratum, vngui simile.* * vox adulterina Martino cello.

Est etiamnum bdellij genus sordidum, nigrũ, vberioribus glebulis in offas conuolutũ, aspalathi odore, ex India aduectum. Defertur etiã à Petra oppido siccum, resinosum, liuescens, sed facultate secundũ. Adulteratur gummi, sed ita vitiatum non perinde gustui amaritudinẽ repræsentat, nec vsque adeò suffitionibus odoratũ. Calfacit et emollit duritias, & turgẽtia guttura, humidasq; hernias discutit, cum ieiuna saliua dilutũ: vuluæ spiracula laxat appositu & suffitu, & partus humiditatesq; omneis extrahit, calculos potu comminuit vrinam mouet, tussiẽtibus & à serpente percussis, vtilissimè datur: valet ad rupta, vulsa, laterũ dolores, & discursantes spiritus: malagmatis inferitũ, quæ cõtra duritias et neruorũ nodos sunt: cõtusũ resoluit affuso vino aut aqua calida.

Thus. CAP. LXX.

THus in ea gignitur Arabia, quæ thurifera cognominatur. Primatũ tenet in eo genere masculum, stagonias appellatũ, suapte natura rotundum: tale autem indiuiduum est, candidũ, cum frangitur, intus pingue, in suffitu statim ardens. Indicum vero *fulueſcit, & colore liuet, sed rotundũ industria factitant: nam in quadrangulares formas dissectum fictilibus versant, donec rotunditatem contrahat: verum huiusmodi thus tẽpore flauescit, quod atomum aut syagrum appellant. Secundum locum habet *] Arabicum, &

ὑπόκιῤῥος, id est, subrufum est.

* ὁ Ἀραβίας καὶ ὁ ἐν Σμίλῳ, id est, Arabias dictũ, & quod in Smilo prouenit.

*& in Smilo naſcens, quod aliqui copiſcũ vocãt, minus multò & fuluius. Eſt & genus aliud. cui amomitæ cognomen eſt, alioqui candidũ: quod dũ mollitur, maſthiches more digitis cedit. Adulteratur * in itinere, pini reſina & gũmi, quod facile deprehendi poteſt: ſiquidẽ ſuffitum gũmi flammã non eiaculatur, & reſina in fumũ euaneſcit, thus verò ſtatim ardet: idẽ maleficiũ odor prodit. Ad calfaciendũ & aſtringendũ pollet, oculorũ caliginem diſcutit, caua vlcera complet & ad cicatricem perducit, cruẽta vulnera glutinat, infrenatq; cunctas ſanguinis eruptiones, etiam ſi cerebri mẽbranis effluat: vlcera quæ cacoëthe vocantur, & ſedis & reliquarũ partium permulcet tritũ cum eo & lacte linamentũ, formicantes verrucas inter initia, impetiginesq;, ex aceto & pice illitũ, tollit: ambuſta igni, pernionesq; cum ſuillo adipe aut anſerino, & vlcera in capite manãtia cum nitro, ſi infricetur, ſanat: paronychijs cũ melle, auribus fractis cũ pice, medetur: ad reliquos auriũ dolores cum dulci vino infunditur, inflammatæ à partu mãmæ cũ cimolia & roſaceo magna vtilitate perunguntur, additur ad arteriæ viſcerũq; medicamenta, prodeſt ſanguinis exereationi potum: ſed in ſecunda valetudine hauſtũ inſaniam mouet, & largius cum vino potũ interficit. In fictili mũdo thus crematur, flagrãte glebula ſuccẽſum à lucerna, donec exuratur: poſt perfectam*

* μετοδευόμενος, id eſt, artificio ſè cõformatum. Sic Marc.

vstionem operire oportet, vsq; dum restinguatur: sic enim in cineres non redigitur. Aliqui ollulam æneo vase cauo circa medium perforato cingunt ad excipiendam fuligine͂, vt in eius me͂tione mox ostendemus. Alij crudo fictili luto oblito, & in fornacem indito, cremant. Fictili etiam nouo viuacibus prunis torretur, dum non amplius bullet, aut pinguitudinem vaporémve emittat. facilè enim comminuitur quod perustum non est.

Thuris cortex. CAP. LXXI.

PRæfertur thuris cortex crassus, pinguis, odoratus, recens, læuis, minime scaber, sine membranis. Adulteratur admisto pini aut nucis eius cortice. sed horu͂ index ignis est: siquide͂ reliqui cortices suffiti nequaqua͂ incenduntur, sed sine odore fumum eructant: thuris verò cortex ardet, & cu͂ odoris fragrantia vapore͂ eiaculatur. Thuris modo vtitur, & vis eadem quæ thuri, sed validior astringentiorq;. Quare potu cruentis excreationibus, vuluis fluxione laborantibus in pesso confert, ad cicatrices oculoru͂, & caua sordesq; efficax est. tostus scabris lippitudinibus auxiliatur.

Manna thuris. CAP. LXXII.

MAnna thuris probatur candore, micarum frequentia, & puritate. Vim habet eandem quam & thus, sed inualidiusculam. Sunt qui cribrata pini resina, ac polline, aut cortice thuris contusi adulterant: sed hæc igne deprehendun-

tur

tur. Neque enim æquè suffitu aërium vaporem, sed fuliginosum & impurum expuit, & permi-stum suaueolentiæ halitus virus habet.

Thuris fuligo. CAP. LXXIII.

FVliginem thuris sic facito: Forcipicula, lucernis accensas singulatim thuris glebas, in nouam fictilē ollam cõcauã imponito: & æreo vase in medio perforato, detersa diligẽter sorde, obtegito: alterã admoueto, ex altera eius parte aut vtraque, subiectis quaternũ digitorũ altitudine lapillis, quò facilius perspici queat, si vrantur: & quà locus capax fuerit, glebulas alias supponito. et antea quàm prorsus prior gleba restinguatur, aliã imponito, donec sufficientẽ fuliginẽ videaris coëgisse. Continuò tamen externæ æramenti partes spõgia, aqua frigida madefacta, abstergãtur: ita enim tẽperato æris feruore, fuligo omnis inhærebit: quæ alioqui per leuitatẽ decidua, thuris cineribus admiscetur. Derasa itaq; fuligine, cinis cremati thuris seorsum subtrahẽdus est. Idem opus, quoad satisfactũ tibi videtur, obeundũ. Oculorũ inflammationes mitigat, fluxiones suspendit, vlcera purgat, caua explet, carcinomata sistit. Simili modo è myrrha, resina, styrace, reliquisq; lacrymis, fuligo excipitur, ad eadem conueniens.

Picea & Pinus. CAP. LXXIIII.

PInus & Picea generi eidem ascribũtur, sed quãdam flagitant specierũ distinctionem,

arbores vulgò cognitæ: quarũ cortex aſtringit, prodeſt tritus & illitus intertrigini, vlceribus ſummũ corpus occupãtibus, ambuſtisq́;, cũ ſpuma argenti & manna. Vlcera delicatulorum acrimo niam recuſantiũ, cerato myrtino exceptus, ad cicatricem perducit: tritus cũ ſutorio atramẽto ſerpentia cohibet, ſuffitu partus & ſecundas eijcit, potus aluum ſiſtit, vrinam mouet. Folia eorũ trita & illita inflammationes leniunt, vulnera ab inflãmatione vindicant. trita autem & decocta aceto, feruẽti collutione, dentiũ dolores mulcẽt: hepaticis vtilia ſunt, drachmæ pondere in aqua aut mulſa pota. Pineæ nucis cortex & folia potu idẽ præſtant. Teda earum particulatim ſecta ſi in aceto coquatur, & decocto dens colluatur, dolores leuat. Ex his etiam fit ſpatha acoporũ peſſorumq́; cõpoſitionibus idonea. Quinetiam earum crematarum fuligo ad librarij atramenti cõfectionem excipitur: ea circumlitionibus efficaciſsimè imponitur, quibus palpebras ornant, coloremq́; mẽtiuntur, callibrephara Græci vocant: arroſis oculorũ angulis, calloſis glabrisq́; genis, & collacrymationibus opitulatur. Pityides. *Pityides appellantur pinorum piceæq́; fructus, qui in conis inueniuntur. Vim aſtrictoriam habent, & aliquantum excalfacientem: tuſsi & pectoris vitijs auxiliãtur, per ſe, aut ex melle ſumpti. Nuces pineæ cũ ſtrobili repurgatæ mãduntur, aut cũ paſſo aut cucumeris ſemine*

bib

bibuntur, vrinam cient: acrimonias in renibus & vesica hebetant, stomachi rosiones leniunt: datæ cum portulacæ succo, virium infirmitatem roborant, corruptorum quoq; humorum labem obtundunt. Pineæ nuces integræ recenter arboribus decerptæ, in passo franguntur, & decoctæ vetustæ tussi ac tabitudini conferunt, si quotidie ex eo liquore terni cyathi bibantur.

Lentiscus. CAP. LXXV.

L*Entiscus nota arbor est, cui toti vis inest astringendi: semini enim, folio, ramo, cortici, radicibusq;, cognatæ insunt vires. Liquamētū aūt ita fieri solet: Folia, cortex & radix in aqua coquunt̃, & vbi abūde cocta refrigerataq; sunt, folia abijciuntur: aqua denuo coquit̃, donec mellis habeat crassitudinē. Lentiscus sua astringēdi dote, valet aduersus sanguinis reiectiones, alui profluuia, & dysenterias in potu. Itē cōtra eruptionē sanguinis è vulua, & eiusdē aut sedis procidētia. In totū acaciæ & hypocistidis vicē repræsentat. Idē facit succus è tritis folijs. Decoctū fotu caua explet, et fracta ossa ferruminat, vuluæ fluxiones sistit, nomas arcet, vrinā pellit, motus dentiū collutione stabilit. Virētes surculi calamulorum vice dētibus repurgādis affricātur. Fit è semine oleū, *συπτικόν. **quod prodest cū quid astringi opus est. Lentiscus resinam gignit, quæ lentiscina cognominatur, & ab aliquibus, * mastiche. Pota vtilis est* Mastix officinis.

sang

ſanguinem reijcientibus, & tuſsi veteri: ſtomacho auxiliatur, ſed ructum mouet. Additur in dẽtifricia & illitiones faciei, ad nitorẽ cuti cõciliandum. Palpebras oculis incommodas replicat, mãducata halitum oris commendat, gingiuas contrahit. Optima & copioſiſsima in inſula Chio prouenit. Præfertur [nitendulæ modo] reſplendeſcens, & cãdore Tyrrhenicæ ceræ ſimilis, adulta, retorrida, friabilis, odorata, ſtridorem ædens. Viridis autem inferior eſt. Adulteratur thuris, reſinæq; pineæ nucis miſtura.

Inſertũ ab interprete,

Terebinthus. CAP. LXXVI.

*TErebinthus cognita arbor eſt, cuius folia, et ſemen, & cortex aſtringũt, & ad eadẽ ad quæ lentiſcus cõueniunt, ſimili parata modo ſumptaq;. Fructus eſui aptus eſt, ſed ſtomacho aduerſatur: excalfacit, vrina mouet, venerem excitat, contra phalangiorũ morſus cõuenienter in vino bibitur. Reſine eius ex Arabia petræa defertur. Prouenit etiã in Iudæa, Syria, Cypro, Aphrica et Cycladibus inſulis: ſed præualet candida, perlucida, vitreo colore & in cæruleum vergente, odorata, terebinthum olens. *Terebinthina reſinas omneis antecedit: proxima lentiſcina, & è pinu, & abiete: has ſequitur è picea & pineis nucibus reſina. Natura omnibus calfacere, mollire, diſcutere, expurgare. tuſsi ac tabi conueniunt per ſe, aut in eclegmate ex melle, vitia pectoris*

Officinis Terpẽtina.

pectoris expurgant, vrinã cient, cruda concoquũt, ventrem emolliunt, palpebras commodißimè replicant, lepras tollunt, cũ ærugine ac ſutorio atramẽto, nitroq́; : auribus ſaniem emanantibus cum melle & oleo, item in pruritu genitalium vtiles: malagmatis, acopisq́; admiſcentur. Laterum doloribus per ſe, illitu & appoſitu auxilio ſunt.

Reſinæ aliæ. CAP. LXXVII.

L*Iquida reſina è pinu & picea, à Gallia & Hetruria conuehi ſolet, atq; olim à Colophone petebatur: hinc Colophoniæ ſibi cognomentum vendicauit. A Gallia quoq; ſubalpina: quã vernaculo nomine laricẽ appellãt incolæ. Ea in linctu, & per ſe, magnopere prodeſt tußi veteri. Colore inter ſe diſtãt: ſiquidẽ alia cãdida eſt, alia oleoſa, alia mellei liquoris ſimilitudine, vt larigna. Cupreſſus etiã liquidã fundit reſinã, quæ ad eadem pollet. Quæ verò aridarũ generi aſcribũtur, quædam ex pineis nucibus, aliæ abiete, aliæ picea & pinu exierũt. Eligi debet longè omniũ odoratißima, tranſlucẽs, non retorrida, neq; diluta, quandã ceræ faciem præbens, & friabilis. E picea & abiete reſinæ cæteras antecedunt: odoratæ enim ſunt, atq; thus odore imitãtur. Præſtantiores à pityuſa inſula deferuntur, quæ ſecundum Hiſpaniã ſita eſt. Sed quæ è picea, nucibus pineis & cupreſſo manarunt, nihil ad illas, nec tantis viribus potiuntur. Veruntamen eorundem gratia quorum & illæ*

illæ sumi solẽt. Lentiscina terebinthinæ respõdet. Vritur resina omnis liquida in vase quadruplæ capacitatis ad humorẽ, qui infunditur: itaq; resinæ cõgius, in duobus aquæ pluuiæ coquitur, subiectis leuibus prunis, resina aßiduè mouetur, donec omnis odor aboleatur, & friabilis & retorrida reddatur, ac digitis cedat. Cæterùm vbi refrixit, in fictile non picatũ, quod aconitũ vocãt, id est nõ illitũ reconditur. Fiet etiã eximij candoris, si resina omnis eliquata præcoletur, quò fæculenta sordes excernatur. Vruntur quoq; sine aqua, primũ lento igne: & vbi coire experunt, maior carbonũ strues supponitur, & triduo citra intermißionẽ discoquuntur, vsq; dũ ante dictas naturæ suæ notas exuerint: mox, vt dictũ est, reponũtur. Aridas vnius diei spatio decoxisse satis est. Vstæ odoratis malagmatibus, & acopis, & vnguentorũ colorationibus magnopere vtiles sunt. E resina perinde atq; thure fuligo excipit, ad circũlitiones idonea: quibus palpebras fucant, & colorẽ mentiuntur. Prodest glabris genis, collacrymationibus, erosisq; oculorũ angulis. ex ea fit attramentũ scriptoriũ.

Pix liquida. CAP. LXXVIII.

PIx liquida, quam alij conum vocant, è pinguißimis pini piceæq; lignis, congregatur. Optima est splendens, syncera, læuis. Contra venena, phthisin, purulentam excreationem, tusses, suspiria, & pectoris humores qui difficilè ex-

tußiuntur, efficax est, eclegmate cyathi mensura cum melle dato. Tonsillarũ *& vuæ inflãmationes, anginæq; vtiliter perungũtur: purulẽtis auribus infunditur cũ rosaceo, & illinitur cũ trito sale serpentiũ morsibus: adiecta verò pari cera scabros vngues extricat, impetiginesq; emendat: vuluæ duritias ac sedis tubercula discutit: cũ farinaq; hordacea & pueri impubis vrina decocta, strumas rumpit: cohibet vlcera quæ serpũt, cum pineo cortice, aut sulphure, aut furfuribus illita.* Cæterùm *cũ thuris manna & cerato profundos vlcerũ sinus conglutinat, rimis sedis & pedũ, magno auxilio illinitur: vlcera replet, et cũ melle purgat: quin & cũ vna passa, & melle carbunculos, & putrida vlcera emarginat, disrumpitq;, erodentibus medicamẽtis, quas septas vocãt. pbè immiscet.*

Picinum oleum. CAP. LXXIX.

E *Pice fit quod pisselœon appellãt, separato liquore aquoso, qui supernatat pici, sicut serũ lacti.* Nam *expansa, quandiu pix coquitur, supra cortinam vellera pura madescunt, acceptoq; halitu eius exprimuntur in vas.* ✱ Quas *pix liquida præbet vtilitates. alopecias capillo replet cum farina hordeacea illitum, quibus & liquida pix medetur, iumentorum vlcera scabiemq; emendat.*

Hæc desunt, καὶ τοῦτο ἂμ γίνεται ἐφ᾽ ὅσομ ἂμ χρόνομ ἡ πίσσα ἕψηται.

Fuligo liquidę picis. CAP. LXXX.

F *It hoc modo è liquida pice fuligo: In lucerna noua quæ ellychnium habeat nonnihil picis*

incen

incendito, lucernamq; fictili vase in clibani speciem conformato, superius in angustum fornicato, inferius perforato, vt clibani esse solent, operito, & adoleri sinito: consumptoq; liquore nouum infundito, quoad sufficientẽ vsui fuliginem collegeris. Vis ei astringens, acrisq;. Vsui est ad pigmenta quibus palpebras linunt & venustãt, & ad circumlitiones. Item vbi glabris genis pilos restitui oportet, ad imbecilles lacrymososq; oculos, insuper ad eorundem vlcera non inutilis est.

Pix arida. CAP. LXXXI.

Liquida pix decocta in spissam coit, quam vocant aliqui palimpissam: quo in genere quædam visci modo lentescit, boscas cognominata. altera sicca est. Probatur pura, pinguis, odorata, subrufa, resinosa. Talis Brutia & Lycia, picis resinæq; simul naturam habentes. Calfactoriam vim habet: dura emollit, pus mouet, tubercula pannosq; discutit, vlcera replet, vulnerariis medicaminibus commodè permiscetur.

Zopissa. CAP. LXXXII.

Zopissam aliqui aiunt derasam nauibus resinam cum cera, quam alij apochyma appellant. Ea dißipandi naturam habet: quoniam marino sale macerata sit. Alij pineam resinã hoc nomine vocauerunt.

Bitumen. CAP. LXXXIII.

Bitumen Indicum cæteris anteponitur. Cuius

prob

probatio est, vt purpura modo splẽdeat, sitq; ponderosum, ac validum odorẽ vibret. Nigrũ autem & sordidũ, vitiosum est. Adulteràtur pice. Gignitur in Phœnice, Babylone, Zacyntho, & Sydone. Liquidũ inuenitur in Agragantino Siciliæ, fontibus innatãs, quo vtũtur ad lucernarũ lumina, olei vice. Hallucinãtur, qui id Sicilicum oleũ nominant: nanque liquidi bituminis genus esse constat.

Pissasphaltum. CAP. LXXXIIII.

NAscitur in Apolloniatarum agro circa Epidaurum, quæ pissasphaltos appellatur. Ea Ceraunijs montibus deuoluta, impetu fluminis rapitur, æstuq; in litus expuitur, illic coacta in glebas, mistam bitumini picem redolet.

Naphtha. CAP. LXXXV.

NAphtham vocant Babylonij, bituminis colamen, colore candidum: inuenitur etiam nigrum. Vis ei ignium rapax, ita vt ex spatio protinus in eam trãsiliant. Ad suffusiones oculorum, & albugines vtilis. Bitumen omne discutit, glutinat, emollit, ab inflammatione tuetur: vuluarum procidentia, strangulationesq; olfactu, suffitu, impositu, emẽdat: comitiales morbos suffitum deprehendit, gagatæ lapidis more: purgationes mulierũ cum vino, & castorio potũ elicit, tussim veterem & anhelitum adiuuat, serpentium morsibus, coxẽdicum laterumq; doloribus auxiliatur, datur cœliacis in catapotio deuorandũ, cum aceto potum

discutit sanguinẽ concretum, dysentericis cũ ptisana liquatũ infunditur, destillationibus suffitione medetur, mitigat dentium dolores oblitum, cæterum pilos incommodos siccum replicat, specillo impositum: concalfactum autem, & cum farina hordeacea, nitro & cera illitũ, podagris, articulorum doloribus, lethargicisq; prodest. Pissasphatos eadem, quæ pix & bitumen, si misceatur, potest.

Cupressus. CAP. LXXXVI.

CVpressus refrigerat, & astringit. Cuius folia ex passo, & exiguo myrrhæ pota, vesicæ rheumatismis, & vrinæ difficultati auxiliatur. Pilulæ autẽ ex vino tusæ in dysenteria, alui fluxione, tußi, & orthopnœa, aut si reiiciatur sanguis, cõuenientißimè bibũtur: earũ decoctũ eosdẽ præbet effectus: tusæ cũ fico duritias emolliũt: nariũq; polypo medẽtur: in aceto coctæ, & cũ lupinis detritæ scabros vngues eiiciũt, hernias intestinorũ plapsu erũpẽtes illitu reprimũt. Folia eadẽ præstãt. Pilulæ cũ arboris coma suffitæ, culices abigere existimãtur. Folia trita & imposita, vulnera conglutinãt: sanguinẽ supprimũt, capillũ ex aceto tingũt, illinũtur per se, aut cũ polẽta ignibus sacris, vlceribus q̃ serpũt, carbũculis & oculorũ inflãmationibus, admota cum cerato stomachum corroborant.

Iuniperus. CAP. LXXXVII.

IVniperi genera duo: altera maior, altera minor, vtraq; acris est. Excalfacit, & vrinã mouet,

*net, accensa serpentes fugat. Baccarum nonnullæ nucis iuglandis magnitudine nonnunquam grandescere, aliæ *nucem Ponticam æquare inueniuntur: rotundæ, odoratæ, in mandendo dulces, subamaræ, quæ arceuthides etiam, id est baccæ iuniperi, nominantur. Modicè calfaciunt, & astringunt, stomacho vtiles: cõtra pectoris vitia, tußim, inflationes, tormina, & serpentium ictus efficacißimè bibuntur: vrinam cient, vnde ruptis, conuulsis, & vuluæ strangulatui subueniunt. Folia acrimoniam habent: ideò tam ipsa, quàm eorum succus ex vino contra viperarũ morsus illini aut bibi prodest. Corticis cinis cum aqua illitus, lepras eximit. Ramenta ligni deuorata interficiunt.*

*Auellanã intellige.

Herba Sabina. CAP. LXXXVIII.

S*Abina duorum generum est. Vna folijs cupresso similis, spinis horridior, grauiter olens, acris & feruens: arbor est coactæ breuitatis, quæ sese magis in latitudinẽ fundit: huius folijs nõnulli pro suffitu vtuntur. Altera tamarici folio similis est. Vtriusque folia nomas sistunt, collectiones illitu mitigant, & cum melle nigritias sordesq́; repurgant, carbunculos cum vino pota rumpunt, sanguinem per vrinam eliciunt, partus apposita extrahunt, & suffitu idẽ præstant, vnguentis calfacientibus immiscentur, & priuatim gleucino.*

Cedrus. CAP. LXXXIX.

C*Edrus arbor magna est, ex qua picem colli-*

gunt, quæ cedria vocatur: iuniperi modo baccas parit: baccarũ myrti magnitudine, rotundas. Cedria optima est crassa, perlucida, grauis odoris: quæ dum effunditur, guttatim non dissipata coit. Cui ea vis inest vt defuncta corpora conseruet, & viuentia corrumpat: qua ex causa mortuorum vitam aliqui appellauere. Vestimenta quoq;, & pelles eximia calfaciendi & siccandi dote, corrũpit: magni ad ocularia medicamenta vsus, quippe illita oculis claritatem affert, albugines cicatricesq; detergit, instillata autẽ cum aceto vermes auriũ necat, cum hyssopi decocto infusa sonitus sibilosq; sedat, cauis dentium indita eos frangit, & dolores leuat, idem facit cum ex aceto colluitur: perunсto ante coitum genitali abortiuum fieri constat, anginæ ea perunguntur, tonsillarum inflammationibus auxilio est, lendes pediculosq; illitu enecat, cerastæ morsibus cum sale imposita subuenit, cõtra hausta leporis marini venena, in passo sumpta, auxiliatur: in elephãtia, aut linctu, aut perunctione proficit: pulmonum vlcera purgat, & si cyatus eius sorbeatur, persanat: uermes & tineas subter indita necat, & partus extrahit. Fit & oleũ, à cedria separatum, dum coquitur, velleribus supra halitũ eius expansis, vt in pice. Eiusdem ad omnia vsus: priuatim vehementer perunctum scabiem quadrupedũ, canum, boumq; persanat: inhærentes ricinos enecat, vlcera quæ ex tõsura accepe-

Cedrus mortuorũ vita dicta.

runt, ad cicatrices perducit. Cedrides cedri fructus vocantur. Calfactoriam vim habent, stomacho aduersantur, auxilio sunt tussi, conuulsis, ruptis, stranguriæ: menses ciunt, ex polline piperis poti: contra haustum leporē marinum in vino sumuntur, serpentes fugantur, peruncto ex adipe ceruino aut medulla, corpore: in antidota addūtur. Fuliginem, quomodo ex pice, congeri oportet, quæ eandem, quam picea fuligo vim præbet.

Laurus. CAP. XC.

LAurus quædam tenui folio constat, altera latiore. Vtraq; excalfactoriam naturā habet, & emollientem. Vnde decoctum earum in muliebres insessus additū, vuluæ & vesicæ vitijs conuenit. Virētia folia sensim substringunt: illita quoq; ac trita vesparū apiumq; ictibus opitulantur, eadem cū polēta & pane illita inflammationem omnē mitigant, sed pota stomachū effundūt, & vomitiones mouent. Lauri baccæ magis, quàm folia calfaciūt: ergo in eclegmate tritæ cū melle vel passo prosunt tabi, orthopneæ, & omnibus thoracis rheumatismis: cōtra scorpionū ictus ex vino bibūtur, vitiligines emaculāt. Succus baccarū vtilissimè auriū dolori, & grauitati instillatur, cū vino vetere, & rosaceo. In medicamenta autē adijciuntur, quæ neruorū lassitudines reficiūt, acopa vocāt: & ad vnguēta, quæ calfaciūt, & discutiūt. Cortex radicis calculos rumpit, partus necat, hepaticis

prodest, tribus obolis in vino odorato potus.

Platanus. CAP. XCI.

TEnerrima platani folia in vino decocta, mox illita, oculorũ fluxiones sistunt, tumores, & inflammationes leuant. Decoctus cortex in aceto, dẽtes in dolore colluit. Virides pilulæ in vino potæ, serpentiũ morsibus auxiliãtur: exceptæ autem adipe, igni ambusta sanant. insidens foliorum pilularũq; lanugo, oculos & aures offendit.

Fraxinus. CAP. XCII.

FRaxinus arbor nota est, cuius foliorum succus, & ipsa peruncta, aut ex vino pota, viperarum ictibus auxiliantur. Corticis cinis ex aqua illitus lepras eximit. Ligni ramenta, scobemq; potu perniciem afferre tradunt.

Populus. CAP. XCIII.

POtus albæ populi cortex vnciæ vnius pondere, ischiadicis ac vrinæ stillicidio prodest. Abortiuum fieri tradunt, si cum mulino rene bibatur. Folia quoq; cũ vino post purgationes pota, idẽ præstare prodũtur. Tepens foliorũ succus vtiliter auriũ dolori instillatur. Pilulæ, quæ primo foliorũ partu exiliunt, illitæ cũ melle, oculorũ hebetudini medẽtur. Memoriæ prodiderũt, corticẽ albæ populi, & nigræ particulatim cæsum, & sulcis stercoratis mandatũ, omni tẽpore anni edules fungos proferre. Populi nigræ folia cũ aceto illita, magna vtilitate podagricis doloribus illinũtur. Resinam

populus fundit, quæ in malagmata additur. Semẽ potũ ex aceto comitialibus vtile est. Lacrymã populorũ cõmemorãt, quæ in Padum amnem defluat, durari, ac coire in succinum, quod electrum vocant, alij chrysophorum. Id attritu iucundum odorem spirat, & aurum colore imitatur: tritum potumq; stomachi ventrisq; fluxiones sistit. De ortu electri multa lib. vltimo, cap. 3. et 4. apud Plin.

Macer. CAP. XCIIII.

M*Acer ex Barbaria aduehitur, cortex flauescens, crassus, gustu perquàm astringens: qui contra cruentas excreationes, dysenterias, & alui fluxiones bibitur.*

Vlmus. CAP. XCV.

V*Lmi & folia & cortex & rami, vim habẽt spissandi. Folia trita ex aceto ad lepras efficaciter illinuntur, vulnera glutinant, sed multò magis corticis tilia, si fasciæ loco intorqueatur: nam in lori morẽ flecti potest. Crassior cortex in vino aut aqua frigida vnciatim potus, pituitas trahit: fracta ossa celerius solidescũt, si decocto foliorũ corticis aut radicis foueãtur. Humor in folliculis enascens prima germinis eruptione, cuti illitus nitorẽ inducit, faciemq; splendidiorem præstat. Qui dum siccatur, in animalia abit, quæ culicum formam gerunt. Folia cum tenerescunt cocta, olerum more ad obsonia vsurpantur.*

Lignorum marcor. CAP. XCVI.

E*X caudicibus lignisq; veteribus caries cõge-*

ritur, quæ farinæ modo illita, vlcera purgat, et ad cicatricē perducit: serpentia cohibet, si cum pari aniso & vino subacta, linteisq; imposita illinatur.

Harundo. CAP. XCVII.

IN *harundinum genere quædam nastos, id est farctior, vocatur, ex qua sagittæ factitari solent. Alia fœmina, qua tibiarum ligulas efficiunt. Alia quòd fistulis addicta sit, syringias: cui multum inest carnis, crebris cincta geniculis, ad librorum conscriptionem accommodata. Alia crassa, concaua, apud omnes nascēs: quæ à quibusdam cypria, ab alijs donax appellatur. Alia phragmites seu vallatoria, gracilis, candicans, vulgò cognita: cuius trita radix per se, aut cum bulbis suis illita, spicula aculeosq; corpore extrahit: luxata, lumborumq; dolores cum aceto mulcet. virentia folia tusa & imposita ignibus sacris medentur, & cæteris inflāmationibus. Corticis cinere peruncta cum aceto alopeciæ sanantur, paniculæ lanugo si aures intrauerit, exsurdat. Eundem effectum implet harundo quæ cypria dicitur.*

Papyrus. CAP. XCVIII.

P*Apyrus qua chartæ fiunt, nullis non cognita, præcipuæ in medicina vtilitatis, ad laxandas fistulas: madefacta lino inuoluitur, vsque dum inaruerit: constricta enim atque immissa in hiatum, humore completur, & intumescendo fistulas operit. Habet nescio quid alimēti radix: itaq;*

Aegyptij eam mandunt, succum tantum deuorantes, & mãsam expuunt. Ipsis radicibus pro ligno vtuntur. Crematæ papyri cinis depascẽtia vlcera cum omnium partium, tum oris maximè, cohibet: verum melius id combusta charta præstat.

Myrica. CAP. XCIX.

MYrica seu tamarix arbor vulgo cognita est, cum apud pigras & stagnantes aquas enascatur, fructum quasi florem ferens compage scu. muscosum. Aegyptus Syriaq; alteram gignunt mitiorem, syluestri cæt ra similem. Fructum parit gallæ proximum, inæqualiter astringentem gustu: quo conuenienter vtimur vice gallæ in medicaminibus oculorum orisq;. Datur cruentæ excreationi in potu, & cœliacis, & cõtra profluuia fœminarum, regium morbum, & phalangiorum morsus: illitus tumores inhibet. Cortex in eosdem vsus adhibetur. Decoctum foliorum cum vino potum, lienem absumit: ad dolorem dentium in collutionibus salutare, & mulieribus fluxioni vuluæ opportunis in desessionibus, phthiriasi lendibusq; circunfusum prodest, abundantiã fœminarũ sistit impositus arboris cinis, potorios calices è caudice lienosis moliuntur, quò datus in his potu proficiat. Officinis Tamarisci.

Erica. CAP. C.

*ERica * fruticosa arbor, myrice similis, longè minor: cuius flore apes reprobũ mel efficiũt, tã flos quàm coma serpẽtiũ ictibus illitu medetur.* *Plin. fruticẽ dicit.

Acacalis. CAP. CI.

ACacalis fructus est nascetis in Aegypto fruticis, seminis myricæ quadamtenus similis: cuius aqua in qua maduerit, ad collyria additur, quæ ad excitandam oculorum aciem conueniunt.

Rhamnus. CAP. CII.

RHamnus fruticat in sepibus, ramos ferens rectos & aculeos in acutæ spinæ modũ, folijs paruis, oblongis, suppinguibus, teneris. Alterum ei genus candidius. Tertiũ nigrioribus latioribusq; folijs constat, & quadámtenus rubẽtibus: cuius rami quinûm ferè cubitorum longitudinem implent, spinosiores quidem, sed infirmioribus minusq; rigẽtibus aculeis. Fructum ædit latũ, candidum, tenuem, folliculari specie, *verticillo similẽ. Omnium folia igni sacro, & serpentibus vlceribus, efficaciter illinuntur. Fama est ramos huius valuis fenestrísve impositos, veneficia depellere.

* ἐοικὸς ἀσφονδύλῳ, id est, asphodeli fructui similẽ.

Halimus. CAP. CIII.

HAlimus frutex est sepimentis idoneus, similis rhamno, sine spinis, folijs oleæ, sed latioribus: nascitur in sepibus & maritimis. Folia decoquuntur ciborum gratia. Radix, conuulsa, rupta, torminaq; mitigat, drachmæ põdere in aqua mulsa pota: eadem lactis vbertatem facit.

Paliurus. CAP. CIIII.

PAliurus frutex cognoscitur aculeatus, durus, cuius semen pingue & fuliginosum in-

uenitur: quod potum tuſſi opitulatur, veſicæ calculos comminuit, ſerpentium ictibus aduerſatur. Folia & radix aſtrictoriam vim habent: quorũ decoctum potu aluum ſiſtit, vrinam trahit, contra venena & ſerpentiũ morſus auxiliatur. Radix recentia tubercula, tumoresq́; omneis diſcutit, trita & impoſita.

Acuta ſpina. CAP. CV.

Acuta ſpina, quam pyrinã aut pityanthem aliqui vocant, arbor eſt pyraſtro ſimilis, ſpinoſa valde & minor, baccas profert myrti, plenas, rubras, fragiles, & intus nucleum: radicem multifidam, altè deſcendentem. Huius baccæ potu aut cibo, alui profluuium, & abũdantiam fœminarum ſiſtunt. Radix illita aculeos & ſpicula extrahit, abortum fieri tradunt, ſi ter radice venter, aut ſenſim feriatur, aut perungatur. Officinarũ Berberis.

Rubus canis. CAP. CVI.

Frutex eſt arboris inſtar, rubo longè maior: folia fert multò latiora myrto, robuſtis circa ramos ſpinis, flore candido, fructu oblongo, nucleo oliuæ ſimili, qui per maturitatem fulueſcit, & flocculos intus continet. Fructus exemptis interioribus floccis arefactus, aluum ſiſtit: ferueſacti enim ij in vino, mox potũ, arteriam infeſtant.

Liguſtrum. CAP. CVII.

Liguſtrum arbor eſt oleæ folijs circum ramos ſimilibus, latioribus, mollioribus, & Officinis Alcanna.

colore viridioribus: flore candido, muscoso, odorato: semine sambuci, nigro. Optimum nascitur in Canope & Ascalone. Folia astrictoriam vim habent: quare commanducata vlceribus oris medentur, illita feruidis inflammationibus, carbunculisq; prosunt, decocto eorundem igni ambusta fouentur, capillum rufant trita folia, quæ in radiculæ succo maduerint. Flos ex aceto fronti illitus, capitis dolorem sedat Cyprinum oleum quod ex eo fit odoratum, excalfacit, emollitq; neruos: si quæ feruenti natura prædita sint, assumat.

Tilia. CAP. CVIII.

*χρίνα.

*Tilia arbor est ligustri magnitudine, folijs oleæ, nigrioribus & latioribus, fructu *lentisci, nigro, subdulci, racematim cohærente, asperis nascitur. Huius folia astringũt: ad eadem vtilia ad quæ oleaster, cum astrictione est opus: maximè ad oris vlcera, commãducata, aut si decocto colluantur: pota vrinam ac menses cient.*

Ciſtus. CAP. CIX.

* Vox ex Plinio reposita.

*Cistus, quẽ aliqui citharon, aut cissarõ vocãt, ramosus frutex est, sed improcerus, foliosus, saxosis locis nascẽs, folijs rotũdis, acerbis, hirsutis. flos *masculo vt mali punicæ, fœminæ albet. Vis astringẽs: vnde flores in vino austero bis in die poti, p̃sunt dysentericis, & nomas per se illitu cohibent, vetustati vlcerũ, & igni ambustis cũ cerato medẽtur. Hypocistis, orobethrõ, aut cytinus à nõ-*

nul

nullis cognominata, iuxta cisti radices nascitur, floris punici similitudine. Quædã rufa, altera her bacca, tertia candida. Liquatur *acaciæ modo.* Ali*qui tamẽ exiccãt, fractãq; macerãt, & incoquũt, reliquaq; vt in* Lycio *prosequuntur. Vires acaciæ habet, verum aliquanto magis siccat, & astringit.* Prodest *dysentericis, cœliacis, sanguinem excreãtibus: fœminarũ profluuio & pota et indita.*

Ladanum. CAP. CX.

Est & alterum cisti genus, ledon à nonnullis appellatum, frutex simili modo nascens, longioribus folijs & nigrioribus: quæ verno tempore quiddã contrahũt pingue. Foliorum *vis astringens, ac eosdem quos cistus effectus præbens.* Fit *ex eo quod ladanum dicitur.* Siquidem *cum cisti frondes pascuntur capræ, hirciq;, pinguitudinem conspicuè barba carpunt, & suo lentore villosis cruribus adhærescentem reportant: quam depectentes incolæ, colantesq; cogunt in offas, & ita recondunt.* Alij *verò attractis funiculis, insidentem fruticibus lentorem abstergunt, conglomerantq; in ladanũ.* Maximè *probatur odoratum, subuiride, facilè mollescens, pingue, quod arenas non collegit nec squalore obsitũ est, resinosum quale in* Cypro *gignitur.* Arabicum *verò* Libycumq; *vilius.* Natura *ei spissandi, calfaciendi, molliendi: ora venarum patefacit, capillum fluentem continet, addito vino, myrrha, & myrteo oleo: cica-* Colligendi ladani modus.

trici

tricibus decorem reddit, cum vino illitũ: medetur aurium doloribus, cũ hydromelite aut rosaceo infusum: suffitus secundas eÿcit, peßis immiſtũ vuluæ duritiem sanat, in medicaměta quæ dolorě tusſimq; finiũt, & malagmata vtiliter inseritur: aluum ſiſtit cũ vino vetere potum, & vrinam ciet.

Ebenus. CAP. CXI.

EBenus optima habetur æthiopica & nigra, nullos haběs venarum diſcurſus, factitÿ cornus læuore: cùm frangitur densa apparet, morděs guſtu, atque leniter aſtringens. Suffitur iucundo odore supra carbones, sine fumi tædio. Recens autem ad ignem prolata, ob pinguitudinem accenditur, & trita ad cotem rufeſcit. Altera eſt indica, internatis segmentis candicantibus, & modicè fuluis, item frequentibus maculis: cæterum prior, bonitate antecedit. Apud quosdã ſesamina, aut ſpinea ligna consimilia pro ebeno væneunt: quod diſcernitur ex eo, quòd fungosa ſunt, & in purpureas aſſulas resoluuntur, nihil mordacitatis in guſtu, nec redolentiæ in suffitu præferentia. Caliginem oculorum abſterget, ad veteres deſtillationes puſtulasq; mirũ in modum pollet: ſi quiſpiam facta ex eo coticula collyrÿs vtatur, melius proficiet. Ad oculorum medicamenta efficax eſt, ſi ſcobes ramentáve vino Chio die noctuq; macerata, in collyria digerãtur. Nõnulli prætrita ipsa excolant, reliquaq; eundě in modũ peragũt. Alÿ pro

vi

vino aqua vtuntur. Vritur in fictili nouo, donec in carbones redigatur. Lauatur plumbi vsti modo, & ita siccis scabrisq; lippitudinibus conducit.

Rosa. CAP. CXII.

ROsa refrigerat & astringit, sed sicca multò magis. Succus recentibus folijs exprimitur, desectis forfice vnguibus (sic appellãtur candidæ foliorum partes) reliquum in pila premi & teri debet in vmbra donec cogatur, & ita ad oculorum circumlitiones recondi. Siccantur etiamnum folia rosarum, continuò versata, ne muceãt, néve situs in ijs insideat. Aridis rosis & in vino decoctis expressus liquor, facit ad dolores capitis, aurium, oculorũ, gingiuarum, sedis, recti intestini ac vuluæ, penna illitus aut infusus. Eadem sine expreßione tusa, præcordiorum inflãmationibus, humidis stomachi vitijs, igni sacro illini prodest: siccis ac tritis femina asperguntur. Misceri solent vulneratijs antidotis, atq; cõpositionibus, quas antheras vocant. Folia vruntur in callibléphara. Flos qui in medijs rosis inuenitur, siccatus, gingiuarũ fluxionibus efficaciter inspergitur. Capita pota citam aluũ, & cruentas reiectiones sistunt. Quid vnguis in rosa.

Rosei pastilli. CAP. CXIII.

PAstilli quos rhodides vocant, hac ratione conficiuntur: Rosarum viridium, quæ nullo antea humore madefactæ extabuerint, drachmæ quadraginta, Indicæ nardi drachmæ decem

cem, myrrhæ drachmæ sex, tritæ digeruntur in pastillos, qui triū obolorum pondus æquent: siccatiq; in vmbra, in fictili non picato, atq; obturato reconduntur. Alij *adijciunt costi drachmas duas, iridis* Illyricæ *totidē, & vinum* Chium *cum melle miscent.* Mulieribus *monilium vice collo circundato vsui sunt, ad retundendum graue sudoris virus.* Tritis *etiā vtūtur ad illitiones & diapasmata, quæ fiūt ad sudores coërcendos, ita vt à balneis inarescant corpora, dein frigida aqua abluantur.*

Lycium. CAP. CXIIII.

L*Ycium, quod aliqui pyxacanthan vocant, arbor est spinosa, ramis trium cubitorum, aut longioribus: folijs buxi, densis: fructu piperis, nigro, læui, amaro, densoq;: cortice pallido, non dissimili lycio madefacto: radicibus multis, obliquis, lignosis.* Nascitur *plurimum in* Cappadocia, Lycia, *& plerisq; alijs locis.* Aspera *loca amat.* Succi *extrahendi ratio hæc est:* Rami *cum radiculis tusi & antè per multos dies macerati coquuntur, tum abiectis lignis itidem liquor, donec mellis crassitudo fiat.* Adulteratur *id lycium, adiecta decoctioni amurca, aut absinthij succo, aut felle bubulo.* Innatans *spuma inter coquendum exempta, oculorum medicamentis additur: reliquo ad alia vtuntur.* Simili *modo fit lycium, semine expresso & insolato.* Optimū *quod vri potest, restinctumq; rubētem spumam ostendit, gle-*

bis

bis extrinsecus nigris, intus, cum fregeris, rufis, *odore minimè viroso; cū amaritudine adstrin- gens, crocino colore (cuiusmodi Indicū est) cæteris præstātius atq; efficacius.* Lyciū *adstringit, caliginem oculorū discutit, genarū scabiem, pruritus, veteresq; fluxiones sanat: facit ad purulētas aureis, exulceratas gingiuas, tonsillas, labiorū fissuras, sedis rimas, attritusq; illitū: cœliacis, dysentericis, potū inditumq; cōuenit: datur sanguinē excreantibus & tussi, ex aqua contra rabiosi canis morsus in catapotio deuoratur, aut in aqua bibitur: flauos facit pilos: reduuijs, vlceribus quæ serpunt aut putrent, medetur: fœminarū profluuia appositū sistit: rabiosorū ictibus ex melle potum, aut vice catapotij deuoratum, auxiliatur.* * Tradunt Indicum fieri lycium, ex frutice lonchitide appellato: ea spinarum generi ascribitur, ramos rectos habens ternûm cubitorum longitudine, maioresve, rubo crassiores, à radice numerosos. Fractus cortex rubescit, folia oleæ similia. Herba in aceto decocta proditur lienis inflāmationibus & regio morbo mederi, & fœminarū purgationes elicere. Assēuerāt etiā crudam in potu, easdem effectus præstare. Semen cyatho dimidio potum, pituitam expurgare: veneni quoq; auxilio esse.*

* Ita ex Plinio.

* *Videntur Marcello quæ hinc sequuntur, nothа.*

* Non est genuina officinarum Acacia, quāuis eadem vi ac natura prædita,

Acacia. CAP. CXV.

Acacia in Aegypto nascitur spina instar arboris, fruticosa, non se in rectum attollens.

Florem habet candidũ, & semen lupino simile in folliculis, ex quo succus expressus siccatur in umbra, niger ex maturo semine, subrufus ex viridi. Eligat modicè rufus et odoratus, vt in hac arbore esse potest. Aliqui exprimunt ex folijs & semine succũ. Manat et gummi ex ea spina. Vis ei ad spissandũ, refrigerandumq́; efficax. Succus oculorum medicamẽtis vtilis: valet ad ignem sacrum: vlcera quæ serpũt, perniones, pterygia, et oris vlcera: procidẽtes oculos reprimit, mensiũ abundantiam sistit, prociduã vulvã cohibet: citã aluũ supprimit, aut potus aut subter inditus: capillos denigrat. Lauat oculorũ medicamẽtis, trito in aqua, mox effuso quod cõcreuerat, donec pura extet aqua: et ita cogitur in pastillos. Vritur etiã in cruda fidelia, donec fictile formacibus percoquatur: torreturq́; in carbonũ halitu perflata. Spinæ decoctum solutos artus fotu committit. Præfertur eius spinæ gummi, quod in vermiculorũ speciem contrahatur, & vitri modo perluceat, ligni expers: proximum est candidum: sordidum verò ac resinosum inutile. Cutis meatus obstruit, & medicamentorum quibus admiscetur, acrimoniam hebetat, ambustis ex ouo illitum, pustulas non patitur erumpere. Alterum acaciæ genus in Cappadocia Pontoq́; prouenit, Aegyptiæ spinæ similitudine, longè minus, tenerius, humile: aculeorum vallo munitur, folia habẽs rutæ. Semen lenticula

ticula

ticula minus fert autumno, in loculis cõnexis, ternûm quaternúmve capacibus. Succus eius adstringit, viribus inferior, & ocularibus medicamentis inutilis.

Vitex. CAP. CXVI.

VItex siue lygos frutex est in arborem assurgens, nascitur in fluminũ ripis, asperisq; locis, ac torrentiũ alueis: ramos gerit longos, fractu peruicaces: folia oliuæ, sed molliora. Duo genera eius, vna hariũ album florẽ mittit cũ purpureo: altera tantũ purpureũ, & semen, vt piper. Excalfactorias vires habet, & adstrictorias. Semen eius potũ venenatis ictibus, aquæ quæ cutẽ subijt, lienosisq; auxiliatur: lac euocat, mẽses ciet: drachmæ põdere in vino potũ: genitura exoluit, caput tentat & soporẽ affert. Decoctũ herbæ & seminis in desessione, mulieribus vuluæ malo opportunis opitulat, itẽ inflãmationibus: purgationes mouet semẽ cum pulegio potũ, etiã suffitu vel apposi tu: capitis dolorẽ dissoluit illitum, instillatur cum aceto & oleo capiti in lethargo & phrenitide. Folia suffitu aut substratu fugant venenata: illita quoq; serpentiũ morsibus auxiliantur: testium duritias cũ butyro & folijs vitiũ emolliũt: rimas sedis semen cũ aqua illitum mitigat, & cũ folijs medetur luxatis, vulneribusq;. Virgam qui manu teneat dum iter facit, negatur intertrigine sentire. Agnum, quasi dicas castum, vocant Græ-

Barbaris agnus castus.

Nominum agni & lygi ratio.

ci, quoniam matronæ in thesmophorijs Atheniensium castitatem custodientes, folijs huius cubitus sibi sternunt. & lygon quasi vimen, propter inuictam ferè ramorum flexilitatem.

Salix. CAP. CXVII.

SAlix vulgo nota est: cuius semen, folia, cortex & succus spissandi vim habēt. Trita folia cū exiguo pipere & vino pota, ileosis subueniūt: sumpta per se & cū aqua præstāt mulieribus ne cōcipiant. Salignum semen in potu sanguinem expuentibus prodest: cortex eosdem præbet effectus. Corticis cinis admisto aceto maceratus, illitu clauos & callos tollit. Ex folijs & cortice succus cū rosaceo in calyce punici calfactus, auriū doloribus auxiliatur. Decocto eorum podagras foueri vtilissimum: furfures purgat in corpore. Excipitur succus qui manat ex ea cum floret, exciso cortice. in plaga enim cōcretus humor inuenitur, qui ad purgāda, quæ obstāt oculis, suam vim præbet.

Syluestris olea. CAP. CXVIII.

SYluestris oleæ, quam Latini oleastrum appellant, alij Aethiopicam oliuam, folia astringunt: trita autē & imposita ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, epinyctidas, carbunculos, reduuias nomasq; cohibent: crustas emarginant cum melle illita. Quinetiam sordida vlcera repurgant: inflammationes panosq;, cum melle imposita discutiunt: cutem à capite vulsam conglu-nant:

nant: oris vlceribus, & priuatim infantium, cõmãducata medentur. Succus & decoctũ eosdem habent effectus: sanguinis eruptiones, ac muliebre profluuiũ, admotus succus inhibet: vuæ oculorũ, pustulisq; prodest: vlcera & veteres defluxiones sistit, (quapropter in collyria additur.) ad gengiuarum erosiones perquàm vtilis. Exprimitur succus tusis foliis, affuso vino aut aqua, siccatusq; sole in pastillos digeritur: sed longè validior ad recondendum succus habetur, qui cũ vino quàm cum aqua expressus est. Auribus subuenit, siue, vlcerentur, siue pus effluat. Folia cõuenienter cœliacis cum farina hordeacea illinuntur: Vruntur cũ floribus folia, vt spodij vicẽ cinis præstet, in cruda olla, oblito ore luto, vsquedũ figlinum percoquatur: restinctaq; vino & rursus subacta, eodem modo vruntur, postremo cerusæ modo elota coguntur in pastillos. Huiuscemodi cinerem in medicamẽtis oculorũ constat spodio nõ cedere, sed eisdem viribus præditũ esse putandũ est. Foliorũ satiuæ oleæ eadem vis intelligitur, sed aliquanto inferior: vnde ocularibus medicamentis ob suam mitiorẽ vim cõuenientior est. Sudor ligno virenti accenso manans, illitu sanat lichenas, furfures & scabiem. Oleaginum semen illitum medetur furfuribus, et vlceribus quæ depascũt vorantq;: quod autem intra nucleum est, ex adipe & farina scabros vngues excutit. Colymbades tritæ & ambustis il-

litæ pustulas gigni prohibent, sordida vlcera purgãt, muriæ succus collutas gingiuas cõtrahit, & motus dentiũ firmat. Oliua flaua & recẽs stomacho vtilior est, vẽtri difficilis: nigra autẽ et matura corruptioni opportuna est, stomacho aduersatũ, oculis nõ cõuenit, capitis dolorem mouet, arefacta illitu depascẽtia vlcera sistit, et carbũculos emarginat. Oleũ syluestris oliuæ gingiuis putri vligine laborãtibus colluitur, dentiũ mobilitates stabilit, calfacti fotus gingiuis fluxiõe laborãtibus vtilis est: lanã enim specillo circumligatã oleo madefacere oportet, et gingiuis admouere, donec albæ spectetur. Lacryma æthiopicæ oleæ.

CAP. CXIX.

LAcryma quam æthiopica olea stillat, scammonio similis quodámtenus est, fulua, stillis exilibus constans, mordax: quæ autem ammoniaci, aut gummi similitudinem refert, colore nigricans, nec gustu mordens, superuacua est. No*strates oleæ, oleastriq́;, similem lacrymã sudant, quæ commodè ad oculorum hebetudines illinitur: cicatrices albuginesq́; illitu emendat, vrinam & menses ciet, cauis dentium impressa ad dolores efficax est: inter venena scribitur: partus pellit, lepras & impetigines sanat.* Appella*tur autem æthiopica & agrestis olea.*

Amurca. CAP. CXX.

AMurca (expressæ oliuæ recrementum) de-

cocta

cocta in cupreo vase ad crassitudinem mellis adstringit, cæteros præbēs lycij effectus. Insuper dentium dolori et vulneribus, cū aceto, vino aut mulso cōmode illinitur: additur in medicamēta ocularia, & meatus inductu suo obstruētia. Vetustate meliorē fieri constat. Vtiliter infunditur sedis, genitalium, ac vulvæ exulcerationi. Si verò cū omphacino recoquatur ad mellis crassitudinē, cariosos dentes extrahit: iumentorū scabiē cum decocto lupini, & chamæleonte illitu sanat. Cruda & recenti amurca podagras articulariosq; dolores fouere, vtilissimum: peruncta in villosa pelle, & hydropicis imposita, tumoris molem reprimit.

Quercus, glans, fagus.

CAP. CXXI.

QVercus omnis adstrictoriam vim habet, præsertim liber qui cortici & ligno intercedit: quinetiam tunica putamini glandis subiecta. Decoctum ex ijs datur dysentericis, cœliacis, sanguinem excreantibus. Trita in pesso, fœminis fluxione vulvæ laborantibus subijcitur. Glandes eodem effectus exhibent: vrinam ciunt, capitis dolorem & flatus in cibum sumptæ pariunt, resistunt esitatæ venenatorum ictibus. Decoctum earum & corticis cum lacte vaccino potum, prodest contra toxica: intritæ crudæ, inflammationes illitu leniunt: ad duritias quas cacoëthe vocant, & malefica vlcera cū salsa axun-

gia conueniunt. Ilignea glandes viribus quernas antecellunt. Fagus & ilex quercus generi assignantur, & consimile munus obeunt. Ilignea radicis cortex cum aqua coctus, dum mollitus intabescat, & tota nocte illitus, denigrat capillos, prius cimolia terra purgatos. Folia omnium tusa & trita tumoribus prosunt, & imbecillas mẽbrorum partes corroborant.

Castaneæ. CAP. CXXII.

SArdianæ glandes, quas aliqui castaneas, aut lopima, aut glandes Iouis appellant, adstringunt, similesq; effectus præbent: præsertim tunicæ quæ carnem et corticem media intercursat. Caro his qui ephemerum biberunt, conueniens est.

Galla. CAP. CXXIII.

GAlla fructus est quercus, Aliqua omphacitis appellatur, parua quidẽ sed tuberosa, solida, nullo foramine peruia. Altera plana, leuis, perforata. Eligi debet omphacitis, quæ efficacior est. Vtriusq; vis vehemẽter adstringere. Tritæ excrescẽtia in carne, fluxiones gingiuarũ & vuæ, atq; oris vlceratione cohibent. Nucleus, dentiũ cauernis inditus dolorem sedat. Crematæ carbonibus donec igne flagrent, & vino aut aceto aut acida muria extinctæ, sanguinẽ supprimunt. Decoctum quibus insidere expedit, efficax est, & cõtra vuluas procidentes, fluxionesq;. Capillos denigrant, aceto aut aqua maceratæ, dysentericis cœliacisq; cum

cum vino aut aqua tritæ conueniẽter illinũtur, aut bibuntur: obsoniis addi debẽt, aut integræ in aqua præcoqui, in qua nonnihil excoquendum est. quod his affectibus conferat. In summa, his vtendũ ad adstringenda, aut siccanda quæ opus sunt.

Rhus. CAP. CXXIIII.

RHus quæ obsoniis aspergitur, ab aliquibus erythros appellata, semẽ est coriarij fruticis, sic vocati, quoniã coriorũ infectores eo vtunt, ad inspissandas pelles. Arbuscula in petris nascẽs, binũ ferè cubitorũ altitudine, foliis oblongis, subrubẽtibus, in ambitu serratis, acino vuarũ gracilũ denso, magnitudine terebinthi, quadámtenus lato: cuius corticosa tunica perquàm vtilis est. Folia vine habent adstringendi, & acaciæ effectus præbẽt. Decoctũ capillos denigrat, dysentericis infunditur, & in potus eorũ insessusq; adijcit: instillatur auribus purulentis. Gangrænas & pterygia cohibẽt folia ex aceto aut melle illita. Liquamentũ fit ex aridis foliis, ad crassitudinẽ mellis in aqua decoctis, ad eadẽ, vt lyciũ, conueniẽs. Semen eosdẽ effectus exhibet: cœliacorũ, dysentericorũq; obsoniis inspergitur: fracta, desquãmata, liuidaq; illitum ex aqua, ab inflammatione vindicat. linguæ asperitates cum melle abstergit, candida fœminarum profluuia sistit, hæmorrhoidas sanat, cum querno carbone intrito admotum. Aqua in quo semen maduit decocta, cogitur coitq; effica-

Officinis sumach, Arabum more.

cior ipso semine. Gummi defert, quod dentium cauis imprimitur, ad dolores finiendos.

Palma. CAP. CXXV.

PAlma in Aegypto gignitur. Ea medio maturitatis vigore, autumno decerpi solet, Arabici myrobalani similis, pomatis cognomine, colore viridi, & odore mali cotonei: quòd si ad maturitatem peruenire sinatur, phœnicobalanus fiet. Palma acerba est & adstringēs: cōtra alui fœminarumq; profluuia, in vino austero bibitur: hæmorrhoidas sistit, vulnera glutinat illitu. Phœnicobalani recētes plus siccis adstringūt, capitis dolorem afferunt, copiosiores in cibo inebriāt, sicciores sanguinem excreātibus, stomachicis, & dysentericis vtiles in cibo: illinūtur cū cotoneo et cerato œnanthinovesicæ vitijs. Cariotæ, præsertim esu, fauciū asperitati medentur. Thebaicarū decoctū potu æstuationē sedat, vires recreat cum hydromelite veteri sumptū: cibo idem faciunt. Fit ex eis vinū ad eadē conueniens. Decoctū per se potu & gargarizatione magnopere adstringit, & cohibet. Nuclei palmarum, cæterorū more, cremati in crudo fictili, & vino restincti, cinere loto, spodij vicem efficiunt: miscenturq; in callıblephara. Quòd si non iustā vstionem acceperint, denuo cremandi. Vim adstringēdi habent, et spiracula cutis obductu suo claudunt: contra oculorum vuam & pustulas, palpebrarum defluuia, cum nardo effectum præbent:

b nt: corporis excrescentias cum vino reprimunt, vlcera ad cicatricem perducũt. Sed inter primas vtiles ex palmis humilibus Aegyptiæ.

Palma elate. CAP. CXXVI.

PAlma, quã aliqui elatẽ aut spathã appellãt, fructus palmarũ adhuc florentiũ, inuolucrũ est calixq́; in quo in spissamẽta vnguentarij vtũtur. Optima habetur odorata, adstringẽs, põderosa, præclusa, intus pinguis. Vis ei adstrictoria: sistit vlcera quæ depascunt, laxatos artus cõmittit, trita miscet̃ cataplasmatis & malagmatis: prodest præcordijs, imbecilli stomacho, et iocineri affecto, mista cõferẽtibus cataplasmatis. Eius decoctũ subinde detersum, capillos denigrat: datur bibẽdũ congruè, renum, vesicæ, et viscerũ vitijs: vuluæ ac vẽtris fluxiones sistit: scabiẽ cũ resina, & cera sanat, si viginti diebus recens apponatur. Inuolutusq́; in ea elate fructus, quẽ suo amplexu fouet, elate etiã vocari solet, & ab aliquibus borassus. Adstringit, & spathæ effectus præstat, nõ sic vnguentis expetitus. Alba medulla caudicis recens in cibo, aut decocta eadem facit, quæ borassus.

Malum punicum. CAP. CXXVII.

MAlum punicum omne boni succi est, stomacho vtile, perexiguum sufficiens alimentum. Dulcia stomacho vtiliora habentur, sed aliquantulum in eo calorem gignunt, inflationes pariunt, vnde in febri abdicantur. Acida adstrin *Vulgò malum granatum.*

ſtringunt, æſtuanti ſtomacho auxiliãtur, & multo magis contrahunt, ac vrinã cient. Ora gingiuasq; lædunt. Vinoſa verò mediam ſortiuntur naturam. Nuclei acinorũ acidi punici in ſole ſiccati, & obſonijs inſparſi, concoctíve, fluentem aluum ſtomachumq́; ſiſtunt, Cæleſti aqua madeſcũt, bibunturq; cõmodè ſanguinẽ excreantibus: ad deſeſſus dyſentericorum fœminarumq́; fluxione vuluæ laborantiũ vtiles ſunt. Expreſſus nucleorum ſuccus coquitur cum melle, ad oris, virilitatis, & ſedis vlcera, nomas, reduuias, & ea quæ in corpore extuberant, aurium dolores, & narium vitia: præſertim acidorũ.

Cytinus. *Huius flores cytini vocantur: qui adſtringũt, ſiccant, cohibent: ſanguinolẽta glutinant, quas punicũ, præſtant vtilitates: humida gingiuarũ vitia mobilesq; dentes decocto colluũtur, herniã prolapſu inteſtini erumpentẽ cataplaſmate repellunt. memoriæ tradunt, qui tres, quàmminimos cytinos deuorauerit, nullã eo anno lippitudinem paſſurum: eliquatur hypociſtidis exemplo.*

Malicoriũ. *Malicorium, aſperum eſt mali punici putamen, quod aliqui ſidion appellant. Id ſpiſſandi vim habet, & quos cytini, præbet vſus. Decoctum radicis potu latas vẽtris tineas pellit, & eaſdem euocat.*

Balauſtiũ. *Balauſtium ſylueſtris punici flos eſt, cytino ſimilis, cuius complura genera reperiuntur: candidum, fuluum, colore roſaceo. Succus ex eo exprimitur, hypociſtidis modo, cui*

adstrictoria vis inest, eadem faciens, quæ hypocistis, & cytinus.

Myrtus. CAP. CXXVIII.

Myrtus satiua nigra vtilior est medicinæ quàm cādida, et in hoc genere multò magis montana: semen tamen imbecillius parit. Vis & myrti & seminis adstringit. Semē viride aut aridum in cibo datur sanguinē excreātibus, et vesicæ erosionibus. Succus virentibus baccis expressus eosdē effectus exhibet: stomacho vtilis, vrinam cit: prodest cōtra phalangij morsum, & scorpionis ictus in mero: seminis decoctū capillū tingit, ius decocti in vino vlcera in extremis membris nata sanat, oculorū inflāmationes illitum cū polline polentæ lenit, cōtra ægilopas illinitur, crapulā arcet præsumptū vinū, quod feruefacto aliquantū eius semine exprimatur: alias enim acorē cōtraheret. Præstat idem seminis effectus. Vtile procidentiæ vuluarū in desessionibus, sedis vitijs, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus: purgat furfures, vlcera capitis manantia, atq; eruptiones papularū, fluentes capillos continet. Additur quoq; in medicamenta, quas liparas vocant, vti oleum quod ex folijs eius factum est. Decoctum foliorum ad desessiones balnearum conuenit, & contra laxatos artus, & malè solidescentes. Eo fracta ferruminationi repugnātia vtilissimè foueutur, vitiliginem emendat, purulētis auribus infunditur, & capi

capillos denigrat. Succus eadē efficit. Trita folia, & ex aqua illita humidis vlceribus, & partibus omnibus fluxiōe laborātibus, cœliacisq́; prosunt: et admisto omphacino oleo, aut exiguo rosaceo cū vino, ad vlcera serpentia, ignem sacrū, testium inflāmationes, & epinyctidas, & condylomata. Arentiū foliorū farina vtiliter inspargitur paronychijs, pterygijs, & cōtra alarū feminūq́; perfusiones: cardiacorū sudores cohibet. Folia cruda seu cremata cū cerato, ambustis, paronychijs, pterygijsq́; medentur. Exprimitur folijs succus adfuso vetere vino aut aqua cœlesti, cuius recētis vsus est: nam exiccatus planè cariem sentit, & vires amittit. Myrtidanū dicitur, adnatum inæquabile, verrucosum intumescensq́;, & concolor: quod perinde quasi manus myrti caudicē amplectitur. Magis quàm myrtus adstringit: tusum addito austero vino reponitur, coactumq́; in pastillos siccatur in vmbra, multò efficacius, & folio et semine, cerato, pessis, insessionibus, cataplasmatis admistum, vbi adstringendum aliquid est.

Cerasia. CAP. CXXIX.

Cerasia aluo vtilia sunt, si viridia sumātur: eadem siccata, illam sistunt. Gummi quod cerasi resudarunt, cum vino diluto tussi vetustæ medetur: colorem commendat, visum exacuit, appetentiam inuitat: idem ex vino potum calculosis auxilio est.

Siliquæ. CAP. CXXX.

Siliquæ recẽtes stomacho aduersantur, aluum soluunt: eadem siccatæ sistunt, stomachoq́; vtiliores fiunt. Vrinam ciunt, sed præcipuè, quæ vinaceis condiuntur.

Græcis Ceratia: arbor autem ipsa Galeno ceratonia dicitur.

Mala. CAP. CXXXI.

Folia, flores, & germina cũ omnis mali, tũ maximè cotoneæ adstringunt. Pomis acerbis adstringendi vis inest: maturis verò longè secus. Ex iis vernabilẽ gignũt, neruos omneis lædũt, inflationes pariunt. Cotonea stomacho vtilia, vrinam cient: verũ tosta mitiora habentur. Prosunt cœliacis, dysentericis, purulenta extussientibus, cholericis, præsertim cruda. Maceratorũ liquor cõmodè in stomachi aut ventris fluxionibus, potui datur. Succus crudorũ assumptus orthopnoicis salutaris est. Decocto fouẽtur vuluæ, & sedes si procidãt. Cotonea quæ melle condiuntur, vrinã mouent: mel autẽ sibi constringentẽ illorum vim, & inspissantẽ adsciscit. Quæ cũ melle coquuntur. stomacho atq; ori gratiora sunt, sed minus inspissant. Cruda cataplasmatis adiiciuntur, ad cohibendũ aluum, aut si stomachus æstuet, aut in vomitiones effundatur, ad mammarum inflammationes, præduros lienes, & cõdylomata. Fit vinũ ex ipsis tusis expreßisq́;: sed quò perduret, quindecim sextariis succi vnus mellis adiungitur, alioquin in acorem degenerat. Prodest ad omnia.

quæ

*quæ dicta sunt.*Fit *& oleũ ex ijs,quod melinum vocauimus ,quo vtimur quoties astringenti oleo est opus.*Eligi *oportet vera,quæ sanè sunt rotũda, parua & odorata:quæ verò* Struthia *dicuntur, magna quidẽ sunt,sed minus vtilia.*Flos *& viridis & siccus cataplasmatis imponitur:ijs cõueniens,quæ adstrictionẽ desiderãt, inflãmationibus oculorũ,reiectionibusq; sanguinis.Cõtra citã aluum,& mensium impetus,in vino bibitur.*Me *limela ventrẽ molliunt,& ab eo animalia expellunt,stomacho negotiũ exhibẽt.* Aestuosa.*Ea multis dulcia mala vocantur.* Epirotica *mala, quæ* Latinè *orbiculata dicunt,stomacho vtilia:sistunt aluum,vrinas euocant,malis tamen cotoneis inualidiora.* Syluestria *mala similia sunt vernis,& adstringunt.* Sanè *in hunc vsum immatura omnia opus sunt.* Persica *poma matura tã stomacho,quàm vẽtri vtilia sunt.* Acerba *aluum cohibent,sed sicca vehemẽtius.*Decoctũ *è siccis alui stomachiq; fluxiones sistũt.* Armeniaca,*quæ à* Latinis *præcocia dicunt,minora sunt supradictis,ſet stomacho vtiliora.* Medica *mala* Persicáve *aut cedromela,quæ* Latini *citria vocant,nemini non cognita.*Arbor *ipsa omnibus anni tẽporibus pomifera,alijs deciduis,alijs subnascẽtibus.* Malũ *oblongũ est,rugosum,colore aurũ imitãs,cũ grauitate odoratũ,semen habet pyri.*Id *in vino potũ venenis resistit.aluũ mouet,oris suauitatem commend*

mendat, decocto eius colluto, aut succo: estur in malacia mulieribus: vestiariis impositum ab ero sionis vitio vestes vindicare existimatur.

Pyra. CAP. CXXXII.

PYrorum multa genera, quæ tamen omnia adstringunt: proinde adduntur conuenienter in repellentia cataplasmata. Decoctum é siccis & cruda ipsa aluum sistunt: ieiunos esitata lædunt.

Achras pyrastri genus est, quod tardissimè emature scit. Vim pyro adstringentiorẽ habet, & ad eadem conuenit: stringũt etiã eius folia. Lignu pyrorum cinis efficaciter his auxiliatur, quos fun gi strangulant. Aiunt fungos, si syluestria pyra cum eis coquantur, innoxios fieri.

Mespilus. CAP. CXXXIII.

MEspilus, quæ à nonnullis aronia vocatur, spinosa arbor est, folio pyxacanthæ: fert pomum suaue, exiguo malo non dissimile, tribus intus ossiculis: qua ex causa id nonnulli triccoon appellauere. Tardè maturescit, esu adstringit, stomacho gratum est, aluumq; supprimit. Alterũ me spili genus in Italia nascitur, quod aliqui setanium, alij epimelida vocant. Arbor folijs mali, sed minoribus: pomum fert rotundum esui aptũ, vmbilico latiore: quod adstringit, seroq; maturescit.

Lotus arbor. CAP. CXXXIIII.

LOtus arbor est vastæ magnitudinis, ferẽs baccam pipere maiorem, dulcem, cibis gra-

tam, stomacho facilem. Aluum sistit baccis. Ramentorũ ligni decoctum siue potu, siue infusione dysentericis ac fœminis fluxione vuluæ laborãtibus, auxilio est, rufat capillos, citam aluũ cohibet.

Cornus. CAP. CXXXV.

COrnus dura arbor est, baccas ferens oliuæ modo oblongas, quæ primũ virent, dein per maturitatem rubescunt, aut ceræ colorem repræsentant. In cibo adstringunt, profluuio alui atq; dysenteriæ salutares, siue in edulio, siue in defruto exhibeantur. Muria, vt oliuæ, cõdiuntur. Sanies, quam virentia folia torrendo resudarunt, impetigini conuenienter illinitur.

Sorba. CAP. CXXXVI.

SOrba colorẽ luteũ referẽtia prius, quàm maturescãt, dissecta & sole siccata mãdunt, vt albũ sistãt. eadẽ est functio molitorũ farinæ, si polẽtæ loco sumatr: quod et decoctũ eorũ in potu præstat Prunus. CAP. CXXXVII.

PRunus arbor est nota, cuius pomũ estur: sed stomachũ malè habet, aluum mollit. Syriaca pruna, & præcipuè quæ Damasci gignuntur, exiccata stomacho vtilia sunt, aluum adstringũt. Folia pruni in vino decocta collutione, & gargarizatu vuam, gingiuas, & tõsillas fluxione laboranteis reprimunt. Præstant idem syluestriũ prunorum baccæ, post maturitatẽ exiccatæ: cum sapa verò decoctæ, stomacho vtiliores redduntur,

aluum

aluumq; magis adstringunt. Gummi prunorum agglutinat, potum in vino calculos comminuit: ex aceto quoq; illitum, lichenas infantium sanat.

Arbutus. CAP. CXXXVIII.

ARbutus siue vnedo arbor est cotoneæ malo nō dissimilis, tenui folio: *cuius fructus pruni magnitudinē implet, nullo intus nucleo: huic memæcylo cognomē est: maturus aut flauet, aut rubescit, in esu acerosus, stomacho aduersatur, capitisq; dolorem mouet.

* Prunis magnitudine quidem hic fructus nequaquā cedit: cæterum effigie adeò expressè refert fraga, vt nil queat expressius.

Amygdalæ. CAP. CXXXIX.

AMygdalæ amaræ radicū tritarū decoctum vitia cutis in facie corrigit: illitæ nuces idē munus præstāt, mēses admotæ ciūt, capitis dolori auxiliant, illitæ fronti aut tēporibus cū aceto vel rosaceo: epinyctidas sanāt ex vino, itē putrescētia vlcera, & quæ serpūt, & morsus canū cū melle: earū autē esu dolores finiuntur, aluum emolliūt, somnū faciunt, vrinā cient, cōtra sanguinis reiectiones cū amylo assumuntur, renū vitijs, et pulmonū inflāmationibus ex aqua in potu aut eclegmate cū resina terebinthina dātur: calculosis difficiliq; vrinæ in passo auxiliantur, & illinctu cū melle, & lacte hepaticis, tussi, & inflationibus coli, nucis auellanæ magnitudine: quinis septenisve præsumptis ebrietatem non sentiunt potores: vulpes si cum quadam esca eas vorauerint, emoriū-

tur. Gummi eius calfacit, & adstringit: reijcienti bus sanguinem, potũ auxilio est: impetigines quæ summum corpus occuparunt, illitum cum aceto tollit: tußi vetustæ cum diluto vino potum medetur: calculosis cum passo bibere prodest. E nucibus græcis, dulces cibo idoneæ, sed multò minus valent in remedijs, quàm amaræ: attamen extenuant, vrinam ciunt, recentium esu cum suo putamine, humida stomachi vitia emendantur.

Pistacia. CAP. CXL.

P*Istacia, quæ constat in Syria gigni, pineis nucibus similia sunt, & stomacho amica: trita cum vino contra serpentium ictus prosunt, siue edantur, siue bibantur.*

Nux iuglans. CAP. CXLI.

N*Vces iuglandes, quas nõnulli Persicas vocãt, sunt difficiles concoctu, stomacho inutiles, biliosæ, capitis dolorẽ inferẽtes, tußiẽtibus inimicæ, et vomituris ieiunis in cibo aptæ. Cũ ruta verò & ficis præsumptæ, et à summo cibo, venenis resistũt: nec minus si à veneni haustu comedant̃: largius esitatæ tineas latas pellũt, illinunt̃ mãmarũ inflãmationi, abscessibus, luxatisq́;, cũ mellis exiguo, et ruta: cũ cepa autẽ, sale & melle, canis hominisq; morsui proficiũt: tormina: cũ calyce suo perustæ, et vmbilico admotæ, sedant. Putamen cõbustũ tritũq; in oleo, et vino, infantiũ capite perũcto, nutrit capillũ, alopecias repletq;. Sistũt mẽ*

ses

ses nuclei vsti, si triti ex vino admoueãtur: idem è veteribus, illiti carbunculis, gangrænis, & ægilopijs medentur: alopecijs commanducati, & impositi præsenti sunt remedio. Nucibus *tusis oleũ exprimitur.* Recẽtes *stomacho innocentiores sunt, vtpote suauiores: itaq; allio mistæ eximunt acrimoniam.* Liuores *in corpore illitu tollunt.*

Nuces auellanæ. CAP. CXLII.

NVces *auellanæ, quas & leptocarya vocant, stomacho infestæ sunt: ipsæ tamẽ tritæ, & in aqua mulsa potæ, tußi veteri medentur: tostæ & cum exiguo piperis potæ destillationem concoquunt, crematarũ cinis cum axungia aut adipe vrsi perunctis alopecijs capillum reddit.* Aiunt *nonnulli vsta earum putamina, & in cineris speciem redacta, cum oleo, cæsiorum oculorum pupillas infantibus denigrare, perfuso sincipite.*

Morus. CAP. CXLIII.

MOrus *arbor nota est, cuius fructus aluum soluit, stomacho inutilis est, & facilè corruptionẽ sentit.* Hoc *idẽ præstat mori succus: decoctus autẽ æreo vase atq; insolatus, adstringentior redditur.* Facit *ad fluxiones, nomas, & tonsillarũ inflãmationes, addito mellis exiguo.* Sed *inolescit vis eius, adiecto scißili alumine, galla, croco, & myrrha: itẽ myricæ semine, iri, & thure.* Immaturæ *mori poma siccantẽ, tusaq; acinorũ rhois vice obsonijs miscẽtur, vt cœliacos iuuẽt.* Ra-

dicis cortex decoctus in aqua & potus aluũ resol uit, latas ventris tineas excutit, his quoq; auxilia tur qui aconitũ hauserunt. Folia trita ex aceto il lita, ambustis igni medentur, tinguntq; capillum, vitiũ & fici nigræ frõdibus simul coctis in aqua cælesti. Succus foliorũ cyathi mensura potus contra phalangiorũ morsus auxilio est. Feruefacti corticis & foliorũ iure dentes aptissimẽ in dolore colluuntur. Radix circiter messem incisa, facto in ambitu scrobe, succum emittit, qui postridie concretus inueniri solet. Is in dolore dentium efficax est: tubercula discutit, & aluum purgat.

Sycomorus. CAP. CXLIIII.

†*SYcomorũ aliqui etiã sycaminũ, id est, morũ, vocant, cuius fructus sycomorũ etiã propter inefficacem gustũ appellat̃. Arbor est magna, fico similis, frondosa, multo lacte abundans: folijs mori, pomũ ter aut quater anno fert, nõ ramis, vt ficus, sed caudice ipso, caprifico non dissimile, dulcius grossis, sine granis interioribus: quod nõ maturescit, nisi vngue aut ferro scalpatur. Nascitur plurimũ in Caria, Rhodo, locisq; nõ multi tritici feracibus: vbi prouẽtu fœcũdo restibiliq; iuuamentũ adfert, cũ annonæ caritas premit. Pomũ aluo vtile est, sed perquàm exilẽ præbet alimoniã. Stomacho aduersatur. Succus primo vere tenera arbore, antequàm fructũ ferat, eximit̃, lapidis ictu summo cortice desquãmato: si enim altiore plaga*

violetur cortex, nihil effluet. Spongia aut vellere lacryma excipitur, quæ ſiccata & in paſtillos coacta fictili vaſe reponitur. Vis ſucci emollit, vulnera conglutinat, diſcutit collectiones coctioni repugnantes: bibitur etiam aut illinitur contra ſerpentium morſus, duratos lienes, ſtomachi dolores, & perfrictiones. Celerrimè teredinem ſentit. *Gignitur & in* Cypro *arbor genere diſtans, quæ cum ſit vlmus, prædita tamen eſt folijs ſycomori, fructu primi magnitudine, multo dulciore, ſupra dictis cætera ſimilis.*

Fici. CAP. CXLV.

F*Ici maturæ recẽtes ſtomachũ lædunt, aluũ ſoluunt: ſed facilè contracta ab eis fluxio ſiſtitur. ſudorẽ euocant papulasq́;, ſitim ſedant, colorem reſtringuũt. Siccis natura excalfaciendi, vires alunt, ſed ſitim magis ſtimulant aluo vtiles, rheumatiſmis vẽtris & ſtomachi cõtraria: gutturi autẽ, arteriæ, renibus, veſicæ, & ijs quos longa valetudo decolorauit, anhelatoribus, hydropicis, comitialibus aptiſſimæ, feruefactæ cũ hyſſopo & potæ, thoracẽ purgant: tuſſi veteri, diuturnisq́; pulmonum vitijs conueniunt: aluum molliunt tuſæ cũ nitro & cnico, dein mãducatæ.* Decoctũ *arteriæ & tonſillarũ inflammationibus gargarizatu prodeſt.* Cum *hordeacea fariaa cataplaſmatis miſcentur, & in muliebres fotus cum fænograco & ptiſana.* Cæterum *cum ruta coctæ tormin-*

bus infunduntur. Coctæ illitæq; duritias discutiunt, parotidas & furunculos emolliunt, panos ad maturationem perducunt, maximè nitro, iri aut calce addita. Crudæ si cum antedictis tundantur, eadem efficiunt: cum malicorio, pterygia purgant: cum atramento sutorio, deploratis ferè tibiarum fluxionibus, et cacoëthicis vlceribus medentur: quin & cum vino decoctæ addito absinthio & hordeacea farina, vtilissimè hydropicis illinuntur. Crematæ cum cerato sanant perniones, prurigines, somtusq; si crudæ terantur, & sinapi liquoreq; aliquo exceptæ auribus instillentur.
Tam syluestris, quàm satiuæ fici lacteus succus coaguli modo lac cõtrahit, cõcretumq; dissoluit, vt acetum: exulcerat corpora, meatus aperit, soluit aluum, vuluam recludit cum detrita nuce græca pôtus, menstrua ciet cum lûteo oui appositus, aut Tyrrhenica cera: podagricorum cataplasmatis cum farina fœnigræci & aceto vtilis: lepras, lichenas, vitiligenes, vitia cutis in facie, psoras, vlcera in capite manantia, cum polenta expurgat: instillatus plagæ, percussis à scorpione, venenatorum ictibus & rabiosi canis morsibus auxiliatur: prodest dentium dolori lana exceptus, et cauis eorum additus: verrucarum informicationes tollit cum adipe, circumlita in ambitu carne. Hoc idem præstat succus è teneris ramis syluestris fici, qui lacte prægnantes, silente adhuc oculo, tusi exprimuntur, & siccatus in vmbra reponitur. Et lac & succus imponuntur

tur exulceratorijs medicamentis. Decocti cum bubulis carnibus ramuli ficulni, facilẽ afferunt decoctionem. Lac efficiunt quod magis soluat, si inter coquendũ ficulneo surculo spathæ loco moueatur.

Grossi. CAP. CXLVI.

GRoßi, quæ crinei nonnullis vocantur, coctæ, illitæ strumas nodosq; omneis emolliunt: crudæ formicas, verrucas & thymos, nitro farinaq; additis, tollunt. Folia eadem possunt, illita cum sale & aceto vlcera in capite manantia, epinyctidas, & furfures sanant: ijs ficosæ extuberationes, & genarum scabritiæ perfricantur. Nigræ ficus folijs cauliculisq; candidæ vitiligines perungũtur, faciũt ad canũ morsus, & vlcera quæ ceria, id est fauos, vocant. Großi cum syluestris papaueris folijs ossa extrahunt, furunculos cum cera discutiũt, contra muris aranei morsus, & scolopẽdræ venena, cum eruo & vino illitæ, auxiliantur. Fit ex cinere ficus tam syluestris quàm satiuæ lixiuiũ, crematis ramorũ cauliculis: quod subinde macerari opus est & inueterascere: siquidem inter caustica intelligitur. Gangrænis prodest: nanque expurgat & consumit, quæ excrescũt: eoq; sic vtendum est: Spongia assiduè hoc lixiuio imbuta superponitur. Interdum dysentericis, & in fluxiones vetustas, & sinus cuniculatim exedẽtes, magnosq; instillari conueniet. Etenim purgat, conglutinat, carne replet, & oras cõmittit, non secus

atq; emplastra quæ cruentis vulneribus iniÿciuntur: enæma vocãt. Bibitur ad discutiendũ sanguinem concretum, & cõtra præcipitationes, rupta, cõuulsa, cum cyatho aquæ recenter colatũ: addito olei exiguo, cœliacis, dysentericis per se cyathus datus prodest: neruorũ vitÿs, conuulsionibus commodè illinitur ex oleo, vtpote quod sudores moueat: aduersus gypsi potum, & phalangiorũ morsus bibitur. Hæc eadem præstant reliqua lixiuia, præsertim quernum: omnia tamen adstringunt.

Persea. CAP. CXLVII.

PErsea arbor est, in Aegypto, fructum ferens cibo idoneum, stomacho vtilem: in quo phalãgia cranocolapta nomine inueniuntur, præsertim in Thebaide. Arida folia in farinã redacta, illitu sanguinis eruptiones sistũt. Arborem hanc prodiderũt aliqui in Perside exitiosam esse, trãslatamq; in Aegyptum, mutata natura in cibos receptam.

Iberis. CAP. CXLVIII.

IBeris siue cardamantica, folia habet nasturtÿ, vere viretiora: caulẽ cubitalẽ, aut minorẽ: in incultis nascitur, æstate lacteum florẽ promit, quo tẽpore efficacior est. Radices duas nasturtio similes habet, calfaciẽtes & adurẽtes: ipsæ enim ischiadicis cum salsa axungia emplastri modo vtiles, quaternis horis alligatæ, vt dein in balneas descendatur, & postea oleo cũ lana locus perungatur.

PRIMI LIBRI FINIS.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE Medicinali materia, Liber II.

Ioanne RVELLIO Sueßionenſi interprete.

IN primo chariſsime Aree libro, quẽ de medicinali materia condidimus, de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, & naſcentibus ex eis ſuccis, lacrymis ſeminibusq́; diſſeruimus. In hoc autem ſecundo de animantibus, melle, lacte, adipe, frugibus, atq; oleribus explicabimus, ſubnexis herbaceis quæ acri prædita ſunt facultate, vtpote quæ cum ipſis cognatione iuncta ſint: qualia allium, cepa, ſinapi, intelliguntur. Idq́; ideo, ne cognatorum vires diſiunxiſſe videamur.

Echinus ſiue erinaceus. CAP. I.

MArinus echinus ſtomacho ventriq́; vtilis eſt.: vrinam cit, huius teſta cruda maſſata commodè medicamentis admiſcetur, quæ pſoras abſtergunt: crematæ verò cinis ſordida vlcera expurgat, luxuriantem carnem reprimit.

Terr

Terrestris erinacei coriũ cõbustũ alopecijs cũ pice liquida aptißimè illinitur, aßiccatũ corpus & cũ aceto mulso potum, renum vitijs auxilio est: item aquæ quæ cutẽ subijt, conuulsionibus, elephantiæ, & malè habitis, quos cachectos vocant: viscerum fluxiones exiccat. Eiusdem *iecur fictili solibus excocto aresfactũ, ad eosdẽ vsus vtilißimè recõditur.*

Hippocampus. CAP. II.

HIppocampus marinũ animal est exiguum cuius cremati cinis exceptus cum liquida pice, aut axungia seu amaracino vnguẽto illitus, alopecias replet.

Purpupura, buccina, eorumq́; volutæ.

CAP. III.

PVrpura vsta exiccat, dentes abstergit, excrescẽtias in carne cohibet, vlcera purgat, & ad cicatricem perducit. Eadem *præstant concremata buccina, sed vehementius vrunt: si quis salis plena, fictili crudo adurat, dẽtifricio conueniunt: ambustis vtiliter illinuntur, quibus solui medicamentum non oportet: nam postea quàm vulnus cicatricem duxerit, ipsum in testæ modum induratũ, spõte sua decidet.* Fit *etiã calx è buccinis, vt in eius mẽtione demõstrabimus.* Cionia *vocãtur purpurarũ buccinorũq; mediæ partes, circa quas testæ volumen clauiculatim intorquetur.* Cremata *simili modo, maiorẽ purpuris buccinisq́; facultatẽ vrendi cõsequuntur, quoniã apprimẽdi naturam*

obtinent. Buccinorum carnes ori gratæ sunt, & stomacho vtiles: sed aluum non molliunt.

Mituli. CAP. IIII.

MItuli laudatissimi in Ponto. Cremati eundem buccinis effectum præbent. Priuatim plumbi more eloti, oculorum medicamentis cum melle vtiles habentur: genarum crassitudines absumunt, albugines purgant, & cætera quæ oculis caliginem offundunt: carnes eorum ad canis morsus vtilissimè imponuntur.

Tellinæ. CAP. V.

*REcentes tellinæ aluo vtiles, sed maximè ius earum: salitæ vruntur, tritæq; in cinerem & cum cedria instillatæ, auulsos pilos * renasci non patiuntur.* * τῶν βλεφάρων.

Chamæ. CAP. VI.

CHamarum conchularumq; in exigua aqua decoctarum ius, aluum ciet: id cum vino assumitur.

Vnguis odoratus. CAP. VII.

VNguis siue onyx conchilij tegumentum est, ei simile quo purpura integitur: quod in Indiæ nardiferis lacubus inuenitur. suauē ideo spirans odorem, quòd conchylia inibi nardi pabulo vescantur. Colligitur posteaquàm stagnantes aquæ æstiuis squalloribus inaruerunt. Laudatissimus qui à rubro mari defertur, candicans, pinguis. Babylonicus nigrescit, atque minor conspicitur

citur. Ambo odoris gratia suffiuntur, sed aliquãtenus castoreum olent. Iidem suffitu excitant fœminas vuluæ strangulatu oppressas, comitialesq́;: poti ventrem molliunt. Crematum conchylium eadem efficit quæ purpura & buccinum.

Cochleæ. CAP. VIII.

TErrestres cochleæ stomacho vtiles sunt, & nõ facilè corrũpunt. Optimæ Sardonicæ, Aphricanæ, Astypalæicæ, & quæ in Sicilia, ac Chio gignunt, et quæ in Liguriæ alpibus, pomatiæ, id est operculares, cognominatæ. Marina stomacho idonea, & facilè aluo excernit: fluuiatilis virus olet. Quæ verò vepribus frutetisq́; glutinata cohæret, quã vocãt nõnulli sesilon, ventrẽ et stomachũ turbat, vomitiões excitat. Crematæ omniũ testæ excalfaciẽdi & vrendi naturã sortiuntur: purgãt lepras, vitiligines, dentesq́;: emendãt oculorũ cicatrices, & vitia cutis in facie, albugines, ac visus hebetudines, si cũ carne sua vstæ tritæq; ex melle illinant. Crudæ cũ tegumẽtis impositæ, aquæ inter cutẽ tumores exugũt: sed nõ antè soluãtur, quàm omnis hauriatur humor. podagricas inflãmationes leniunt, impactos corpori aculeos illitæ euocãt, mẽses tritæ et admotæ ciũt. Carnes earũ cũ thure & myrrha illitæ, cùm vulnera alia, tum maximè quæ nerui acceperunt, conglutinãt: tritæ in aceto, sanguinẽ naribus erũpentẽ infrænant: viuæ corpus, et præsertim Aphricana

næ

uæ cum aceto deuoratum, stomachi dolores mitigat, trita cum testa, vino & myrrha, si exiguum inde bibatur, coli vesicæq; cruciatus sanat. Terrestris *pilos incommodos replicat, si quis abraso acu lentore eius, pilum attingat.*

Cancri. CAP. IX.

C*Ancrorum fluuiatilium exustorũ cinis qui duo cochlearia expleat, adiecto dimidio radicis gẽtianæ modo, triduo potus cũ vino, magnopere prodest canis rabiei morsibus: rimas pedum sedisq;, perniunculos, & carcinomata, cũ decocto melle lenit: triti crudi, potiq; ex asinino lacte, auxiliantur contra serpentiũ phalangiorumq; morsus, atq; scorpionum ictus: decocti autem & cum iure esitati, ijs prosunt qui tabe cõficiuntur, aut leporem marinum hauserunt: necant scorpiones triti, & cum ocymo admoti. Possunt eadem marini, verùm inefficacius omnia præstant.*

Terrestris scorpio. CAP. X.

T*Errestris scorpio tritus & impositus, suæ plagæ remedium est: quin estur assatus, ad eadem.*

Marinus scorpio. CAP. XI.

M*Arini scorpionis fel conuenit ad suffusiones oculorum, albugines, & hebetudines.*

Draco marinus. CAP. XII.

D*Raco marinus dissectus & apertus impositusq; ictus spinæ suæ qua ferit, medela est,*

Scolopendra. CAP. XIII.

SColopendra in oleo decocta si illinatur, auellit capillos: sed contactu pruritus facit.

Torpedo piscis. CAP. XIIII.

MArina torpedo diuturnis capitis doloribus admota, cruciatus vehementiã mulcet: eadem apposita euersam sedẽ prociduamq; coërcet.

Viperæ. CAP. XV.

VIperinæ carnes si coctæ edantur, claritatem oculis afferũt, neruorum vitijs auxiliantur, increscentes strumas reprimunt: detracta autem cute, caput caudaq;, quoniã carne vacant, amputari debent. quippe commentitium est quod præcipitur, certam vtrinq; mensuram præcidi oportere. Reliquum verò corpus exẽptis interaneis elotum dissectumq; discoquitur cum oleo, vino, salis exiguo, & anetho. Aiunt ijs qui viperas esitent, pediculos procreari: quod planè à veritate abhorret. Adijciunt aliqui longam senectutem agere, qui eo cibo vescũtur. Sal ex eis ad eadem conficitur, sed inefficatior est. Viua autem vipera in fictile nouum demittitur, adijciuntur salis caricarumq; tritarũ, singulatim quinq; sextarij, mellis cyathi sex, mox fictilis operculum luto oblinitur, & fornacibus inassatur, donec sal in carbones redigatur, qui postea tritus in pulueris faciẽ, reconditur. Plerũq;, vt ori gratior fiat, immiscetur nardi spica, aut folium, aut malabathri momentum.

Senect

Senecta anguium. CAP. XVI.

SEnectus anguium in vino decocta dolori aurium, infusu: & dentiũ collutione, auxilio est. Addunt eam in medicamenta oculorum, sed præcipuè viperinam.

Lepus. CAP. XVII.

LEpus marinus loligini paruæ similis est, qui per sese tritus, aut cum vrtica marina illitus capillos euellit. Terrestris leporis inassatũ cerebrum manditur, iuuandis tremoribus qui valetudine cõtracti sunt: affrictu aut cibo facilem infantibus dentitionem præstat; exustum caput & cũ adipe vrsino aut aceto illitum, alopeciarum inanitatibus medetur. Leporinum coagulum post triduum à concubitu potum, conceptũ adimere, partusq; spem intercipere proditur: vuluæ & alui fluorem sistit, comitiales iuuat, contra venena ex aceto bibitur, præsertim aduersus concretũ lac, & viperarũ morsus. Sãguis eius si calidus illinatur, vitia cutis in facie, vitiliginẽ, lentiginesq; sanat.

Pastinaca. CAP. XVIII.

MArinæ pastinacæ radius, qui eius caudæ enatus aduersis squamuis reflectitur, dentium dolorem mitigat: nã eos frangit, & euocat.

Sepia. CAP. XIX.

SEpiæ coctæ dum estur atramentum ægrè concoquitur, aluum mollit, collyriis è testa factis conuenienter genarum scabritiæ perfricãtur:

vstum in sua testa donec id quod crustosum est abscedat, postea tritum, expurgat vitiligines, furfures, dentes, & vitia cutis in facie: elotum in medicamenta oculorum addi solet: contra albugines, oculis tumētorum efficaciter inspiratur: pterygia oculorum absumit, cum sale tritum & iniectum.

Mullus piscis. CAP. XX.

MVllorum aßiduo cibo, aciem oculorum hebetari cōstat. Is marini draconis, aranei, ac scorpionis morsibus medetur, si crudus atq; dissectus admoueatur.

Hippopotamus. CAP. XXI.

HIppopotami testes exiccati ac triti contra serpentium morsus bibuntur.

Fiber. CAP. XXII.

FIber ancipitis vitæ animal, plerunq; cū piscibus & cācris ex aqua victū capessit. Huius testes serpentiū venenis aduersantur, sternutamenta mouēt, et in vniuersum varios obtinēt vsus: siquidem menses ac partus ciunt, duabus drachmis cum pulegio poti: partus secūdasq; eijciunt: contra inflationes, tormina, singultus, venena, ixiamq; ex aceto bibuntur: letargicos, & vtcunq; veterno obdormiscētes excitant infusi: cū aceto autē & rosaceo, olfactu & odoris suffitu, idem faciunt: poti & illiti prosunt tremulis, conuulsionibus, & omnibus neruorū vitijs. In summa, calfactoriam vim habēt. Eligi debēt testes qui ex vno ortu con-

nexi sunt (fieri enim non potest, vt gemini folliculi in vna mẽbrana coniuncti reperiantur) liquore intus veluti ceroso, odore graui & virus redolente, gustu acri, mordẽte, ac friabili, naturalibus tunicis circũdato. Quę fraude aliqui corrumpũt, conijcientes in follem gummi, aut ammoniacũ cũ sanguine & castorio subactũ, & ita exiccantes. Vanũ est quod traditur, testes ab ipsis euelli, & à sese abijci, quũ venatu vrgentur: siquidẽ tangi nequeũt, ita, vt in sue, substricti. Operæ autem pretium est, diuisa pelle melleum liquorem cum euestiente tunica assumere, & siccatum potui dare.

Mustela vulgaris. CAP. XXIII.

MVstela quæ in domibus nostris oberrat, anilusta exenteratur, & inueterata sale, in vmbra siccatur. Ea binis drachmis cũ vino pota, aduersus omnia serpentium venena præsentaneo est remedio: toxico, simili sumpta modo, resistit. Eius ventriculus coriandro farctus inueteratusq;, percussis à serpente, & comitialibus potu auxiliatur. Cremata in fictili podagricis cõfert, cinere ex aceto illito. Sanguine perunctæ strumæ, iuuantur: comitialibus etiam prodest.

Ranæ. CAP. XXIIII.

COntra omniũ serpẽtiũ venena pro antidoto sunt ranæ, si ex sale & oleo decoctæ edãtur, iusq; earum itidem sorbeatur: contra inueteratos tendinum rigores pollent. Illitus earũ cinis pro-

fluentis sanguinis impetus sistit: explendis alopeciarum inanitatibus ex liquida pice illinitur. Viridium ranarum cruor auulsos genis pilos renasci prohibet, in vestigia euulsorũ instillatus: decoctæ in aceto & aqua, dentiũ dolores collutione leniũt.

Silurus. CAP. XXV.

SIlurus recens in cibo nutrit, & facilem præbet aluum: sale verò conditus, minimũ suppeditat alimentum. Arteriam expurgat, & vocem expedit. Illita salsi caro, aculeos & infixa corpori spicula extrahit. Muria eius incipientibus dysenteriis prodest, si in desidentium fotus adijciatur, fluxiones siquidẽ ad summa cutis elicit: ischiadicis infusa medetur.

Smarides. CAP. XXVI.

SMaridis piscis caput exustum, excrescentes vlcerum oras pulullosq; reprimit: nomas cohibet, thymos clauosq; absumit. Caro non secus atque salsamentum prodest à scorpione percussis, aut à cane demorsis.

Mænæ. CAP. XXVII.

MAenarum ex capitibus cinis si illinatur, callosas sedis rimas abolet. Eius etiam garum oris putrilagines collutione sedat.

Gobius. CAP. XXVIII.

GObius recẽs in suillũ vẽtrẽ coniectus, si cõsuta rima in duodecim aquæ sextariis, donec duo supsint, decoquatur, excolatus & sub diuo refri

frigeratus potui detur, aluus sine molestia deijcit. Illitus cõtra serpẽtium canumq; morsus auxilio est.

Thunnus. CAP. XXIX.

COnditanei thũni caro, quam omotharichon vocant, sumpta ijs auxiliatur, quos vipera nomine præster momorderit: sed oportet vinum quamplurimum subinde cogantur haurire, ita vt vomitione reddatur. Cõtra acrimonias esitatorũ maximè valet, canũ morsibus vtilissimè illinitur.

Garum. CAP. XXX.

GArum omne, quod ex piscibus carnibusq; sale maceratis liquamen est, si ex eo fotus fiat, depascentia vlcera sistit: morsis à cane medetur, dysentericis atque ischiadicis infunditur: nonnullis, vt exulcerata adurat: alijs autem, ad lacessenda, quæ vlcera non senserunt.

Ius piscium. CAP. XXXI.

REcentium piscium ius, modo per se, modo ex vino potum, aluũ subducit. Priuatim ad hunc vsum conficitur è phycidibus & scorpionibus, & iulide: è percis, & recentibus alijs saxatilibus, nec virus resipientibus, simpliciter cum aqua, oleo & anetho.

Cimices lectularij. CAP. XXXII.

CImices qui in cubilibus enascuntur, cauis fabarum inclusi, si ante febrium significationes septem deuorentur, quartanis auxilio sunt: & citra fabas sumpti, percussis ab aspide prosunt:

vuluarum examinationes olfactu reuocant: poti cum vino aut aceto, adhærentes sanguisugas abigunt: triti & vrinariæ fistulæ impositi, vrinæ angustias leuant.

Millepeda. CAP. XXXIII.

M*illepedæ, quæ sub aquario vase stabulantur, animalia sunt multis pedibus nitentia, quæ cõtacta manu cõtrahuntur in orbẽ: hæ ex vino potæ difficili vrinæ, et regio morbo auxiliãtur. Millepedas illini anginis cũ melle vtilißimũ. Tritæ, & in cortice mali punici calfactæ, doloribus auriũ, addito rosaceo, conueniẽter instillãtur.*

Blata pistrinaria. CAP. XXXIIII.

B*Lattæ eius quæ in pistrinis inuenitur, interanea trita aut cum oleo decocta, aurium dolores instillatu mitigant.*

Pulmones CAP. XXXV.

P*Odagras perniõesq; emẽdat pulmo marinus recẽs, tritus & illitus. Suillus et agninus vrsinusq; pulmo impositu attritus à calceamẽtis contractos, ab inflammatione tuetur. Vulpinus verò si arefactus bibatur, suspiriosos adiuuat. Adeps quoq; liquefactus, infususq;, auris dolorem finit.*

Genitale cerui. CAP. XXXVI.

G*Enitale cerui tritum & in vino potũ, à vipera demorsi auxiliatur.*

Vngula asini. CAP. XXXVII.

V*Ngularum asini cinis per dies multos binis*

cochlearibus potus proditur comitiales adiuuare, eædem oleo subactæ strumas discutiunt: & illitæ pernionibus medentur. Caprinarũ cinere peruncta ex aceto alopeciæ sanantur.

Lichenes equorum. CAP. XXXVIII.

L*Ichenes sunt in equorum genibus, & *super vngulas in flexu harum partium indurati calli: qui triti & in aceto poti, comitialibus mederi traduntur.*

κατ' ἐπιγναφὴν πῶ ἐπισγαφήν.

Iocinera. CAP. XXXIX.

A*Sini iecur inassatum esu comitialibus prodest, veruntamen ieiunis edendum præcipitur. Capræ verò inassati decidua sanie, inungi lusciosos prodest: & dũ coquitur, apertos oculos hali tu eius vaporari: prodest in cibo tostũ ad eadem. Tradũt hircini iocineris cibo comitiales depreben di. Aprinũ recẽs si arefactũ teratur, ex vino potũ contra serpentiũ volucrũq; morsus auxilio est. Iecur canis, qui rabie exagitatur, tostum & in cibo ab emorsis sumptũ, ne tẽtẽtur metu aquæ tueri creditur. Vtũtur autẽ ad arcẽdos aquæ pauores dente eo, qui caninus dicit. hũc à cane, qui momordit exẽptum, & folliculo inditũ, pro amuleto brachio adnectunt. Inueteratum autem sale mergi iecur, ex hydromelite binis ligulis potũ, secundas pellit.*

Coria veteramentaria. CAP. XL.

V*Eteris corij cremati illitus cinis ambusta igni, intertrigines, necnon calceamẽtorum*

attritus sanat.

Gallinæ. CAP. XLI.

DIssectæ gallinæ, & adhuc calentes appositæ, serpentium morsibus auxiliantur: sed identidẽ alias sufficere oportet. Earũ cerebellũ in vino bibẽdũ datur cõtra serpentiũ morsus, sanguinem à cerebri mẽbrana profluentẽ sistit. Quæ interiore venticuli galli sinu residet mẽbrana, secti in laminas cornu specie similis (ea verò inter coquendũ abijci solet) siccatur, tritaq; in vino conuenientissimè stomachicis datur in potu. Ius è vetere gallinaceo aluũ deijcit. Abiectis itaq; interaneis salem cõijci oportet, & cõsuto ventre decoqui in viginti sextarijs aquæ, donec ad treis heminas redigantur: totũ id refrigeratum sub diuo, datur. Aliqui incoquunt olus marinũ, mercurialem, cnicũ, aut filiculã. Crudos humores crassosq;, atram bilẽ, & strigmẽta elicit: prodest longis febribus, suspirijs, articularijs morbis, & inflatiõibus stomachi.

Ouorum natura. CAP. XLII.

OVum molliculum plus alit sorbili, & durum plus molli. Luteum oui, contra oculorum dolores vtile est: inassatum sedis inflammationibus prodest, cum croco, & rosaceo: & condylomatis, cum meliloto: cum vua autem fruticis, eius, quem rhoa dicunt, aut galla in patinis frigitur, vt cibo aluos sistat: per se etiam offerri solet.

Candidum oui crudum refrigerat, spiramenta cutis

cutis occludit, inflammationes oculorũ infusum lenit, ambusta, si statim eo perungãtur, pustulas nõ sentiunt: faciem à solis adustione tuetur, fronti im positũ cum thure fluxiões arcet, auertitq́; inflammationes oculorum lana exceptum, addito rosaceo, melle & vino, mitigat: vtiliter contra hæmor rhoidis serpentis morsus crudum sorbetur: summè tepidum prodest vesicæ rosionibus, renum exulcerati õibus, gutturis scabritiæ, reiectionibus sanguinis, destillationibus, & thoracis rheumatismis.

Cicadæ. CAP. XLIII.

C*Icadæ, quæ inassatæ manduntur, vesicæ doloribus prosunt.*

Locustæ. CAP. XLIIII.

L*Ocustæ odoris suffitu vrinæ difficultates ad iuuãt, præsertim q̃ fœminas male habet: earũ carnes nullo sunt in vsu. Est & quoddã genus locustæ, quæ asiracos aut onos dicitur, sine pennis, prælongis cruribus. Exiccata autẽ si ex vino bibatur, cõtra scorpionis morsus magnopere proderit. Hac abundè vescuntur Aphri, qui Leptin incolũt.*

Ossifragus. CAP. XLV.

V*Enter eius auis, quam Latini oßifragum appellant, particulatim potus, calculos cum lotio pellere proditur.*

Galerita. CAP. XLVI.

G*Alerita auicula est parua, apicem in vertice, pauonis modo, gestans: quæ assa, & in ci*

bo sumpta, cœliacos adiuuat.

Hirundines. CAP. XLVII.

DIssectis crescente luna pullis hirundinis, qui primo partu exclusi sunt, in ventre eorũ lapillos offendes: è quibus duos, vnũ colore variũ, alterũ purũ eximes: ŷ priusquàm terrã attigerint, in iuuencæ corio, aut ceruina pelle brachio aut collo adalligati, comitialibus proderũt, et sæpe prorsus eos recreabũt. Hirũdines, vti ficedulæ, in cibo, aciei visus medicamentũ præbent. Tam pullorũ, quàm matrũ in fictili olla crematarum cinis cum melle oblitus, oculis claritatem adfert, anginæ eo commodè perunguntur: vuæ & tonsillarum inflammationibus hoc cinere succurritur. Et ipsæ et pulli exiccati, si drachmæ pondere ex aqua bibantur, hos iuuant, qui anginæ morbo conflictantur.

Ebur. CAP. XLVIII.

EBoris scobe illito paronychia sanantur. Vim adstringendi ebur obtinet.

Suillus talus. CAP. XLIX.

SVis talus comburitur, dum è nigro albescat: qui tritus & potus inflationibus colli, lõgisq; torminibus medetur.

Ceruinum cornu. CAP. L.

CEruini cornu cinis elotus, binis ligulis epotus, prodest dysentericis, excreantibus sanguinem, cœliacis, regio morbo, & vesicæ doloribus cum tragacantha: fœminis fluxione vuluæ la

bor

borantibus, cum liquore huic rei accommodato. Cerui cornu contusum, crudo fictili, luto circumlito, & in furnũ indito, vritur donec albescat: id cadmiæ modo elotum, vlceribus oculorum, & defluxionibus salutare est: infrictum dentes expurgat. Crudi cornu suffiti nidore serpentes fugantur: feruefactum in aceto, si eo gingiuæ colluantur, maxillarum à dentitione dolorem adimit.

Eruca. CAP. LI.

E*Rucis, quæ in oleribus gignuntur, cum oleo perunctì, à venenatis bestijs feriri negãtur.*

Cantharides. CAP. LII.

E*Frumentis congestæ cantharides ad recondendum idoneæ sunt, quæ fictili vase non picato conduntur, & raro linteo obligato ore, & deorsum conuerso suspenduntur super aceti feruentis, quam acerrimi halitum, donec æstu exanimentur: postea lino transfixæ reponuntur. Potentissimæ omnes variæ, luteis lineis, quas in pennis transuersas habent, promissoq; corpore crassæ ac blattarũ modo perpingues: sed inertes ac imbecillæ, quæ vnius sunt coloris.*

Buprestes, & pinorum erucæ.

CAP. LIII.

S*Imili modo recõdũtur buprestes, genera quædam cantharidum, & pinorum erucæ: quæ supra cribrum suspensum feruenti cinere paulisper intostæ, reponuntur. Vis omniũ cõmunis erodere,*

vlce

vlcerare, calorē elicere: qua de causa admiscentur medicamētis quæ lepras, ferasq; lichenas & carcinomata sanāt. Menses ciunt pessis emollientibus additæ. Aliqui cantharidas antidotis impositas, aquæ subter cutē auxiliari prodiderunt: argumento, quòd vrinā moueant. Alij pennas pedesq; contra potarum veneficia, remedio esse tradiderunt.

Salamandra. CAP. LIIII.

SAlamandra lacertæ genus est, iners, varium, quod frustra creditum est; ignibus non vri. Vim habet erodentem, calfactoriam, exulcerantem. Additur, vt cantharis, in medicamenta, quorum vis est exesse, & lepras abolere: similiq; modo reconditur. Liquefacta in oleo pilos euellit. Exenterata, detractis pedibus & capite in melle seruatur ad eundem vsum.

Araneus. CAP. LV.

ARaneus, quem holcum, alij lycon, id est lupum vocant, subactus cum splenio, & linteo illitus, prolatusq; vtriusq; temporibus aut fronti, tertianos circuitus persanat. Tela eius imposita sanguinem sistit, vulnera quæ summam cutem occuparunt, ab inflammationis iniuria vindicat. Est & alterum aranei genus, qui candidam, tenuem, densamq; telam ordiditur: quem in aluta ligatum, & lacerto appensum, quartanis circuitibus mederi narrant. Decoctus ex rosaceo, & infusus, aurium doloribus auxiliatur.

Lac

Lacerta. CAP. LVI.

LAcertæ caput intritum, & appositum, aculeos, & omnia corpori infixa extrahit: varos, fornicantes verrucas, & pensiles, quas acrochordonas vocant, tollit. Iecur exesis dentibus conιectum dolores finit. Si diuulsa admoueatur, ictis à scorpione leuamentum præstat.

Seps. CAP. LVII.

SEps, quam aliqui lacertam chalcidicam vocarunt, in vino pota morsus suos sanat.

Scincus. CAP. LVIII.

*SCincus aut Aegypti, aut Indiæ, aut rubri maris alumnus, quamuis inueniatur in Lydia Mauritaniæ. Est autem terrestris crocodilus, sui *generis, sale inueteratus cum nasturtio. Aiunt carnes, quæ renes amplectantur, id sibi virium vendicasse, vt si drachmæ pondere bibantur, venerem accendant. Verùm decocto lentis cum melle aut semine lactucæ cum aqua poto, veneris cupiditates inhibentur. Additur in antidota.* *ἰδιογενὴς ταριχευόμενος ἐν καρδάμῳ.

Terreni vermes. CAP. LIX.

TErreni vermes impositi, præcisos neruos glutinant, tertianas discutiunt: decocti cum anserino adipe, & infusi, affectis auribus medentur: cum oleo autem decocti, si in contrariam aurem instillentur, dentium doloribus præstant auxilium: triti in potu ex passo vrinam cient.

Mus araneus. CAP. LX.

Mus

MVs araneus dissectus, & impositus, sui morsus veneficia luit.

Mures. CAP. LXI.

MVres, qui in domibus, oberrant, concisos scorpionum plagis vtilissimè imponi, in confesso est: si inassatos infantes ederint, oris saliuam exiccari promittunt.

Lac. CAP. LXII.

LAc generatim omne boni succi est: corpus alit, aluũ emollit, stomachũ & intestina inflatione vexat: vernũ tamen dilutius æstiuo habetur, & è viridi pabulo aluũ magis emollit. Probatur autẽ candidũ, æquali crassitudine, quod vngui instillatũ cogitur. Aluũ minus tentat caprinum: quoniã pecus hoc adstringentibus pabulis, robore, lentisco, & oleaginis frõdibus, & terebintho magna ex parte vescitur: inde stomacho accõmodatissimum reddi solet. Ouillũ autẽ dulce, crassum, & præpingue, nõ vsq; adeò vtile stomacho. Bubulum tamen, asininũ, & equinum, vẽtri magis idonea: sed ipsum turbãt. Quibus in locis pecora, scammoniam, veratrũ, clematidẽ, aut mercurialẽ pascuntur, lac omne ventrẽ & stomachũ subuertit. quale in Iustinis mõtibus esse, à nobis proditũ est. Siquidem capræ, quibus candidũ veratrum pabulo fuerit, primo foliorũ partu euomũt: & eorum lac haustũ nauseã creat, & stomachũ in vomitiones effundit. Vẽtrẽ adstringit lac omne decoctũ, præcip

cipueq; cādentibus calculis marinis exustū: & in summa, omnibus auxiliatur internis exulceratio nibus, præsertim fauciū, pulmonis, interaneorum, vesicæ, & renū. foris verò cōtra pruritū cutis, eru ptiōes papularū, & vitiatos corporis succos, recēs cū melle crudo, addito sale, datur exigua aqua di- lutū. Minus *inflat quodcūq; semel feruefactū.* De- *coctū cum calculis marinis ad dimidias, vlcerosas ventris fluxiones adiuuat.* Lac *quodcunq; serum cōtinet implicitū, quod vbi discessit, à lacte, multò potētissimū ad purgatiōes redditur.* Datur *quibus sine acrimonia volumus deiectionē moliri, vt me- lācholicis, comitialibus, lepris, elephātijs, et erūpen tibus toto corpore papulis.* Ex *omni lacte fit, quod schistū, id est scissile, appellāt.* Lac *aūt fictili nouo feruet, ramoq; ficulneo recenti mouetur, inspersis, postquā bis aut ter efferbuerit, totidem aceti mulsi cyathis, quot sunt heminæ lactis: ita enim seresceēs liquidū ab eo diuidit, quod in caseū concreuit.* Sed *cū feruet, ne superfundatur, cōueniet spōgia ex fri gida cōtinuò fictilis labrū detergere, sextariūq; ar genteū frigidæ aquæ plenū demittere.* Bibitur *he- minis per interualla singulis, vsq; ad quinas, ita vt intercedētibus spatijs, potātes ambulēt.* Lac *au tem recens efficax est cōtra rosiones vstionesq;, ab exitialibus medicamentis factas: vti à cātharidi- bus, aut salamandra, bupreste, aut pinorū eruca, hyoscyamo, dorycnio, aconito, aut ephemero: p̄ser-*

tim

tim bubulũ ad id eximiè confert Gargarizatur autem exulceratis faucibus, tonsillisq;. Asininũ peculiariter collutos dentes gingiuasq; stabilit. Fluxiones alui, si vlcera sentiantur, tenesmosq;, ouillum, bubulum aut caprinum cum marinis lapillis decoctũ, sistit: per se autem & cum hordeacea ptisana aut halicaceo cremore infusum magnopere intestinorũ rosiones mitigat: exulceratæ vuluæ immittitur. Humanũ *lac dulcissimũ est, & maximè alit: mãmis autẽ exuctũ, prodest tabi, & stomachi rosionibus: contra haustum leporem marinũ præsidio est: oculis cruore ex ictu suffusis, cũ thuris polline instillatur: podagricis vtile est, cum meconio, & cerato illitũ.* Lac *omne respuendum splenicis, hepaticis, comitialibus, vertiginosis, & neruorum vitio laborãtibus, febriculosis, & capite dolẽtibus, nisi si quis interdum purgationis gratia, vt ostendimus, schistum præbeat.* Primiparæ *canis lacte perunctos narrãt glabrescere: potũ contra venena antidoti vicem obtinet, abortus mortuos expellit.*

Caseus. CAP. LXIII.

CAseus *recens sine sale sumptus alit, stomacho vtilis est, & facile in membra delegatur: corpus auget, aluum modicè emollit: alius tamen alio præstantior, pro natura lactis à quo conficitur.* Decoctus *autem, & expressus, deinde inassatus, aluum sistit: illitus, oculorum inflammationibus, & sugillatis prodest.* Qui *verò recens salit*

salitus est, minus alimẽti præbet: corpus aptè minuit, stomacho aduersatur, negotiũ ventri interaneisq́; exhibet: vetustiore sistitur aluus. Sero *quod à caseo manauit, quam optimè canes aluntur. Quod hippacem vocant, caseus est equinus: ea virus redolet, magnopere alit, bubuloq́; proportione respondet. Nec desunt, qui hippacem, equinũ coagulum appellarint.*

Butyrum & eius fuligo. CAP. LXIIII.

E*Lacte pinguissimo probatũ sit butyrũ, quale ouillũ est: fit & ex caprino, agitato in vasis lacte, donec pingue separet.* Butyrũ *natura oleosum est & emolliens: vnde largius epotũ, ventrẽ resoluit: prodest, vbi oleũ non adfuerit, cõtra venena. Cũ melle si infricetur, dentitiones adiuuat: gingiuarũ pruritus, & oris vlcera infantibus emendat. Illitũ foris capaciora alimentorũ facit corpora, & ab albidis pustulis per summa scatẽtibus asserit. Cõtra inflãmationes & duritias vuluæ, quod nec virus resipit, nec vetustatẽ sentit, butyrũ efficax est: dysentericis, & colli exulcerationibus infundit: in medicamenta addi solet, quæ pus mouet: vtile præsertim cũ nerui, aut cerebri membranæ, vesicæ ceruix, vulnera acceperit. Id autẽ purgat, replet, carnẽ creat, ab aspide percussis vtilissimè imponit.* Recens *obsonijs additũ olei vicẽ pensat, et adipis vice fungit in bellarijs. Colligẽdæ ex eo fuliginis ratio hæc est:* Butyrum *in lucernã no-*

uam ingestum accenditur, fictiliq; operculato quod supernè in siphunculi speciem desinat, & infima parte cuniculos clibani modo habeat, crematur, & subinde aliud in absumpti locum sufficitur, dum coaceruetur fuliginis modus, quem facere institueris: penna post deraditur ad vsus. Eius effectus est in medicamentis oculorum, exiccare et adstringere: fluxiones cohibet, & vlcera celeriter ad cicatricem perducit.

Medicina lanarum. CAP. LXV.

SVccidæ lanæ molles, è collo feminibusq; laudatissimæ habētur. Subueniunt inter initia vulneribus, percußis, desquāmatis, liuidis, oßibus fractis, aceto, oleo aut vino imbutæ: siquidē facilè succos cōbibunt quibus immergūtur, & ob pecudum sordē (sic enim œsypum vocāt) emolliunt: capitis, stomachi, aliarumq; partiū doloribus, cū aceto & rosaceo efficaciter imponūtur. Crematarū lanarū cinis crustas obducit, excrescētias in carne cohibet, & vlcera ad cicatricē perducit. Mundæ autem et carptæ, in fictili crudo, cæterorum more, vruntur. Nec secus fimbriati marinarum purpurarū flocculi cremari solent. Aliqui cum sordibus lanas carpunt, & melle irrigant, eodemq; modo vrunt. Alij in fictili oris patuli, verucula inter se distantia componunt, & concerptas carminatasq; lanas oleo ita suffusas, vt ne stillare quidem poßint, aßulis tedæ subiectis, & eisdem lanisq; permutatim

tim

tim interstratis, leuiter succendũt, & vstas tollũt: quod si è teda pix, pinguitudóve vlla profluxit, collecta recõditur. Lauať ad oculorũ medicamenta: cinerẽ in labellis, aqua addita, manibus cõfricant, & considere patiuntur: idq; sæpius, mutantes aquã donec linguam adstringat, nec mordeat.

Oesypum. CAP. LXVI.

OEsypum vocant Græci, succidarum lanarũ pinguitudinẽ. Cuius parandi ratio hæc est: Succidæ molles, radicula non curatæ, calida aqua lauantur, & quibuscunque sordibus expreßis, & in labellum oris ampli coniectis, aqua infunditur, magnoq; impetu ligula, vti respumet, agitatur, aut linea rude validiusculè conturbatur, quò largius sordida spuma colligi poßit, deinde marina respergitur: considente pingui quod supernatabat, collectoq; in altero fictili vase, denuo aqua in labellum fusa agitatur: spuma iterum mari perfunditur, & demum eximitur.* Hoc *tantisper fieri solet, dum consumpta pinguitudine nihil prorsus spumæ extet. Collectum œsypum manibus emollitur, & si qua incedit spurcitia, confestim demitur: exclusaq; sensim omni aqua, recentiq; affusa, manibus misceatur, donec admotum linguæ œsypum adstringat leuiter, nec mordeat, atque pingue candidumq; spectetur: tum in fictili vase conditur.* Verum *omnia feruido sole fiant.* Nonnulli *excolatum pingue frigi-*

da aqua eluunt, & manibus, nō secus atq; ceratū mulieres, confricāt: ita enim candidius redditur. Alij elotis lanis & sordibus quibuscunq; exēptis, ac lento igni in æneo vase ex aqua decoctis, pingue quod supernatat collectū, aqua, vt diximus, lauant: colatumq; in fictilē patellam, quæ calidam aquam cōtineat, linteo operiūt, atq; soli mandāt, donec candidū fiat, et satis crassum. Alij biduí spatio aquam effundunt, nouamq; adijciunt. Melius est laue, radicula non curatū, quod succidarū virus oleat, & si manu in concha fricetur cū aqua frigida, albescat, nihil in se duri aut concreti habens: veluti quod cerato aut adipe adulteratur. Oesypum excalfacit, explet vlcera, & emollit: præsertim sedis ac vuluæ, cū meliloto & butyro: in vellere appositū, menses & partus euocat, vlcera non auriū modò sanat, sed et genitaliū cū anserino adipe: cōtra erosos angulos oculorū, scabiososq; genas quæ occalluerunt, & ciliorū defluuia, efficax est. In testa noua torretur, donec redactū in cinerem pinguitudinem amittat. Ex eo etiam fuligo colligitur, vti demonstrauimus: quæ in oculorum medicamenta commodè addi solet.

Coangulum. CAP. LXVII.

LEporis coagulum tribus obolis ex vino, venenatorum morsibus, cœliacis, dysentericis, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus, ac reiectionibus à pectore, auxiliatur. Sanguinē in grumos

mos concretũ discutit. Post menstruas purgationes appositũ vuluæ cum butyro, præstat mulieribus vt concipiãt: potũ verò partus enecat, & à puerperio, pariendi spem adimit. Equi coagulũ, quam hippacen aliqui vocant, priuatim cœliacis dysentericisq; conuenit. Hœdi, agni, hinnuli, capreæ laticornis, & dorci, apri, cerui, vituli, bubaliq; coagula similes naturas sortiuntur: contra aconiti potum in vino, & concretũ lac in aceto, conuenienter assumuntur. Hinnuli priuatim triduo à purgationibus admotũ, partus spem intercipit. Vituli marini, castorei vires repræsentat: comitialibus, strãgulatis vuluis, potu conferre existimatur. Sed si sit vituli marini, hoc experimẽtum est: aqua inspergitur, qua paulisper cum alterius animantis, tum præcipuè agni coagulum, maduerit: nam si erit syncerum, statim liquescit in aquam: sin minus, consimile permanet. Excipitur autem catulis, qui nondum natare possunt. In summa, coagulum omne dissipata cogit, & coacta dissoluit.

Adeps. CAP. LXVIII.

Adeps anserinus aut gallinaceus recens & sine sale conditus, ad vuluæ vitia proficit: sale inueteratus, & qui temporis spatio acrimoniam concepit, vuluæ inimicus est. Recens exemptis membranis in fictilem ollam demissus, quæ altero tantopere capacior sit, quantus sit modus adipis, quem curare institueris, obstructo diligen-

ter vase, flagrãtißimo soli exponitur: eliquescens inde humor in fictile alterũ excolat, donec adeps omnis absumatur, mox loco vehemẽter frigido reconditur, & ad vsus digeritur. Alij fictile fulciũt super aquã calidam, aut tenuẽ & elanguidã prunam, quæ solis vicẽ penset. Est & alia curandi ratio. Exemptis mẽbranis teritur, coniectusq; in ollã eliquatur, adiecto minuti salis momẽto: mox lineo colo transfusus reponitur. Vtiliter in medicamenta additur, quæ laßitudines & fatigationes leuant. Suillus adeps & vrsinus hoc curantur modo. Recens, prępinguis, renibus potißimũ detractus, in largiore aqua cęlesti & quàm frigidißima, exẽptis tunicis, diligẽtißimè manibus cõfricatur, & exprimẽdo fermè siccatur, subindeq; noua aqua abluitur: cæterum fictili capacitatis duplæ inditus, in æquam demergitur, & subditis leuibus prunis spatha mouetur: eliquatúsque, colo trãsfunditur in aquam: vbi verò refrixit, & guttatim aquam omnem exclusit, in prælotum fictile demittitur, & infusa aqua leniter eliquari debet, & manu deprimi, quo facilius fæculentũ virus pessum eat: postea in pilam spongia madefactam transfunditur. Vbi coire cœpit, residens in imo sordes eximitur. Tertio citra aquam eliquatur, repurgatusq;, fictili bene operculato, perquàm frigidis locis reponitur. Hircinum seuũ, ouillum, ceruinumq; ita curato: Elotum ex his quodcunq;,

ium

tunicis, (vt in suilli mentione dictum est) exemptis, pilæ emolliendũ tradito, ac manibus fricato, affusa paulatim aqua, donec ne amplius quidem cruentũ virus excernat, aut pingue aliquod innatet, sed nitida spectet. Deinde in ollã fictilẽ cõijcito, & adiecta aqua vt superemineat, leui pruna liquefacito, & moueto, atq; in aquã colato: cumq; refrixerit, iterum in loto fictili eliquato, & quæ antè diximus facito. Tertiò sine aqua liquefactũ, in perfusam liquore pilam colato, refrigeratũq;, vt in suilli ratione diximus, recondito. Bubulum autem seuũ, renibus maximè detractũ, exemptis mẽbranis, aqua marina ex alto petita eluendum est: mox in pila tundendũ diligenter, affusa maris aqua. Cum verò dissolutũ fuerit, in fictilem ollam conijciendũ, & marina aqua, quæ non minus dodrante supereminеat, proluendũ, decoquendũ donec omnis aboleatur odor, additis ad singulas seui Atticas minas, quaternis Tyrrhenicæ ceræ drachmis: excolatumq;, detractis quæ pessum ierant sordibus, in nouo fictili reponendum: opertumq; soli interdiu credendum, vt ad candorẽ reducatur, & odoris virus euanescat. Priuatim taurorum pingue sic curari debet: Renibus euulsum pingue profluente amnis aqua abluito, detractisq; tunicis, fictili nouo, postquam exiguum salem insperseris, liquefacito: dein in nitentẽ aquam excolato, & vbi concrescere cœpit, manibus ite-

rum confricando vehementer lauato, aqua sæpius infusa refusaq́;, donec quā optimè elotū videatur: rursus in olla cū pari modo vini odorati decoquito, & cū iterū efferbuerit, dēpto ab igni vase, ibidē sinito pnoctare: postridie si grauiter adhuc oleat, noua olla repetitū, vino odorato perfundat: eadē quæ prius fiant, dū omne virus euanescat. Colliquatur *& sine sale, præsertim affectionū earum causa, quibus sal aduersari solet, sed ita paratū nō magnopere albescit.* Eodem modo *pardorū ac leonum pinguia curari oportet.* Taurinū *autem & vitulinū pingue, necnō ceruinū, atq; etiam huius animalis medulla, odoramētis imbuitur, hac ratione.* Pingue quod *odoratū reddi debet, demptis, quæ diximus modo, membranis, elotum & vino quàm odoratißimo, nulla maris aqua diluto, feruefactū, pernoctare sinitur: alterū id genus vinū eadē mensura infunditur, colliquatˀ, & exquisitè colatur: nouemq́; eius heminis, iunci* Arabici *septem drachmæ adijciuntur.* Quòd *si ipsum odoris fragrantioris fieri voles, quadraginta floris eiusdem drachmæ, cū paribus palmæ, calami, & casiæ modis adduntur: et xylobalsami, aspalathi singulæ drachmæ: cinnamomi, cardamomi, et nardi, singulæ vnciæ: omnia exactius tunduntur, & affuso vino odorato, in vase operto, quod supra carbones firmiter collocatū sit ter efferuescūt, & semoto ab igni vase inibi pernoctant: postridie vinum*

num effunditur, aliudq; generis eiusdẽ adijcitur. Ter simili modo benè conferuescat. Deinde matutinis exempto adipe vinũ effundatur: & abluto vase, si quid imo subsidens hæsit, detergatur. Postremò eliquatum pingue & excolatũ, ad vsus reconditur. Hoc autẽ modo odoramentis imbuitur, quod antea curatũ est. Verũ antè dicta prius inspissari solent, quò facilius sibi odoramentorũ vires adsciscant. Itaq; assumens quodcunq; horũ voles, cum vino feruefacito, impositis vnà myrti ramulis, serpillo, cypero, item aspalatho plenius tuso. Aliqui tamẽ ad hũc vsum, vno duntaxat horũ contenti sunt. Cum autem ter efferbuit, exemptũ leniter, & linteo colatũ, aromatis, vti expositũ est, imbuitur. Adipibus spissamenta sic fiunt (quęcunq; acceperis, oportet vt recens tundatur) Syncerus & sanguinis expers adeps, reliquas habens notas quas sæpe retulimus, in ollam nouam demittitur, infuso vino albo, vetere, odorato, quod semipedis altitudinem superet: lento igni ferueścat, dum vernaculus odor aboleatur, planeq; vinum redoleat. At vbi deposito vase refrixit, duæ adipis minæ in ollam mittuntur, & duo vini eiusdẽ sextarij, & seminis loti, eius inquã cuius è ligno ludicræ tibiæ factitant, tusi minæ quatuor adijciuntur: lento igni subinde miscendo decoquuntur: cũq; odoris virus euanuerit, excolatusq; adeps refrixerit, vna contusi aspalathi mina, cũ amaraci-

ni floris minis quatuor, et vetere vino subigitur. Nocte vna hæc odorẽ rapiunt, cõbibúntve. *Postridie in fictilẽ ollam tricongialẽ ea omnia cũ adipe iniecta, additis sextariis tribus vini, vnà feruescũt, quousq; & vim & odorẽ spissamentorũ adeps ipse contraxerit: qui eliquescens colatur, et reponitur.* Quòd si *maiorẽ odoris fragrantiã efflagites, drachmas octo quã pinguissimæ myrrhæ vino maceratæ, qđ multos in annos asseruatũ est, misceto.* Gallinaceus *anserimus sic odoribusq; imbui solẽt:* Cuiusuis *corũ percurati sextarij duo fictili olla excipiũt: erysisceptri, xylobalsami, palmæ elatæ, et calami planè cõtusi, singulorũ sescuncia admiscẽt: vini* Lesbij *veteris ciathus vnus adijcitur: ea ter efferuescunt prunis, mox vase sublato ab igne, die noctuq; refrigerãtur: postridie liquata per linteũ crassum, mundũ in vas excolãtur.* Vbi *verò adeps coierit, concha excipitur, fictiliq; nouo densius operto perfrigidis locis reponitur.* Hyberno *tempore id instituere oportet: æstate siquidem pinguia non coguntur.* Nec *desunt qui* Tyrrhenicæ *ceræ momentum adijciant, quò facilius in vnum corpus omnia coalescant.* Eadem *ratione suillus adeps & vrsinus cæteriq; id genus, odoramentis imbuuntur.* Verum *sampsuschi odorẽ adeps ipse repræsentabit hoc mõdo: Curati quàm optimè adipis, præsertim taurini, mina vna, tẽpestiuiq; sampsuchi exquisitè cõfracti sesquimina mi-*

sceu

scantur, & insperso largiore vino digerũtur in offas, quæ in vase cooperto nocte quiescunt: matutinis in fictili olla leuiusculo igni, affusa aqua, leuiter coquunt: dumq; suũ adeps odorẽ exuerit, defæcatus ac bene opertus, nocte tota permanet: postero die detersa sorde quæ pessum ierat, sampsuchi, vt dictũ est, cõtusi iterũ sesquimina priori pastillo adijcitur: eodemq; modo in offas cogit: alijs quæ diximus peractis, decoquitur et colatur: & si qua fundo hæsit spurcitia, deraditur, et frigido loco recõditur. Siquis tamẽ incuratũ adipẽ anserinũ, gallinaceũ, aut vitulinũ, à putredine tueri velit, ita faciundũ est: Quemuis adipẽ diligẽter elotũ & siccatum in vmbra super cribrũ, per lintea munda manibus vehemẽter exprimat, linoq; consutũ vmbroso in loco suspendat, & post multos dies noua charta inuolutũ, frigido loco recõdat. Pinguia autem indito melle vindicantur à putredinis vitio. Vis omniũ est excalfacere, mollire, rarefacere. Taurinus adeps, bubulus, & vitulinus aliquantũ adstringũt: earundẽ viriũ cõpos leoninus: nam resistere eũ aiunt ijs qui insidias moliuntur. Ceruino, elephantinoq; perunctos, serpentes fugiunt. Adstringentior est caprinus: qua ex causa decoctus cum polenta, rhoë, & caseo, dysentericis datur, & cum ptisanæ succo infunditur. Ius decocti phthisicis in sorbitionibus prodest. Datur quoque vtiliter ijs qui cãtharidũ venena hauserũt hircinus, vt

qui validißimè discutiat: podagricis auxiliatur, cũ fimo capræ & croco impositus: huic proportione respõdet ouillus. Suillus verò cõtra vuluæ et sedis vitia idoneus est: ambustis igni medetur. E sue vetustißimus quisq; sale conditus excalfacit, & emollit: elotus vino pleuriticis prodest. Cinere aut calce exceptus, inflãmationibus, fistulis, ac tumoribus succurrit. Asininũ tradunt cicatrices corpori cõcolores reddere. Anserinus gallinaceusq; conueniunt mulieribus malis, & ad labiorũ rimas, ad mangonizandã faciẽ, et contra auriũ dolores. Vrsinũ constat raptos vitio alopeciæ capillos restituere, perniõibus subuenire. Vulpinus medetur aurium doloribus. Fluuiatiliũ piscium pinguia perunctis oculis claritatẽ afferunt, si in sole liquescãt, & melli admisceantur. Viperæ adeps contra oculorum hebetudines suffusionesq; efficax est, addita cedria, melle Attico, & pari oleo vetere: pilos alis euulsos perunctis radicibus recens & per se illitus obliterat, atq; renasci non patitur.

Medulla. CAP. LXIX.

L*Audatißima est ceruina, mox vitulina, post hanc taurina, dein caprina, & ouilla. Colliguntur æstatis exitu, cùm appetit autumnus: quippe cùm alijs anni temporibus concrementum sanguinis, & veluti caro friabilis, in oßibus inueniatur: nec facilè cognosci potest, ni quis eam oßibus extrahat & recondat. Omnes medullæ molliũt,*

calfa

calfaciunt, rarefaciunt: vlcera explent, ceruina perunctos venenata fugiunt. Curantur recentes, *adipis modo, aquæ resperfu subactæ, selectisq́; ossibus tantisper elotæ, & in linteum expressæ, donec aqua syncera emanet: & detersa sorde pēna, siqua innatet, liquatæ in duplicato vase in pilam exprimūtur: & vbi coire, omni fæce, quæ ad ima sidit, derasa, fictili nouo reponuntur. Quòd si libet incuratas reponere, facito omnia quæ de anserum & gallinarum adipe demonstrauimus.*

Fel. CAP. LXX.

FEl omne curatur hoc modo: Recens præligato ore folliculi lino tādiu demissum in feruētem aquā, dum quis spatiū trium stadiorū percurfaret, mox exemptū siccat̄ vmbroso loco, aspersginem nō redolēte. Sed quod ad oculorū medicamenta adijci solet, ligatū lino in vitreū vas, quod mel habeat, immittitur: circumuoluto ad os vasis lini principio, et operto vase reconditur. Est enim vis omniū acris & excalfaciens: intensis tamē & remissis viribus differūt: siquidē præstātius in effectu esse videt̄ fel marini scorpionis, et piscis qui callionymus appellat̄, marinæ testudinis, hiænæq́;: item perdicis, aquilæ, gallinæ candidæ, & sylue- stris capræ: quod priuatim prodest contra suffusiones incipientes, & oculorū caligines, argemas, & genarū scabritias. Ouillo, suillo, hircino, atque vrsino, taurinū multò efficacius. Felle omni perfacil

Fimum caprarum, præsertim in montibus degentiũ potũ in vino, regium morbũ emendat: mẽses cit cum odoramentis haustũ, & partus euocat: tritum in farinã, & impositũ lanis cum thure, fœminarũ profluuia sistit, cæterosq; sanguinis impetus ex aceto cohibet: medetur alopeciis exustum, & cũ aceto aut oxymelite illitũ: cũ axungia verò impositũ, his qui podagra tentantur, auxilio est. Caprillum in aceto decoctum imponitur serpentiũ morsibus, vlceribus quæ serpũt, igni sacro, & parotidibus. Vtilem ischiadici vstionem hunc in modum accipiunt: In eo interstitio vbi pollex brachiali committitur, caua veluti lacuna subsidet, in qua lana oleo imbuta substernitur, deinde sigillatim feruentes stercoris caprini pilulæ imponuntur, dum vapor per brachiũ ad coxam sentiatur peruenire, & coxendicis dolorem mitigare: adustio id genus Arabica appellatur. Ouillum ex aceto illitum sanat epinyctidas, clauos, pensiles verrucas, thymos, & ambusta igni, rosaceo cerato exceptum. Fimum suis syluestris aridũ, in aqua aut vino potum, reiectiones sanguinis sistit: vetustum lateris dolorẽ mulcet, ad rupta & conuulsa ex aceto bibitur, luxatis cum cerato rosaceo medetur. Tam asinorum quàm equorum fimum siue crudũ siue crematum, addito aceto, sanguinis eruptiones cohibet. Armentarij, qui herba pascitur, siccum fimum liquatum in vino, mox potum,

potum, contra scorpionum ictus magnopere auxiliatur. Columbinū vehemētius & excalfacit, & vrit, cum hordeaceā farina mixtum strumas ex aceto discutit: carbūculos emarginat, tritum cum melle, lini semine et oleo: ambustis igni medetur. Gallinaceum verò omnia eadem, sed inefficacius præstat: priuatim tamen cōtra venena fungorū, & coli cruciatus ex aceto aut vino bibitur. Ciconiæ fimū, si ex aqua hauriatur, comitialibus prodesse credunt. Vulturini fimi nidore partus excuti produntur. Murinum detritum cum aceto, & illitum, alopecijs medetur: cum thure & mulso calculos expellit: subditæ infantibus muscerdæ, alui deiectionem promouent. Caninum quod flagrantissimo canis sydere fuerit exceptum, cū vino aut aqua potum, sistit aluum. Humanum stercus illitum, vulnera ab inflāmatione vindicat, & obiter intumescere nō patitur: sed ea statim glutinat. sicco ex melle anginæ perungi commodissimè traduntur. Terrestris crocodili fimū, crocodileam vocant, quæ mulieribus colorē nutrit in facie, nitoremq; seruat. Optima est cādidissima & friabilis, amyli modo, minimè pōderosa, in humore statim eliquescens: quæ cū teritur, fermenti acorem quadamtenus refert. Adulterant eam sturnorū fimo quos captos oryza pascūt, ipsumq; nō dissimile vendūt. Alij amylum aut cimoliam miscēt, & adscito anchusæ colore per rarum cribrū paula-

da aqua eluunt, & manibus, nõ secus atq; ceratũ mulieres, confricãt: ita enim candidius redditur. Alij elotis lanis & sordibus quibuscunq; exẽptis, ac lento igni in æneo vase ex aqua decoctis, pingue quod supernatat collectũ, aqua, vt diximus, lauant: colatumq; in fictilẽ patellam, quæ calidam aquam cõtineat, linteo operiũt, atq; soli mandãt, donec candulũ fiat, et satis crassum. Alij *biduũ spatio aquam effundunt, nouamq; adijciunt.* Melius *est læue, radicula non curatũ, quod succidarũ virus oleat, & si manu in concha fricetur cũ aqua frigida, albescat, nihil in se duri aut concreti habens: veluti quod cerato aut adipe adulteratur.* Oesypum *excalfacit, explet vlcera, & emollit: præsertim sedis ac vuluæ, cũ meliloto & butyro: in vellere appositũ, menses & partus euocat, vlcera non auriũ modò sanat, sed et genitaliũ cũ anserino adipe: cõtra erosos angulos oculorũ, scabiososq; genas quæ occalluerunt, & ciliorũ defluuia, efficax est.* In *testa noua torretur, donec redactũ in cinerem pinguitudinem amittat.* Ex *eo etiam fuligo colligitur, vti demonstrauimus: quæ in oculorum medicamenta commodè addi solet.*

Coagulum. CAP. LXVII.

L*Eporis coagulum tribus obolis ex vino, venenatorum morsibus, cœliacis, dysentericis, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus, ac reiectionibus à pectore, auxiliatur.* Sanguinẽ *in gru-*

mos concretũ discutit. Post menstruas purgationes appositũ vuluæ cum butyro, præstat mulieribus vt concipiãt: potũ verò partus enecat, & à puerperio, pariendi spem adimit. Equi coagulũ, quam hippacen aliqui vocant, priuatim cœliacis dysentericisq; conuenit. Hœdi, agni, hinnuli, capreæ laticornis, & dorci, apri, cerui, vituli, bubaliq; coagula similes naturas sortiuntur: contra aconiti potum in vino, & concretũ lac in aceto, conuenienter assumuntur. Hinnuli priuatim triduo à purgationibus admotũ, partus spem intercipit. Vituli marini, castorei vires repræsentat: comitialibus, strãgulatis vuluis, potu conferre existimatur. Sed si sit vituli marini, hoc experimẽtum est: aqua inspergitur, qua paulisper cum alterius animantis, tum præcipuè agni coagulum, maduerit: nam si erit syncerum, statim liquescit in aquam: sin minus, consimile permanet. Excipitur autem catulis, qui nondum natare possunt. In summa, coagulum omne dissipata cogit, & coacta dissoluit.

Adeps. CAP. LXVIII.

ADeps anserinus aut gallinaceus recens & sine sale conditus, ad vuluæ vitia proficit: sale inueteratus, & qui temporis spatio acrimoniam concepit, vuluæ inimicus est. Recens exemptis membranis in fictilem ollam demissus, quæ altero tantopere capacior sit, quantus sit modus adipis, quem curare institueris, obstructo diligen-

ter vase, flagrãtissimo soli exponitur: eliquescens inde humor in fictile alterũ excolat, donec adeps omnis absumatur, mox loco vehemẽter frigido reconditur, & ad vsus digeritur. Alij fictile fulciũt super aquã calidam, aut tenuẽ & elanguidã prunam, quæ solis vicẽ penset. Est & alia curandi ratio. Exemptis mẽbranis teritur, coniectusq; in ollã eliquatur, adiecto minuti salis momẽto: mox lineo colo transfusus reponitur. Vtiliter in medicamenta additur, quæ lassitudines & fatigationes leuant. Suillus adeps & vrsinus hoc curantur modo. Recens, præpinguis, renibus potissimũ detractus, in largiore aqua cælesti & quàm frigidissima, exẽptis tunicis, diligẽtissimè manibus cõfricatur, & exprimẽdo fermè siccatur, subindeq; noua aqua abluitur: cæterum fictili capacitatis duplæ inditus, in æquam demergitur, & subditis leuibus prunis spatha mouetur: eliquatúsque, colo trãsfunditur in aquam: vbi verò refrixit, & guttatim aquam omnem exclusit, in prælotum fictile demittitur, & infusa aqua leniter eliquari debet, & manu deprimi, quo facilius fæculentũ virus pessum eat: postea in pilam spongia madefactam transfunditur. Vbi coire cœpit, residens in imo sordes eximitur. Tertio citra aquam eliquatur, repurgatusq;, fictili bene operculato, perquàm frigidis locis reponitur. Hircinum seuũ, ouillum, ceruinumq; ita curato: Elotum ex his quodcunq;,

tunicis, (vt in suilli mentione dictum est) exemptis, pilæ emolliendũ tradito, ac manibus fricato, affusa paulatim aqua, donec ne amplius quidem cruentũ virus excernat, aut pingue aliquod innatet, sed nitida spectet. Deinde *in ollã fictilẽ coniecto, & adiecta aqua vt superemineat, leui pruna liquefacito, & moueto, atq; in aquã colato: cumq; refrixerit, iterum in loto fictili eliquato, & quæ antè diximus facito.* Tertiò *sine aqua liquefactũ, in perfusam liquore pilam colato, refrigeratũq;, vt in suilli ratione diximus, recondito.* Bubulum *autem seuũ, renibus maximè detractũ, exemptis mẽbranis, aqua marina ex alto petita eluendum est: mox in pila tundendũ diligenter, affusa maris aqua.* Cum *verò dissolutũ fuerit, in fictilem ollam coniiciendũ, & marina aqua, quæ non minus dodrante supereemineat, proluendũ, decoquendũ donec omnis aboleatur odor, additis ad singulas seui* Atticas *minas, quaternis* Tyrrhenicæ *ceræ drachmis: excolatumq;, detractis quæ pessum ierant sordibus, in nouo fictili reponendum: opertumq; soli interdiu credendum, vt ad candorẽ, reducatur, & odoris virus euanescat.* Priuatim *taurorum pingue sic curari debet:* Renibus *euulsum pingue profluente amnis aqua abluito, detractisq; tunicis, fictili nouo, postquam exiguum salem insperseris, liquefacito: dein in nitentẽ aquam excolato, & vbi concrescere cœpit, manibus ite-*

rum confricando vehementer lauato, aqua sæpius infusa refusaq́;, donec quã optimè elotũ videatur: rursus in olla cũ pari modo vini odorati decoquito, & cũ iterũ efferbuerit, dẽpto ab igni vase, ibidẽ sinito pnoctare: postridie si grauiter adhuc oleat, noua olla repetitũ, vino odorato perfundat: eadẽ quæ prius fiant, dũ omne virus euanescat. Colliquatur *& sine sale, præsertim affectionũ earum causa, quibus sal aduersari solet, sed ita paratũ nõ magnopere albescit.* Eodem modo pardorũ ac leonum pinguia curari oportet. Taurinũ autem & vitulinũ pingue, necnõ ceruinũ, atq; etiam huius animalis medulla, odoramẽtis imbuitur, hac ratione. Pingue quod odoratũ reddi debet, demptis, quæ diximus modo, membranis, elotum & vino quàm odoratissimo, nulla maris aqua diluto, feruefactũ, pernoctare sinitur: alterũ id genus vinũ eadẽ mensura infunditur, colliquat, & exquisitè colatur: nouemq; eius heminis, iunci Arabici septem drachmæ adÿciuntur. Quòd si ipsum odoris fragrantioris fieri voles, quadraginta floris eiusdem drachmæ, cũ paribus palmæ, calami, & casiæ modis adduntur: et xylobalsami, aspalathi singulæ drachmæ: cinnamomi, cardamomi, et nardi, singulæ vnciæ: omnia exactius tunduntur, & affuso vino odorato, in vase operto, quod supra carbones firmiter collocatũ sit ter efferuescũt, & semoto ab igni vase inibi pernoctant: postridie vi-

num

num effunditur, aliudq; generis eiusdẽ adijcitur. Ter simili modo benè conferuescat. Deinde matutinis exempto adipe vinũ effundatur: & abluto vase, si quid imo subsidens hæsit, detergatur. Postremò eliquatum pingue & excolatũ, ad vsus reconditur. Hoc autẽ modo odoramentis imbuitur, quod antea curatũ est. Verũ antè dicta prius inspissari solent, quò facilius sibi odoramentorũ vires adsciscant. Itaq; assumens quodcunq; horũ voles, cum vino feruefacito, impositis vnà myrti ramulis, serpillo, cypero, item aspalatho plenius tuso. Aliqui tamẽ ad hũc vsum, vno duntaxat horũ contenti sunt. Cum autem ter efferbuit, exemptũ leniter, & lintheo colatũ, aromatis, vti expositũ est, imbuitur. Adipibus spissamenta sic fiunt (quæcunq; acceperis, oportet vt recens tundatur) Syncerus & sanguinis expers adeps, reliquas habens notas quas sæpe retulimus, in ollam nouam demittitur, infuso vino albo, vetere, odorato, quod semipedis altitudinem superet: lento igni ferueścat, dum vernaculus odor aboleatur, planeq; vinum redoleat. At vbi deposito vase refrixit, duæ adipis minæ in ollam mittuntur, & duo vini eiusdẽ sextarij, & seminis loti, eius inquã cuius è ligno ludicræ tibiæ factitantẽ, tusi minæ quatuor adijciuntur: lento igni subinde miscendo decoquuntur: cũq; odoris virus euanuerit, excolatusq; adeps refrixerit, vna contusi aspalathi mina, cũ amaraci-

ni floris minis quatuor, et vetere vino subigitur. Nocte vna hæc odorẽ rapiunt, cõbibúntve. *Postridie in fictilẽ ollam tricongialẽ ea omnia cũ adipe iniecta, additis sextarijs tribus vini, vnà feruescũt, quousq; & vim & odorẽ spissamentorũ adeps ipse contraxerit: qui eliquescens colatur, et reponitur.* Quòd *si maiorẽ odoris fragrantiã efflagites, drachmas octo quã pinguissimæ myrrhæ vino maceratæ, qđ multos in annos asseruatũ est, misceto.* Gallinaceus *anserinus sic odoribusq; imbui solẽt:* Cuiusuis *corũ percurati sextarij duo fictili olla excipiũt: erysisceptri, xylobalsami, palmæ elatæ, et calami planè cõtusi, singulorũ sescuncia admiscẽt: vini* Lesbij *veteris ciathus vnus adijcitur: ea ter efferuescunt prunis, mox vase sublato ab igne, die noctuq; refrigerãtur: postridie liquata per linteũ crassum, mundũ in vas excolãtur.* Vbi *verò adeps coierit, concha excipitur, fictiliq; nouo densius operto perfrigidis locis reponitur.* Hyberno *tempore id instituere oportet: æstate siquidem pinguia non coguntur.* Nec *desunt qui* Tyrrhenicæ *ceræ momentum adijciant, quò facilius in vnum corpus omnia coalescant.* Eadem *ratione suillus adeps & vrsinus cæteriq; id genus, odoramentis imbuuntur.* Verum *sampsuchi odorẽ adeps ipse repræsentabit hoc mõdo :* Curati *quàm optimè adipis, præsertim taurini, mina vna, tẽpestiuiq; sampsuchi exquisitè cõfracti sesquimina mi-*

sceu

scentur, & insperso largiore vino digerũtur in offas, quæ in vase cooperto nocte quiescunt: matutinis in fictili olla leuiuscvlo igni, affusa aqua, leuiter coquunt: dumq; suũ adeps odorẽ exuerit, defæcatus ac bene opertus, nocte tota permanet: postero die detersa sorde quæ pessum ierat, sampsuchi, vt dictũ est, cõtusi iterũ sesquimina priori pastillo adijcitur: eodemq; modo in offas cogit: alijs quæ diximus peractis, decoquitur et colatur: & si qua fundo hæsit spurcitia, deraditur, et frigido loco recõditur. Siquis tamẽ incuratũ adipẽ anserinũ, gallinaceũ, aut vitulinũ, à putredine tueri velit, ita faciundũ est: Quemuis adipẽ diligẽter elotũ & siccatum in vmbra super cribrũ, per lintea munda manibus vehemẽter exprimat, linoq; consutũ vmbroso in loco suspendat, & post multos dies noua charta inuolutũ, frigido loco recõdat. Pinguia autem indito melle vindicantur à putredinis vitio. Vis omniũ est excalfacere, mollire, rarefacere. Taurinus adeps, bubulus, & vitulinus aliquantũ adstringũt: earundẽ viriũ cõpos leoninus: nam resistere eũ aiunt ijs qui insidias moliuntur. Ceruino, elephantinoq; perunctos, serpentes fugiunt. Adstringentior est caprinus: qua ex causa decoctus cum polenta, rhoë, & caseo, dysentericis datur, & cum ptisanæ succo infunditur. Ius decocti phthisicis in sorbitionibus prodest. Datur quoque vtiliter ijs qui cãtharidũ venena hauserũt hircinus, vt

qui

qui validissimè discutiat: podagricis auxiliatur, cũ fimo capræ & croco impositus: huic proportione respõdet ouillus. Suillus verò cõtra vuluæ et sedis vitia idoneus est: ambustis igni medetur. E sue vetustissimus quisq; sale conditus excalfacit, & emollit: elotus vino pleuriticis prodest. Cinere aut calce exceptus, inflãmationibus, fistulis, ac tumoribus succurrit. Asininũ tradunt cicatrices corpori cõcolores reddere. Anserinus gallinaceusq; conueniunt mulieribus malis, & ad labiorũ rimas, ad mangonizandã faciẽ, et contra auriũ dolores. Vrsinũ constat raptos vitio alopeciæ capillos restituere, perniõibus subuenire. Vulpinus medetur aurium doloribus. Fluuiatiliũ piscium pinguia perunctis oculis claritatẽ afferunt, si in sole liquescãt, & melli admisceantur. Viperæ adeps contra oculorum hebetudines suffusionesq; efficax est, addita cedria, melle Attico, & pari oleo vetere: pilos alis euulsos perunctis radicibus recens & per se illitus obliterat, atq; renasci non patitur.

Medulla. CAP. LXIX.

Laudatissima est ceruina, mox vitulina, post hanc taurina, dein caprina, & ouilla. Colligũtur æstatis exitu, cùm appetit autumnus: quippe cùm aliis anni temporibus concrementum sanguinis, & veluti caro friabilis, in ossibus inueniatur: nec facilè cognosci potest, ni quis eam ossibus extrahat & recondat. Omnes medullæ molliũt,

calfaciunt, rarefaciunt: vlcera explent, ceruina perunctos venenata fugiunt. Curantur recentes, adipis modo, aquæ resperſu ſubactæ, ſelectisq; oßibus tantiſper elotæ, & in linteum expreſſæ, donec aqua ſyncera emanet: & deterſa ſorde pēna, ſiqua innatet, liquatæ in duplicato vaſe in pilam exprimūtur: & vbi coire, omni fæce, quæ ad ima ſidit, deraſa, fictili nouo reponuntur. Quòd ſi libet incuratas reponere, facito omnia quæ de anſerum & gallinarum adipe demonſtrauimus.

Fel. CAP. LXX.

FEl omne curatur hoc modo: Recens præligato ore folliculi lino tādiu demiſſum in feruētem aquā, dum quis ſpatiū trium ſtadiorū percurſaret, mox exemptū ſiccat̄ vmbroſo loco, aſperginem nō redolēte. Sed quod ad oculorū medicamenta adijci ſolet, ligatū lino in vitreū vas, quod mel habeat, immittitur: circumuoluto ad os vaſis lini principio, et operto vaſe reconditur. Eſt enim vis omniū acris & excalfaciens: intenſis tamē & remißis viribus differūt: ſiquidē præſtātius in effectu eſſe videt̄ fel marini ſcorpionis, et piſcis qui callionymus appellat̄, marinæ teſtudinis, hiænæq;: item perdicis, aquilæ, gallinæ candidæ, & ſyluestris capræ: quod priuatim prodeſt contra ſuffuſiones incipientes, & oculorū caligines, argemas, & genarū ſcabritias. Ouillo, ſuillo, hircino, atque vrſino, taurinū multò efficacius. Felle omni perfa

cilem: præ ſertim infantibus, deiectionẽ quis molle tur, ſi intinctũ eo tomentũ aut fimbriã ſedi ſubijciat. Priuatim *taurino anginæ cũ melle perungũtur: ſedis vlcera ſanat, et ad cicatricẽ vſq; perducit.* Idẽ *auribus fractis, & purulentis cũ muliebri lacte aut caprino inſtillatũ, medet: & ſibilo eorũdem ex porri ſucco.* Admiſceri *inſueuit vulnerarijs emplaſtris & circũlinitionibus, quæ cõtra venenata parãtur.* Phagedænicis *vlceribus, & colis et ſcroti doloribus, ex melle prodeſt: lepras, furfures cũ nitro et terra cimolia quãoptimè purgat.* Ouil *lum & vrſinũ cõtra eadẽ pollent, verũ inefficacius hæc præſtãt.* Vrſinũ *eclegmate comitiales adiuuat.* Fel *teſtudinũ anginis, & in ore infantium nomis, ꝓdeſt: naribus inditũ comitiales erigit.* Syl *ueſtriũ caprarũ felle peculiariter peruncti luſcioſi ſanantur.* Hircinũ *idem obit munus, thymia abolet, & luxuriantes elephanticorum extuberationes illitu reprimit.* Suillum *autem contra auriũ vlcera, reliquaq; omnia, magno vſu aſſumitur.*

Sanguis. CAP. LXXI.

SAnguis *anſeris, anatis & hædi, vtiliſſimè in antidota miſcentur.* Palumbi *autem, turturis & columbæ, necnon perdicis, oculis cruore ſuffuſis, & recentibus eorum vulneribus, luſcioſisq; illinuntur.* Peculiariter *columbæ ſanguis, cruorẽ membranis cerebri erumpentem inhibet.* Hirci, *capræ, ceruí & leporis ſanguis inaſſatus ſartagine,*

ne, dysenterias & cœliacorum profluuia sistit: in vino potus cōtra toxica efficax est. Leporinus *sanguis ita vt tepet illitus, vitia cutis in facie, lentiginesq; emaculat.* Caninus *cōmodè ab his bibitur quos efferata in rabiē bestia momorderit: contra epotum toxicum auxilio est.* Testudinis *terrestris sanguinem epotum tradunt prodesse comitialibus.* Marinæ *autem testudinis cū vino & leporis coagulo cuminoq; contra serpentium morsus, & hausta rubetæ venena, cōuenienter bibitur.* Taurinus *cum polēta illitus, duritias discutit, emollitq;.* Sanguis *equarum quæ admissurā expertæ sunt, in medicamenta additur quæ erodunt, septica vocant.* Sanguine *chamæleonis genarū palpebras euelli creditum est.* Hoc *enim viridium ranarum sanguine præstatur.* Menstruus *sanguis fœminarum, circūlitu conceptū inhibere existimatur, aut si omninò mulier mēstrua superegrediatur, leuat podagræ dolores & ignem sacrum illitus.*

Fimum. CAP. LXXII.

ARmentariæ *bouis fimum si recens admoueatur, vulnerum inflāmationes mitigat: folijs autem inuoluitur, & calfactum cinere feruenti superponitur. Coxendicis cruciatus fotu compescit: illitum ex aceto duritias, panos, & strumas discutit. Priuatim suffitu fimi, quod à masculo boue redditum est, procidentes vuluæ reprimuntur: accensi nidore culices abiguntur.*

Fimum caprarum, præsertim in montibus degentiũ potũ in vino, regium morbũ emendat: mẽses cit cum odoramentis haustũ, & partus euocat: tritum in farinã, & impositũ lanis cum thure, fœminarũ profluuia sistit, cæterosq; sanguinis impetus ex aceto cohibet: medetur alopecijs exustum, & cũ aceto aut oxymelite illitũ: cũ axungia verò impositũ, his qui podagra tentantur, auxilio est. Caprillum in aceto decoctum imponitur serpentiũ morsibus, vlceribus quæ serpũt, igni sacro, & parotidibus. Vtilem ischiadici vstionem hunc in modum accipiunt: In eo interstitio vbi pollex brachiali committitur, caua veluti lacuna subsidet, in qua lana oleo imbuta substernitur, deinde sigillatim feruentes stercoris caprini pilulæ imponuntur, dum vapor per brachiũ ad coxam sentiatur peruenire, & coxendicis dolorem mitigare: adustio id genus Arabica appellatur. Ouillum ex aceto illitum sanat epinyctidas, clauos, pensiles verrucas, thymos, & ambusta igni, rosaceo cerato exceptum. Fimum suis syluestris aridũ, in aqua aut vino potum, reiectiones sanguinis sistit: vetustum lateris dolorẽ mulcet, ad rupta & conuulsa ex aceto bibitur, luxatis cum cerato rosaceo medetur. Tam asinorum quàm equorum fimum siue crudũ siue crematum, addito aceto, sanguinis eruptiones cohibet. Armentarij, qui herba pascitur, siccum fimum liquatum in vino, mox

potum,

potum, contra scorpionum ictus magnopere auxiliatur. Columbinũ *vehemẽtius & excalfacit, & vrit, cum hordeaceæ farina mixtum strumas ex aceto discutit: carbũculos emarginat, tritum cum melle, lini semine et oleo: ambustis igni medetur.* Gallinaceum *verò omnia eadem, sed inefficacius præstat: priuatim tamen cõtra venena fungorũ, & coli cruciatus ex aceto aut vino bibitur.* Ciconiæ *fimũ, si ex aqua hauriatur, comitialibus prodesse credunt.* Vulturini *fimi nidore partus exeuti produntur.* Murinum *detritum cum aceto, & illitum, alopeciis medetur: cum thure & mulso calculos expellit: subditæ infantibus muscerdæ, alui deiectionem promouent.* Caninum *quod flagrantissimo canis sydere fuerit exceptum, cũ vino aut aqua potum, sistit aluum.* Humanum *stercus illitum, vulnera ab inflãmatione vindicat, & obiter intumescere nõ patitur: sed ea statim glutinat. sicco ex melle anginæ perungi commodissimè traduntur.* Terrestris *crocodili fimũ, crocodileam vocant, quæ mulieribus colorẽ nutrit in facie, nitoremq́; seruat. Optima est cãdidissima & friabilis, amyli modo, minimè põderosa, in humore statim eliquescens: quæ cũ teritur, fermenti acorem quadamtenus refert. Adulterant eam sturnorũ fimo quos captos oryza pascũt, ipsumq́; nõ dissimile vendũt. Alij amylum aut cimoliam miscẽt, & adscito anchusæ colore per rarum cribrũ paula-*

tim exprimunt, vt se contrahat in vermiculorum speciem: qui siccati pro crocodilea vaneunt. Inter omnes conuenire inuenio, humanum stercus caninumq́; gutturi impositum, anginis auxiliari.

Vrina. CAP. LXXIII.

HVmanam vrinam suam cuiq; bibere, cõtra viperæ morsus, ac venena, incipientemq́; aquam inter cutẽ proderit: scorpionis, viperæ marinorũ, draconisq́; morsus ea conuenientissimè fouentur. Canina ad perfundẽdos canis morsus idonea est: pruritus & lepras nitro addito expurgat, sed vetus vlcera capitis manãtia, furfures, psoras, & feruidas eruptiões, multò magis abstergit: nomas, & præcipuè genitaliũ, cohibet: auribus infusa manãs pus supprimit: decoctaq́; in calyce mali punici, earũ vermiculos abigit. Pueri impubis resorpta vrina, orthopnoicis auxiliatur: decocta in æreo vase cũ melle emendat cicatrices, argema, caliginesq́;, ex ea & cupro idoneum auri ferrumen cõficiunt. Quod in vrina subsidit, illitu ignẽ sacrũ mitigat: feruefactum cũ cyprino, inditumq́;, vuluæ dolores mulcet: strangulatus leuat, genas deterget, oculorum cicatrices expurgat. Taurina, si cũ myrrha instilletur, aurium dolores lenit. Aprina viribus eisdem prædita est: priuatim comminuit vesicæ calculos, & potu expellit. Caprina ad aquam quæ cutem subijt, cum nardi spica quotidie binis cyathis cũ aqua bibitur, vrinãq́; per aluum

extrah

extrahit, aurium doloribus instillata medetur. Asinina trahitur renũ vitiis mederi. Lyncis vrinam, quam lyncurium appellant, simulac excernitur, glaciari coiréve in calculi duritiam, vulgo creditum est: quare quod de ea proditum est, vanum esse conuincitur. Est enim quod à nonnullis vocatur succinum pterygophoron, ideo dictum quòd pennas ad se alliciat. Id potum ex aqua, stomacho aluoq; fluxione laboranti conuenit. Asininæ vrinæ potu renum vitia sanari traduntur.

Mel. CAP. LXXIIII.

PRincipem locum obtinet mel, quod Atticæ regionis est, præcipuè ex Hymetio, mox Cycladibus insulis, & è Sicilia, cognomine hybleum. Magis probatur dulcius & acre, odoratius, subflauum, nec humectum, graue, & minimè fluxũ, quod ob sequacem lentitiam non facilè abrumpitur, tractumq; resilit in digitos. Mel abstergendi vim habet: ora venarum aperit, humores euocat, qua ratione in sordida vlcera sinusq; commodissimè infunditur. Decoctum atq; impositum, abscendentem carnẽ glutinat, medetur impetigini coctũ cum liquido alumine & illitũ, item aurium sonitui & dolori, cũ fossili sale trito, tepidum instillatur: lendes & fœda capitis animalia illitũ necat, nudã glandem recutitis operit, præsertim quæ circuncisione aperta non est, si melle præputium à balneo triginta diebus emolliatur: oculorum cali-

Mellis probatio qualis.

ginem discutit, faucibus, tonsillis, anginæ collutum gargarizatúmve medetur: vrinā ciet, auxiliatur tussi, & à serpente percussis: contra haustum meconium, cum rosaceo calidum assumitur: aduersus venena fungorū, & rabiosi canis morsus linctum aut potum proficit: crudum tamen aluum infiat, tussim lacessit, & ea de re despumati vsus aptior est. Primatum tenet in mellis genere vernum, deinde æstiuum: hybernum verò, vtpote quod crassius constet, deterrimū reputatur, ceraginis halitum expirat. Quod in Sardinia gignitur mel, amarū est: quoniam apes inibi absinthio vescātur: quo vitia cutis in facie & maculæ aptissimè perunguntur. Heracliæ in Ponto quibusdam anni tēporibus, propria quorundam florum dote, mel conflatur: quod qui edêre, mēte abalienantur, ac sudore diffluunt. Remedio sunt, esitata ruta, & salsamenta, aut epotum mulsum, resumpta, quoties vomitione reijciuntur. acre autem est, & olfactu sternutamenta mouet. Quod cum costo illitum, fœminarū cutem emendat, & cum sale sugillationes rapit. Est & aliud concreti mellis genus, quod saccharō nominatur. In India verò, & felici Arabia in arundinibus inuenitur: salis modo coactum est, dētibus, vt sal, fragile, aluo idoneū, & stomacho vtile, si aqua dilutū bibatur: vexatæ vesicæ renibusq; auxiliatur, illitū ea discutit, quæ tenebras oculorū pupillis offendūt.

Mel Sardoum amarum.

Saccharū.

Cer

Cera. CAP. LXXV.

CEra optima est subfulua, suppinguis, pura, odorata, & halitum quadámtenus melleũ referens, natione Pontica, aut Cretica. Secundum locũ obtinet candicans, & suapte natura pinguis. Candida fit hoc modo: Ex ea radunt album synceruḿq;, atq; transfundũt in vas, quod satis habeat marinæ ex alto petitæ, inspersoq; nitri momento, decoquunt: cumq; iterũ tertióve inferbuit, separatum vas refrigerant, ac ceræ pastillum eximunt, detersa sorde, si qua fortè adhæsit: tũ denuo indita noua maris aqua feruet, vti retulimus: & vase dempto ex igne, fundũ ollulæ nouæ aqua frigida madefactũ, in ceram summam suspẽsa manu intingunt, quo celerius concrescat, & quàmminima portio extrahatur. Suscepto primo ceræ orbiculo, iterum vasis imum aqua refrigeratũ, tantisper in cerã immitti debet, dũ tota excipiatur. Orbiculi lino consuti, interuacãte spatio, suspenduntur, & interdiu, cõtinuò sub sole, noctu sub luna aspergũtur, vsq; dũ perfectè albescant. Verum si eximius ille candor desideretur, eadẽ factitari, & identidẽ recoqui operæpretiũ est. Nec desunt, qui pro marina, in muria quàm acerrima semel aut iterũ excoquãt: dein laguncula tenui, rotũda, ansam habẽte, extrahunt: postea orbiculos, substrato affatim cespite herboso, insolant, donec candorem summũ contraxerit. Præcipiũt hoc oleandũ munus vere,

cum sol remissa vehementia humorem pariat, vt nõ facilè liquetur cera omnis mollit, calfacit, modicè explet corpora: datur in sorbitione dysentericis, ac milij magnitudine decem grana ceræ hausta; lac in nutricibus non patiuntur coagulari.

Propolis. CAP. LXXVI.

PRopolis eligi debet flaua, odorata, styracẽ referẽs, in vehemẽti ariditate mollis, & mastiches more ductilis. Magnopere calfacit, & euocat: aculeos, et omnia infixa corpori extrahit, in vetere tussi suffita proficit, impetigines admota tollit: ea in alueariorũ foribus, cerosæ naturæ inuenit.

Triticum. CAP. LXXVII.

OPtima è tritici generibus ad secundæ valetudinis vsus habentur, quæ recẽtia, & iã perfectè adulta, colorẽ luteum referunt: dein sequuntur trimestria, quæ nõnullis sitania nominantur. Itaq; cruda in cibis teretes tineas gignũt, canum morsibus prosunt, mãsa & imposita: cõfectus eorum similagine panis, plus alit, quàm cibarius: è trimestriũ farina panis leuiorẽ cibum præbet, & qui facilè in membra demandetur. Farina eorum cum hyoscyami succo illinitur aduersus neruorũ fluxiones, quas Græci rheumatismos vocãt. Item contra interaneorũ inflationes, lentigines ex aceto mulso tollit. Furfures autem in acri aceto decocti, turgentes mammas sedãt, viperarum ictibus auxiliantur, & torminosis prosunt. Farinaceum

fer

fermentum calfaciendi, extrahendiq; vim habet: priuatim callos pedũ, clauosq; extenuat, & cætera tubercula furunculosq; ex sale cõcoquit, & aperit. Sitaniorum farina, contra venenatos ictus cum aceto aut vino, cõmodißimè illinitur: eadẽ si decocta in glutini modũ delingatur, cruẽtis excreationibus proderit: contra tußim, & exasperatas arterias, cũ menta & butyro decocta, efficax est. Tritici pollen si ex aqua mulsa, aut hydrelæo decoquatur, omnẽ discutit inflammationẽ. Panis & crudus, & coctus cũ aqua mulsa inflammatiões omneis illitu mulcet: cũ emolliat, et quadamtenus refrigeret: sed herbis succisúe huic rei accommodatis admisceatur. Vetus panis aridus, adiectus conuenientibus, citam aluum cohibet. Recens muria maceratus, illitu vetustas impetigines sanat. Glutinũ ex similagine, & polline, quo chartæ glutinantur, sanguinẽ excreantibus prodest, si liquidus ac tepidum cochlearis mensura detur sorbendum.

Hordeum. CAP. LXXVIII.

HOrdeum optimum est candidum purumq;, id minus quàm triticũ alit. Ptisana tamen ob cremorem in decoctione redditũ, plus alimenti præbet, quàm polenta ex hordeo facta. Contra acrimonias atque gutturis scabritias, exulcerationesq; pollet: quibus etiam triticea ptisana præsidio est: sed plus alit, magisq; vrinam mouet. Lac abundè suppeditat, si cum fœniculi semine deco-

cta sorbeatur. Hordeum *ab sterget, vrinā ciet, inflationē parit, stomacho aduersatur, tumores concoquit.* Farina *ordeacea decoquitr in mulsa aqua cū fico, vt inflammationes collectiōesq; discutiat: duritias cū resina, & fimo columbarū concoquit: cum meliloto autē, & papaueris calyce dolores finit, qui latus excruciāt: aduersus intestinorū inflationes cū lini semine, fœnograeco, & ruta, illini iuuat, strumas cū pice liquida, cera, oleo, & impubis pueri vrina, ad concoctionē perducit: & cum myrto, aut vino, aut malicorio, aut syluestribus pyris, aut rubo, alui profluuia sistit: podagricis inflammationibus, cū cotoneis aut aceto prodest: decocta in acri aceto, modo quo hordeateū cataplasma, & calida imposita, lepris medetur.* Cremor *verò farinæ ex aqua, atq; cum pice, & oleo decoctus, puri mouēdo est: cū aceto subactus itidē, & cū pice, cōtra articulorū fluxiōes prodest.* Farinæ *ex his aluum cohibet, inflammationesq; mitigat.*

Zythum. CAP. LXXIX.

EX *hordeo potus fit, cui Zytho nomen est. Is vrinam cit, renes & neruos tentat, membranis, præsertim cerebrum vestientibus, officit: inflationem parit, vitiosum succum creat, elephātiasin gignit: perfusum zytho ebur, obsequiosum & operi tractabile redditur.*

Curmi. CAP. LXXX.

FIt *& ex hordeo potus, quē curmi nominăt,*

eoq;

eoq́; ſæpe potu, pro vino vtũtur: verùm dolorẽ capitis mouet, malũ ſuccũ gignit, neruis nocet. Conſimilia etiam potus genera ex tritico fieri ſolent, in Iberia, *quæ occidentem ſpectat, &* Britannia.

Zea, ſeu ſemen. CAP. LXXXI.

Zea duorum generum eſt: vna ſimplex, altera in geminis putaminibus grana bina iuncta gerit, ob id diococos appellatur. Plus quàm hordeum alit, ori grata: digeritur in panificia, minus quàm triticnm alens. Vulgò ſpelta.

Craſsior fariua. CAP. LXXXII.

CRimnon, craſsior eſt ex Zea triticoq́; farina, ex qua pultem faciunt. Abundè alit, facilè conficitur, aluum vehementius adſtringit, ſi Zea, ex qua fit, prius torreatur.

Siligo. CAP. LXXXIII.

EIdem generi ſiligo adſcribitur, ſed minus aliquanto nutrit: in panes, vt Zea, cogitur. Fit quoque è ſiligine craſsior farina, quam Græci crimnon vocitant.

Athera. CAP. LXXXIIII.

AThera ex Zea fit tenuiſsimè molita: eſt autem ſorbitio, quaſi liquida pulticula, infantibus conueniẽs, & cataplaſmatis efficax.

Tragos. CAP. LXXXV.

TRagos quandam haliciꝫ frugis figuram gerit: multò minus, quàm Zea nutrit, quòd multum aceris habeat: quare ægrius conficitur,

aluumq; magis emollit.

Auena. CAP. LXXXVI.

AVena genicula quædam habet, folio & stipula triticum imitatur, & in cacuminibus dependentes paruulas veluti locustas bipedes gerit, in quibus semen continetur, vtile ad cataplasmata, vti hordeũ. Pulte huius aluus sistitur, prodest tussientibus in sorbitione succus.

Oryza. CAP. LXXXVII.

ORyza frugum generis est, in palustribus riguisq; nascens. Mediocriter alit, sed aluum supprimit.

Halica. CAP. LXXXVIII.

HAlica fit ex Zea, quam dicoccon appellauimus: plus alit, quàm oryza: aluum magis cohibet, stomacho longè vtilior. decocta in aceto illitaq; lepras tollit, vnguiũ scabritias extricat, incipientibus ægilopijs medetur. Decoctum dysentericis, quos excruciat dolor, infusum, idoneum est.

Milium. CAP. LXXXIX.

MIlium in panes coactũ, minus cæteris frugibus alit, sistit pulte sua aluum, vrinam cit. Torretur milium, feruensq; in sacco ponitur, vt torminibus, reliquisq; doloribus, si foueatur, auxilio sit.

Panicum. CAP. XC.

PAnicum frumentaceis seminibus annumeratur, milio simile, eodemq; modo in panes.

sub

ſubigitur: eoſdem habet vſus, minus tamen & nutrit, & ſtringit.

Seſama. CAP. XCI.

SEſama ſtomacho inutilis cibus, halitus graui tatem facit, quoties inter mandendum cõmiſſuris dentium inhæſit: neruorum craßitiem illitu diſcutit, medetur auribus fractis, ambuſtis, inflãmationibus, coli doloribus, & ceraſtæ morſibus: capitis dolores, qui æſtuatione concitantur, ex roſacea lenit: eadem efficit herba decocta in vino, præſertim inflammationibus oculorũ doloribusq́; prodeſt. Ex ea fit oleum, quo Aegyptij vtuntur.

Lolium. CAP. XCII.

LOliũ quod inter ſegetes naſcitur, mollitũ, illitu nomas, putreſcentia vlcera, gangrenasq́; emarginat: ſanat cũ raphanis, ſale et aceto feros lichenas: & ex aceto, & ſulphure vino, lepras: ſtrumas quoq; diſcutit, cũ fimo columbino, & lini ſemine decoctũ in vino: rumpit, quæ ægrius ad coctionẽ perducuntur. Decoctũ ex aqua mulſa, vtilißimè iſchiadicis illinitur: ſi cũ poleta, thure, myrrha, aut croco ſuffiatur, conceptionem adiuuat.

Amylum. CAP. XCIII.

AMylum ex eo appellatum eſt, quòd ſine mola fiat. Optimum ex trimeſtri, natione Creticum aut Aegyptium. Ratio faciundi amyli hæc eſt: Purgatum trimeſtre triticum madeſcit quinquies die, & , ſi fieri poteſt, nocte: cum

emol

emollitum fuerit, effunditur sensim, sine agitatione, aqua, quò minus cremor vtilis vnà excludatur, vbi mollißimũ esse videtur, mutata aqua pedibus calcari oportet: rursus infusa, teri: tum demum enatantes ibi furfures incerniculo eximẽdi, reliquumq́; quallo sportisq́; siccatũ tegulis nouis confestim torreatur flagrantißimo in sole: nãque si paulisper vdum maneat, acorem concipit. Contra fluxiones oculorum, pustulas, cauaq́; vlcera efficax est: sanguinis reiectiones potu cohibet, exasperatas fauces lenit, lacti atq; obsonijs admiscetur. Fit etiam *amylum ex Zea, quæ maceratur, ac eluitur vno aut altero die, & subactæ farinæ modo manibus subigitur: pressaq; feruẽtißimo in sole, vt antè retulimus, exiccatur: nullius in medicina vsus, ad alia tamen conueniens.*

Fœnumgræcum. CAP. XCIIII.

F*Oenigræci farina vim habet emolliẽdi discutiẽdiq;: in aqua mulsa decocta aduersus tam internas, quàm externas inflãmationes, efficaciter illinitur: lienem cum aceto, & nitro trita extenuat. Succus decocti eius fœminarũ malis subuenit: et siue tumor, siue præclusio sit vuluæ, fouẽtur, & insidẽt.* Fœnigræci *in aqua decocti cremor expressus, capillos, furfures, & manãtia capitis vlcera purgat: locos dilatat, & emollit, si cum anserino adipe peßi vice subijciatur.* Viride *cum aceto vtilißimum imbecillibus locis, & vlcera sentien*

tilentibus. Decoctum eius prodest aduersus tenesmos, fœtidamq; dysentericorum proluuiem. Oleũ quod ex eo exprimitur, & myrto, capillos & genitalium cicatrices absterget.

Linum. CAP. XCV.

LInũ vulgò notũ est, cuius semen easdem quas fœnumgræcũ vires habet. Discutit, & emollit omnẽ intus forisq; inflammationẽ, cum melle, oleo, exiguaq; aqua decoctum, aut melle cocto exceptum: vitia cutis in facie varosq; crudum tollit, illitum cũ nitro & ficulneo cinere, parotidas duritiasq; discutit: vlcera quæ serpunt, fauosq;, cum vino decoctum expurgat: vngues scabros eximit, cum pari modo nasturtij & mellis: vitia pectoris extrahit, si ex melle in eclegmatis vicem substituatur: tußim lenit, venerem stimulat: si farina piperis, & melle exceptũ, pro placẽta largius adsumatur. Huius decoctũ interaneorũ vuluæ erosionibus immittitur, alui excrementa euocat, ad vuluæ inflãmationes in desessionibus perquàm vtile.

Cicer. CAP. XCVI.

CIcer satiuum aluo idoneũ est, vrinã ciet, inflationẽ parit, colorẽ commendat, menses ac partus expellit, lác auget, cũ eruo decoctũ illinitur ad inflãmationes testiũ, verrucosas informicationes, ad scabiẽ, vlcera capitis manãtia, impetiginesq;: cõtra carcinomata, & vlcera, quæ cacoëthe vocãtur, cũ melle & hordeo prodest. Alterũ genus Cicer arietinum.

ariet

tim exprimunt, vt se contrahat in vermiculorum speciem: qui siccati pro crocodilea væneunt. Inter omnes conuenire inuenio, humanum stercus caninumq; gutturi impositum, anginis auxiliari.

Vrina. CAP. LXXIII.

H*Vmanam vrinam suam cuiq; bibere, cõtra viperæ morsus, ac venena, incipientemq; aquam inter cutẽ proderit: scorpionis, viperæ marinorũ, draconisq; morsus ea conuenientissimè fouentur. Canina ad perfundẽdos canis morsus idonea est: pruritus & lepras nitro addito expurgat, sed vetus vlcera capitis manãtia, furfures, psoras, & feruidas eruptiões, multò magis abstergit: nomas, & præcipuè genitaliũ, cohibet: auribus infusa manãs pus supprimit: decoctaq; in calyce mali punici, earũ vermiculos abigit. Pueri impubis resorpta vrina, orthopnoicis auxiliatur: decocta in æreo vase cũ melle emendat cicatrices, argema, caliginesq;, ex ea & cupro idoneum auri ferrumen cõficiunt. Quod in vrina subsidit, illitu ignẽ sacrũ mitigat: feruefactum cũ cyprino, inditumq;, vuluæ dolores mulcet: strangulatus leuat, genas deterget, oculorum cicatrices expurgat. Taurina, si cũ myrrha instilletur, aurium dolores lenit. Aprina viribus eisdem prædita est: priuatim comminuit vesicæ calculos, & potu expellit. Caprina ad aquam quæ cutem subijt, cum nardi spica quotidie binis cyathi cũ aqua bibitur, vrinãq; per aluum*

extrah

extrahit, aurium doloribus instillata medetur. Asinina trahitur renũ vitijs mederi. Lyncis vrinam, quam lyncurium appellant, simulac excernitur, glaciari coiréve in calculi duritiam, vulgo creditum est: quare quod de ea proditum est, vanum esse conuincitur. Est enim quod à nonnullis vocatur succinum pterygophoron, ideo dictum quòd pennas ad se alliciat. Id potum ex aqua, stomacho aluoq; fluxione laboranti conuenit. Asininæ vrinæ potu renum vitia sanari traduntur.

Mel. CAP. LXXIIII.

PRincipem locum obtinet mel, quod Atticæ regionis est, præcipuè ex Hymetio, mox Cycladibus insulis, & è Sicilia, cognomine hybleum. Magis probatur dulcius & acre, odoratius, subflauum, nec humectum, graue, & minimè fluxũ, quod ob sequacem lentitiam non facilè abrumpitur, tractumq; resilit in digitos. Mel abstergendi vim habet: ora venarum aperit, humores euocat, qua ratione in sordida vlcera sinusq; commodissimè infunditur. Decoctum atq; impositum, abscendentem carnẽ glutinat, medetur impetigini coctũ cum liquido alumine & illitũ, item aurium sonitui & dolori, cũ fossili sale trito, tepidum instillatur: lendes & fœda capitis animalia illitũ necat, nudã glandem recutitis operit, præsertim quæ circuncisione aperta non est, si melle præputium à balineo triginta diebus emolliatur: oculorum cali-

Mellis probatio qualis.

ginem discutit, faucibus, tonsillis, anginæ collutum gargarizatúmve medetur: vrinã ciet, auxiliatur tussi, & à serpente percussis: contra haustum meconium, cum rosaceo calidum assumitur: aduersus venena fungorũ, & rabiosi canis morsus linctum aut potum proficit: crudum tamen aluum inflat, tussim lacessit, & ea de re despumati vsus aptior est. Primatum tenet in mellis genere vernum, deinde æstiuum: hybernum verò, vtpote quod crassius constet, deterrimũ reputatur, ceraginis halitum expirat. Quod in Sardinia gignitur mel, amarũ est: quoniam apes imbi absinthio vescãtur: quo vitia cutis in facie & maculæ aptissimè perunguntur. Heracliæ in Ponto quibusdam anni tẽporibus, propria quorundam florum dote, mel conflatur: quod qui edêre, mẽte abalienantur, ac sudore diffluunt. Remedio sunt, esitata ruta, & salsamenta, aut epotum mulsum, resumpta, quoties vomitione reijciuntur. acre autem est, & olfactu sternutamenta mouet. Quod cum costo illitum, fœminarũ cutem emendat, & cum sale sugillationes rapit. Est & aliud concreti mellis genus, quod sacchar õ nominatur. In India verò, & felici Arabia in arundinibus inuenitur: salis modo coactum est, dẽtibus, vt sal, fragile, aluo idoneũ, & stomacho vtile, si aqua dilutũ bibatur: vexatæ vesicæ renibusq; auxiliatur, illitũ ea discutit, quæ tenebras oculorũ pupillis offendũt.

Mel Sardoum amarum.

Saccharũ.

Cer

Cera. CAP. LXXV.

Cera optima est subfulua, suppinguis, pura, odorata, & halitum quadamtenus melleũ referens, natione Pontica, *aut* Cretica. *Secundum locũ obtinet candicans, & suapte natura pinguis. Candida fit hoc modo: Ex ea radunt album synceruḿq;, atq; transfundũt in vas, quod satis habeat marinæ ex alto petitæ, inspersóq; nitri momento, decoquunt: cumq; iterũ tertióve inferbuit, separatum vas refrigerant, ac ceræ pastillum eximunt, detersa sorde, si qua fortè adhæsit: tũ denuo indita noua maris aqua feruet, vti retulimus: & vase dempto ex igne, fundũ ollulæ nouæ aqua frigida madefactũ, in ceram summam suspẽsa manu intingunt, quo celerius concrescat, & quàmminima portio extrahatur. Suscepto primo ceræ orbiculo, iterum vasis imum aqua refrigeratũ, tantisper in cerã immitti debet, dũ tota excipiatur. Orbiculi lino consuti, interuacãte spatio, suspenduntur, & interdiu, cõtinuò sub sole, noctu sub luna aspergũtur, vsq; dũ perfectè albescant. Verum si eximius ille candor desideretur, eadẽ factitari, & identidẽ recoqui operæpretiũ est. Nec desunt, qui pro marina, in muria quàm acerrima semel aut iterũ excoquãt: dein laguncula tenui, rotũda, ansam habẽte, extrahunt: postea orbiculos, substrato affatim cespite herboso, insolant, donec candorem summũ contraxerit. Præcipiũt hoc olendũ munus vere,*

cum sol remissa vehementia humorem pariat, vt nō facilè liquetur cera omnis mollit, calfacit, modicè explet corpora: datur in sorbitione dysentericis, ac milij magnitudine decem grana ceræ hausta; lac in nutricibus non patiuntur coagulari.

Propolis. CAP. LXXVI.

P*Ropolis eligi debet flaua, odorata, styracē referēs, in vehemēti ariditate mollis, & mastiches more ductilis.* M*agnopere calfacit, & euocat: aculeos, et omnia infixa corpori extrahit, in vetere tussi suffita proficit, impetigines admota tollit: ea in aluearioru̅ foribus, cerosæ naturæ inuenit̄.*

Triticum. CAP. LXXVII.

O*Ptima è tritici generibus ad secundæ valetudinis vsus habentur, quæ recētia, & iā perfectè adulta, colorē luteum referunt: dein sequuntur trimestria, quæ nōnullis sitania nominantur.* I*taq; cruda in cibis teretes tineas gignūt, canum morsibus prosunt, māsa & imposita: cōfectus eorum similagine panis, plus alit, quàm cibarius: è trimestriu̅ farina panis leuiorē cibum præbet, & qui facilè in membra demandetur.* F*arina eorum cum hyoscyami succo illinitur aduersus neruoru̅ fluxiones, quas* G*ræci rheumatismos vocāt.* I*tem contra interaneoru̅ inflationes, lentigines ex aceto mulso tollit.* F*urfures autem in acri aceto decocti, turgentes mammas sedāt, viperarum ictibus auxiliantur, & torminosis prosunt.* F*arinaceum*

fer

fermentum calfaciendi, extrahendiq́; vim habet: priuatim callos pedũ, clauosq́; extenuat, & cætera tubercula furunculosq́; ex sale cõcoquit, & aperit. Sitaniorum farina, contra venenatos ictus cum aceto aut vino, cõmodißimè illinitur: eadẽ si decocta in glutini modũ delingatur, cruẽtis excreationibus proderit: contra tußim, & exasperatas arterias, cũ menta & butyro decocta, efficax est. Tritici pollen si ex aqua mulsa, aut hydrelæo decoquatur, omnẽ discutit inflammationẽ. Panis & crudus, & coctus cũ aqua mulsa inflammatiões omneis illitu mulcet: cũ emolliat, et quadamtenus refrigeret: sed herbis succisúe huic rei accommodatis admisceatur Vetus panis aridus, adiectus conuenientibus, citam aluum cohibet. Recens muria maceratus, illitu vetustas impetigines sanat. Glutinũ ex similagine, & polline, quo chartæ glutinantur, sanguinẽ excreantibus prodest, si liquidus ac tepidum cochlearis mensura detur sorbendum.

Hordeum. CAP. LXXVIII.

HOrdeum optimum est candidum purumq́;, id minus quàm triticũ alit. Ptisana tamen ob cremorem in decoctione redditũ, plus alimenti præbet, quàm polenta ex hordeo facta. Contra acrimonias atque gutturis scabritias, exulcerationesq́; pollet: quibus etiam triticea ptisana præsidio est: sed plus alit, magisq́; vrinam mouet. Lac abundè suppeditat, si cum fœniculi semine deco-

cta sorbeatur. Hordeum *abstergit, vrinã ciet, inflationẽ parit, stomacho aduersatur, tumores concoquit.* Farina *ordeacea decoquitũ in mulsa aqua cũ fico, vt inflammationes collectiõesq; discutiat: duritias cũ resina, & fimo columbarũ concoquit: cum meliloto autẽ, & papaueris calyce dolores finit, qui latus excruciãt: aduersus intestinorũ inflationes cũ lini semine, fœnogræco, & ruta, illini iuuat, strumas cũ pice liquida, cera, oleo, & impubis pueri vrina, ad concoctionẽ perducit: & cum myrto, aut vino, aut malicorio, aut syluestribus pyris, aut rubo, alui profluuia sistit: podagricis inflammationibus, cũ cotoneis aut aceto prodest: decocta in acri aceto, modo quo hordeaceũ cataplasma, & calida imposita, lepris medetur.* Cremor *verò farinæ ex aqua, atq; cum pice, & oleo decoctus, puri mouẽdo est: cũ aceto subactus itidẽ, & cũ pice, cõtra articulorũ fluxiões prodest.* Farinæ *ex his aluum cohibet, inflammationesq; mitigat.*

Zythum. CAP. LXXIX.

EX *hordeo potus fit, cui* Zytho *nomen est. Is vrinam cit, renes & neruos tentat, membranis, præsertim cerebrum vestientibus, officit: inflationem parit, vitiosum succum creat, elephãtiasin gignit: perfusum zytho ebur, obsequiosum & operi tractabile redditur.*

Curmi. CAP. LXXX.

FIt *& ex hordeo potus, quẽ curmi nominãt,*

eoq;

eoq; sæpe potu, pro vino vtūtur: verùm dolorē capitis mouet, malū succū gignit, neruis nocet. Consimilia etiam potus genera ex tritico fieri solent, in Iberia, quæ occidentem spectat, & Britannia.

Zea, seu semen. CAP. LXXXI.

ZEa duorum generum est: vna simplex, altera in geminis putaminibus grana bina iuncta gerit, ob id dicocos appellatur. Plus quàm hordeum alit, ori grata: digeritur in panificia, minus quàm triticum alens. Vulgò spelta.

Crassior farina. CAP. LXXXII.

CRimnon, crassior est ex Zea triticoq; farina, ex qua pultem faciunt. Abundè alit, facilè conficitur, aluum vehementius adstringit, si Zea, ex qua fit, prius torreatur.

Siligo. CAP. LXXXIII.

EIdem generi siligo adscribitur, sed minus aliquanto nutrit: in panes, vt Zea, cogitur. Fit quoque è siligine crassior farina, quam Græci crimnon vocitant.

Athera. CAP. LXXXIIII.

AThera ex Zea fit tenuissimè molita: est autem sorbitio, quasi liquida pulticula, infantibus conueniens, & cataplasmatis efficax.

Tragos. CAP. LXXXV.

TRagos quandam haliceæ frugis figuram gerit: multò minus, quàm Zea nutrit, quòd multum aceris habeat: quare ægrius conficitur,

aluumq́; magis emollit.

Auena. CAP. LXXXVI.

A*Vena genicula quædam habet, folio & stipula triticum imitatur, & in cacuminibus dependentes paruulas veluti locustas bipedes gerit, in quibus semen continetur, vtile ad cataplasmata, vti hordeũ. Pulte huius aluus sistitur, prodest tussientibus in sorbitione succus.*

Oryza. CAP. LXXXVII.

O*Ryza frugum generis est, in palustribus riguisq́; nascens. Mediocriter alit, sed aluum supprimit.*

Halica. CAP. LXXXVIII.

H*Alica fit ex Zea, quam dicoccon appellauimus: plus alit, quàm oryza: aluum magis cohibet, stomacho longè vtilior. decocta in aceto illitaq; lepras tollit, vnguiũ scabritias extricat, incipientibus ægilopijs medetur. Decoctum dysentericis, quos excruciat dolor, infusum, idoneum est.*

Milium. CAP. LXXXIX.

M*Ilium in panes coactũ, minus cæteris frugibus alit, sistit pulte sua aluum, vrinam cit. Torretur milium, feruensq́; in sacco ponitur, vt torminibus, reliquisq́; doloribus, si foueatur, auxilio sit.*

Panicum. CAP. XC.

P*Anicum frumentaceis seminibus annumeratur, milio simile, eodemq́; modo in panes.*

sub

ſubigitur: eoſdem habet vſus, minus tamen & nutrit, & ſtringit.

Seſama. CAP. XCI.

SEſama ſtomacho inutilis cibus, halitus grauitatem facit, quoties inter mandendum cõmiſſuris dentium inhæſit: neruorum craßitiem illitu diſcutit, medetur auribus fractis, ambuſtis, inflãmationibus, coli doloribus, & ceraſtæ morſibus: capitis dolores, qui æſtuatione concitantur, ex roſacea lenit: eadem efficit herba decocta in vino, præſertim inflammationibus oculorũ doloribusq; prodeſt. Ex ea fit oleum, quo Aegyptij vtuntur.

Lolium. CAP. XCII.

LOliũ quod inter ſegetes naſcitur, mollitũ, illitu nomas, putreſcentia vlcera, gangrenasq; emarginat: ſanat cũ raphanis, ſale et aceto feros lichenas: & ex aceto, & ſulphure viuo, lepras: ſtrumas quoq; diſcutit, cũ fimo columbino, & lini ſemine decoctũ in vino: rumpit, quæ ægrius ad coctionẽ perducuntur. Decoctũ ex aqua mulſa, vtilißimè iſchiadicis illinitur: ſi cũ polẽta, thure, myrrha, aut croco ſuffiatur, conceptionem adiuuat.

Amylum. CAP. XCIII.

AMylum ex eo appellatum eſt, quòd ſine mola fiat. Optimum ex trimeſtri, natione Creticum aut Aegyptium. Ratio faciundi amyli hæc eſt: Purgatum trimeſtre triticum madeſcit quinquies die, & , ſi fieri poteſt, nocte: cum

emol

tlentibus. Decoctum eius prodest aduersus tenesmos, fœtidamq; dysentericorum proluuiem. Oleũ quod ex eo exprimitur, & myrto, capillos & genitalium cicatrices absterget.

Linum. CAP. XCV.

LInũ vulgò notũ est, cuius semen easdem quas fœnumgræcũ vires habet. Discutit, & emollit omnẽ intus forisq; inflammationẽ, cum melle, oleo, exiguaq; aqua decoctum, aut melle cocto exceptum: vitia cutis in facie varosq; crudum tollit, illitum cũ nitro & ficulneo cinere, parotidas duritiasq; discutit: vlcera quæ serpunt, fauosq;, cum vino decoctum expurgat: vngues scabros eximit, cum pari modo nasturtij & mellis: vitia pectoris extrahit, si ex melle in eclegmatis vicem substituatur: tussim lenit, venerem stimulat: si farina piperis, & melle exceptũ, pro placẽta largius adsumatur. Huius decoctũ interaneorũ vuluæ erosionibus immittitur, alui excrementa euocat, ad vuluæ inflãmationes in desessionibus perquàm vtile.

Cicer. CAP. XCVI.

CIcer satiuum aluo idoneũ est, vrinã ciet, inflationẽ parit, colorẽ commendat, menses ac partus expellit, lac auget, cũ eruo decoctũ illinitur ad inflãmationes testiũ, verrucosas informicationes, ad scabiẽ, vlcera capitis manãtia, impetiginesq;: cõtra carcinomata, & vlcera, quæ cacoëthe vocãtur, cũ melle & hordeo prodest. Alterũ genus Cicer arietinum.

ariet

arietinũ nominatur: vtrũq; cit vrinas, dato, cum rore marino, hydropicis aut regio morbo laborantibus, eorũ decocto. Lædũt ea exulceratã vesicam, & renes. In verrucarũ formicantiũ pensiliumq; genere, prima luna singulis granis singulas tangunt, eaq; grana linteolo deligata abijci post se præcipiunt, ita decidere eas arbitrantur. Syluestr: cicer, folijs satiuo simile est, odore acri, sed semine discrepat: idem quod satiuum præstat.

Faba. CAP. XCVII.

F*Aba inflationem excitat, ægrè concoquitur, tumultuosa somnia facit, tussi confert, carnẽ gignit, media calidi, frigidiq; natura. Decocta in posca, & cum suo cortice esitata, dysenterias, & cœliacorũ profluuia sistit: contra vomitiones conuenienter manditur. Inflatio leuior cõtrahitur, si aqua prior inter coquendum abijciatur. Viridis plus negotij stomacho exhibet, maioremq; flatum parit. Lomentum eius & per se, & cũ polenta illitum, inflãmationes quas vulnus excitauit, mitigat: cicatrices cõcolores facit, turgẽtes grumoso lacte mammas, etiã si inflammatione tentẽtur, adiuuat: lac restinguit, furunculos, sugillata, parotidasq; cum fœnigræci farina & melle discutit: cũ rosa autem, thure & oui candido, procidẽtes oculos, tumores, vuasq;, reprimit: subactũ vino, suffusiones & ictus oculorum recreat. Manducata sine cortice faba, ad auertendas fluxiones, fronti illinitur:*

tur: decocta in vino testiũ collectiones sanat: quò tardius pubes erumpat, pueris imo ventri illinitur: vitiliginem purgat. Fabarum cortice illiti capilli, qui post euulsionem renascuntur, gracilescũt, & minus alimenti capessunt: cum polenta, scisso alumine, & vetere oleo impositi cortices, strumas discutiunt: decocto earum lanæ inficiuntur. Faba dempto cortice in illas parteis diuisa, in quas sua pte natura scinditur, imponi solet sanguinis defluxionibus ab hirundine concitatis: nanque eas supprimit, si semisecta apprimatur.

Faba Aegyptia. CAP. XCVIII.

A *Egyptia faba, quam aliqui Põticã vocãt, in Aegypto *plerunq; prouenit: in Asiæ etiã Ciliciæq; lacubus, inuenitur. Folia habet ampla *etiã si ad arborum frondes cõparentur, caulem cubitalẽ, digiti crassitudine: florem roseum, dupla papaueris amplitudine: & vbi flore exuitur, fert folliculos vesparũ fauis similes, in quibus faba supra operculũ, bullantis ampullæ modo, prominet.* Cihorion, *aut* Cibotion *ideò nominãt, id est arculã, quoniã feratur ipsa, humẽti glebæ mãdata, et ita in aquã demissa. Radice firmatur harundine crassiore, q̃ cruda coctáve estur: ei colocasiæ nomẽ est. Faba virens mãditur, & exiccata nigrescit, vulgarẽ magnitudine superat. Adstringẽdi facultatẽ obtinet, & stomacho vtilẽ: dysentericis, cœliacisq; prodest, inspar so, polẽtæ vice, lomento: datur quoq;*

* πλεῖστον id est, plurima.

*Sic Plin. lib 21. c. 15. Græcus habet, ὡς πέτασον, id est, instar galeri.

quoque in pulte. Cortices in vino mulso decocti, si terni inde cyathi bibantur, magis proficiet. Facit *ad aurium dolorem, quod in earum medio viride spectatur, gustu amarum, si tritum & cum rosaceo coctum instilletur.*

Lens. CAP. XCIX.

L*Ens frequenti cibo aciem oculorum obtundit, ægrè coquitur, stomachũ malè habet, eumq; & intestina inflat: sed aluũ cum cortice cocta sistit.* Præstat *in cibo, quæ facillimè coquitur, nihil atri in maceratioñe reddens.* Vim *habet adstringendi, qua ex causa aluum cohibet, si detracto antea cortice discoquatur accuratè, primaq; aqua inter coquendũ effundatur (quippe primũ id decoctum ventrẽ resoluit.)* Somnia *tumultuosa excitat, capiti, neruis, ac pulmoni inutilis: melius suo fungetur munere cõtra alui fluxiones, addito cum aceto intybo, aut portulaca, aut beta nigra, aut baccis myrti, aut putamine punici, aut aridis rosis, aut mespilis, sorbísve, pyris* Thebanis, *aut malis cotoneis, aut cichorio, aut plãtagine, aut gallis integris: quæ post decoctionẽ abijciuntur, vel v uarũ rhois quæ obsonijs inspargũtur: verùm acetum cũ eo diligenter percoqui debet, aliàs aluũ conturbat.* Cõtra *subuersionem stomachi, triginta grana lentis delibrata deuorari proderit: decocta cum polẽta, & illita, podagras lenit: sinus cum melle glutinat, crustas rumpit, vlcera purgat, decocta in*

acet

aceto duritias et strumas discutit, cũ cotoneo aut melliloto medetũ inflãmationibus oculorũ, sedisq;, addito rosaceo: sed in amplo sinu aut inflãmationibus sedis, quæ maius remediũ exigũt, cum putamine punici, ac siccis rosis, adiecto melle, decoquitur: nomis quæ in gangrænã euaserunt, adiuncta maris aqua, pustulis, & his qua serpũt, igni sacro, pernionibusq;, vt antea dictũ est: cõtra mammas in quibus lac in grumos coit, et præ nimia sui copia ꝓfunditũ, cocta in aqua maris, & illita auxiliatur.

Phasioli. CAP. C.

PHasioli inflant, spiritus cient, ægrè coquuntur. Virides cibo aluum emolliunt, ad vomitiones idonei.

Eruum. CAP. CI.

ERuum paruus frutex omnibus cognitus, angusto folio, tenuis, semina in valuulis habẽs, è quibus farina fit, nomine eruina, ad medendi vsus conueniens. Eruũ capiti onerosum est, aluum esu turbat, sanguinem per vrinam extrahit, elixo boues saginantur. Parandæ farinæ ratio hæc est: Vberiora grana candidaq; deliguntur, permiscẽdoq; aqua respergunt, donec sufficienter combibant: postea torrentur, vsque dum hians cortex disrumpatur: molitaq;, farinario cribro incernuntur, postremo farina reconditur. Hæc aluo vtilis est. vrinam ciet, meliorem colorem efficit, sanguinem per vesicam aut aluum cum torminibus eli-

Officinis orobus, græca appellatione vocatur.

cit, si largius in cibo aut potu assumatur: vlcera cũ melle purgat, lentigines, & vitia cutis in facie, & maculas totũq; corpus emẽdat: nomas, gãgrænas, duritiasq;, serpere nõ patitur: mãmarum duritias emollit, atra vlcera quæ theriomata vocant, fauosq; emarginat, carbũculos rũpit: cũ vino subacta illitu morsibus viperarũ, canũ, hominumq; medetur, vrinæ difficultates tenesmosq;, ex aceto mitigat. Eruã *tabidis, qui alimentũ non senciunt, tostũ, & ad nucis magnitudinem melle exceptũ, sumptumq;, conuenit.* Eius *cremor perniones, & pruritus in toto corpore, sanat fouẽdo.*

Lupini. CAP. CII.

SAtiuus *lupinus notus est: cuius farina cum melle delinctu, aut potu, ventris animalia expellit.* Ipsi *quoque macerati, & cum sua amaritudine esiti, eadem efficiunt. Decoctum eorũ idem munus præstat, cum ruta & pipere potum: quare lienosis prodest.* Eodem *vlcera tetra, quæ theriomata vocant, gangrænas, incipientem scabiem, eruptiones pustularum, vlcera in capite manantia, vitiligines, maculasq; fouere vtilissimum.* Mẽ*ses & partus extrahit, cũ myrrha & melle subditum in vellere.* Eorum *farina cutem liuoresq; corrigit, inflammationes cum polenta & aqua mitigat, tubercula & coxendi cum cruciatus ex aceto lenit, strumas in aceto cocta illitaq; dissipat, carbunculos rumpit.* Decocti *cælesti aqua,*

don

donec in cremorem lentescant, faciem abstergunt: medetur pecorum scabiei, cum radice nigri chameleontis, ita vt tepente decocto abluantur. Ciet vrinam radix cum aqua cocta. Lupini triti, vbi maceratu dulcescere cœperint, cum aceto poti, fastidium detrahunt, & cibi auiditatem faciunt, Cignuntur *& syluestres lupini, satiuis similes, sed omnino minores, qui eadem quæ satiui possunt.*

Rapum. CAP. CIII.

D*Ecocta rapi radix alit, inflationem parit, humentem ac fluxam carnẽ creat, venerem stimulat: decocto podagræ perniones q; fouentur, contritoq; rapo atque imposito iuuantur: si excauatæ radici rosaceum ceratum adigatur, & feruenti cinere eliquescat, exulceratis pernionibus proficiet. Cymæ eius decoctæ manduntur, & vrinam ciunt. Semen antidotis & theriacis, præsertim quæ sensum doloris auferunt, anodyna vocãt, idoneum est: potum contra venena salutare est, venerem concitat.* R*apum muria conditum, minus alimenti sufficit: sed multo magis appetẽtiam recreat. Syluestre rapum in aruis nascitur.* **fruticosum in cubiti altitudinem assurgẽs, ramosum, læue in cacumine folia fert læuia, digitali latitudine, aut maiora: & fructum in siliquis calyculatis: cumq; eorum inuolucra aperiuntur, alia intus siliqua spectatur, quæ quandam capitis speciem præbet, in qua semina paruula concipiuntur, fo-*

* Vox ex Plinio adiecta.

ris nigra, intus alba. Additur in medicamenta quibus ad detergendā cutem in facie, totoq; corpore, vtimur: præsertim quæ ex lupini aut erui, tritici aut lolij farina, fieri solent.

Napus. CAP. CIIII.

COcta napi radix inflat, modicum alit. Semen eius potum venenorum vires hebetat, antidotis admiscetur, conditur sale radix.

Radix. CAP. CV.

RAdix (quæ Græcis rhaphanus dicitur) excalfacit, flatus gignit, ori suauis est: sed stomacho aduersatur, ructus ciet, vrinā pellit, aluo aptior: summo tamē cibo sumi debet, quò magis eius distributionē adiuuet, quū aūt præsumit, cibum suspēdit: quare vomituris cōmodißimè dat ante cibū. Sensuum aciē excitat: decocta cōtra veterem tußim, & pituitæ craßitiē in pectore, efficax est. Cortex ex aceto mulso, celerius vomitiones mouet: hydropicis cōmodißimè illinit, lienosis vtilis, sugillata cū melle rapit, et nomas amolit: cōtra viperarū ictus auxiliatur, alopecias ad pilū reducit, lentigines cū loliacea farina emendat, his qui fungis strangulantur, tam cibo quàm potu salutaris est. Semen vomitiones facit, vrinam mouet, mēses cit, lienem extenuat, cum aceto illitum gangrænas validißimè emarginat: coctum cum aceto mulso anginis perquā vtiliter gargarizatur, contra cerastis morsus, potum ex vino, auxilio

lio est. Syluestris rhaphani, quam Romani armoraciam vocant, folia satiuo similia, sed magis lampsanam imitantur: radix gracilis, *tenera subacris. Tam folium quàm radix in olera recipitur: sed hæc excalfacit, vrinam concitat: æstuosa est. *μαλακὴ, id est, mollis.

Sifer. CAP. CVI.

SIser vulgo cognitum, cuius radix decocta ori grata est, & stomacho vtilis: vrinam ciet, & appetentiam inuitat.

Lapathum, siue rumex. CAP. CVII.

EX generibus rumicis, oxylapathum vocant, quod in acutum tendit, dura habēs extrema, in palustribus nascens. Alius est satiuus, illi dissimilis. Tertiū genus syluestre, paruum, plantagini proximū, humile et molle. Quartū est quod alij* oxalida, alij anaxyrida, aut lapathon vocāt. Folia eius syluestri ac exiguo rumici similia, caule nō magno, semine subacuto, rubēte, acri, in caude & agnatis appendicibus, emicāte. Omniū decocto olere aluus: emollit. Crudi illitu, melicerides, rosaceo aut croco adiecto, discutiūtur. Syluestris & oxylapathi, & eius quā oxalida nominăt, semē ex aqua aut vino vtiliter bibitur, cōtra dysenterias, & cœliacorū affectus, stomachi fastidia, scorpionū ictus. Quòd si quis in potu præsumat, nihil molesti ex ictu patietur. Radices ex aceto coctæ aut illitæ crudæ, lepras, impetigines, & scabrosos vngues persanāt: sed antea locus aceto &

Officinis lapatium.

*Acetosa.

nitro in sole perfricãdus est. Pruritus corporis, decoctũ earũ sedat, si foueatur, aut in solijs balnearũ confricetur. Coctæ in vino & instillatæ, aurium dentiũq; dolorẽ mulcẽt, strumas parotidasq; discutiunt, lienẽ cũ aceto extenuant. Aliqui amoliendis strumis radicum gestamine vtuntur, eas collo appendentes. Tritæ & admotæ fœminarum profluuia sistũt. cum vino autem potæ regio morbo medentur, calculos vesicæ comminuũt, menses cient, scorpionum ictibus auxiliantur. Hippolapathon olus est magnum, in paludibus nascens: easdem habet vires, quas supradicta rumicis genera.

Lampsana. CAP. CVIII.

L*Ampsana syluestre olus est: plus alit quàm rumex: & stomacho vtilius. Cuius folia caulesq; coquuntur in cibo.*

Blitum. CAP. CIX.

B*Litum estur oleris modo, aluo vtile est, nullius in medicina vsus.*

Malua. CAP. CX.

M*Alua satiua esui longè aptior syluestri: stomacho aduersatur, aluũ iuuat, sed multò magis caules: interaneis & vesicæ vtilis. Cruda folia cũ salis exiguo mãducata, ægilopas ex melle sanãt: verùm cũ cicatricẽ trahere cœperint, ea demũ citra salem vtendũ est. Contra aculeatos apiũ vesparũq; ictus, illita efficax est: eadẽ cruda cum oleo trita peruncti, non feriuntur. Vlcera manan-*

tia in capite, furfuresq; cum vrina sanat. Sacris ignibus & ambustis decocta folia, tritaq;, vtilissimè ex oleo imponũtur. Eius decoctum vuluas insessione mollit: prodest erosionibus vesicæ: & intestinorum, vuluæ, sedisq; clystere infusum. Ius decoctæ cum radice suæ, contra omnia venena auxiliatur, si continuò à bibentibus reuomatur. Contra phalangiorum morsus remedio est, lac euocat. Semen in vino potum addito loti syluestris semine, vesicæ cruciatus lenit.

Atriplex. CAP. CXI.

ATriplicẽ aliqui chrysolacanon vocãt, cognitum olus est. Duo eius genera, syluestre & satiuũ. Coctũ estur, vt olus. Aluũ mollit, panos discutit, siue crudũ siue coctum illinatur. Semen cum aqua mulsa potum, regium morbum sanat.

Brassica. CAP. CXII.

BRassica satiua aluo est idonea, si modò leuiter feruefacta edatur (nam percocta aluum sistit, sed multò magis bis cocta, aut quæ in lixiuio coquitur) stomachum autẽ malè habet: acrior est æstiua. In Aegypto propter amaritudinem non estur. Cæcutientibus, & tremulis esse prodest: summo cibo sumpta crapulã discutit, & vini noxam restinguit. Melior stomacho cyma, sed acrior, & ad ciendum vrinam validior. Ea condita stomacho inimica est, aluum conturbat. Crudus succus cum nitro & iri deuoratus aluũ emol-

lit: cum vino quoq; epotus viperarũ morsibus auxiliatur: cum fœnigræci farina podagris & articulorũ vitijs illinitur: prodest et sordidis vlceribus & vetustis illitus: caput purgat naribus infusus: menses extrahit cũ loliacea farina inditus. Folia per sese illita, aut cũ polenta trita, cõferunt inflãmationibus, tumoribusq;: epinyctidas, ignem sacrum, leprasq; sanant: carbũculos ex sale rumpunt, fluentes capillos retinent: cocta, addito melle, aduersus depascẽtia vlcera, gangrænasq; valent: lienosisq; ex aceto cruda prosunt. *Mansa, deuorato succo, recusam vocẽ instaurãt.* Decoctum eius *potu, aluũ & menses ciet.* Flos post *conceptionem in pessõ subditus, partũ abortu vitiat.* Semen eius, *præsertim quæ in* Aegypto *nascitur, potum tineas repellit: in antidota theriaca additur. faciei cutẽ lentiginesq; expurgat.* Virentes *cauliculi cum radice cremati, & adipe porci vetusto excepti, diuturnos laterum dolores mitigant.*

Brassica syluestris. CAP. CXIII.

Syluestris brassica, maritimis præruptisq; locis, magna ex parte gignitur: satiuæ similis, sed candidior, hirsutiorq;, amara. cuius cyma in lixiuia cocta, ori non insuauis. Folia *illitu vulnera conglutinãt, & inflammationes tumoresq; discutiunt.*

ANNOTATIO.

Cõtendunt doctissimi quique eã esse

her

herbam,quam vulgò Soldanā aut Soldanellā vocitāt,quæ certè aristolochiā rotundā,vt à Dioscoride hîc depingitur brassica marina, folijs adamussim repræsentat. Quòd aūt in descriptione prælōga quoq; adijciat, mēdosum planè suspicamur, ac fortè pro μακρὰ,vt Græci codices habēt,legendū μικρὰ, id est,parua:quod & ipsum Soldanæ nostræ pulchrè respondet. Quomodo enī folia Brassicę marinę prælōga rectè dixeris,si aristolochię rotūdæ folijs similia?quę cū ex ei⁹ descriptiōe,tū oculata fide nō in lōgitudinē ꝑtensa,sed circinatæ ferè esse rotūditatis,sępe cōperimus. Suū tamen cuiq; in hac re esto iudiciū.

Brassica marina. CAP. CXIIII.

MArina brassica à satiua prorsus abhorret, quòd folia ferat rotūdæ aristolochiæ, prælonga,tenuia:singula à ramulis rubentibus exeūt, singulari,vt hedera,pediculo:albo succo prædita est,sed pauco,salso gustu,et aliquantū amaro, pingui concretu. Herba in totum stomacho inimica, acris:vehementissimè aluum [illegible] iet,in cibo cocta. Coquitur propter acrimoniam cum pingui carne.

Beta. CAP. CXV.

BEta duorum generum est,è quibus nigra coquitur cū lēticula,vt ventrē sistat:quod ma-

gis radice eius præstatur. * *Candida aluo vtilis est. Vtraque tamen propter nitrosum humorem, quē habet in se, noxij succi est. Vnde succus earū, cum melle naribus inditus, caput purgat, aurium doloribus auxiliatur. Decoctū radicis & foliorū, furfures lendesq; deterget, perniones fotu mitigat. Crudis folijs vitiligines, nitro antea perfrictas: alopeciarū inanitates, scalpello prius exasperatas: atq; depascentia vlcera, illini prodest. Eruptionibus papularū, igni sacro, ambustisq;, cocta medet.*

* Antiqui hoc genus betæ, vt author est Theophrastus, Siculum vocarunt quorum exemplo extrita vna tātum litera Sicla hodie dicit.

Portulaca. CAP. CXVI.

POrtulacæ vis adstringit: capitis doloribus, inflammationibus oculorū, cæterisq;, cum polenta imponitur: ardoribus stomachi, sacro igni, vesicæ doloribus, auxilio est: commanducata, dentium stupores sedat: stomachi & intestinorum æstuationē, fluxionesq; mulcet: renes & vesicam adiuuat, etiam si erosionem sentiāt: veneris impetus exoluit: succus epotus simili effectu prodest, in febribus valens. Contra teretes ventris tineas, cruentam excreationem, dysenteriam, hæmorrhoidas, & profluuia sanguinis, percocta efficax est. Item contra sepis morsus. Ocularibus medicamentis vtilissimè commiscetur, interaneis fluxione laborantibus, atque vulnarum erosionibus, infunditur: contra dolores, quos æstus excitauit, caput ex rosaceo & oleo fouetur: eruptiones papularum in capite, cum vino emēdat: vulneribus

quæ ad ſyderationem ſpectãt ex polenta illinitur.

Aſparagi. CAP. CXVII.

CORruda ſiue ſylueſtris aſparagus vulgaris eſt notitiæ. Huius cauliculi in cibo cocti ventrem emolliunt, vrinã cient. Radicis decoctũ contra vrinæ difficultatẽ, regiũ morbũ, renum vitia, & coxendicum cruciatus, in potu proficit: cũ vino autẽ, phalangiorũ morſibus auxiliatur. Si decocti ſuccus ſuper dẽte cõtineatur, eius dolori medetur. Semen potũ ad eadẽ valet. Canes, vt aiunt, ſi decoctum bibant, emoriuntur. Aſparagũ etiam naſci prodiderũt, arietis cornibus cõtuſis, atq; defoſſis: quod, quantum equidem ſentio, planè à veritate abhorret. * *Altilis autẽ aſparagus multis ramis fruticat, foliis fœniculi, longis, numeroſis: radice rotunda, grãdi, ſpongiam habente. Huius teneri cauliculi triti in vino albo, renum dolores ſedant. Aſſus autem coctúſve, vrinæ ſtillicidium, difficultatẽq;, ac dyſenterias, mitigat. Radix cum vino aut aceto cocta, luxatos artus mulcet. Decocta cum ficis aut ciceribus ſumpta, regium morbum ſanat: coxendicis cruciatus ſtranguriámq; leuat. Alligata radix, aut hauſtum eius decoctum, conceptum adimit, & ſterilitatem adfert.*

Officinis *ſparagus.*

* In græco codice hæc ad ſylueſtrẽ quoq; aſparagũ referuntur, nec fit altilis mẽtio. Marcello autem videntur adulterina.

Plantago. CAP. CXVIII.

DVo plantaginis genera: minor folia habet anguſtiora, minora, molliora, læuiora: & tenuiora: cauliculo anguloſo in terram inclinato:

flo-

*floribus pallidis: semine summis caulibus emicãte. Altera maior, lætior, virentiorq́; latis cõstans folijs, * oleracei generis: cuius caulis cubiti altitudinem petit, angulosus, subruber, à medio ad verticẽ tenui semine circũdatus: radicibus nititur teneris, hirsutis, cãdidis, digitũ crassitudine æquantibus. Nascitur in lacunosis, sepibus, & locis humidis. Multò vtilior magna est. Vim habẽt folia exiccatoriã, cõstringẽtẽ: quare omnibus malignis vlceribus, et fluxioni opportunis atq; elephãtiis, sordidisq́; illita prosunt: profluuia sanguinis, vlcera quæ serpũt, epinyctidas, carbũculos, nomasq́; cohibent: vetera vlcera & inæqualia cicatrice obducunt, chironia sanãt, sinus cõglutinãt: morsibus canis, ambustis igni, inflãmationibus, panis, parotidibus, strumis. ægilopijs, illita cũ sale prosunt. Coctum cũ aceto et sale olus, dysentericis, cæliacisq́; sumptũ subuenit. Datur et in locũ betæ cũ lenticula coctũ. Et ad aquã inter cutẽ cui leucophlegmatiæ nomẽ est, datur & herba decocta post aridas epulas, sic vt media antecedat: comitialibus & suspiriosis data proficit. Foliorum succus, colluta subinde oris vlcera, purgat: cum cimolia aut cerusa igni sacro medetur: fistulis infusus prodest, lippitudinibus & aurium doloribus idem succus instillatur. Additur quoque in oculorum collyria. Gingiuis cruore suffusis, & sanguinis reiectionibus, potu cõfert: clystere dysentericis infunditur,*

* Oleris nomine per antonomasiam Brassicã intellige. Nec enim simpliciter ad quælibet olera quorum diuersa admodũ facies, folia plantaginis referri possunt.

con

cõtra talẽ datur in potu, aduersus strãgulationes vuluæ in vellere subijcitur, etiã si vulua fluxione laboret. Semẽ ex vino potũ, alui fluxiones & sanguinis excreationes sistit. Decocta radix & manducatu, et collutiõe, dentiũ dolores sedat: eadẽ cum folijs, vlceribus renũ et vesicæ in passo datur. Ferunt treis radices cũ tribus vini cyathis, & pari aquæ modo, tertianis auxiliari: & quatuor quartanis. Sunt qui radicis gestamine, discutiẽdis strumis vtũtur. Lauer seu Sium. CAP. CXIX.

Sion in aquis inuenitur, frutice pingui, recto, folijs latis, olusatro similibus, sed minoribus, & odoratis. Quæ cruda coctaq; esu, calculos rumpunt, atque excernunt: vrinas cient, menses & partus extrahũt, dysentericis in cibo auxiliatur. De sio Crateuas tradit, herbam esse fruticis specie, pauca folia ferentem, rotunda, maiora quàm menthæ, nigra, & ad erucam accedentia. Officinis Berula.

Sisymbrium. CAP. CXX.

Sisymbrium (alij serpillum syluestre vocant) in solo inculto nascitur, menthæ hortẽsis similitudine, odoratius, latiore folio. Inseritur coronis. Calfaciendi vim habet: contra stillicidia vrinæ, calculosq;, semen ex vino bibitur: tormina & singultus sedat. Folia in capitis dolore, fronti aut temporibus illinuntur: item contra vesparum apiumq; ictus. Vomitiones potu cohibet. Alterum sisymbrij genus, quod aliqui cardaminam, alij Officinis Balsamita. Vulgo nasturtiũ aquaticum.

aliĭ sion appellant. Ea herba riguis gaudet, et eisdem in locis, quibus sion, prouenit: quæ ideò nonnullis cardamina nominatur, quòd gustu cardamum, id est nasturtium, repræsentet. Folia primum rotunda prodeunt, adulta erucæ modo finduntur. Id excalfacit, vrinas mouet, crudũ estur, purgat lentigines, cutisq; vitia in facie, noctibus impositum, matutinisq; detractum.

Crithmum. CAP. CXXI.

CRithmum, seu potius, vt aliqui, crithamon, fruticosa & vndique foliosa herbula est, cubiti altitudinem ferè petens. Nascitur in maritimis, & petrosis: folijs pinguibus, numerosis, albicantibus, veluti portulacæ, latioribus, & longioribus, salso gustu, flores candidi sunt, & semen, ceu rorismarini, odoratum, molle, rotũdum, quod siccatum rumpitur: habet intus tritici modo nucleum: radices digiti craßitudine, tres aut quatuor, grati odoris & iucundi. Radix, semen, et folia incocta vino, potu vrinæ difficultati & regio morbo auxiliantur: menses cient, estur crudum coctúmve in olere, seruatur etiam in muria.

Fuchsio Cornu cerui vulgò dictum.

Coronopus. CAP. CXXII.

COronopus oblonga herbula est, per terrã * repens, fißis folijs: coquitur in olere: radicem habet tenuem, adstringentem, quæ in cibo cœliacis facit. Prouenit in aggeribus, & locis incultis, & secus vias.

* ἐστρωμένον, id est, strata.

Son

Sonchus. CAP. CXXIII.

Onchi duo genera: syluestrior quidã est, & magis spinis horret: alter teneritate quadam llescit, cibis expetitus, anguloso caule,* inani, terdũ rubẽte: folijs in ambitu per interualla dis num. is. Vtriusq; vis refrigerat, modicè adstringit: de æstuãti stomacho & inflãmationibus illiti sunt. Succus eorũ stomachi rosiones sorbitione tigat, lac elicit, in vellere appositus sedis ac vul collectionibus opitulat. Tã herba quã radix il vibratis à scorpione ictibus subuenit. Alter son s tenerior, arboris instar, latus cõstãs folijs: caulẽ ramos exeũtẽ folia distinguũt, sed ad eadẽ pollet* * Vulgò rostrum porci * Vox ex Plinio reposita.

ANNOTATIO.

Non video, quãuis & Græcus codex habeat, quomodo Seris satiua horsi, quod planè est idẽ, stomacho vti r dicatur, vt subesse errorem non pam suspicemur. Marcellus, qui aut inriori vsus fuit exemplari, aut locũ, ẽ & ipse corruptum iudicabat, restire conatus est, sic vertit, Latioribus ñjs altera, satiua & in cibis gratior.

Seris sine intybus. CAP. CXXIIII.

Eris duûm generum est. altera sylue stris, quæ picris & cichorion vocatur: altera satiua, orsbus folijs constat, stomacho quàm hortentilior. Quæ iterum in duas species digeritur:* * Officinis scariola.

vna

vna folio latiore prodit, lactucarũ simillima: altera angustiore est folio, & gustu amara. Vtraque refrigerat, & adstringit, stomacho vtilißima: aluũ sistit cocta, si cum aceto adsumatur. Syluestres stomacho meliores: quãdoquidem æstuantem ipsum, & quem imbecillitas vexet, cibo leniunt. Cardiacis, per se, aut cum polenta, vtiliter illinuntur: podagris, & oculorũ inflammationibus auxilio sunt. Herba cum radice illita, percußis à scorpione subuenit, igni sacro cum polenta medetur. Succus cum cerusa, et aceto, valet ad illitus eorum, quæ refrigerationem desiderant.

Chondrilla. CAP. CXXV.

*CHondrilla, quã aliqui cichorion, alij serin appellant, caulẽ, flores, et folia habet cichorio similia: qua ex causa nõnulli syluestris intubi speciẽ esse pnuntiarũt, verùm tenuior tota est: in cuius ramulis, gũmi mastiches simillimũ * tuberculo fabæ inueniri solet: quod cũ myrrha tritũ, et linteo appositũ, instar oliuæ, fœminarũ mẽses trahit. Tusa cũ radicibus herba, adiecto melle, diuidit in pastillos, qui nitro admisti vitiligines emaculãt. Gũmi inordinatos pilos replicat: quod itẽ tenera radix efficit, si intincta succo acus, pilis admoueatur. Cõtra viperas in vino pota pficit. Succus decoctæ, in vino, aut per sese potus, aluũ sistit. Aliud habet chõdrillæ genus, foliũ ferens oblongũ, circũrosum, humi sparsum, caulem succo madẽtem lacteo:*

* μεγέθει κυαμιαίᾳ. *id est, magnitudine fabæ.*

o: radice tenui, rotunda, leui, vegeta, flauescēte, cosa. Cuius & caulis, & folia cōcoquēdi vim bent. Succus incommodos palpebrarum pilos lectit. Nascitur in lætis, & cultis.

Cucurbita. CAP. CXXVI.

Vcurbita esui apta: cruda, trita illitu tumores, & abscessus mitigat. Ramenta eius intibus cōtra capitis ardorē, quā syriasin vocāt, incipite illinūtur: oculorū inflāmationes podasq; refrigerant. Succus è ramentis tusis per se, cū rosaceo infusus, aurium doloribus auxilia adustiones cutis in ardēti febre illitu adiuuat: us feruefactæ, & expressæ succus, cum melle ruo, & nitro potus, aluū leniter resoluit. Vinū ucurbitam recentem excauatam infusum, si lum sub diuo teneatur, potu aluum leuigabit.

ucumer satiuus. CAP. CXXVII.

Atiuus cucumis aluo & stomacho perquàm tilis habetur: refrigerat, corruptionem non t, vesicæ prodest, olfactu reuocat, quos anliquerit. Semen modicè vrinam mouet: cum aut passo, vesicæ exulcerationibus subuenit. a cum vino folia, morsus canum sanant: & yclidas, cum melle. Peponis caro in cibis, am cit: inflammatiōes oculorum illita sedat. ienta eius cōtra adustionē infantium, quam sin vocant, sincipiti imponuntur: fronti ad-, oculorum fluxiones auertunt. Succus cum

semine, adiecta farina, siccatus in sole cogitur in smegmata, quæ faciem repurgãt, & nitorem afferũt. Radix sicca, & ex hydromelite pota, drachmæ pondere, vomitionẽ mouet. Si quisquam moderatè secundum cœnã vomere cupiat, geminis obolis sit contentus. Sanat quoq; illita cum melle vlcera cõcreta in modum faui, quæ ceria vocant.

Lactucæ. CAP. CXXVIII.

LActucæ satiuæ, quibus natura refrigeratrix inest, stomacho gratæ habẽtur: somnũ conciliãt, aluũ emolliũt, lac euocãt: verùm decoctæ magis alunt. stomachis illotas esse prodest. Epotum semen, assiduas libidinũ imaginatiões in somno, cõpescit, & veneri refragatur. Ipsæ verò frequẽtiores in cibo, claritati oculorũ officiunt: inflammationibus, & ignibus sacris opitulãtur, muria condiuntur. Cũ in caulem exierunt, vim quandã nanciscuntur, succo aut lacti syluestris lactucæ similẽ.

Lactuca syluestris. CAP. CXXIX.

SYluestris lactuca satiuæ similis est, sed longior caulis, & candidiora folia, graciliora, & asperiora: amaro gustu est, & viribus aliquãtum papaueri similis: vnde lacteum eius succum aliqui meconio permiscuerunt. Aquam per aluum elicit, potus in aceto mulso succus ad duos obolos: argema caliginemq; repurgat, contra adustiones efficaciter illinitur, cũ lacte mulierũ. In summa, somnum allicit: doloris leuamẽtum præstat, men-

trahit, contra scorpionum & phalangiorum
lus bibitur. Semen, non aliter, quàm satiuæ, libi
nũ imaginationes in somno amolitur, ac vene-
n arcet. Succus ad eadem valet, sed viribus in-
mior. Reponitur in fictili nouo lac eius, antea,
in alijs liquaminibus moris est, insolatum.

Gingidium. CAP. CXXX.

GIngidium, aliqui lepidion, in Syria, & Cili- cia *plerunq; nascitur: herbula syluestri pastinacæ similis, tenuior; & *amarior: radice par ,candicante, subamara. Olus hoc crudũ, coctũ, ditúmve estur magna stomachi vtilitate: vrinam cit. Decoctum ex vino potum vesicæ prodest.

Nostrum Cerefoliũ.
* πλεῖστον id est, plurimum.
* πικρότερον, nō πυκνότερον.

Scandix. CAP. CXXXI.

SCandix, syluestre olus est, amarum, subacre: quod crudum coctúmve manditur, stomacho ventri vtile. Decoctum in potu, vesicæ, reni, & iocineri confert.

Scandix, Aetio lib. j. authore, agreste olus est, gingidio simile, acre & subamarũ.

Caucalis. CAP. CXXXII.

CAucalis, quam alij syluestre daucum vocãt, cauliculo est dodrantali, aut maiore, subhir- o: folijs apio similibus, fœniculi modo per ex- ma multifidis, hispidisq;: candida in cacumine bella, suauiter olente, Crudum coctúmve ole- n modo estur, vrinam mouet.

Eruca. CAP. CXXXIII.

ERuda eruca venerem largiore cibo cõcitat. Semen eodem effectu prodest: vrinam cit,

concoctioni prodest, aluo perquàm commodata. Semina ad condimenta vtuntur: quod, vti in longũ tempus asseruetur, adiecto lacte aut aceto, digerunt in pastillos. Gignitur etiamnum syluestris eruca, maximè in Iberia, quæ occidẽtem spectat: cuius semine pro sinapi incolæ vtuntur. Vrinam vehementius pellit, multò satiua acrior.

Ocimum. CAP. CXXXIIII.

Officinis Basilicon.

OCimum vulgo cognitum. Id copiosiore cibo oculorũ aciẽ hebetat, aluum mollit, spiritũ mouet, vrinã pellit, lac euocat: ægrè tamen conficitur. Illitum cũ polline polentæ, aceto & rosaceo, pulmonũ inflammationibus auxilio est: draconis marini, & scorpionis ictibus per se prodest: & cũ vino Chio oculorum doloribus. Succus visus caliginem abstergit, destillationes exiccat. Semen potum conuenit atrã bilem gignentibus, difficili vrinæ, inflatisq́;: naribus haustum, subinde mouet sternutamenta: quòd idem herba efficit, sed oculos premi necessum est, cum sternutamentum vrget. Sunt qui in cibis abdicandum censeant: quandoquidem manducatum, & in sole positũ, vermiculos creat. Aphri autẽ adijciũt, si feriãtur à scorpione, qui ocimũ ederint, nullo conflictari dolore.

Orobanche. CAP. CXXXV.

ORobanche cauliculus est sesquipedalis, & interdum maior, subruber, hirsutus, tener, sine folio, pinguis: flore subalbido, aut in luteum

verg

gẽre: radice digiti craßitudine, & ,cum arida
flaccescit caulis,fistulosa. Hãc inter quædam
mina nasci constat,& ea strangulare: vnde
bãche sibi cognomentũ vsurpauit. Estur,vt
,cruda,et in patinis,asparagi modo, decocta.
umentis addita, coctionẽ accelerare creditur.

Barbula hirci. CAP. CXXXVI.

Arbula hirci, quæ ab alijs come vocatur,bre
ui est caule: folijs croci: radice longa,dulci,
na: magno super caulem calyce, è cuius sum
semen nigrum dependet,vnde nomen inditum
Herba esui apta est.

rnithogalum. CAP. CXXXVII.

Rnithogalũ cauliculus est tener,candicans,
tenuis, sesquipedalis, tribus aut quatuor in
mine mollibus agnatus: à quibus flores pro-
it foris herbacei, & cum hiantes se pandunt,
es visuntur: inter quos dissectum,cachryos mo
apitulum emicat. Coquitur cum pane,vt me
biũ. Radix bulbosa,cruda & cocta mãditur.

Tubera. CAP. CXXXVIII.

Vbera rotundæ radices sunt, sine caule,sine
folijs flauescentes: vere fodiuntur,cruda &
a eduntur.

milax hortensis. CAP. CXXXIX.

Ortensis smilax, frutex,cuius semẽ à non-
nullis lobia vocatur: folia habet hederæ,
liora tamẽ: tenues caules,& capreolos vicinis

fruticibus circumuolutos: qui tantum adolescunt, vt topiarias scenas repræsentare videantur: siliquas fœnigræci profert longiores & torosiores, in quibus semina renum similia, sed inæquali colore recluduntur, *quæ quadã ex parte fuluescunt. Siliqua cocta, cum semine in oleribus, asparagi modo, estur. Vrinã ciet, & tumultuosa somnia facit.

*Græcè est, ἐκ μέρους ὃ ὑποπυρίζοντα, qđ rectius forsitan reddideris: quæ magna tamẽ ex parte fuluescũt, vt intelligamus, Similaca hãc diuersi quidem coloris semina, magna tamen ex parte fuluescentia procreare.

Medica. CAP. CXL.

MEdica cum recẽter prodit, folijs & caule trifolio pratensi similis est: procedens verò folia cõtrahit, caules edẽs trifolijs, & siliquas corniculorũ modo intortas, in quibus semen lẽtis magnitudine dependet. Id siccatum, iucundi saporis gratia, conditaneo sali admiscetur. Viride, quibus refrigeratione opus est, illitu suffragatur. Herba tota pro gramine vtuntur, qui pecora alunt.

Aphaca. CAP. CXLI.

APhaca in aruis nascitur, altior lente, tenuibus folijs: siliquas lenticula maiores fert, in quibus terna quaternáve semina nigra, lente minora, continentur: quæ adstringendi vim habent: quare torrefacta, stomachi aluiq; fluxiones sistunt, si fresa lentis more decoquantur.

Est quam rura Viciã syluestrem vocitant.

Porrum capitatum. CAP. CXLII.

CApitatum porrum inflationem facit, noxium succum creat, tumultuosum somnum parit, vrinam ciet: aluo accõmodatur, extenuat, oculorum aciem hebetat, menses pellit: sed lædit

exul

xulceratam vesicam, renesq́; cum ptisana verò coctum, esu pectoris vitia extrahit. Coma eius in aqua maris, & aceto cocta, in desessionibus, ad præclusiones vuluæ, & duritias, vtilis habetur. Porrum bis aqua mutata coctũ, tum frigida maceratum, dulcescit, & multò minus inflat. Semen acrius est, & quãdam adstrictoriam vim habet: quare succus cum aceto, addito thure aut manna, sanguinis profluuia sistit, maximè si naribus erũpat. Venerem stimulat: contra omnia thoracis vitia tabemq́; pro delinctu efficax est: arteriam esu purgat, sed si asiduè estur, visus obscuritatem inducit: stomacho aduersatur. Succus ex melle potus, aut illitus, contra bestiarum morsus auxilio est: ipsum quoque cum aceto aut thuris polline, lacte aut rosaceo, vtiliter aurium doloribus, & sonitui instillatur. Varos tollunt folia illita cum vua rhois, qua ad obsonia vtuntur: epinyctidi medentur, crustas ex sale illita rumpunt, veteres sanguinis reiectiones cohibent, si binis drachmis, & æquali baccarum myrti pondere bibantur. Ampeloprasum stomacho magis aduersatur, & plus porro excalfacit: vrinam & menses vehemẽtius ciet. Id contra serpentium morsus esse conuenit.

Cepa. CAP. CXLIII.

Cepa longa acrior est, quàm rotunda, item flaua quàm cãdida, & sicca quàm viridis, & cruda quàm cocta, aut sale condita. Omnes ta

men mordent, flatus gignunt, appetentiam inuitant, sitim mouent, & extenuant: fastidium pariunt, & expurgant: aluo vtiles sunt. Eæ detractis purgamentis in oleum coniectæ, hæmorrhoidas, reliquosq́; excretionum exitus reserant, subditæ pro balanis. Succus cum melle illitus, oculorum hebetudinibus, argemis, nubeculis, & incipientibus suffusionibus auxiliatur: anginæ eodem perunguntur: suppressos menses pellit, caput purgat naribus infusus: canis morsibus cum aceto, ruta, & melle illinitur: cum aceto autem perunctas in sole, vitiligines sanat: & cum pari spodio, scabras lippitudines sedat: varos cum sale reprimit: contra calceamentorum attritus, cum gallinaceo adipe vtilis est: cita aluo prodest: in auribus sonitũ ac grauitatẽ emẽdat: ad purulentas aureis, & eliciendũ earundem aquã, valet: alopeciæ earum succo perfricantur, qui celerius, quàm alcyoniũ pilos euocat: largiore cibo cepa capitis dolores ciet, coctaq́; vehemẽtius vrinam pellit: eos lethargicos efficit, qui valetudinibus aduersis, ea etiam cocta, plus æquo vescãtur: elixa, & cum passis vuis, & fico illita, tubercula cõcoquit, & celerrimè rũpit.

Allium. CAP. CXLIIII.

ALlium quoddam satiuũ atque hortense habetur, quod in Aegypto, singulari, vt porrum, capite cõstat, dulce, in purpureũ vergẽs, paruum: reliqua verò magna, et cãdida, ex pluribus

agmentantur nucleis, quos aglitas, id est spicas, ræci nominant. Aliud est syluestre, quod ophioſcorodon, id est anguinũ, vocant. Vis allij acris est: ecalfacit, mordet, excernit, aluum turbat, inflationes facit, stomachũ exiccat, sitim gignit, flatum ermouet, summã corporis cutem exulcerat, aciẽ culorũ esu hebetat. Eosdẽ effectus præbet anguinũ, quod & elaphoscorodon dicitur: latas ventris neas in cibo sumptũ abigit, vrinas detrahit: contra viperarũ ictus, & priuatim hæmorrhoi, pro est, ita vt nõ aliud magis, si cũ vino iugiter assumatur, aut tritum in eodẽ ebibatur: contra rabiorũ morsus & illitu, & cibo valet. Magnæ & llio vtilitates contra aquarũ mutationes: vocem arificat, veterem tussim crudũ coctũmve lenit: otum autem cum origani decocto, pediculos, & ndes enecat: crematι cinis illitus sugillationibus ĩ melle, & alopecijs cum nardino vnguine, meetur: eruptiões papularũ cum oleo & sale sanat: itiligines, lichenas, lentigines, vlcera capitis maantia, lepras, & furfures, cum melle eximit: cũ ure, & teda decoctum, dentiũ dolorem leuat, si ore contineat: contra venenatos muris aranei orsus, cum ficulneis frondibus, & cumino illini ır. Feruefactæ comæ ius, fœminarum desessioni s additũ, menses, & secundos partus extrahit. llium eiusdem gratia suffitur. Factum ex eo, nigra oliua intritum, quod myttoton vocant,

esu cit vrinā, ora venarū patefacit, hydropicis vtile. Scorodoprasum magnitudine porrū, æquat, qualitatū porri, et alliū particeps: vnde ꝑmiscuas sibi vires ex vtroq; vendicauit, effectus alliū, & porri præbens: inefficacius tamen Coctum, porri modo, dulcescit, & in olerum vicem transit.

Sinapi. CAP. CXLV.

SInapi hortense, aliqui napi vocant. Eligi debet adultum, valde rufum, nō magnopere siccum, sed quod fractum internè virescat, & veluti quodam succo madeat, cæsium colore: siquidem recens id genus, tempestiuum habetur. Ad calfaciendum, extenuandum, extrahendum, efficax est. Ad eliciendam capitis pituitam manditur: contra præduros tōsillarum tumores, ac veterem callasamq; arteriæ scabritiem, succus ex aqua, et melle, conuenienter gargarizatur: sternutamenta ciet, tritum & naribus admotū: comitialibus quoque auxiliatur. Fœminas vuluæ strangulatu oppressas excitat: lethargicis, deraso capite, illinitur. cum ficis admistum, donec rubescat locus, & ad coxendicum cruciatus impositum, * ad lienes, & omne genus dolores confert, cum permutandæ valetudinis, causa ex alto vitia extrahenda sunt. Alopecijs illitum medetur, faciem purgat, sugillata cum melle, adipe aut cerato rapit. Feræ impetigines & lepræ, eo cum aceto perunguntur: contra febrium circuitus aridum bibitur, aut potui,

* καὶ σπλῆνας καὶ καθόλου εἰς πᾶν χρόνιον ἄλγημα.

lentæ modo, inspargitur: extrahentibus empla ris, scabiemq; extenuātibus, vtiliter admisceri so t: tritū, grauitati aurium & sonitui, cū fico im- ositum prodest. Succus ad hebetudines oculorum r genarū scabritias magna vtilitate illinitur. xpressus recenti semine succus, in sole siccatur.

Nasturtium. CAP. CXLVI.

N*Asturtium optimum constat esse Babylo- nicum. Omnium semen est acre: excalfa- t, stomacho aduersatur, aluum turbat, tineas ccutit, lienem imminuit, partus examinat, men- s cit, venerem stimulat, sinapis & erucæ simile ntelligitur. Lepras & impetigines abstergit. Il- tum cum melle, lienem extenuat, fauos expur- at, pulmonum vitia extrahit, sorbitionibus inco um. Serpentium venenis potum resistit, atq; eas ffitu fugat: capillorum defluuia cohibet: carbun los ad suppurationem perducit, & rumpit: co- endicibus cum polenta commodè ex aceto illini- r, tumores collectionesq; discutit, emittit furun- los, illitum cum muria. Herbæ ad omnia eadem fectus, licet minor.*

Thlaspi. CAP. CXLVII.

T*Hlaspi, herbula angustis folijs, digitali lon gitudine, in terram versis, suppinguibus, in acumine diuisis: binûm dodrantum cauliculo, nui, non sine adnascentibus ramis: fructu cir- ipsum totum, ab extremo in latius se panden-*

te:

* Δισκοειδὲς, id est, disci figura.

te: semine nasturtij incluso * lenticulæ vasis effigie, nisi quòd infringitur (vnde nomen accepit) flos albicat. Nascitur in semitis, & sepibus, fossisq;. Semen asperi gustus, excalfaciens: bilem vtrinq; extrahit, potũ acetabuli mensura: prodest ischiadicis infusum: sanguinem potu educit, internas suppurationes rumpit: menses ciet, sed partus enecat. Alterũ thlaspi tradit Crateuas, quod aliqui Persicon sinapi vocant, latis folijs, radicibus magnis: vtile ischiadicorum infusioni.

Draba CAP. CXLVIII.

Alij arabis.

* ῥάβδους, id est, virgas.

DRaba herba ad cubiti altitudinem assurgit, tenues spargens * ramos, & ex vtroq; latere folia, ceu lepidij, sed molliora, & cãdidiora: in cacumine verò sambuci vmbellam gerit, cãdidos flores habẽtem. Herba hæc cum ptisana coquitur, in Cappadocia maximè. Semen aridum pro pipere obsonijs admiscetur.

Irio. CAP. CXLIX.

ERysimon, Latini irionẽ vocãt, iuxta vrbes, rudera, hortosq; nascitur, folijs erucæ syluestris: cauliculis in lori modũ lentis & obsequiosis: floribus luteis, siliquis in cacumine gracilibus, vt fœnograeco, cornicularis. semine nasturtij, exiguo, vrentis gustus. Contra thoracis fluxiones efficax est, & purulenta extussiuntur: regio morbo, & coxẽdicibus prodest: contra venena in delinctu cũ melle datur: illinitur ex aqua aut melle vtiliter

æcis carcinomatis parotidibus, duritijs mamma rum, & testium inflammationibus. In totū extenuat, & calfacit. Mitius multò ad elysteres fiet, i aqua madefcat atq; torreatur, vel linteo illigaum, pinsita farina oblitum peraſſetur.

Piper. CAP. CL.

PIper in India nasci, breui arbore traditur: quæ inter initia, prælongum fructum, veluti iliquam promit, quod longū piper est: habet intus liquid tenui milio simile, quod tandē in perfectū iper euadit. Id autem suis tēporibus, dehiscēs, pāensq; sese racemos emittit, grana ferentes qualia idemus. Ea acerba candidū piper faciūt, aptum cularibus remedijs, antidotis, et medicaminibus, uæ cōtra venenata parātur: theriaca vocāt. Lon um verò vehemētius mordet: & quoniam prius uàmematurescat decerptum est, subamarum re nquitur, antidotis & theriacis medicaminibus petitū. Nigrum verò, vtpote quod tēpestiua ma ritate collectū sit, odoratū esse cōstat, cādido sua ius, acrius, & ori gratius, necnō ad condimenta tilius. Sed candidū, & adhuc in acerbum vers, antè dictis infirmius est. Eligi oportet grauissiū, plenū, nigrum, sine multis rugis, recens ac mimè furfurosum. Inueniuntur etiamnū in gene nigri semina nutrimēto defecta, cassa, inania, inimiq; ponderis, quod vocant brasma. Vis omniū excalfacit, vrinam ciet, cōcoquit, extrahit, discut

discutit, absterget caliginẽ quæ oculis obuersatur. Piper, febrium horroribus circuitu repetentibus, siue potu, siue illitu, subuenit: serpentium morsibus auxiliatur, partus extrahit: conceptũ adimere creditur, statim à concubitu suppositum: tussi, omnibusq; pectoris vitijs, siue eclegmate, siue potu, succurrit: anginæ eo & melle cõuenienter perunguntur: potũ cum recentibus lauri folijs, tormina discutit: cũ vua passa manducatum, pituitam à capite elicit: valetudinem tuetur, dolores finit, appetentiam mouet: concoctionem adiuuat, ad intinctus esculentorum additum: strumas cum pice discutit: vitiligines ex nitro emaculat. Fictili nouo, vt * *lenticula, motum torretur.* Non est *huius arboris radix gingiber, vt aliqui existimauêre, sicuti paulò pòst ostendemus.* Nanq; *piperis radix costo similis est, ora gustantium accendit, saliuam ciet.* Hæc *lienem reprimit, cum aceto illita, aut pota: caput etiam purgat, manducata cum semine pedicularis herbæ, quam staphidem agriam vocant.*

* φακῆ, νῦ φασὶν.

Gingiberis. CAP. CLI.

G*ingiberis sui generis planta est, in* Troglo*dytica* A*rabia magna ex parte nascẽs: qua virente, ad multa, perinde atque nos ruta, vtuntur, & primis potibus & edulijs admiscent.* H*uius radices, cyperi modo, paruæ sunt, candicantes, & odoratæ, atque piper sapore imitantur.* E*ligi debent quæ teredines non nouerint.* A *multis tamen*

amen ob id*condiunter, quòd celeriter cariē sen-
iant, at fictilibus in Italiam asportātur. Gingibe
is cibo conueniēs est, & cū cōdimento assumitur.
Excalfactoriam vim & excoquētē habet: aluū le
iter emollit, stomacho vtilis est, efficax aduersus
a quæ oculis caliginem offundunt. In antidota
ddi solet. In summa, piperis viribus respondet.

* ταριχεύεται διὰ τὸ εὔσηπτον, id est, sale conspergun- tur, quòd facilè putre- scant.

Hydropiper. CAP. CLII.

HYdropiper apud aquas nascitur, quæ sta-
gnant, aut pigro lapsu repunt: caulē ædit
geniculatum, *prædurum, multis alis concauum:
olia menthæ, maiora, molliora, candidioraq́;, gu
lu piperis, acri, citra tamen vllam odoris gra-
iam: fructum acrem, in surculis paruis, prope
olia racematim cohærentem. Folia cum semine
llita tumores veteresq́; duritias discutiunt, sugil
ata delent: quæ postquam inaruerunt, tusa pro
ipere in obsonijs admiscentur. Radix parua, nul
ius in medicina momenti.

* στερεὸν, id est, solidū.

Ptarmica. CAP. CLIII.

PTarmica exiguus frutex est, surculos ha-
bens paruos, multos, & rotundos, abrotono
non dissimiles: & circa eos folia oleæ, longa,
multa, & in cacumine capitulum, vti anthemi-
dis, paruum, rotundum, quod suo acri odore ster-
nutamentum excitat: vnde nomen accepit. Folia
cum floribus illita, sugillationes rapiunt. Flores
sternutamenta efficacissimè mouent. Nascitur in

mon

montibus & petrosis.

Radicula seu lanaria herba.

CAP. CLIIII.

Cēsetur ea quam vulgò saponariā dicūt.

STruthiū herba vulgò nota, qua purgandis lanis vtuntur, qui eas eluunt. Huius radix est acris: vrinam ciet: prodest tußi, iocinerosis, orthopnœæ ex melle sumpta, cochlearis mensura: aluum soluit. Eadem cum panace & capparis radice calculos frangit, & cum vrina exturbat. duritiam lienis absumit: menses imposita trahit, partus efficaciter enecat. Cum polenta autem & aceto illita, lepras tollit: tubercula discutit, cum farina hordeacea, & vino decocta. Miscetur & malagmatis, & ocularibus collyrijs, claritatis causa. Sternutamenta mouet, per os purgat, trita cum melle, & naribus infusa.

Cyclaminus. CAP. CLV.

**πορφυρίζοντα, purpurascētibus.*

*CYclaminus folia habet hederæ, purpurea, varia, in quibus suprà infraq; albicant maculæ: caule nudo, quaternos digitos æquante: floribus in eo * purpureis, rosarum effigie: radice nigra, & aliquantum lata, vt rapū videri poßit. Quæ cum hydromelite pota, pituitā aquamq; detrahit: menses potu appositúve ciet. Tradunt, si prægnans radicem transgrediatur: abortū fieri. Partum appensa accelerat: contra venena, præsertim leporis marini, ex vino bibitur: illita contra serpentiū ictus, remedio est: immista vino*

*inebriat: regium morbum discutit, tribus dra-
mis pota, cum passo aut diluto mulso. Sed opor-
t eum qui ebibit, multis vestibus contectum, loco
lido, & à perfrictionibus tuto, recumbere, quò fa
lius exudet: eiecti autem sudores fellei colore inue
untur. Succus eius ad purgandum caput, naribus
fúnditur: ad deijcienda quoque alui excremen-
, in vellere sedi subijcitur: illito vmbilico & imo
ntre coxarum tenus, aluum emollit, & abortū
icit: suffusionibus, & retusæ oculorum aciei, ob-
us cum melle succus prodest. Medicamentis abor-
m inferentibus admiscetur. Succus cum aceto illi
s, prociduam sedem restituit. Exprimitur tusa
dice succus, & ad mellis craßitudinem decoqui-
. Radix cutem purgat, eruptiones papularum re
imit, vulneribus ex aceto per se aut cum melle
edetur, lienem absumit: vitia cutis in facie, &
pecias emendat: eius decocto luxata, podagras,
capitis vlcuscula, perniones q; foueri congruum
: ipsaq; in oleo vetere feruefacta, illito oleo, vl-
a ad cicatricem perducit. Cauata radix oleo
pletur, & cinere feruenti imponitur, adiecto in-
dum Tyrrhenicæ momento, vt strigmenti craß-
udinem vnguentum contrahat, cum primis vtile
rnionibus. Radix, scillæ modo, concisa reponi-
. Narrant ad amatoria assumi contusam, &
pastillos diuisam. Nascitur in vmbrosis, maxi-
sub arboribus.*

N

Altera cyclaminus. CAP. CLVI.

Est & altera cyclaminus, quam cissanthemon aut cissophyllon vocant: folijs hederæ, sed minoribus: geniculatis caulibus, crassisq́;, circa vicinas arbores, capreolorum modo se voluentibus: flore candido, odorato: acinis hederæ mollibus, lenti gustus, aliquantulum acris: radice superuacua: nascitur in asperis. Huius acini, drachmæ vnius pondere poti, cum vini albi cyathis duobus quadraginta diebus, lienem per vrinam & aluum absumunt. Ad orthopnœam bibitur, reliquias à partu purgat.

Dracunculus. CAP. CLVII.

Dracunculus folio constat hederaceo, magno, candidis notis insigni: caule recto, bicubitali, versicolore, maculis resperso purpureis, ita vt anguē planè referat, baculi crassitudine: fructus summo caule racematim cohæret, colore primum herbaceo, & cū ematuruit, croceo, gustu feruens, mordaxq́;: radice aliquantulum rotunda, bulbosa, aro non absimili, tenui obducta cortice. Nascit in sepibus vmbrosis. Seminis succus cum oleo instillatus, aurium dolorem mitigat: naribus etiā ex lana impositus, polypum absumit: carcinomata illitu sistit: triginta eius grana, si in posca bibantur, abortus inferūt: odorē aiunt posteaquā flaccidi flores emarcuerunt, cōceptus adhuc teneros enecare. Radix excalfacit: orthopnœis, ruptis vulsis, tussi, destilla-

tion

onibus. auxiliatur: humores pectoris excreatu fa-
lè reddit, siue cocta tostaq; cum melle, aut per sese
latur, siue farina eius ex melle delingatur: vrinā
llit, venerem excitat, cum vino pota: phagedænas
cerum, & quæ cacoëthe vocantur, trita cū melle
bryonia alba expurgat, & ad cicatricem per-
cit: collyria ex ipsa ad fistulas & eijciendos par
fieri solent: qui radice suas manus perfricue-
nt, à viperis feriri negantur: illita ex aceto, viti-
ines emaculat. Folia recentibus vulneribus, lina
ntorum vice, conuenienter imponuntur: decocta
vino pernionibus apposuisse prodest: caseus fo-
inuolutus, à putredine defenditur. Succus radi-
ad nubeculas, albugines, & oculorum caligines
uenit. Radix cruda coctáve, ad sanorum vsus,
olere recipitur: in Gymnesijs insulis, quæ Balea
vocantur, coctam radicem cum melle multo, in
uiuiјs placentarum loco offerunt. Radix mesi-
effoditur, lotaq; frustatim conciditur, & lino
iecta, siccatur in vmbra, & ita reconditur.

Arum. CAP. CLVIII.

ARon, *apud Syros lupha vocitatum, folia* *Iarus officinis.*
emittit dracunculi, sed longiora, & pau-
ibus distincta maculis: caulem suppurpu-
n, dodrantalem, pistilli specie, à quo croceū se-
exit. radice dracūculi alba, quæ decocta estur,
ote cum minus acris sit. Folia ad esum cōdiun-
& arida per se, decocta manduntur. Radix,

ſemen & folia, dracunculi vires habens. Priuatim radix ex ſimo bubulo podagris illinitur, & dracunculi more reponitur. In totum, ob mitiorem eius acrimoniam, in cibum expetitur.

Ariſarum. CAP. CLIX.

ARiſarũ exigua herbula eſt, cuius radix oleæ magnitudinem implet, longè maioris quàm aron acrimoniæ: vnde illitu nomas ſiſtit. Fiunt collyria ex ea, ad fiſtulas efficacia. Illitu radicis, genitale animalis cuiuſcunq; in perniciem agitur.

Haſtula regia. CAP. CLX.

Officinis Aphrodilus.

HAſtula regia vulgaris notitiæ eſt, folijs maioris porri: caule læui, ferente in cacumine florem, quem anthericon appellant: radices ſubiacent oblongæ, rotundæ, glandibus ſimiles, guſtu acres, quæ excalfaciunt: vrinas & menſes epotæ ciunt: lateris doloribus, ruptis, conuulſis & tuſsibus, drachmæ pondere pote ex vino, medentur. Ea verò vomitiones adiuuat, ludicri tali magnitudine commanducata: à ſerpente demorſis datur aptiſsimè, verum trium drachmarum pondere, folijsq; floribus & radice ex vino, morſus illinire oportet. Item vlcera ſordida & depaſcentia, mammarum quoque & teſtium inflammationes, tubercula, furunculosq;, decoctis in fæce vini bulbis, recentibus inflammationibus ex polenta auxiliatur. Radicis ſuccus adiecto vetere vino dulci, myrrha & croco decoquitur, fitq; perquàm vtile oculis medicamentum

m: ad purulentas aureis per se, & cum thure,
elle, vino et myrrha tritus, prodest: in contrariā
rem infusus, * dentium dolorem mitigat. Cinis ✱καθ᾽ ἑαυ- τὸν ἐγχυ- θεὶς.
radice illitus, alopecias ad pilum reducit. Oleum
excauatis radicibus igni decoctum, illitu exulce-
tis pernionibus & ambustis igni, conducit: &
rditati, instillatum in aurem, auxiliatur. Can-
lam vitiliginem, * linteo antea perfrictam in ✱προανα- τριφέντα ἐν ὀθονίῳ
e, illita radix emendat. Semen floresq; in vino
ti, scolopendrae & scorpionum venenis, mirum
modum resistunt: aluum purgant.

Bulbus esculentus. CAP. CLXI.

E Scultēus bulbus vulgo cognitus, à nobis estur:
stomacho & aluo vtilis rufus, et qui ex Aphri
defertur. Amarus verò & scillinus, stomacho
ior est, & concoctionē adiuuat. Bulbi omnes a-
moniā habent, excalfaciūt: venerē stimulant, lin
m. tōsillasq; exasperant, multum alimēti prae-
carnes creāt, inflationē pariunt: luxatis, fractis,
iculorū doloribus efficaciter illinunt: spicula ex
hunt: gangraenas & podagras ex melle aut per
hydropicorū tumores, & canum morsus cum
lle & piperis polline illiti cohibent: sudores cō-
unt: stomachi dolores mitigant: furfures &
ra quae in capite manāt, cum tosto nitro abster
t. sugillata varosq; per se aut ex oui luteo, &
igines cum melle vel aceto, emendant: fractis
iculis vnguibusq;, ex polenta medentur: iidem

calidis cineribus torrefacti, tollunt ficus: item cum cinere è manarū capitibus, impositi: cremati verò & cū alcyonio misti, vitia cutis in facie, atrasq; cicatrices, in sole illiti, emaculant. Faciunt ad rupta, si cum aceto cocti edantur. Sed copiosiore eorum cibo abstinendum, quoniam neruos tentant.

Bulbus vomitorius.. CAP. CLXII.

Bulbus quem vomitorium vocant, folia habet lentiora multo & lōgiora quàm bulbus esculentus: radicem similem. ✱ *cortice nigro. Ea radix mansa, aut decoctum eius potum, vesicæ malis medetur. vomitiones mouet.*

✱ βολβῷ

Scilla. CAP. CLXIII.

Officinis squilla, Varronis more.

Scilla vim acrem atque feruentem habet: assatam ad multa vtiliore esse constat. Polline ad crustam subacto, aut luto oblita, in clibanum conijcitur, aut carbonibus obruitur, donec obducens crusta sufficienter intosta fuerit: qua exempta, si non emollescat, altero polline simili, aut luto circūlinitur, & eadem quæ prius fiunt: nam quæ ita non assatur, interaneis maximè noxia est. Torretur item in olla, indito operculo, quæ in furnum demittatur. Sumi etiam solet quod maximè est medium, direptis viuótenus tunicis, quod frustatim confectum coquitur, mutata sæpius aqua, donec ipsa nec amaritudinem nec acrimoniam habeat: traiectaq; lino frusta siccantur in vmbra, ita vt ne vlla quidē parte se contingant: his scillæ segminibus

*bus ad oleum, vinum, aut acetum scillinum vti-
ur. Ad rimas pedũ, interna pars crudæ scillæ in
o feruefacta, aut cum resina liquefacta imponi-
r: decocta in aceto demorsis à vipera, cataplasma
. Ad singulas assæ parteis adiectis octonis tosti sa
, cochlear vnum aut alterum damus ieiunis, ad
olliendã aluum: in potu autem & odoratis me-
aminibus, & quibus vrinam ciere volumus, hy
opicisq; & stomachicis, quibus innatat cibus, re-
o morbo, torminibus, in tussi vetere, suspiriosis, et
e reijcientibus tres obolos, in delinctu ex melle
mpsisse satis est.* Coquitur cum melle, & estur eo
*ndem gratia, maximè vt concoctionem adiuuet.
rigmenta per aluum extrahit. Cocta & simili
mpta modo, eosdem præbet effectus: sed cauendus
llæ vsus, his qui intestinum sentiunt vlcus.* Ad
*nsiles verrucas & perniones, tosta efficaciter illi
tur.* Tertium *semen, & in carica aut melle deuo-
itum, aluum emollit.* Scilla *tota in limine ianuæ
spensa, mali medicamenti noxam arcet.*

De Pancratio. CAP. CLXIIII.

*PAncratium, quod aliqui scillam appellant,
. radice est magni bulbi, subrufo colore aut
ppurpureo, gustu amaro ac feruente: folijs li-
, sed longioribus.* Scillæ *vires & præparatio-
m habet, eodemq; pondere in morbis efficaciter
sumitur: cui tamen mitior quàm scillæ facultas
est.* Radicis *succus cum erui farina digeritur*

in pastillos, qui hydropicis splenicisq; cum hydromelite, commodissimè dantur.

Capparis. CAP. CLXV.

CApparis aculeatus frutex est, qui in terra stratus, magis in orbem euagatur: spinas, vt rubus, habet, in hami modum aduncas: folia mali cotoneæ, rotunda: fructum oleæ similem, qui cùm dehiscens panditur, florem candidum promit: quo excusso, nonnihil glandis oblongæ figura inuenitur, quod apertum grana acinis punicorum similia ostendit, parua, rubicunda: radices lignosas spargit, grandes numerosasq;. Tenui plerunque solo, asperisq; locis, in insulis & iuxta rudera nascitur. Caulis & fructus, cibi gratia condiuntur: aluum turbat, stomacho aduersatur, sitim gignit: cocta tamen stomacho quàm cruda vtilior est. Fructus drachmis duabus in vino potus, quadraginta diebus, lienẽ absumit, & vrinam cruentumq; excrementum emittit· bibitur vtilissimè in coxarum doloribus, & neruorũ resolutione, item ruptis & conuulsis: menses ciet, caput purgat. Dentiũ dolorem sedat semen ex aceto decoctum, colluto inde ore. Aridus radicis cortex ad eadem proficit: vlcera omnia Vetera, & sordida, & quæ occalluerunt, expurgat: lienosis cum farina hordei illinitur: dente demorsa, dolori eius auxiliatur: cum aceto trita, vitiligines albas absterget. Radix foliaq; trita, strumas ac duritias discutiunt. Aurium vermiculos infusus suc

cus

us enecat. Aphrica, & præsertim Marmarica cap paris, vehementer inflat. Apula vomitus facit. & quæ à Libyco, & quæ Rubro mari defertur, mirũ in modum acris est: siquidem in ore pustulas exci at, gingiuasq; osse tenus exest: quare in cibis non bibire damnatur.

Lepidium. CAP. CLXVI.

LEpidium aliqui gingidium vocant, herbula vulgo nota: muria cum lacte seruatur. Vis foliorum acris & exulcerans: quapropter ischiadicis trita, præsentissimum est auxilium, si cum elenij radice, quarta parte horæ, illinatur: lienosis simili modo prodest. lepras eximit. Radix appensa collo, dolore dentium liberare existimatur. *Censetur piperitis olitorum.*

Ranunculum. CAP. CLXVII.

*COmplura ranunculi genera. vis tamẽ omnibus vna, acris, & vehemẽter exulcerans. Nã vnum coriandri folijs constat, latioribus, subalbilis, pinguibus: flore luteo, interdum purpureo: caule gracili, cubitum alto: radice alba, exigua, amaraq;, multis capillamentis, hellebori modo, fibrata: nascitur in limitibus humidis. Alterum lanuginosius, longiori caule, pluribus foliorum incisuris, *ple runque in Sardinia proueniẽs, quam acerrimum, quod syluestre apium appellãt. Tertium minimũ, odore graui, flore aureo. Quartũ huic simile, flore lacteo. Folia, flores & cauliculi recentes, illitu exulcerant, & crustas non sine dolore gignũt: quare* *Vulgò Apium risus* ** πλεῖστον, id est, copiosum.*

vngues scabros extricant, scabiem eximunt, stigmata delent: formicantes verrucas, & pensiles, alopeciasq́; paulisper illita tollunt. Tepēte *decocto perniones fouentur. Sicca radix, tritaq́;, sternutamenta ciet, naribus admota: dentium dolorem appensa leuat, ipsos tamen frangit.*

Anemone. CAP. CLXVIII.

D*Vo anemones genera, vnum syluestre, alterū in cultis nascens. Cuius multæ species: vna phœniceū florem profert: altera candicantem, aut lacteum, aut purpureum. harum folia coriandro similia, cæterùm scissa tenuius in terram inclinantur: caules lanuginosi, tenues, in quibus flores, vt papaueris, & in medio capitula nigra, aut cœrulea: radix oleæ magnitudine, aut amplius paulò grandescit, ac veluti geniculis quibusdam cingitur.* Syl*uestri amplitudo prorsus maior, latioraq́; folia, et duriora: oblongius caput: flore puniceo, tenuibus, & multis radicum capillamentis.* Acrior est, *quæ nigra habet folia. Vis vtriusq; acris: ea de causa succus naribus infusus, purgat caput.* Comman*ducata radix pituitam trahit: decocta in passo & illita, medetur oculorum inflammationibus: cicatrices eorundem & hebetudines emendat, sordida vlcera abstergit.* Folia, *& caules, si cum ptisana decocti edantur, copiam lactis præbent: menstrua ciunt, vellere apposita. Illita quoque lepras eximunt. Sunt qui errore ducti, argemonem nominari eup*

ri eupatorium putent: quoniã à syluestri anemone, argemonẽ & papauer, quod rhœada appellãt (de quo inter papaueris genera referemus) propter colorum cognationẽ in floribus, distinguere nõ possunt. Verũ papauer & argemone colore minus saturato spectãtur, & vtraq; tardius floret. Quinetiã argemone croceũ succũ, gustu admodũ acrem, reddit: rhœas verò candidiorẽ & acrẽ. Insuper anemone & rhœadi capitula syluestris papaueris similia insunt, sed in anemone supernè crassiusculũ, in rhœade subangustius. Anemones genera nec surcum remittunt, nec calyces habent, sed quasi asparagi cacumen. In aruis illa sæpius enascuntur.

Argemone. CAP. CLXIX.

A*Rgemone in totum syluestri papaueri similis est: folia habet anemones, diuisa: florem puniceum: caput in cauliculo papaueris rhœadis, oblongius, & summis partibus latum: radicem rotundam: succum croci colore, acrem, dimittit. Argema & nubeculas expurgat. Folia illitu inflammationes compescunt.*

Anagallis. CAP. CLXX.

D*Vo anagallidis genera, quæ tantum flore distant*. Nam *quæ cœruleo flore est, fœmina dicitur: mas, quæ phœniceo. Frutices sunt parui in terra iacentes, folijs in quadrangulo cauliculo pusillis, subrotundis, ad helxinæ folia accedentibus: semine rotunda.* Vtraque *mitigandi*

vim habet: inflammationem arcet, adactos corpori aculeos extrahit, nomas cohibet. Succus caput gargarizatu purgat: & naribus infusus, dolorē dentium lenit, si in aduersam narem iniiciatur: argema cum melle Attico emendat: retusæ oculorū aciei auxiliatur: contra viperarum morsus, iocineris et renum vitia, si ex vino bibatur, prodest. Tradunt eam quæ cæruleum ædit florem, prociduam sedem reprimere: quæ verò phœniceum, illitu euocare.

Hedera. CAP. CLXXI.

*Hedera differentias multas in specie sortitur, summas autem genere treis. Nam quædam candida est, altera nigra, tertia helix. Candida, fructum fert candidum: nigra, nigrum, aut croci æmulum, quam vulgus Dionysiam vocat: helix fructum non gignit, sed albas habet viticulas, & folia parua, angulosa, & *concinniora. Hedera omnis acris est, & adstringens: neruos tentat. Flos trium digitorum carptu, facit ad dysentericos, in vino bis die potus: ambustis cum cerato tritus illinitur. Recentia folia ex aceto cocta, aut cruda cum pane detrita, lienes sanant. Foliorum & corymborū succus, cum irino vnguento, melle aut nitro, naribus infunditur, & contra veteres capitis dolores *caput eo cum aceto, & rosaceo perfundi vtile est: purulentis auribus, aut dolentibus, cum oleo medetur. Nigræ hederæ succus, aut epoti corymbi, corpus infirmāt, mentemq́; turbant*

*εὐθυμώτερα, non ἐρυθρά.

*ἁρμόζει καὶ.

bant largius ſumpti. Acini quinq; triti, calfactiq; in pinici mali cortice cũ roſaceo, ſi inſtillẽtur à contraria aure, dolorẽ dentiũ mitigant. Denigrat capillũ, illiti corymbi. Folia in vino decocta, illinũtur omniũ vlcerũ generi, etiã ſi cacoëthe ſint: vitia cutis in facie, & ambuſta ſanãt, vti antea diximus, decocta. Mouẽt mẽſes triti & ſubditi corymbi: ijdẽ poti, poſt purgationes fœminarũ, drachmæ põdere, cõcipiendi ſpem adimũt. Pediculus foliorũ melle irrigatus, ac vuluæ inditus, menſtrua & partus extrahit. Inſtillatus ſuccus putrida tædia nariũ, graueolentiamq; emẽdat, & ſanitati reſtituit. Lacryma hederæ pſilothrũ eſt: illitu pediculos enecat. Succus radicũ in aceto potus, contra phalãgia prodeſt.

Chelidonium. CAP. CLXXII.

CHelidonium maius, caule eſt gracilĩ, cubitali aut altiore, agnatis folioſis: folijs ranunculi, mollioribus tamen, & colore cæſijs: flore violæ albæ, ſecundum ſingula folia prodeunte: in eo ſuccus croci, mordax, acris, & aliquantulum ſubamarus, grauiter olens: radix supernè ſingularis, infernè in multa crocea capillamenta fibratur: ſiliqua, ceu corniculati papaueris, tenuis, in metæ figuram longa: in qua ſemen papauere maius reconditur. Succus in æreo vaſe, cum melle prunis decoctus, oculis claritatem adfert. Folijs, caule, radice, ſuccus exprimitur ineunte æſtate, & ſiccatus in vmbra digeritur in paſtillos. Radix cum aniſo &

& vino albo pota, medetur regio morbo, & vlceribus quæ serpũt: imposita cũ vino, aut mãducata, dentiũ dolorẽ sedat. Hoc nomen sibi videtur vendicasse, quòd aduentu hirũdinũ exoriatur, & discessu emarcescat. Sunt qui narrant, hirũdines matres excæcatis pullis, admota herba visum restituere.

Chelidonium minus. CAP. CLXXIII.

Vulgò Scrofularia minor.

CHelidoniũ minus, quod triticũ sylue stre aliqui nuncuparũt, herbula pediculis ab radice pẽdens, sine caule: folijs hederæ, multo rotundioribus, et minoribus, teneris, & suppinguibus: radices habet ex eodẽ callo cõplures, pusillas, in granorum tritici modũ aceruatim cõgestas: quarum tres aut quatuor in longitudinẽ exeũt. Iuxta aquas & lacus nascitur. Vis ei acris, & anemones modo, summam cutẽ exulcerat: psoras et scabros vngues eximit. Succus radicibus expressus ad purgãdũ caput, naribus infundit. Decoctũ eius cũ melle gargarizatũ, magnificè id præstat, et omnia pectoris vitia extrahit.

Othonna. CAP. CLXXIIII.

Variæ de Othonna sententiæ.

OThonnam aliqui maioris chelidoniæ succum esse aiunt, quidam glaucij. Alij succum floribus corniculati papaueris expressum. Alij permistos cæruleæ anagallidis, hyoscyami, & papaueris succos, esse contendunt. Alij troglodyticæ cuiusdam herbæ succum, quæ othonna vocatur: nasciq; eam in eo Arabiæ tractu, qui ad Aegyptum spectat. Othonna folijs erucæ, perforatis cribri-

mo

modo, & veluti à tinea derosis, squallore obsitis, paucis: flore croci, latifolio: quare quidam anemones speciem esse putauerunt. Extractus succus oculorum medicamentis adijcitur, vbi expurgare est opus: mordet enim & absterget omnem caliginẽ, quæ oculis offunditur. Tradunt humorem quendã ex herba emanare, qui elotus, semotis calculis, in pastillos ad eadem digeritur. Aliqui tamen affirmant, lapidem esse Aegyptium, in Thebaide nascẽtem, exigua magnitudine, æreo colore, gustu cum feruore quodam & adstrictione mordaci.

Auricula muris. CAP. CLXXV.

MVris auricula, quã myosotida vocãt, herba est caulibus pluribus ab vna radice, aliqua tenus ab imo rubẽtibus, et cõcauis: folijs angustis, oblongis, dorso acuto, elato, nigricãtibus, per interualla aßiduè geminatis, atq; in mucronẽ desinentibus, et tenuibus, cauliculis ex alarũ sinu prodeũtibus: flosculo, vt anagallidis, cæruleo: radix digitali craßitudine, multis capillamẽtis fibrata. Radix illita ægilopia sanat. Sũt qui alsinen, muris auriculã vocitãt.

Glastum. CAP. CLXXVI.

SAtiuum glastum, quo infectores lanarũ vtuntur, folium habet plantagini simile, verũ pinguius nigriusq;: cuius caulis duûm cubitorum altitudinem exedit. Illita folia tumores omneis discutiunt, cruenta vulnera glutinant, sanguinis profluuia sistunt, ignem sacrum, phagedænas, putrescenti

semen & folia, dracunculi vires habens. Priuatim radix ex simo bubulo podagris illinitur, & dracunculi more reponitur. In totum, ob mitiorem eius acrimoniam, in cibum expetitur.

Arisarum. CAP. CLIX.

ARisarũ exigua herbula est, cuius radix oleæ magnitudinem implet, longè maioris quàm aron acrimoniæ: vnde illitu nomas sistit. Fiunt collyria ex ea, ad fistulas efficacia. Illitu radicis, genitale animalis cuiuscunq; in perniciem agitur.

Hastula regia. CAP. CLX.

Officinis Aphrodilus.

HAstula regia vulgaris notitiæ est, folijs maioris porri: caule læui, ferente in cacumine florem, quem anthericon appellant: radices subiacent oblongæ, rotundæ, glandibus similes, gustu acres, quæ excalfaciunt: vrinas & menses epotæ ciunt: lateris doloribus, ruptis, conuulsis & tussibus, drachmæ pondere pote ex vino, medentur. Ea verò vomitiones adiuuat, ludicri tali magnitudine commanducata: à serpente demorsis datur aptissimè, verum trium drachmarum pondere, folijsq; floribus & radice ex vino, morsus illinire oportet. Item vlcera sordida & depascentia, mammarum quoque & testium inflammationes, tubercula, furunculosq;, decoctis in fæce vini bulbis, recentibus inflammationibus ex polenta auxiliatur. Radicis succus adiecto vetere vino dulci, myrrha & croco decoquitur, fitq; perquàm vtile oculis medicamen-

um: ad purulentas aureis per se, & cum thure, melle, vino et myrrha tritus, prodest: in contrariā urem infusus, * dentium dolorem mitigat. Cinis radice illitus, alopecias ad pilum reducit. Oleum excauatis radicibus igni decoctum, illitu exulcetis pernionibus & ambustis igni, conducit: & rditati, instillatum in aurem, auxiliatur. Candam vitiliginem, * linteo antea perfrictam in le, illita radix emendat. Semen floresq; in vino ti, scolopendrae & scorpionum venenis, mirum modum resistunt: aluum purgant.

*καθεῖσα τὸν ἐγχυθεὶς.

* προανατριφέντα ἐν ὀθονίῳ

Bulbus esculentus. CAP. CLXI.

Scultēus bulbus vulgo cognitus, à nobis estur: stomacho & aluo vtilis rufus, et qui ex Aphri defertur. Amarus verò & scillinus, stomacho tior est, & concoctionē adiuuat. Bulbi omnes amoniā habent, excalfaciūt: venerē stimulant, lin m tōsillasq; exasperant, multum alimēti prae, carnes creāt, inflationē pariunt. luxatis, fractis, iculorū doloribus efficaciter illinunt: spicula ex hunt: gangrænas & podagras ex melle aut per hydropicorū tumores, & canum morsus cum lle & piperis polline illiti cohibent: sudores cōunt: stomachi dolores mitigant: furfures & ra quae in capite manāt, cum tosto nitro absterit. sugillata varosq; per se aut ex oui luteo, & igines cum melle vel aceto, emendant: fractis iculis vnguibusq;, ex polenta medentur: ijdem

calidis cineribus torrefacti, tollunt ficus: item cum cinere è mænarũ capitibus, impositi: cremati verò & cũ alcyonio misti, vitia cutis in facie, atrasq; cicatrices, in sole illiti, emaculant. Faciunt ad rupta, si cum aceto cocti edantur. Sed copiosiore eorum cibo abstinendum, quoniam neruos tentant.

Bulbus vomitorius.. CAP. CLXII.

Bulbus quem vomitorium vocant, folia habet lentiora multo & lõgiora quàm bulbus esculentus: radicem similem. ✱ βολβῷ *cortice nigro. Ea radix mansa, aut decoctum eius potum, vesicæ malis medetur. vomitiones mouet.*

Scilla. CAP. CLXIII.

Officinis squilla, Varronis more.

Scilla vim acrem atque feruentem habet: assatam ad multa vtiliorẽ esse constat. Polline ad crustam subacto, aut luto oblita, in clibanum conijcitur, aut carbonibus obruitur, donec obducens crusta sufficienter intosta fuerit: qua exempta, si non emollescat, altero polline simili, aut luto circũlinitur, & eadem quæ prius fiunt: nam quæ ita non assatur, interaneis maximè noxia est. Torretur item in olla, indito operculo, quæ in furnum demittatur. Sumi etiam solet quod maximè est medium, direptis viuótenus tunicis, quod frustatim consectum coquitur, mutata sæpius aqua, donec ipsa nec amaritudinem nec acrimoniam habeat: traiectaq; lino frusta siccantur in vmbra, ita vt ne vlla quidẽ parte se contingant: his scillæ segminibus

bus ad oleum, vinum, aut acetum scillinum vti- ur. Ad rimas pedũ, interna pars crudæ scillæ in eo feruefacta, aut cum resina liquefacta imponi- r: decocta in aceto demorsis à vipera, cataplasma . Ad singulas assæ parteis adiectis octonis tosti sa , cochlear vnum aut alterum damus ieiunis, ad olliendã aluum: in potu autem & odoratis me- caminibus, & quibus vrinam ciere volumus, hy opicisq; & stomachicis, quibus innatat cibus, re- o morbo, torminibus, in tussi vetere, suspiriosis, et e reijcientibus tres obolos, in delinctu ex melle mpsisse satis est. Coquitur cum melle, & estur eo ndem gratia, maximè vt concoctionem adiuuet. rigmenta per aluum extrahit. Cocta & simili mpta modo, eosdem præbet effectus: sed cauendus llæ vsus, his qui intestinum sentiunt vlcus. Ad nsiles verrucas & perniones, tosta efficaciter illi tur. Tertium semen, & in carica aut melle deuo- tum, aluum emollit. Scilla tota in limine ianua spensa, mali medicamenti noxam arcet.

De Pancratio. CAP. CLXIIII.

Ancratium, quod aliqui scillam appellant, . radice est magni bulbi, subrufo colore aut purpureo, gustu amaro ac feruente: folijs li- , sed longioribus. Scillæ vires & præparatio- m habet, eodemq; pondere in morbis efficaciter umitur: cui tamen mitior quàm scillæ facultas st. Radicis succus cum erui farina digeritur

in pastillos, qui hydropicis splenicisq; cum hydromelite, commodissimè dantur.

Capparis. CAP. CLXV.

Capparis aculeatus frutex est, qui in terra stratus, magis in orbem euagatur: spinas, vt rubus, habet, in hami modum aduncas: folia mali cotoneæ, rotunda: fructum oleæ similem, qui cùm dehiscens panditur, florem candidum promit: quo excusso, nonnihil glandis oblongæ figura inuenitur, quod apertum grana acinis punicorum similia ostendit, parua, rubicunda: radices lignosas spargit, grandes numerosasq;. Tenui plerunque *solo, asperisq; locis, in insulis & iuxta rudera nascitur.* Caulis *& fructus, cibi gratia condiuntur: aluum turbat, stomacho aduersatur, sitim gignit: cocta tamen stomacho quàm cruda vtilior est.* Fru*ctus drachmis duabus in vino potus, quadraginta diebus, lienẽ absumit, & vrinam cruentumq; excrementum emittit bibitur vtilissimè in coxarum doloribus, & neruorũ resolutione, item ruptis & conuulsis: menses ciet, caput purgat.* Dentiũ *dolorem sedat semen ex aceto decoctum, colluto inde ore.* A*ridus radicis cortex ad eadem proficit: vlcera omnia Vetera, & sordida, & quæ occalluerunt, expurgat: lienosis cum farina hordei illinitur: dente demorsa, dolori eius auxiliatur: cum aceto trita, vitiligines albas absterget.* R*adix foliaq; intrita, strumas ac duritias discutiunt.* A*urium vermiculos infusus suc*

eus enecat. Aphrica, & præsertim Marmarica cap- paris, vehementer inflat. Apula vomitus facit. & quæ à Libyco, & quæ Rubro mari defertur, mirũ n modum acris est: siquidem in ore pustulas exci- at, gingiuasq; osse tenus exest: quare in cibis non ibire damnatur.

Lepidium. CAP. CLXVI.

Lepidium aliqui gingidium vocant, herbula vulgo nota: muria cum lacte seruatur. Vis foliorum acris & exulcerans: quapropter ischia- dicis trita, præsentissimum est auxilium, si cum eleny radice, quarta parte horæ, illinatur: lieno- s simili modo prodest. lepras eximit. Radix ap- pensa collo, dolore dentium liberare existimatur. Censetur piperitis o- litorum.

Ranunculum. CAP. CLXVII.

*COmplura ranunculi genera. vis tamẽ omni- bus vna, acris, & vehemẽter exulcerans. Nã num coriandri folijs constat, latioribus, subalbi- is, pinguibus: flore luteo, interdum purpureo: cau- gracili, cubitum alto: radice alba, exigua, ama- aq;, multis capillamentis, hellebori modo, fibrata: ascitur in limitibus humidis. Alterum lanugino- us, longiori caule, pluribus foliorum incisuris, *plu- rimque in Sardinia prouenies, quam acerrimum, uod syluestre apium appellãt. Tertium minimũ, lore graui, flore aureo. Quartũ huic simile, flore acteo. Folia. flores & cauliculi recentes, illitu ex- cerant, & crustas non sine dolore gignũt: quare* Vulgò A- pium risus * πλεῖσον, id est, copio sum.

vngues scabros extricant, scabiem eximunt, stigmata delent: formicantes verrucas, & pensiles, alopeciasq́; paulisper illita tollunt. Tepēte *decocto perniones fouentur. Sicca radix, tritaq́;, sternutamenta ciet, naribus admota: dentium dolorem appensa leuat, ipsos tamen frangit.*

Anemone. CAP. CLXVIII.

DVo *anemones genera, vnum syluestre, alterū in cultis nascens. Cuius multæ species: vna phœniceū florem profert: altera candicantem, aut lacteum, aut purpureum. harum folia coriandro similia, cæterùm scissa tenuius in terram inclinantur: caules lanuginosi, tenues, in quibus flores, vt papaueris, & in medio capitula nigra, aut cœrulea: radix oleæ magnitudine, aut amplius paulò grandescit, ac veluti geniculis quibusdam cingitur. Syluestri amplitudo prorsus maior, latioraq́; folia, et duriora: oblongius caput: flore puniceo, tenuibus, & multis radicum capillamentis.* Acrior est, *quæ nigra habet folia. Vis vtriusq́; acris: ea de causa succus naribus infusus, purgat caput.* Commanducata *radix pituitam trahit: decocta in passo & illita, medetur oculorum inflammationibus: cicatrices eorundem & hebetudines emendat, sordida vlcera abstergit.* Folia, *& caules, si cum ptisana decocti edantur, copiam lactis præbent: menstrua ciunt, vellere apposita.* Illita *quoque lepras eximunt. Sunt qui errore ducti, argemonem nominari cup*

ri cup

ri eupatorium putent: quoniã à ſylueſtri anemone, argemonẽ & papauer, quod rhœada appellãt (de quo inter papaueris genera referemus) propter colorum cognationẽ in floribus, diſtinguere nõ poſſunt. Verũ papauer & argemone colore minus ſaturato ſpectãtur, & vtraq; tardius floret. Quinetiã argemone croceũ ſuccũ, guſtu admodũ acrem, reddit: rhæas verò candidiorẽ & acrẽ. Inſuper anemone & rhæadi capitula ſylueſtris papaueris ſimilia inſunt, ſed in anemone ſupernè craßiuſculũ, in rhœade ſubanguſtius. Anemones genera nec ſuccum remittunt, nec calyces habent, ſed quaſi aſparagi cacumen. In aruis illa ſæpius enaſcuntur.

Argemone. CAP. CLXIX.

ARgemone in totum ſylueſtri papaueri ſimilis eſt: folia habet anemones, diuiſa: florem puniceum: caput in cauliculo papaueris rhœadis, oblongius, & ſummis partibus latum: radicem rotundam: ſuccum croci colore, acrem, dimittit. Argema & nubeculas expurgat. Folia illitu inflammationes compeſcunt.

Anagallis. CAP. CLXX.

DVo anagillidis genera, quæ tantum flore diſtant. Nam quæ cœruleo flore eſt, fœmina dicitur: mas, quæ phœniceo. Frutices ſunt parui in terra iacentes, folijs in quadrangulo cauiculo puſillis, ſubrotundis, ad helxinæ folia accedentibus: ſemine rotunda. Vtraque mitigandi

vim

vim habet: inflammationem arcet, adactos corpori aculeos extrahit, nomas cohibet. Succus caput gargarizatu purgat: & naribus infusus, dolorẽ dentium lenit, si in aduersam narem iniiciatur: argema cum melle Attico emendat: retusæ oculorũ aciei auxiliatur: contra viperarum morsus, iocineris et renum vitia, si ex vino bibatur, prodest. Tradunt eam quæ cæruleum ædit florem, prociduam sedem reprimere: quæ verò phœniceum, illitu euocare.

Hedera. CAP. CLXXI.

HEdera differentias multas in specie sortitur, summas autem genere treis. Nam quædam candida est, altera nigra, tertia helix. Candida, fructum fert candidum: nigra, nigrum, aut croci æmulum, quam vulgus Dionysiam *vocat: helix fructum non gignit, sed albas habet viticulas, & folia parua, angulosa, & * concinniora.* Hedera *omnis acris est, & adstringens: neruos tentat.* Flos *trium digitorum carptu, facit ad dysentericos, in vino bis die potus: ambustis cum cerato tritus illinitur.* Recentia *folia ex aceto cocta, aut cruda cum pane detrita, lienes sanant.* Foliorum *& corymborũ succus, cum irino vnguento, melle aut nitro, naribus infunditur, & contra veteres capitis dolores * caput eo cum aceto, & rosaceo perfundi vtile est: purulentis auribus, aut dolentibus, cum oleo medetur.* Nigræ *hederæ succus, aut epoti corymbi, corpus infirmãt, mentemq; turbant*

* εὐθυμώτερα, non ἐρυθρά.

* ἁρμόζει.

bant

bant largius sumpti. Acini quinq; triti, calfactiq; in pinici mali cortice cũ rosaceo, si instillẽtur à contraria aure, dolorẽ dentiũ mitigant. Denigrat capillũ, illiti corymbi. Folia in vino decocta, illinũtur omniũ vlcerũ generi, etiã si cacoëthe sint: vitia cutis in facie, & ambusta sanãt, vti antea diximus, decocta. Mouẽt mẽses triti & subditi corymbi: ijdẽ poti, post purgationes fœminarũ, drachmæ põdere, cõcipiendi spem adimũt. Pediculus foliorũ melle irrigatus, ac vuluæ inditus, menstrua & partus extrahit. Instillatus succus putrida tædia nariũ, grauëolentiamq; emẽdat, & sanitati restituit. Lacryma hederæ psilothrũ est: illitu pediculos enecat. Succus radicũ in aceto potus, contra phalãgia prodest.

Chelidonium. CAP. CLXXII.

CHelidonium maius, caule est gracili, cubitali aut altiore, agnatis foliosis: folijs ranunculi, mollioribus tamen, & colore cæsijs: flore violæ albæ, secundum singula folia prodeunte: in eo succus croci, mordax, acris, & aliquantulum subamarus, grauiter olens: radix supernè singularis, infernè in multa crocea capillamenta fibratur: siliqua, ceu corniculati papaueris, tenuis, in metæ figuram longa: in qua semen papauere maius reluditur. Succus in æreo vase, cum melle prunis decoctus, oculis claritatem adfert. Folijs, caule, radice, succus exprimitur ineunte æstate, & siccatus in vmbra digeritur in pastillos. Radix cum aniso

&

modo,& veluti à tinea derosis, squallore obsitis, paucis: flore croci, latifolio: quare quidam anemones speciem esse putauerunt. Extractus succus oculorum medicamentis adijcitur, vbi expurgare est opus: mordet enim & absterget omnem caliginē, quæ oculis offunditur. Tradunt humorem quendā ex herba emanare, qui elotus, semotis calculis, in pastillos ad eadem digeritur. Aliqui tamen affirmant, lapidem esse Aegyptium, in Thebaide nascētem, exigua magnitudine, æreo colore, gustu cum teruore quodam & adstrictione mordaci.

Auricula muris. CAP. CLXXV.

MVris auricula, quā myosotida vocāt, herba est caulibus pluribus ab vna radice, aliquatenus ab imo rubētibus, et cōcauis: folijs angustis, oblongis, dorso acuto, elato, nigricātibus, per interualla assiduè geminatis, atq; in mucronē desinentibus, et tenuibus, cauliculis ex alarū sinu prodeūtibus: flosculo, vt anagallidis, cæruleo: radix digitali crassitudine, multis capillamētis fibrata. Radix illita ægilopia sanat. Sūt qui alsinen, muris auriculā vocitāt.

Glastum. CAP. CLXXVI.

SAtiuum glastum, quo infectores lanarū vtuntur, folium habet plantagini simile, verū pinguius nigriusq;: cuius caulis duûm cubitorum altitudinem exedit. Illita folia tumores omneis discutiunt, cruenta vulnera glutinant, sanguinis profluuia sistunt, ignem sacrum, phagedænas, putrescenti

*scentia vlcera, & quæ serpunt, sanant. Sylvestre glastum satiuo simile est: folia fert maiora, lactucaceis proxima: caules *prætenues multifidos, quadámtenus rubentes: in quorum cacumine folliculi multi dependent, quãdam linguarum effigiem referentes, in quibus semen: flore tenui, luteo. Eadẽ quæ & suprà dicta præstat: potu & illitu lienosis auxiliatur.*

*λεπ]οτέρους, id est, tenuiores.

Telephium. CAP. CLXXVII.

Vulgò Crassula maior, & faba inuersa.

T*Elephium herba portulacæ similis est, & caule, & folijs: alas binas in singulis foliorum geniculis annectit, ramuli à radice seni septenive prodeunt, folijs referti cæruleis, crassis, lentis, ac carnosis, flore luteo, aut candido. Nascitur inter vites, & locis cultis vere. Folia senis horis illita albam vitiliginem sanant: sed postea hordeacea farina illini debet. perunctam ex aceto etiam in sole vitiliginem tollunt, sed vbi inaruerũt, abstergun tur.*

SECVNDI LIBRI FINIS.

PEDANII

DIOSCORIDIS

ANAZARBEI, DE

Medicinali materia,

Liber III.

Ioanne RVELLIO Sueßionenſi interprete.

SVPERIORIBVS *chariſsime Aree commẽtarijs, tradidimus de aromatibus, vnguentis, oleis, arboribus, earum fructibus & lacrymis, item de animalibus, cereali-*
us, oleraceis, & herbis acrimonia præditis. In *hoc*
utẽ tertio radices, ſuccos, ſemina, herbas, & quæ
ernacula & inter ſe cognata cenſentur: quæq; plu
bus ſcatent remedijs, proſequemur.

Agaricum. CAP. I.

A*Garicum radix fertur laſerpitij ſimilis, ſed*
facie ſumma ſolutior, & rariore fungoſoq;
ta cõtextu. Duo eius genera: fœmina, quæ præſer
r rectis intus venarum diſcurſibus conſtat. mas
otũdus eſt, & vndiq; compactior. Vtriq; guſtus
initio dulcis, mox ex diſtributione in amaritudi
em tranſit: gignitur in Sarmatiæ regione, quæ
garia dicitur. Sunt qui radicem eſſe plantæ affir

ment: alij vt fungos nasci in arborum caudicibus, quadam putredine. Gignitur in Galatia, Asia, & Cilicia, in cedris, sed friabile, & infirmũ. Adstringendi calfaciendiq́; naturam habet: efficax est contra tormina, cruditates, & rupta: prodest itidem contusis, & ab alto deuolutis. Datur duobus obolis in vino mulso, febrim non sentientibus: febriculosis verò, in aqua mulsa. Arquatis quoq; suspiriosis, iocineris, renumq́; vitio laborantibus, dysentericis. Item si vrina ægrè reddatur, si vuluæ strangulatus vrgeat, si pallor membra decoloret, drachma vna dari solet: si tabes infestat, ex passo: si lien negotium exhibet, ex aceto mulso: si dissolutio stomachi est, ita vt cibi tenax non sit, manditur, & sine vlla humoris sorbitione deuoratur. Simili modo acida ructantibus propinatur. Sanguinis reiectiones sistit, tribus obolis ex aqua sumptum. Facit ad coxendicum, & articulorum dolores, & comitiales morbos, si cum aceto mulso, pari pondere assumatur: menses ciet: fœminis, quas inflatio vuluæ vexat, vtiliter æquali modo datur. Horrores soluit datũ ante febrium accessiones: aluum purgat drachma vna aut altera, si cum aqua mulsa bibatur: venenorum antidotum est denarij instar, cum diluta potione sumptum: si serpentes ictum vibrarunt, morsumq́; subfixerunt, tribus obolis ex vino potum, mirè auxiliatur. In summa, internis omnibus vitijs cõuenit, pro viribus, & ætate datum, nunc ex aqua, nunc

x vino: ijs ex aceto mulso, alijs ex aqua mulsa.

Rhaponticum. CAP. II.

RHa, aliqui rheum, Latini rhaponticum vocant, prouenit in ijs, quæ supra Bosphorum sunt regionibus, ex quibus affertur. Radix nigra, centaurio magno similis, sed minor & rufior, fungosa, aliquantum læuis, sine odore. Optimum habetur, quod teredines non sensit, si gustatu cū remissa adstrictione lentescat, manducatumq; colorem reddat pallidum, aut ad crocum inclinantem. Id eposum facit ad inflationes, stomachi imbecillitatem, & omne genus dolores, ad conuulsa, lienosos, hepaticos, tormina, ad renum, vesicæ, & pectoris vitia, aduersus intenta præcordia, & vuluæ mala, coxendicum dolores, sanguinis excreationes, suspiria, singultus, dysenterias, & cœliacorum affectus, contra febrium circuitus, & venenatorū morsus. Datur singulis valetudinibus eodem, quo agaricum pondere, & cum eisdem liquoribus: si febri careant, in mulso: sin aliter, ex aqua mulsa: si tabem experiuntur, ex passo: si lienis exercet, in aceto mulso. si dissolutio est stomachi, id est cùm cibi tenax non est, manditur, & sine sorbitione vlla deuoratur. liuētia livenasq; tollit, cum aceto illitum. inflammationes nneis veteres ex aqua oblitum dissipat. summa us vis adstringens, cum aliquanto calore.

Ignoratur Nec enim est, quod Reupontici nomine hodie indicatur.

Gentiana. CAP. III.

GEntianæ inuentio prima aßignatur* Gentio

*Græcus Gentidi.

Illyriorum regi, à quo cognomẽtum habuit. Foliis partim proximè radicem, iuglandi plantaginíve similibus, subrubris, partim à medio caule, & præsertim iuxta cacumen, paulum dissectis: caule cauo, & læui, digiti craßitudine, geniculato, & ex interuallis maioribus foliato, binûm sæpe cubitorum: semine in calycibus lato sine pondere, glumóso, satis ad sphondyliũ semen accedente: radice longæ aristolochiæ, crassa, amara. Nascitur in sublimibus montium iugis, vmbrosis locis, aquosisq́; Vis radicis excalfactoria, & adstringens: contra morsus serpentium, duabus drachmis, cum pipere, ruta, & vino pota, auxiliatur. Extracti succi drachma, laterum doloribus, & ex sublimi deturbatis, ruptis, & conuulsis, prodest: hepaticis & stomachicis, pota cum aqua subuenit Radix collyrij modo subdita, partus eijcit: imposita, vt lycium, vulneraria est, & vlcerum cuniculatim depascẽtium medela. Succus præcipuè eodem effectu prodest: oculis inflammatione laborantibus illinitur: pro meconio collyrijs acribus immiscetur. Radix vitiliginem absterget. Succi extrahendi ratio hæc est: Contusa radix quinq; diebus aqua maceratur: postea in eadem tantisper decoquitur, dũ extent radices: & vbi refrixit aqua, linteo excolatur: mox discoquitur, dum mellis crassitudo fiat, fictiliq; reconditur.

Aristolochia. CAP. IIII.

A*Ristolochia nomen ex eo sibi adoptauit, quòd exist*

existimetur optimè puerperis opitulari. Tria eius *genera traduntur.* Rotunda, *quæ fœmina vocatur, folijs hederaceis, præstanti odore cum acrimonia, mollibus, subrotundis, multis ab vna radice germinibus, prælongisq́; palmitibus: floribus candidis, pilei similitudine, in quibus quod rubrũ est, grauiter olet.* Longa, *mascula appellatur: nonnullis dactylitis, longiore quàm rotunda folio: tenuibus ramulis, dodrantalibus: flore purpureo, grauiter olente, qui marcescens in pyri similitudinem turbinatur.* Radix *rotundæ, in orbem conglobata, rapi modo.* Longæ *verò radix digiti crassitudinem, & dodrantis longitudinem implet, nonnunquam paulò maiorem.* Ambæ *colore intus buxeo, gustu amaro, & graui.* Est *etiamnum tertia longa, quæ clematitis vocatur, ramulos habens tenues, refertos folijs subrotundis, minori semperuiuo similibus: flores rutæ: radices longiores, tenues, crasso cortice odoratóque vestitas, priuatim vnguentorum spissamentis conuenientes.* Rotunda *cæteris venenis resistit.* Longa *verò aduersus angues, & venena, drachmæ pondere ex vino bibitur, & illinitur: pota cum pipere, & myrrha, menses, partus, & omnia vuluarum nera eijcit: eadem efficit subdita in pesso.* Rotunda *d eadem pollet: insuper singultibus, suspirijs, horcribus, lieni, conuulsis, laterum doloribus, pota cũ qua, singulariter auxiliatur.* Aculeos, & *spicula ctrahit, ossium squamas illitu adimit, vlcera pu-*

trida exest, & sordida expurgat: caua cum iri, & melle explet, gingiuas, & dentes extergit. Clematitis ad eadem pollere creditur, viribus tamen inferior est.

Dulcis radix. CAP. V.

Liquiritia officinis.

D*Vlcis radix plurima gignitur in Cappadocia, & Ponto: fruticosa est, ramis binûm cubitorum altitudine assurgentibus: folijs lentisci, densis, pinguibus, tactuq; gummosis]: flore hyacinthi: fructu pilularum platani magnitudinis, asperiore, qui siliquas lētium modo habet, rufas & *paruas: radicibus longis, vt gentianæ, coloris buxei, subacerbis & dulcibus: quæ densantur in succum, lycij exēplo. Is in arteriæ scabritia efficax habetur: verum oportet vt linguæ subditus eliquescat, æstuanti stomacho, thoraci, ac iocineri conuenit: sanat vesicæ scabiem, & renum dolores, cum passo potus: idem eliquatus sitim sedat, vulneribus illitus accommodatur, commanducatus ori prodest: recentis radicis decoctum ad eadem cõuenit. Eiusdem farina pterygijs commodissimè inspargitur.*

** μακρὰς, id est, longas.*

Centaurium magnum. CAP. VI.

Censetur Reuponticum officinarum.

C*Entaurium magnum folia habet iuglandis, oblonga, viridi brassicarum colore, serrata in ambitu: caulem, ceu rumicis, binûm aut ternûm cubitorum, multis ab radice adnatis, in quibus capita, ceu papauerum, in rotunditate oblonga: flos cæruleus: semen cnico simile, ceu laneis floccis quibus*

busdam inuolutum: radix crassa, grauis, solida, tripedalis, succo prægnans, cum adstrictione aliqua & dulcedine acris, & rubescens. Amat solum *pingue & apricum, ac syluas & colles.* Copiosis*sima est in* Lycia *&* Peloponneso, *in* Arcadia, He*lide &* Messenia, *pluribusq; locis circa* Pholoën, Ly*ciam &* Smyrnam. *Radix conuenit ruptis, cõuulsis, pleuriticis, spirandi difficultati, veteri tussi: san guinem expuẽtibus, drachmis duabus trita datur, si febris sit, in aqua: cæteris, in vino.* Item *ad tormina, & vuluæ dolores.* Ramenta *eius in collyrij formam vuluæ subdita, menses atq; partus extrahunt. Succus eadem præstat: vulneribus prodest: nam recens tusa, aut arida antè madefacta, ea glu tinat & coniungit.* Carnes *coalescunt, si tusa simul decoquatur.* In Lycia *succum exprimunt, quo pro lycio vtuntur.*

Centaurium minus. CAP. VII.

C*Entauriũ, limnesion aliqui vocauere, quoniã rigua amet loca.* Herba *origani aut hyperici similis, caule anguloso, palmum excedẽte: flore lych nidis, è puniceo in purpuram vergente: folijs rutæ, prælongis & paruis: fructu tritico simili: radice pu silla, læui & superuacua, quæ gustanti amaritudinẽ adfert.* Herba *recẽs tusa, suo illitu vulnera con glutinat, vetera vlcera purgat, & cicatrice obducit: bilẽ crassosq; humores per aluum exigit, si deco cta deuoretur.* Ius *decocti ischiadicis conueniẽtissi-*

mè infunditur: trahit enim sanguinem & dolorẽ leuat. Succus *oculorum medicamentis perquàm vtilis: siquidem cum melle caliginem oculorum expurgat: in vellere appositus, mẽses & partus extrahit: epotus peculiariter neruorum vitijs succurrit.* Succi *extrahendi ratio:* Legitur *herba semine prægnans, & diebus quinq; madefacta, decoquitur donec supereemineat aquæ: mox vbi refrixit, linteolo exprimitur, & eiecta herba, iterum decoquitur, vsq; dũ mellis craßitudinem habeat* Nonnulli *eam recentẽ grauidamq; contundunt, atq; succum fictili non picato exprimunt, & in sole, lignea rude aßiduè mouentes, inspissant.* Quòd *si quid concretum faucibus vasis adhærescat, deradunt, reliquoq; humori permiscent.* Noctu *diligenter operiunt: nanq; ros nocturnus, liquores coalescere nõ sinit.* Quæ *autẽ siccis radicibus aut herbis liquamenta exprimuntur, decoctæ (vt in gentianæ mentione retulimus,) præparantur: sed quæ ex corticibus humidis, aut contusis herbis factitantur, in sole, vti antè dictum est, coguntur.* Sic *è thapsia, sic è mandragora, reliquisque similibus succus: sic ex acerbis vuis melligo eiicitur.* Lycium *tamen, & absinthiũ, hypocistis & consimilia, decocta, eo quo diximus modo, cogũtur.*

Chamæleon albus. CAP. VIII.

CHamæleon *albus, ixia ideo aliquibus vocatur, quòd quibusdam in locis viscũ circa radicem eius inueniatur, quo pro mastiche vtuntur* mul

*mulieres: folia habet silybo aut carduo similia, *asperiora, acutiora, nigroq; camæleone validiora: caulem non promit, verùm ex medio spinas, echini marini, aut cinaræ modo, erigit: flores purpureos, veluti papporũ lanugines emittit: semẽ cnici simile: radicẽ in latis collibus crassam, in mõtosis verò graciliorẽ, in profundo albã: aliquátenus aromaticã, graui odore, dulcẽ. Quæ pota acetabuli mẽsura, latas interaneorũ tineas pellit.* Bibitur *autem in vino austero, cum origani feruefacti succo.* Hydropicis *commodissimè drachma in vino datur, etenim eos extenuat: contra difficultatem vrinæ decoctũ propinatur.* Hausta *in vino, serpentium venenis resistit: occidit canes & sues. mures itẽ necat, subacta cum polenta aut aqua, & oleo madefacta.*

*Sic Plin. græcus codex παχύτερα, id est crassiora: ni fortè τραχύτερα legendum: quod ex herbarũ collatione, si quãdo videre contingat, facilè dijudicaueris.

Chamæleon niger. CAP. IX.

CHamæleon niger, folijs scolymo similis esset, nisi minora, tenuioraq; ac rubro distincta viderentur: caulem emittit dodrantalem, crassitudine digitali, subrubrum: & in vmbella flores spinosos, tenues, hyacinthi æmulos, versicolores: radice crassa, nigra, densa, interdum exesa, quæ dissecta flauescit, & commãducata mordet. Prouenit *in campestribus, siccis, & cliuosis tractibus, & maritimis.* Radix *trita, addito atramenti sutorij exiguo, cedrino oleo, & axungia, scabiem abigit: eadem, cum sibi sulphur & bitumen asciuit, & cocta in aceto illinitur, impetigines ab-*

sterget. Decoctum collutione dentium dolorem mitigat: cum pari pipere & cera oblita radix, dolenti denti auxiliatur. Radice concisa, & in aceto decocta, dentes fouentur: eos quoq; frangit, si scriptorio stylo feruens admoueatur: vitia cutis in facie, vitiliginesq; cum sulphure emendat: erodentibus medicamentis admiscetur: phagedænas, tetraq; vlcera illitu sanat. Quare chamæleo vocetur, à varie tate foliorum euenit: mutant enim cum terra colorem: hic viridia, illic albicantia, alicubi cærulea, nonnusquam rubra inueniuntur.

Nominis ratio.

Crocodilium. CAP. X.

CRocodilion chamæleontis nigri figuram habet. Nascitur in syluosis, radice longa, læui, aliquantum lata, odore, vt nasturtij, acuto. Feruefacta in aqua & pota radix, sanguinem copiosum per nareis pellit. Datur lienosis, eos euidenter adiuuans. Semen ei rotundum inest, duplex vti scutum, quod suapte vi vrinam ciet.

Dipsacum, siue labrum Veneris. CAP. XI.

Virga pastoris vulgò.

DIpsacum aculeatarũ generis est: caulem habet altũ, spinis horridum, folijs lactucæ, spinosis, binis genicula singula cõplectentibus, prælõgis, ceu quasdã bullas intus & extra aculeatas, in dorsi medio habẽtibus, concauo alarũ sinu, in quo imber aut ros asseruetur: vnde dipsaci, quasi sitientis, nomen traxit. In cacumine caulis, singula surculis

capit

capitula insunt, oblonga, echinmata spinis: quæ are facta, candida spectatur, dissectaq; medulla tenus, vermiculos ostẽdunt. Sanat rimas sedis, fistulasq;, si tusa & decocta in vino radix, vsquedum si crassitudo ceræ, immittatur. Medicamentum *ærea pyxide recondendum. Aiunt formicationibus, verrucisq; pẽsilibus remedio esse. Vermiculi capitulorum in folliculo alligati, collo aut brachio appensi, produntur quartanis febribus remedio esse.*

Spina alba. CAP. XII.

SPina alba nascitur in montibus & syluosis: folia fert albi chamæleonis, angustiora, candidiora, aliquantũ hispida, & aculeata: caulẽ supra bina cubita altũ, pollicari aut ampliore craßitudine albicantem, intus cauum: in cacumine capitulũ inest spinosum, echini marini æmulũ sed minus, & oblongum: flores purpurei, in quibus semen ceu cnicum, sed rotundius. Huius radix pota, cœliacis, stomachicis, & qui cruenta extußiunt, efficax est: vrinam cit, tumoribus illinitur. Decocto eius dẽtes in dolores collui prodest. Epotum semen conuulsis infantibus, & à serpente demorsis auxiliatur. gestatum pro amuleto, serpentes abigere traditur.

Spina Arabica. CAP. XIII.

ARabicam spinam natura albæ spinæ similem esse constat: ipsa siquidem stringit. Ad sanguinis reiectiones, mensium abundantiam, cæterasque fluxiones radix etiamnum valet.

Pro

Prouenit in asperis.

Carduus. CAP. XIIII.

Est gallorũ Artichau.

CArduus, Græci scolymon vocant, folia chamæleonis habet, aut albæ spinæ nigriora, & crassiora: caulem longum adit, foliosum, capite spinoso: radice nigra & crassa, quæ illita, graueolentiam alarum totiusq; corporis emendat: item si decocta in vino bibatur. Copiosam autem vrinã fœtidamq; expellit. Herba cum recens tenerescit, in olera, asparagi modo, transit.

Poterium. CAP. XV.

POteriũ, Iones neurada vocãt, largè fruticat, cortice obductum tenui, spinis horridum, lanugine spissa, ramulis longis, mollibus, lẽtis, tenuibus, tragacanthæ proximis folijs paruis, rotundis: flore exiguo, candidi coloris: semine nullius vsus, sed gustu acuto & odorato. Nascitur in aquosis, & collibus. Radices demittit binûm ternúmve cubitorum, neruosas, & firmas: quæ proximè terram recisæ, dant succum gummi similem. Tusæ, præcisis neruis & vulneribus glutinandis illinuntur. Decoctum quoq; eius neruorum affectibus prodest.

Acanthium. CAP. XVI.

*Additum ex Plinio.

ACanthium albæ spinæ simile, folijs nucleatis per extremitates, *& lanugine araneosa obductis | ex qua collecta & neta, vestes bombycinis similes texunt. Folia vel radices ad remedia opisthotonis bibuntur.

Acan

Acanthus. CAP. XVII.

ACanthus, Romani pæderotam vocant, nascitur in hortis, petrosis, & riguis: folia habet multo lactucaceis latiora, & longiora, erucæ diuisura, nigricantia, pinguia, læuia: caulem binûm cubitorum, digitali crassitudine, læuem, prope verticem ex interuallis circundatum foliolis, ceu nucamenta quædam oblonga referentibus, spinosis, è quibus flos prodit albus: semen oblongum, luteum: caput thyrsi specie. Radicibus nititur longis, mucosis, rubris, & glutinosis: quæ vstis igni & luxatis artubus illitæ subueniunt: potæ vrinam ciunt, sed aluum cohibent. Ruptis, conuulsis, tabem sentientibus, mirè prosunt. Nascitur & syluestris acãthus, scolymo similis, aculeatus, breuior quàm satiuus, & is qui hortis prouenit: cuius radix ad eadem ad quæ superior efficax.

Officinis Branca vrsina.

Anonis. CAP. XVIII.

ANonis, quam aliqui ononida appellant, ramos habet fruticosos, dodrantales, aut paulo maiores, frequentibus geniculis cinctos, cauis alarum multis, capitulis rotundis, folijs lenticulæ, tenuibus, pusillis, ad rutæ aut * *pratensis loti folia accedentibus, subhirsutis, odoratis, nõ iniucũdè olentibus. Muria conditur, antè quàm spinosa fiat, cibis ingratissima. Rami acutioribus spinis, & veluti spiculi firmioribus horrẽt: radicem mittit candidam, quæ excalfacit, & extenuat: huius cortex ex vino potus,*

Vulgò, Resta bouis.

* Suspicor lotum sylueſtrẽ intelligendũ: ac ob id forte pratensis

potus, vrinam ciet: calculos comminuit, margines vlcerum erodit. Radix cùm decoquitur in posca, dolorem dentium collotione mitigat. Decoctum eius potu hæmorrhoidas sanare creditur.

sem dici, quòd trifolij pratẽsis constet folijs: vt volumine quarto à Dioscoride depingitur.

Leucacantha. CAP. XIX.

LEucacantha, prædita est radice cyperi, valida & amara, quæ manducata dolorem dentium sedat: veteri laterum dolori, atq; ischiadicis prodest, decocto cyathis tribus ex vino poto. Eadẽ ruptis & conuulsis medetur. Radicis epotus succus eosdem præbere effectus.

Tragacantha. CAP. XX.

TRagacanthæ radix lata & lignosa, summo cespite nititur, vnde surculos humiles, robustos, latißimè fundit, in quibus minuta folia, multa, nonnunquam tenuia exoriuntur, quæ sub se spinas albas, rectas & firmas occulunt. Est etiamnũ tragacantha, lacryma: quæ, vulnerata radice manans, concreuit. Præstat pellucens, gracilis, læuis, syncera & subdulcis. Cutis spiracula, vt gummi, obstruit. Huius increbuit vsus ad oculorum medicamenta, ad tußim, exasperatas fauces, retusas voces, cæterasq; destillationes, cum melle in delinctu: subdita quoq; linguæ liquescit, & in passo madefacta, drachmæ pondere bibitur, contra renum dolorem, & vesicæ rosiones, mixto cornu cerui vsto & eloto, aut scißi aluminis momento.

Officinis Dragagãtum.

Eryn

Eryngium. CAP. XXI.

ERyngium aculeatarum generis est. Cuius folia in principio, sale condita, in cibos recipiuntur. lata autem sunt, & extremo ambitu aspera; gustu aromatica. Sed vbi adoleuerunt circa complures caulium eminentias in spinas aculeantur. in quorum summitatibus globosa capitula, durarum acutissimarumq; spinarum ambitu stellatim circumuallantur, quorum colos aliàs viridis, aliàs albus, interdum cæruleus inuenitur. Radix oblonga, lata, foris nigra, internè candida, pollicis crassitudine, odorata. Nascitur in asperis & campestribus. Vim habet calfactoriam: pota mēses & vrinas pellit, tormina inflationesq; discutit: contra iocinerum vitia, serpentium morsus, & hausta venena, cum vino prodest. Bibitur aduersus plurima, cum seminis pastinacæ drachma vna: appensa illitáve, tubercula discutere proditur. Pota cum hydromelite radix, opisthotonicis & comitialibus medetur.

Nūc corrupto vocabulo Iringū dicitur.

Aloë. CAP. XXII.

*ALoes folium scillæ similitudinem habet, crassum, pingue, modicè latum, rotundum, retrorsus pandum: folia vtrinq; ex obliquo longioribus interuallis striantur, & in spinulas desinunt retusas truncasq;. Caulis emittitur non dissimilis * antherico: flos albus: fructus hastulæ regiæ cognatus: graui tota est odore, & gustu amarissima: radice vna, ceu palo, in terram depacta.*

* Per anthericum caulē Asphodeli, cui aptissimè comparatur Aloë, hic intelligimus: quāuis Dioscorides in Asphodeli siue Hastulæ regiæ historia, ei⁹ florē hoc appellari nomine tradat.

cta. Plurima præpinguisq; in India gignitur, ex qua coactus succus adfertur. Nascitur etiã in Asia & Arabia, *in locis quibusdã maritimis: & in insulis (vt in Andro) non valde succo extrahẽdo idonea, sed ad glutinanda vulnera sanè quàm vtilis, si detrita illinatur.* Duo *succi genera: quoddam arenosum, quod sedimentum purißimæ esse videtur. alterum ad iocineris imaginem vergit.* Eligi *debet, *syncera, quæ nihil doli sensit, nitida, calculorũ expers, rufi coloris, friabilis, ac iocineris modo coacta, facilè liquescens, eximiæ amaritudinis: improbatur nigra & fractu contumax. Gummi eam adulterant: quod deprehenditur gustu, amaritudine, & valido odore: eoq; argumẽto, quòd digitis friata nõ ad minima vsq; frusta resoluitur.* Nec *desunt qui acaciam immisceant.* Natura *eius est spissare, exiccare, somnum allicere, & corpora densare, aluum resoluere.* Stomachum *repurgat binûm cochlearium mensura, in aqua frigida aut egelida pota: sanguinis reiectiones sistit: regium morbum purgat, tribus obolis ex aqua, aut drachmæ pondere in potu: deuorata cum resina, aut cum aqua, vel melle cocto sumpta, aluum soluit: purgationis perfectæ causa, tribus drachmis sumitur: alijs purgatorijs medicaminibus admista, præstat vt minus stomachum infestent: sicca glutinandis vulneribus inspargitur, vlcera ad cicatricem perducit, cohibetq;: eadem peculiariter exulceratis genitalibus* medet

*Plin. *pinguis qui nõ* καθαρὰν, *vt nostri codices habent, sed* λιπαρὰν *videtur legisse.*

medetur, & disrupta puerorum praeputia iungit: condylomata, rimasq; sedis ex passo sanat: haemorrhoidûm abundantiam et sanguinis eruptiones sistit. pterygia ad cicatricem ducit, liuores & insignita, ex melle tollit: priuatim scabras lippitudines, pruriginesq; angulorum, permulcet: dolorem capitis sedat, temporibus & fronti illita, ex aceto & rosaceo: capillum fluentem continet, cum vino: tonsillis, gingiuis, & omnibus oris vlceribus, cum melle & vino proficit: oculorũ medicamẽtis torretur, in munda & candenti testa, pennaq; subinde versatur, vt poßit aequaliter torreri. Lauatur, vt quod sit arenosißimum, tanquam inutile subsidat, & leue ac pinguißimum assumatur.

Absinthium. CAP. XXIII.

ABsinthium, aliqui bathy picron, herba vulgò cognita. Praestãtius in Ponto & Cappadocia, in mõte Tauro nascitur. Vim habet calfaciendi & adstringendi: bilem expurgat, quae & stomacho & vẽtri inhaesit: vrinã cit, & crapulam praesumptũ arcet. Ad inflationes ventris, & stomachi dolores prodest, cũ seseli & nardo gallico potũ: fastidia discutit, et arquatos sanat madefacti dilutũ, aut decocti ius, quotidie tribus cyathis haustũ: menses cit potũ, aut cum melle appositum. Contra fungorum strangulationes conuenienter ex aceto bibitur. Aduersatur ixiae venenis cum vino: item cicutae, & muris aranei morsibus, et draconi marino.

Anginæ eo cũ melle & nitro perunguntur, & epinyctides ex aqua. Ad sugillata & oculorũ caligines ex melle illinitur: item auribus, si manat sanies. Dentium auriumq́; dolores decoctum vaporis suffitu compescit. Decoctũ in passo dolentibus oculis oblinitur: item præcordijs & iocineri, tritum cũ cerato cyprino: stomacho quoq; longa valetudine laboranti, cum rosaceo: cum ficis antẽ, aceto & loliacea farina, aquæ inter cutem lienosisq; subuenit. Vinũ ex eo fit, quod absinthiten vocant, præsertim in Propontide & Thracia, quo ad antè dicta vtuntur, cũ febri carent: alioquin in æstate propinant. & acceptam huic vino incolumitatem referunt. Insparsum arcis absinthium, vestes ab erodentium iniuria vindicat: culices ex oleo perunctum abigit, & à corpore arcet: atramentum librarium diluto eius temperatum, literas à murium erosione tuetur. Existimatur liquamentum eosdem præstare effectus. Attamen potionibus improbatur, quoniam stomachũ malè habet, & capitis ciet dolorem. Sunt qui cocta amurca, liquamentum adulterant.

Marinum absinthium. CAP. XXIIII.

*ABsinthium marinum, quod aliqui seriphum vocant, copiosissimum in Tauro monte: iuxta Cappadociam & in Taphorisi Aegypti gignitur: quo Isiasi pro oliuæ ramo vtuntur. Herba est tenuis, * abrotoni parui similitudine, referta minutulis seminibus, subamara stomacho inimica,*

* *Abrotonũ marem intellige.*

Ea

Ea grauiter olet, & cum quadam calfactione adstringit: per sese aut cum oryza cocta, interaneorum animalia, teretesq; tineas, adiecto melle, enecat, aluum læuigat: cum edulio autem vel lenticula decocta, eadem præstare potest. Pecora maximè *pinguescunt hoc pabulo.* Tertium *genus absinthio assignatur, quo* Gallia *alpibus finitima scatet: id patrio nomine* Santonicum *vocant, regionis in qua nascitur cognomento, absinthio non dissimile, verùm subamarum est, non adeò seminis fœcundum.* Eadem *quæ seriphium potest.*

Abrotonum. CAP. XXV.

A*Brotonum duorũ est generum.* Fœmina *quadam arboris specie fruticans, candicat, circũ ramulos folijs, seriphi modo, minutim incisis: floribus referta est: comãtibus in summo, fulgore auri, corymbis: quod per æstatem prodijt, suauiter olet, cum grauitate quadam & amarò gustu: id genus* Siculum *esse constat.* Alterũ *mas vocatur, sarmentosum, gracilibus ramulis, vti absinthiũ.* Plurimum *in* Cappadocia *gignitur, &* Galatia Asiatica, *atq; in* Syriæ Hierapoli. Crudũ *semen, tritum & feruefactũ ex aqua, in potu auxiliatur orthopnoicis, conuulsis, ruptis, coxendicibus, vrinæ angustijs, mẽsibus suppressis, aut remorantibus.* In *vino potum exitialiũ venenorum antidotum est: horroribus ex oleo illinitur: serpẽtes et substratu & nidore fugat: contra ictus eorum cum vino potum prodest, pri-*

uatim efficax contra scorpionum & phalangiorũ venena: oculorum inflammationibus commodè illinitur, cum cotoneo cocto, aut pane: tritum cum farina hordeacea, decoctumq́; tubercula discutit: irini compositionibus admiscetur.

Hyssopum. CAP. XXVI.

H*Yssopum, herba nulli nõ cognita, duûm generum est, montanũ & hortense.* Optimum est *Cilicium.* Vim *habet extenuandi & calfaciẽdi: decoctum cum ficis, aqua, melle, & ruta, potumq́; peripneumonicis, diuturnæ tussi, suspiriosis, destillationibus, & orthopnoicis auxiliatur: tineas enecat.* Idem *facit, si cum melle delingatur.* Crassum *humorem per aluũ extrahit, decoctum ex aceto mulso epotũ: & ad subducendã aluum cum ficis viridibus detritis manditur, vehementiusq́; addita iri, cardamomo, aut irione, deijcit: colorem in corpore souet: lieni, & aquæ inter cutem, cum fico nitroq́; inflãmationibus quoq́; ex vino illinitur: cum feruente aqua impositũ, sugillata discutit: cum decocto ficorum, optimè anginis gargarizatur.* Decoctũ *cum aceto, dentium dolorem in collutione sedat: inflatio tiones auricularum vaporis suffitu discutit.*

Officinis Stichas Arabica.

Stœchas. CAP. XXVII.

S*Tœchas, iuxta Galliam in insulis eiusdem nominis è regione Massiliæ gignitur, vnde cognomentũ accepit.* Herba *tenuibus surculis, coma thymi, longiore folio, subamara gustu, & aliquantum*

tum acris. Cuius decoctum, hyssopi modo, ad pectoris vitia efficax est. Antidotis miscetur. Viscera omnia & vniuersum animantis habitum extenuat, ab obstructionibus & farctu liberat.

Origanum. CAP. XXVIII.

ORiganum Heracleoticum, quod et cunilā vocant, folium habet hyßopo nō dißimile: vmbellam autē non in rotæ speciem orbiculatam, sed veluti multifidam, semine in summis virgis haudquaquā denso. Excalfacit: vnde decoctum cum vino potum, demorsis à serpente conuenit. Si cicutam aut meconion hauserunt, ex passo: si gypsum aut ephemeron, ex aceto mulso propinatur. Ruptis, conuulsis, hydropicis, cum fico esui datur. Aridum acetabuli mensura potū in aqua mulsa, atros humores per aluum extrahit: menses ciet, & tußi cum melle linctum medetur: ad pruriginem, psoras, regiumq; morbū, decocti ius in balneis prodest. Succus virentis tonsillas, vuam, & oris vlcera sanat, & per nares, ex oleo irino infusum, trahit: aurium dolores cum lacte mulcet. Cōficitur ex eo, & cepis, et rhois frutice quo ad obsonia vtuntur, vomitorium medicamentū, his omnibus in cupreo vase per dies bis vicenos insolatis, dū caniculæ sydus flagrat. Herbæ autem substratu serpētes fugantur. Quæ onitis appellatur, candidiore est folio, et hyssopo similior. Semen veluti coniunctos corymbos habet. Vis ei origani Heraclei, sed multo inefficacior. Sylvestre

origanum, aliqui panaces Heraclion,*alij cunilam vocant,ex quibus est* Nicander Colophonius. *Folijs est origani,ramis tenuibus,dodrantem altis,in quibus vmbellæ anethi insunt,flores candidi: radix tenuis,superuacua*. Peculiariter *percußis à serpente, folia & flores ex vino poti auxiliantur.*

Tragoriganum. CAP. XXIX.

TRagoriganum *tenuis frutex est,syluestri serpillo aut origano similis, folio & ramulis. Quibusdam in locis lætius virentiusq; inuenitur, & latioribus folijs,satis glutinosum*. Alterum *exilibus surculis, ac tenuibus folijs, quod aliqui prasium vocauere*. Optimum *est* Cilicium,& Cretense,& Smyrneum,& *in* Chio Chooq; *proueniens*. Omnia *excalfaciunt, vrinam cient, aluo accommodantur, decocto poto bilem deijciunt,lienosis ex aceto bibere prodest, contra pota ixiæ venena in vino bibuntur, menses trahunt: peripneumonicis tußientibus,ex melle in eclegmate dantur*. Grata *ac mitis eorum potio est: quare cibum fastidientibus & stomacho acida ructanti, imbecilloq; traditur*. Item *si à maritima iactatione nausea, & æstus præcordiorum excitetur: tumores verò cum polenta illita discutiunt.*

Pulegium. CAP. XXX.

PVlegium *herba, vulgaris notitiæ*. Extenuat, *calfacit, decoquit: menstrua, secundas ac partus eijcit: pulmonis vitia ex melle & aloë potum*

tum extrahit, & cōuulsis auxiliatur: nauseas stomachiq; intercisiones, ex posca permulcet: atram bilem per aluum exigit. Bibitur in vino vtilißimè contra serpentiū morsus. Defectos animo recreat, cum aceto naribus obiectum: gingiuas arefacti cinere corroborat, illitū cum polenta inflammationes omneis sedat, podagris per se subuenit, impositū vsque dum rubescat locus: cum cærato varos extinguit, lienosis cum sale vtiliter illinitur: decoctū eius ablutas prurigines mitigat, conuersas vuluas corrigit, contra inflationes duriciasq; vuluæ, in desesßiones conuenienter adijcitur. Vocant aliqui blechona, quoniam dum floret, gustatum à pecoribus, balatum concitat.

Dictamnum. CAP. XXXI.

Græcus, Dictamū: ac si etiam Plinius.

DIctamnum, aliquibus syluestre pulegiū vocatur. Cretensis herba est, acris, læuis, pulegio similis, sed maioribus folijs, quæ tomēto quodā spissaq; lanugine pubescunt. Florem nullū aut semē profert. Præstat omnia quæ satiuum pulegium, sed efficacius multo: nam nō potum modò, sed appositum quoq; aut suffitum, defunctos partus eijcit. Produnt in creta capras sagittis percussas, huius herbæ pastu, eas excutere. Purgandi vim habet succus illitus, aut cum polenta tritus. Herba impactos pedibus reliquóve corpori aculeos, illitu refigit. Ad lienis dolorē efficax habet: siquidē ipsum imminuit. Metūt æstate & autumno. Radix eius gustu cal-

facit, partus accelerat. Succus cum vino potus, cõtra serpentiũ morsus præsidio est. Tanta herbæ facultas est, vt olfacta abigat bestias, quæ venenato ictu sæuiãt, appensaq; contactu exanimet. Vulneribus ferro illatis, & venenatis morsibus, infusus succus præsentaneo est remedio, si etiam ab instillatione statim in potu assumatur. Quod pseudodictamnum vocant, multis in terris nascitur, antè dicto simile, sed minus quàm illud acre. Eosdem effectus præbet, sed inefficacius multò. Defertur à Creta alterum dictamni genus, folijs sisymbrij, ramis maioribus: in quibus flores sylvestris origani, nigri, molles: odor foliorum inter sisymbrium & saluiã iucundissimus. Efficax ad eadem, sed minus nares ferit. Miscetur emplastris & medicaminibus quæ aduersus serpentium iniurias confinguntur, theriaca vocant.

Saluia. CAP. XXXII.

SAluia siue elelisphacon, frutex est ramosus, longus, virgas habẽs quadrangulas, et canas: folia mali cotonei effigie, sed longiora, asperiora, crassiora, & quæ sensim attritarũ quasi vestiũ scabritiẽ referant, hirsuta, subalbida, perquàm iucundo odore, sed graui: semẽ summis in caulibus syluestri hormino simile gerit. In asperis nascitur. Menses cit et vrinas, decoctũ foliorũ ramorũq; potus, & partus extrahit, et pastinacæ marinæ ictibus auxiliatur. Capillos denigrat, vulnerũ sanguinẽ cohibet, tetra vlce

vlcera purgat: testium pruritus sedant rami foliaq;, si decocto eorum foueantur.

Mentha. CAP. XXXIII.

M*Entha, cognita herba est. Calfaciendi, adstringendi, atq; exiccandi vim habet. Sistit sanguinem, poto ex aceto succo: tineas in ventre teretes enecat, venerem stimulat, singultus, vomitiones, cholerasq; sedant terni ramuli cū acidi granati succo poti. Suppurationes discutit, si cum polenta illinatur. Imposita fronti, capitis dolores mulcet: mammas, si tendantur, aut lacte turgeant, cōpescit: cum sale canum morsibus illinitur: aurium doloribus cū aqua mulsa subuenit: vuluæ ante coitum admota, conceptioni resistit: linguæ scabritiem confricta læuigat: coire lac, densariq; in caseum non patitur, si folia potionibus lactis immergantur. In summa, stomacho vtilis est, & in condimentis peculiarem gratiam habet. Siluestris mentha, Latini menthastrum vocant, hirsutiore est folio, & prorsus maiore, quàm sisymbrij, odore magis viroso: quare minus ad sanorum vsus expetitur.* ✱ἡδύοσμον

Menthastrum.

Calamintha. CAP. XXXIIII.

E*X calaminthæ generibus quædam montibus familiaris, folia ocimi habens, incana, surculos, & caules angulosos, purpureum florem. Altera pulegio similis est, sed maior: quam syluestre pulegiū ideo appellarunt, quòd odore ipsum æmuletur: nepetam Latini vocitant. Tertia men-*

Calamentum officinarum.

Nepeta.

thastro cognata est, folijs oblongioribus, caule & ramis maioribus, quàm superiora, sed viribus inefficacior. Omniũ folia gustu impensè feructia, et acria: radix superuacua. Nascitur in cãpestribus, asperis, & aquosis. Potu aut illitu demorsis à serpẽte opitulatur. Decoctum potu menses, & vrinas expellit: ruptis, conuulsis: orthopnoϾæ, torminibus, choleris, horroribusq; auxiliatur: regium morbum expurgat: præsumpta in vino venenis resistit: tineas cæteraq; interaneorum animalia; cum sale et melle pota, enecat: nec secus cocta crudáve, si teratur. Elephanticos esitata adiuuat, si postea serũm lactis ebibatur. Folia detrita si in vellere subijciantur, menses extrahunt, & partus enecant. Accensa aut substrata serpentes fugant: nigris cicatricibus candorem reddunt, in vino cocta, & illita, & sugillata tollunt. Calamintha ischiadicis imponitur, vt ex alto humores euocet, summã cutem exurens. Vermes necat succus auribus instillatus.

Thymum. CAP. XXXV.

THymum ab omnibus cognoscitur; surculosus frutex, exilibus folijs multis & angustis circundatus: capitulis in cacumine, flore purpurascente refertis. Gracili solo, & petroso prouenit. Vim habent hanc, vt cum sale, & aceto potum, pituitam per aluum detrahat. Decocti ius prodest orthopnoicis, & anhelatoribus: tineas ventris exigit: menses, partus, & secundas pellit:*

vrin

vrinas ciet: cũ melle in eclegmate, faciles facit excreationes: recentes tumores discutit, cũ aceto illitũ: cõcretũ sanguinem dissoluit: verrucas thymi colorẽ reddentes, pensilesq; tollit: ischiadicis cum vino, & polenta impositum subuenit: hebetibus oculis in cibo prodest. Perquàm vtile pro condimento, duntaxat ad vsus eorum, qui rectè valent.

ANNOTATIO.

Herba, quã Medici pro Satureia hodie vsurpãt, hyssopi folio, thymũ magnitudine lõgè exuperat, vt nõ esse genuinã, ac hic descriptã, satis eius historia cõuincat.

Satureia. CAP. XXXVI.

SAtureia triuialis notitiæ est: gignitur in asperis locis, & tenui solo, thymo similis, minor tamẽ, et tenerior: defert spicã florũ plenã, coloris herbacei. Eadẽ potest quæ thymũ, si modo cõsimili sumptitetur. Aptus sanis vsus. Est etiamnum quædam satiua, syluestri prorsus minor, quæ propter mitiorem acrimoniam, commodius in cibos recepta est.

Serpillum. CAP. XXXVII.

SErpillum duorum generum est: Hortense *odore sampsuchum imitatur, atque in coronas addi solet, cui à serpendo nomen inditum est: quoniam si qua eius particula terram attingat, inibi radices demittet. Folia & ramulos origani habet, sed candidiores: in maceriis multo procerius assurgit. Syluestre, zygis appellatum, non serpit,*

sed

sed in altitudinem increscit, ramulos ædens tenues, surculosos, folijs refertos longioribus quàm rutæ, & durioribus, angustis: flores iucundè olent, gustanti acres: radicis nullus vsus. Nascitur in petris, satiuo efficacius, atque magis excalfaciens, & ad medendi vsum aptius. Menses trahit, vrinam potu ciet: torminibus, ruptis, vulsis, & iocineris inflammationibus, auxiliatur: & aduersus serpenses potu illituve: capitis dolores mulcet coctum, adiecto rosaceo, & madefactũ in aceto: maximè verò phrenitticis, & lethargicis conuenit. Cruentos vomitus sedat succus, drachmis quatuor ex aceto potus.

Sampsuchum. CAP. XXXVIII.

Sampsuchum in Cypro, & Cyzíceno laudatissimum: secundũ sibi locũ vẽdicauit Aegyptium. Amaracũ gens Sicula, & Cyzicena appellat. Herba est ramosa, per terrã repens, folijs eius calaminthæ, quæ tenui folio constat, hirsutis, & rotundis: suauißimum odorem spirat, ideo coronis inseritur. Vis eius excalfaciens. Succus decocti potus, conuenit incipientibus hydropicis, & ijs quos vrinæ difficultas, aut tormina excruciant Illita ex melle arida folia, sugillata tollunt: menses subdita in pesso trahunt: contra scorpionis ictum ex aceto & sale illinuntur: luxatis tumoribusq;, cerato excepta imponuntur: aduersus oculorum inflammationes, tumoresq; cum polline polentæ illini prodest. Acopis malagmatisq;, calfaciendi gratia commiscetur.

Melilotos, siue sertula Campana.

CAP. XXXIX.

SErtula Campana laudatissima in Attica, & Cyzico, et Chalcedone nata: cuius color vicinus est croco, boni odoris. Nascitur & in Cãpania circa Nolam, colore in luteũ languescente, odore infirmo. Vim habet adstrictoriã: inflammationẽ omnẽ emollit, præsertim, quæ in oculis, vulua, sede aut testibus erumpat, si ex passo cocta illinatur: interdũ autem addito oui luteo assato, aut fœnigræci farina, lini semine, aut polline, aut capitulis papaueris, intybóve. Recentes meliceridas per se cum aqua, et vlcera manantia in capite, illita cum creta Chia, vino aut galla sanat. Stomachi dolores, & cruda, & cocta cum aliquo ex antè dictis leuat, doloribus auriũ mitigandis cruda ex passo instillatur: in aceto aut rosaceo madefacta, capitis dolorem lenit.

Marum. CAP. XL.

MArum herba cognita vulgò, surculosa, flore origani, folijs multo candidioribus, flore odoraticre. Vim habet sisymbrio consimilem. Substringit enim, & modicè calfacit: qua de causa illitu serpentia vlcera sistit, & in calidas illitiones additur. Iuxta Magnesiam, & Tralleis copiosissima gignitur.

Acinos. CAP. XLI.

ACinos aut aconos à Græcis dicitur, tenui siccoq; ramulo herba, ocimo similis, odorata,

rata, sed hirsutior: qua coronæ factitantur à nõnullis olitoribus colitur. Menses et aluum pota sistit. Illita panos ignemq; sacrum sanat.

Baccharis. CAP. XLII.

εὐώδης, i. odorata.

BAccharis herba fruticosa, quæ in coronas additur: cuius folia aspera sunt, media violæ & verbasci magnitudine: caulis angulosus, cubiti altitudinem petens, aliquantulum asper, non sine appẽdicibus adnatis: flore purpureo, subalbicante, odorato: radicibus veratro nigro similibus, quibus odor inest cinnamomo proximus. Asperum squalidumq; solum amat. Radix in aqua decocta ruptis, vulsis, ex alto præcipitatis, spirandi difficultati, salutaris. Item diuturnæ tussi, & vrinæ difficili: menses pellit: contra serpentium morsus vtilissimè datur in vino. Recens radix apposita, partũ extrahit: puerperis eius decoctum in defeßionibus prodest: in diapasmata vtiliter inseritur, iucundi odoris gratia. Folia, vtpote quæ adstringant, capitis doloribus illitu prosunt: oculorum inflammationibus, mammis tumentibus à partu, ægilopũs incipientibus, ignibusq; sacris auxiliantur. Odor somnum gignit.

Ruta. CAP. XLIII.

RVta montana sylvestrisq; satiua, & hortẽsi acrior est, & in cibis damnata: satiua verò quæ sub ficu arbore enascitur, magis in cibos admittitur. Vtraque vrit, calfacit, exulcerat: vrinam ciet, menstrua pellit, aluum sistit potu cibóve: let

letalium medicamentorum antidotum est, si semen ex vino, acetabuli mensura, ebibatur. Folia per se præsumpta, aut cum nuce iuglāde, aridisq; ficis, inefficaces venenorū vires reddunt: contra serpentes simili modo sumere conuenit: geniturā cibo potúve extinguit: cum anetho sicco decocta, tormina sedat. Facit ad pectoris laterumq; dolores, difficultatem spirandi, tusses, pulmonis inflāmationem, coxendicum articulorumq; cruciatus, & horrores febriū circuitu repetentes, pota vt antè dictum est. Item ad inflationes coli, vuluæ, rectiq; intestini, cū oleo decocta, & infusa. Fœminas vuluæ strangulatu liberat, si à genitali, sedētenus cum melle subijciatur. Feruefacta ex oleo, & pota, ventris tineas excutit: articularijs doloribus ex melle, aquæ inter cutem cum ficis illinitur. Eisdem in potu auxiliatur, decocta in vino ad dimidias parteis, & oblita. Cruda conditaq; cibo, visus aciem excitat: dolores oculorum illita cum polenta lenit, doloribus capitis cū rosaceo, & aceto illita auxiliatur, profluentem naribus sanguinem sistit trita & indita, testium inflammationibus cum laureis folijs imposita, & eruptionibus papularum cum myrto, & cerato prodest. Cum pipere autem vino, & nitro affricta, albæ vitiligini medetur. Cum eisdem illita formicationes tollit, & verrucas quæ thymi florem repræsentant: contra impetigines cum alumine. & melle vtilissimè imponitur. Succus in mali punici caly-

ce calfactus, aurium dolori efficaciter infunditur: hebetudinẽ oculi qui sensere, ruta cũ fœniculi succo ac melle peruncti iuuantur: ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, aut in capite manãt, cum aceto, rosaceo, & cerusa persanat: mansa, alliorũ ceparumq; acrimoniam domat. Montana *si copiosius estur, interficit.* Dum *florem promit, & ad murias colligi tur, cutem inflat, & rubore quodam inficit, cum pruritu ac vehementi inflãmatione.* Oportet *itaq; eam vnctis antea manibus, & facie colligere.* Tradunt *succum gallinaceis pullis insparsum feles arcere.* Adijciũt *eam quæ in* Macedonia *circa* Haliacmon *amnem prodeat, comedentes interimere.* Montosus *autem is locus, viperis scatet.* Semen *eius potum contra intestina vitia efficax est: in antidota commode additur: contra incontinentiam vrinæ tostum, semen septenis diebus potui datur.* Radix *huius montanum moly vocatur.* Syluestris *ruta satiuæ similis est.* Prodest *comitialibus, & coxendicũ doloribus: menstrua mouet, partus enecat.* Acrior *est viribus, quàm hortẽsis, & validior.* Syluestris, *vt pote noxia, cibis abdicatur.*

Syluestris ruta. CAP. XLIIII.

VOcant *etiamnum syluestrem rutam, quod in* Cappadocia, & Galatia *Asiæ finitima moly dicitur.* Frutex *est, qui ab vna radice multos emittit cauliculos: folijs multò, quàm alterius rutæ longioribus, tenerioribusq;, odore graui: flo-*

re candido: capitulis in cacumine paulo maioribus quàm satiuæ rutæ, quæ tribus maximè partibus cõstat: in quibus triangulũ semen, subrufum, gustu amarũ recluditur, cuius est vsus. Semen autumno *maturescit: quod cũ melle, vino, croco, & fœniculi succo, ac gallinaceo felle, teritur cõtra retusam oculorum aciẽ.* Sunt qui eam *harmalã* vocent, Syri *besasan.* Qui Cappadociam incolunt, moly, quoniam *quandã cum moly seruet similitudinem: radice nigra, flore cãdido.* In *collibus, & læto solo prouenit.*

Moly. CAP. XLV.

MOly folia habet graminis latiora, humi sparsa: florem albæ violæ similem, sed minorem, ac magnitudine violæ purpureæ respondentem, lactei coloris: caulem candidum, quaternûm cubitorum, in cuius cacumine inest aliquid quod allij speciem referat. Radix *parua, bulbosa, quæ mirum in modũ valet ad aperiendas vuluas si trita cum irino vnguento, in pesso subijciatur.*

Panaces. CAP. XLVI.

PAnaces nonnullis heracleum dicitur: ex quo opopanax colligi solet. Plurimum in Bœotia, *& in* Phocide Arcadiæ *nascitur: ibiq; compendij, & quæstus, qui ex eo liquore factitatur, gratia studiose colitur* Foliis *est asperis, in terra iacentibus, herbaceis coloris, multum ad ficulnea accedentibus, in ambitu quinq; partitò diuisis: caule, vt ferulæ, altißimo, qui lanugine quadam in-*

canescit, folijs etiam minutioribus obsitus, mussarijs, ceu anethi, in cacumine: flore luteo, & semine odorato: ferueteq;: radices habet multas ab origine vna, candidas, graueolentes, crassi corticis, & subamari gustus. Nascitur *in Cyrene Libyæ, &* Macedonia. Excipitur *succus incisa radice, recenti caulium pullulatu.* Ea *candidum succum emittit, qui siccatus, in summa cute croceum colorem cõtrahit.* Effluentem *autem succum excipiunt; folijs excauato solo stratis, quæ siccata tolluntur. Simili modo caule messibus inciso, profluentem succum eximunt.* Meliores *ex radicibus, albæ, rigentes, distentæq;, siccæ, quæ cariem non sentiant, aromaticæ, feruentes gustu.* Fructus *ex media ferula cibo idoneus est: sed ex agnatis stolonibus, ab vsu cibario abhorret.* Maximè *in hoc succi genere probatur, quàm amarissimus, internè albus, aut subfuluus, foris ad croci colorem inclinans, læuis, pinguis, friabilis, tener, statim in aqua eliquescens, grauis odore.* Niger *improbatur, ac mollis.* Adulteratur *ammoniaco aut cera: sed synceri experimentum est, si digitis in aqua friatus resoluatur, & lactescat* Excalfacit, *mollit, extenuat: horroribus febrium circuitibusq;, vulsis, ruptis, laterum dolori, torminibus, stillicidio vrinæ conuenit.* Contra *vesicæ scabiem ex aqua mulsa aut vino bibitur: menses trahit, fœtum enecat, inflationes quæ vuluam malè habent, duritiasq;, ex melle dilutus, discutit:*

tit: ischiadicis illinitur, atopis & capitis medicamini nibus admiscetur; carbunculos rumpit, podagricis cum vua passa illitus subuenit: dolore dentium liberat, cauis inditus: oculorum aciem illitu excitat. Ex eo & pice optimum si emplastrum contra bestiarum morsus, quæ in rabiem efferantur. Radix in ramenta conscissa, vuluæ admota, partus extrahit: ad vetera vlcera efficax est, nudata ossa corpore operit, si trita cum melle illinatur. Semen cum absinthio sumptum, menses pellit: cum aristolochia, prodest aduersus animalia quæ venenum eiaculantur, & cōtra vuluæ strangulatus in vino bibitur.

Panaces Asclepij. CAP. XLVII.

PAnaces *Asclepij caulem à solo emittit tenuem, cubitalem, geniculatum, circa quem folia fœniculi funduntur, sed maiora tamen hirsutioraq; odorata: in cacumine vmbella, vbi flores emicant aurei, odorati & acris gustus: radix parua est & tenuis. Auxiliarem vim habent flores & semina, contra vlcera, phagedænas, & tubercula, si trita cum melle imponantur: aduersus serpentes ex vino bibuntur, & cum oleo illinuntur. Aliqui panaces syluestre origanum vocant, alij cunilam, de qua in origani mentione diximus.*

Panaces chironium. CAP. XLVIII.

PAnaces *Chironium in Pelio monte maximè prouenit: folium eius amaraco simile: flos aureus: radix parua, quæ non altè demitti-*

tur, gustu acris. Pota radix serpentium veneno resistit. Illita coma, eadem praestat.

Ligusticum. CAP. XLIX.

Galeno Libysticum.

LIgusticum, quòd alij panaceam, alij panaces vocant, plurimũ in Liguria nascitur, in monte Apennino, Alpibus contermino: vnde nomen traxit. Panaces incolae non ab re appellant: quoniam & radice & caule, heracleotico panaci simile sit, & viribus eisdẽ praeditum. Gignitur in altissimis asperisq; mõtibus, ac vmbrosis, maximè verò *iuxta fluenta. Cauliculum fert anethi, geniculatum, tenuem, & in circuitu folia ferulae campanae, molliora, odorata, prope verticem graciliora, & lõgè magis diuisa: in cacumine muscarium, in quo semẽ dependet nigrum, solidum & oblongum, foeniculo proximum, gustanti acre, & aroma olens: radix candida, heracleotici panacis similis, odorata. Radicis seminisq; vis excalfactoria, concoquens: prodest ad intestinos dolores, tumores, cõcoctiones. Item ad inflationes, praesertim quibus stomachus turgeat: & contra serpentium ictus: vrinas & menses potu trahit. Eosdem praestat effectus apposita radix. Semen cum radice oxyporis & medicamentis decoquentibus admiscetur: ori perquàm vtile: quare pro pipere vtuntur eo indigenae, ad obsonia. Adulteratur semine quodam simili, quod facilè gustu discernitur: amarum enim est. Alij semẽ foeniculi aut seselis admiscentes, ligusticum dolo vitiant.

*παράχοτις διώρυξι, id est, iuxta fossas.

Pastin

Pastinaca. CAP. L.

PAstinaca syluestris folia gingidij habet, latiora, subamara: caulem rectũ, scabrum: vmbellã similem anethi, in qua flores insunt candidi, & in medio exiguum quiddam cernitur colore purpureo, ferè ad croceum accedente: radix digiti craßitudine, dodrantalis, odorata, quæ cocta manditur. Semen potum vel impositum, menstrua mouet. Ijs conuenit in potione, quos vrinæ difficultas torquet, aut lateralis dolor excruciat, aut si aqua cutem subijt: serpentium morsibus ictibusq; prodest: præsumentes id nulla affici iniuria à serpentibus traduntur: conceptus adiuuat. Radix vrinam pellit, venerem stimulat, partus apposita eijcit. Folia trita, & cum melle imposita: phagedænas vlcerum purgant. Satiua ad eadem pollet, inefficacior tamen, & cibo aptior.

Seseli. CAP. LI.

SEseli Maßiliense folia fœniculi habet, craßiora: caulem vegetiorem: vmbellam anethi, in qua semen oblongum, angulosum: degustanti statim acre: radix longa est, iucundi odoris. Semen & radix excalfaciendi vim habent: potu stranguriæ & orthopnϾ medentur, suffocationibus mulierum comitialibusq; prosunt, menses & partus trahũt: ad omnia interna mala pollent, tußim veterem sanãt. Semen cum vino potum, concoquit, & tormina discutit: epialis febribus vtile, & contra perfrictiones

Recentioribus Siler montanũ.

in itineribus, cum pipere & vino bibitur: capris, cæterisq; pecudibus, datur in potu, quò facilius suos fœtus enitantur. Aethiopicum *seseli, folia habet hederæ, minora, & ad periclymeni modum oblonga: frutex nigricat, palmitibus in bina cubita extensis, ramis sesquipedalibus, capitulo anethi: semine in tritici morem denso, nigro, amaro,* Massiliensi *odoratiore, & acriore, multum suaui.* Peloponnense *folia habet cicutæ, latiora, & crassiora: caulem supra* Massiliensis *magnitudinem, ferulaceum, & latam in cacumine vmbellam, in qua semen latius, odoratum, & carnosius pendet. Eisdem viribus præditum est: nascitur in asperis, riguis & collibus, inuenitur & *in insulis.*

* ἐν Ἴδῃ, *id est, in* Ida *mõte.*

Creticum Seseli. CAP. LII.

T*Ordylium, quod aliqui* Creticum *seseli vocant, iuxta* Ciliciam *in* Amano *monte nascitur, herbula surculosa, semine duplici, rotundo, scutulorum effigie, odorato, subacri.* Contra *vrinæ difficultatem bibitur, potu cit menses. Succo seminis caulisq; virentis, ternis obolis ex passo decem diebus hausto, renes sanantur.* Efficax *est radix ad ciẽdas pectoris excreationes, in delinctu cum melle.*

Sison. CAP. LIII.

Hic omissa est ab interpte descriptio.

S*Ison exiguum semen est, in* Syria *natum, apio simile, nigrum, feruens, oblongum.* Cõtra *lienis vitia bibitur, vrinæ difficultatem potu emendat, remoratos menses citat.* Quo *in condimentis, cum*

cucur

cucurbita, & aceto, indigenæ vtuntur. In cacumine granula multa gerit.

Anisum. CAP. LIIII.

ANisum in summa excalfacit, exiccat: oris halitum iucũdiorem facit, doloris leuamentum præstat, vrinam ciet, aquam quæ subit cutem dissipat, potum sitim cohibet, animalium venenis aduersatur: valet ad inflationes, aluum & alba fœminarum profluuia sistit, lac ad mammas elicit, venerem stimulat: dolores capitis leuat, suffitum naribus: cum rosaceo tritum, instillatumq; fractis auribus medetur. Melius *semper recens, plenum, non furfurosum, odore præstans.* Inter *prima laudatũ est* Creticum, *proximo loco* Aegyptium.

Carum. CAP. LV.

CArum, semen est vulgaris notitiæ. Excalfacit, *vrinam concitat, stomacho vtile, os commendat, concoctionem adiuuat, vtiliter miscetur antidotis & oxyporis: anisi vicem præbet.* Radix *cocta pastinacæ modo manditur.*

Anethum. CAP. LVI.

ARidi anethi comæ seminisq; decoctum, potu lac euocat, inflationes & tormina sedat, aluum vomitionesq; sistit, vrinas ciet, singultus lenit, oculorum aciem hebetat & genituram restringuit assiduè potum. Fœminis vuluæ malo opportunis, ad desessiones vtile. ✻ *condylomata illitus eius cinis tollit.*

✻ τὸ σπέρμα καὶ ἡ χρῆσις κατάπλασθεῖν.

Cuminum satiuum. CAP. LVII.

CVminum satiuum ori gratum est: sed multo magis Aethiopicum, quod Hippocrates regiũ appellauit. Secundum locum tenet Aegyptium: reliqua sequuntur. Prouenit in Galatia, in Asia, Cilicia, & Terentia, & plerisq; aliis tractibus. Excalfacit, adstringit, exiccat: ad tormina inflationesq; conuenit, coctum & cum oleo inditum, aut cum hordeacea farina illitum. Orthopnoicis datur in posca: demorsis à serpente, in vino. Testium collectionibus auxiliatur, impositum cum vua passa, aut lolij farina ceratóve. Mensium abundantiam inhibet. Contritum autem in aceto, & naribus obiectum, sanguinis profluuia sistit. Colorem bibentium aut perunctorum mutat in pallorem.

Syluestre cuminum. CAP. LVIII.

*SYluestre cuminũ, plurimum efficaciusq; in Lycia & *Galatiæ Asia, atq; Carthagine Hispaniæ gignitur: frutice paruo: dodrantali caule, ac tenui, quaternis aut quinis folijs tenuibus, veluti serratis, & gingidij diuisura. In cacumine capitula quina, aut sena habet, mollia, rotunda: in quibus est semen acerosum, gustu satiuo acriore. nascitur in collibus. Bibitur semen ex aqua, aduersus tormina inflationesq;: item contra venenatas bestias, ex vino: singultus ex aceto sedat stomacho vtile, quem humor vexat, sugillata tollit, si manducatum cum melle & vua passa illinatur: testiũ inflammationibus.*

* *Sic quidem Græcus, sed rectius Marcellus, Galatia Asiæ.*

nibus, adiectis eisdem illitũ medetur. Est & aliud syluestris cumini genus, satiuo non dissimile, quod à singulis floribus promit cornicula in sublime exerta, in quibus semen est melanthio simile: quod potum omnium serpentiũ morsibus præsidio est. Calculosis & ijs qui vrinæ stillicidio vexantur, aut concretum sanguinem cum lotio reddunt, auxiliatur: sed apij semen feruefactũ postea bibendum est.

Ammi. CAP. LIX.

AMmi *Aethiopicum cuminũ appellant. *plerique hoc natura diuersum esse ab illo existimant. Vulgò notum est: semen exile, multò minus cumino, origanum * resipiens. Eligendum est purum, minime furfurosum. Vis ei excalfactoria, feruens, & exiccans: facit ad tormina, vrinæ difficultatem, serpentium ictus, cum vino potũ: menstrua ciet. Miscetur derodentibus cantharidum medicamentis, quæ ecdoria vocant: vt inde exortis vrinæ difficultatibus resistat. Sugillata cum melle tollit, colorem potu aut illitu mutat in pallorem. Suffitũ cum vua passa aut resina, vuluas purgat.

*ἔνιοι καὶ τοῦτο.
*οἱ δὲ βασιλικὸν κύμινον καλοῦσιν, ἔνιοι δὲ
*τῆς γεύσεως.

Coriandrum CAP. LX

COriandrum aut corianum vulgaris est notitiæ, vim refrigeratoriam habens. Quare illitum cum pane aut polenta, ignibus sacris, & vlceribus quæ serpunt, medetur: epinyctidas cum melle vel vua passa, testium inflammationes, carbunculosq́; sanat: cum faba fresa, strumas & tubercula

✝ὀλίγον. *discutit: tineas interaneorum expellit* ✳ *semen cum passo potum, & genituram adauget. largius autem sumptum, mentem non sine periculo mouet: quare continuo, & copiosiore vsu abstinendum. Succus cum cerussa, spumave argenti, necnon aceto & rosaceo illitus, ardentes summæ cutis inflammationes emendat.*

Hieracium. CAP. LXI.

Hieracium magnum, caulem emittit asperum, subrubrum, spinosum, cauum: folia ex interuallis rariuscule diuisa, similia soncho per ambitum: luteos flores in oblongis capitulis. Vim refrigerandi habet, & modice substringendi: vnde illitum, stomacho æstuanti, inflammationibusque prodest. Succus erosionem stomachi sorbitione mitigat. Herba cum radice illita, vibratis à scorpione ictibus auxiliatur. Hieracium paruum, folia eodem modo obtinet ex interuallis diuisa per ambitum: cauliculos teneros, virentes, in quibus lutei flores, orbem circinantes, emicant. Vim suam ad eadem ad quæ superior impendit.

ANNOTATIO.

Capitula cicutæ.] Legitur in Græcis, corruptè ac nullo planè, si quid est in me iudicij, sensu, κεφάλια μηκωνίῳ παρεμφερῆ id est, capitula succo papaueris similia. Videtur autem locus ex Theophrasto ac Plinio, qui Oreoselinon cicutæ folio describunt, hoc modo posse restitui: φύλλα κωνείῳ παρεμφερῆ, id est, folia cicutæ non absi

absimilia: quod cum aliis satis aptè cohæret. Velim tamen in hac re vt & aliis omnibus, suo quenque vti iudicio.

Apium. CAP. LXII.

HOrtensis apis herba ad eadem ad quæ coriandrum conuenit: inflammationibus oculorum, cum pane aut polenta illinitur: æstuantem stomachum mulcet: mammarum duritiam ex lacte concreto contractam reprimit: vrinã ciet, siue crudũ, siue coctum edatur. Decoctum eius radicisq; potũ, venenorum noxæ resistit, quum vomitiones excitet: aluum cohibet. Semen vehementius vrinam pellit: contra serpentium venena, aut epotam argenti spumam auxiliatur: inflationes discutit. Admiscetur medicamentis quæ dolorum leuamenta præstant: theriacis quoque, ac tussis remediis. * Eleoselinum *in humidis nascitur, satiuo grandius, & ad eadem efficax.* Oreoselinum, *caule est dodrantem alto, ab radice tenui exeunte: per cuius ambitum ramuli,* * *& capitula cicutæ, multo tamen tenuiora: semine cumini, oblongo, acri, & odorato, tenui: nascitur in petrosis & montibus. Vrinam ciet, semine ac radice in vino potis: menses trahit. Antidotis, necnon medicamentis vrinam cientibus, & excalfactoriis, inseritur. Nec hallucinari nos oportet, existimantes oreoselinum esse, quod in saxis prouenit: aliud enim est petroselinum. Petroselinum*

Nostrũ Petroselinũ, vt colligitur ex nostis Plinij.

* Apiũ officinarum.

num in Macedonia prouenit, in præruptis locis, semine ammij, odoratiore, sapore acri, aroma olente. Vrinam cit ac menstrua: contra stomachi & coli inflationes, & tormina prodest: laterum, renũ, & vesicæ doloribus in potu subuenit. Admiscetur *antidotis vrinam cientibus.* Hipposelinum, * Latini *olusatrum appellant, aliqui smyrnion, quamuis aliud sit, quod propriè smyrnion dicitur, vt paulò pòst referemus. Est autẽ maius & satiuo apio candidius: caule alto, cauo, molli, habente veluti lineas: folijs latioribus, in puniceum vergentibus: coma rorismarini, florum plena, dependentibus in cacumine corymbis, antè quàm deflorescat: ea semine turget nigro, oblõgo, acri, solido, aromatico, radix dimittitur odorata, candida nec crassa, quæ os commendat.* In *vmbrosis & paluslribus enascitur. olerum generis, vt apium.* Radix *cruda coctáve estur. Folia cũ caulibus decocta mandũtur, & per se aut cum piscibus præparantur, crudaq́; muria condiuntur.* Vim *hanc habet, vt poto semine ex mulso vino mẽses cieat: algentes calfacit potu aut illitu: vrinæ stillicidio auxiliatur.* Radix *eosdẽ præstat effectus.*

*Galenus Smyrneũ. de quo sequẽti cap. Romanis sic dictum fuisse, li. 2. de Alim. facul. tradit.

Smyrnium. CAP. LXIII.

SMyrnion, *quod in Cilicia petroselinum vocant, plurimum in* Amano *monte gignitur.* Caulem *habet apij, & stolones multos: folia latiora, subpinguia, ad terram infracta, robusta, odore medicato, cum quadam acrimonia, iucunda,*

colore in luteum languescente: capitibus caulium orbiculatis, vt anethi: semine brassicæ, rotundo, nigro, sapore aspero, sicut myrrha, ita vt alterum alterius loco cadat: radix quoque odorata, gustu acri, fauces mordet, succosa, mollis: cortex eius foris niger, intus viridis, aut subalbidus. Nascitur in *saxosis, & collibus, atq; squalidis, & limitibus terrenis.* Vis *radicis, herbæ, & seminis excalfacere.* Fo*liis muria maceratis ad obsonia vtuntur, aluum sistunt, radicem contra serpentium ictus bibere conuenit, tusses & orthopnœas mitigat, vrinæ difficultati medetur: recentes tumores, collectiones, duritiasq; discutit, illita, & vulnera ad cicatricē perducit: partus abortu vitiat, si feruefacta subijciatur.* Semen, *lienis, renum & vesicæ vitijs prodest: menses & secundas pellit: commodè datur ischiadicis in vino, inflationes stomachi lenit, sudores ciet, & ructus.* Peculiariter *datur hydropicis in potu, & contra febrium circuitus.*

Elaphoboscum. CAP. LXIIII.

ELaphobosco *fœniculaceus caulis est, *aut rorimarino similis, geniculatus: folijs duûm digitorum latitudine, vt terebinthi, prælongis, aliquantum asperis, circumfractis: adnata multa habet, ferentia vmbellas anethi similes, & semina eiusdem: florem subluteum: radice ternûm digitorum longitudinis, & craßitudinis vnius, candida, dulci, esui apta.* Caulis *tener pro olere manditur.* Con-

*Intellige non coronariā rosmarinum: sed eā, quę simpliciter hoc nomine appellat, de qua cap. lxx. huius libri.

tra serpentium ictus, datur semen in vino. Fama autem est, hoc pabulo, ceruas serpentium morsibus resistere.

Fœniculum. CAP. LXV.

F*Oeniculum si herba edatur, aut semen cũ ptisana bibatur, mammas lacte replet. Comæ decoctum in renum doloribus subditum proficit, quippe quòd vrinã excitet: cõtra serpentium ictus in vino conuenientẽr bibitur: menses ciet, in febribus nauseã & stomachi feruorem, ex aqua frigida potum sedat. Contritæ radices & cũ melle illitæ, morsibus canum medentur. Succus caule & folijs exprimitur, & in sole siccatus, in medicamenta adijcitur, quæ ad excitandã oculorum aciem cõmodè temperantur. Extrahitur succus ad eadem valens, etiam semine viridi, ramulisq; & radicibus prima germinatione incisis. In Iberia quæ ad occidentem spectat, succum reddit gummi similẽ. Caulem mediũ, dum herba floret rustici demetũt, igniq; admouẽt, quò facilius vi coloris exudans, gummi remittat: quod efficacius succo est, ad medicamẽta oculorum.*

Fœniculum erraticum, siue hippomarathrum. CAP. LXVI.

E*St & syluestre fœniculum, magnum: fert autem semen cachry simile, cuius radix iucundè olet, potaq; stranguriæ medetur: menses imposita ciet: ventrem sistit, radice aut semine poto, & contra serpentium morsus auxiliatur, calculosq;*

losq; comminuit, & regium morbum expurgat: lactis abundantiam facit decoctum foliorum haustum, & fœminas à partu purgat. Traditur *aliud hippomarathri genus, longo, exili, & angusto folio: semine coriandri, rotũdo, acri, & odorato.* Ex*calfaciendi naturam habet, & viribus fœniculo respondet, sed ad omnia infirmius.*

Daucum. CAP. LXVII.

D*Aucum aliqui* Daucium *vocant.* Creticum *folijs fœniculo simile, minoribus & tenuioribus: caule dodrantali, vmbella coriandri, flore albo: semine acri, candido, hirsuto, suauißimi odoris in mandendo: radix digitali craßitudine & dodrantis lõgitudine adolescit: in saxosis nascitur, & locis sole illustratis.* Aliud *eius genus, syluestri apio simile, acre, odoratum, aroma olens, feruentis gustus.* Probatißimum Creticum. Tertium *aßignatur genus folijs coriandri, floribus albis, capite & semine anethi, muscario pastinacæ: semine oblongo, ceu cumini, acri.* Omnium *semen excalfacit: potum vrinam, menses, & partus extrahit, torminibus liberat, veterem tußim mitigat: phalãgiorum mor sibus potum in vino auxiliatur: tumores illitu discutit. Seminis duntaxat in alijs generibus inualuit vsus: in* Cretico, *etiam radicis, quæ maximè cõtra venenatorum iniuriam in vino bibitur.*

Delphinium. CAP. LXVIII.

D*Elphinium, surculos emittit à radice vna*

sesq

sesquipedales, aut maiores, à quibus folia exeunt parua, tenuia, diuisa, prælonga, quæ delphinorum effigiem repræsentant: vnde tractum nomen est. Flos violæ albæ non dissimilis, purpureus: & semen in siliquis, milio proximum, quo non aliud vtilius bibi potest, ab scorpione percussis. Aiūt enim obiecta herba, scorpiones resolui, atq; ignauos torpescere: semota verò ea, sese recolligere. Prouenit in asperis & apricis. Alterum est delphinium, quod Romani bucinum vocant, superiori simile, sed folijs & ramis longè gracilius. Viribus eisdem pollet, sed non ita efficacibus.

Pyrethrum. CAP. LXIX.

PYrethrum Romani saliuarem vocāt, folia caulemq; emittit vt daucum syluestre & fæniculum: vmbellamq; anethi, circinatæ rotūditatis. Radix longa est, pollicis crassitudine, gustu feruidissimo. Pituitam elicit: ideò in dolore dentiū, decocta in aceto, colluto inde ore, auxiliatur: mansa pituitam extrahit: sudores ciet, peruncto ex oleo corpore: diuturnis horroribus efficax est & contra perfrictiones membrorum, resolutionesq; eximiè conducit.

Rosmarinus. CAP. LXX.

Canchrys. *DVo rosmarini genera: vnum fæcundum frugiferumq;, cuius semen canchrys vocatur: folia fæniculi habet, crassiora & latiora, in rotæ speciem, humi sparsa, iucundè olentia: caulem cubiti altitudine, aut maiorem, multis concauū alis:*

in

in cacumine vmbellam, in qua semen copiosum, cãdidum, sphondylo simile, rotundũ, angulosum, acre, resinaceum, quod in mandendo linguã exurit: radix thus redolet, candida, prægrandis. Est *& alterum omninò cõsimile, semen ferens latum, nigrum vti sphondylion, odoratum, minimè exurens, radice foris nigra, intus si frangatur, alba.* Verum *id quod sterile dicitur, illorũ planè similitudinem refert: sed neq; caulem, neq; florem, neque semen promit.* Nascitur *in saxosis & asperis.* Trita *omnium herba cõmuniter hæmorrhoidũm profluuia sistit, sedis inflammationes & condylomata mitigat, concoquit strumas & abscessus, qui ad maturationem ægrè perducuntur.* Siccæ *radices cum melle vlcera purgant: torminibus medentur cum vino potæ, & contra serpentium morsus conueniunt: menses et vrinas cient, veteres tumores illitu discutiunt.* Tam *radicis quàm herbæ succus, adiecto melle illitus oculorum aciem exacuit.* Potum *semen ad eadẽ pollet: si comitiale malum sentiatur, aut vetus pectoris vitium, auxilio est: regio morbo laborantibus cum vino & pipere datur: sudores mouet, cum oleo perunctum: ruptis & conuulsis prodest: podagris, cum loliacea farina & aceto tritum, illinitur: purgat vitiligines, addito aceto quàm acerrimo.* Semine *in potionibus vtendũ, eius quidã quod Canchryn non ferat, quippe illud sua acrimonia arteriam exasperat.* Rosmarinum *cum erica na-*

sci, foliis lactucæ sylueſtris amaræ aſperioribus, candidioribusq́;, radice breui, Theophraſtus author eſt: potuq́; idipſum alterutra parte purgare. Canchrys vim habet excalfaciendi, & vehementer exiccandi: quare abſtergentibus medicamentis inſeritur. Contra oculorum fluxiones capiti illinitur, ita vt tertio die ſoluatur.

Roſmarinum coronarium.

CAP. LXXI.

R*Oſmarinum quo coronarij vtuntur, ramos mittit tenues, & circa eos folia minuta, dēſa, longa, exilia, ſubter incana, ſupernè virentia, *graui odore. Excalfactoria vt præditum eſt: regium ſanat morbum, ſi decoctū in aqua, ante exercitationes bibatur: & vbi laborans exercitationi ſe crediderit, in balnea deſcendat, & merum potet. Acopis, gleucinoq́; vnguento admiſceri ſolet.*

* Commodius Marcellus, cum grauitate odorata.

Sphondylium. CAP. LXXII.

S*Phondylium folia quadámtenus platani & panacis habet: caules fœniculaceos, cubitali altitudine, aut amplius aſſurgētes, in quorū cacumine ſemen duplex, ſeſeli ſimile, ſed latius, candidius, & magis paleaceū, grauis odoris: flores eius albi, aut pallētes: radice raphani, cādida. Naſcitur in paluſtribus et aquoſis. Potū ſemen pituitā per aluū extrahit: medetur iocineris vitiis, regio morbo, comitialibus, orthopnoicis, vuluarū ſtrāgulationi. Veternoſos ſuffitu reuocat: cū oleo cōmodè infunditur ca-*

pit

pitibus phreniticorum, & lethargicorum, item capitis doloribus: cum ruta illitum, serpentia vlcera cohibet. Datur radix contra regium morbum, & iocineris vitia: circumrasa eadem & iniecta callos fistularũ derodit. Recentis floris succus exulceratis auribus, purulentisq; accommodatur: qui cæterorum succorum more exprimi, dein recondi solet.

Ferula. CAP. LXXIII.

*E Viridi ferula medulla pota vtilis est ad cruentas excreationesq;, cœliacosq;, & contra viperarum morsus in vino datur, erumpentemq; naribus sanguinem indita sistit. Semen potum torminosis auxiliatur: sudores ciet, vncto ex oleo corpore. Caulex, si edantur, capitis dolores faciunt: muria condiuntur. * Ferula itaq; caulem profert ternûm sæpe cubitorum: folia fœniculi, longè aspe-riora, & latiora. qua ab imo caule vulnerata saga penum efficitur.*

* Desunt in codice nostro græco, ac antiquissimis quibusq;, Marcello teste.

Peucedanum. CAP. LXXIIII.

P Eucedanum, caulem emittit tenuem, gracilentum, fœniculo similem: comam habet statim ab terra copiosam, spissamq;: flore luteo: radice nigra, crassa, graui odore, succosa. gignitur in montibus opacis. Tenera radix cultello conciditur, profluensq; è plaga succus vmbræ mandatur: in sole siquidem confestim euanescit. Colligitur capite prius & naribus rosaceo perfusis, ne capitis dolor premat, & vertigo sentia-

tur. Assatione radix inutilis fit. Tam lac quàm succus radice & caulibus extrahi solet, sicut è mādragora: verum inefficatior succo lacryma habetur, et velocius expirat. Interdum etiā concreta inuenitur lacryma, thuris similitudine, caulibus radicibusq; adhærens. Præfertur succus è Sardinia & Samothrace, colore rufo, odore graui, feruens gustu. Ex oleo & rosaceo illitum peucedanum prodest lethargicis, phreniticis, vertiginosis, comitialibus, & longis capitis doloribus, resolutis, ischiadicis, conuulsis: omnibus, in vniuersum, vitijs neruorum, ex oleo et aceto illitum prodest. Eius olfactu respirant vuluæ strangulatus, & veternosi reuocantur: incensum serpentes abigit. Aurium doloribus conuenienter ex rosaceo instillatur: cauernis dentium inditum, mitigat dolorē: contra tussim efficacissimè ex ouo assumitur, suspirijsq;, & torminibus, et inflationibus subuenit: ventrem leniter emollit, lienem absumit, difficiles partus mirè adiuuat. Facit ad vesicæ cruciatus, & renum distentiones potum, & vuluam aperit. Radix ad eadem vtilis est, sed inefficacior: eius decoctum bibitur. Farina eius, sordida vlcera purgat, & vetera cicatrice obducit: squamas ossium extrahit. In cerata, & calfacientia malagmata additur. Radix eligi debet recens, quæ cariem non senserit, firma, odoris plena. Succus ad potiones amaris nucibus aut ruta, aut pane calido, aut anetho resoluitur.

ANNOTATIO.

*Herba doctis omnibus pro Melanthio recepta, foliis fœniculū poti⁹ quàm Senecionem videtur imitari, vt certè locum hunc esse aut deprauatū, aut verum ignorari melanthion, sic suspicandum.

Gith, seu Melanthium. CAP. LXXV.

Gith exilibus surculis fruticat, sæpe binos dodrantes excedens: foliis vt senecionis minutis, sed multo tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, paruo, ceu papaueris, oblongo, inter cursantibus intus membranis: quibus semen includitur nigrū, acre, odoratum, quod panibus inspargitur.* Capitis doloribus illitum fronti, subuenit: discutit recentes oculorum suffusiones, tritum ex trino, & infusum naribus: tollit lepras, lētigines, duritias, tumoresq; vetustos, cum aceto illitum: circumscarificatos clauos excutit, cum vetere vrina impositum: dentium doloribus, decoctum cum aceto & teda, prodest: teretes ventris tineas expellit, peruncto ex aqua vmbilico: destillatione laborantes adiuuat, tritum in linteo, & olfactum: vrinā & menstrua ciet, multis diebus sumptum, & lac extrahit: difficultatē spirandi cum vino potum leuat: phalangiorū morsibus ex aqua, drachmæ pondere, haustum auxiliatur: incenso serpentes fugantur.* Tradunt largius epotum enecare.*

Laserpitium, & Laser.

CAP. LXXVI.

LAserpitium in Syria, Armenia, Media, et Libya nascitur, caule ferulaceo, quē maspetum vocant: folijs apio similibus: lato semine. Radix excalfacit, in cibis ægrè concoquitur, vesicæ noxia: sugillatis illita cum oleo, & strumis, ac tuberculis cū cerato, medetur: ischiadicis conuenit cum irino aut cyprino cerato: excrescentibus circa sedem tollendis illinitur, cum putamine mali punici, & aceto decocta: venenis pota resistit: os commendat, cibis aut sali permista. Laser è radice atque caule scarificatis colligitur. præfertur autem rufum, translucēs, myrrhæ æmulum, non porraceum, odore valens, suaui gustu: quod dilutum facilè albescit. Cyrenaicum si, quis degustarit, humorem toto corpore ciet, blandissimo odore, adeò vt ne os quidem gustanti nisi paululum spiret. Medicum & Syriacū minus viribus valent, & magis virosum reddunt odorem. Laser omne antequam siccescat adulteratur sagapeno, aut fabæ lomento: quod maleficiū deprehenditur, gustu, odore, visu, & dilutione. Caulem aliqui silphion, radicem magudarin, & folia maspeton vocauere. Efficacissimum laser, mox folia, postremò caulis. Acrem vim habet, inflationes facit: perunctas cum aceto, pipere & vino alopecias sanat: oculorū aciem exacuit, & incipiētes suffusiones, illitum cum melle, dissipat: cauernis den-

tium

tium in dolore inditur, aut cum thure in linteo circumligatur, aut cum hyssopo, ficis coctis in posca, os colluitur: ijs prodest, quos bestia in rabiē efferata momorderit, vlceribus immissum: valet aduersus venena telorum, & animalia omnia, quæ virus eiaculantur, potum aut illitum: scorpionum plagis oleo dilutū circumlinitur: gangrænis præcoërcitis immittitur: & cum ruta, nitro & melle, vel per se, carbunculis: clauos colosq; prius circumrasos vellit: cerato aut aridorum ficuum carne præmollitum, recentes lichenas ex aceto sanat. Et excrescentia in carne, polyposq;, si aliquot diebus cum atramento sutorio, aut ærugine illinatur: extuberantia cum forfice extrahit. Veteribus faucium scabritijs opitulatur: grauem, subitoq; irraucescentem vocem, dilutum aqua, sorbitione confestim expedit: vuam illitum cum melle reprimit: anginis ex aqua mulsa vtilißimè gargarizatur: vescentes lætiore colore mangonizat: tußi commodè in sorbili ouo datur, & pleuriticis, in sorbitionibus: in fellis suffusione, & aqua inter cutem, cū aridis ficis: horrores discutit cum vino, pipere, & thure potum: neruorum contractionibus, opisthotonicisq; datur oboli pondere deuorandum: hærentes gulæ hirudines, gargarizatum cum aceto decutit: ad lac intus coagulatū bibitur: comitialibus ex aceto mulso proficit: menses ciet, cū pipere & myrrha potum: cœliacos adiuuat, in acino vuæ sumptum:

cum lixiuio autem potui datum, repente conuulsis ruptisq́; prodest: ad potiones resoluitur, nucibus amaris, aut ruta, aut calido pane. Foliorum succo ad eadem proficitur, sed multò inefficacius: cum aceto mulso manditur, ad expediendam arteriam, maximè cum vox retunditur: eo cum lactucis vtuntur, exitq́; in vicem erucæ. Fertur & altera magudaris in Libya nasci, radix laserpitio similis, sed minus crassa, acris & fungosa, ex qua nō profluit succus. eiusdem cum lasere facultatis.

Sagapenum. CAP. LXXVII.

SAgapenum ferulaceæ herbæ succus est, quæ in Media nascitur. Optimum est transluces, fuluo forinsecus colore, & intus albo, nescio quid inter laser, & galbanū redolēs, gustu acri. Prodest laterū, & pectoris doloribus, tußibus vetustis, cōuulsis, & ruptis. Crassam pulmonis pituitam expurgat. Datur comitialibus, opisthtonicis, lienosis: item cōtra neruorū resolutionē, perfrictiones, & febrium circuitus in potu: in vnguēta probè admittitur: mēses pellit, sed fœtum exanimat, cū hydromelite potum. prodest ex vino haustū, serpentium ictibus: olfactum ex aceto vuluarū strangulatus exiccat, oculorum cicatrices, offusam caliginē, hebetudines, suffusionesq́; detergit. Resoluitur vt laser, ruta, aqua, & amaris nucibus, aut melle, aut calido pane.

Euphorbium. CAP. LXXVIII.

EVphorbium Libyca arbor est, ferulæ speciem

ciem habens, quæ* in monte Atlante iuxta Mauritaniam inuenitur. Ea acerrimo succo turget: cuius eximium feruorem expauescẽtes incolæ, ouillos ventres elutos, arbori circunligãt, & eminus caulem contis incidunt, cõfestimq́; è plaga, perinde atque vase quodam, in ventriculos copiosus lactis humor effluit, præter id quod humi sparsum, vulnus eiaculatur. Duo succi genera: vnum orobi magnitudine, sarcocollæ modo emicat: alterum in ventriculis concrescit, atq; vitreum spectatur. Eligendum est translucens, & acre. Euphorbium adulteratur sarcocollæ, & glutini mistione, sed difficile quidem experimentum: quippe cum leui gustu, os accensum diu detineat, adeò vt quicquid ori obijciatur, planè euphorbium resipiat. Eius inuentio tempore Iubæ regis Libyæ cognita extitit. Succus illitu suffusiões discutit, potus tota die exurit: quare melli collyrijsq́ue pro acrimoniæ ratione admisceri debet. Coxarum doloribus prodest in odorifera potiõe haustus: squamas ossium eadem die eximit: verùm eo vtentes, necesse est linamẽtis aut ceratis communire corpus, quo ossa conuestiuntur. Aliqui memoriæ prodiderunt, percussos à serpente nihil molesti passuros, si incisa ossè tenus capitis cute, intritus succus infundatur, vulnusq́; postea consuatur.

*Ita Plin. Græcus, in Tmolo.

Galbanum. CAP. LXXIX.

GAlbanum succus est nascentis in Syria ferulæ, quod nonnulli metoptum vocant. Ma-

xime laudatur cartilaginosum, merum, thuris effigiem præbens, pingue, minimè lignosum, retinens nonnihil adiecti seminis, & ferulæ, graui odore, neq; valde humidum, neque nimis aridum. Adulteratur faba fresa, resina & ammoniaco. Galbanum excalfacit, vrit, extrahit, discutit: menses ac partus trahit appositu vel suffitu: lentigines aceto & nitro perunctas tollit: deuoratur ad tussim veterem, difficultatem spirandi, suspiria, rupta, conuulsa: aduersatur toxicis, potum cum vino et myrrha. simili modo sumptum mortuos partus extrahit: imponitur lateris doloribus, & furunculis: comitiales, & vuluæ strangulatus, & vertiginosos olfactu suscitat: si vratur, fugat nidore serpentes, & perunctos feriri non patitur: serpentes cū oleo & sphondylo circumpositū, necat: dentium dolorem oblitū, aut cauernis inditum, mitigat, vrinæ difficili prodesse existimatur. Resoluitur ad potiones amaris nucibus, aqua, aut ruta, aut calido pane, mulsáve, aliàs meconio, ære vsto, aut felle liquido. Si purgare Galbanum voles, in feruentem aquā demittito: nanque cum liquefactum fuerit, eius sordes fluitabunt: quas hoc modo facilè separabis: mundo linteo raroq; alligatum in fictili aut ærea pyxide ita pendeat, vt imum vasis ne tangat: opertoq; vase in feruidam aquam demittito: sic enim syncerum, veluti per colum eliquescet, & lignosum in linteo remanebit.

Ammoniacum. CAP. LXXX.

AMmoniacum, ferulæ succus est, quam iuxta Cyrenen Aphrica gignit: cuius fruticē cum radice agasyllim vocant. Probatur bene coloratū, ligni & calculorum expers, thuris similitudine, minutis glebis, densum, syncerum, nulla sorde spurcatum, castoreum odore imitans, gustu amarum. hoc genus thrausma, id est, friaturam appellant: quod verò terram, & calculos collegit, phyrama. gignitur in Aphrica iuxta Ammonis oraculū, succum stillante ferulacea arbore. Mollit, extrahit, calfacit: tubercula duritiasq; discutit: potum, aluum soluit: partus extrahit, lienem consumit, drachmæ pondere haustum: articulorum coxendicumq; doloribus liberat: auxilio est anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus. Item quibus humor in pectore coit, si cum melle delingatur, aut cum ptisanæ succo sorbeatur: cruentam vrinam pellit: albugines oculorum absterget: genarum scabritiam absumit: tritum autem cum aceto, & impositum, iocineris lienisq; duritias sedat: discutit tofos, qui in artubus cō calluerunt, cum melle aut cum pice illitum. lassitudines, & coxēdicum dolores eo perungi vtile est, cum nitro, & cyprino oleo, vice acopi.

Sarcocolla. CAP. LXXXI.

SArcocolla, lacryma est arboris in Perside nascentis, pollini thuris similis, rufa, gustu amara. Vulnera glutinat, oculorum fluxiones in-

lib

bibet: emplastris inseritur. Adulteratur admisto gummi.

Glaucium. CAP. LXXXII.

GLaucium, succus est herbæ quæ ad Hierapolim Syriæ nascitur, folijs ferè corniculati papaueris, pinguioribus tamen, in terram sparsis, odoris tetri, gustus amari: tota croceo succo madet. Folia in olla fictili semifrigidis clibanis calfaciunt indigenæ, vsque dum flaccescant, deinde contusis succum exprimunt: cuius est vsus ad oculorum medicamenta, vtpote cum inter initia refrigeret.

Glutinum. CAP. LXXXIII.

GLutinum, quod xylocollan, alij taurocollan vocant, præstantißimum Rhodiacum. quod ex bubulis corijs conficitur, id candidum est, & translucens. Nigrum verò minus probatur. Resolutum in aceto, impetigines leprasq; cutis delet: ambustis igni ex aqua calida dilutum illitumq;, pustulas erumpere non patitur. vulneribus prodest: melle aut aceto madefactum.

Glutinum piscium. CAP. LXXXIIII.

ICbthyocolla, glutẽ pisciũ, vẽter est piscis cetacei. Præstat candicãs, natione Ponticũ, subasperũ, minimè scabrum, et quod celerrimè liquescit. Vtile emplastris, capitis & leprarum medicaminibus, & tetanothris, quæ cutẽ faciei erugãt, & extẽdũt.

Viscum. CAP. LXXXV.

VIscum optimum est recens, intus porraceũ, extra

extra fuluum, quod asperi nihil, aut furfurosi conceperit. Fit acinis in robore nascentibus, buxeo fruticis folio: contusum acinum lauant, & postea in aqua decoquunt: sunt qui commanducando ipsum efficiant. Gignitur quoq; in malo, pyro, & plerisq; alijs arboribus: quinetiam inuenitur in quorũdã fruticum radicibus. Emollit, *discutit, extrahit: parotidas, tubercula, cæterasq; collectiones ad maturationem perducit: cum resina autem, & cera pari, epinyctidas in splenio sanat: vetera vlcera abscessusq; quos cacoëthes vocant, ex thure mollit: lienem cum calce, gagate, aut* Asio *lapide coctum, & impositum absumit: cum sandaracha, aut auri pigmento illitum, vngues extrahit: mistum cum calce, & vini fæce, suam vim intendit.*

Aparine. CAP. LXXXVI. *Vulgò aspergula.*

A*Parine ramis multis, & paruis frutificat, asperis, quadrangulis, per interualla orbiculato foliorum ambitu, vt in rubia: flos albus: semen durum, rotundum, concauum, album, vmbilici figura, asperitate vestium tenaci.* Ea *pastores coli vice vtuntur, ad eximendos à lacte pilos. Seminis, caulium, ac foliorum succus, potu contra viperarum phalangiorumq; morsus auxiliatur: infusu aurium dolori medetur.* Herba *cum axungia trita strumas discutit.*

Alyssum. CAP. LXXXVII.

A*Lysson exiguus frutex est, vnicaulis, subasper.*

asper, rotundis folijs: fructu duplicium scutorum effigie, in quo est semen, quadamtenus latum. in montibus, & asperis locis emicat. Eius *decoctum singultus sine febri, potu discutit: idem efficit, si quis eam aut teneat, aut odoretur: cum melle trita, vitia cutis in facie, & lentigines emendat. contusa in edulio, rabiei canis mederi putatur. domibus appẽsa salutaris esse creditur, & hominibus atque animalibus fascini amuletum. Purpureo linteo circumligata, pecorum morbos abigit.*

Asclepias. CAP. LXXXVIII.

A*Sclepias, ramos emittit longos: folia hederæ, lõga: radices numerosas, tenues, odoratas: floris virus graue: semẽ securidacæ. nascitur in mõtibus.* R*adices ex vino potæ torminibus auxiliãtur, & cõtra serpentium ictus.* F*olia aduersus vuluæ mãmarumq; vlcera, quæ caccèthe vocãt, illinũtur.*

Atractylis. CAP. LXXXIX.

A*Tractylis, spina est cnico similis, folia multo longiora ferens in summis virgis, magna parte nuda, asperaq;, qua fœminæ profusis vtuntur: capitula in cacumine spinis horrent. flos luteus: quibusdam in locis purpureus inuenitur: radix tenuis, superuacua. Comã. semen & folia cum pipere, et vino teruntur vtilissimè contra scorpionum ictus. percussos tradunt quandiu ea teneatur herba, nullum experiri dolorem, ipsumq; deposita statim recrudescere.*

Polycnemum. CAP. XC.

POlycnemon, frutex est surculosus, folijs origani, caule, vt pulegij, geniculis multis intercepto, sine vmbella, tenui tamen in cacumine corymbo, boni odoris, & acris. Vulneribus agglutinandis recens, aut aridum cum aqua, efficaciter illinitur: sed quinto die solui debet. Ad vrinæ stillicidia ruptaq;, cum vino bibitur.

Clinopodium. CAP. XCI.

CLinopodion frutex est folijs serpillo similis, surculosus, duûm dodrantū altitudine. nascit̄ in petrosis. Flores, marrubij modo, ex interuallis distincti speciē lecti pedū præbent. Bibitur herba & succi eius decoctū, ad cōuulsa, rupta, strangurias, serpentiū ictus: mēses et partus pellit: et pēsiles verrucas, quas acrochordonas vocāt, eijcit, aliquot diebus potū. aluum sistit decoctū ad tertias, potumq;, si febrim sentiunt, ex aqua, alioquin ex vino.

Leontopetalum. CAP. XCII.

LEontopetalon, caulē emittit dodrantalem, aut altiorem, plurimis alis concauum, & in cacumine semina parua duo aut tria, in siliquis, ciceris modo: flores anemonæ similes, punicei coloris: folia braßicæ, sed papaueris diuisura: radicibus nigris, rapæ similibus, strumosis. nascitur in aruis et segetibus. Radix auxiliatur serpentium ictibus, ex vino pota. nec alia res celerius dolorem finit. Miscetur ischiadicorum clysteribus.

Ten

Teucrium. CAP. XCIII.

*Chamædryos.

TEucrion, siue vt alijs placet teucris, herba est virgæ referens effigiem, *trissaginis simili tudine, tenui folio, non multum à cicere alieno. hæc in Cilicia iuxta Gentiadem Cissademq́; vbertim prouenit. Recens cum posca, aut aridæ feruefactæ ius, potu lienem potenter absumit: lienosis cum aceto & ficis illinitur: item serpentium morsibus ex aceto solo, sine ficis.

Trissago. CAP. XCIIII.

* Plin. colore: quod & ipsum herbæ pulchrè congruit.

CHamædris Græcis, alijs chamædrops: Latinis trissago dicitur. sunt qui eam teucrion appellauere, propter eam quam cum teucrio seruat similitudinem. Nascitur in petrosis & asperis: frutex dodrantalis, folia habens exigua, amara, * effigie & diuisura quercus: flore paruo, penè purpureo. Carpitur semine prægnans. Recens in aqua decocta, potu tußibus, indurato lieni, vrinæ difficultati, incipientibus hydropicis, auxiliatur: cit menses: partus extrahit, lienem ex aceto pota cõsumit: aduersus serpentiũ venena ex vino, potu, illituq́; efficacißima. Trita digeritur in pastillos ad supradicta: purgat vetera vlcera, cum melle: cũ oleo illita, caligınẽ oculorũ discutit: natura eius est calfacere.

Leucas. CAP. XCV.

LEucas montana, latioribus quàm vrbana folijs, semine acriore, amariore, ori ingrato, efficacior tamen quàm satiua habetur. Vtraq; ex

vino

vino contra animalium venena, præcipuè marinorum opitulatur.

Lychnis. CAP. XCVI.

Lychnis coronaria, flore est albæ violæ simili, sed purpureo quo corollæ factitantur. Contra scorpionum ictus semen in vino potũ auxiliatur. Lychnis syluestris, omniaq; vrbanæ similis. Bilẽ per aluum detrahit, semine duabus drachmis poto: ictis à scorpione subuenit. Aiunt huius herbæ appositu, scorpiones torpescere, & inertes prorsus reddi.

Lilium. CAP. XCVII.

Lilia coronamentis se dedunt, Lilia à quibusdã vocata. E quibus vnguẽtum temperatur quod aliqui lirinum, alij susinum appellant, neruos & priuatim vuluæ duritias emolliens. Folia herbæ illita, contra serpentium ictus auxiliantur: feruefacta, ambustis proficiunt: aceto condita, vulneribus opitulãtur. Succus adiecto melle aut aceto, in æreo vase coquitur, conuenienti medicamento vetustati vlcerum, & ad recentia vulnera. Inassata radix & ex rosaceo trita, igni ambusta sanat, vuluam emollit, mẽses ciet, vlcera cicatrice obducit: cum melle detrita, neruis præcisis, luxatisq; medetur: vitiligines, furfures, & lepras emendat: vlceraq; in capite manantia expurgat: abstergit faciem & erugat: teritur in aceto cũ hyoscyami folijs, & farina tritici, mulcendis testiũ inflammationibus. Semen potum morsibus serpẽtium aduersatur: ignibus sa-

cris semen & folia cum vino illinuntur. Tradunt & *rubra esse lilia. In Syria autem & Pisidia Pamphyliæ, efficacissima vnguentis nascuntur.

*πορφυρᾶ, id est, purpurea.

Ballote. CAP. XCVIII.

BAlloten, nomine alio nigrum marrubium vocant: caules ædit quadrangulos, nigros, subhirsutos, complures ex vna radice: folijs maioribus quàm marrubij, hispidis, cingentibus per interualla caulem, *subrotundis, graueolentibus, apiastro proximis: vnde aliqui apiastrum eam vocauerũt: candidi flores vniuersi verticillato ambitu caulem coronant. Vis eius efficax aduersus canis morsus, folijs ex sale illitis: ferventi cinere flaccescunt folia, vt condylomata reprimant: purgãt & sordida vlcera cum melle.

Vulgò Prasium fœtidum.

*στρογγυλότερα i. rotũdioribus. Plinius nigrioribus: quod magis arridet

Apiastrum. CAP. XCIX.

MElissóphyllon siue melittæna, id est, apiastrum, id sibi nomen vsurpauit, quoniam apes ipsa herba delectantur, cauliculi & folia ballotæ, de qua paulò antè diximus, similia essent, nisi maiora, tenuioraq; nec ita hirsuta spectarentur: citreum malum olent. Folia cum vino pota aut illita prosunt contra ictus phalangiorum, scorpionumq; : item aduersus canis morsum. Decocto eorundem gratia, foueri prodest: desessionibus fœminarum ad ciendos menses conuenit, dentes eodem in dolore colluuntur, dysentericis infunditur. Fungorum strangulationibus folia, addito nitro, potu au-

Melissa officinis.

xiliãtur: torminibus & orthopnoicis, delinctu. Illita cum sale strumas discutiunt, vlcera purgant, articularios dolores illita sedant.

Marrubium. CAP. C.

M*Arrubium, frutex est ab radice ramosus, candicans, subhirsutus, quadrangularibus ramis: folium pollicem æquat, subrotundum, hispidum, rugosum, gustu amaro: semẽ in caulibus, & ex interuallis: flores verticillato ambitu, asperi.* Na*scitur propter ædificia, ruinas, & rudera.* Hu*ius folia sicca, cum semine decocta in aqua, aut viridiũ succus datur cum melle suspiriosis, tussientibus, & ad tabitudinem redactis.* Cra*ssam è pectore pituitam, cum sicca iri eiicit.* M*ulieribus à partu nõ purgatis datur, vt menstrua & secundas extrahat: item in difficili partu, & his qui venena hausẽrunt, aut à serpentibus demorsi sunt: vesicam renesque lædit.* Fo*lia cum melle illinuntur sordidis vlceribus purgandis: pterygia nomasq; sistunt, laterũ dolores mitigant. Succus foliis contusis expressus, & sole coactus, ad eadem pollet, cũ vino & melle illitus, oculorum claritatem adiuuat: naribus regiũ morbum expurgat: aurium doloribus conuenienter instillatur, per se aut cum rosaceo.*

Stachys. CAP. CI.

S*Tachys frutex est, marrubio similis, sed lõgior: folia ferẽs numerosa, hirsuta, rara, prædura, cana, odoris iucundi, & complures virgas ab radice*

exeuntes, marrubio candidiores: nascitur in montibus & asperis. Vim habet excalfactoriã & acrẽ: foliorũ decoctum potu pellit menstrua & secũdas.

Phyllitis. CAP. CII.

PHyllitis, *folia promit rumici similia, lõgiora, & viridiora, sena aut septena, recta, quæ parte anteriore læuia cernuntur, à tergo autem pensiles quasi vermiculos tenues ostendunt: in vmbrosis & opacis hortorum locis emicat, gustu acerbo: neq; caulem, neq; florem, neq; semen profert. Folia in vino pota serpentiũ morsibus aduersantur: quadrupedibus per os infusa auxilio sunt: & si dysenteria aut resoluta aluus exercet, potui datur.*

Phalangium. CAP. CIII.

PHalangium *à quibusdã phalangites vocatur. *ramuli sunt ei duo, aut tres, plurésve, in diuersa tendentes: flos candidus, lilio similis, multas incisuras habens: semine nigro, *lato, ad lenticulæ dimidiatæ figuram, multo tenuiore: radice parua, tenui, herbacei coloris, dum à terra eruitur: prouenit in collibus. Huius folia, semen, flos cum vino pota, auxiliantur contra scorpionum phalangiorũq; ictus: tormina quoq; discutiunt.*

* οἱ δὲ καὶ ταύτην λευκάκανθαν καλοῦσι.

* *Ita Plinius. Græcus* παχὺ, *id est, crasso.*

Trifolium. CAP. CIIII.

TRifolium, *Græci triphyllon, alij oxytriphyllon, alij menyanthes, alij asphaltion, vocant. Frutex supra cubiti altitudinem attollitur, virgas habens tenues, iunceas & nigras, vnde ramulares*

enasc

enascuntur appendiculæ, in quibus terna singulis germinationibus exeunt folia, loto arbori similia: ijs recenter enatis rutæ odor inest: vbi autem adoleuerunt, bitumen olent. Florem ædit purpureum, semen quadámtenus latum, subhirsutum, ex altera extremitate exertum, antennæ modo corniculum gerens. Radix tenuis, longa, valida. Semen & folia in aqua pota pleuriticis, vrinæ difficultati, comitialibus, & ijs qui aquæ inter cutē principia sentiunt, fœminis quoq; vuluæ vitio opportunis, auxiliantur: menses ciunt: ternæ drachmæ è semine dari debent, è folijs verò quaternæ. Contra serpentiū ictus trita folia, & ex aceto mulso pota, præsidio sunt. Tradunt aliqui, totius fruticis, radicis, foliorumq; decoctum fotu dolores eorum finire, quos serpentes percusserint: qua autem aqua sanatus quis fuerit, si ea quispiā alius foueatur, qui vlcus habuerit, perinde afficitur vt à serpente demorsus. Quidam terna folia aut semina in tertianis, cum vino potui dedere: & in quartanis, quaterna, vt quæ febriū circuitus discuterent. Radix antidotis inseritur.

Polium. CAP. CV.

DVo genera polij: montanum, cui teuthrio nomen est, & cuius est vsus. Tenuis frutex est, candidus, dodrantalis, semine refertus: capitulo in cacumine quandam corymborum speciem præ se ferente, paruo, cano hominis capillo simili, grauiter olente, non sine quadam suauitate. Alte-

rum fruticosius, nõ vsq; adeò valens odore, & viribus infirmius. Potum feruefacti ius auxiliatur serpentiũ ictibus, hydropicis, morbo regio: & lienosis ex aceto: stomachũ male habet: caput doloribus afficit, aluum & menses ciet: substratum suffitúmve serpentes abigit: illitum vulnera conglutinat.

ANNOTATIO.

Scordij hoc loco depicti vberrimus vbiq; est prouētus, vt non iniuria eorum sit explosus error, qui alliũ syluestre, aut obuiã quamcunq; herbam allium subolentẽ, hoc esse opinabantur. Est autem præter id, Plin. lib. 25 cap. 6. authore, aliud quoddam genus latioribus folijs ac mẽtastri effigie, cuius nup in mõte quodam ad Viennã ingẽs se copia nobis obtulit: nec alia sanè nota, quàm foliorũ cũ mentastro similitudine, à scordio huic authori descripto, differre obseruauim⁹.

Scordium. CAP. CVI.

SCordium, in montibus & palustribus nascitur, folijs trißaginis, maioribus, non sic in ambitu diuisis, aliquantum allia redolentibus, gustu amaris & adstrigentibus: quadrangulis caulibus: subrubro flore. Herba *vim excalfactoriam habet: vrinam cit. Cocta recens aridáve cum vino, aduersus venenatos serpentium morsus bibitur: ad stomachi quoq; rosiones, dysenteriam, & vrinæ dif*

ficul

ficultatem, binis drachmis cum hydromelite: crassamen purulentum pectore expellit. Facit aridæ farina ad veterem tussim, rupta, conuulsa, si cum nasturtio melle & resina misceatur in eclegmate: inflãmata modicè præcordia, cerato excepta, recreat, cum aceto acri aut aqua, podagris conuenienter illinitur: menses imposita mouet: vulnera conglutinat: vetera vlcera purgat, & ex melle ad cicatricem perducit. Sicca excrescentias in carne cohibet. Succus ad eadem vitia bibitur. Inter prima efficax Ponticum natione, Creticumq́;.

Tussilago. CAP. CVII.

Vulgo vngula caballina.

TVssilaginis, folia sunt maiuscula quàm hederæ, sex aut septem à radice, subalbida à terra, supernè virentia, in plures angulos exeuntia: caulis palmum altus: flos luteus, vere prodit, quo vnà cum caule cõfestim exuitur: inde nonnulli his vacare existimauerunt. Radix tenuis est & superuacua: nascitur in amœnis & riguis. Folia ex melle trita igni sacro & omnibus inflammationibus illitu medẽtur. Aridæ fumus per infundibulũ hianti ore raptus, hos sanat qui sicca tussi atq; orthopnœa infestantur: pectoris vomicas rumpit. Eundem effectum præbet suffita radix. Decocta in hydromelite, & pota emortuos partus eijcit.*

Artemisia. CAP. CVIII.

ARtemisia magna ex parte in maritimis nascitur, absinthij modo fruticosa, maioribus

& pinguioribus folijs, ramisq́; : huius quidem genera duo. Vnum latius habitiusq́;, folijs, virgisq́; latioribus. Alterum tenuius, flore paruo, tenui, candido, graueolente : æstate floret. Sunt qui in mediterraneis vnicaulis nomine appellant, tenuẽ herbulam, simplici caule & minuto, floribus scatẽte tenuibus, flauo colore, hæc iucũdiorẽ quàm præcedens efflat odorem. Vtraq; excalfacit, extenuat: feruefactæ conuenienter in muliebres desessus adijciuntur, ad detrahendos menses, partus, secundasq́;: item ad præclusiones vuluæ, & eiusdem inflammationes: calculos cõminuũt: remoratam vrinam cient: menses pellũt pubi illitæ. Succus vuluæ inditus ex myrrha, eadem quæ insesso trahit. Coma tribus drachmis eorundem educendorum gratia bibitur.

Ambrosia. CAP. CIX.

AMbrosia pusillus frutex est, ramosus, altitudine trium palmorum: folijs rutæ, circa imum caulem exiguis : cauliculi seminibus, perinde quasi racemulis grauidi, qui nunquam florem pariunt, odore vinoso, suaui: radice tenui, sesquipedali. Coronantur ea Cappadoces. Vis eius reprimere ac repellere, & illitu adstringere humores, qui in aliquam partem incumbunt.

Botrys. CAP. CX.

BOtrys fruticosa herba est, lutea tota, & in multas alas sparsa : semen circa totos ramulos prouenit : folia cichorio similia : tota suauem

odorem spirat: quare vestimentis interponitur: inuenitur in torrentium ripis, & conuallibus. Pota orthopnœas mulcet. Hanc Cappadoces ambrosiam vocant, alij artemisiam.

Geranium. CAP. CXI.

GEranion folijs anemones, diuisuris longioribus: radice subrotunda, cum estur dulci. Quæ drachmæ pondere in vino pota, vuluæ inflationes discutit. Geranium alterum, caulibus minutis & pilosis, sesquipedalibus: folijs maluæ, in summis alis sursum spectantia gruũ capitula insunt, cũ suis rostris, aut canini dentes. Nullius in medicina vsus. Pes columbinus vulgò.

Gnaphalium. CAP CXII.

GNaphalij folijs mollibus ac albis pro tomento vtuntur. Bibũtur efficaciter folia in vino austero, ad dysenteriam.

Typha. CAP. CXIII.

TYpha folium edit ✱ *cyperidi simile: caulem album, læuem, æquabilem: florem in cacumine ambientem, densum, qui in pappos soluitur, quod paniculam aliqui nominant. Huius herbæ flos, suillo adipe eloto exceptus, ambustis medetur. Gignitur in palustribus & aquis stagnantibus.* ✱ Intellige quam lib. 1. cyperum vocauit.

Circæa. CAP. CXIIII.

CIrcæa, quam & dircæam aliqui vocant, folijs est hortensis solani, agnatis crebris: flore nigro, pusillo, copioso: semine milij, nascente in quibusdã veluti corniculis: dodrantali radice, tri-

plici fermè aut quadruplici, candida, odorata, excalfaciente. Nascitur in apricis, saxis, & vento *perflatis*. Radicis tusæ pondo quatuor, in sextarijs tribus vini dulcis, per diem & noctem macerantur, potuq; triduo vuluas expurgant. Semen in sorbitionibus datum, lacte mammas nutricũ explet.

Oenanthe. CAP. CXV.

Videtur nostra Filipendula.

OEnanthe folia habet pastinacæ: florem candidum: caulem crassum, palmi altitudine: semen atriplicis: radicem magnam, in multa rotunda capitula extuberantem: nascitur in petris. Caulis eius & folia, cum mulso vino pota secundas eijciunt. Radix è vino, vrinæ stillicidio conuenit.

Conyza. CAP. CXVI.

Vulgò pulicaria.

COnyzæ duo genera: quæ parua vocatur, odore præstantior est: maior verò frutice altior & folijs latioribus, graui odore. Vtriusq; folia oleæ similia, hirsuta, pinguia. In maiore caulis binûm cubitorum altitudine attollitur, in minore pedem æquat. Flos fragilis, lutei coloris, subamarus qui in pappum abit: radices superuacuæ. Suffitu substratuq; frutex totus serpentes fugat, culices abigit, & pulices necat. Folia conuenienter illinuntur serpentiũ plagis, & tuberculis, ac vulneribus. Flores & folia cum vino ad menses partusq; eijciendos bibuntur: item contra vrinæ stillicidia, arquatum morbũ, & tormina: comitiales pota ex aceto adiuuãt. Decoctum in desessionibus medetur vuluæ malis:

Impo

*Impositus succus abortum facit. Ex oleo efficaciter horroribus * oblinitur. Capitis dolores tenuis illita sanat. Est & tertium conyzæ genus, caule crassiore, ac molliore: folijs mediæ inter maiorem ac minorem amplitudinis, minime autẽ pinguibus: multò grauioris hæc est odoris & iniucundioris, sed inefficacior. Prouenit locis non riguis.* * ἡ πόα.

Hemerocallis, siue lilium syluestre.

CAP. CXVII.

HEmerocallis foliũ & caulem habet lilij, porraceo colore: flores in caule per singulos exortus, terni aut quaterni erũpunt, lilij diuisura, quoties dehiscere cœperunt, colore perquàm pallido: radix magna est atq; bulbosa: quæ pota, aut cum melle & lana in pesso apposita, aquã educit & sanguinem. Folia trita mammarum inflammationes à partu contractas, oculorũq; collectiones mitigant. Radix & folia igni ambustis vtilißimè illinũtur.

ANNOTATIO.

Leucoion, si nominis etymon spectes, albam significat violam: solet tamen & pro lutea, cœrulea ac purpurea vsurpari. Nunc officinis, Arabum ferè sequacibus, Cheiri nuncupatur.

Leucoium, siue viola alba.

CAP. CXVIII.

LEucoion vulgaris est notitiæ, sed in floribus differentia quædam: nanq; aut cœrulei, aut albi,

albi, aut purpurei, aut lutei inueniūtur. Lutea verò præcipui in medicina vsus. Huius aridi flores feruefacti in desessionibus, valent cōtra vuluæ inflammationes, & menstrua expellunt: sanant oris vlcera, cum melle: cum cerato, rimas sedis. Semen duûm drachmarum pondere ex vino potum, aut cum melle inditum, menses, secundas & partus extrahit. Radices cum aceto illitæ, lienem reprimunt, & podagricos iuuant.

Cratæogonum. CAP. CXIX.

Videtur genus Persicariæ, non maculatũ.

CRatæogonum, siue vt alijs placet cratæonon, folijs melampyro simile est, multis calamis ex vna radice emicantibus, multorumq; geniculorum: semine milij: nascitur magna ex parte in opacis & frutetosis, summopere acre. Traditum est à quibusdam, hoc si bibat ieiuno ore, ter die post menses purgatos, tribus obolis, in cyathis aquæ duobus mulier, ante cōceptum quadraginta diebus: & vir modo consimili, totidem diebus ante coitũ hauriat, virilis sexus partum futurum.

Phyllum. CAP. CXX.

PHyllum, quod & elæophyron vocatur, duûm generum est. quod autem thelygonum appellant, in saxosis musci modo gignitur, folio oleæ, sed magis herbaceo: caule tenui, breui: radice exili: florem album profert: semen papaueris maiusculum. Sed arrhenogonũ cætera huic simile, solo fructu distat: habet enim racemosum quiddam deflorentibus

bus oleis non dissimile. Arrhenogonon potu, masculi sexus facere partus, vt thelygonon fœminei, proditur. Horum Crateuas author est: *sed huiusmodi historiátenus, mihi produxisse visum est.*

Testiculus. CAP. CXXI.

TEsticulus, quem Græci cynosorchin vocant, folijs circa imam caulis partem in terra stratis, oleæ molli similibus, longioribus, angustioribus, lauibus: caule dodrantali: floribus purpureis: radice bulbosa, oblonga, oliuæ modo angusta, duplici ordine: superiore, quæ plenior est: inferiore, quæ mollior ac rugosior. Eduntur radices coctæ, *vt bulbi: ex quibus si maiorem edant viri, mares generari dicuntur: si minorem fœminæ, alterum sexum.* Addunt, *in* Thessalia *mollem mulieres in lacte caprino bibere, ad stimulandos coitus: aridam verò, ad inhibendos: & alterum alterius potu resolui.* Nascitur *in petrosis & sabuletis.* Testiculus *alio nomine serapias,* Andrea *anthore vocatur, quoniam radix ad multa vtilis sit. folijs est porri, latioribus, oblongis, pinguibus, ex alarum sinu inflexis: caule palmeo: floribus penè purpureis, radice testiculis simili: quæ illita tumores discutit, vlcera purgat, & serpere eadem non patitur.* Abolet *fistulas, & illitu inflammationes lenit.* Aridæ *radices nomas inhibent: sanantq; putredines, & oris vlcera cacoëthe: aluum sistunt è vino potæ.* De hac*, eadem quæ de testiculo canis, produntur.*

Officinis falsò satyrio, de quo seq. cap.

Sat

Satyrium. CAP. CXXII.

SAtyriũ aliqui trofolium vocant, quoniam tria fert folia, ad terram infracta, rumici aut lilio similia, minora tamen, ac rubra: caulem cubitalẽ, nudum: florem liliј effigie, candidum, radicem bulbosam, mâli magnitudine, fuluam, intus vt ouum, candidam, gustanti dulcem, & ori non ingratam: quam in vino nigro austero bibere conuenit, cõtra opisthotonum. Vtendum ea dum concumbendi incesßit cupiditas, siquidem ea promores ad venerem fieri affirmant. Est & alterum satyrium erythroniũ siue erythraicon, id est rubrũ, semine lini, maiore, duro, læui, splendente: quod fertur, non secus atque scincus, libidinẽ excitare. Cortice radicis gracili, rufo: intus autem album includitur, sapore dulci, non ingrato ori: in montosis & apricis enascitur. Venerem, vt produnt, si omninò manu teneatur radix, stimulat: eoq; magis, si bibatur in vino.

Horminum. CAP. CXXIII.

Vulgò Gallitricum.

HOrminum herba est, foliis marrubio similis: caule semicubitali, quadrangulo, circa quem eminentiæ siliquis similes prodeunt, quæ ad radicem spectãt, in quibus diuersum semen recluditur: siquidem in syluestris rotundum, fuscumq; inuenitur: in altero, nigrum, & oblongum, cuius est vsus. Ad venerem stimulandam, cum vino bibi volunt. Purgat cum melle argemas albugineśque, & illitum ex aqua tumores discutit. Eo etiam ex-

trah

trahuntur aculei ex corpore. Idem effectus est illitæ herbæ. Syluestre magis viribus pollet: quare vnguentis, præsertim gleucino, permiscetur.

Securidaca. CAP. CXXIIII.

H*Edysaron, quod vnguentarij pelecinum, id est securidacam vocant, frutex est, folijs ciceris: semen rufum in siliquis fert, corniculorum modo aduncis, quod ancipitem securim æmulatur, vnde nomen accepit: amarum gustu.* Stomacho *vtile in potu.* Additur *in antidota. Cũ melle ante coitus subditum, concipiendi spem adimit.* Nascitur *in segetibus & hordeis.*

Onosma. CAP. CXXV.

O*Nosma, *oblonga folia habet: ad similitudinem anchusæ, longitudine quatuor digitorum, & vnius latitudine, mollia, in terra iacẽtia, sine caule, sine semine, sine flore: radice nititur longa, tenui, infirma, rubescente: gignitur in asperis.* Fo*lia in vino pota partus extrahunt.* Prægnãs *si eam supergrediatur, abortum facere dicitur.*

* οἱ δὲ ἄσμαλα. οἱ δὲ φλονῖτιν. οἱ δὲ ὀνόνιν καλοῦσι.

Nymphæa. CAP. CXXVI.

N*Ymphæa nascitur in paludibus & stagnantibus aquis folijs fabæ* Aegyptiæ, *minoribus, & longioribus, alijs in summa aqua, alijs demersis pluribus ex radice eadem prodeuntibus: flore lilio simili, albo, & in medio crocos habente: cum defloruerit, vt rotundum malum, aut papaueris caput, extuberat: nigro semine, denso & lato,*

Nunc Nenuphar,

lato, lenti gustus: caulis est læuis, niger, minimè crassus, Aegyptiæ fabæ cognatus: radix nigra, scabra, clauæ similis, quæ autumno secatur. Sicca cum vino pota cœliacis, dysentericisq; auxiliatur & lienem absumit. Radix stomachi ac vesicæ doloribus illinitur, vitiligines ex aqua emendat: imposita cũ pice, alopecijs medetur. Eadem contra veneris insomnia bibitur: siquidem ea prorsus adimit, pota aßiduè aliquot diebus, genitaleq; infirmat. Idem semen potum efficit. Nymphææ nomen sibi vẽdicasse videtur, quoniam aquosa amet. Plurima inueniuntur in Elide, in Anygro amne, & in Bœotiæ Aliarto. Est & altera nymphæa, cuius flos blephara dicitur, folijs antè dictæ, radice alba, scabra, flore luteo, nitente, rosæ simili. Huius semen & radix, contra fœminarũ profluuia efficaciter ex vino bibuntur. Nascitur in Thessalia, amne Peneo.

Androsaces. CAP. CXXVII.

Androsaces herba est amara, tenues spargens iuncos, sine folijs, folliculos in capitulis habens, in quibus semen continetur: gignitur in Syriæ maritimis. Ea drachmis duabus in vino pota, copiosam hydropicis vrinam ciet. Idem effectus est semini poto, & herbæ decocto: podagris vtiliter illinitur.

Ceterach officinis.

Asplenum. CAP. CXXVIII.

Asplenum, aliqui scolopendrion vocant, alij asplenion, alij Hemionium, folijs est multis,

scol

*scolopendræ animali similibus, ab radice vna prodeuntibus. Nascitur in parietibus, saxisq; siliceis, & opacis: nec caulem, nec florem, nec semen habet. folia * filiculæ modo diuiditur, subter flauescẽtia hirsutaq;, supernè viridia. Vim hanc habent folia in aceto feruefacta, vt per dies quadraginta pota, lienem absumant: quibus etiam contritis lienem ex vino illini oportet. Stranguriæ, & regio morbo prodest, singultum sedat, calculos in vesica comminuit. Conceptum adimere creditur, per sese aut cum muli liene appensa. Tradunt noctu, silente luna, huius rei gratia effodiendam.* *Polipod[ij]

ANNOTATIO.

Ruellio et Fuchsio lingua ceruina nũc appellata: quam alij, minus rectè fortaſsis, Phyllitida suspicantur, de qua supra Capite CII.

Hemionitis. CAP. CXXIX.

Hemionitis, quã aliqui splenion vocãt, foliũ emittis dracunculi, lunæ modo incuruum: radicibus cohæret multis, tenuibus: nunquã flores, neque semen, neq; caulẽ gignit: in petrosis nascẽs, austero sapore. Ea ex aceto pota lienem absumit.

Antyllis. CAP. CXXX.

Antyllis duplex est: quædam enim lenti simillima, folijs mollibus, rectis ramulis, palmi altitudine: radice parua, tenui. Nascitur in salsis terris, & à sole illustratis, non insulso gu-

*stu. Altera est foliis ramulisq; *aiugæ similis, hirsu tioribus tamē, breuioribus, & asperioribus, flore purpureo, odoris admodū grauis: radice cichorij.* Po*ta drachmis quatuor vrinæ difficultati, renibusq; plurimum prodest.* Tritæ, *vuluæ pituitas emolliūt, cum rosaceo, & lacte impositæ, vulneribus medentur.* Quæ *autem aiugæ similitudinē refert, præter alia, pota cum aceto mulso comitiales sanat.*

*Chamæ pit. 1.

Anthemis. CAP. CXXXI.

Officinis camomilla Cuius nominum varietas ab interprete omissa est.

A*Nthemidis genera tria, tantum flore distātia: rami dodrantales, fruticosi, alis multis concaui: tenuibus foliolis, paruis, numerosis: rotundis capitulis: floribus in medio aureis, forinsecus orbiculato ambitu candidis, melinis, aut purpureis, magnitudine foliorum rutæ: nascitur in asperis, & iuxta semitas: colligitur vere.* Vim *habent radices, flores & herbæ excalfaciendi, extenuandiq; potu, & insessione, pellunt menstrua, partus, vrinam, calculosq;: aduersus inflationes, & ilei tormenta bibuntur: bilem suffusam expurgāt: iocinerum vitia sanant: decocto earum vesicæ fouentur.* Ex *omnibus his generibus ad calculos efficacissima est, quæ florem purpureum habet, cuius amplitudo maiuscula est: hanc propriè heranthemon vocant.* Ea *cui leucanthemo nomen est, item quæ chrysanthemon dicitur, vehementius vrinam ciunt.* Aegilopijs *illitæ medentur: commanducatæ vlcerum eruptiones in ore, sanant.* Nonnulli *in clyst*

dysteribus ex oleo vtuntur, teruntur q; in farinam, ad abigendos febrium circuitus. Flores & folia recondi debent, & priuatim tusa, in pastillos digeri: radix quoq; siccari, dumq; ingruit necessitas, binæ partes herbæ dari, modo floris aut radicis pars vna, modo contra floris partes duæ & herbæ vna, permutatim duplicato pondere, alternis diebus: bibere autem oportet in vino mulso, diluto.

Parthenium. CAP. CXXXII.

PArthenium, aliqui amaracon vocant, folijs est coriandri, tenuibus: flore per ambitum albo, intus melino, odore subutroso, sapore amaro. Siccatum, cum aceto mulso aut sale potum, non secus atque epithymum, & bilem & pituitam detrahit: suspiriosis prodest & melācholicis. Herba sine flore à calculosis, & anhelatoribus magna vtilitate bibitur. Valet decoctum ad insidendum in duritia vuluarum, & inflammationibus. Illinitur sacro igni, & collectionibus, cum flore. *Vulgò matricaria.*

ANNOTATIO.

Nō sunt sequēdi, qui Cotulā fœtidā vulgò dictā pro hoc obtrudūt. Nā pręter ꝙ quòd folia illius nullā aut saltem paruā cum fœniculo habeant similitudinem, flos eius nō totus luteus (quod in illo tamen requirit) sed per ambitū albus ac intus tantū luteus cōspicit: quod haud dubiè Dioscorides, si Cotula illa ve-

rum esset Buphthalmum, minime, vt nec in Parthenio, Narcisso & Anthemidos prima specie, silētio prætermisisset.

Buphthalmum. CAP. CXXXIII.

Buphthalmon (quidam cachlam vocant) tenues emittit cauliculos, mollesq́; : folia fœniculi: luteum florem, anthemide maiorem, oculi similitudine, vnde nomen traxit: circa oppida nascitur, & in campestribus. Flores cum cerato triti, tumores duritiasq́; discutiūt. Aiunt epotam post exitum à balneis, regio morbo correptis, colorem tractu temporis reddere.

Pæonia. CAP. CXXXIIII.

*Paeonia siue glycyside, Græcis aliquibus penthoron dicit: sunt qui idæos dactylos radicem pæoniā vocāt. Caulis altitudine sesquipedis adolescit, comitātibus multis stolonibus. Huius duo genera: mas, folia iuglādis habet: in fœmina verò smyrnij more diuidūtur. Summo caule siliquas emittit, veluti * græcas nuces: in quibus, quum dehiscunt, multa granula rubra, acinis punicorū similia, inueniuntur, et in medio nigra, quinq; aut sex, purpurea. Radix maris [tenuis] digitali crassitudine, et palmi lōgitudine, gustu adstringēs, alba: fœminæ radicibus ceu glādes circiter septem aut octo inhærēt, vt in hastula regia. Fœminis à partu non purgatis sicca radix datur: ciet menses nucis græcæ magnitudine potà: sic ventris doloribus cum vino*

*Amygdalas intellige.

auxiliatur. Valet contra regium morbum, & renum. oc vesicæ dolores. Decocta in vino aluum sistit. Rubra grana rubenteis menses sistunt, decem vel duodecim pota in vino austero & nigro: stomachicis & erosionibus ea esse prodest: à pueris pota, initia calculorum eximunt. Grana nigra auxiliantur suppreßionibus nocturnis, vuluæ strangulationibus, & matricis doloribus, quindecim numero pota, in aqua mulsa, aut vino. Nascitur in altißimis montibus & præruptis.

Lithospermum. CAP. CXXXV.

Lithospermon à seminis duritia nomen accepit: foliis est oleæ longioribus, & latioribus, mollioribus: iacent humi, quæ ab radice exiliunt: ramulis rectis, tenuibus, firmis, craßitudine acuti iunci, lignosis, in quorum cacumine bifidi exortus, cauliculorum speciem exhibent: foliis longis, inter quæ paruum semen, rotundum, erui magnitudine, duritia lapidea. Nascitur in asperis & æditis locis. Vim hanc habet, vt semine cum vino albo poto calculos frangat, pellatq; vrinam. Vulgò milium solis.

Phalaris. CAP. CXXXVI.

Phalaris cauliculos emittit Zeæ culmus similes, à minutis ac nullius vsus radicibus, multos, duûm palmorũ, geniculis cinctos, graciliores tamẽ ac dulces: semen candidum, oblongũ, milij magnitudine. Tunditur, & in aqua aut vino succus ad vesicæ cruciatus vtilißimè bibitur. Semen cochlearis

mensura potum, ad eadem efficax est.

Rubia. CAP. CXXXVII.

Hodie Rubia tinctorum.

* ἢ ἐρευθέδανον. ἔνιοι δὲ τεύθριον καλοῦσι.

* ὡς ἐν θαϐάνῃ τῆς γαλιλαίας.

*ERythrodanum * radix rubra est, qua tingũtur lanæ. Vna sponte prouenit, altera seritur, *ut in Thebana Galliæ, et Rauenna Italiæ: in Caria inter oleas, ut in aruis, solo creditur. Hanc non sine quæstu serunt: nanq; maximum ex ea sentiunt prouentum. Asperi caules & quadranguli, longi, aparinæ non dißimiles, robustiores, & multo prorsus maiores: folijs per interualla certa circũ articulos, stellatim decussatis. Semen eius rotundũ, inter initia viride, mox rubrum, postea cum ematuruit, nigrũ: radix tenuis, longa, rubra. Vrinã ciet: qua de causa regio morbo opitulatur, pota cũ aqua mulsa: item ischiadicis, & resolutis. Crassam copiosamq; vrinam pellit, nonnunquam & sanguinem: bibentes tamen quotidie lauari oportet, & excrementorum quæ redduntur differentiã spectare. Aduersus serpentium morsus, ramulos cum folijs vino bibere prodest. Semen ex aceto potum, lienem absumit. Imposita radix trahit partus, menses, secundasq;. Albæ vitiligini, illita ex aceto medetur.*

Lonchitis. CAP. CXXXVIII.

LOnchitis folia habet porri, latiora, rubentia, plurima, ad radicem circunfracta, veluti in terram procumbentia, pauca in caule, in quo flores, ceu galericuli, hiantibus comicis personis similes, nigri, & è rictu albam exerentes velut linguam,

guam, quæ ad labrũ inferius spectet: semen inuolucris clausum lanceæ simile, triangulũ: vnde sibi cognomentũ arrogauit: radix dauci. Nascitur in sitientibus, & asperis. Radix ex vino pota vrinam ciet. Altera est lonchitis, quam aliqui asperã lonchitin dicunt: folia scolopendrij emittit, sed asperiora maioraq́;, ac multo magis diuisa. Vulneribus mirũ in modum prodest, in eisq́; inflammationes excitari non patitur. Pota ex aceto lienem absumit.

Althæa. CAP. CXXXIX.

Althæa, quam alij thiscum vocant, in syluestrium maluarum genere est, cui folia vt cyclamino, rotunda, lanugine canescunt: flore rosaceo: bicubitali caule: radice lenta, intus alba. *Vulgò Bismalua, & maluauiscus.*

✳ Althæa appellatur, quod inter primas sit vtilis, & pluribus polleat remedijs. Decocta enim in vino aut aqua mulsa, & per se cùm imponitur tusa, efficax est contra vulnera: item ad strumas, parotidas, abscessus, mammarum inflammationes, fracta sedis, inflationes, neruorum rigores: siquidem discutit, & excoquit, rumpit, & ad cicatricem perducit. Cocta, vt dictum est, adiecto suillo adipe, aut anserino, terebinthináve, vt malagmatis lentor fiat, facit ad vuluæ inflammationes, præclusionésque, in pessis subdita. Decoctum eodem fungitur munere: onera vuluæ, reliquiasq́; à partu extrahit. decoctæ ✳ succus ex vino potus, succurrit vrinæ difficultati, calculosorum cruditati- *✳ Ab ἀλθαίνω. quod mederi significat.* *✳ ῥίζης.*

bus, dysentericis, ischiadicis, tremulis, ruptis: dentiũ mulcet dolorem, cum aceto decocta, colluto inde ore. Viride *semen siccumq́; tritum, vitiligines in sale * perunctas emendat: eodem cum oleo & aceto peruncti, à venenatis non feriuntur.* Valet *cõtra dysenteriam, & sanguinis reiectiones, aluiq́; profluuium.* In *posca aut vino decoctum bibitur, contra omnes vesparum, apum, similiumq́; aculeatos ictus.* Folio *cum olei momento, morsibus, & igni ambustis illinuntur.* Constat *aquam, trita radice addita, sub diuo addensari.*

*σὺν ὄξει.

Alcea. CAP. CXL.

Herba Simeonis vulgò.

ALcea *sylue strium maluarum generi aßignatur: folia habet diuisa, verbenacæ proxima: caules treis aut quatuor, cortice cannabino vestitos: florẽ rosæ, paruũ: radices albas, latas, quinq; aut sex, cum plurimum cubitales: quæ cũ vino aut aqua potæ, dysentericis ruptisq́; medentur.*

Cannabis. CAP. CXLI.

CAnnabis *satiua planta magni in vita vsus ad robustißimos funes factitandos: folijs fraxini, graui odore: caulibus proceris, inanibus: semine rotundo, quod largiore cibo genituram extinguit.* Succus *ex ea recente, conuenienter aurium doloribus instillatur.* * Syluestris *cannabis virgas fert althææ similes, minores, nigriores, & asperiores, cubiti altitudinem æquantes: folio satiuæ, nigriore & asperiore: flore lychnidis, subrubro:*

*Fortè eupatorium vulgatũ.

bro: semine & radice althææ. Decocta radix, illitu inflammationes mulcet, tumores discutit, tofos articulorum dissipat. Huius cortex *torquendis funibus accommodatus.*

Anagyris. CAP. CXLII.

A*Nagyris * frutex est arboris instar, perquàm grauis odore: folijs *agni, virgisq́; flore braßicæ: semẽ in siliquis nõ breuibus gignit, subrotundũ, firmum, versicolori facie, simile renibus, quod durescit vua maturescẽte.* Tenera folia trita *tumores illitu reprimũt si partus hæreat, et secũdæ mensesq́; morentur, drachmæ pondere bibuntur in passo: sic & suspiriosis dantur, & cõtra capitis dolores in vino. Difficulter parientibus adalligantur, ita vt à partu statim auferantur.* Radicis cortex *concoquendis discutiendisq́; adhibetur.* Semen com*manducatum vomitiones vehementer ciet.*

οἱ δὲ ἀνάγυρον. οἱ δὲ ἄκοπον καλοῦσι.

**vitiois.*

Cepæa. CAP. CXLIII.

C*Epæa portulacæ similis est, sed nigriora habet folia, & radicem tenuem.* Folia *in vino pota, vrinæ stillicidio, & vesicæ scabie laborantibus, opitulantur: maximè id præstat, si cum decocto radicum asparagi eius, quem myacanthon, hoc est, corrudam vocant, bibatur.*

Vulgò plãtago aquatica.

Alisma. CAP. CXLIIII.

A*Lisma, *alij damasonion appellant: folia ei plantaginis, nisi angustiora essent, * laciniosa, conuexaq́; in terram: caule simplici, tenui,*

* Vox ex Plinio adiecta.

cubito altiore: capitulis thyrsi: flore tenui, candido, pallescēte: radicibus tenuibus, vt veratri nigri, acribus, odoratis, modicè pinguibus: aquosos amat tractus. Radix, *si drachma vna aut altera bibatur, his conuenit, qui leporem marinum deuorarunt, aut à rubetis ranis demorsi sunt, aut opium hauserunt: torminibus atque dysenteriæ, per se, aut cum pari modo seminis dauci, potus datur.* Conuulsis, *& cōtra vitia vuluæ prodest.* Herba *sistit aluum, menstrua pellit, tumores illita mitigat.*

Onobrychis. CAP. CXLV.

O*Nobrychis, folia habet lentis, longiora paulò: caulem dodrantalem: florem puniceum: radicem paruam: nascitur in vliginosis & incultis.* Herba *suapte vi, si trita illinatur, tubercula dissipat: cum vino pota, stranguriꝫ sanat: illita ex oleo, sudores mouet.*

Hypericum. CAP. CXLVI.

Nostra Perforata. H*Ypericum alij androsæmon, alij corion, alij chamæpityn appellant, quoniā semen odore resinā imitatur: surculaceo frutice, dodrātali, subrubro, folio rutæ: flore luteo, qui digitis tritus sanguineum succum remittit, qua ex causa androsæmon cognominatur: subhirsuta siliqua, & in rotundo oblonga, hordei magnitudine: semine intus nigro, resinosi odoris: gignitur locis cultis & asperis.* Vrinam ciet, menstrua *pellit appositū:* tertianis, quartanisq; *cum vino potum liberat.* Semen

quad

quadraginta diebus haustum, ischiadicis medetur. Folia cum semine illita, ambusta sanant.

Ascyron. CAP. CXLVII.

Ascyrum, siue ascyroides, hyperici genus est, magnitudine distans, fruticosius, maiores habens ramos, surculosiores, rubentesq́; : folia tenuia: flores luteos, & fructum resinosum, hyperico nō absimilem: cuius attritu digiti ferè cruentantur, qua de causa androsæmum vocauere. Vsus seminis ad ischiadicos, potum in hydromelitis sextario nā biliosa recrementa amplissimè detrahit: sed assiduè dare oportet, donec sanitati restituantur. Illinitur & ambustis efficaciter.

ANNOTATIO.

*Vinoso succo.] Marcellus sanguineo vertit, qui non vt Ruellius οἰνώδη, sed potius αἱματώδη, vti capite de hyperico, legisse videtur: quæ fortè lectio magis genuina. Nā & Plinius lib. 27. cap. 4. Androsæmi comam tritam sanguineo succo manare, tradidit.

Androsæmum. CAP. CXLVIII.

*Androsæmon ab hyperico, ascyroq́; differt, quòd frutícet ramulis surculosis, ac tenuibus: rubentibus virgis: & folijs rutæ, triplo aut quadruplo maioribus, quæ trita *vinoso succo manant: complureis alas habet in cacumine, vtrinque expansas, pinnatasq́; : circa quas, flores pu-*

silli,

filli, lutei: & in calyculis semē papaueris nigri, insigne lineis. Huius comæ tritæ resinosum odorē reddunt. Semen tritū drachmis duabus potum, biliosa alui excremēta pellit: ischiadicis maximè medetur: sed à purgatiōe aquā exorbere oportet. Herba ambustis illita medetur, vulneribus sanguinē cohibet.

Coris. CAP. CXLIX.

Coris, quod aliqui hypericon vocant, frutex est folio ericæ, rubro, pinguiore, ac minore, non altior dodrante, suauis, odoratus, acris. Potum semen menses trahit, & vrinas: contra phalangiorum morsus, ischiadicos, & opisthotonicos ex vino potum auxilio est: horroribus ex pipere, sed opisthotonicis ex oleo, aptissimè illinitur. Radix vino decocta potaq́;, defectis opem ferre creditur: sed laborantem inter potandum quamoptimè cooperiri licet: si quidem corpus totum desudabit, ex quare pristinam agilitatem recuperabit.

Aiuga, siue chamæpitys. CAP. CL.

Vulgò Iua arthritica

* ὑπόκυρτος. i. sub curua.

* πυκνὰ, id est, frequentibus.

*Aiuga herba in terra repens: & incuruæ similis: foliis semperuiui minoris, multo tenuioribus, hirsutis & pinguioribus, circum ramos * densis, odore pinus: flore tenui, luteo, vel candido: radice cichorij. Folia septem diebus in vino pota, regio morbo medentur: & quadraginta diebus ex hydromelite, ischiadicos sanant: dantur peculiariter vrinæ difficultatibus, iocineris, & renum vitijs: torminosis prosunt. Ea apud Heracle*

cleam Ponticam, perinde atque antidoto cōtra aconitum vtuntur, libentes decoctum. Ad antedicta illinitur. cum polenta iure decocti subacta: trita in farinam & cū fico in pilulis sumpta, aluum emollit: excepta melle, cū æris squama & resina deijcit: apposita ex melle, vuluæ vitia extrahit: mammarum duritias discutit: vulnera glutinat: vlcera quæ serpunt, cum melle illita, cohibet. Alterum *est genus aiugæ, cubitalibus ramis, in anchoræ speciem incuruatis, prætenuibus, coma supradictæ: flore candido: semine nigro: hæc etiam pinum redolet.* Tertia *mas nominatur, paruula, folijs exilibus, albis, pilosis: caule aspero, candido: luteis flosculis, semine iuxta alas.* Resipit *& hæc pinum.* Hæ *duæ vim superioris obtinent, sed non vsqueadeò efficacem.*

TERTII LIBRI FINIS.

DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE *Medicinali materia,* *Liber IIII.*

Ioanne RVELLIO Sueßionenſi interprete.

TRibus antè libris, amantißime Aree, tradidimus odoramenta, olea, arbores, vnguenta, animalia, frumẽta, olera, radices, ſuccos, herbas, ſeminaq́;. In hoc autem quarto diſſeremus de radicibus, & eis quæ reſtant herbis.

Betonica. CAP. I.

CEſtron pſychotrophon vocitatur, quoniam frigidis locis inueniatur. Latini betonicam appellant. Herba eſt, caulem ferens tenuem, cubiti altitudine, aut maiorem, quadratum: folia quercus, mollia, longa, in ambitu diuiſa, odorata, prope radicem maiora: in ſummis caulibus, ſemen veluti ſatureiæ ſpicatum ineſt. Decerpta huius folia ſiccantur, plurimos ad vſus. Radicibus nititur, vt veratri, tenuibus. Quæ ex hydromelite in potu, pituitoſam vomitionem euocant. Folia dari debent ruptis, conuulſis, mulieribus

bus vuluæ malo opportunis, & ad laxandos vteri strangulatus, denarij pondere cū hydromelite: tres in vini sextario drachmæ, contra serpentium morsus ebibuntur. Herba *magna vtilitate illatis à serpente vulneribus illinitur: aduersus etiam venena drachma ex vino pota conuenit: præsumpta ea, si venenum hauriatur, nihil nocebit: vrinā ciet: aluū subducit: medetur comitialibus & insanis, pota ex aqua: & iocineris lienisq; vitijs, drachmæ pōdere in aceto mulso, concoctionem adiuuat, si quis eam fabæ magnitudine secundum cœnam cū melle cocto deuorarit: modo consimili acida ructantibus propinatur.* S*tomachicis eam manducare & succum deuorare proderit, si postea dilutum vinum sorbeatur.* D*atur sanguinem excreantibus, tribus obolis, cum diluti vini egelidi cyatho: ischiadicis, renum & vesicæ doloribus, ex aqua: aquæ intercutem binis drachmis ex hydromelite, si febricitant: sin aliter, ex mulso: regio morbo laborātes recreat, menses pellit, drachmæ pondere cum vino pota: aluum purgant drachmæ quatuor potæ, in hydromelitis decem cyathis. facit cum melle ad tabem & purulentam excreationem.* F*olia sicca tritaq; fictili vase reconduntur.*

Britanica. CAP. II.

B*Ritanica aut vetonica, folia habet sylvestris lapathi, sed nigriora, & pilosiora, gustu adstringentia: radicem tenuem & breuem:*

cau

caulem paruum emittit. Folijs exprimitur succus, qui igni aut sole cogitur. Vim habet adstringentẽ, priuatim depascentibus oris & tonsillarum vlceribus accõmodatam. Valet etiam ad reliqua, quibus adstrictione est opus.

Lysimachia. CAP III.

LYsimachia, quã aliqui lytron appellãt, caules emittit cubitales altioresve, fruticosos, tenues, prodeũtibus geniculatim folijs, tenuibus, salicis figura, gustu adstringentibus: flore ruso, aut aureo: gignitur in aquosis & palustribus. Foliorũ succus adstringente sua vi sanguinis reiectionem supprimit, dysentericis potui datur, aut infunditur: mensium abundantiã sistit, in pesso: sanguinis profluuio subuenit, si nares ea herba obturentur: vulnerũ cruorẽ cohibet: acerrimũ nidorẽ suffita reddit: qua de causa serpentes fugat, & muscas interficit.

Sanguinaria, ceu polygonum. CAP. IIII.

Nũc Centinodia.

POlygonum mas ramos habet teneros & exiles, copiosos, geniculis cinctos, qui per terram, vt gramen, repunt: folia rutæ, sed molliora longioraq́; semine sub omnibus folijs turgescente: vnde marem appellari volunt: flos ei candidus: aut puniceus. Vis epoti succi est, spissare, ac refrigerare: prodest cruentæ excreationi, cholerae, alui fluxionibus, & vrinæ stillicidio: nam vrinam apertè ciet. Cum vino potus, contra serpentium mor-

sus

*sus auxiliatur, daturq; in febribus per horam ante significationes: fœminarum profluuia impositu sistit: idem succus purulentis auribus * instillatur. Facit eximiè ad genitalium vlcera, cum vino, adiecto melle, decoctus. Stomachi feruori, sanguinis reiectionibus, vlceribus quæ serpunt, ignibus sacris, collectionibus, tumoribus, & recentibus vulneribus folia illinuntur. Sanguinaria fœmina fruticat vno caule, arundini tenero, simili, densis geniculis, & in se tubarum modo farctis: articulos in orbem cingunt apices, foliolis piceæ similes. Radicis nullus vsus: nascitur in riguis. Huic quoq; spissandi reffrigerandiq; natura, ad eadem valens, sed inefficacior.*

ϗ πρὸς ὦταλγίας.

Polygonatum. CAP. V.

POlygonatum nascitur in montibus, frutice cubito altiore: folijs lauri, latioribus, & læuioribus, sapore mali cotonei, aut punici, cũ quadam adstrictione: flores per singulos foliorum exortus promit, candidos, folijs numerosiores, incœpta à radice supputatione: radicem habet albam, mollem, longam, crebro geniculatam, densam, graueolentem, digitum craßitudine æquantem: quæ vulneribus efficaciter illinitur. Quinetiã maculas in facie delet.

Vulgò sigillum Salomonis.

Clematis. CAP. VI.

CLematis humi serpit. læto, pinguiq; solo prouenit, viticulas spargens craßitudine iunci exiguas: folio lauri figura & colore, multo mino-

Est quã Latini Vincã peruincam vocant.

ra. Ea cum caulibus in vino pota, alui profluuia & dysenterias sedant; subdita in pesso cum lacte & rosaceo, aut cyprino, cruciatibus vuluæ meden tur. Dolores dentium commanducata finit: imposita serpentium morsibus, iuuamentum præstat. Fertur etiam contra aspidum ictus ex aceto pota opitulari. Gignitur in terrenis. Est & altera clematis, quæ viticulosum emittit ramulum, rubescentem, lentum: folium gustu admodum acre, ac exulcerans: repit per arbores, vt smilax. Semen tritum, pituitam bilemq; detrahit, in aqua aut hydromelite potum. Folia eius illita lepras purgant. Cum lepidio conditur ad cibos.

Flămula Vulgò.

Polemonia. CAP. VII.

POlemoniam alij philæteriam, Cappadoces chiliodynamin appellant, ramis exilibus, vtrinq; pinnatis: folijs paulò quàm rutæ maioribus, ac longioribus, calaminthæ aut* sanguinariæ proximis, quibus in summis velut corymbi dependent, nigro semine: radice cubitali, albicante, * radiculæ simili: nascitur in montosis & asperis. Bibitur in vino radix contra serpentes & dysenteriam, & ex aqua aduersus vrinæ difficultatem, & coxendicum cruciatus. Datur ex aceto drachmæ pondere lienosis. Eadem scorpionis plagæ alligatur. Tradunt, eum, qui radicem gustauerit, à scorpione non feriri: eumq; si ictus sit, nihil molestiæ passurum. Dentium dolorem mansa mitigat.

*Polygoni

* Struthio

ANNOTATIO.

*Flores lutei.] Ne moueâre sicubi fortè, vt nos plerisq; locis, candidis floribus cõspexeris: solẽt enim pro loci varietate in vna eademq; herba flores non rarò commutari: id quod Dioscorides etiam in Atractylide, ac multis aliis plantis fatetur.

Symphytum, siue alus.

CAP. VIII.

*Symphyton petræon, id est, alus, nascitur in petris, ramis tenuibus, paruis, origano similibus: capitulis thymi: *surculosum totum, odoratum, gustu dulce, saliuam ciens: longa radice, subrufa, digitali crassitudine.* Decoctum *in aqua mulsa & potum pulmonis vitia purgat: sanguinem reiicientibus, & renum malis, ex aqua datur: ad dysenteriam, rubraq́ fœminarum profluuia, in vino decoctum: ad conuulsa verò & rupta, ex aceto mulso bibitur. Quin & commanducatũ sitim sedat, faucibus asperis subuenit, vulnera recentia enterocelasq́ue conglutinat, & illitu cohibet. Carnes autẽ cũ symphyto decoctæ coalescunt. Est & alterũ symphyton, quod aliqui pecton vocãt: id caulem emittit bicubitalẽ, aut maiorem, crassum, leuem, angulosum, vt sonchi inanem, circa quẽ breui interuacante spatio, folia exeunt angusta, buglosso proxima, oblonga, hirsuta: caule secundum angulos quosdam striato: foliis tenuibus ex alarum sinu prodeunti-*

*Ita Plin. *Græcus* ξυλῶδες, *id est, lignosum.*

Nunc Consolida maior.

*bus, in quibus * flores lutei, & circa caulem velut verbasci semina emicant. Tam caulis quàm folia, aspera lanugine horrent, tactuq; pruritum concitant: radices demittuntur furis nigræ, intus candidæ, viscosæ: quarũ est vsus. Tritæ & potæ cruentis excreationibus, ruptisq; proficiũt: recentia vulnera illitæ conglutinãt: carnes quoq;, si concoquantur, cogunt additæ: inflammationibus, præsertim sedis, cum senecionis folijs, vtiliter illinuntur.*

Holostium. CAP. IX.

HOlostion herba est pusilla, tribus quatuórve digitis supereminens extra terram, folijs viticulisq; coronopo aut gramini proximis, gustu adstringẽtibus: radice alba, prætenui vsq; in capillamenti speciẽ, longitudine quatuor digitorũ: nascitur in collibus terrenis. Vsus eius ad rupta, in vino potæ: nã & carnes cogũtur, decoctionibus addita.

Stœbe. CAP. X.

STœbe vulgaris est notitiæ: cuius semen & folia stringunt: quapropter decoctum dysentericis infunditur: auribus quoque purulentis instillatur. Illita folia oculis ab ictu cruentis prosunt, & erumpentis sanguinis impetus cohibent.

Clymenum. CAP. XI.

CLymenum caulem fert fabæ, quadratum: folia plantaginis, folliculis supra caulem in sese inflexis, vt in iride, & polyporũ cirrhis. Probatissimum est è montibus. E frutice toto cum radice

dice succus exprimitur, qui ad sanguinis reiectiones, in potu efficax est: cœliacos, rubraq; fœminarum profluuia, refrigerando infrænat: sanguinem naribus erumpentem supprimit. Trita folia, aut siliquæ recentibus vulneribus impositæ, ea ad cicatricem perducunt.

Periclymenum. CAP. XII.

PEriclymenon, simplex fruticat, ex interuallis parua folia habens, ipsum amplectentia, subcandida, hederacea: inter folia surculi exeunt, in quibus baccæ, hederæ similes: flos fabæ candidus, aliquantum rotundus, & quasi in folium procumbens: semen durum, & quod difficile euellatur: radice rotunda, crassa. Nascitur in aruis ac sepibus, conuoluens se adminiculis, propter assidentibus. Semē eius postquam ematuruit collectum, & in vmbra siccatum, si drachmæ pondere detur in vino, quadragenis diebus, lienem absumit, lassitudinem discutit: sed vrinam ciet, statim à sexto die cruentam. Orthopnœæ, & singultui prodest: partū accelerat. Folia sunt eisdem viribus prædita, quæ tricenis septenis diebus epota, sterilitatem facere produntur: perunctis ex oleo, febrium algores abigunt. Vulgò Caprifoliū, et Matrisylua.

Tribulus. CAP. XIII.

TRibuli genus vnum terrestre, folijs ad effigiem portulacæ, tenuioribus, viticulis in terra stratis: spinis secundum folia rigidis, præduris: iuxta amnes & rudera nascitur. Est & alterum

genus, aquis familiare, quod in fluminibus natum comam exerit, aculeos condens: folijs latis, & pediculo longo: caule parte summa, quàm ima crassiori. adsunt ei & capillamēta quædam spicacea: semen durum, ab altero nō abhorrens. Vterq; refrigerantis & inspissantis est naturæ: ideò inflammationes omneis cataplasmate adiuuat. Vlcera in ore erumpentia, putredines, gingiuas, tonsillasq; persanat. Succus ex his colligitur, ad oculorum medicinas. Semen dum recens bibitur, calculosis iuuamentum affert. Drachma terrestris tribuli pota, illitáve, ictos à vipera recreat: contra venena cum vino aptißimè bibitur. Decoctum eius sparsum pulices necat. Thraces qui ad Strymona amnem habitant, virenti tribulo equos saginant, & è dulci semine & esculento panem, quo vescuntur, faciunt.

Limonium. CAP. XIIII.

Limonion, folia habet betæ, tenuiora & longiora, decem, sæpe plura: caulem tenuem, rectum, lilio æqualem, seminibus rubris scatentem, quæ gustata adstringunt. Semen tritum, & ex vino acetabuli mensura potum, dysentericis cœliacisq; prodest: rubra fœminarum profluuia sistit. Nascitur in pratis & palustribus.

Lagopus. CAP. XV.

Lagopus herba sistit aluum in vino pota: aut in febri, ex aqua. Eadem inguini allìgatur, in inflammatione. Nascitur in segetibus.

Med

Medium. CAP. XVI.

MEdion in saxis & opacis nascitur: folia habet * iridis: caulem tricubitalem, & in eo florem grandem, purpureum, rotũdum: semine cnici, minuto: radicem dodrantalem, crassitudine baculi, gustu acerbo. Quæ trita in farinã, & ex melle decocta, rubros menses fœminarum sistit, eclegmate per aliquot dies sumpto. Semen in vino potũ, menstrua pellit. *Alij scribunt cnidis.

Epimedium. CAP. XVII.

EPimedium, caulis est non magnus, hederæ folijs, denis atq; duodenis, neq; florem, neq; fructum ferens: radice tenui, nigra, graui odore, gustu fatuo: nascitur in humidis. Folia cũ oleo trita, imposito cataplasmate, mammas increscere non sinũt. Radix conceptum adimit. Folia trita quinis drachmis, post menstruas purgationes, quinq; diebus in vino pota, præstant mulieribus ne concipiant.

Gladiolus. CAP. XVIII.

XYphion, alij phasganon, alij macharonion, Romani gladiolum, vocant: nomen inde accepit, quod folium gladij præbeat speciem. Iridi simile erat, nisi minus & angustius videretur, & gladij modo mucronatum, neruosumq;. In caulem exit cubitalem, in quo purpurei flores, in ordinem digesti, inter se distant: rotundo semine: radicibus geminis, vna pusillorum bulborum modo, super alteram insidente, quarum inferior gracilis est, su-

perna vberior: nascitur in aruis. Superior cũ thure illita, admisto vino, spicula & aculeos è corpore extrahit: panos cum lolij farina & hydromelite discutit: qua de re huiusmodi emplastris inseri solet. Menses imposita trahit. Superiori radice ex vino pota, venerẽ stimulari, & inferiore sumpta sterilescere tradunt. Superiorem quoq; vtiliter infantium enterocelis, cum aqua potui dare præcipiunt.

Sparganium. CAP. XIX.

SPar*ganion, aliqui xiphidion vocant: folia habet gladioli, sed arctiora, & in terram magis procumbentia: in summo caule veluti pilulæ prominent, in quibus semen. Contra serpentis venena, radix cum vino datur.*

Xyris. CAP. XX.

XYr*is, folia habet iridis, latiora, & in cacumine mucronata: quorũ medio caulis erumpit, satis crassus, cubitalis, ex quo siliquæ triãgulares dependent: in quibus purpureus flos, in medio puniceus: semẽ in folliculis, simile fabis, rotundũ, rubrũ, acre: radix lõga, geniculata, rufa. Cõtra capitis vulnera, fractaq; efficax est: aculeos & spicula omnia citra molestiã extrahit, adiecta floris æris tertia parte, et radicis cẽtaurij ac mellis quinta: tumoribus et collectionibus illita cũ aceto medetur. Radix ex passo bibitur, ad cõuulsa, rupta, coxendicũ dolores, stranguriãs et alui profluuia. Semẽ tribus obolis potũ, vrinã vehemẽtius impellit: & cũ aceto, lienẽ absumit.*

Anchusa. CAP. XXI.

ANchusa, quæ alio nomine calys, aut onoclea appellatur, folia habet lactucæ in acumen fastigiata, hirsuta, aspera, nigra, multa, ab radice quoquouersum humi sparsa, spinis horrida: radici craßitudo digitalis, quæ æstate prouenit, ac manus inficit sanguineo colore: læto sole nascitur. Radix adstringit: ad ambusta & vetera vlcera, ex oleo & cera efficax est: igni sacro cum polẽta medetur: lepris & vitiliginibus illinitur ex aceto: partus extrahit, vuluæ indita. Eius decoctũ renũ vitijs, lieni, & bile suffusis datur: & si febris sit, ex aqua mulsa. Sistunt aluũ folia in vino pota. Radice pigmentarij vtuntur ad vnguentorũ spißamenta. Est & altera, quam aliqui alcibiadion, aut onochiles appellarũt. Hæc à priore distat, quòd minora habeat folia, sed simili modo aspera: ramulos exiles, in quibus flos purpureus in puniceũ vergens conspicitur: radices rubræ, prælongæ, quæ meßibus sanguinem succum fundunt: in sabulosis nascitur. Vis ei folijsq; inest, quæ contra virus cùm reliquorum serpentiũ, tum maximè viperarũ, auxilietur, siue cibo, siue potu, siue alligatu: nam si quisquam mandẽs, in serpẽtis os inspuat, eum necabit. Est & alia huic haud dißimilis, semine puniceo, minore. Cuius semen manducatum, si in serpentis fauces inspuatur, eam interficiet. Radix acetabuli mensura cum hyssopo & nasturtio pota, latas ventris tineas excutit.

Lycopsis. CAP. XXII.

Lycopsis, quæ & anchusa à nonnullis vocatur, folijs lactucæ, longioribus, asperioribus, latioribusq́;, crassis, ad radicis caput recidentibus: caule longo, recto, scabro, hirsutis adnatis, multis, cubitalibus: flore in ijs paruo purpurascẽte: radice rubra, & adstringente: nascitur in campestribus. Cum oleo radix illita, vulneribus medetur: & cum farina hordeacea, ignibus sacris: sudores peruncta mouet, adiecto oleo.

Echium. CAP. XXIII.

Vulgò lingua hircina.

Echion, folia habet prælonga, aspera, aliquantum tenuia, anchusæ proxima, minora tamen, subrubra, & pinguia, spinulis tenuibus horridula: cauliculos exiles, numerosos: minutaq́; vtroque latere folia, expansa, pinnataq́;, nigra, in summo caule breuiora: flores secũdum folia purpureos, in quibus semina capiti viperarum similia insunt: radix nigricat, digito tenuior. Quæ non percussis modò à serpentibus ex vino prodest, sed eos qui antea biberint, feriri non patitur. Folia & semen idem præstant munus. Lumborum dolores sedat, in vino aut sorbitione sumpta, & lac extrahit.

Ocimastrum. CAP. XXIIII.

* Melãthij

*Ocimoides, Latini ocimastrum vocant, folia fert ocimi, & ramos dodrantales, hirsutos: siliquas hyoscyamo similes, semine, vt * gith, nigro prægnantes.* Vim habet semen in vino potum,

qua

qua viperarum cæterarumq; serpentium morsibus medeatur. Datur *ischiadicis cum melle, vino, myrrha, et pipere.* Radice *nititur tenui & superuacua.*

Erinus. CAP. XXV.

ERinus *nascitur apud fontes & fluuios, folijs ocymi, sed minoribus, parte superna diuisis, dodrantalibus surculis quinis senisve, flore candido: semine nigro paruo & acerbo: folia & caules* **lacteo succo turgent.* Semen *drachmis duabus, in quatuor mellis cyathis, oblitum oculorum fluxiones cohibet.* Succus *cum sulphure & nitro instilla tus, aurium dolores sedat.* * Sic Plin. In græco simpliciter, Succo.

Gramen. CAP. XXVI.

GRamen *geniculatis serpit ramulis, à quibus radices spargit dulces, articulis præcinctas: folia acuminata, dura, et, vt arũdinis paruæ, lata, in exilitatẽ fastigiantur, eaq; iumẽta & boues pascunt.* Trita *radix illitu vulnera cõglutinat.* Decoctum *eius in potu, torminibus medetur, & vrinæ difficultatibus: calculosa etiã v sicæ excremẽta comminuit.* Est *& arundinaceũ gramen, priore multo maius, quo iumenta necare traditur, præsertim in* Babylone *id quod iuxta vias nascitur.* Quod *in* Parnaso *mõte gignitur, densius fruticat: folijs hederaceis: flore odorato, cãdido: semine paruo, nõ inutili: radicibus quinis aut senis, digitali crassitudine, candidis, mollibus, robustis, ac dulcibus.* Succus *si in vino cum melle pari, & myrrhæ dimidio decoquat*

quatur, adijcianturq́; piperis & thuris tertiæ portiones, probatiſsimũ erit oculorũ medicamentum: id in ærea pyxide recõditur. Decoctũ radicis idem, quod herba, præſtat. Semen vehementius vrinam impellit, aluum vomitionesq́; ſiſtit. Natum in Cilicia gramen, quod incolæ cinnam appellant, boues inflammat, ſi eo virenti ſæpe paſcantur.

Sideritis. CAP. XXVII.

Nunc herba Iudaica, *&* Tetrahil.

SIderitim aliqui heracleam vocant: folia habet marrubij, ſed longiora, ſatis ad frondem quercus aut ſaluiæ accedentia, minora tamen, & aſpera: caules edit quadratos, dodrantem altos, ac quandoq; etiam maiores, non iniucundi guſtus, aliquantumq; ſubſtringentis: in quibus per interſtitia orbiculatæ vertebræ, vt in marrubio, ſpectantur, & ſemen in eis nigrum: naſcitur in petroſis. Illita folia, ſuapte vi, vulnera ſine inflammationis periculo iungunt. Altera ſideritis binûm cubitorum ramulis, exilibus: folio filicis, numeroſo, vtrinq; per oras diuiſo: pediculo longo, prodeuntibus è ſummo alarum ſinu ſurculis, longis, tenuibus: capitulo in cacumine orbiculato, aſperoq́, in quo ſemen continetur, quàm betæ rotundius aliquanto, ac durius. Huius vis, foliorumq́; ad vulnera, præcipua eſt. Sideritin aliam eſſe tradunt, quam Crateuas heracleam vocat, in macerijs, & vineis naſcentem, folijs ab vna radice multis, coriandro ſimilibus, circa coliculos dodrantales, teneros, læues, ſubcandidos atque

ſubr

subrubicundos: flore puniceo, paruo, gustanti amaro, & lento. Huius ea vis est, vt quamuis recenti vulneri imposita, sanguinem supprimat.

Achillea. CAP. XXVIII.

Achillea, quibusdã Achillea sideritis, dodrantales aut maiores gerit scapos, fusorũ effigie, minutulis folijs circundatos, ex obliquo crebras habentibus incisuras sectionibus, coriandro similibus, subfuluo colore lentis, odore multo, non insuaui, verùm medicato: vmbella in cacumine rotunda, floribus candidis [purpureis] & aurum æmulantibus: prouenit læto solo. Trita coma sanguinolenta glutinat, & ab inflammationum periculo tuetur: erumpentem sanguinẽ inhibet, & cruenta vuluæ profluuia, in vellere. Decocto quoq; insident fœminæ fluxione vuluæ laborantes. Ad dysenteriam bibitur.

Rubus. CAP. XXIX.

Rubus, notitiæ vulgaris. Vim habet siccandi, & adstringendi: capillum tingit. Ramorum decoctum, potu aluum sistit, & fœminarũ profluuia: presteris morsui accommodatißimum. Gingiuas firmant, & oris vitijs folia cõmanducata medentur, cohibentq; illita, vlcera quæ serpũt. Vlceribus in capite manantibus, oculisq; procidẽtibus remedio sunt, & condylomatis, & hæmorrhoidibus folia illinuntur. Cardiacis, & stomachi doloribus, trita conuenienter imponuntur. Caules cum folijs tunduntur, exprimiturq; succus, mox sole cogitur,

singul

singulari remedio, contra omnia quæ modo dicta sunt. Mori in rubo nascentis, quam optimè maturi succus, ad oris medicamenta conuenit: sistitur aluus præmaturi cibo, necnon flore in vino poto.

Rubus Idæus. CAP. XXX.

IDæus rubus appellatus est, quoniam copiosus in Ida prouenit. Est autem longè tenerior priore, ac minoribus spinis horrens: quanquam & sine spinis inueniatur. Insuper eadem præstat, quæ supradictus. Cæterum flos eum melle oculorum collectionibus commodissimè illinitur, & ignem sacrum extinguit: stomachicisq́; ex aqua bibendus datur.

Helxine. CAP. XXXI.

HElxine cognomento cissampelos, foliis est hederæ, minoribus: ramulis exilibus, quibus cōplectitur quodcunq; contigerit adminiculum. Nascitur in sepibus, vinetis, & segetibus. Foliorū succus potu deiicit aluum

Elatine. CAP. XXXII.

ELatine folia habet helxinæ, minora, rotundiora, pilosa: tenuibus & dodrantalibus ramulis, quinis sentísve, à radice foliosis, gustu adstringentibus. Nascitur in segetibus & cultis. Oculorum fluxionibus, & inflammationibus auxiliatur, foliis cum polenta tritis, & impositis. Eadem cocta sorbitionibus vsu dysenteriam sistit.

Eupatorium. CAP. XXXIII.

Eup

EVpatorium, fruticosa herba est, vnicum efferens caulem, lignosum, nigricantem, rectum, tenuem, hirsutum, cubitalem, interdum ampliorem: folijs per interualla quinquefolij, aut cannabis potius similibus, quinquepartito aut amplius diuisis, nigricantibus, & ipsis per ambitum serratis: semen medio caule erumpit, pilosum, deorsum spectans, quod siccatum vestibus inhæret. Contrita huius folia, & cum suillo adipe imposita, vlceribus quæ ægrè cicatricem trahunt, medentur. Herba & semen in vino potum, dysenteria, iocineris vitijs, & serpentium ictibus, liberat. Nec qui aberrantes*argemonem hanc appellarint, cum tamen longè alia sit, vti exposuimus.

Est Officinarũ Agrimonia: earũ aũt Eupatorium fortè Cannabis sylueſtris, de qua præcedẽti libro.

*Græcus Artemisiã habet: sed esse, vt nũc vides, argemonẽ legẽdum, ex anemome (de qua libro ij.) nõ obscurè cognoscas.

Quinquefolium. CAP. XXXIIII.

QVinquefolium ramulos fert festucarũ similitudine, tenues, dodrãtales, in quibus semẽ: folia menthæ, quina singulis pediculis, rarò plura, in ambitu serrata: florẽ ex candido pallescentẽ, auri æmulũ Nascitur in riguis, & aquarijs ductibus. Subrubram habet radicem, oblongam, veratro nigro craßiorẽ. Plurimis pollet remedijs. Ius radicis decoctæ ad tertias, si in ore contineatur, dentiũ dolores sedat: putrida oris vlcera, collutione sistit: arteriæ scabritias, gargarizatu læuigat: contra alui profluuia, & dysenterias auxiliatur: item articulorum coxendicumq; cruciatibus potum. Cocta in

aceto, & illita, serpentia vlcera cohibet: strumas, tumores, duritias, abscessus & collectiones, discutit: ignes sacros, reduuias, condylomata, psorasq; sanat. Teneræ radicis succus, contra iocineris, pulmonumq; vitia prodest: itẽ aduersum venena. Cum hydromelite autẽ, vel diluto vino, & piperis exiguo, bibuntur folia, contra febrium circuitus, in quartana quidem, quaternûm ramulorũ: in tertiana verò, ternûm: in quotidiana, vnius. Ea quoq; folia, tricenis pota diebus, comitialibus prosunt. Foliorũ succus, tribus cyathis aliquot dies potus, celerrimè regio morbo medetur. Illita cum melle & sale, tam vulneribus quàm fistulis remedio sunt: enterocelicis auxilium præstant. Quinquefolium sanguinis profluuia & potu & illitu sistit. Ad expiationes, castimonias, & incantamenta inciditur.

ANNOTATIO.

*Spicam lolio similem.] Non obscurè hinc elicitur Loliũ spica esse insignitũ, ac proinde explodendam eorum sententiam, qui Nigellam vulgò cognominatam, cuius in segetibus vbiq; tam vber prouentus, id esse statuunt. Ea siquidem non spicam, sed purpureũ florẽ emittit.

Phœnix. CAP. XXXV.

*PHœnix folia habet hordei, sed breuiora, & angustiora, *spicam lolio similem: calamos digitorum senûm, radici aduolutos: septenas octonásve*

násve ſpicas. In aruis tectisq́; recenter illitis naſcitur. Harum virium compos, vt in vino auſtero pota, alui profluuium, & emanantem vulua ſanguinem ſiſtat, vrinæ impetus infrænet. Sunt qui adalligatam in puniceo vellere & ſuſpenſam, ſanguinem ſupprimere prodant.

Idæa radix. CAP. XXXVI.

IDææ radici folia ſunt ea quæ ruſco: circum ea veluti exigui capreoli ſunt, in quibus flos. Radix ſpiſſandi naturam habet, his conueniens quibus adſtrictione opus eſt. Pota, citam aluum, menſesq́;, & omnem abundantiam ſanguinis ſiſtit.

Rhodia radix. CAP. XXXVII.

GIgnitur Rhodia radix in Macedonia, coſto ſimilis, leuior, inæqualibis: quæ cõtrita roſas redolet. Vtiliſſima capitis doloribus, ſi madefacta fronti & tẽporibus cum roſacei momẽto imponat.

Equiſetum. CAP. XXXVIII.

EQuiſetum in riguis & ſcrobibus naſcitur: cauliculi prodeunt inanes, geniculati, in ſe farcti, rubeſcentes, leniter ſcabri, duri, & iuncea circa eos folia, crebra, exilia. In ſublime attollitur, vicinos arborum caudices ſcandens, obuolutumq́; dependet, comis multis, nigris, vt equorum cauda: radix lignoſa, dura. Vis herbæ ſpiſſare: quare ſanguinem naribus erumpentem ſuccus ipſe ſiſtit: prodeſt dyſentericis in vino potus: vrinam cit. Sanguinolenta vulnera glutinantur, tri- Vulgò Cauda equina.

tis folijs, & illitis. Radix cum sua herba tußim, orthopnœam, ruptaq; adiuuat. Folijs in aqua potis, dissectiones vesicæ & intestinorũ, enteroceleq; in vnum coalescere, cogiq; feruntur. Alterum equisetum caulis est rectus, æqualis, cubito maior, inanis: comis per interualla breuioribus, candidioribus, & mollioribus. Id cum aceto tritum vulneribus remedio est, eademq; fungitur facultate.

Coccum infectorium. CAP. XXXIX.

COccum, quo infectores vtũtur, frutex est surculosus, paruus, cui grana ceu lentes adhærẽt, quæ electa cõgeruntur. Optimũ gignitur in Galatia, & Armenia, deinde Asia, & Cilicia: vltimum ex omnibus Hispanicum. Vis huic spißandi: vulneribus, neruisq; præcisis, cõuenienter ex aceto tritum illinitur. Nascitur quoque in Cilicia, è querculus, cochlearum exilium similitudine, quod illius regionis mulieres ore legunt, & coccum vocitant.

Tragium. CAP. XL.

*TRagium nascitur in Creta tantum insula, lentisco semine, folio, & ramis simile, singulis tamen minoribus, * succus ei lacteus, gummi non dißimilis. Semen, folia, lacrymaq;, illitu spicula è corpore eijciunt: omnia quoque corpori impacta, euocant: pota stranguriæ medentur, calculos vesicæ frangũt, menses trahunt. Modus in sumptione est, drachma vna. Fama est syluestres capras sagittis confoßas, eius herbæ pabulo spicula excu*

*Ita Plin. Græcus codex simpliciter, succus.

cexcutere. Est & alterum tragium, quod tragoeros aliqui vocant, folia scolopendrij habet, & radicem syluestris raphani, tenuem, candidã: quam crudam vel coctã esse dysentericis prodest. Folia autumno, hirci virus olent: exinde sibi tragij nomẽ adoptauit. Prouenit in montibus, & præcipitijs. Nominis causa.

Tragum. CAP. XLI.

E*St etiam herba tragos, quam aliqui scorpion aut traganon vocant: maximè in maritimis nascens, palmum alta, aut amplior, fruticosa, humilis, oblonga, sine folijs, pusillis circa ramos acinis, rufis, multis, magnitudine tritici, acuto cacumine, gustu multum adstringente. Racemorum acini decem ex vino poti, cœliacis, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus, auxiliãtur. Tunduntur à plerisque, & in pastillos digesti asseruantur, quibus vtuntur cum opus est.*

Iuncus. CAP. XLII.

I*Vnci duo genera: vnum læuis nominati, alterum acuti, qui in mucronem fastigiatur. Cuius etiam duo ássignantur genera: vnum sterile, reliquum fert semen nigrum, rotundum, & crassiore constat calamo, carnosioreq́;. Tertius est iuncus, qui vocatur oloschœnos, prioribus carnosior, asperiorq́;, is similem supradicto fructum in cacumine parit. Semen vtriusque tostum, ex diluto vino potum, sistit aluum, & rubra fœminarum profluuia: vrinam cit, capitisq́ue dolores facit.*

Quæ proxima sunt radici folia tenera, conuenienter illinuntur, aduersus phalangiorum morsus. Aethiopici iunci semine somnus allicitur: sed modus in potione seruandus est, ne sopor fiat.

Lichen. CAP. XLIII.

Officinis Hepatica.

L*ichen, qui saxis est familiaris, aliquibus bryon appellatur, aspergionosis petris adhæret, vt muscus. Is illitus sanguinis profluuia sistit, inflammationes arcet, impetigini medetur. Iuuat regio morbo correptos, cum melle illitus: oris & linguæ defluxiones inhibet.*

Paronychia. CAP. XLIIII.

P*Aronychia exiguus frutex, in petris nascens, peplo similis, minor longitudine, maioribus folijs. Illita paronychijs atque duritijs, remedio est.*

Chrysocome. CAP. XLV.

C*Hrysocome palmi altitudine fruticat: coma specie corymborũ, hyssopo simili: radice hirsuta, veratri nigri modo, tenui, cyperum æquante: gustu non iniucundo, ex dulci austero: in petrosis opacisq; nascitur. Radix excalfacit, & adstringit: his conueniens, quos iecur aut pulmonis inflammatio malè habet: contra purgationes vuluæ, decocta cum hydromelite assumitur.*

Chrysogonum. CAP. XLVI.

C*Hrysogonum densè fruticat, quernis folijs flore coronarij verbasci: radix vt rapũ extuberat, intus ruberrima, foris nigra: Quæ trita*

ta cum aceto, atq; imposita, muris aranei morsibus auxiliatur.

Elichrysum. CAP. XLVII.

ELichryson quidã chrysanthemon, nõnulli & idamaranton vocant, quo deorũ simulacra coronãt: ramulũ habet candidũ, virentẽ, rectũ, firmum: folia intercedẽtibus spatijs angusta, abrotono similia: comã aureæ lucis in orbẽ, vmbella retũda veluti siccis corymbis dependẽtibus, radice tenui: nascitur in asperis, & torrentiũ alueis. Contra serpentũ ictus, coxendicũ dolores, vrinæ stillicidia, ruptaq;, coma è vino pota opitulatur: ciet menses. Sanguinem cõcretũ ventris ac vesicæ absumit, pota cum mulso: ieiunis, trium obolorum pondere, sistit destillationes, data in vino albo diluto: vestibus inseritur, vt eas ab erodentium iniurijs tueatur. Alij Heliochryson. Officinis Sthœchas citrina.

Chrysanthemum. CAP. XLVIII.

CHrysanthemon aut caltha, nonnullis buphthalmos: herba est tenera, fruticosa, læues proferens caules, & multifida folia: flores supra modum splendentes, luteos orbem oculi imitantes, vnde buphthalmi nomen traxit: propter oppida nascitur. Cuius caules oleris vice manduntur. Flores cum cerato triti, steatomata discutere produntur: regio morbo correptis, colorẽ breui reddunt, si sequente longo balnei vsu, post exitum ebibantur.

Ageratum. CAP. XLIX.

AGeraton fruticosa herba est, palmari longi-

tudine assurgens, simplex, humilis, origano maximè similis: vmbellam gerit, in qua flos bullis aureis emicat, elichryso minor. Nomen ei inditum est, *quoniam diutissimè flos in sua coloris specie conseruetur. Vis decocti feruens: huius vstæ nidor vrinam cit, & vuluæ duritias emollit.*

Verbenaca. CAP. L.

P*Eristerion, siue verbenaca nascitur in aquosis.* Nomē *ex eo duxisse videt̃, quòd colūbæ circa hāc perquàm libēter versari soleāt. Dodrātis altitudine, et interdū amplius adolescit: folia è caule prodeunt incisa, & subalbida: ea singulari ramo, radiceq; sola, cōstare sæpius inuenitur.* Folia *cum suilla adipe recenti, aut rosaceo imposita, vuluarū dolores finire putantur: ignem sacrū illita ex aceto reprimunt: putrida vlcera cohibent: vulnera glutinant: veteraq; ex melle, ad cicatricem perducunt.*

Sacra herba. CAP. LI.

S*Acra herba, quæ & peristereon nominatur, ramulos emittit cubitales, aut maiusculos, angulosos, in quibus ex interuallis folia quercus, sed minora angustioraq́;, eisdem diuisuris in ambitu, colore aliquatenus cæsio: radix longa, tenuis: flores purpurei, graciles.* Folia *cum radice in vino pota, illitáve, aduersus serpentes pollent, eadem drachmæ pondere cum thuris obolis tribus in vini veteris hemina, quadragenis diebus, ieiuno ore, contra regium morbum bibuntur: veteres tumores & inflam*

inflammationes mitigant: sordida vlcera purgant: Tota in vino decocta, tonsillarũ crustas abrumpit: oris nomas gargarizatu cohibet. Aiũt, si aqua spargatur triclinium, qua maduerit, lætiores conuictus fieri. Datur potandum in tertianis febribus, tertiũ à terra geniculum, cum folijs circundantibus: quartanis, quartum. Sacram vocant herbam, quoniam multum ad amuleta, expiationesq; commendetur.

Astragalus. CAP. LII.

ASTRAGALUS, paruus à terra frutex, folijs & ramis ciceri similis: flore purpureo, paruo: radice rotunda, raphani modo grandi, quæ adnatas appendices firmas habet, nigras, prçduras, veluti cornua inter se implicatas, gustu adstringentes. nascitur in ventosis, opacis, & in niualibus: ea Memphis Arcadiæ scatet. Aluum sistit radix in vino pota: vrinam mouet: vetustis vlceribus, sicca efficaciter inspargitur: sanguinem supprimit: ægrè propter duritiam tunditur.

Hyacinthus. CAP. LIII.

HYACINTHUS folia habet bulbi: dodrantalem caulem, læuẽ, minimo digito tenuiorem, herbacci coloris: comam procumbentem, florem purpureorum plenam, incuruam: radicem quoq; bulbaceam. Quæ, vt creditur, pueris cum vino albo illita, pubertatem coërcet, & non patitur erumpere: sistit aluum pota & vrinam impellit, phalangiorumq; morsibus auxiliatur. Semẽ adstrin-

gentius est, theriacis expetitum: regium morbum emendat, cum vino potum.

Papauer erraticum. CAP. LIIII.

*PApauer erraticum, quod rhœada vocant, vere quidē in aruis cum hordeo nascitur, flore protinus deciduo, vnde & nomen apud Græcos accepit. * Folia erucæ, aut origano, aut cichorio], aut thymo similia spectantur: sed longiora, diuisa, scabra: iunceus ei caulis, rectus, cubitalis, asper: flos syluestris anemones, puniceus, interdū albus: oblongū caput, sed quàm anemones minus: semē rufum: radix longa, subalbida, minoris digiti crassitudine, gustu amara. Huius capita quinque aut sex, in vini cyathis tribus ad dimidias decocta, potui dabis, quibus somnus accersendus est. Semina acetabuli mensura ex aqua mulsa pota, aluum leniter emolliunt: ad idem præstandum mellitis placentulis, & dulciarijs libis admiscētur. Folia cum calycibus illita, inflammationes sanant: eorūdem fotu & perfusione, somnus allicitur.*

* Locum deprauatū esse manifestò appa ret. Sunt cum herbæ, quas hic cōmemorat Dioscorides, diuersa planè facie, vt vni eidemq; rectè compa rari nequaquam possint: quomodo autem instaurandus, peritioribus cogitandū relinquimus.

Papauer satiuum. CAP. LV.

ESatiui papaueris genere, quod hortense est, semen in panem densatur, qui sanis invsu sit: eo etiam ex melle pro sesama vtuntur: thylacitin vocant. Capitulum habet longum, & semen candidum. Syluestre verò, caput insidens demissumq;, & nigrum semen, quod pithitis nominatur: nonnullis tamen & ipsum rhœas dicitur, quoniā eius

sca

ſcapo lacteus ſuccus emanat. Tertium *magis ſylueſtre, & ad medicinas valentius, multo his longius, productiore capitulo. Omnium in commune natura refrigeratrix: quare ſi capita ipſa & folia decoquantur in aqua, ſomnum fotu conciliabunt.* Bibitur *decoctum contra vigilias. Calyces cum polenta triti, et cataplaſmatis admiſti, ignibus ſacris, & inflammationibus proſunt.* Tunduntur *quoque virides, & digeruntur in paſtillos, qui ſiccati ad vſum reconduntur. Capita quoque per ſe in aqua coquuntur ad dimidias, iterumq; adiecto melle, dum humor coëat in eclegmatis lentorē.* Id *medicamentū in tuſſi, arteriæ fluxionibus, & cœliacorum affectu, doloris leuamentum præbet.* Efficacius *tamen redditur, addito hypociſtidis ſucco & acacia.* Papaueris *nigri ſemen tritum cum vino bibitur, contra citam aluum, & fœminarū profluuia: in peruigiliis fronti temporibusq; illinitur, ex aqua.* Opiū *eius magis refrigerat, inſpiſſat, ſiccatq;: ſumptum erui magnitudine, dolorem ſinit, concoquit, & ſomnum allicit: tuſſi, atque cœliacorum valetudini auxiliatur: verùm ſi copioſius hauriatur, nocet, cum lethargicos efficiens interimat.* Ad *dolores capitis cum roſaceo perfuſum efficax eſt: aurium dolori, cum amygdalino, myrrha, & croco inſtillatur: inflammationibus oculorum cum torrefacto oui luteo proficit: igni ſacro & vulneribus, cum aceto: podagris, cum lacte mulieris & cro-*

co: somnum accersit, subditũ sedi pro balano. Optimum habetur graue, & densum, gustu amarum, odoratu soporiferum, quod facilè aqua diluitur, læue, candidũ, neq; asperum, neq; grumosum, quod inter colandum non vt cera coëat, & in sole diffundatur: dein admotũ lucernis, nõ atra luceat flãma: extinctũ deniq; odoris vim conseruet. Sed opion glaucio, gummi, aut syluestris lactucæ succo, adulterant. Verum glaucio fucatũ, in dilutione croci colorem reddit: lactucaceo succo fictum, exiliter spirat, & asperius spectatur: gummi vitiatum, splẽdescit, & infirmum est. Nec desunt qui eò dementiæ deuenerint, vt adipem & admiscerent. Fictili nouo torretur ad oculorũ medicamenta, dum mollius, atque rufius appareat. Diagoras, vt Erasistratus author est, vsum eius damnauit, oculorum lippitudinibus & aurium vitijs infundi vetans, quoniam visus aciem hebetaret, & soporem gigneret. Addidit Andreas, illitos eo protinus excæcari, si nõ adulteraretur. Mnedesimus vsum duntaxat olfactandi probauit, quoniam ad conciliandum somnum conueniret, alioqui nobis vt noxio interdicit. Quæ commentitia esse, experimento deprehenduntur: siquidem effectus, virium huiusce medicamenti, fidem faciunt. quare non alienum fuerit scriptis mandare, quonã modo is excipiatur succus. Aliqui capita ipsa & folia tundunt, & prælo exprimunt, terentésque in mortario, digerunt

Opium quood optimum.

Eius adulteratio.

m

in pastillos: id meconium vocatur, multum opio ignauius. Porrò opij faciundi ratio hæc est: Cum ros in eo exaruerit, cultro decussatim in stellas, ne penitus adigatur, ex obliquo in rectum summam cutem incidere oportet, lacrymam exeuntem, digito in concham abstergere: nec multo pòst redire, vt cõcreta inueniatur: etenim quæ tũ, aut postero die etiam offenditur, in vetere pila teri debet, & in pastillos cogi. Cùm tamen inciditur, retrocedendum est, ne vestibus succus deradatur. *Opij colligẽdi ratio.*

Corniculatum papauer. CAP. LVI.

Papauer ceratites, id est, corniculatum, folia habet candida, hirsuta, verbasco similia in ambitu syluestris papaueris more serrata: caule non dissimili: flore pallido: calyculo fœnigræci, in corniculorum modum inflexo, vnde nomen mutuatur: semine papaueris, pusillo, nigroq;: radice per summa cæspitum, nigra, crassa: nascitur in maritimis & asperis. Radici ea vis inest, vt in aqua decocta ad dimidias, coxendicum & iocineris affectus, potu sanet: prodest his qui crassa quædam, aspera, aut araneosa cum lotio reddunt. Aluum leniter purgat semen, acetabulo in aqua mulsa poto. Crustas emarginant, illita ex oleo folia floresq;, & argema ac nubeculas iumentorũ perunctas, abstergunt. Sunt qui glaucium, hoc papaueris genere factitari existimarunt, falsi quadam foliorum cognatione. *Vulgò papauer cornutum.*

Spu-

Spumeum papauer. CAP. LVII.

*Aliud papaueris genus, aphrodes, id est, spumeum vocatur, ab alijs heracleum, caule dodrantali: folijs admodum paruis, * radiculæ simi libus: fructu inter ea candido. Nam herbula alba est, & spumea tota: * radice in summo cæspite. Legitur æstate semen, cum integrè adoleuit, deciditq; exiccatum. Datum acetabuli mẽsura in aqua mulsa, vomitione expurgat: priuatim huiusmodi purgatio, comitialibus prodest.*

*Struthio.

*Sic ex Theophrasto. Videtur enim locus in græco Dioscoridis codice corruptus.

Hypecoum. CAP. LVIII.

Hypecoon, aliqui hypopheon vocant: nascitur in segetibus aruisq;, folijs rutæ, exilibus ramis. Natura eadem, quæ papaueris succo.

Apollinaris, siue hyoscyamus. CAP. LIX.

Nunc Iusquiamus.

Hyoscyamus, frutex est caules emittẽs crassos: folia lata, oblõga, diuisa, nigra, hirsuta: flores è latere caulis, ordine prodeũt, tãquã punicorũ cytini, scutulis septi seminũ plenis, vt papaueris. Tres eius differẽtiæ: Vna semine nigro, floribus penè purpureis, similaceis folijs, cytinis præduris, & spinosis. Alterius semẽ subflauũ, vt irionis: flores lutei: folia, et siliquæ simpliciores. Ambo insaniã gignũt, & soporẽ, ideo in cõmuni vsu dãnantur. Tertiũ genus, vt quod mitissimũ esset, medici recepere: pingue, lanuginosum, molle, cãdidi flores seminisq;, in maritimis ruderibusq; nascens. Cuius occasio si nõ adsit,

ru

rursum vsurpari oportet: niger, vt deterrimus, improbatur. Recenti *semine, caulibus folijsq; tusis, succus in sole exprimitur, et exiccato humore, vsus ad annum vsq; prorogatur: nam facilè corruptionem sentit.* Extrahitur *etiã ex sicco semine separatim in aqua calida tuso, & expresso.* Liquamentũ *antẽ succo lacteo præstantius est, & magis dolores finit.* Contusa *herba recens, addita trimestri farina, digeritur in pastillos, & reconditur.* Liquamentum *primum, & quod à sicco semine exemptũ est, collyrijs, quæ doloris sensum auferunt, cõmodissimè inseri solent: cõtra acutas calidasq; fluxiones, dolores aurium, atq; vuluæ mala, prosunt: cum farina autem aut polento, oculorum, pedũ, cæterarumq; partium inflãmationes placant.* Semen *eadem præbet: tussi, destillationibus, oculorum fluxioni, & doloribus, efficax: contra mensium abundantiam, & rumpentem aliunde sanguinẽ, oboli pondere cũ papaueris semine, & aqua mulsa, bibitur: podagris subuenit: testibus inflatis, mãmisq; tumẽtibus à partu, tritum ex vino illinitur.* Alijs *quoq; cataplasmatis, quæ doloris leuamentũ præstant, admisceri solet.* Folia *omnibus medicamentis dolorem sedantibus, per sese, et ex polenta, vtilissimè imponũtur: recentia, ad mitigandos omne genus dolores, oblinũtur: cum vino terna, quaternáve pota, sanant algidas febres, quas epialos vocant.* Cocta *olerum modo folia, si acetabuli mensura manduntur, me-*

dia

diocrem insaniam gignunt: idem efficere tradunt, si, colo vlcus sentiente, infundantur. Radice in aceto decocta, dentes in dolore colluuntur.

Psyllium. CAP. LX.

PSyllion folijs coronopo non dißimilibus, hirsutis, longioribus: sarmentosa fœni modo, in totum herbula: ramis dodrantalibus: coma à medio caule exoritur, duobus triníſve cõuolutis in cacumine capitulis: in his semine duro, nigro, pulicũ simili: vnde & nomen: & in aruis & incultis nascitur. Vis ei ad refrigerandũ, inspissandũ, & molliendũ conueniens: articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, tumoribus, vulsis, illitum auxiliatur: imponitur in dolore capitis: cum rosaceo, aqua, aut aceto: enterocelis infantiũ, & prominenti vmbilico, illitũ ex aceto, medetur. Teritur acetabuli mensura, & in aquæ sextario madefactum, vbi cõcreuit aqua, illinitur: siquidem vehementer refrigerat, & in feruentem aquam deiectum calorem reprimit. Cõtra ignes sacros efficax est. Fama est, si virens domum importetur, non sinere in ea pulices gigni. Cum adipe tusum, sordida vlcera, & quæ caccöethe vocantur, expurgat. Succus vermiculosis auribus, aut fluxione laborantibus, ex melle prodest.

Hortense solanum. CAP. LXI.

Hodie solatrum corrupte.

HOrtense solanum, frutex cibis idoneus, pusillus, multis concauus alis: folio nigro, maiore quàm ocimi, & latiore: fructu rotundo, viridi,

di, qui post maturitatẽ nigricat, aut fuluescit: herba innocentis gustus. Natura ei refrigerandi: quare folia vlceribus quæ serpunt, & ignibus sacris, conuenienter cum polline polentæ illinuntur: ægilopia, capitisq; dolores, trita & imposita per se sanant: æstuanti stomacho auxiliantur: parotidas, cum sale detrita, illitu discutiunt. Valet succus eius aduersus ignem sacrum atque vlcera quæ serpunt, cum cerussa, rosaceo & argenti spuma: ad ægilopas cum pane: infantium adustioni, quam syriasin vocant, cum rosaceo perfusus proficit: in collyriis, aquæ vel oui vicem exhibet, contra acutas fluxiones illitus: aurium dolori instillatus prodest. Mensium abundantiam sistit, in vellere subditus. Succus fuluo gallinarum cortaliũ fimo subactus, & linteo appositus, ægilopijs præsentaneo est remedio. Est & aliud solanum, quod peculiari nomine halicacabon aut physalida, id est vesicariam vocant, folijs antedicto similibus, verùm latioribus: cuius caules, posteaquam adoleuerũt, prona terram spectant: folliculis orbiculatis vesiculis similibus: semine intus fuluo, rotundo, læui acinorum vuæ effigie: quo coronarij vtuntur, corollis intorquentes. Vim vsumq; hortensis solani habet: verum cibis nequaquam expetitur. Regium morbum purgat, semine poto, & vrinã pellit. Ex vtraque herba succus extrahitur, qui siccatus in vmbra, reconditur, ad eadem valens.

Oicinis Alchechengi Arabũ exemplo.

Sol

Solanũ somniferũ. CAP. LXII.

SOlanum somniferũ, aliqui etiã baliacacabon appellant, fruticat multis ramis, densis, caudicosis, fructu cõtumacibus, pinguiũ foliorũ, cotoneæq; mali similiũ plenis: flore grãdi, rubro: fructu in folliculis crocato: radice grandi, subrubro cortice vesti ta: nascitur in saxis, nõ procul à mari. Radicis cortex, in vino drachmæ põdere potus, somnificam vim habet, opio mitiorẽ. Semen vehementer vrinam cit. Corymbi duodecim, hydropicis dantur: si quid numero adijciatur, alienationem mentis faciunt. Remedio est aqua copiosa mulsa, potui data. Succus pastillis inseritur, & medicamentis quæ doloris leuamentũ præbent: decoctus in vino, si in ore contineatur, dentium doloribus auxiliatur. Radicis succus, cum melle illitus, oculorum hebetudines tollit.

Manicum solanum. CAP. LXIII.

SOlanum manicon, aliqui persion, alij thryon appellauere. Huic folium erucæ simile, maius aliquanto, satis acantho, quem pæderota vocant, accedens: caules à radice proceros emittit decem aut duodecim, vlnæ altitudine adolescentes: caput in cacumine, oliuæ figura, sed vt platani pilulæ hirsutius, verùm maius, latiusq;: florem nigrum: postquam eo exuitur, racemus exit rotundus, niger, denis aut duodenis acinis constans, similibus hederæ corymbis, vt vuæ mollibus: radice firmatur candida, crassa, caua, cubitali: gignitur in mont

montibus, vēto perflatis, & platanetis. Radix drachmæ vnius pondere pota ex vino, facit species vanas, imaginesq́;, non iniucundas obuersari: sed duplicatus hic modus, ad treis vsq; dies mentis alienationē affert: quadruplicatus, interimit. Remedio est aqua mulsa copiosius pota, & vomitione reiecta.

Dorycnium. CAP. LXIIII.

DOrycnion Crateuas halicacabon, aut cauleā vocat frutex oleæ nuper prodeunti similis: nascitur in petris, non procul à mari, ramis cubito minoribus, folijs oleæ similibus colore, minusculis, firmioribus, præter modum scabris: flore candido: siliquis in cacumine, ceu ciceris, densis, rotundis, quinis intus aut senis seminibus, exigui erui magnitudine, læuibus, firmis, versicoloribus: radix ad digiti crassitudinem & cubiti longitudinem adolescit. Id somniferum esse constat. Copiosius haustum mortē adfert. Nec defuere, qui dicerent, semen in amatoria expeti.

Mandragoras. CAP. LXV.

MAndragoram, aliqui antimalum, alij circæam vocant, quoniam videatur radix ad amatoria conducere. Duo eius genera: niger, quæ fœmina existimatur, thridacias appellatus, angustioribus folijs, ac minoribus quàm lactucæ, virosis ac graueolentibus, in terra sparsis: mala gerit sorbis similia, pallida, odorata, in quibus semen veluti pyrorum: radicibus inhæret bene ma-

gnis, binis, ternisve, inter se conuolutis, nigris foris, intus albis, crasso cortice vestitis, caule viduus est. ✱ Alij morion. Alter candidus, qui mas dicitur, nonnullis ✱ morion vocitatus: huius folia magna, alba, læta, læuia vt betæ: mala quàm alterius duplo maiora, colore in crocum inclinante, iucundè cum grauitate quadam olentia: quorum pomorũ cibo, aliquantum opiliones soporantur. radix, alterius similis, maior & cãdidior, orbata & hæc caule. Succus fit è cortice recentis radicis tuso, & prælis subiecto: qui insolatus vbi concreuerit, fictili reconditur. Malis quoque succus depromitur, sed aliquanto ignauior. Delibratur radix, & traiectus lino cortex, ad vsum suspenditur. Aliqui radices in vino ad tertias coquunt, & defæcatum ius seruant: cyathoq; vno vtuntur, in peruigilijs, & doloribus, & ante sectiones vstionesq; ne sentiantur. Succus duobus obolis ex mulso potus, vt veratrum, per vomitiones bilem atram pituitamq; extrahit: verùm potu largiore, vita adimitur. medicamentis ocularibus, & his quæ dolores finiunt, pessis quoq; emollientibus, admiscetur: semioboli pondere inditus, per se menses & partus expellit: subditus sedi pro balano, somnificus est. Radix ebur emollire fertur, quæ senis horis cũ eo decocta sit: & ad accipiẽdam, quam effingere optaueris, formam, ipsum facile præstat. Folia recentia conuenienter oculorum inflammationibus, & collectionibus, quas vlcera excitarũt, cum po-

lenta illinũtur: duritias omneis, suppurationes, strumas & tubercula discutiunt: stigmata sine exulceratione delent, si quinis senisve diebus, sensim perfricentur. Folia seruantur in muriis, eosdem ad vsus. Trita radix ignibus sacris ex aceto, & serpentiũ ictibus ex melle aut oleo, medetur: strumas atque tubercula, cum aqua dissipat: articulorum cruciatus, cum polenta sedat. Fit citra coctionem vinum è cortice radicis, ad hunc modum: Ternæ *minæ in vini dulcis metretam coniiciuntur.* Dantur *ex eo terni cyathi, iis qui secari aut amburi debent, vt antè dictum est: siquidem nullo tunc afficiuntur dolore, sed veterno quodam pressi, torpescunt.* Ma*la soporem afferunt olfactu, & etiam si mandantur: item expressus ex eis succus: nimio tamen odore percussi, obmutescunt Semen malorum potum vuluas purgat: appositumq; cum sulphure ignem non experto, rubra fœminarum profluuia sistit. Scarificata punctisq; multifariam aperta radice, erumpens lacryma, cauo vase recipitur.* Liquamen *tum autem succo lacteo præstantius est: sed non vbique, vt experientia docet, radices lacteum succum delacrymant.* Alium *tradunt esse mandragoram, nomine morion, in opacis iuxta specus enatum: foliis albi mandragoræ, minoribus, albis, dodrantalibus, radicẽ ambientibus: quæ mollis est & candida, paulò maior palmo, pollicemq; crassitudine æquat.* Tradunt *eam in pane, offa, obsoniòve,*

drachmæ pondere deuoratam, vsum rationis intercipere. Obdormiscit enim homo, eo ferè quo comederit habitu, sensus impos, ternis, quaternísve, ex quo data est, horis. Hac *medici vtuntur, cũ scindendi, vrendiq́; necessitas adest.* Antidotum *esse volunt radicem, cum manico solano potam.*

Aconitum. CAP. LXVI.

A*Conitum, aliqui pardalianches, alij cammoron, alij telyphonon, alij myoctonon, alij theriophonon vocant: folia habet cyclamini, aut cucumeris, tria aut quatuor, minora & * subhirsuta: caulem palmo altum: radix scorpij caudam æmulatur, & alabastri modo splendet.* Torpe*scunt, vt fama est, scorpiones admota radice, stupentq́;: qui rursum hellebori contactu, excitantur.* O*culorum medicamentis leuandi doloris gratia adijcitur.* E*necat pantheras, sues, lupos & feras omneis in carnibus obiectũ.* E*st & alterum aconitum, quod alij cynoctonon, alij lycoctonon appellant.* Huius *genera sunt tria: vnũ, quod vtũtur venatores: alia duo in vsum suũ vertere medici. è quibus tertium, quod* Ponticũ *nominatur, plurimũ in* Italia, *montibus* Iustinis *exilit, à priore distans, quoniam folia faciat effigie platani, crebriore diuisura, lõgiora, & multò nigriora: caulem filicis pediculo similem, nudum, cubitali altitudine, aut ampliorem: semen in siliquis oblongis recondit: radices in modum squillæ marinæ cirrorum nigrescunt.* Q*uibus ad*

*I*ta Plin.* Græcus ὑποτραχία, *i. subaspera, vtra autẽ lectio potior, herbæ, si quando sese obtulerit, aspectus indicabit.*

venat

venationem luporum vtūtur: insertæ siquidem crudis carnibus, & deuoratæ, lupos enecant.

Cicuta. CAP. LXVII.

*CIcuta caulem ædit geniculatum, vt fœniculi, grandem, * folia ferulæ, angustiora, graui odoratu: rami, mox vmbellæ in summo prodeunt: flores quoq; albicantes: & semen aniso candidius: radice non alta, concaua. Cicutæ letale venenum inest, suaq; vi refrigeratoria necat.* Remedio *est vini meraculi potus. Succus exprimitur contusis cacuminibus, priusquam semina & comæ siccescant: qui sole densatur in pastillos.* Multus *ad medendi rationem vsus est aridi: commodè miscetur collyrijs, quæ leuandi doloris gratia temperantur: ignes sacros, & vlcera quæ serpūt, illitu restinguit.* Herba *cum coma trita, & testibus circumlita, libidinum imaginationes in somno, compescit: sed genitale resoluit. lac puerperarū mām̄is apposita extinguit: in virginitate mammas coërcet, & increscere non patitur: pueris præstat, vt eorum testiculi cibum non sentientes, intabescant. Efficacißima vis* Creticæ, *Megarensi, mox* Atticæ, *& in* Chio *&* Cilicia *nascentis.*

*Plinius lib. 25. ca. 13. Coriandro assimilauit, cui ꝓpius sanè quàm ferulę quæ fœniculi constat folijs, Cicuta omnib⁹ hodie cōperta, videtur accedere.

Taxum. CAP. LXVIII.

SMilax à Græcis, taxus à Latinis appellatur, arbor abietis magnitudine, & foliorum eiusdem figura, in Italia *&* Narbonēsi Gallia Hispaniæ *contermina nascens. Aniculæ quæ* Italicæ *ta-*

xi baccas deuorant, denigrantur: & qui ederint easdem homines, alui profluuio corripiuntur. Nar*bonæ tam præsentis est veneni, vt si qui dormiant sub ea, aut eius vmbra subsideant, lædantur, & sæpenumero moriantur: quare de taxo hæc tradun tur, vt ab ea caueamus.*

Apocynum. CAP. LXIX.

A*Pocynon, siue cynocrambe, braßica canina, frutex est longis viticulis constans, male olen tibus, lentis, vtiliumq; modo obsequiosis, fractu ferè inuictis: folio hederæ, molliore tamẽ, & per extremum acutiore, lento, graui odore: id luteo succo turget.* Siliquæ, *ceu fabarum, folliculari specie, digiti longitudine protenduntur: semine intus albo, duro, paruo.* Folia *cum adipe in panes coacta, canes, lupos, vulpes, & pantheras enecant, in cibo data, & protinus eorum coxendices resoluunt.*

Nerium, seu rhododendum.

CAP. LXX.

N*Erion aliqui rhododaphnem, alij rhododendron vocant, frutex est vulgaris notitiæ, longioribus quàm amydala folijs, craßioribusq; : flore in rosam conformato: fructu* ✻ *nuci græcæ simili, corniculato, qui patefactus quandã lanosam naturam ostendit, spinarũ pappos repræsentantẽ, radice longa, acuta, lignosa, gustãti salsa: nascitur in amœnis, maritimis, & secus amnes.* Flores *& folia mulis, canibus, asinis, & quadrupedum plurimis*

Amygdalæ.

ven

venena sunt: hominibus verò cōtra serpentiū morsus præsidia, è vino pota: eo magis ruta addita: imbecillæ etiā animantes, vt pecus & capræ, si aquā bibant, in qua folia ea maduerint, moriuntur.

Fungi. CAP. LXXI.

FVngorū differētia duplex: aut enim manduntur, aut perniciales sunt. Multis de causis venenosi gignuntur, vbi videlicet clauus ferreus, in quo sit rubigo, aut panni marcor adfuerit, aut si iuxta serpētis cauernā, arborésve, quæ priuatim pariunt noxios fructus, erūpant. Cōtinent qui tales sunt, nescio quod strigmentum cōcretamq; pituitā, terraq; eruti, quàm celerrimè computrescunt, atq; marcore vitiātur. Sed qui veneno imbuti non sunt, suauem in iuribus gratiā habent: largius tamen sumpti nocent, & ægrius concocti strāgulant, aut cholerã morbum citāt. Remedio est nitri potus, aut lixiuiū cum acida muria, aut feruefactæ satureiæ, aut origani insculū: debellantur etiam gallinacei fimi potu ex aceto, aut eiusdē delinctu cū melle multo. Corpus alunt, sed ægrè dissoluuntur, cū magna ex parte integri ipsi, cum recrementis alui reiiciantur.

Colchicum. CAP. LXXII.

COlchicon, aliqui ephemerum, sunt qui agrestem bulbum vocant, autumni exitu florem edit croci, candicantem, ab eo tempore, folia bulbi, sed pinguiora: caulem palmo altum: ferentem rufum semen: radicem foris è nigra rufescentem, Censetur Hermodactylus officinarum.

quæ delibrata, candida & mollis spectatur, lacteo succo madet, atque gustatu dulcis invenitur: bulbus eius mediam habet rimam, fissuramq;, qua flos erumpit: plurimum in Messenia, *&* Colchis *enascitur.* Ea *comesa, fungorum more, strangulando enecat.* Hanc *autem depinximus, ne à quoquam imprudenter pro bulbo deuoretur: mirum enim in modum saporis voluptate imperitos allicit.* Remedio *sunt eadem quæ fungis: bubulum etiam lac potum auxiliatur: itaq; cum adfuerit, non aliud desideratur auxilium.*

Ephemerum. CAP. LXXIII.

Fortè nostrum Lilium cõuallium.

EPhemeron, *aliqui sylvestrem irin appellant, folia habet lilij, sed tenuiora: caulem parem: florem candidum, amarum: semen molle: radicem vnam, digitali crassitudine, longam, adstringentem, odoratam: nascitur in syluis & opacis.* Huius *radix dentibus præcipua, si decocto colluantur.* Fo*lia in vino cocta, discutiunt tumores, & tubercula, quæ nihil adhuc humidi contraxerunt.*

Helxine, id est, muralis herba. CAP. LXXIIII.

Officinis Parietaria.

HElxine *nascitur in parietinis, sepibus, vineis & segetibus: folia ei mercurialis insunt, hirsuta: cauliculi subrubentes, & circa eos veluti semina aspera, adhærentia vestibus.* Folia *refrigerandi spissandiq; naturã habent, qua ex causa sanãt illitu sacros ignes, adusta, condylomata, panos*

incip

incipiētes, tumores, inflāmationesq;. Succus eius cū cerussa, ignibus sacris, & vlceribus quæ serpunt, cōmodè illinitur, imponiturq; podagris cum hircino adipe aut cerato cyprino: veterē tussim emendat instar cyathi haustus: tonsillis inflammationē sentientibus vtiliter & gargarizatur, & oblinitur: aurium dolorem cum rosaceo instillatus leuat.

Alsine. CAP LXXV.

*ALsinem, aliqui anthyllion, nōnulli myos ota vocant, quoniam musculorū aures folia imitantur. Lucis opacisq; gaudet, vnde alsine dicta est. Hæc erat eadē quæ helxine, nisi humilior esset, & folijs minoribus, *nec hirsuta. cum teritur odorem cucumis reddit.*] *Vim refrigerandi astringendiq; obtinet: oculorū inflāmationibus cū polenta illinitur. Succus aurium doloribus infunditur: quin & emendat omnia quæ helxine, id est, muralis herba.*

Vulgò morsus gallinæ

**Ex Plin. adiecta.*

Lens palustris. CAP. LXXVI.

LEns palustris, inuenitur in aqua non fluente, muscus lenticulæ similis, refrigeratoriæ naturæ. Propter quod conuenienter collectionibus, igni sacro, & podagris, illinitur per se, & cum polenta: glutinat, & procidentia puerorum interanea.

Officinis lenticula aquæ.

Semperuiuum, seu sedum. CAP. LXXVII.

SEmperuiuum magnum ideò nominatur, quoniam perpetuò folia vireant: cuius caules cubiti altitudinem implent, interdum excedunt, pu-

*gues, crassitudine pollicari, virentes, characiæ tithymali modo infecti: folia pinguia, * carnosa,] magnitudine pollicari, in cacumine linguæ similia, alia in terram conuexa, alia in capite stantia inuicem, ita vt ambitu effigiē imitentur oculi: nascitur in montibus, & testaceis: supra domicilia etiam seritur. Eius vis refrigerare, & adstringere: medentur igni sacro, nomis, vlceribus quæ serpunt, oculorum inflammationibus, ambustis igni, podagris per se, & cum polenta illita folia. Succus capiti, in doloribus, cum polenta aut rosaceo perfunditur: datur in potu contra phalangiorum ictus, dysenteriam, aluiq; profluuia, teretes tineas potus in vino excutit: subditus in vellere, mulierum abundantiam sistit: succus oculorum lippitudinibus, sanguinis vitio conceptis, inungitur. Semperuiuū paruum in petris, parietinis, & maceriis, necnon scrobibus opacis nascitur, caulibus ab vna radice multis, tenuibus, crebrò foliatis: exilibus foliis, rotundis, pinguibus, mucronatis: caule à medio emicante, palmum alto, vmbellam herbidosq; flores, & tenues gerente. Folia eisdem cum priore viribus prædita sunt. Tertium videtur semperuiui genus, quam aliqui andrachnen agriam, aut telephion vocauerūt, Romani illecebram, pusillis, crassioribusq; foliis, hirsutis, portulacæ proximis: nascitur in saxis. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans: illita cum axungia strumas discutit.*

Vox addita ex Plin.

Vulgò vermicularis.

Vmb

Vmbilicus veneris. CAP. LXXVIII.

COtyledon, siue vmbilicus Veneris, folio est in acetabuli formã tornato, ineuidẽter concauo, breui in medio cauliculo, in quo semen inest: radice oliuæ modo rotunda. Succus cũ vino circũlitus, *instillatúsve, contecta genitalia nudat: inflammationibus, sacris ignibus, strumis, pernionibus, illitu auxiliatur: stomachi ardorẽ refrigerat.* Folia cũ radice comesa, *calculos frangũt, vrinã cient, hydropicis ex melle dãtur.* Herba *vtũtur ad amatoria. Est & alterũ genus eiusdem, cymbalion aliqui vocãt, pinguibus folijs, latioribus, ligularum modo densis circa radicem, medium oculi ambitum describentibus, vt in maiore semperuiuo, adstringẽtis gustus: cauliculo tenui, in quo flores & semina hyperici: radice maiuscula.* Facit *eadem, quæ semperuiuum.*

Vrtica. CAP. LXXIX.

DVo vrticæ genera: syluestris, asperior, latioribus, nigrioribusq́, folijs: semine lini, sed minore. Altera *non æque aspera, minuto semine.* Folia *vtriusque illita, canis morsibus, addito sale, medentur: gangrænas, carcinomata, sordida vlcera, & quæ cacoëthe vocantur, item luxata, panos, tubercula, parotidas, suppurationesq; sanant: lienosis cum cerato imponuntur: faciunt ad profluuia narium, cum succo trita, & naribus indita: menses ciunt, eadem detrita cum myrrha, & imposita: procidentes vuluas, recen-*

tia

tia contactu resilire cogunt. Semen potum ex passo, venerem stimulat, vulvæ ora patefacit: cum melle delinctum, orthopnœæ, lateris & pulmonum inflammationibus prodest: thoracem expurgat: erodentibus medicamẽtis admiscetur. Cocta cum conchis folia, alvum emolliunt, vrinas movent, inflationes discutiunt: decocta cum ptisana, vitia pectoris extrahunt: mulierum menses evocant, cum myrrhæ modico pota. Inflammatione turgẽtem vuam, gargarizatus succus exprimit.

Galiopsis. CAP. LXXX.

Galiopsis, frutex in totum caulem, & folia habet vrticæ, læviora, & quæ graue odorẽ trita reddant: flore purpurascente, tenui: nascitur circa sepes, ædificiorũ areas, ac semitas vbique. Folia, caules, semen, succusq;, duritias & carcinomata dissipant, strumas, panos, & parotidas discutiunt. Oportet bis die tepidũ ex aceto cataplasma imponere, & eius decocto fouere: ad putrescentia, gangrænas, & nomas, cum sale efficaciter illinuntur.

Galion. CAP. LXXXI.

Galion, nomen ex eo traxit, quòd in contrahendo lacte, coaguli vicem impleat: ramulum foliumq; habet aparinæ simillimum, rectum: florem in cacumine luteum, tenuem, densum, copiosum, odoratum. Flos igni ambustis illinitur, sanguinis profluuia sistit. Cerato rosaceo galion admiscetur, insolatum vsquedum albescat:

laß

laßitudines reficit. Radix *venerem concitat.* Na-*ſcitur in paluſtribus.*

Senecio. CAP. LXXXII.

SEnecio *cauliculo eſt cubitali, ſubrubro, foliis continuis, erucæ modo per extremitates diuiſis, ſed minoribus multò: luteis floribus, qui celeriter diſſecti vaneſcunt in pappos.* Nomen *verò ſibi ven dicauit, quoniam flores capillorum ritu, vere caneſcant. radice ſuperuacua: naſcitur maximè in maceriis, & circum oppida.* Folia *cum floribus refrigerant: quare illita cum vini modico, vel per ſeſe, teſtium & ſedis inflãmationes ſanãt: quin & ex manna thuris medentur, cũ reliquis vulneribus, tũ iis quæ nerui acceperunt.* Illiti *per ſe cum aceto pappi, idem munus præſtant: verùm recẽtes epoti, ſtrãgulant.* Totus *caulis, ſi coctus in paſſo potui detur, ſtomachi dolores à bili contractos, perſanat.*

Thalictrum. CAP. LXXXIII.

THalictron *folia coriandri habet, pinguiora paulò: coliculum rutæ craßitudine, in quo folia.* Quæ *trita, illitu antiqua vlcera ad cicatricem perducunt.* Naſcitur *maximè in campeſtribus.*

Marinus muſcus. CAP. LXXXIIII.

MArinus *muſcus naſcitur in ſcopulis, teſtaceisq; haud procul à mari, gracilis, capillaceus, caulis expers.* Præcipua *ei ſpiſſandi vis, & collectiones cohibendi, & podagras, quas refrigerare opus ſit.*

Phycus marinus. CAP. LXXXVI.

PHyci marini generibus, quoddam latum, & alterum sublongius, & rubens: tertium candidum, nascens in Creta iuxta terram, floridum valde, quod nulla corruptionis labe polluitur. Omnia vim habent refrigeratoriam, non podagræ modò, sed etiã inflammationibus, in cataplasmatis efficaciter vtilem: verùm ijs vti humidis conuenit, priusquam exarescant. Nicander, puniceum aduersus serpentes dedit. Hoc fuco quidam putant mulieres suum colorem mentiri, cum tamen sit radicula eiusdem nominis, qua sese fucant.

Potamogeton. CAP. LXXXVI.

POtamogeton, folium betæ simile, hirsutum, paululum supereminens extra aquam. Refrigerat & inspissat pruriginibus vtile, & cõtra veterum vlcerum nomas. Nomen ex eo inditum est, quòd palustribus, & aquosis enascatur.

Stratiotes. CAP. LXXXVII.

STratiotes in aquis nascens, iisdem supernatat, & sine radice viuit: vnde cognomentum traxit. Herba semperuiuo similis, ni maiora haberet folia: quæ refrigerant. Sanguinem qui defluit à renibus, pota sistunt: vulnera quæ inflammationem minantur, intumescere non sinunt: ignibus sacris, & tumoribus ex aceto illinuntur.

Stratiotes millefoliũ. CAP. LXXXVIII.

Vulgatum millefoliũ. STratiotes millefoliũ exiguus frutex, palmi altitud

titudine, aut amplius assurgit: folijs auicularum pennas imitantibus, breui admodum dissectoq; foliorum exortu. Folia syluestre cuminum simulant, præsertim breuitate atq; scabritia, breuiora paulò, densiore vmbella, & pleniore. Surculos in cacumine gerit exiguos, & capitula in modum anethi: flores paruos, cãdidos. Nascitur in asperis agris, præcipuè circa semitas. Eximij vsus ad vlcera vetera, recentiaq;, profluentem sanguinem, & fistulas.

Verbascum. CAP. LXXXIX.

VErbascum differentias summas habet duas, hoc nigrũ, illud album: in quo mas & fœmina intelligitur. Fœminæ igitur folia sunt brassicæ, pilosiora multò, & latiora, candida: caulis albus, cubitalis, aut amplior, subhirsutus: flores albi, aut subpallidi: semen nigrum: radix longa, gustu acerba, crassitudine digiti: nascitur in cãpestribus. Verbascum, qui mas appellatur, oblongius, albis folijs, & angustioribus, tenuiori caule. Sed nigrũ prorsus albo simile esset, nisi nigriore latioreq; constaret folio. Syluestre folia fert saluiæ, altas virgas, & lignosas, & circa eas ramulos quales marrubiũ: flores luteos, auri æmulos. Sunt & phlomides duæ, hirsutæ, rotundis folijs, humiles. Tertia lychnitis appellatur: ab alijs autem thryallis, folijs ternis, aut quaternis, vel paulò pluribus, hirsutis, crassis, pinguibusq;: apta ad lucernarum lumina. Radix priorum duarum adstringit: quare quod magnitudine ludic

Tapsus barbatus vulgò.

*Sic Plin. Græcus codex ξυλώδεις videtur legisse.

δενδρώδεις, id est, arborescentes.

ludicrum talum æquet, in alui profluuio, conueniens ter ex vino datur. Decoctum ruptis, conuulsis, fractis, antiquæ tussi auxiliatur. Dentium dolorē collutione mitigat. Verbascum cui flos aureus, capillos tingit, & quocunq; abijciatur, blattas in se contrahit. Cocta in aqua folia, aduersus tumores, inflammationes oculorum, syderata vlcera, ex vino & melle illinuntur: cum aceto quoq; vulneribus medentur: contra scorpionum ictus, sunt auxilio. Syluestris folia ambustis igni, sunt cataplasmata. Aiunt in folijs eius, quam fœminam dicimus, aridos ficus omninò non putrescere.

Aethiopis. CAP. XC.

AEthiopis *folia habet verbasco similia, perquā hirsuta, densaq́;, in orbem circa radicē imam redacta: caulem quadrangulum, crassum ac scabrum, similem apiastro, aut arctio, multis concauum alis: semē erui magnitudine, geminum, in vno conceptaculo: radices ab eodem cæspite numerosas, lōgas, plenas, glutinosas gustu, quæ siccæ nigrescunt duranturq́;, vt cornua possint videri· plurima nascitur in Ida mōte Troadis, & in Messenia. Auxiliatur purulentis excreationibus, ischiadicis, pleuriticis, arteriæ scabritijs, decocta radix, et pota: quin & cum melle, eclegmatis vicem præbet.*

Arction. CAP. XCI.

ARction, *aliqui potius arcturon vocant, similis est verbasco folijs, nisi quòd hirsutiora,*

ra, & rotundiora sunt: caule longo, molli: semine cumini, paruo: radice tenera, alba, dulciq;. Decocta cum semine radix in vino, dentium dolorem mulcet, si contineatur ore decoctum: ambusta perniones q; fouentur eodem: bibitur aduersus coxendicum dolores, & stranguriam, è vino.

Arcion, siue Personata. CAP. XCII.

PErsonata *folia habet cucurbitæ, maiora & hirsutiora, nigriora & crassiora: caulē albicantem, quanquā & interdū vidua caule reperiatur: radice grandi, intus cādida, foris nigra. Hæc drachmæ vnius pōdere pota, cū pineis nucibus, purulenta & cruenta extussientibus auxiliatur: trita dolores à contorsionibus artuum cōtractos, illitu sedat. Folia vtiliter antiquis vlceribus illinuntur.* *Vulgò lappa maior, & Bardana.*

Petasites. CAP. XCIII.

PEtasites *pediculus cubito maior, crassitudine pollicis, à quo prægrande foliū, galeri modo amplum, ceu fungus dependet. Contra phagedænas, & vlcera, quæ cacoëthe vocant, efficaciter illinuntur.*

Epipactis. CAP. XCIIII.

EPipactis *ab alijs helleborine, parua herba, exiguis folijs. Iocineris vitijs vtilis, & contra venena pota.*

Gapnos, seu fumaria. CAP. XCV. *Officinis fumus terræ.*

FVmaria *fruticosa q; herbula est, prætenera, coriandri similis: folijs candidioribus, vndiq;*

numerosis, cineracei coloris: flore purpureo. Huius succus claritatem facit oculis delacrymationemq́; vnde nomen traxit. Illitus cum gummi, euulsas palpebras renasci prohibet. Commanducata herba biliosam vrinam trahit.

Lotus vrbana. CAP. XCVI.

LOtum vrbanã alij trifoliũ vocant: nascitur in hortis. Extractus succus, addito melle, oculorũ argema, nubeculas, cæterasq́; caligines discutit.

Syluestris lotus. CAP. XCVII.

SYluestris lotus, quam trifolium minus appellant, plurimum in Libya gignitur, caule bicubitali, & sæpe maiore, alis multis: folijs trifolij pratensis: semine fœnigræci, multò minore, gustu medicato. Vim calfaciendi, & leniter adstringendi obtinet: vitia cutis in facie, maculasq́; cũ melle peruncta expurgat: trita per sese aut cum maluæ semine, in vino aut passo bibitur aptissimè contra dolores, qui vesicam malè habent.

Cytisus. CAP. XCVIII.

CYtisus, frutex est albus in totum, vt rhamnus, ramos spargẽs cubitales, sæpe maiores, in quibus folia fœnigræci, aut loti trifoliæ minora, dorso medio prominente. Ea digitis trita erucam olent, gustataq́; cicer recens sapiunt. Folia refrigerant: tumores inter initia discutiunt, si cũ pane trita illinantur. Decoctũ potu vrinam ciet. Nõnulli, quòd apes alliciat, prope aluearia serunt.

Lot

Lotus Aegyptia. CAP. XCIX.

*EST & in Aegypto lotus, quæ in campis flumine inũdatis prouenit, caule fabæ: flore paruo, candido, * lilio simili, quẽ tradunt occidẽte sole cum primi occludiq;, ad ortũ autem aperiri: adduntq;, caput ipsum vespera aquis condi, & ad exortũ solis emergere, Caput quale papaueris, maximum: et intus grana ceu milij, quæ Aegyptij exiccant, & in panes cogunt. Radicem lotos hæc habet, mali cotonei similitudine, quæ cruda coctaq; manditur: decoctaq; lutei oui qualitatem exhibet.*

*, κρίνῳ, nõ κριθῇ.

ANNOTATIO.

Aliud est à nostro millefolio, quod paulò antè stratiotem millefolium esse monuimus.

Millefolium CAP. C.

MYriophyllum, siue millefolium, caulis est tener, singularis, vnica nixus radice: plurimis folijs, læuibus, fœniculo similibus: vnde nomen accepit. Caulis flauescit varius, ac veluti ex industria deliniatus: nascitur in palustribus. Vulnera recentia ab inflammatione vindicat, si vel viride, vel siccum ex aceto, oblinatur: præcipitatis in potu cum aqua & sale datur.

Myrrhis. CAP. CI.

MYrrhis, simillima est cicutæ, caule folijsq;: radix ei oblonga, mollis, rotũda, odorata, cibo non insuauis. Quæ pota in vino, phthi-

langiorum morsibus auxiliatur: cit menstrua, & partus secundos, purgatq; à purperio fœminas: subuenit et phthisicis cocta in sorbitione. Aiunt quoque eandem bis die terve potam ex vino in pestilentia salutarem esse, & ne morbi contagia sentiantur, obstare.

Myagrum. CAP. CII.

*Myagron, aliqui melampyron vocant, herba est surculacea, folijs rubiæ pallidis, tripedanea: semen oleosum * fœnograeco simile. Quod contusum igni torrent, perunctisq; virgis ad lucernarum lumina vtuntur hoc pingui, scabritias corporis læuigari, atque expoliri constat.*

*χηλιδι, non τραχήλῳ.

Onagra. CAP. CIII.

Onagra, siue onothera, aut onuris, frutex est arboris instar, prægrandis, amygdalino folio, sed latiore, lilio non dissimili: flore rosaceo, magno: radice candida, longa: cum siccata est, vinum olente: nascitur in montibus. Aqua, in qua radix maduerit, in potu data feras mitigat, & cicures facit: illitu quoq; tetra vlcera mulcet.

Cirsium. CAP. CIIII.

*Cirsium, caulis est tener, duorum cubitorum, triangulo similis: ab imo foliola, rosæ speciē referentia: anguli spinosi, per interualla molles: folia buglosso similia, * maiora, subcandida, modicè hirsuta, partibus extremis aculeata: cacumen caulis orbiculatum, hispidum, in quo capitula [illegible]mo*

Censetur buglossa officinorū. Plin. minora.

mo purpurea, quæ soluuntur in lanugines. Radicem *huius loco laboranti adalligatam, dolores varicum sedare Andreas scripsit.*

Aster Atticus, seu inguinalis. CAP. CV.

ASter Atticus cauliculus lignosus, florem in cacumine habens purpureum, luteúmve, per ambitum, anthemidis capituli modo diuisum, foliolis stellæ modo radiatis: quæ autem caulem circundant folia, oblonga sunt ac hirsuta. Feruenti stomacho, oculorum inflammationibus, procidua sedi, ac inguinibus illitu auxiliatur. Tradunt purpureum florem, si ex aqua bibatur, anginis, & pueris comitiale malum sentientibus opitulari. Inguinum inflammationi recentem illinire conuenit. Si aridus flos sinistra dolentis manu decerpatur, & inguinibus adligetur, dolore liberat.

Isopyrum. CAP. CVI.

ISopyron aliqui phasiolon ob similitudinem vocant, quoniam folium quod est aniso simile in pampinos torquetur, capitula sunt in summo caule, tenuia, plena seminis, melanthij gustum imitantis. Contra tussim, & cætera pectoris vitia, semen ex aqua mulsa bibitur, hepaticis, & sanguinem excreantibus vtile.

Viola purpurea. CAP. CVII.

VIola purpurea folium habet hedera minus, tenuius ac nigrius, nec multò dissimile: cauliculus à radice medius prodit, in quo flosculus

suauissime olens, purpureus: opacis & asperis nascitur. Refrigerādi naturā habet. Folia per se et ex polenta illinūtur aptissimè stomacho æstuanti, & oculorum inflammationibus, sediq; procidenti.

Cacalia. CAP. CVIII.

CAcalia, quæ leontice vocatur, folia fert magna, alba: è quibus medius caulis emicat, rectus, albus, florē ferens robori aut oleæ similē: nascitur in montibus. Radix in vino madefacta, vt tragacantha, delinctu aut manducatu per se tussibus, scabritijs arteriæ, medetur. Grana quæ post excussum florem innascuntur, trita, & cum cerato illita, faciem erugant, & cutem extendunt.

Bunium. CAP. CIX.

BVnion caulem edit quadrangulum, procerum, digiti crassitudine, in quo ramuli minutis folijs ac floribus scatent: folia proximè radicem, apio similia, longè tenuiora, coriandrinis proxima: flores anethi: semen odoratum, hyoscyamo minus. Vrinam ciet, excalfacit. secundas euocat: lieni, vesicæ, renibus vtile. Tam humidi quàm sicci, expressiq; succi caulibus, folijs, radicibusq;, vsus inualuit ex aqua mulsa. Pseudobunion palmi altitudine fruticat in Creta, folia ramulosq; napi ferens, acri gustu. Tormina, atque stranguriā, laterumq; dolores, sanant quaterni rami eius poti in aqua: illiti quoque cum sale & vino, tepentes, strumas discutiunt.

Cha

Chamæcissus. CAP. CX.

CHamæcissos, folio est hederæ, tenuiore, longiore. ramulis à radice quinis senisve, dodrantalibus, foliosis: flore violæ albæ simili, candidiore, ac tenuiore, gustu supra modum amaro: radice tenui, candida, inutili: nascitur in cultis. Bibũt conuenientissimè ischiadici folia, tribus obolis in aquæ cyathis tribus, tricenis quadragenisve diebus: eodem pota modo, senis aut septenis diebus, regium morbum purgant.

Non est, quãuis id sonet Graecanica dictio, hedera terrestris vulgo nominata: qđ eam paulo studiosius cũ descriptione cõferens, liquidò cognosces.

Clamæleuce. CAP. CXI.

CHamæleuce lumborũ doloribus propitia est, herba virẽs, incuruis foliis, surculisq;: flore rosaceo.

Buglossum, seu lingua bubula.

CAP. CXII.

BVglossum nascitur in campestribus, & sabulosis. Iulio mense colligitur. Aiunt eam quæ treis thyrsos emittit, cum semine & radice tritã, potamq;, contra tertianos horrores prodesse: quæ quatuor, ad quartanos: ea in vino decoquitur. herbam abscessibus vtilem esse volunt. Verbasco simile est, folium in terra sparsum, nigrius, asperũ, bubulas imitans linguas. Quod in vinum deiectũ animi voluptates auget.

Vulgaris borago.

ANNOTATIO.

Nostrũ Cynoglossum caulem & purpureos flosculos ædẽs, nõ esse verũ ac legitimũ, historia ei⁹ apertissimè indicat.

Cynoglossum. CAP. CXIII.

CYnoglosson folia latifoliæ plantaginis habet, arctiora, minora, lanuginosa: caule vacat, et humi sternit: prouenit in sabuletis. Folia cum suillo adipe veteri, medentur morsibus canũ, alopecijs, & ambustis. Emollit aluũ, decoctũ herbæ ex vino potum.

Phyteuma. CAP. CXIIII.

Struthij. PHyteuma folia habet radiculæ, minora: copiosum semen, perforatum: radicem paruam, tenuem, per summa terræ nitentem: quã ad amatoria conuenire, nonnulli scriptum reliquerunt.

Leontopodium. CAP. CXV.

LEontopodion duûm digitorum herbula est, folia ferens angusta, longitudine ternûm quaternûmve digitorum, hirsuta, quæ iuxta radicẽ lanosiore flocco canescunt: capitula in summo caule quasi perforata: flores nigri: semẽ vsqueadeò spissa lanugine inuolutum est, vt sæpe fallat: radice parua cohæret: quam tradũt appensam ad amatoria prodesse, & tubercula discutere.

Hippoglossum. CAP. CXVI.

HIppoglosson, frutex est folia habens rusci tenuis figura, & spinosam comã, & in summo seu linguas è folijs exeuntes. Capitis dolorem corona ex comis imposita minuit: Malagmatis radix succusq; admiscetur.

Antirrhinum. CAP. CXVII.

ANtirrhinon, alij anarrhinõ vocãt, herbam

cau

caule & folijs anagallidi similem: flore albæ violæ, purpureo, minore tamen, ideoq; syluestris lychnis nominata est: semine vituli narium simili. Tradūt perunctos ea, cum oleo lilino, venustiores fieri: nec vllo medicamento lædi posse, si quis appensum gestet.

Catanance. CAP. CXVIII.

E X eo genere vna, folia coronopi habet, longa, radicem iunci modo prætenuē: capitula sena, septenáve, in quibus erui semen inest. Arescens in terram flectitur, & se cōtrahit ad speciem vnguiū milui examinati. Altera mali parui magnitudinē explet, radice exiguæ oliuæ magnitudine folijs quoque oliuæ colore, & figura, mollibus, diuisis, humi inclinatis: semen, vt cicer, minutum, in virgulis dependet, punicei coloris, multis foraminibus pertusum. Vtranq; narrant in amatoria expeti. Thessalicæ mulieres his vti traduntur.

Tripolion. CAP. CXIX.

T Ripolion in marinis nascitur locis, quæ allidit vnda, recedensq; dimittit, neque in mari, neque in sicco: folio glasti crassiore: palmeo caule, in mucrone diuiso. Eius, vt tradunt, flores colorem ter die mutant, mane candidi, meridie purpurei, sero punicei conspiciuntur. Radice alba, odorata, calidi gustus. Quæ drachmis duabus in vino pota, aquam, vrinamq; per aluum extrahit. In medicamenta digeritur, quæ venena arcent.

ANNOTATIO.

Officinarũ Capillus veneris. Eſt enim earum Adiantum, non quod hic Dioſcorides, ſed Plinius lib. xx. cap. xxi. depinxit, & candidum vocauit: non quin & ipſum, vti ſuſpicamur, fuſcos obtineat coliculos, ſed quia Trichomani, quod illi nigrum eſt adiantum, comparatum, album potius, quàm nigrum appareat.

Adiantum. CAP. CXX.

ADiãton, polytrichon, puſilla gerit folia ſimilia coriãdri, in ſummo inciſuris diuiſa: cauliculi, quibus exoriũtur, nigro colore nitẽt, prætenues, palmũ alti: radice ſuperuacua: neq; caulẽ, neq; fructum, neq; florem profert. Decoctum herbæ potum prodeſt ſpirãdi difficultati, ſuſpirioſis, lieni, & felle ſuffuſis, & vrinæ difficili. Calculos frangit, aluum ſiſtit, ſerpentium morſibus auxilio eſt. Contra ſtomachi fluxiones in vino bibitur. Secundas ciet et menſtrua, ſanguinis reiectiones inhibet. Contra ſerpentiũ morſus cruda herba illinitur, alopecias denſat, ſtrumas diſcutit: furfures, & manantia capitis vlcera, ex lixiuio emendat: defluẽtes capillos cõtinet, cum ladano & myrtino, & ſuſino, aut hyſopo, vinoq;. Decoctũ eius cum lixiuio & vino infuſum, idem præſtat: coturnices & gallinaceos pugnaciores facit, in cibos eorum additũ. Seritur gratia vtilitatis pecorum circa ouilia. Vmbroſis, &

pal

paluſtribus, circa parietum aſpergines, & fontiũ ſpecus enaſcitur.

Trichomanes. CAP. CXXI.

TRichomanes naſcitur eiſdem in locis quibus adianton: filici ſimile, ſed exilius: folijs lẽticulæ, tenuibus, in ordinẽ vtrinq; digeſtis, aduerſis in ſe, in ramulis tenuibus, acerbis, fuſco colore ſplendentibus. Eadẽ quæ & adiãton præſtare poſſe cõſtat. Officinis polytrichõ quod idem tamẽ cum Adianto.

Xanthium ſiue Lappa. CAP. CXXII.

XAnthium naſcitur læto & pingui ſolo, & lacubus exiccatis, caule cubitali, anguloſo, pingui, prodeuntibus ex eo crebris alis: folia atriplicis habet, inſecta, naſturtium odore imitantia: fructum grandis oliuæ modo, rotundum, & vt platani pilula, ſpinoſum, qui contactu veſtibus adhæreſcit. Is antè collectus quàm perfectè ſicceſcat, tunditur, & fictili vaſe reconditur. Flauos autem facit capillos, ſi acetabuli inſtar tepida aqua madeſcat, mox caput, nitro antè perfrictũ, illinatur. Alij in vino tundunt, & ita aſſeruãt. Semen aptiſſimè tumoribus imponitur. Vulgò lappa minor.

Aegilops, ſiue feſtuca. CAP. CXXIII.

AEgilops herbula folia tritici habens, ſed molliora, in ſummo capite ſemina bina ternáve rubra, quibus ariſtæ quaſi capillaceæ exeũt. Illita cum farina herba ægilopijs medetur, duritias diſcutit. Succus farinæ admiſtus, ſiccatur, & eorundem gratia reponitur. Bromus herba ægilopi* Marcello ſuppoſititia.

lopi similis, exiccatoriam vim habens, decoquitur cum sua radice in aqua ad tertias, & iuri colato par modus mellis adijcitur: rursus incoquitur, dũ liquidi mellis crassitudo fiat. Linteum eo humore imbutum, & naribus inditum, contra grauecolentiam vlcerum efficax est. Aliqui tritam aloën addunt, & eo modo vtuntur. Cum siccis rosis, cocta in vino, grauem oris halitum emendat.

Glaux. CAP. CXXIIII.

GLaux cytiso aut lenticulæ folijs similis, quæ supernè virent, auersaq; candidiora spectantur: ramuli à terra exiliunt quini senive, tenues ab radice, dodrantem alti: flores violæ albæ, purpurei exeunt, minores tamen: nascitur iuxta mare. Coquitur cum hordeacea farina, sale, & oleo in sorbitione, ad reuocandũ extincti lactis vbertatẽ.

Polygala. CAP. CXXV.

POlygala palmi altitudinẽ petit folijs lẽticulæ, gustu adstricto. Quæ pota, lactis abũdatiam facit.

Osyris. CAP. CXXVI.

OSyris, frutex est niger, ramulos ferẽs tenues, lentos, fractuq; contumaces: & in his folia, quaterna, quina, senáve, ceu lini, nigra in initio, dein colore mutato rubescentia. Decoctum eius potum, iuuat arquatos.

Censetur Linaria vulgò appellata.

Aspera smilax. CAP. CXXVII.

SMilax aspera, folia habet periclymeni: sarmenta tenuia, multa, rubi modo aut paliuri,

aculeata: arbores scandit ab imo ad summa perreptans, se conuoluens eis. Fert racemos exiles, qui maturi rubescũt, gustumq; leniter mordẽt. Nascitur in palustribus & asperis radice dura, crassaq;. Folia & acini, & ante & post epoti, venenorũ antidota sunt. Tradunt, si infantibus nuper in lucẽ aditis, quid ex his tritum propinetur, nulla postmodũ venena nocitura. Inciditur etiã ad alexipharmaca, id est, ad ea medicamẽta quibus venena arcentur.

Læuis smilax. CAP. CXXVIII.

LAeuis smilacis folia hederæ similitudinem habent, molliora, læuiora, tenuiora: huius sarmẽta nullis horrent spinis: conuoluitur arboribus, vt prior: fructum parit lupini modo nigrum, exiguum: flores circunquaque exiliunt candidi, copiosi, orbiculati. Hac smilace quadam topiariorum arte, tentoria contra æstus molestiam factitantur: folia per autumnum decidua. Semine cũ dorycnio poto, ternis singulorum obolis, varia & tumultuosa in somnis obseruari traduntur.

Ruscus. CAP. CXXIX.

SYlueſtris myrtus, aliquibus oxymyrsine, aut myrtacantha, Latinis ruscum appellatur: folium fert myrti, latius, in formam lanceæ mucronatum: baccæ per maturitatem rubescunt, rotundæ, à medio folio dependentes, osseo intus nucleo: cubitales ramuli ab radice exeunt, vitilium modo lenti, fractu contumaces, foliosi: radice graminis

Officinis Bruscus.

sim-

simili, acerba, & subamara. Folia & baccæ in vino potæ vrinam cient, menses pellunt, vesicæ calculos frangunt, stillicidio vrinæ medentur, dolores capitis sanant, & regium morbum. In asperis et præcipitibus locis enascitur. Decoctum radicis in vino potum, eosdem præbet effectus. Cauliculi recentes, asparagorum vice, in cibo sumuntur. Amari autem sunt, sed vrinam mouent.

Laurus Alexandrina. CAP. CXXX.

Laurus Alexandrina, folio est rusci maiore, molliore, & candidiore: semine inter folia rubro, ciceris magnitudine: ramos spargit in terra, *Rusco *dodrantales, interdum longiores: radice * syluestri myrto simili, maiore, molliore, odorata: inuenitur in montosis. Difficiles partus accelerat, radice pota sex drachmarum pondere in vino dulci: & stillicidio vrinæ auxiliatur, sed sanguinem extrahit.*

Daphnoides. CAP. CXXXI.

Vulgò Laureola. *Daphnoides cubiti altitudine fruticat, ramis flexilibus obsequiosisq́; multis, inde sursum versus foliosis: cortex supra modũ viscosus ramos vestit: folia lauri, graciliora, & molliora, fractu cõtumacia, quorũ gustatu os & fauces incenduntur: flores cãdidi: bacca, cũ ematuruit, nigra: radix inutilis: nascitur in montosis. Pituitas extrahit folium recens vel aridum in potu, menses ciet & vomitus: caput inani commanducatum, sternutamẽta mouet. Baccæ quindecim potæ aluum resoluunt.*

Cha-

Chamædaphne. CAP. CXXXII.

CHamædaphne virgas omittit cubitales, singulari ramulo constantes, rectas, tenues, læues: folia lauri similitudine, leuiora multo, ac viridiora: semen rotundum, rubens, annexum folijs. Illinuntur capitis doloribus trita folia, & stomachi ardores mulcent: ad sedanda tormina cum vino bibuntur. Potus cum vino succus, menses & vrinā ciet: idem facit pesso appositus.

Veratrum album. CAP. CXXXIII.

HElleborū album, Latini veratrū album vocant, fert folia plantaginis aut betæ syluestris similia, sed breuiora, et nigriora,* rubescētia, caulē cauum, quadrantalē, tunicis conuolutū, quas abdicat cum arescere incipit: radicibus nititur multis, tenuibus, ab oblongo & exiguo capite ceparum modo exeūtibus: nascitur in mōtibus et asperis. Radices messibus colligēda. Optimū habetur candidū, friabile, carnosum, modicè extentū, nec tamen iunci modo mucronatum, quod frangēdo puluerē emittit, & tenuem habet medullā, gustu nō admodū feruens, neq; saliuā, subinde ciens, (huiuscemodi autē strangulat.) Primatū Cyrenaicum tenet. Galaticū autem & Cappadocicum, candidiora, & puluere quodam obsita, celerius strangulatus mouent. Vomitione autem varios extrahit humores. Collyrijs admiscetur, quæ caliginem oculorum discutiunt. Partus impositum necat, menses pellit, sternut

*Plin. canalū dorso rubescētia.

nutamenta excitat, mures interficit cũ melle & polenta subactũ, absumit carnes si coquatur vna. Datur per se ieiunis, & cũ sesama, aut ptisanæ succo, aut halicæ, aut lentis cremore, cũ aqua mulsa, aut pulte, aut quauis alia sorbitione. Cogitur cum pane, & ita inassatur. Præparatio corporũ, ac victus ratio, diligenter tradita est, cum ab his qui de medica eius potione scriptitarunt, tum maximè à Philonide Siculo Ennēsi, cui nunc essent immũr: quippe longum nimis esset, in hac præsertim æditione de materia, simul medicam curandi rationem exponere. Dant nonnulli in pultis sorbitione, aut copioso halicæ cremore: aut paucum antea cibum dari præcipientes, statim veratrũ offerunt, iis præsertim, quibus strangulationis suspicio imminet, aut si valetudo corpus infirmat: hoc enim modo deiectio nihil periculi minatur, quòd cibo munitis nõ intempestiuè medicamentum corporibus offeratur. Vomitiones concitant subditæ ex eo balani, cum aceto.

Veratrum nigrum. CAP. CXXXIIII.

HElleborum nigrum, appellatur melampodion, quoniam caprarum pastor, nomine Melampus furentes in se Prœtidas, primus purgasse, & sanasse fertur. Folia ei viridia, platani similia, minora, foliis sphondylii proxima, subaspera, nigriora, pluribus diuisuris incisa: caulis asper: flores purpurei, candidi, racematim cohærentes: semen cnici, quod in Anticyra sesamoides vocant:

tant: quo deiectiones moliuntur: radicibus cohæret nigris, tenuibus, à capitulo, cepæ simili confibratis: quarum est vsus: in collibus, asperis, & sitientibus locis enascitur. Optimum est quod ex huiusmodi petitur terris, vt ex Antityra. *Nigrū inibi probatissimum gignitur. Eligi debet corpulentum & plenum, in quo tenuis sit medulla, acre gustu, feruesq;: cuiusmodi est in* Helicone, Parnaso, & *Aetolia natum: attamen* Heliconium *præcellit. Veratrum nigrum purgat ventrem, detrahit bilem pituitasq;, datum per se, aut cum scammonia, & tribus obolis, siue drachma salis: decoquitur vel cum lente & iusculis, quæ purgationis causa sumptitantur.* Pro*dest morbis comitialibus, melancholicis, insanientibus, articulariis doloribus, & resolutis.* Men*ses inditum trahit, partus necat, purgat fistulas impositum, & tertia die detractum. Item contra grauitatem auditus in aurem demittitur, ibiq; in alterum aut etiam tertium diem esse sinitur.* Scabiem *sanat, illitum cum thure, aut cera, & pice, & cedrino oleo: vitiliginibus, lepris, impetiginibus, ex aceto medetur: dētium dolorem collutione mitigat: erodentibus medicamentis commiscetur: hydropicorum ventri vtilissimè imponitur factum ex eo, farina hordeacea, & vino, cataplasma: consitum proximè radices vitium, vinum purgandi facultate donat.* Huius *resparsu domos expiari arbitrantur: quare inter fodiendum stantes,* Apollinem,

Aesculapiumq; precantur, ac vitant aquilæ volatus, aduolare enim non sine periculo tradunt: nanq; si auis effoßionē hellebori conspexerit, moriturum qui succidit, auguriū est. Celeriter effodiatur oportet, quoniā halitu caput aggrauat: quapropter, ad id arcēdum, fossuri, allium præsumere, & vinum bibere consueuerunt: nulli ita noxæ opportuni redduntur. Veratri albi modo emedullatur.

Sesamoides magnū. CAP. CXXXV.

S*Esamoides magnum, in Anticyra helleborum vocant, quoniam albo veratro in purgationibus misceatur. Simile est senecioni aut rutæ; longo folio: flore candido: radice gracili, ignaua: semen gustu amaro, cætera sesamæ simile. Vētrem detrahit: datur tritū ad bilis pituitæq; deiectiones, quantum tribus digitis capitur, addito veratri albi sesquiobolo, ex aqua mulsa. Sesamoidi paruo cauliculi sunt dodrantales: folia coronopi, minora, hirsutiora: & in cauliculorum cacumine capitula, florum penè purpureorum, medio eorum albo: semen sesamæ, fuluum, amarum: radix tenuis. Detrahit bilem pituitasq;: semen ex aqua mulsa potum dimidio acetabulo: illitum ex aqua, tumores ac tubercula discutit. Nascitur in asperis.*

Syluestris cucumer. CAP. CXXXVI.

Vulgò Cucumer asininus.

C*Vcumis syluestris fructu solo distat à satiuo cucumere, quem longè minorem parit, oblongis glandibus non dißimilem: folia atque sarmen*

menta satiui refert: radice candida, magna: nascitur in sabuletis, & ruderibus, frutice in totũ amaro. Instillatus foliorum succus, aurium dolori conuenit. Illita ex polenta radix, veterem omnem tumorem discutit: imposita cum resina terebinthina, tubercula rumpit: ischiadicis infunditur: podagras discutit, decocta ex aceto, & illita eius decocto dentes in dolore colluuntur. Aridæ farina impetiginem, lepras & vitiligines absterget, nigrũ cicatricibus colorem reddit, & in facie maculas expurgat. Radicis succus sesquioboli pondere, & item cortex, acetabuli quarta parte, bilem pituitamq́ue deijciunt, præsertim in hydropicis: (deiectiones autem citra stomachi iniuriam mouet) radicis selibra, in vini præsertim Libyci hemina conteritur, danturq; ex eo terni cyathi triduo, dum tumor abundè deprimi cernatur. E fructu huiusce cucumeris, fit medicamẽtum quod elaterium vocatur, ad hunc modum: Decerpti cucumeres, qui tacti protinus exiliunt, Elaterium. seruantur nocte vna: postridie imposito supra craterem rariore cribro, vtrisque manibus prehensi, sigillatim supino cultro, sursum versus aciem habente, finduntur, atque per cribrum humor in subiectum vas exprimitur: simulq; carnosum quod hæsit cribro, quò facilius excidat, eliditur: quod ita pressum est, residere sinitur, atque in vicinam peluim demittitur. Coaceruata autem in cribro segmina, dulci aqua perfunduntur, & denuò pres-

sa abiciuntur. Humor in pelui agitatur, & linteo opertus, soli exponitur: dumq; steterit, tota supernatans aqua cum humore concreto, effunditur. Hoc *verò identidem fieri solet, donec existens aqua liquescat: qua stillatim exhausta, sedimentum mortario suscipitur, & conterendo cogitur in pastillos.* Sunt *qui ad hauriendam protinus succi abundantiam, cribratos cineres humi inspargant, & medium cauãtes, triplicatum linteum obtendant, per quod elaterium cum sua humiditate diffundũt, siccatumq;, in pila, vt dictum est, conterunt.* Aliqui *pro dulci aqua marinam perfundentes, ita eluunt.* Alij *in nouissima lotione, mulsam aquam respergunt.* Elate*rium optimum esse constat, læue, non ponderosum, cum candore leniter humectum, gustu amarissimum, quodq; lucernarũ luminibus obiectum, facilè flagret.* Porraceum *tamẽ scabrumq;, si turbidum spectetur, atq; erui cinerisq; plenum sit, graue & vitiosum esse solet.* Nec *desunt, qui cucumis succo amylum immisceant, vt candorem ipsum & læuitatem imitentur.* A *bimatu ad decennium deiectionibus vtile est.* I*nteger modus, obolus est: mininus, semiobolus: pueris, chalci duo: siquidem copiosius, periculum adfert.* B*ilem ac pituitam vtrauis parte extrahit.* O*ptima suspiriosis est purgatio.* Q*uòd si in animo sit deiectionẽ moliri, adiecto salis duplo, & stilij quod colorare sufficiat, ex aqua, erui magnitudine catapotia dato, postea cyathus vnus aquæ te-*

pidæ

pidæ sorbeatur: ad citãdas tamen vomitiones, aqua diluens elaterium, subiectas linguæ partes penitissimè penna oblinito: quòd si quisquam difficilius euomat, oleo aut vnguẽto irino resoluito, somnum inhibeto. Porrò *his qui eximiè vacuantur, continuè vinum, & oleum dari conuenit: etenim vomendo restituũtur. Quòd si vomitiones nõ finiãtur, aqua frigida, polenta, posca, poma, & quæ stomachũ densando corroborant, offerenda sunt. Ciet elaterium menses, & partus enecat, in pesso subditum: morbo regio medetur, cum lacte naribus infusum, & diuturnis capitis doloribus liberat: efficacissimè anginis illinitur, cũ vetere oleo, melle, aut felle taurino.*

Staphis agria. CAP. CXXXVII.

S*Taphis agria, siue herba pedicularis, folia habet labruscæ, diuisa: & cauliculos rectos, molles nigrosq; : fert florem glasti: & folliculos virides, similes ciceri, & in his nucleum triangulum, scabrum, ex nigro subfuluescentem, intus album, gustu acrem.* Grana *quindecim, si trita in aqua mulsa dentur, crassum humorem per vomitũ purgant: sed qui hauserunt, ambulare debent, prudenter tamen attendere oportet, & aquam mulsam continuò potui dare: quoniã pericula strangulationis inferunt, & fauces adurunt.* Trita, *& ex oleo illita, phthiriasi prodest: item prurigini & psoris. Ciet plurimam pituitam commanducata: decocta in aceto, dẽtium dolori, colluto ore, subuenit: rheu-*

matismum gingiuarũ sistit: vlcera oris manantia, cum melle sanat. Vrẽtibus malagmatis imponitur.

Thapsia. CAP. CXXXVIII.

THapsia nomen ideo accepit, quòd in Thapso *eiusdem nominis* In*sula, primùm inuẽta sit.* Tota *verò natura ferulæ similis est: graciliore caule: folijs fœniculi: vmbella anethi in cacumine, à singulis surculis erumpente: flore luteo: semen quale ferulæ, latiusculum, sed aliquanto minus: radix foris nigra, intus candida, longa, acris, crassiore libro vestita.* L*actis extrahendi ratio hæc est:* F*acto in ambitu scrobe, cortices inciduntur: aut radix in fornicis speciem in se excauata, cooperitur, quò merus succus confluat: oportet illuc sequenti die se cõferre, & congestum succum extrahere.* T*unditur etiam radix in pila, & succus organo per quallum expressus fictili crasso insolatur.* A*liqui folium vnà terunt: sed inualidior huiuscemodi succus.* H*oc autem interest, quoniam qui ab radice manauit, grauius olet, & humidus permanet: è folijs autem extractus, exiccatur, atq; teredinum iniuriam sentit.* Q*ui succum colligit, stare debet non obuersus vento: aut potius, cùm dies apricus est, & à flatu silet: quoniam ob halitus acrimoniam facies vehementer intumescit, nudaq; corpora inuadunt pustulæ: ob id prius liquido cerato, & adstringente, nudas partes illinunt, & ita muniti accedũt.* T*am cortex radicis, quàm succus, purgandi vim habẽt,*

&

& lacteus succus in aqua mulsa potius: nam vtrin que bilem extrahunt. Radicis modus, quaterni oboli, cum tribus seminis anethi drachmis: succi, terni oboli: lactis, obolus vnus: quod eo amplius assumitur, periculosum est. Huiusmodi purgatio conuenit suspiriosis, et diuturnis laterū doloribus, reiectionibusq;, datur in cibis aut obsonio, quibus difficile sit vomere. Tam radix, quàm succus omniū maximè, quæ pares cū eis vires adepta sunt, vim habent extractoriam ex alto, vbi ex imo aliquid euocandum est, aut meatuum laxitas aliò transferenda est: vnde succus illitione, aut radix recens affrictu, alopecias explent. Radix succusq; cum æquis ceræ thurisq; portionibus, sugillata liuoresq; tollunt: sed nō plus binis horis dimittantur: locus deinde aqua maris calida foueatur. Vitia cutis in facie emendat, cū melle illitus succus: lepras tollit: tubercula discutit, perunctus cum sulphure. In diuturnis pulmonum, laterum, pedum, articulorumq; valetudinibus vtiliter illinitur. Valet ad integendam colis glandem, ijs qui natura, non circuncisione, curti sunt: tumorem enim excitat, qui pinguiū fotu emollitus, præputij iacturam resarcit.

ANNOTATIO.

*Sine folijs.] Spartiū, vt in agro Mōspessulano eius feracissimo sæpe obserua ui (à G. Rondelletio eius loci clarissimo Medico primùm admonitus) cū primū

erūpit, plurimis foliolis turget, quibus omnibus cùm ad cōſiſtentiam peruenit (quo ſolo fortaſsis tempore viſum Dioſcoridi)exuitur, adeò vt ramuli eius iuncei deinde appareāt. Eſt tamē hoc diuerſum planè ab eo, cui⁹ Plin. lib. xix. cap. 11. meminit. Cæterū an ſpartū hoc loco depictū, ſit idem cū Geniſta Latinorum, malo equidē dubitare cū Plinio, quàm eorū iudicio ſubſcribere, qui diuerſi generis plātas eſſe cōtendunt: & pro Geniſta fruticē quendā rebus alligādis (quòd in illa tamen requirit Plinius, & Maro in Georgicis cum lentam appellet, ſatis innuit) parum idoneum oſtentant.

Spartium. CAP. CXXXIX.

*SPartion frutex eſt, longas ferens virgas, * ſine foliis, firmas, fractu contumaces, quibus vites vinciuntur: ſemen lenticulæ, in folliculis phaſiolorum modo naſcens: florem, vt albæ violæ, luteum. Purgant per ſuperna vehementer, hellebori vice, citra periculum flores, & ſemina, quinis obolis in aqua mulſa pota.* Semen deiectionem mouet. *Ramis in aqua maceratis, mox tuſis, extractus ſuccus, iſchiadicis, & anginā laborantibus auxiliatur, ſi cyathi modū ieiuni bibant. Quidam marina aqua macerare malunt, & infundere iſchiadicis clyſtere. ſtrigmenta autem elicit cruenta.*

Silybum. CAP. CXL.

SIlybon, lata spina est, folia ferens chamæleonis albi. Hæc recens cum sale oleoq; cocta estur. Radicis succus drachmæ pondere potus, vomitiones ciet.

Glans vnguentaria. CAP. CXLI.

GLans vnguentaria, fructus est arboris myricæ similis, magnitudine auellanæ nucis, cuius nucleus græcarum nucum more tritus, humorem reddit, quo ad pretiosa vnguenta pro oleo vtuntur: nascitur in Aethiopia, Aegypto, Arabia, & Petra oppido secus Iudæã. Præfertur plena, recens, cãdida quæ facilè delibretur. Ea drachmæ põdere pota, lienẽ absumit: cũ lolij farina, & aqua mulsa, podagricis illinitur: psoras leprasq; decocta in aceto, vitiligines & nigras cicatrices cum nitro, emẽdat: & cũ lotio lentigines, varot & papulas in facie: & cutis vitia tollit. Vomitiones mouet, & aluum cum hydromelite resoluit: stomacho aduersatur. Oleum quod ea exprimitur, aluum potu ciet. Cortex eius magis adstringit: verùm tusæ & expressæ succus abstergentibus medicamentis adijcitur, quæ aduersus prurigines & scabritias idonea sunt.

Narcissus. CAP. CXLII.

NArcissum sunt qui vt lilium, lirium appellarint, folia porro similia, tenuia, multò minora, & angustiora: caulis vacuus, & sine folijs, supra dodrantem attollitur: flos albus; intus

croceus; in quibusdã purpureus: radix intus alba, rotunda, bulbosa: semen velut in tunica, nigrũ, longum: probatissimus nascitur in montibus, suaui odore: cæteri porrum imitantur, atq; herbaceum virus olent. Radix cocta, siue estur siue bibitur, vomitoria est: ambustis igni prodest, cum exiguo melle trita: præcisos neruos illitu glutinat: luxatis malleolis, diuturnisq; articulorum doloribus, trita ex melle & imposita, subuenit: vitia cutis in facie, vitiliginesq; cum semine vrticæ, & aceto emaculat: cũ eruo & melle, vlcerum sordes expurgat: abscessus rumpit concoctioni repugnãtes: infixa corpori extrahit, illita cum loliũ farina, & melle.

Hippophaës. CAP. CXLIII.

Hippophaës, quo fullones vestes interpolant, in sabulosis maritimisq; nascitur, surculaceo frutice, vndiq; denso & largo, folijs oleæ, longioribus, mollioribusq;: inter quæ cãdicantes spinæ emicant, siccæ, angulosæ, interstiti quodam distantes: flores hederæ corymbis similes, racematim cohærent, minusculi tamen, & molles, candidi, ex parte rubescentes: radix lacteo succo madet, crassa, mollis, amara gustanti: ex qua perinde ac thapsia, succus eximitur, qui per se, & cum erui farina subactus, siccatur, & ad vsum recõditur. Syncerus, pituitas, bilem, aquasq; detrahit, oboli pondere: erui verò farina subactus, quatuor obolis, cũ aqua mulsa. Frutex cum radicibus siccatus tũditur, & cum

aquæ

aquæ mulsæ dimidia hemina tritus datur. Radice & herba liquamẽtum depromitur, vt in thapsia: huius in purgationibus modus est drachma.

Hippophæstum. CAP. CXLIIII.

Hippophæston, id quod aliqui hippophaës appellant, nascitur eisdem locis quibus hippophaës, estq; spinæ fulloniæ genus, humilis herba, sine cauliculo, sine flore: inanibus tantum capitulis: folijs paruis, spinosis: radiculas habens molles, crassas. Succus radice, folijs & capitulo exprimitur, & exiccatur. Datus, cui voles, tribus obolis, in aqua mulsa, aquam pituitasq; detrahit: priuatim comitialibus morbis, neruorũ vitijs, & orthopnœæ conuenit huiuscemodi purgatio.

Ricinus. CAP. CXLV.

Cici, aut croton, nomen accepit à ricini animalis similitudine: arbor prouenit paruæ fici altitudine, folio platani, maiore, læuiore, & nigriore: ramis, caudicibusq; cauis, in arundinis morem: semine in vuis asperis, quod corticibus exutum, ricinum animal repræsentat: ex quo oleum, nomine cicinum, exprimitur, cibis fœdum, lucernis emplastrisque vtile. Grana triginta numero purgata, trita potu, pituitas, bilem, aquamq; per aluum extrahunt: vomitionesq; mouent, sed iniucunda admodùm est, & molesta purgatio: siquidem stomachum vehementer subuertit. Tusa & imposita, vitia cutis in facie, varosq; expurgat.

Vulgò Cataputia maior.

Fol

Folia cum polenta trita, inflammationes oculorũ, tumoresq; leniunt: rigentes mammas cohibent: eadem ex aceto illita, ignes sacros restinguunt.

Tithymali. CAP. CXLVI.

Tithymali genera septem, quorum masculus, characias appellatur, ab aliquibus amygdaloides: alter, myrtites, qui fœmina existimatur, eũq; myrsiniten aut caryiten vocant: tertius, paralius, quẽ tithymalida appellarunt: alius, helioscopius: quintus, cyparißias: sextus, dendroides: septimus, platyphyllos dicitur. Characiæ caules supra cubiti altitudinẽ attollũtur, rubri, lacteo succo atq; acri madentes: folijs oleæ circum ramos, angustioribus, & longioribus: radice crassa, lignosa: pendet in cacuminibus caulium, coma iunci, sub qua caueolæ foliolis balnearũ similes, in quibus semen continetur: nascitur in asperis, & montibus. Succus aluum purgat: trahit pituitam bilemq;, binis obolis in posca sumptis & cum aqua mulsa, vomitiones mouet. Appetente vindemiarum tempore, succus congestis ramulis, mox dissectis, & vase conclusis, excipitur. Aliqui adijciunt farinam erui, & in pastillos digerunt, qui erui magnitudinem impleant. Alij in aridas ficos, ternas quaternásve guttas instillant, vt cum his inarescant: quas ad vsus recondunt. Per se etiam tusus in pila, & in pastillos coactus reponitur. Porrò cùm extrahitur lac, neque quò ventus aspiret, stare quanquam, neque man

manus oculis admouere conuenit: sed antequam colligas, corpus, præsertim faciem, collum, scrotumq; genitalis, adipe aut oleo cum vino perungere. Fauces autem exasperat: quapropter catapotia cera aut decocto melle oblini par est, & hoc modo dari: binas tamen ternásve ficos, purgationis gratia sumpsisse, satis est. Recẽs lac ex oleo, perunctos in sole capillos euellit, renascentesq; flauos, & exiles efficit: deniq; omnes perimit. Dentiũ cauernis inclusum, leuat dolores: sed cera dentes oblinendi, ne suo delapsu, fauces & linguã vitiet. Tollit illitu impetigines, formicantes verrucas, pẽsiles, & quæ thymi florẽ repræsentant. Valet aduersus pterygia, carbunculos, phagedænas vlcerum, gangrænas, fistulasq;. Legitur semen autumno, & siccatum sole leuiter tunditur, seruaturq; loco mundo reponitur. Folia item siccantur. Semen & folia lactei succi effectum præbent, dimidio acetabulo pota. Sunt qui inueterant, admisto cum lacte lepidio, & caseo contuso. Radix drachmæ pondere in hydromelite pota, per inferna trahit. Decocta cum aceto, dentium dolori auxiliatur, colluto ore.

Fœmina, quam myrsinitem, aut caryiten vocarunt, similis suapte natura daphnoidi: foliis myrti, sed maioribus, firmis, in cacumine acutis, & pungentibus: ramulos ab radice mittit dodrantales: fructum fert alternis annis, nuci similem, mordaci gustu. nascitur & hæc in asperis. Succus, radix,

dix, semen, folia, consimilem antedicto sortiuntur facultatem: sed ad citandas vomitiones inualidior haec est. Aliud tithymali genus dicitur paralios, quem tithymalida, aut mecona aliqui appellauere: nascitur in maritimis, ramis subrubentibus, palmum altis, quinis senisve à radice exeuntibus: folijs lini, angustis, paruis, oblongis, in versus quosdam digestis: capite in cacumine orbiculato, in quo semen, vt eruum, vario colore emicat: flos albus. Frutex *totus cum radice lacteo succo turget. Similes ad vsus reconditur.* Helioscopius *dicitur, folijs portulacae, tenuioribus, rotundioribusq́; : ramulis prodeuntibus à radice, quatuor aut quinque, rubentibus, dodrantali altitudine, tenuibus, lactis copiosi plenis: capite anethi: semine velut in capitulis incluso:* Helioscopi *nomen accepit, quoniam comas cum sole circumagat: circa oppida nascitur, potißimum in ruderibus.* Colligitur *succus semenq́;, vt aliorum.* Eadem *quae superioribus vires, non tamẽ vsq; adeò validae.*

Ciparißias in caulem exit dodrantalem, vel maiorem, subrubrum: ex quo folia piceae similitudine exoriuntur, molliora tamen, & tenuiora: & in totum nascentem piceam aemulatur, vnde nomen traxit. Candido *succo madet, cui eadem vis quae superioribus. In petris nascens, dendroides cognominatur: ampliter opacat, in cacumine frondosam spargens comam, succo lacteo praegnans, cauliculis rubentibus folijs myrti tenuioris: fructu characiae.*

Eius

Eiusdem effectus, cuius superiores, similiq; modo reconditur. Platyphyllos, verbasco similis est. Radix, succus, & folia, per inferna trahunt aquas. Pisces necat, tusus, & aquæ inspersus. Reliqua tithymalorũ genera quæ suprà scribũtur, idem efficiũt.

Pityusa. CAP. CXLVII.

PItyusam specie à cyparissia differre constat, etsi tithymalorum generi assignetur. caulis supra cubiti altitudinem assurgit, geniculatus: folijs piceæ, acutis, exilibus: flore paruo, velut purpureo: semine instar lenticulæ, lato: radice crassa, candida, succo referta, quibusdam in locis frutex hic prægrandis inuenitur. Detrahit per aluum radix, drachmis duabus data in aqua mulsa: item seminis drachma: succi cum farina subacti cochlearium, in catapotio datur: modus foliorum drachmæ tres.

Lathyris. CAP. CXLVIII.

LAthyris, quam aliqui tithymalum appellant, eamque tithymalorum numero adscribunt, caulem emittit cubiti altitudine, & digitali crassitudine, inanem: gignuntur in cacumine alæ, & folia in caule oblonga, amygdalinis proxima, latiora, & læuiora: quæ autem in summis ramulis exierunt, minora conspiciuntur, aristolochiæ, aut oblongæ hederæ figura. In cacumine fructum summis surculis gerit, triplici loculamento insignem, rotundum, ceu capparin, in quo grana inter- Officinis Cataputia minor.

cur

tur sentibus membranis inter se distincta continentur, eruis maiora, rotunda: quæ dum corticibus exuuntur, candida sunt, & gustu dulcia: Nullus radicis *vsus. totus frutex lacteo succo turget, vti tithymalus. Grana sex aut septē in catapotio, aut cum ficis, aut palmulis deuorata, aluū purgant: sed aqua frigida postea sorbenda: trahunt autē bilem, pituitam, & aquas.* Succus, *tithymali modo exceptus, eundem effectum præbet. Cum gallinaceo aut olerībus folia decoquuntur adeosdem effectus.*

Peplus. CAP. CXLIX.

PEplos *frutex est lactei succi plenus, folijs paruis, vt rutæ, paulò latioribus: rotunda coma, ferè dodrantali, humi resperſa: ſemine ſub folijs rotundo, minore quàm cādidi papaueris: pluribus scatet auxilijs. vnicam radicem habet, superuacuam, ex qua fruticat: naſcitur inter vites, & in hortis.* Colligitur *meſſibus: ſiccatur in vmbra, & continuè verſatur.* Fructus *tuſus & feruefactus reconditur. Bilis ac pituita detrahitur, acetabulo eius in hydromelitis cyatho poto: obſonijs inſperſa conturbat aluum: muria conditur.*

Peplis. CAP. CL.

PEplis, *quam aliqui ſyluestrem portulacam vocant,* Hippocrates *peplion, in maritimis maximè naſcitur, latè opaco frutice: candidi ſucci pleno: folijs ſatiuæ portulacæ, rotundis, infernè rubentibus: ſemine ſub folijs rotundo, vti in*

peplo,

eplo, feruente guſtu: radice ſingulari, ſuperuacua, nui. Colligi, & reponi ac dari, vti peplos, & ſale ondiri ſolet. Eaſdem habet vires.

Chamæſycæ. CAP. CLI.

C*Hamæſycen aliqui ſycen nominant. ramos emittit quaternûm digitorũ, teretes, ſuccoſos, in terrã deiectos: folia lentis, parua, peplũ, planè referentia, tenuia, quæ à terra nõ attollũtur: ſemine ſub folijs rotũdo, vt in peplo: neq; caulem, neq; florẽ promit: radice firmatur tenui, ſuperuacanea.* Rami ex *vino triti vuluæ dolores ſedant, in peſſo appoſiti: tollunt tumores ac verrucas omniũ generum illiti: decoctorũ cibo, aluus reſoluitur.* Succus *ſimili effectu prodeſt: illitus contra ſcorpionis ictum auxiliatur: aduerſus caligines oculorũ vtilis, & hebetudines, incipientes ſuffuſiones, nubeculas, cicatrices, cũ melle inunctus.* In *ſquallidis petroſiſq; naſcitur.*

Scammonia. CAP. CLII.

S*Cammonia, ramos ab vna radice emittit trium cubitorum, multos, pingues, & qui nonnihil craßitudinis præ ſe ferant: folijs helxinæ, aut hederaceis, mollioribus tamen, hirſutis, & triangulis: flore candido, rotundo, in calathi modum cauo, graueolente: radice prælonga, craßitudine cubitali, candida, graui odore, ſuccoq; grauida.* Legi*tur ad hunc modum ſuccus: Capite exempto, radix in teſtitudinis ſpeciem cultro excauatur, quo fit vt in cauum confluat ſuccus, qui conchis demum ex-*

cipitur. Alij scrobes in terra concamerato sinu fodiunt, in quos subiectis iuglãdiũ folijs: profundum succũ, siccatumq; extrahunt. Laudatur autẽ scammonium leue, nitidum, rarum, & colore quàm simillimum taurino glutini, fungosum, tenuibus fistulis; quale ex Mysia *regione Asiæ deportatur.* Nec *attendere solũ par est, si linguæ tactu albescat (hoc enim euenit adulterato, quod admisto fit tithymali lacte) sed longe magis antea narratis. item si non vehementer linguã exurat, id quod misti tithymali argumentum est.* Natione *autem* Syriacũ *&* Iudaicum *deterrima habentur, grauia, densa, erui farina & tithymalo vitiata. Succus drachmæ vnius aut quaternũm obolorum põdere haustus, ex aqua pura vel mulsa, per inferna bilem & pituitã extrahit.* Ad *resoluendã aluum binos obolos cum sesama, alióve semine, sumpsisse satis est. Dantur efficacioris purgationis causa, succi tres oboli, cũ duobus veratri nigri & aloès drachma vna* Fiunt *purgatorij sales, drachmis viginti succi scãmoniæ, in senos salis cyathos adiectis.* Horum *modus proportione viriũ: integer quidem, tria cochlearia: medius, duo: minimus, vnũ.* Radicis *drachma vna aut altera purgat, cum ijs quæ retulimus.* Nõnulli *decoctum radicis ebibunt. Coquitur in aceto, & cũ hordeacea farina teritur, cataplasmate ischiadicis vtili. Partus enecat succus, vuluæ in lana subditus: tubercula discutit cum melle aut oleo illitus: decocto*

in

in aceto perunctæ lepræ abeguntur: diuturni capitis dolores ex aceto & rosaceo perfunduntur.

Chamelæa. CAP. CLIII.

Officinis Mezereon, Arabum more.

CHamelæa surculosa fruticat, ramis dodrantalibus: folia oleæ similitudinem habent, tenuiora & amara, quæ gustata linguam mordēt, & arteriam deradunt. Detrahit pituitā bilemq́;, folijs præsertim in catapotio deuoratis: nanque duæ absinthij partes, adiecta, chamelææ vna, hydromelite excipiuntur, & in catapotia coguntur: ea autem in ventre non liquescunt: siquidem quotquot fuere deuorata, regeruntur. Folijs cum melle tritis sordida vlcera & crustosa repurgantur.

Thymelæa. CAP. CLIIII.

Granum Gnidium.

THymelæa est, quæ granum gnidium, quod est semen ipsius, colligitur. Hoc Syri apolinum vocant, quoniam satiui lini frutex suapte natura similitudinem referat. Virgas ædit perpulchras, multas, tenues, binûm cubitorum altitudine: folijs chamelææ, angustioribus, & pinguioribus, viscosis, gummosisq́;, si mordeantur: flore candido: fructu myrti in modum rotundo, qui inter initia viret, & tandem rubescit: inuolucrū fructus durum, foris nigrum, intus album. Hoc per inferna bilem, pituitam, aquasq́; detrahit, si viginti granorum pars interna bibatur: verùm fauces adurit. Itaq; cum farina aut polēta, aut in vuæ acino dari debet, aut melle cocto obductum deuo-

rari. Qui ægrè desudant, trito semine cum nitro et aceto, inunguntur. Folia quæ peculiariter cneorũ appellantur, per messes colligi debent, & siccata in umbra recõdi. Quibus dare libeat, antea tundere, & neruos eximere conuenit. Illitum acetabuli modo cum diluta vini potione, aquam extrahit: mediocrius purgat, addita lente cocta, aut contritis oleribus. Thymelææ farina vuæ acerbæ succo excipitur, & in pastillos diuiditur. Herba stomacho infesta, partus imposita necat. Nascitur in montibus et asperis. Hallucinantur, qui coccon gnidium fructũ esse chamelææ existimant, decepti quadam foliorum similitudine.

Sambucus. CAP. CLV.

SAmbuci duo genera: vnũ in arborem assurgit, surculos spargens arũdinaceos, teretes, cauos, cãdicantes, proceros: folia iuglãdis, terna quaternáve, ex interuallis circa ramos exeũt, grauia odore, minutim in ambitu secta: & in ramulorũ cacuminibus cauliculisq; circinatæ vmbellæ, quæ florẽ candidum pariunt, mox acinũ terebintho similem, in nigredine suppurpureũ, racemosum, succo madentem, vinosumq;. Alterũ genus, Chamæacte vocatur, Romanis ebulũ, longè humilius est, magisq; herbaceo generi aßignandũ, caule quadrãgulo, geniculato: folijs amygdalæ, ex interuallo lõgioribus, geniculatim expãsis, pinnatisq;, graueolentibus, in ambitu seruatis: muscario sambuci: flore & acino eiusdem

adice nititur longa, craßitudine digitali. Eadem triusque vis, & vsus exiccans, aluo detrahens quam, stomacho inutilis. Folia, olerum more coquuntur, ad pituitam, bilemq́; detrahendam. Cau es teneri in patinis cocti, eadem efficiunt. Radix n vino decocta, & in cibis data, hydropicos adiuuat: prodest viperarum morsibus, eodem pota modo: vuluas emollit insidentium decocto, patefacit earum spiracula, & vitia corrigit. Acini in vino poti eodem funguntur munere: denigrant capillos illiti. Folia, si prætenera ac mollia ex polenta illinantur, inflammationem mitigant: ambustis & canis morsibus illitu prosunt: vlcera quæ dehiscunt in fistulam, agglutinant: ijs qui podagra tentantur, cum seuo taurino aut hircino prosunt illita folia.

Picnocomum. CAP. CLVI.

PIcnocomon constat erucæ folijs, acrioribus, scabris & craßis: caule quadrangulo: flore ocymi: semine marrubij: radice nigra, aut pallida, rotunda, exigui mali figura, terram redolente: inuenitur in saxosis locis. Semen grauia somnia & tumultuosa facit, drachmæ instar potum: tumores discutit, illitum cum polenta, & spicula, aclosq́; corpori aculeos, extrahit. Folia illitu tubercula, panosq́; discutiunt. Radix eius in aqua mulsa duûm drachmarum pondere, aluum soluit & bilem extrahit.

Apios. CAP. CLVII.

*Apios ramulos duos siue tres iunceos spargit, rubros, tenues, qui à terra parum attolluntur: folijs rutæ, oblongioribus tamen & angustioribus, herbaceis: semine paruo, radice * hastulæ regiæ, in formã pyri turbinata, rotundiore tamẽ, sue ci fœcunda, intus habet corpus candidũ, extra cortices nigros. Superior pars eius vomitione bilẽ pituitasq́; extrahit: inferior, per aluum: tota vtrinq; purgationes mouet. Succum si libet eximere, tusa radix in fictili mergitur, & agitata aqua, quod supernatat penna selectum, exiccatur. Purgat vtraque parte is succus, sesquiobolo potus.*

* Asphodeli.

Colocynthis. CAP. CLVIII.

Coloquintida officinis.

Colocynthis sarmẽta foliaq́; satiui cucumeris emittit per terram repentia, diuisa, fructum in speciem mediocris pilæ conglomeratũ, vehementer amarum: quem legere oportet, cum cœperit in pallidum colorem permutari. Medulla fructus purgatoriã vim habet, si quatuor oboli cũ aqua mulsa, melle cocto, myrrha & nitro excipiantur, & cogantur in catapotiũ. Arefactæ pilæ terũtur, & infusæ clysteribus prosunt neruorũ resolutioni, coxendicum doloribus, & coli vitijs, vt quæ bilem, pituitam & strigmẽta, interdũ etiã cruorem eliciant: fœtus admotæ enecant: dentium dolorem tollit, si vna repurgetur, et luto oblita cũ aceto & nitro infer uescat, hocq́; iure decocti dentes colluantur: si aqua mul

mulsa aut passum in eadem incoquatur, & sub diuo refrigescat, potu crassum humorē & strigmēta alui detrahet: stomacho supra modum aduersatur: subdita ex ea balano, alui excrementa eijciuntur. Virentis succo vtilissimè ischiadici perfricantur.

Epithymum. CAP. CLIX.

EPithymon, flos est è thymo duriore, satureiæ simili: capitula habet tenuia, & leuia, & in eis candiculas, quasi capillamenta. Potum cum melle detrahit pituitam bilemq; atram, per inferna. Priuatim prodest melancholicis, & inflatis, acetabuli mensura, ad quatuor drachmas, cum melle, sale, & aceti exiguo. Plurimum in Cappadocia & Pamphylia gignitur. Aliud à nostro Epithymo.

Alypum. CAP. CLX.

ALypon surculosa herba est, subrubra: gracilibus ramulis: tenuibus folijs, flore molli, leui, & copioso: radice betæ, tenui, referta acri succo: semine epithymi: gignitur in maritimis, maximè Libyæ, quam largissima: quanquā alibi quoque plurima prouenit. Semen atrā bilem deijcit, si mensura epithymo pari cum sale & aceto sumatur: verùm interanea leuiter exulcerat.

Empetrum seu calcifraga.

CAP. CLXI.

*EMpetron aliqui * phacoides vocant, nascitur in montibus, & maritimis, salso gustu: sed quo propius terreno fuerit, amarius sentitur.* * Galeno prasoides.

Trahit bilem, pituitam, & aquam, si bibatur in iure aliquo, aut hydromelite.

Vitis syluestris. CAP. CLXII.

VItis syluestris sarmenta vitis modo prælonga emittit, aspera, lignosa, rimoso cortice, folijs hortensis solani, longioribus ac latioribus: muscoso flore, & capillaceo: fructu exiguis vuis simili, post maturitatem rubente: rotunda est acinorum facies. Feruefacta *radix in aqua, & in cyathis duobus vini aqua marina diluti, pota, humorem alui ciet: ideò hydropicis datur.* Vuæ *eius, vitia cutis in facie, & maculas onmeis expurgant.* Enascentes *viticulæ, cibi gratia, sale condiuntur.*

Officinis **Bryonia.**

Vitis alba. CAP. CLXIII.

VItem albã aliqui bryoniam vocãt. Folijs, viticulis, pãpinisq́;, satiuam vitẽ imitatur, sed hirsutiora sunt omnia: ea quos prope se nacta sit frutices, suis clauiculis complectitur: fructus rubens in vua dependet, quo coria pilis spoliãtur. Ex ea asparagi, qui prima germinatiõe exeũt, decocti in cibo, aluum & vrinã cient. Folia, *fructus, radix, acrẽ vim sortiuntur: itaq; vlcerũ phagedænis, gãgrænis, chironijs putrentiũ tibiarũ tædio, efficaciter ex sale illinũtur.* Radix *corpus abstergit, & cutẽ erugat: vitia cutis in facie, varosq́;, lentigines, & cicatrices nigras emendat, cum eruo, creta Chia, & fœnogræco. Eodem effectu prodest decocta in oleo, vsque dum liquescat: sugillata tollit, & reduuias*

com

ommittit: inflãmationes discutit illita ex vino: sup urationes rumpit: medicamẽto aptè immiscetur, uod carnẽ exest: infracta ossa extrahit, trita et im osita. Datur *comitialibus in potu drachmæ ponde e, quotidie, anno toto. Prodest attonitis, & vertigi laborãtibus, cõsimiliter assumpta. Cõtra vipera m ictus pota drachmis duabus, auxiliatur: par- s necat: mentẽ interdum subturbat: fœminarũ lo- appoßita, partus secundasq; morãtes trahit: cit inã pota.* Eclegma *ex ea fit cum melle, difficilè rãtibus, strangulatu oppreßis, tußiẽtibus, vulsis, ptis, & laterũ doloribus.* Lienem *ternis obolis po ex aceto, triginta diebus, consumit: illinitur ad ea n cum fico.* Ad *muliebres insessus decoquitur: si- idẽ vuluas purgat, sed abortũ facit.* Succus *è ra- e vère exprimitur, qui trahit pituitam, cum ua mulsa potus.* Ad *psoras & lepras, semen effi- ter illinitur.* Lactis *abundantiam facit succus , si cum tritico decocto sorbeatur.*

Vitis nigra. CAP. CLXIIII.

Nigra vitis, quam aliqui nigram bryoniam vocant, folia fert hederæ, smilaceis proxi- , sed maiora: caules etiam cognatos: capreolis arbores, quasi adminicula, comprehendit: tus racematim cohærent, qui inter principia nt, & post maturitatem nigrescunt: radix fo- igra, intus buxeo colore. Viticulæ quæ pri- germinum partu erumpunt; in olera recipiunt

tur: menses pellunt vrinas cient, lienem absumunt, vertiginosis, comitialibus, neruorum resolutione tentatis, prosunt. Radix eadem, quæ vitis alba præstat, sed inefficacius. Folia cum vino exulceratis iumentorum ceruicibus commodissimè illinuntur: luxatis itidem imponitur.

Filix. CAP. CLXV.

Filici folia sine caule, sine fructu, sine flore, ex vno pediculo, cubitali longitudine exeunt multifida, et lateribus pennata, subgraui odore: radice per summa cæspitũ nigra, oblonga, filices multas fundente, subastringẽte gustu: nascitur in mõtibus, & saxosis. Radix latas tineas excutit, sumpta drachmis quatuor ex aqua mulsa: melius si cũ scammoniæ aut veratri nigri totidem obolis detur: sed qui sumũt, allia prægustare debent. Laborantes lienis incremento recreat. Radix & potu & illitu cũ axungia vulneribus sagitta arũdinea factis, est auxilio: cuius rei probatio talis fertur: Peribit filix, quã per ambitum sata copiosior arundo coronet: et contrà, euanescens abibit arundo, quam obsepiens multa filix in orbem cinxerit. Filix fœmina folijs est filicis, surculosis, altioribusq́;, & quæ non singulari, vt illa, pediculo fulciantur: radicibus longis, pluribus, obliquis, quæ ex nigro in luteum flauescunt: aliquæ etiamnum rubræ inueniuntur. Pellunt lata interaneorum animalia, cum melle, eclegmate sumpto: potæ cum vino, drachmis tribus,

...retes tineas eijciunt: datæ fœminis, sterilitatem fa... iunt, & prægnantibus abortum, si superegredian... ur. Farina humidis vlceribus & cicatrici repu... nantibus inspargitur: iumentorũ ceruicibus me... etur. Folia recentia, in oleribus cocta mãduntur, ... t ventrem emolliant.

Filicula, siue polypodium.

CAP. CLXVI.

Filicula nascitur in muscosis petris, & vetustis arborum caudicibus, præsertim quercuũ, ...almi altitudine, filici similis, subhirsuta, non ...nui perinde diuisura: radix pilosa, in qua con...nentur cirri, ceu polyporum, craßitudine digiti ...inimi, coloris intus herbacei, austera aliquan...m, & gustu subdulcis. Purgandi vim habet: co...uitur cum gallina, aut piscibus, aut beta, aut ...alua, ad aluum soluendam. Aridæ farina aquæ ...ulsæ inspersa, detrahit bilem & pituitam: trita ...xatis efficaciter illinitur, & aduersus rimas quæ ...ter digitos fiunt.

Dryopteris. CAP. CLXVII.

Dryopteris nascitur in veterum roborum musco, filici similis, multo minore foliorum ...cisura: radicibus inuicem implexis, hirsutis, gu...u acerbis, in dulcedinem vergentibus. Psilothrũ ...t cum radicibus trita: illinitur enim primum ...sque dum sudorem euocet, mox sudor abluitur, & ...cens imponitur.

Cui

Cnicus. CAP. CLXVIII.

Officinis Cartamus

CNicus folijs constat oblongis, per ambitũ diuisis, asperis, spinosis: caule sesquipedali: capitulo magnitudine grãdis oliuæ: flore croci: semine cãdido, alioqui rufo, longo, anguloso. Huius flore in obsonijs vtuntur. Seminis tusi & expressi succus, cum aqua mulsa, vel iure gallinacei aluum purgat, sed stomacho aduersatur. Ex eo autẽ fiunt offulæ, quas placentulas vocant, adiectis succo amygdalis, nitro, aniso, et melle decocto, quæ aluum emolliunt. Hæ in partes quatuor finduntur, quæ nucis iuglandis magnitudinem impleant: è quibus ante cœnam duas vel tres sumpsisse satis est. Ratio temperandi hæc est: Cnici candidi sextarius, amygdalorum tostorũ et delibratorũ cyathi tres, anisi sextarius vnus, aphronitri drachma vna, cum carnibus triginta caricarum. Seminis succus lac cogit, & magis ipsum resoluendæ alui facultate donat.

Mercurialis. CAP. CLXIX.

LYnozostis, aliqui parthenion, alij hermubotanion appellant: folijs constat ocymi, helxinæ cognatis, sed minoribus: ramulis duplici geniculorum nodo cinctis, alarum cauis multis: fructu fœminæ, copioso, quandam racemorum speciem præbente: mari, è foliorum sinu dependente, paruo, rotundo, ceu binis testiculis vnà cohærentibus: frutice dodrantali aut maiore. Vtraque in oleribus manditur, ad aluum ciendam: cocta in aqua,

ep•

epoto iure, bilem aquamq́; detrahit. Constat *vt mares gignantur, hunc facere: vt fœminæ, illã, si à purgatione bibãtur, & trita folia gẽitalibus admoueantur.*

Cynocrambe. CAP. CLXX.

C*Ynia aut cynocrambe, cauliculum binûm dodrantum altitudine emittit, mollem, subalbidum folia mercuriali aut hederæ similia, certis interstitijs subalbida: semen folijs adhæret, paruum, rotundum.* Folia *cum caulibus pota, aluum cient: oleribus commendantur.* Ius *decocti & pituitam & bilem aquamq́; detrahit.*

Heliotropium CAP. CLXXI.

H*Eliotropio magno flos est effigie scorpionis caudæ, vnde scorpiuro ei nomen: & quoniã folia cũ sole circumagat, heliotropion dicitur.* Folia *ocymi habet, hirsutiora, cãdidiora, & maiora: ramuli à radice terni, quaterni; aut sæpe quini exiliunt, multis alijs cõcaui: flos in cacumine cãdidus, aut subfuluus incuruatur vt scorpionis cauda: radix tenuis est, & inutilis: nascitur in asperis.* De*coctũ herbæ ex aqua, fasciculo manus plenæ, potu pituitã bilemq́; per aluũ extrahit: cõtra scorpionũ ictus ex vino potũ, et illitũ prodest: adalligatur ad cõceptus arcẽdos.* Aiunt *per horã vnã ante accessiones, seminis grana quatuor cũvino quartanas finire: tria verò, tertianas.* Illitum *semen formicantes verrucas pensilesq́;, et thymos, & epinyctidas exiccat.*

cat. Folia infantium destillationibus, quas syriasis vocant, podagris, luxatisq; vtilissime illinuntur menses cient: partus trita & imposita pellunt. Helliotropion paruum, nascitur in palustribus, iuxta lacus, folijs antedicto proximis, rotundioribus: semine, acrochordonum verrucarum modo, pensili, rotundo. Herba cum suo semine pota, adiecto nitro, hyssopo, nasturtio, & aqua, latas tineas teretesq; excutit. Pensiles verrucas, quæ acrochordones vocantur, cum sale illita tollit.

Scorpioides herbula est, folijs paucis, semine caudæ scorpionis effigie. Illita scorpionum ictibus præsentaneo est auxilio.

QVARTI LIBRI FINIS.

DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE *Medicinali materia*, *Liber V.*

Ioanne RVELLIO Sueßionensi *interprete.*

SVperioribus quatuor libris, amicißime Aree, tradidimus de aromatibus, oleis, vnguentis, & earundem lacrymis ac fructibus: item animalibus, melle, lacte, adipe, cerealibus, oleribus, necnon de omni radicum, herbarum, succorum, seminumq́; ratione. In *hoc autem totius operis quinto differemus de vinis & metallicis, à vite nostram commentationem auspicati.*

Vitis vinifera. CAP. I.

FOlia vitium & triti capreoli, capitis dolores illitu mitigant, & inflammationem stomachi ardoremq́;, cum polenta: folia etiam per se, vt quæ refrigerent & adstringant, imponi solent. Potus *eorũ succus dysentericis, sanguinem excreantibus, stomachicis, & grauidarum malaciæ medetur.* Eadem *efficiũt madefacti in aqua capreoli & poti.* Lacryma *vitium, quæ veluti gummi in caudicibus concrescit, ex vino pota calculos pellit:*

pellit: illita lichenas & psoras leprasq; nitro prius perfrictas sanat: eadem cum oleo sæpius pilis illitis, psilothri effectũ habet: maximeq; sanies, quam accensa sarmenta vitium viridia exudarunt: quæ & perunctæ verrucarum infornicationes extrahuntur. Cinis sarmentorum & vinaceorum, detractis in sede condylomatis, & thymis, illitus ex aceto medetur: prodest luxatis & viperarum morsibus: contra lienis inflammationem illinitur, cum rosaceo & ruta & aceto. Labrusca duorum generum est: alterius vua non maturescit, sed flore tenus œnanthen nominatam perducit. Altera ad frugem peruenit, paruis acinis, nigra, & adstringẽs. Folia, caules, & clauiculæ quibus repunt, vim habent cultæ viti similem.

Vua. CAP. II.

V*Væ recentes aluum turbant, & stomachum inflant: innocentiores, quæ decerptæ diu pependere, (ideo quòd in eis copia humoris exiccatur) vtilesq; fiunt stomacho, ægrisq;, atque cibi auiditatem excitant. In vinaceis & ollis seruatæ, ori & stomacho gratæ sunt: aluum sistunt. (Sed vesicam & caput tentant) & sanguinem excreantibus conueniunt. Similesq;, quæ in musto fuere. Sapa aut passo conditæ, stomachum magis infestant. At quæ salem prius passæ in aqua cœlesti conduntur, minus vinosæ sunt, siticulosis, ardentibus & longis febribus salubres. Reconditã*

vin

*inacei inflammatis mammis, rigentibus ac præ-
ris, cum sale illinuntur: decoctura eorum dysen-
ricos, cœliacos, & fœminas fluxione vuluæ labo-
ntes iuuat infusa: ad desessiones, ac fotus assumi-
r.* Nuclei acinorum *adstringendi vim obtinent,
machi vtiles sunt: inspargitur farina tostorum,
lentæ modo, dysentericis, & cœliacis, & solutis
macho.* Vua passa alba *adstringentior est: pro-
l esitata caro earum tussi, faucibus, renibus, ac
icæ. Estur in dysenteria per se cum nucleis: &
octa in patinis cum melle, admista milij ac hor
farina & ouo, valet ad purgãdum caput. eius-
nq; gratia cum pipere commanducatur.* Testiũ
*ammationes sedat, illita cum lomento fabarũ,
cumini farina. Fauos, epinyctidas, carbũculos,
tas in articulis putredines, & gangrænas, sine
leis trita, & cum ruta imposita sanat podagræ
uenienter cum panacis succo illinuntur: mobiles
uès illita, celerius extrahit.*

Oenanthe. CAP. III.

*Enanthe vocatur vitis syluestris fructus,
cùm floret. Recondi debet fictili non picato,
ctaq; substrato linteo, in vmbra siccatur. Lau-
ssima in Syria & Cilicia & Phœnice. Vis ei
rictoria: quare pota stomacho ac ciũdæ vrinæ
s: aluum sistit, ac sanguinis excreationes: con-
cãstidia, & acorem stomachi, sicca & illita
ax est: capitis doloribus tam viridis, quàm sic-*

ca, ex aceto & rosaceo perfunditur: sanguinolenta vulnera cataplasmate, & incipiẽtes ægilopas, oris vlcera, & genitalium nomas, trita cum melle, croco, myrrha, & rosaceo, ab inflammatione vindicat: pessis miscetur, ad sistendum sanguinem: contra oculorum delacrymationem, & stomachi ardores, cum polline polentæ & vino illinitur. Cinis cremata in testa, candentibus prunis, facit ad oculorum medicamenta: redunias & pterygia, abscedẽtes gingiuas, cruentasq; cum melle sanat.

Omphacium. CAP. IIII.

OMphacion, succus est acerbæ vuæ, nondum maturescentis, è Thasia vite aut Aminea. Oportet autem ante Canis ortum, expressam melliginem in rubro ære, linteo cooperto, insolare, vsque dum cogatur, semperq; quod ceruici vasis concretum hæsit, reliquo humori permiscere: noctuq; à subdialibus locis in lectum referre: quandoquidem nocturni rores ipsum concrescere non sinunt. Eligendum est flauum, friabile, vehementer adstringens, & linguam mordens. Sunt qui coquendo melliginem cogant. Prodest contra tonsillas, vuam, vlcera oris, humida gingiuarum vitia, purulentas aureis, cum melle aut passo: item ad fistulas, vetera vlcera, nomasq;, ex aceto. Dysentericis, & mulieribus fluxione vuluæ laborantibus clystere infunditur: oculorum claritati, & scabritiæ, & erosionibus angulorum conuenit. Bibitur ad recen

tem

m sanguinis excreationem, etiam si rupta parte
qua contingat: sed pauco, & aquatiore est vten-
m: valde siquidem exurit.

Vini natura. CAP. V.

VIno vetere nerui læduntur & reliqui sensus,
quod tamen gustu suauius est: quare cauen-
m ijs qui intestinæ alicuius partis imbecillitatẽ
tiunt. Attamen in secunda valetudine paucum,
ua dilutum, innoxiè sumitur. Nouũ inflat, ægrè
uitur, insomnia parit grauia, & vrinam ciet.
tate mediũ, vtraq; vitia fugit: quare ad victus
orum ægrorumq; vsurpatur. Album, tenue, sto-
cho vtile est, ac facilè in membra distribuitur.
rum verò, crassum est, & concoctu difficile,
iem alit, & ebrietatem creat. Giluum, vtpote
d medium est, medias inter vtrunq; vires ha-
in secunda tamen & sinistra valetudine, cum
nis laudatur album. Quin & vina sapore di-
siquidem dulce craßis partibus constat, & dif
us à corpore expirat: stomachum inflat: aluum
nteranea, vt mustum, turbat: sed minus ine-
t. renibus, & vesicæ aptißimum. Austerũ, per
am celerius transit: sed capita dolore tẽtat, &
lentiam gignit. Acerbũ, ad ciborum per mem
ligestionem accommodatißimum: aluum, &
ras fluxiones cohibet, minusq; vrinã expellit.
m neruos minus tentat. Vinum aqua marina
m, stomacho aduersatur: sitim stimulat, ner-

uos infestat, aluo aptum, à valetudine se recolligentibus inutile. Passum, quod vuis sole siccatis in area, aut in sarmento torrefactis exprimitur, Creticum cognomine, aut pramnion, aut protropon: & sapa quæ fit musto igni decocto, Græci sirion aut hepsema appellant: nigra quidem, & quæ dicuntur melampsithia, crassa sunt, & corpora multum alunt: candidum, tenuius: & heluola inter hæc media, medias sortiuntur vires. Omnia tamen adstringunt, & pulsus reuocant: faciunt aduersus venena, quæ exulcerando necant, ex oleo pota, & vomitionibus reddita: contra cicutas, meconium, pharicon, toxica & concretum in grumos lac: itē contra renum, ac vesicæ pruritus, rosiones, exulcerationesq;. Inflant tamen, & stomacho aduersantur. Priuatim, prodest melampsithium, si venter rheumatismum sentiat. Album, magis cæteris emollit aluum. Gipso conditum neruis officit, caput aggrauat, & incendit, ac vesicæ aduersatur: contra venena cæteris aptius. Picata, aut resinata, excalfaciunt, concoquunt: sanguinem excreantibus inimica. Quæ verò aparachyta vocant, vt quæ admistam sapam recipiunt, caput implent, temulentiam gignunt, ægrius in halitum expirant, stomachum malè habent. Inter Italica vina Falernum principem locum obtinet, quod inueteratum perquàm facilè coquitur, pulsus exuscitat, aluum adstringit, stomacho vtile: sed vesicæ nocet, atque ijs qui

visus

visus hebetudinem sentiunt, & ad potus crebros minimè idoneum. Albana *craßioribus constant partibus, dulcia: stomachum inflant, ventrem emolliunt (sed concoctionem non æquè adiuuant,) & neruosa minus infestant: vetustate, eadem austerum saporem concipiunt.* Cecubum, *cum sit dulce, est &* Albano *craßius: corpus & colorem alit: ægrè tamen coquitur.* Surrentinum, *valde austerum est: quare intestinorum & stomachi fluxiones cohibet, & cum tenue sit, caput minus tentat: inueteratum suauius redditur, & stomacho vtile.* Adrianum & Mamertinum *in Sicilia æquè craßis partibus gignuntur: modicè adstringunt, & ocyßimè inueterantur, minusq; , ob suam tenuitatem, neruos tentant.* Paratypianum, *quod ex* Adriatico *sinu defertur, odoratum ac tenuius est: quare liberaliter epotum fallit, diu seruat ebrietatem, & soporem adfert.* Istrium Paratypiano *simile est, sed vrinam vehementius pellit.* Chium *tamen antedictis mollius, & aptum potui est: bene alit, & minus inebriat, fluxiones cohibet, oculorum medicamentis vtile.* Lesbium *facilè membra subit,* Chio *leuius, & aluo idoneum.* Ephesium *eandem vim habet, quod* Phygelites *nominatur: verùm* Asianum *è* Tmolo *monte,* Mesogites *appellatum, capitis dolores ciet, & neruos lædit.* Coum *verò &* Clazomenium, *quoniam multam sibi maris aquam vendicant, facilè corrumpuntur: flatus mouent,*

aluum turbant, neruis officiunt. Vinum omne (vt reliqua in commune dicantur) merum ac syncerum, & sua natura austerum, excalfacit, facilè in membra distribuitur, stomachum adiuuat, appetẽtiam ciborum inuitat, vires alit, ac robur auget: somnum conciliat, & commendat colorem. Potum *liberalius auxilio est contra assumptam cicutã, coriandrum, pharicum, ixiam, meconium, argẽti spumum, taxum, aconita, fungósve: contra serpentiũ morsus, & omnium ictus quæ refrigerando necãt, aut stomachum in vomitiones effundunt.* Facit *ad longas inflationes, rosionesq; præcordiorum, ac distentiones, stomachi resolutionẽ, & si venter aut interanea rheumatismum sentiant.* Conueniunt *sudatoribus, & quibus corpus immodico sudore digeritur, maximè alba, vetera, & odorata.* Quæ *tamen vetustate dulcescunt, renibus ac vesicæ accommodatiora redduntur: vulneribus, inflammationibusq; in succida lana imponuntur: tetra vlcera, & phagedænica, & fluxionibus obnoxia, cõmodè perfunduntur.* Quæ *marinam non receperũt, austera & alba, ad sanorum victus vsurpantur. In his præstant* Italica, Falernum, *Surrentinum, Cecubum, Signinum, & permulta* Campaniæ, *&* Paretypianum *ab* Adriatico *sinu, &* Siculum *quod* Mamertinũ *appellatur.* Ex *Græcis* Chium, *Lesbiũ, et* Phygelites *ex* Ephesо. *Crassa verò & nigra, stomacho negotium exhibent, inflationem pariunt, corpus*

tus augent. Tenuia tamen & austera stomacho prosunt, & minus carnes alunt. Vetera valde tenuia, & candida vehementius vrinã ciunt, & dolores capitis mouent, neruosq; largius pota tentat. I*n media ætate, vt à septimo anno, potui saluberrima sunt.* M*odus autem pro ætate, & tempore anni, & consuetudine, & qualitate vini definiatur.* N*õ sitire, & modicè cibos prolui, optimum est præceptũ.* N*ocet ebrietas omnis, & maximè assidua: siquidẽ obsessos neruos quotidie remittit: largiorq; potus, acutorum morborum adfert initia.* M*ediocris tamen vinolentia, aliquot diebus, maximè post aquæ potus, vtilis: nanq; modo quodam ex alto eluat, sensilesq; expurgat excretus, & per cæca corporis ducit spiracula.* S*ed aquam post vinolentiam bibere oportet siquidem valetudinis alicuius gratia factæ temulentiæ remedium affert frigida.* O*mphacites nomine, peculiariter fit in* L*esbo, siccata sole acri vua, paulò ante maturitatem decerpta, triduo aut quatriduo, donec racemi in rugas contrahantur; expressumq; vinum cadis insolatur.* V*im adstringendi habet: prodest dissolutis stomacho, & ilei dolore laborantibus: item prægnantium malaciæ, & crudis: in pestilentia quoque sorptum auxiliari dicitur.* H*uiusmodi vina non nisi post multos annos bibi possunt.* L*ora, quam deuteriam, alij potimon appellant, fieri solet, adiectis metretis tribus aquæ, in vinacea, quibus triginta vini*

metretæ extractæ fuerint: calcatis vinaceis, expressoq; decocto ad tertias parteis, & additis in singulos congios modi eius qui remansit, binis salis sextarijs, post hyemem transfunditur in vasa. Lora intra annũ vtendum: etenim celeriter exolescit. Conuenit ægris quibus timemus noxam vini, coacti sæpe desiderijs eorum obtemperare: item à longa valetudine se recolligentibus. Fit & vinum quod adynamon vocant, loræ vires habens, hoc modo: Pares aquæ, & musti mensuræ coquuntur molli igne, donec absumatur aqua, quod, vbi refrixerit, elutriatum, picato vase reconditur. Alij marinæ & cælestis aquæ, mellis & musti pares miscent portiones, decapulant, & quadraginta diebus insolant: quo ad annum vtuntur ad omnia eadem. Vinum è syluestri vua nigrum adstringit: prodest alui & stomachi fluxionibus, & cæteris quibus constrictione, & contractione opus est.

Vinum melitites. CAP. VI.

MElitites datur in longis febribus, quæ stomachum infirmarunt: nanq; aluum leniter emollit, vrinam ciet, stomachum expurgat. Prodest articulario morbo, renum vitijs, imbecillo capitis & mulieribus abstemijs: odoratum siquidem est, & corpus alit. Distat à mulso quod fit è vino vetere, austero & melle exiguo. Melitites autem adiecto ad quinq; congios austeri musti, mellis congio, & salis cyatho. Cortinis magnis, quò magis ad effer

rueſcendum locus pateat, fieri oportet, ſenſim a-
berſo ſale: cumq; efferuere deſierit, in alia vaſa
ransfunditur.

Mulſum. CAP. VII.

MVlſum è vetere vino, auſteroq;, et bono mel
le factum, præfertur: minus enim inflat, ac
leriter id genus in vſum venit. Vetus, corpus alit:
media ætate, aluo prodeſt, vrinam pellit: à ſummo
bo ſumptum, nocet: & inter initia potum, implet:
in appetendi auiditatē reuocat. Fit mulſum dua-
us vini metretis, admiſta vna mellis. Aliqui, quo
lerius præberi poſsit, mel cū vino coquunt, & ita
ansfundūt. Alij vtilitatis gratia, ad ſextarios ſex
uſti feruentis, vnum mellis adijciunt: & vbi fer.
erit, vaſe recondunt. Dulce autem permanet.

Aqua mulſa. CAP. VIII.

AQua mulſa eaſdem quas mulſum vires poſ-
ſidet. Cruda vtimur, cum moliri deiectio-
m, aut vomitionem incitare volumus: vt ijs qui
nena hauſerunt, ex oleo. Decocta datur imbecil-
; & hominibus elangueſcentis pulſus, quos illi
xere microſphyctos, tußientibus, peripneumo-
cis, & ijs qui immodico ſudore digeruntur. Iam
ratum conditiuumque, quod aliqui hydromeli
opriè vocant, media ætate adynamo vino, aut
ræ in recreandis viribus reſpondet, & ſimilem
m adipiſcitur: quare inflammationibus alicuius
embri plus quàm lora prodeſt. Inueterati tamen

vsus damnatur, inflammatis, aut constrictis: sed laboranti stomacho, aut cibum fastidienti, sudatoribúsve conuenit. Fit, duabus pluuiæ aquæ veteris ad vnam mellis partẽ additis, & insolatis. Alij fontanam aquam adijciunt, ad tertias partes decoquunt, & ita recondunt. Nec desunt qui hydromeli appellent, quòd à melle elutis aqua fauis confici ac seruari soleat: sed meracius confieri conuenit: aliqui id coquunt: Aegrotantibus noxium est, quoniã plurimum ceraginis sibi vendicat.

Aqua. CAP. IX.

D*E aquis in vniuersum decernere, propter locorum proprietates, & peculiares naturas, cœlum, & alia pleraq;, difficile est. Magna tamen ex parte optima est dulcis, syncera, nullius omnino qualitatis particeps, & quæ ne minimo quidem tẽpore in præcordijs commoratur: ad hæc, quæ & facili via fertur, & citra molestiam, nec inflationes creat, & minimè computrescit. Aqua maris calida est, & acris: stomacho aduersatur (aluum enim conturbat) pituitam expellit. Si verò calida ad fotus adhibeatur, elicit & discutit: neruorum vitijs, & pernionibus, ante vlcera prodest. Miscetur cataplasmatis ex hordeacea farina, & emplastris, & discutientibus malagmatis. Ad mouendas deiectiones tepefacta infunditur & ad tormina: calida, psoras, pruritus, impetigines, lendes, & mammas rigentes, foueri vtile est: liuores fotu discutit: ad venena*

venenatos ictus, qui tremorem & refrigerationem adferunt, salutaris intelligitur, maximè scorpionum, phalangiorum, aspidumq́; etiam si quis in calidam descendat, auxiliatur. Et malo habitu confectis iam diu corporibus, neruisq;, balneæ ex ea vtiles: hydropicos, capitis dolores, aurium grauitates, feruentis vapor leuat. Syncera, & sine potabilis aquæ mistione reposita, virus deponit. Sunt qui etiam præcoquãt, & ita recondant. Datur ad purganda corpora per sese, aut ex posca, aut cum vino, aut melle: verum post deiectionem, dant gallinæ aut piscium iuscula, ad domandam morsus acrimoniam.

Thalassomeli. CAP. X.

QVod thalassomeli vocatur, vehementer purgare cõstat. Temperatur autem aquis portionibus maris, mellis, & imbris ex alto, defæcatis, & picato vase per Canis æstus insolatis. Alij ad binas marinæ coctæ singulas mellis adijciunt, & vase condunt: huiusmodi moderatius est aqua marina & mitius.

Acetum. CAP. XI.

ACetum refrigerat, & adstringit: stomacho vtile, & appetentiam excitat: erumpentem vndecunq; sanguinem, potu insessúve sistit: prodest alui fluxionibus coctum cum cibis: cruentis vulneribus inditur & inflammationes arcet, in succidis lanis aut spongia impositum: reprimit

proc

procidentia sedis, vuluæq; : item abscedentes gingiuas, & sanguine manantes. Ad nomas, & ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, lepras, impetigines, pterygia, cũ aliquo cõuenienti efficax est: phagedænas vlcerum, nomasq; fotu continuo cohibet, podagricis calido fotu, cum sulfure auxiliatur: sugillationes rapit, cum melle illitũ. Contra capitis ardores cum rosaceo in succidis velleribus, aut spongia imponitur. Ad aquam inter cutem, grauitatem aurium, & sonitus; sibilosq; feruentis vapor proficit: instillatum quoq; auriũ vermes necat. Panos coërcet tepidi fotus, aut si imbuta aceto spongia admoueatur, & pruritus permulcet. Contra venenatos serpentium ictus, qui refrigerando nocent, calidum commodè fouetur: & frigidum, iis quæ exurenti virus eiaculantur. Calidum potum, atq; vomitionibus redditum, aduersus omnia venena efficax est, præsertim contra meconium, & haustam cicutã, conglobatum in ventre sanguinem, lac coagulatũ, fungos, ixiam taxumq;, cum sale. Haustus voratas hirudines, si sorbeatur, eijcit: tussim veterem mitigat, & recentem lacessit. In orthopnœa calidum commodè sorbetur, gutturis fluxiones gargarizatũ inhibet, anginis & vuæ procidenti conuenit: cõtra dentium dolorem, calidum colluitur.

Acetum mulsum. CAP. XII.

A*Cetum mulsum, quod oxymel vocant, hoc modo temperatur: Aceti heminas quinque,*

ſalis marini pondo, mellis minas decem, aquæ ſextarios quinque pariter coquito, decies efferueſcente cortina: atq; vbi refrixerit, diffundito. Sumptum craſſos humores extrahere, & iſchiadicis, comitialibus, & articulorum morbo conflictatis prodeſſe creditur. Contra morſum eius viperæ quam ſepa vocant, hauſtum meconium, ixiámve, auxilio eſt. Anginis vtiliter gargarizatur.

Acida muria. CAP. XIII.

A*Cida muria, quam Græci oxalmen vocant, contra nomas fotu, putrida vlcera, canum morſus, & venenatos ictus auxiliatur. Sanguinis fluxiones poſt exciſos calculos ſiſtit, ſi ſtatim calida in vulnus injiciatur, & prociduam ſedem reprimit: dyſentericis, ſi nomas ſentiāt, infunditur: oportet autem ex lacte inſtillare. Hirudines ſorbitione aut gargarizatu necat: furfures & manantia capitis vlcera exterget.*

Thymoxalme. CAP. XIIII.

T*Hymoxalme veteres vtebantur, dabantq; laborātibus imbecillitate ſtomachi, ternos quaternósve cyathos, aqua calida dilutos, in articularibus morbis, & inflationibus. Craſſos humores, atrosq; trahit. Hoc modo factitatur: Thymi triti acetabulum, ſalis idem modus, rutæ, pulegij, polentæ, ſingulorum exiguæ portiones in vas conijciuntur, aquæ terni ſextarij, & aceti terni cyathi infunduntur, & circumpoſito linteo ſub dio madeſcunt.*

Scil

Scillinum acetum. CAP. XV.

SCillinum acetum hoc modo fit: Scilla, quæ candida fuerit, expurgata conciditur, traiectaq; lino segmenta modicis interuallis, ne se contingant, siccantur in vmbra quadraginta diebus: mina eorum in aceti boni sextarios duodecim immergitur, & vase diligenter operto septenis diebus in sole madescit: post eum numerum dierũ scilla eximitur, et expressa abijcitur: defæcatum acetum transfunditur, & reponitur. Aliqui scillæ minam, quinq; aceti sextarijs miscent. Alij citra exiccationem repurgantes, parem mensuram adijciunt, & senis mensibus macerari patiuntur. Id multo magis humorũ lentitias digerit: gingiuas humore prægnantes collutione stringit firmatq;, & motos dentes stabilit: putredines oris, & graues habitus tollit: durat fauces sorbitione, & callosas facit: vocem expedit, & lympidam canoramq; reddit. Datur stomachicis, ægrè cibum concoquentibus, melancholicis, comitialibus, vertiginosis, mente captis: item vuluarum strangulationibus, lienis incremento laborantibus, ischiadicisq;. Imbecillos admodum recreat: corpus sanum reddit, & bonum colorem præstat: oculorum aciem exacuit: tarditatem quoq; aurium infusione purgat. In summa, ad omnia efficax. Cauendum tamen intestinis exulcerationibus, in capitis dolore, aut neruorum vitijs. Datur quotidie ieiunis sorbendum, inter initia exiguum, paulatim

adau

adaugendo, ad cyathum vsq;. Nonnulli binos dant cyathos, aut largius.

Scillinum vinum. CAP. XVI.

SCillinum vinum fit hoc modo: Dissectam, vti dictum est, scillam, & sole siccatam contundito, minam eius tenui cribro incernito, & linteo raro illigatam, in vicenos sextarios musti recentis ac boni demergito: vbi trimestri spatio maduerit, eliquatum vinum, obstructo diligẽter vase, recondito. Licet quoq; sic humida scilla vti: In orbiculos, rapi modo, dissectã duplicato pondere, quadraginta diebus insolari oportet, & valde inueterascere. Alia parandi ratio: Scillæ dissectæ & repurgatæ tres minas, in Italicam metretam musti demittito, & senos menses in vase obstructo macerari sinito: post id tempus defæcatum & excolatum vinum recondito. Vtile est contra cruditates, & ciborum corruptiones: item iis qui reuomunt cibum, etsi pituita in ventre, aut stomacho coierit. Prodest lienosis, male habitis corporibus, aquæ inter cutem, regio morbo, difficili vrinæ, torminosis, inflationibus, resolutioni neruorum, horroribus longis, vertiginosis, & vulsis. Menses pellit, minimeq; neruos infestat. Hoc vinum vetustate fit melius. Cauẽdus in febre vsus, aut si interanea vlcus sentiant.

Marina vina. CAP. XVII.

MArina variè factitantur: Aliqui enim statim quum decerptæ sunt vuæ, aquam mar-

maris admiſcent. Alij in area vuas ſole ſiccant: quibus calcatis, marinam adijciunt. Alij paſſas prius vuas in doliis marina aqua macerant, mox calcatas exprimunt: id magis paſſi generibus adſcribitur. Quæ tamē auſteriore guſtu temperantur, contra febrium aduentantium indicia valent ſi modo meliora non adſint: aluum ſubducunt: proſunt purulenta extuſsientibus, aut ſi dura aluus exerceat. Quæ ex Aminæis vuis fiunt, caput tentant, ſtomacho aduerſantur, flatus creant. Verùm quo plenior habeatur hiſtoria, iis qui huius ſtudio tenentur, nō inutile exiſtimamus varias vinorum compoſitiones adferre, non quòd frequens eorum aut neceſſarius exiſtat vſus, ſed ne quid omiſiſſe videamur, quod ad eorum rationem attinet. Sunt autem quædam ex iis factitia, minoris curæ ac impendij, quæ cadunt in vſus: vti quæ ex cotoneis, malis, pyris, ſiliquis, item myrti baccis componuntur.

Cydonites. CAP. XVIII.

CYdonites nomine alio melites appellatur, & ita fieri conſueuit: Mala cotonea exemptis ſeminibus, fruſtatim rapi modo ſcinduntur, & duodecim minarum pōdo, in muſti metretam, triginta diebus macerantur, poſtea defæcatum vinum reponitur. Alia faciendi ratio: Oportet ad ſingulos mellis ſextarios, denos ſucci cotoneorum tuſorum preſſorumq; adijcere, & ita recondere. Vinum hoc adſtringit: prodeſt ſtomacho, dyſenteriæ,

riæ, hepaticis, renum vitijs, & vrinæ difficultati. Melomeli, *quod et cydonomeli nominant, sic fit:* Co*tonea mala seminibus suis castrata, in quàm plurimum mellis, quo penitus demersa contegantur, cōijciuntur: id post annum mitescit, mulso non dissimile.* Præstat *eadem quæ superior compositio.*

Hydromelum. CAP. XIX.

F*It hydromelon duabus mensuris aquæ coctæ, & sub Caniculæ sydus insolatæ, additis ad vnam melomelitis facti ex cotoneis.* Vis *huius eadem est.*

Omphacomelites. CAP. XX.

O*Mphacomelitis faciendi ratio hæc est:* Acer*bæ vuæ adhuc immaturæ, & tribus diebus insolatæ exprimuntur, & ad ternas succi partes mellis optimi, despumati singulæ partes adijciuntur: & insolatur in vasa transfusum.* Vim *reprimendi ac refrigerandi habet: stomachicis cœliacisq; conuenit. vsus post annum est.*

Apȳtes. CAP. XXI.

F*It & è pyris, perinde atque cotoneis, vinum, apȳtes nomine, sed ita vt pyra nō magnopere maturescant.* Ex *siliquis etiam, mespilis, sorbis, simili modo temperatur.* Omnia *hæc genera acerba sunt, & adstringunt: stomacho vtilia sunt, atq; intestinas fluxiones cohibent.*

Oenanthinum. CAP. XXII.

F*It è feraci vite syluestri, quod vocatur œnā-*

thinum: Sicci flores minis duabus musti cado macerati, post triginta dies mutantur, mox colatū vinum reconditur. Facit aduersus stomachi imbecillitatem, cibi fastidia, cœliacos, & dysentericos.

Rhœtes. CAP. XXIII.

F*It è punicis malij maturis quod rhœten nominant, succo expreßo ab acinis eorum, quibus lignosus nucleus abest, apyrena vocant, ac decocto ad tertias, & ita reposito. Efficax est contra fluxiones internas, & febrim cum alui profluuio exortā: stomacho vtile: adstringit aluum, & vrinam mouet.*

Rhodites. CAP. XXIIII.

R*Hodites sic fit: Rosarū siccarum tusarumq; minam linteolo deligatam in sextarios octo musti demergito: & post tres menses defæcatum vinū transfundens, recōdito. Vtile ijs qui febri carent, & ad stomachi coctiones, & dolores à cibo potum, & contra humidas aluos, & dysenterias. Fit quoq; ex succo rosarum, addito melle, quod rhodomeli vocant, quod arteriæ scabritijs conuenit.*

Myrtites. CAP. XXV.

M*Yrtites fit, baccis nigris, quæ maturitatem excesserint, tusis, & organo expreßis. Aliqui ad tertias coquunt. Alij baccas prius sole torrent, & quaternis sextarijs contusarum, ternas aquæ heminas adijciunt, & vini veteris parem modum postea exprimunt, & seruant. Magnopere*

re

re adstringit: stomacho vtile: fluxionibus ventris ac stomachi prodest: & contra intestinas vlcerationes, & profluuia: denigrat capillos.

Myrsinites. CAP. XXVI.

M*Yrsinites, sic tẽperatur: Rami nigræ myrti cum suis baccis & folijs tusi, decẽ minarum pondo, in tribus musti congijs feruescũt, donec duo supersint, aut certè dimidiũ: id vinum colatum ad vsus recõditur. Cõtra furfures, vlcera in capite manantia, eruptiones papularum, gingiuas, tonsillas, & puruleutas aureis efficax est: sudores sistit.*

Lentiscinum & terebinthinum.

CAP. XXVII.

L*Entiscinum similiter vt myrsinites temperatur, nec secus terebinthinum. Nanque bacciferi eorum rami sumi debent. Similes insunt vires: adstringunt, stomacho accommodantur, & defluxionibus intestinorum, vesicæ, & stomachi, & sanguinis profluuio: vlcera omnia fluxionibus obnoxia: fotu ad cicatricem perducunt: fluxiones vuluæ ac sedis, insessione cohibent.*

Palmeum vinum. CAP. XXVIII.

P*Almulas maturas, quas vocant chydæas, in vrceolum imo pertusum, & obstructum picata arundine, demittito: imo foramen sit obturatum, & quadragenis sextarijs ternos aquæ congios infundito: quod si ipsum ita dulce esse non libeat, quinque congios infudisse satis est, post de-*

cem dies detracto ab arundine linteo assumito vinum crassum & dulce, & reponito. Suaue *illud quidem, sed capiti noxium contra fluxiones, propter adstrictoriam vim, efficax: stomachicis, cœliacis, sanguinē expuentibus conuenit.* Aliqui *idem addita aqua iterū capiunt, & tertio, quarto, quinto, sexto've faciunt, quod tandem acore vitiatur.*

Cathorchites. CAP. XXIX.

C*Atorchites, aliquibus sycites vocatur, in* Cy*pro fit, ita vt palmeum: sed hoc interest, quoniam pro aqua tantundē humoris adijciūt, in quo recenter pressa vinacea maduerint.* Caricæ *quæ chelidoniæ aut phœniceæ appellantur, præsertim nigræ macerantur, vti diximus, & post decem dies humor excipit, atq; iterū aut tertio, idē modus aquæ in qua vinacea maduerint infunditur: simili modo intercedēte spatio, quarto aut quinto assumitur.* De *maceratarū liquor non secus acorē cōtrahit, & aceti vsum præbet.* Id *tenue est: flatus gignit, stomacho aduersatur, fastidium parit, aluo tamē prodest, vrinā ciet, mēses trahit, lactis vbertatē facit, vitiosum sanguinem creat, & elephantiasin adfert, vt potio quā zython appellamus.* Aliqui *sex amphoris, decē salis sextarios adijciūt* Alij *muriæ amphorā: quod nō facilè vitiatur, & aluo idoneū fore cēsent.* Alij *thymū & fœniculum imo subijciunt, & caricas superponunt: et ita vicissim, donec vas expleuerint.* Fit *& è sycomoris eodem modo vinum, sed in*

acet

acetũ acre degenerat: quoniã nõ ita præualet vis eorum, vt fluctus liquoris dulcedinẽ retinere poßit.

Resinatum vinum. CAP. XXX.

RESinatum vinum populatim factitari solet: copiosum in Galatia: *quoniã vinũ illic coacescat, vua nõ marurescẽte, ob cœli algorem, nisi picea resina temperetur.* Re*sina autem cum cortice tunditur, et amphoræ dimidiata hemina permiscetur.* Ali*qui vbi efferbuit, excolant. separãtes resinã: alij relinquũt.* H*æc vina vetustate dulcescũt.* O*mnia capitis dolorẽ, et vertigines faciũt: concoctionẽ tamẽ adiuuant, & vrinã cient: tußientibus, ac destillatione vexatis conueniunt: itẽ cœliacis, dysentericis, et hydropicis, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus: altis exulcerationibus infunditur.* In *hoc autẽ genere nigricans magis albo constringit.*

Strobilites. CAP. XXXI.

STrobilites fit maceratis in musto nucibus pineis, recẽtibus, fractisq́;, præbetq́; resinati effectus. Si *quis madefactas nuces pini musto decoquat, potum affatim cõuenit ijs qui tabitudine confeciuntur.*

Cedrinum vinum. CAP. XXXII.

CEdrinum, iuniperinum, cupreßinum, laurinum, pineum, aut abiegnum, simili ratione fiunt. D*iuisos recenter ramos, cùm fructum edunt, aut soli, aut balneo, aut igni, admonere oportet, vti consudent, congioq́; vini minam vnam permi-*

ſcere, & poſt duos menſes transfundere, & ante quàm recondantur, inſolare. Factitiorum vinorum vaſa impleri debent: nanque non plenis vaſis, vina in acorem corrumpuntur. Medicata *autem vina, rectè valentibus inſalubria. Omnia excalfaciunt, vrinam cient, & ſubſtringunt. Laurinum tamen vehementius excalfacit. Fit quoq; è fructu cedri maioris vinum, congio muſti, adiecta tuſarum baccarũ ſelibra: diebus quadraginta inſolari debet, & defæcatum in vaſa trãsferri.*

Fit etiam vinum è bacceis iuniperis, non aliter quàm cedrites, & ad eadem valens. Cedrites *hoc modo fit: Cedriam dulci aqua lauant, & ſingulas amphoras ſingulis cyathis diluunt, & ita muſto replent.* Hoc *genus vini excalfacit: extenuat, tuſsi antiquæ vtile ſine febre, pectoris laterumq; doloribus, torminibus, ventris & interaneorum vlceribus, purulentis excreationibus, mulieribus vuluæ cauſarijs, hydropicisq;: facit aduerſus ventris tineas & horrores: cõtra venenatos ictus auxiliatur: ſerpentes necat: aurium doloribus inſtillatũ medetur.*

Picatum vinum. CAP. XXXIII.

P*Icatum ex liquida pice & muſto tẽperatur. Picem autem primum marina aut muria tãtiſper eluere oportet, dum inalbuerit, & ſyncera maris aqua defluat, mox aqua dulci proluenda: congijs octo muſti, vncia picis vna aut altera adijcitur: vbi efferbuerit & cõſtiterit, in vaſa diffundi*

ditur. Hoc *genus vini excalfacit, concoquit, purgat, abstergit: vtile doloribus pectoris, alui, iocineris, lienis & vuluæ, si sine febre sint, veteri rheumatismo, exulcerationibus in altum recedētibus, tußi, suspirijs, concoctionibus tardis, inflationibus, et luxatis, præsertim in succida lana impositum.*

Absinthites. CAP. XXXIIII.

A*Bsinthitæ faciūdi ratio euariat.* Aliqui *enim duodequinquaginta sextarijs* Italicarū *amphorarum, admistam absinthij.* Pontici *librā decoquunt ad tertias: & vbi infuderint sex aceti sextarios, & absinthij selibram, ac diligēter permiscuerint, diffundunt in vas: dumq; conquieuerit, defæcant.* Alij *absinthij minā in amphoram demittunt, tusamq;, & raro linteo deligatam, in cado musti macerant, binis mensibus.* Alij *absinthij quadrantē, alij trientē, & nardi Syriacæ, cinnamomi, caßiæ, floris iunci odorati, calami, elatæ, palmarū singulos sextantes inijciunt in metretam musti, & tundentes prius pila, obstructo vasis spiraculo, binis ternisve mensibus dimittunt: postea defæcatum vinū transfundunt ad vsus.* Alij *addunt in musti cadum,* Celticæ *nardi drachmas quatuordecim, & absinthij drachmas quadraginta, linteo inuolutas: & post quadragesimum diem elutriant.* Alij *in senos sextarios musti, absinthij libram, & siccæ pini resinæ sextantem immittunt, & post decem dies excolant, & recondunt.* Vtile *est stoma-*

cho: vrinam cit: tardã concoctionẽ accelerat, hepaticis, regio morbo, & renũ vitijs auxiliatur: fastidia discutit: ijs prodest quibus stomachus negotium exhibet: valet contra longam præcordiorum distentionẽ, & inflationes, teretesq; vẽtris tineas, et remoratos menses: contra hausta ixiæ venena quàm plurimum potũ, & vomitionibus redditũ, auxiliatur.

Hyssopites. CAP. XXXV.

HYssopites è Cilicio hyssopo maximè laudatur, fitq; similiter, foliorum hyssopi tusorum libra in amphoram musti coniecta, linteolo raro cum quibusdam lapillis, folia inuoluuntur, vt degrauatus ponduſculo fasciculus sidat: vinum post quadraginta dies defæcatum elutriatur. Contra pectoris, laterum, & pulmonis vitia, veterem tussim, & suspiria prodest: vrinam cit: torminibus, & horroribus febrium circuitu repetentibus auxiliatur: menses mouet.

Ex diuersis plantis facta.

CAP. XXXVI.

SImili modo chamædryites fieri solet. Excalfacit, discutit: conuulsis, regio morbo, vuluæ inflationibus, tardæ concoctioni, incipienti aquæ inter cutem, subuenit. Inueterascens melius redditur. Stœchadites non secus temperatur. Congijs, sex stœchadis minam addere oportet. Crassitiem, inflationes, laterũ, neruorumq; cruciatus, & perfrictiones discutit: comitialibus commodè

dat

datur cum pyrethro & sagapeno. Fit ad eadem *acetũ è stœchade herba, vt paulò ante diximus, aceto macerata, quod eosdẽ implet effectus.* Fit vinũ è *betonica, quam cestron psychotrophon appellant.* Herbam *semine maturo prægnantem, cum suis ramulis minæ pondo, congijs duobus vini macerant, & post septimum mensem transfundunt.* Ad multa *interaneorum vitia, vt frutex ipse, pollet.* Et vt *in vniuersum dicatur, factitia vina, sibi mistura-rum vires adsciscunt: quare non difficile fuerit, ijs qui illarum naturas norint, vinorum vires coniectura quadam consequi: veruntamen vinorũ vsus febricitantibus abdicandus.* Fit etiamnum è *betonica acetum, ad eadem vitia vtile.* Tragoriganites *fit quaternis tragorigani drachmis linteolo colligatis, in quaternos musti sextarios coniectis, & post tertium mensem transfusis.* Prodest *torminibus, vulsis, ruptis, laterum doloribus, spirituum discursationi, ægris concoctionibus.* E *napis fit vinũ, nomine bunites, drachmis duabus tusi napi in sextarios duos musti additis, & cæteris eodem modo factis.* Prodest *stomachicis, & dimicatione, aut longo equitatu fatigatis.* Dictamni *drachmas quatuor macerato quaternis musti sextarijs.* Facit *aduersus stomachi fastidia: menses, & purgamentum à partu subducit.* Marrubij *adulti folia tundito, & sextarios octo in musti metretam demittito, & reliqua consimiliter facito.* Conuenit hoc

vinum pectoris vitijs, & omnibus quibus marrubium. Thymi *tusi & cribrati uncias centũ linteo colligatas, in amphoram musti adijcito.* Valet *contra ægras coctiones, fastidia, dysenteriam, neruorũ & præcordiorum dolores, hybernos algores, & venenata animalia, quorum morsum frigus insequitur, aut putrescit locus.* Simili *modo è satureia vinum fit, quod eadem quæ thymites præstat.* Sic *quoque origanites ex heracleotico origano conficitur similiter cum supradicto.* Facit *eadem quæ thymites.* E *calamintha, pulegio, et abrotono vina fiunt eodem quo thymites modo. prosunt stomachicis, cibum fastidientibus, & regio morbo: quòd vrinam moueant.* Fit *item è conyza vinum, contra venenata ante alia efficax.*

Aromatites. CAP. XXXVII.

A Romatites *ita fit:* Palmæ, *aspalati, calami, nardi gallici, singulorũ quatuor sextarios sumito: postquã contriueris, passo subigito, coactis ingentibus offis et in sextarios duodecim austeri musti deiectis, operculato vase, quadraginta diebus quiescere sinito: deinde vbi face expurgatũ fuerit, recondito.* Alia *eius ratio:* Calami *vncia, phu drachmæ septem, costi drachmæ duæ, nardi syriaci drachmæ sex, cassiæ vncia, croci drachmæ quatuor, amomi drachmæ quinq;, asari drachmæ quatuor: omnia simul trita et linteo colligata in cadũ musti demergunt, et postquã vinũ deferbuerit, trãsfundit.*

Fac

Facit ad pectoris, & laterum, & pulmonis dolores: difficili vrinæ, horroribus, retardatis mensibus, atque ijs qui per frigora iter faciunt, potum conuenit: pituitæ craßitiem extenuat: colorē alit, somnum conciliat, dolorem finit, renum & vesicæ vitijs auxiliatur.

Ex diuersis odoramentis facta.

CAP. XXXVIII.

FIt & vinum ad destillationes, cruditates, tussim, inflationes, et si humor in stomacho coijt: Myrrhæ duæ drachmæ, piperis candidi drachma vni, aridis drachmæ sex, anisi drachmæ tres: omnia plenius tusa et linteolo inueluta in sex vini sextarios conijciuntur: vinū post triduum colatur, & in lagena reconditur. Datur post deambulationē, meraculum, cyathi vnius mensura. Fit quoq; nectarites ex helenio herba: Radice sicca pondo quinque drachmarum linteolo colligata, & in congios sex musti addita, & post tres mēses effusa. Facit ad stomachi & pectoris vitia: vrinā pellit. E Syriaca nardo, et Celtica, malabathroq; vinum factitatur, hac ratione: Singulorū selibrā in binos musti congios mittito, post mēses duos colato. Datur cyathus vnus cū tribus aquæ. Hoc vinū efficax est cōtra vitia renum, hepaticos, regium morbum, & vrinæ difficultatem: prodest stomachicis, atque ijs quos pallor decolorat. Alij vnciam, aut sextantem acori, & Celticæ nardi quadrantem, in musti amphoram

ram adijciunt. Asari quadrantem in ſenos muſti ſextarios itidem demittito. Id vini genus vrinam ciet: hydropicis, & regio morbo laborantibus, hepaticis, iſchiadicisq́;, conuenit. Radicis ſyluestris nardi recentis & tritæ cribratæq́; beſſem, in congium muſti conijcito, duos menſes quieſcere ſinito. Vtile eſt hepaticis, difficili vrinæ, inflationibus, ſtomachicis.

Ex diuerſis herbis facta.

CAP. XXXIX.

RAdicis dauci contuſæ drachmas ſex in muſti amphoram imponito, & ſimiliter transfundito. Facit ad dolores thoracis, præcordiorum, & vuluæ menſes pellit, ructus ciet, & vrinã: prodeſt tuſſi, ruptis, vulſisq́;. Saluiæ vnciam in muſti amphoram, quod idem cum ceramio eſt, mittito. Valet contra renum, veſicæ, & laterũ dolores, reiectiones ſanguinis, tuſſim, rupta, vulſa, et ſuppreſſos menſes. Panacis vnciam in muſti congium mittito, & transfundito. Prodeſt ruptis, vulſis, contuſis, orthopnœæ: lienis craſſitiem extenuat: cõtra tormina, coxendicũ dolores, efficax eſt: tardas concoctiones accelerat: menſes & partus extrahit: aquæ inter cutem, & ſerpentium ictibus auxiliatur. Vina ex acoro & dulci radice conſimili modo fiunt. Oportet enim ſingulorum vncias octo in ſenos cõgios mittere, tribus menſibus macerare, mox in vas transferre. Faciunt ad pectus, & latera, &

vrinam mouent. Seminis apij recentis, maturi & cribrati vnciæ nouẽ in linteo colligatæ in musti amphoram demittantur. Appetitum excitat: stomachicis, & difficili vrinæ auxiliatur: faciles spiritus facit. Ex fœniculo, anetho, & petroselino, vina eodem modo fiunt, & ad eadem efficacia. Fit & è flore salis vinum, multo ad purgandum efficacius, quàm vinum aqua marina temperatum. Fauces, vesicam, renes, & stomachum infestat: quare neque in secunda, neque aduersa valetudine prodest. Fit etiam vinum quod phthorion vocant, quoniam partus necat, & abortus facit, veratro aut scammonia, aut syluestri cucumere, iuxta radices vitium sato: siquidem vites sibi illorum vires adsciscunt. Id vinum partus enecat: datur ieiunis mulieribus, quæ antè vomuerunt, cyathorum octo mensura, dilutum. Ramorum thymelææ cum suis folijs & fructu triginta drachmas mittito in congios tres musti, & leui igne coquito, donec cōgij duo supersint, defæcatumq; recondito. aquosa purgat excrementa, & lienem absumit.

Chamelæa dum floret, cum folijs tusa & cribrata decẽ drachmarũ pondere, in musti congium additur. Post duos menses vinũ in vas transfertur. Aquæ inter cutem, hepaticis, & laßitudine confractis, efficax est: item mulieribus quæ à partu ægrè purgãtur. Chamæpityinum simili modo fit, ad eadem conueniens: vrinã quoq; ciet. Librum radicis

man

mandragoræ concidito, segmenta lino traijcito, quod selibrã æquat in musti cadũ demittito, ibiq; esse finito ad menses treis, deinde transfundito. Media potio, heminæ dimidiũ: bibitur, passo in duplũ addito. Aiunt heminã vini congio mistam, potu soporem adferre: cyathus vnus cũ sextario vini potus, enecat: mediocris vsus eius, doloris sensum aufert: fluxiones incrassat: olfactu, potuq;, & cũ inditur idem præstat. In congium musti aqua marina diluti, drachmas duodecim nigri veratri triti in linteo mundo, mittito: dumq; efferbuerit, in marinæ aquæ congios quatuordecim aut quindecim, vbi plenius culè fregeris, inijcito: post aliquot dies colato, & vtitor. Dato cyathum vnũ ex aqua balnei in potu, ad aluum soluendã, ijs qui euomuerunt à cœna. Alia ratio: Veratri drachmas viginti, iunci odorati vncias duodecim, spicæ Syriacæ vncias tredecim, cribratas, et linteo colligatas in septem vini Coi sextarios diebus quadraginta macerandas indito, postmodum colato: dabis in potu sesquiheminam. Aliter: decoctæ marinæ aquæ ex alto petitæ sextarios duodecim, veratri candidi libras sex, in musti amphora quadragesimo die, quàm madefeceris, colato, & vtitor. Alia ratio: Veratri drachmas duodenas, & aphrontiri quaternas, in senis musti sextarijs diebus quinisdenis macerato, mox colato: & semestri exacto, vtitor. Id vini genus abortus facit, & partus necat. Aut vuas

in

in sole siccatas imponito in musti metretā (implet autem metreta congios duodecim) & gypsum in vinū mittito pondo drachmarū viginti, & biduo residere sinito, conijcito veratri nigri drachmas triginta, iunci odorati, calami, singulorum drachmas triginta, baccarū iuniperi sextarios duos & trientem, myrrhæ & croci singulorū drachmam, inuoluēs linteolo diebus quadraginta appēdito, postea colato. Dabis heminas treis aut duas dilutas. Purgat à partu, et abortu fœminas: fœtus extrahit, contra strāgulatus vuluæ efficax. Scāmonites sic fit. Radicis scāmoniæ per messes effossæ, tritæ, et linteo colligatæ drachmas quinq; in musti congiū mittito, ad dies triginta. Aluū purgat, bilē et pituitā extrahit.

Metallica omnia, & primum Cadmia.

CAP. XL.

EX *cadmiæ generibus optima est Cypria, botryitis nomine, densa, modicè grauis, & in leuitatem magis declinans, racemosa facie, colore spodij, quæ fracta cinerulenta est, & æruginosa. Proxima habetur foris cœrulea, intus candidior, internatis venarum discursibus, onychitæ lapidi similis, cuiusmodi sunt, quæ è veteribus metallis effodiuntur. Quædam etiam placodes, id est, crustosa dicitur, segmentis quibusdam perinde quasi Zonis cincta, ob quod eam Zonitin appellauere. Alia ostracitis nominatur, gracilis, & magna ex parte nigra. Sed quæ testaceam faciem habet,*

ter

terram amplexa est. Improbatur *candida.* O*culorum medicamentis botryitis nomine, & onychitis, vtiles: reliquæ ad emplastra, & farinas quæ cicatricibus inducendis insperguntur.* Ad eadem Cypria *prodest.* Ex Macedonia *verò,* Thracia, & Hispania *delatæ improbant.* Cadmiæ *effectus adstringere, caua explere, sordes expurgare, exiccare, corporis meatus infarcire, excrescentia in carne coërcere, crustas creare, et vlcera, quæ cacoëthe vocãtur, ad cicatricem perducere. Gignitur cadmia ex ære in fornacibus candente, fulgine egesta flatu, & lateribus camerisq; fornacum inhærente. Prægrandes autem ac ferreæ sunt rudes, ab officinis appellatæ acestides, per summa fastigia connexæ & cõcameratæ, vt quæ ab ære iactantur sursum corpuscula cohæreant, & inibi detineantur: quæ cum spißius insident, in corpus cõcrescunt, & modo genus vnum eius, modo duo, modo omnia perficiunt.* Extrahitur *& cadmia in* Cypro *è monte, qui* So*lis incumbit, cremato lapide cui pyritæ cognomen est: in quo etiam monte quædam quasi venæ chalcitis, misyos, soreos, melanteriæ, cœrulei, chrysocollæ, atramenti sutorij, diphrygisq; inueniuntur.* Nec *desunt qui cadmiam in lapidũ fodinis inueniri tradant, falsi quadam lapidum cognatione: qualis inuenitur, & apud* Cumas *lapis, nullam sui vim ostendens.* Ii *eo deprehenduntur, quòd sunt cadmia leuiores, nullumq; alienum mandentibus*

sap

ſaporem exhibent: commanducatus item lapis, dentes offendit: cadmia, vtpote cum cedat, eſum non reſpuit. Alio autem diſcerni poſſunt argumento: Cadmia in farinam detrita, & aceto ſubacta, atque in ſole ſiccata, coit: quod in lapide non accidit. Item tritus & igni appoſitus lapis, proſilit, & fumum igni ſimilem eiaculatur: cadmia verò quieta manet, fuliginemq́; luteo colore aut æreo ſplendentem expuit, vario Zonarum diſcurſu. Inſuper lapis ignem expertus, atq; refrigeratus, colorem mutabit, ac leuior multò fiet. ſed cadmia nihil euariat, niſi quis eam multis diebus cremauerit. Fit & in argenti fornacibus candidior, ac minus ponderoſa, ſed viribus nequaquam comparanda ærariæ. Vritur Cadmia ſuperior carbonibus obruta, donec trãſlucida ſpectetur, & ferrei ſtercoris modo bullet: mox extinguitur vino Aminæo, quæ ad emplaſtra præparatur: ſed quæ ad pſorarũ medicamenta præparatur, aceto. Alij hoc modo exuſtã conterũt in vino, rurſumq́; fictili crudo torrent, donec pumicoſa videatur: iterumq́; tritam ex vino, tertio vrunt, donec prorſus in cinerem redigatur, nihil ſcabritiæ retinens: hac ſpodij vice vtuntur. Lauatur autem in mortario trita, effuſa ſubinde aqua, dum ſordidum nihil emergat: dein coacta in paſtillos reponitur.

Pompholyx. CAP. XLI.

P*Ompholyx ſpecie ſola, non genere, à ſpodio diſtat. Siquidem ſpodos nigricat, & ple-*

runq; ponderosior est, palearum pilorumq; plena, quasi purgamẽtum quoddam, quod ab ærariorũ officinarũ pauimentis & fornacibus euerritur: pompholyx verò pinguis est, & candida, vsqueadeò leuis, vt in auras euolare poßit. Cuius duo fluxerunt genera: vnũ ad aëris colorem vergens, subpingue: alterum magnopere candidum, summamq; leuitatem nactũ. Candida fit pompholyx, quoties in perficiundo ære, fabri præstantiorem facere volentes, detritam cadmiam cumulatius insparserint. Nanque *tenuißima fauilla, quæ effertur, in pompholygen coit. Cæterùm pompholyx non ex æris modò materia, & fabrili industria factitatur, sed ex cadmia quoq;, ad gignendã ipsam, eximiè follibus proflata. Cuius faciundæ ratio hæc est:* In *domo gemina contignatione operta, fornax extruitur, iuxta quam mediocris fenestra ad tabulatum à supernis partibus pateat: domicilij paries fornaci proximus, tenui foramine ad fornacẽ vsq; perforetur, ad excipiendam follis narem ostium mediocre habeat, pro exitu ingressuq; artificis fabricatum: domuncula altera huic cõiũcta sit, in qua & folles, & flator suo munere fungantur: deinde carbonibus in camino succensis, aßidens artifex cadmiam particulatim fractam inspargit, à locis supra infurnibulum extructis: idem negotiũ obit infernè artificis minister, simulq; carbones adijcit, vsque dum indita cadmiæ copia prorsus absumatur.* Itaque *egesta*

suffitu

suffitu tenuis pars, & leuis materiæ in summũ domum euolat, & parietibus, tectis, fornicibq; adhærescit: cõflatum autem inde corpus, inter initia erumpentibus, aquarum bullis simile prodit, postea maius incrementũ capessens, glomusculis vellerum simile redditur. Ponderosius autẽ in ima loca se recipit: sed hoc fornacibus offunditur, illud domus pauimento cohæret. Quod tenuiore deterius existimandum est, ideo quod multũ terræ collegerit, & spurcitia in aceruatione referciatur. Sunt qui hoc modo tantum fieri spodium arbitrantur, de qua antedictum est. Optima creditur Cypria, quæ accepto aceto halitum æris præstat, colore aliquantum piceo, sapore cœni horrido: & si fraudem non experta flagranti carbone inferuescit, aëreum colorem contrahit. Antedictis autẽ notis diligenter attendendum est. Siquidem à nonnullis adulteratur taurino glutine, ouillo pulmone, aut marino, aut crematis grossis, & quibusdam consimilibus, quod facilẽ cognitu fuerit, quippe nihil in iis probãdis inuenietur eorũ quæ antè dicta sunt. Pompholygen in commune ita lauari oportet: Ligatam linteo mũdo modiceq; raro, aut siccam, aut aqua respersam, in labellum demittito, quod imbrẽ contineat, & huc atque illuc fasciculum deferens, immergito: ita enim limosa pars eius ac vtilis effluet, & omne sedimentum in linteolo remanebit. Postea residere sinens, aquam cum cinere colis incernito, & nouam infun-

dens, agitato, & effumlito: mutata tantisper aqua, & colata, dum arenosi nihil sidat. Demum *aquam exprimito, & siccatũ cinerem recõdito.* Alij, *quantum maximè fieri potest, siccant, & manibus in aqua cõterunt, dum mellis crassamentum imitetur: deinde linteo faucibus excepturi vasis obtento, aut laxius illigato, colant, & quò facilius transeat, infusa per linteum largiore aqua, cinerem conturbant: mox spumosum, quod traiectum est, & supernatat vasi, concha excipiunt, & fictili nouo ad vsus recondunt. Quod verò resedit, sensim cribratum, in aliud vas transfundũt, relicto arenoso quod pessum ierat: rursus lapidosa sidere patiuntur, & in vas aliud excolant: hoc identidem faciunt, donec cinis merus & arenæ expers inueniatur.* Alij *paulatim integram in aqua respergunt, arbitrati arenas lapillosq; suo pondusculo degrauatos, pessum ire: pilos autem & paleas leuitate sua in sublime attolli. Cæterùm cinerem medium separant, & in pilam coniectum, vt cadmiam, eluunt. Quinetiam lauatur vino Chio marina aqua diluto, modis quos suprà diximus: & ita redditur adstringentior, quàm aquis elota.* Vis *pompholygis adstringere, refrigerare, explere, purgare, obstruere, & aliquantum exiccare.* Inter *medicamẽta numeratur, quæ leniter crustas obducunt.* Quod *si spodon torrere libet, diligenter tritam, & irrigatam aqua, colliges in pastillos, fictiliq; nouo, subiectis leni-*

bus

bus prunis, orbiculos continuò versabis, dum aßiccati fuluescant. Neq; *ignorandum, ex auro, argento, plumboq; fieri spodion: verùm post Cyprium, plumbeum maximè commendatur.* Quoniam *spodos sæpenumero desideratur, necesse est ostendere, quæ simili virtute polleant, vt in spodij locum suffici poßint, antispoda vocant, quoq; modo sumi debeant.* Folia *itaq; myrti, cũ floribus, & baccis immaturis, in fictile crudum conie cta, indito operculo continua foramina habente, vruntur fornacibus, donec figlinum percoquatur: iterum in fictile aliud crudum transferũtur, quod vbi perassatum fuerit, exempta lauantur ad vsus.* Idem *quoq; fit è termite syluestris oliuæ, si habeatur: sin secus, satiuæ cum suis floribus, aut malis cotoneis dissectis, & detractis oßibus, aut gallis, aut laceratis linteolis: item ex moris immaturis, id est cãdidis, in sole prius are factis, aut terebintho, aut lentisco, œnanthe, aut mollibus rubi folijs, vel è buxi coma, vel pseudocypera cum flore.* Alij *ficulneas frondes in sole antea siccatas, eodem modo parant: alij taurinum gluten: alij succidas lanas asperas, pice aut melle irrigatas: quæ omnia in spodij vicem vsurpantur.*

Aes vstum. CAP. XLII.

AEs *vstum probatur rubrum, & quod contritu colore cinnabarim imitetur: nigrum verò plusquam deceat exustum est.* Fit *autem è clauis solutarum nauium, fictili crudo compositis:*

subsperso sulphure cum sale pari, omnibus vicissim insparsis, fictile, circumlito singulari creta spiramẽto, fornacibus inditur, donec figlinum percoquatur. Quidam pro sulphure & sale alumen inspargunt. Alij sine sulphure ac sale, fictili multos dies vrunt. Alij sulphure solo vtuntur, fuliginem tamen excutiunt. Alij oblitos scissili alumine clauos, cũ sulphure & aceto, fictili crudo cremant. Alij in ænea olla aceto respersos, vrunt, & iterum ac tertio idẽ efficiunt, postea recondunt. Principem locum tenet, in Memphide *combustũ: proximum in* Cypro. *Adstringit, exiccat, reprimit, extenuat, attrahit: vlcera purgat, & ad cicatricem perducit: vitia oculorum emendat, excrescentia in carne consumit, nomas cohibet, vomitus ciet, cum hydromelite potum, aut cũ melle deiinctum, illitúmve. Lauatur vt cadmia, mutata quater die aqua, donec nulla prorsus sordes emergat. Aeris recrementum, stercúsve quàm scoriam vocant, eodem modo lauatur: & eandem vim, sed imbecilliorem, habet.*

Flos æris. CAP. XLIII.

F*Los æris, quem nonnulli clauorum veterum psegma quasi resegmen aut segmentum, nominarunt, optimus est friabilis, in attritu fulvescens, milij effigie, & numero, breuis, ponderosus, modicè splendens, atq; constringens, qui delimatam æris scobem non recepit, qua sæpe adulteratur. Sed id facilè deprehẽditur, cum dentium illisu dilat*

dilatantur ramenta. Fit autem, cum æs fornacibus fusum, in receptacula delabitur, per cola fistularum ad ea pertinentium: tum huic negotio addicti ministri, sordes expurgantes, aquam clarissimam infundunt, refrigerandi proposito: itaq; repentino concretu, ac addensatione, velut expuitur, & erūpit antedictus flos. Adstringit, & excrescentia coercet: offusam oculis caliginē emendat, sed magnopere mordet. Quaternûm obolorum pondere datus, crassum humorem extrahit: carnosa narium & sedis vitia absumit: eruptiones papularum cum vino cohibet. Candidus contra diuturnas auriū grauitates tritus, in eas per fistulam flatu impellitur: vuam, tonsillasq́ reprimit, farina eius cum melle admota.

Squamma æris. CAP. XLIIII.

SQuamma æris excussa ex Cypriis officinarum clauis, crassa quidem ipsa præstantior quæ helitis, id est clauaris, nominatur. sed ex vili promiscuoq; ære, aut candido, vitiosa intelligitur: quam, vtpote tenuem, & inualidam, damnamus, maximè approbantes crassam, rufam, præsertim si aceti respersu æruginem contrahat. Vim habet adstrictoriam, extenuantem, reprimentem, & erodentem: nomas coërcet, vlcera ad cicatricem perducit: pota ex aqua mulsa, aquam trahit. Aliqui farina subactam, dant in catapotio. Additur ad oculorum medicamenta, quòd genarum scabritiam absumit, & fluxiones exiccat. Lauatur hoc modo.

Siccæ æris squammæ expurgatæ selibra, cum nitida aqua in mortario manu diligenter cõturbatur, quousq; pessum ierit: abijcitur quod subsidit, & effusa aqua, hemina cœlestis imbris adijcitur, & distenta manu, squamma, quasi destringenda sit, vehementer confricatur: dumq; lentorem emittere cœperit, aqua sensim ad sex heminas vsq; superinfunditur, terendo validè: squamma ad latus mortarij colligitur, ibiq; apprimitur: quo facto, expressus humor pyxide ex ære rubro facta, excipitur. Hoc est *enim velut flos squãmæ, valens viribus, & ad ocularia medicamenta cum primis efficax.* Inutile im*becillumq; quod superest, lauatur donec nullã prorsus lentitiam excernat, & linteo apertum biduo conquiescere sinitur, effusaq; extante aqua, vbi siccatum erit, recõditur pyxidicula.* Alij *vt cadmiam lauant, & reponunt. Squammæ ex aciæ aut mucronibus decussæ, quam vocant stomoma, eadem vis.* L*auatur modo simili, & reconditur: sed ad moliendam alui deiectionem, inefficacior est.*

Aerugo rasilis. CAP. XLV.

A*Erugo rara fit his modis:* In *cadũ, aut aliud consimile vas acetum quàm acerrimum infunditur: superponitur inde inuersum æneum vas, præsertim concameratum: sin minus, planum: sitq; obstructum, nullumq; habeat spiramentum, exempto, quo doliolum obturaueris, operculo: decimum post diem insidens ærugo deraditur.* A*ut æris lamina*

na in cadis super acetum ita suspenditur, ne ipsum attingat, & totidem post dies raditur. Aut massula æris, aut lamina vna pluresve, vinaceis non recentibus, sed iam acescentibus conduntur, & simili modo versantur. Quinetiam ex delimata æris scobe æruginem facere licet, necnon è laminis, quibus bracteæ auri conclusæ malleo ducuntur: si quis eas aceto respargat, & ter aut quater verset, donec æruginem contrahant. Tradunt æruginem in Cypriis metallis gigni, lapidibus quibusdam nonnihil æris habentibus, quibus ærugo efflorescit: adduntq; per Caniculæ æstus è quodam specu manare: sed illam paucam & optimã esse: hanc speluncis effluentem, copiosam quidem, & boni coloris, sed vitiosam, quòd lapides multos collegerit. Pluribus autẽ modis adulterãt: aliqui pumice admisto, alij marmore, alij atramento sutorio. Sed deprehendemus pumicem aut marmor, dum pollice sinistræ manus madefacto, æruginis portiunculã altero atterimus: siquidem eam diffundi constat, marmoris autem pumicisq; partes coëunt non dissipatæ, demũq; tractatione crebra & humoris complexu dealbescunt. Quin & dentium appressu: si quidem syncera cedit, læuis, & sine asperitate. Atramentum verò sutorium igne coarguitur: nanque si fictile, aut lamina, adulterata ærugine illinatur, & feruenti cinere aut carbonibus incalescat alterutrum, mutabitur, rubescetq; id quod atramentum sutorium

acceperit: quod id vstum suapte natura talem sortitur colorem. Aeruginis, quam vocant scoleciam, duo sunt genera: quædam fossilis est, altera factitia ad hunc modum: In mortario Cyprij æris dimidiã heminam aceti albi acrisq;, pistillo cupreo conterito, donec strigmenti crassitudinem imitetur: deinde aluminis rotundi drachmam vnam, cum salis fossitij, transflucentis, aut marini quàm albissimi, solidiq;, aut certè cum nitri pari pondere terito in sole, æstuosissimis diebus, sub sydus Caniculæ, donec colorem æruginis contrahat, & concretu strigmento sum fiat, vbi autem se in vermiculorum Rhodiacis similium speciem coëgerit, recondito. Efficax & valde boni coloris redditur, si duas parteis vrinæ veteris cum vna aceti adieceris, & alia, quæ dicta sunt, peregeris. Sunt qui æruginem rasilem, quæ in apparatu non respondit, gummi misto digerant in formas, & ita vendant: quod genus, vt vitiosum, improbatur. Fit & quædã ærugo ab aurificibus, mortario & pistillo Cyprij æris, cum vrina pueri impubis, qua aurum ferruminant. Antedicta ærugmum genera, vsto æri omnino respondent, sed ingais effectu valent. Sciendum fossilem scoleciam præstantissimam esse: derasam sequi: postremo loco factitiam. Mordacissima tamen est hæc, & magis adstringens. Aurificum autem ærugo rasæ respondet. Aerugines omnes adstringunt, extenuant, excalfaciunt: oculorum cicatrices emendant, lacry-

mas

mas cient, nomas sistunt, vulnera ab inflammatione tuentur. Vlcera ex oleo ceraq; ad cicatricem perducunt: callos & sordida vlcera purgant, cum melle coctæ: callum fistularum erodunt, cum amoniaco, collyrij modo in eas adactæ. Ad gingiuarum autem excrescentias, & extuberationem vtiles. Magnopere extenuant genarum crassitiem cum melle illitæ: verùm post illitionem spongia ex aqua calida locus fouendus est. Resina terebinthina exceptæ, cum ære & nitro lepras abigunt. Vritur ærugo, quancũq; velis, minutissimè fracta comminutaq;, in fictili patina, flagrantibus prunis superposita: versaturq; donec se mutet, & colorẽ cinereũ concipiat: postea refrigerata reponitur ad vsum. Sunt qui cruda olla eam vrant, vti dictum est: sed non prorsus eundem colorem cremata reddit.

Rubigo ferri. CAP. XLVI.

RVbigo ferri restringit: sistit fœminarum profluuia, admota, potuq; præstat ne concipiant. Illita ex aceto, ignibus sacris, & papularum eruptionibus medetur. Perquàm vtilis ad scabritias genarum, reduuias, & pterygia, condylomatis prodest, gingiuas firmat, podagras illita lenit, alopecias replet. Vinum aquáve in qua candens ferrum sit restinctum, potu cœliacis, dysentericis, lienosis, cholera laborantibus, & dissolutis stomacho auxiliatur. Stercus ferri, quam scoriam vocant, eadem potest quæ rubigo, sed inefficacius.

cius. Aconito, ex aceto mulso potum, opitulatur.

Plumbum elotum. CAP. XLVII.

L*Otura plumbi sic fit: In mortariũ plumbeum aquam inijciens, pistillo plumbeo terito, donec nigrescat aqua, & limi modo crassescat, aut lutulenta reddatur: linteo deinde colato, aquã superfundẽs, quo facilius quicquid est resolutum incerni poßit. Hoc iterum facito, vsq; dum satis tibi habuisse videatur. Vbi cõsederit, priore aqua effusa, nouã adijciens, vt cadmiam lauato, donec nulla extet nigritia, postea in pastillos cogens reponito. Quedam scobem mundi plumbi lima quæsitam, mortario pistilloq; lapideis terunt, aut manibus cũ aqua paulatim adiecta fricant, donec nigrescat: mox vbi id pessum ierit, effusa aqua, colligunt in pastillos. Nã tritum vehementer, cerussæ simile redditur. Alij elimatæ scobi modicã plumbaginem adijciunt, affirmantes ita elotum plumbum præstantius esse. Potest refrigerare, adstringere, inducere, mollire, explere caua, sistere oculorum fluxiones, & vlcerũ excrescentia. Sanguinem supprimit: prodest contra sedis vlcera, condylomata, & hæmorrhoidas, ex rosaceo: item ad ea quæ ægrè cicatricem ducunt: & in totum spodij effectus præbet, nisi quòd non obducit crustas. Syncerum plumbum affrictu, marini scorpionis draconisq; plagis auxiliatur.*

Plumbum vstũ. CAP. XLVIII.

V*Ritur plumbum sic: Super quàm tenuißimas*

mas plumbi laminas, fictili nouo inditas, sulphur inspargito, additisq; alijs rursus laminis, interiecto semper sulphure, vsquedum vas expleueris, succendito: flagrante autem plumbo, ferrea rude versato, donec perfectè redigatur in cinerem, nihilq; è plumbo non vstum hæserit: tum demum, obstructis naribus, eximito: alioquin halitus plumbi noxius sentitur. Aut elimatum plumbi scobem in olla sulphure vrito. Alij laminas in fictili crudo, vt dictũ est, imponunt fornaci, aut foco, & circunlinentes operculum, dato exili spiramẽto, vrunt. Alij pro sulphure cerusam aut hordeum inspargunt. Alij integras laminas imponentes, acri igne vtũtur, & rudicula ferrea cõtinuè mouent, dum in cinerem soluantur. Sed difficilis huiusmodi vstio, & si vehementius vratur, cõtrahit spumæ argenti colorem. Magis tamẽ nobis placet prima vrendi ratio. Plumbum vstũ lauatur vt cadmia, & reconditur. Eosdem effectus habet, quos plumbum elotum, sed multo acriores. Recremẽtum plumbi, quod scoriam vocant, optimum est, densum, fractu contumax, cerussam planè repræsentans, nihil plumbosi habens, quod ad luteum colorem accedit, & vitri splendorem imitatur. Eadem quæ plumbum exustum potest, sed magis adstringit. Lauatur in mortarijs infusa aqua, & refusa summa aquæ parte, quæ luteum colorem duxit: idq; sæpius, dum recrementum absumatur. Dein vbi consederit crassamen-

tum

tum, aqua effusa, digeritur in pastillos. Molybdoi*des lapis à plumbi similitudine dictus, respondentē recremento vim habet, & eodem modo lauatur.*

Stibium. CAP. XLIX.

STimmi *optimum, quod splendidißimum est, modoq; nitedularum emicat, confractu crustosum, nihil terræ aut sordidi habens, friabile, quod stibi appellarunt, alij platyophthalmon.* Vis *eius adstringere, meatus obstruere, refrigerare, excrescentia in carne cohibere, vlcera ad cicatricem perducere, sordes & vlcera oculorum expurgare.* Si*stit & sanguinem è cerebri membrana profluentem: & vt in vniuersum dicatur, vis vsto plumbo similis est.* Priuatim, *ambusta igni, in pustulas erumpere non patitur, cum adipe recenti illitū: crustosas exulcerationes ad cicatricem perducit, cum cera & exigua cerusa.* Torretur *pinsita farina circunlitum, & carbonibus obrutum, donec carbunculetur crusta, exemptumq; restinguitur mulieris la cte, quæ marem peperit, aut vetere vino.* Vritur *etiam carbonibus succensis efflatum, quoad igni deflagret: si enim paulò magis cōcremetur, plumbum fit.* Lauatur, *vt cadmia & æs. Sunt qui vt plumbi recrementum eluant.*

Molybdæna, seu plumbago. CAP. L.

MOlybdæna *optima est flaua, argenteæ spumæ æmula, modicè splendens, cum teritur rufa, cocta cum oleo iecineris colorem trahit.* Vi*tiosa*

tiosa est, quæ aërem aut colorem plumbeum refert. Gignitur ex auro & argento. Est etiam quædam fossilis, ad Sebastiam & Corycum inuenta. Quo in genere probatur, quæ lapidosa non sit, aut recrementosa, sed nitens & flaua. Vim habet spumæ argenti, aut recremento plumbi similem. Vritur lauaturq; eodem modo. Miscetur conuenientissimè medicamentis, quæ liparas vocant, atq; emplastris minimè mordentibus. Carnem recreat, & vlcera ad cicatricem perducit: glutinantibus tamen medicamentis, aut abstergentibus non conuenit.

Argenti recrementum. CAP. LI.

R*Ecrementum argenti quod scoriam vocant, aut helcysma, aut encauma, molybdænæ vim habet: quare emplastris quas phæis appellant, additur, ac medicamentis quæ cicatricem obducunt, vtpote cum adstringat, extrahatq;.*

Spuma argenti. CAP. LII.

S*Puma argenti quædam gignitur ex arena, quam molybditin vocant, in fornacibus conflata, donec perfectè igni incandescat. Altera ex argento: tertia ex plumbo. Probatissima est* Attica: *secunda,* Hispaniensis: *hanc sequitur quæ fit* Dicæarchiæ, *id est* Puteolis, Bayis, *in* Campania, & Sicilia: *plurima enim hisce locis è flagrantibus laminis plumbeis gignitur. Quæ flauo colore splendet, chrysitis appellatur, omnium optima: quæ in* Sicilia, *argyritis: quæ ex argen-*

to, calabritis. Vis autem adstringere, mollire, exple re caua, excrescentia in carne reprimere, ad cicatricem ducere, refrigerare, & occludere. Vritur argenti spuma, confractis partibus ad magnitudinem iuglandium, prunæ superpositis: ita accensa follibus, vt conflagret, abstergitur insidens spurcitia, & reconditur. Aliqui ter aceto aut vino restinguentes, rursus vrunt, & eadem prosequuti, reponunt. Lauatur vt cadmia. Vt argyritidi nominatæ, aut, si desideretur, alteri candor detur, ea in parteis magnitudine fabarum confracta, chœnicis Atticæ mẽsura, fictili nouo superfusa aqua, addito candidi tritici pari pondere, priuatimq; pugillo hordei, linteolo puro, raro, ansulis vasis alligato, coquitur, donec hordeum fractum dissiliat: deinde omnia in nouum craterem oris ampli transfunduntur: triticum abijcitur, spuma argenti vehementer manibus affricando infusa aqua lauatur, assiccataq; in Thebaico mortario teritur, affusa feruente aqua, donec soluta fatiscat: excolata aqua, iterum tota die teritur, & vesperi infusa calida aqua finitur: mane colis excernitur, alia infunditur, atq; ter die excolatur. Id septem diebus fieri solet: postea additis ad singulas minas spumæ argenti, quinis salis fossilis drachmis, infusaq; calida aqua, ter die teritur, & addita aqua excolatur: cumq; inalbuerit, calida infusa, idem facito, dum nullam prorsus salsedinem recipiat. Demum ardentissimo sole

siccat

siccata, eiecto prius humore, reconditur. Sin minus, mina spumæ argyritidis diligenter teritur, addito sale fossili trito, triplicato pondere, in fictile nouum conijcitur, aqua infunditur, ita vt superemineat: mouetur quotidie mane & vesperi, aquáq; superinfunditur, priore nequaquã effusa. Hoc fit *triginta diebus: nanq; nisi moueatur, crassescit, vsque in duritiem testę. Post hæc effusa leniter muria, in* Thebaico *mortario spuma argenti teritur, coniectáq; in fictile aquam continens, manibus diligenter agitatur, mutata subinde aqua donec nullũ salsuginis indicium præbeat.* Deinde *quod ex argenti spuma cãdidum apparet, in vas aliud transfertur, & redactum in pastillos, plumbea pyxide conditur.* Alij *spumam argenti in fabarum magnitudines confractam, in ventre iusllo crudo ex aqua coquunt, dum viscus eliquenscens contabescat, exemptamq; cum sale pari terunt, & vt supra dictum est lauant.* Sunt *qui salis libram vnam, & spumæ argenti tantundem, in sole terãt, aqua continuè mutata, dum cãdor ei detur.* Alia *ratio: Sumito quantam vis argenti spumã: vbi lana candida inuolueris, fictili nouo indita aqua, cũ pugillo fabarũ recẽtiũ repurgatarumq; decoquito.* Cumq; *fabæ disruptæ dehiscent, lanaq; non denigretur, exemptam argenti spumã, & altera lana inuolutã, iterum coquito, cyathum aquæ & parem fabarum modiũ adijciens: eadem tertio, quæ supra, facito: in summa,*

tantisper, dum lana iam non inficiatur. Insuper transfundens in mortarium, ad singulas salis fossitij libras, adijcito octogenas spumæ argenti drachmas Atticas, et terito: intermittensq;, nitri quàm albißimi cum aqua diluti drachmas quadraginta septem indito: iterum terito, donec satis candoris cõtraxisse videatur. Ita autem fundens eam ex alto in fictile oris ampli, adiecta largiore aqua, vbi cõsidere desierit, colato: tum nouam supradijciens aquam, manibus probè versatam sinito vt considat, ac rursus per colum traijcito. Alternis eadem prosequere, dum pura aqua dulcisq; effluat, et nullam salsedinem præ se ferat. Postremò in fictile nouum translatam, colato sensim omni humore, soli quadraginta diebus sub Caniculæ sydus exponito, & siccata vtitor. Elotam autem constat ad oculorum collyria prodesse, & ad cicatricum fœditates tollendas, ad rugosas facies, & cicatricosas, lateratasq;, & macularum plenas.

Cerussa. CAP. LIII.

CErußa fit hoc modo: Infuso in vrceũ oris lati, aut fictile labellũ quàm acerrimo aceto, laminam plumbeam supra fictilis spiraculũ, subiecta prius arundinea tegete, firmato: superieictisq; velaminibus, ne halitum expiret acetum, vbi resoluta fuerit, defluensq; deciderit, humorem purum ad summa delatum colato, crassamẽtumq; transfundito: debet quoq; siccari in sole, mox tru-

fictili mola teri, aut aliàs tritum cribrari. Postea quod superest duri, in tenues partes redigendũ, cribrandumq́; : vicißim eadem tertio quartoq́; facienda. Melior, *quæ primò cribrata est, & medicamẽtis oculorum assumenda. Secundum locum tenet sequẽs, & reliquæ suo ordine.* Nec *desunt qui ligneas rudes, in medio vase appendant, & deraso ceu situ imposito, ita vt acetũ non contingat, inditoq́; operculo circumlinentes dimittunt.* Post *dies decem, laxato obturamento visunt: cumq́; resoluta materia fuerit, reliqua, vt suprà diximus, exequuntur. Si autem quis in pastillos velit digerere, aceto acri subacta, diuiditur in pastillos, qui in sole siccantur.* Aestate *tamen suprà dictum opus obeundum est: ita enim candida atq; efficax redditur.* Quinetiam *hyeme paratur, vrceis supra furnos, balnea, aut fornaces impositis: ascendens enim calor, idem quod sol præstat.* Laudatißimam *fieri putant* Rhodi, & Corinthi, *aut* Lacedæmone, *proximam* Puteolis. *torretur hoc modo:* Flagrantibus *igni carbonibus, fictili nouo, maximè* Attico, *tritam cerußam imponito, & aßiduè versato: cumq́; cinereum colorem traxit, eximens refrigerato, & vtitor.* Est & *illud vrendi genus:* Trita *patinis nouis supra prunas imponitur, & ferulacea rude mouetur, donec colore similis sandarachæ fiat: extractaq́; ad vsus ministratur.* Quæ *verò ita parata est, sandyx à quibusdã dicitur.* Lauatur *cerussa cadmiæ modo.*

Vis ei refrigerare, occludere, emollire, explere, extenuareq́; insuper excrescentia leniter reprimere, & ad cicatricem perducere. Miscetur *ceratis, & emplastris quæ liparæ vocantur, pastillisq́; est autem letalis eius potus.*

Chrysocolla. CAP. LIIII.

C*Hrysocolla laudatissima Armeniaca, colorē porri quàm simillimè reddēs. Secundū locum sibi vendicat* Macedonica, *& proximum Cypria, quo in genere præfertur pura: damnatur, quæ terram aut calculos collegerit.* Ratio *lauādi hæc est: Tusam infusa aqua, mortario expassa manu ad pilam vehemēter fricato, & statim quàm consederit, colato.* Alteram *infundens aquam, rursum terito: hæc vicissim prosequere, donec pura synceraq́; spectetur.* Dein *siccato in sole, & ad vsus recondito.* Quòd *si vrere volueris, ex ea terens quod satis esse videbitur, patinis supra carbones adposito, et alia facito quæ suprà diximus.* Dos *chrysocollæ ad purgandas cicatrices: excrescentē carnem coërcet: adstringit, purgat, excalfacit, & modicè corpus mordendo exest.* Inter *medicamenta intelligitur, quæ vomitiones concitant, & necem inferre possunt.*

Lapis armenius. CAP. LV.

A*Rmenius lapis præfertur læuis, colore cæruleo, perquàm æquabilis, calculo carens, & friabilis.* Eadem *quæ chrysocolla præstat, sed inefficacius.* Quinetiam *vsum habet ad pilos in*

pal

palpebris alendos.

Cœruleus. CAP. LVI.

Coerulei origo ex ærarijs metallis in Cypro: copiosior ex arena litorali: secundū quosdam sub cauatos specus maris inuenitur, qui magis probatur. Eligi debet inebriatus. Vritur vt chalcitis, lauatur vt cadmia. Vim habet reprimentem, & modicè erodentem: crustas gignit, & exulcerat.

Indicum. CAP. LVII.

Indici duo genera, vnum sua sponte nascitur, tanquam spuma, germinatione Indicis arundinibus exiens. Alterum infectoria dant officinæ: & est spuma purpurea innatans cortinis, quam detractam artifices siccant. Optimum existimatur quod cærulei speciem præbet, succum suum sorbet, et læue. Inter medicamenta est quæ leuiter adstringunt, & inflammationes, tumoresq; rumpūt: purgat, & reprimit vlcera.

Ochra. CAP. LVIII.

Ochram leuißimam, & omninò luteam eligere oportet, saturatam, non lapidosam, friabilem, natione Atticam. Vritur hæc, & lauatur cadmiæ modo. Vis eius adstringere, erodere, collectiones & tubercula dißipare: excrescentia in carne reprimit: caua cum cerato explet, & articulorum tofos comminuit.

Cinnabaris. CAP. LIX.

Hallucinantur qui cinnabarim minio ean-

dem esse existimãt. Minium enim in Hispanijs ex lapide quodam argenteæ arenæ permisto, temperari solet, alioqui non dignoscitur. Fornacibus autem in florentissimum flagrantissimumq́; colorẽ permutatur, in metallis verò strangulantem halitũ eructat: itaq; facies incolæ vesicis obuelant, vt per illas spectent, nec respirãdo noxiũ aërem attrahãt. Eo pictores ad sumptuosa parietum ornamenta vtuntur. Cinnabaris verò ex Aphrica defertur, & magno constat: hactenus inuenitur, vt vix versicoloribus pictorum lineis satisfaciat: intento colore nec diluto præditum: quare quidam sanguinem esse draconis existimauerunt. Vim habet cinnabaris hæmatitæ lapillo eandem: conuenit ad oculorũ medicamẽta, verùm efficacius: magis enim adstringit, & sanguinẽ cohibet. Ambustis igni, & papularum eruptionibus, cerato excepto, medetur.

Argentum viuum. CAP. LX.

ARgentum viuum fit ex minio, quod abusiuè cinnabaris dicitur, patinis fictilibus imposita, ferrea concha cinnabarin continente, & calice cooperta, argilla superlita, carbonibus succendunt siquidem detersa fuligo, quæ calici insidet, refrigerata in argentum viuum coit. Quinetiam inuenitur in argenti fodinatum tectis, stillatim concretum. Alij per sese in metallis inueniri tradunt. Seruatur in vitreis, aut plumbeis, aut stanneis, aut argenteis vasis: siquidem aliam materiam

riam omnē excedit, & defluere facit. Potum vim pernicialem habet: suo enim pondere interna exest. Remedio est lac multum subinde potum & vomitionibus reiectum, aut vinū cum absinthio, aut apŷ decoctū, aut semen hominis, aut origanum, vel hyssopum cum vino: auri limata scobs, id est ramentum quàm tenuissimum epotum mirabili est auxilio.

Rubrica Sinopica. CAP. LXI.

RVbrica Sinopis maximè probatur grauis, densa, ad iocineris imaginem vergens; calculorum expers, concolor, cum diluitur, impendio fusilis. Effoditur in Cappadocia, speluncis quibusdā, expurgataq; defertur in Sinopem vrbem, in qua venditur: vnde cognomentum accepit. Vim habet exiccatoriam, quasi inducendo obstruētem, & adstrictoriam: quapropter vulnerariȷs emplastris, & pastillis exiccantibus, & adstrictoriȷs commisceri solet. Aluum sistit, in ouo sumpta aut clystere infusa: datur iocineris vitio laborantibus.

Rubrica fabrilis. CAP. LXII.

RVbrica fabrilis, ad omnia Sinopide inferior est. Optima Aegyptia, & Carthaginiensis, lapidum expers, friabilis. Gignitur etiam in Iberia quæ ad occidentem spectat, ochrā exusta, & degenerante in rubricam.

Lemnia terra. CAP. LXIII.

LEmnia terra, cuniculosa in specu nata. è Lemno insula, palustri loco defertur, inibi

electa, & caprino sanguini permista: quam incolæ cogunt in pastillos, & imagine capræ signant: vnde & sphragida ægos, hoc est, sigillum capræ, appellauere. Vim antidoti habet contra perniciosa venena singularem, pota cum vino, & præsumpta, euomi venena cogit. Contra ictus morsusq; animalium, quæ exitiale virus eiaculantur, prodest. Antidotis familiaris. Sunt qui hac ad sacrificia vtantur: est & dysenteriæ vtilis.

Atramentum sutorium. CAP. LXIIII.

ATramentum sutoriũ genere quidẽ vnum & idem est, molle & concretũ: sed in specie differentias treis habet. Vnum nanq; humoribus stillatim in cuniculos quosdã colatis, concrescit: quare ab ijs qui Cypria metalla perficiũt, stillatitium appellatur. Petesius ipsum pinarion vocat: alij stalacticon, id est, stillatitium. Alterũ simplici ratione fit in speluncis: postea trãsfusum in excauatos scrobes, concrementum capessit, quod pecton, id est concretitium, propriè nominatur. Tertium dicitur coctile, & in Hispania fieri solet: sed inutile ac inualidissimum esse constat. Ratio parandi hæc est: Aqua madefactum decoquunt, mox in piscinas transfundunt, & residere patiuntur. Hoc certis diebus coalescit, in complureis formulas digestum, tesserarum speciem reddentes, quæ racematim inter se cohærescunt. Optimum esse creditur, cœruleum, graue, concretum, translucens: cuiusmodi stillatitium

est, ab aliis lonchoton nominatum. Proximum, concretitium. Coctile verò ad infectus, & denigrationes, aptius cæteris esse compertum est: sed ad medicinæ vsum inualidius esse, experimenta docent. Valet adstringere, calfacere, & crustas inducere: latas ventris tineas necat, drachmæ pondere deuoratum, aut cum melle linctum: vomitus ciet: aduersus hausta fungorum venena, ex aqua potum auxiliatur: purgat caput, aqua dilutum, & in vellere naribus instillatũ. Vritur, vt paulò post in mentione chalcitis ostendemus.

Chalcitis. CAP. LXV.

CHalcitis præfertur similis æri, friabilis, nec lapidosa, nec inueterata, intercursantibus oblongis venis, splendentibusq́;. Huic *absterforia vis inest, excalfaciens, & crustas vlceribus obducens purgat quæ oculis & eorundẽ angulis hærent.* In *genere leuiter excedentiũ est. Ad ignem sacrũ, & vlcera quæ serpunt, efficax est. Sanguinem è vulua, & naribus erumpentem, cum succo porri sistit: gingiuarum vitia, depascẽtia vlcera, tonsillasq́;, eius farina cõpescit. Vsta, & cum melle trita, oculorum medicamẽtis longè vtilior redditur. Callum genarum, & scabritiam absumit, abstergetq́;. Fistulas tollit, collyrij modo in eas adacta. Fit ex chalcite medicamentum quod psoricon vocãt, duabus eius partibus, cùm vna* Cadmiæ *additis, & ex aceto tritis. Oportet autem in fictili obruere fimo, diebus*

quadraginta, per Caniculæ ardores: sic enim fit acrius. Idem quod chalcitis potest. Alij pares vtriusque portiones in vino terunt, & eadem prosequuntur. Vritur chalcitis fictili nouo, viuis carbonibus superposito. Modus autem vstionis in humidioribus est, dum ipsa chalcitis bullas excitare desierit, et perfectè maruerit: in reliquis verò, dum mutata in floridum colorem fuerit, et sanguineum & miniatum colorem contraxerit, tum demum exinienda est. Insidens autem spurcitia flatu expellenda, mox reponenda. Torretur etiamnum perflatus carbonibus, vsquedum luteo colore pallescat: aut fictili subditis candentibus prunis, subinde versata, donec igni conflagret, & colorem mutet.

Misy. CAP. LXVI.

MIsy assumendum natione Cyprum, auri simile, durum, quod frando auri colorē imitatur, & stellæ modo splendet. Vim habet & vstionem cum chalcitide eandem, præterquam quòd psoricum ex eo non conficitur, excessus defectusq; ratione tantum differens. Aegyptium autem cæteris præstat, vtpote quod efficacius habeatur, sed ad ocularia medicamenta multò supradicto inerius.

Melanteria. CAP. LXVII.

MElanteria geminæ est originis: quædam in faucibus cuniculorum, quibus æs eruitur, salis modo concrescit. Alia verò in summa

fac

facie supradictorum locorum coit, quæ terrena est. Quinetiam inuenitur in Cilicia, & alijs quibusdam regionibus, fossilis quædam. Præstat, quæ sulphuris colorem trahit, læuis, pura, æquabilis, & quæ contactu aquæ confestim nigrescit. Vim causticam eam obtinet, quam & misy.

Sory. CAP. LXVIII.

SOry existimarunt aliqui melantheriam esse, aberrantes, siquidem sui generis est sory, & non absimile: verùm sorei virus inest graue, & nauseam mouens. Inuenitur etiam in Aegypto, & alijs quibusdam regionibus, vt in Libya, Hispania, & Cypro. Præfertur Aegyptium, quodq; frianti nigrius apparet, in multa foramina dehiscens, suppingue, insuper adstringens, & olfactu deuoratione(q); magnum virus olens, ita vt stomachus in vomitione effundatur. Quod autem friatum scintillas misyos modo non emittit, & alterius generis esse, & inualidum censendum est. Vim & vstionem supradictis similem habet: dolori dentium, cauernis inditum medetur, eósque labantes firmat: ischiadicis ex vino infusum auxiliatur: illitum cum aqua, varos extinguit, Medicamentis admiscetur, quæ capillos denigrãt. Hæc autem ferè omnia, & alia quæ vstionẽ experta non sunt, perustis, validiora esse existimantur: præter salem, & vini fæcem, nitrum, calcem, & consimilia, quæ cruda remissiora sunt. Combusta

busta enim, viribus efficaciora redduntur.

Diphryges. CAP. LXIX.

Diphrygis tria genera esse creduntur. Quoddam enim metallicũ est, quod in Cypro sola gignitur lutosum nanq; extrahitur, ex luto cuiusdam inibi specus: extractum, sole siccatur, mox circumpositis sarmentis vritur, diphryges ideo vocatum est, quòd & à sole, & à sarmentis vratur, arescat, & fermè torreatur. Alterũ perfecti æris, quasi subsidens fæx est: siquidem post frigidæ aquæ offusionẽ, vt suprà retulimus, cũ de flore æris dissereremus, sublato ære, fornacũ ima parte cohærens id genus inuenitur, & adstrictionẽ & gustũ æris habens. Tertium sic fit: Lapidem pyriten, vt calcem multos dies cremant in camino: cumq; colorem rubricæ contraxerit, eximentes recondunt. Quidam tradunt hoc ex sola materia, quæ lapidem æris gignit, fieri: quando indictis areis assata, & in scrobes translata peruritur. Tunc enim ambientẽ scrobis locum cõprehendit, et exemptis lapidibus nihilo minus inuenitur. Præfertur quod saporẽ æris reddit, æruginisq;, adstring:ns, et vehementer exccans linguam: quod sibi exusta ochra non vendicat: quæ cremata, diphrygis vice venit. Vis eius adstringere, perpurgare, extergere, siccare, excrescentia consumere, vlcera serpentia, & quæ cacoëthe vocant, ad cicatricem perducere. Suppurationes terebinthina aut cerato exceptum discutit.

Auripigmentum. CAP. LXX.

AVripigmentũ in eisdem metallis, quibus sandaracha, gignitur. Optime existimatur crustosum, aureo colore micans, nulli materiæ permistum, in squammas fissile: quale in Mysia Hellespõti *nascitur. Huius duo genera fluxerũt: Vnũ suprà dictũ est. Alterum glandis effigie, pallidũ, & colore sandarachã imitans, glebosum, ex* Ponto, et Cappadocia *defertur quod etiam secundum locum tenet. Torretur in testa noua viuis carbonibus subiectis, assiduoq; versatur, donec igne flagret, & mutet colorẽ: deinde refrigeratum, tritumq; recõditur. Vim habet adstrictoriam, & erodentem, crustas cum vehementi vredine, & violento morsu excitat: reprimit quæ excrescunt, & capillos euellit.*

Sandaracha. CAP. LXXI.

SAndaracha probatur rufa, & saturatior, & aliena materia vacans, friabilis, cinnabaris colore, sulphuris virus redolens. Dos eadem & vstio, quæ auripigmento: explet alopecias, resinã excepta, & scabros vngues cum pice eximit: contra phthiriasin ex oleo efficax est. Tubercula *cum adipe discutit.* Prodest *ad narium orisq; vlcera, & cæteras papularum eruptiones cum rosaceo: item condylomata. Datur ex mulso, purulenta extussientibus. Suffitur quoque cum resina, aduersus veterem tussim, rapto per fistulam nidore: vocem expedit, cum melle delincta: suspiriosis*

cum

cum resina in catapotio optimè datur.

Alumen. CAP. LXXII.

O*Mne aluminis genus ferè in* Aegypto, *& in eisdē metallis inuenitur:etenim scißile quodam,quasi flos glebosi intelligitur.* Gignitur *& in alijs quibusdā locis,in* Melo,*in* Macedonia, *in* Liparis,Sardinia,Hierapoli *Phrygiæ,* Aphriea, Armenia,*& plerisque alijs regionibus, sicut & rubrica.* Plurimæ *eius species: verùm ad medendi vsum,scißile,rotundum, & liquidum expetuntur.* Optimum *est scißile,præsertim recens, candidißimum gustu perquàm adstringens,graue olens, calculorū expers,nec glebulose aut assulose compactū, sed sigillatim in capillamenta quædā canescentia dehiscēs,quale est quod trichites,quasi capillare nominatur,in* Aegypto *natū.* Reperitur *quoq; lapis huic alumini persimilis, qui gustus iudicio dignoscitur,quòd nō adstringat.* Damnatur *in rotūdi genere,quod manu confictum est:sed ex figura deprehenditur.* Assumendum *autem suapte natura rotūdum,bullis turgens,albo propius,atq; validius adstringens,præterea nōnihil palloris cum quadā pinguitudine præ se ferens,sine arenis, friabile; natione* Aegyptium,*aut ex insula* Melo. Liquidi *probatio,vt sit lympidum,lacteum,æquale,et semper succo madens,sine lapidibus,atq; quendā coloris igniculum expirans.* Vim *habent excalfaciendi, stringendi, & expurgandi,quæ caliginem pupillis ocu-*

lor

lorum offundũt: genarum carnem, cæteraſq; excreſcentias extenuant. Sciſſile *rotundo efficacius intelligitur. Vri et torreri chalcitidis modo debẽt.* Putre*ſcentia vlcera cõpeſcunt: ſanguinis fluxiones inhibent: gingiuas humore prægnãtes cõprimunt: motus dentiũ cum aceto & melle firmant.* Proſunt *cũ melle vlceribus oris, eruptionibus papularum, & fluxionibus auriũ, cum ſanguinalis herbæ ſucco: lepris cõueniunt cum braſſicæ folijs aut melle cocta: itẽ pruritui, & vnguiũ ſcabritijs, pterygijs, et pernionibus, aſperſa cum aqua.* Valent *cũ aceti fæce, et galla, pari pondere cremata, ad phagedænas vlcerum, & cum ſalis duabus partibus, ad vitia quæ paſcũt: furfures cum eruo & pice illita abſtergunt: ad lendes, pediculos, ambuſta, cum aqua illita auxilio ſunt.* Contra *tumores, & graue alarum inguinumq; virus, illinuntur.* Ex Melo *autẽ aduectũ, mulieribus præſtat ne concipiant, ante coitum ori vuluæ inditum: partus quoque extrahit: gingiuis, ſi caro excreuit, vuæ ac tonſillis accõmodantur: ori, auribus & verendis cum melle illinuntur.*

Sulphur. CAP. LXXIII.

SVlphur *optimum exiſtimatur, viuũ, quod apyron vocant, nitedulæ modo ſplendidum, perlucens, minimè lapidoſum.* Probatur *in genere ſulphuris ignem experti, quod viret, ac præpinguæ ſpectatur.* Plurimum *in* Melo & Lipara *gignitur.* Supradictum *ſulphur calfacit, diſcutit, & celeriter*

riter concoquit: prodest tussibus, suspiriosis, purulẽta extussientibus in ouo sumptũ, aut suffitum: prætere a partus, vsti nidore extrahit: lepras, lichenas, scabros vngues, cum resina terebinthina mistũ, aufert: cum aceto autẽ illitum, ad lepras efficax est: vitiligines tollit: scorpionis ictibus, addita resina, medetur: cum aceto verò, draconis marini scorpionisq; plagas sanat. Pruritus toto corpore erumpentes, cũ nitro detersum, sedat: regium morbum emẽdat, inspersum frõti cochlearii mensura, aut in sorbili ouo sumptum. Facit ad grauedinem, & destillationes: sudores quoq; conspersum inhibet: podagricis, cum aqua & nitro illitum, conducit: grauitatem auditus, suffitu nidore raptim per fistulam hausto, sanat: lethargicos suffitu excitat: erumpentem vndecunque sanguinem sistit: contusis auribus, cum vino & melle illitum medetur.

Pumex. CAP. LXXIIII.

PVmicis probatio, vt magnopere leuis, spongiosus, scissilis, nec arenosus, item teri facilis, & candidus. Crematur flagrantissimis carbonibus obrutus, & vbi canduerit, extractus, vino restinguitur odorato: iterumq; incensus extinguitur: & tertia vstione exemptus, & per se refrigeratus, ad vsus conditur. Vis eius adstringere, gingiuas abstergere: purgat cum calfactione, quæ caliginem pupillis offundunt: explet vlcera, & ad cicatricem perducit: excrescentia cohibet. Fit ex

far

farina eius dentifricium. Corpori crustam obducit: auellendis capillis aptus. Theophrastus author est, si quisquam in bullientem vrceum vini pumicem iniecerit, feruorem statim sedari.

Sal. CAP. LXXV.

SAl fossilis efficacior est: communiter, si est candidus, calculis vacans, & perspicuus, densus, æquali compage. Peculiariter Ammoniacus natione laudatur, si modo findi facilè possit, & in recta segmenta diduci. In marino sale eligēdus est candidus, æqualis, densus. Probatissimus in Cypro fit, et Salamine Cypri, & Megaris, in Sicilia & Aphrica. Sed inter dicta salis genera lacustris præfertur: sed multo validissimus est Phrygius nomine tapeus, aut tritæus, aut gantæus Salis natura in commune perquàm vtilis est: adstringit, absterget, expurgat, dissipat, reprimit, extenuat, & crustas inducit Sed hoc interest, quòd alius alio sit præstantior. Quin & à putredine vindicat. Admiscetur medicamentis psoras abstergentibus. Excrescentia in oculis reprimit, & pterygia consumit, cæterasq; carnis exuberationes tollit: clysteribus infunditur: discutit lassitudines ex oleo illitus. Contra hydropicorum tumores auxiliatur, doloresq; in saxis fotu mitigat, & pruritus sedat, ex oleo & aceto infrictus ad ignē, donec sudent. Item lichenas, lepras, psorasq;. Anginā ex melle, aceto, & oleo illitus leuat: tonsillis vuæq;, cum melle tostus. Vlceribus in ore

manantibus, gingiuis quas humor vexat, & phagedænis vlcerum, cum polenta crematus illinitur. Aduersus scorpionum ictus, cum lini semine: contra serpentium morsus, cum origano, melle, hyssopo: aduersus cerasten, cum pice, aut cedria, aut melle auxiliatur. Contra scolopendræ morsus, cum melle & aceto: aduersus vesparum ictus, & teredines, albadasq; capitis pustulas, thymos & turbercula, cum seuo vitulino: furunculos cum vua passa, aut suillo adipe, aut melle discutit. Testium tumores cũ origano, & fermento maturius concoquit. Crocodilorum morsibus auxiliatur, tritus, in linteolo, & intinctus aceto, ita vt vinculis loca constringantur. Prodest ad bestiarum morsus, sugillationes in facie, ex melle. Cõtra haustum opium, & fungos, cum aceto mulso bibitur. Luxatis imponitur cum farina, & melle: ambustis igni cum oleo impositus, pustulas erumpere non patitur. Podagricis itidem imponitur, & aurium doloribus cum aceto: ignes sacros, & vlcera quæ serpunt cum aceto aut hyssopo illitus sistit. Vritur fictili, diligenter opertus ne exiliat, conditusq; prunis, vsquedum efferue scat. Aliqui fossilem subacto polline obliniunt, & carbonibus subijciunt, vsquedum eius crusta exuratur. Solet & sal communis hoc modo vri: Aqua semel abluitur, & siccatus in ollam coopertam mittitur, subdito igne, moueturq;, donec iam non exiliat. Spuma salis, spumosi maris lanugo siue ra-

men

mentum est, in exilibus petris inuentum, cui vis eadem quæ sali.

Muria. CAP. LXXVI.

M*Vria effectus salis præbet, abstergitq́;: dysentericis infunditur, etiam si nomē intestina corripit: et ischiadicis veteribus. Ad fotus, aquæ marinæ vsum præstat.*

Flos salis. CAP. LXXVII.

F*Los salis flumine Nilo defluit: lacubus tamen quibusdam innatat. Assumendus qui crocei coloris est, odore ingrato, ceu gari. Interdum longè magis virus olet, gustuq́; mordacior, & pinguiter lentus. Fucatus autem rubrica, aut scrupulosus, improbatur. Præterea syncerus non nisi oleo resoluitur: adulteratus nōnulla ex parte, etiā aqua, diluente factitium colorem. Ad vlcera quæ cacoëthe vocātur, & phagedænas, genitalium nomas, & purulentas aureis, efficax est: oculorum hebetudines, cicatrices, albuginesq́; tollit. Emplastris vnguentisq́; coloris causa, vt rosaceo, miscetur. sudorem cit: aluū turbat, in vino aut aqua sumptus: stomachum malè habet. Additur acopis, & smegmatis, quæ albandi capilli gratia cōponuntur: & in vniuersum acris est, & feruentis naturæ, vt sal.*

Nitrum. CAP. LXXVIII.

P*Ræfertur nitrum leue, roseo colore, aut candido, in foramina dehiscens, perinde quasi*

electa, & caprino sanguini permista: quam incolæ cogunt in pastillos, & imagine capræ signant: vnde & sphragida ægos, hoc est, sigillum capræ, appellauere. Vim antidoti habet contra perniciosa venena singularem, pota cum vino, & præsumpta, euomi venena cogit. Contra ictus morsusq; animalium, quæ exitiale virus eiaculantur, prodest. Antidotis familiaris. Sunt qui hac ad sacrificia vtantur: est & dysenteriæ vtilis.

Atramentum sutorium. CAP. LXIIII.

ATramentum sutoriũ genere quidẽ vnum & idem est, molle & concretũ: sed in specie differentias treis habet. Vnum nanq; humoribus stillatim in cuniculos quosdã colatis, concrescit: quare ab ijs qui Cypria *metalla perficiũt, stillatitium appellatur. Peteesius ipsum pinarion vocat: alij stalacticon, id est, stillatitium. Alterũ simplici ratione fit in speluncis: postea trãsfusum in excauatos scrobes, concrementum capessit, quod pecton, id est concretitium, propriè nominatur.* Tertium *dicitur coctile, & in* Hispania *fieri solet: sed inutile ac inualidissimum esse constat.* Ratio *parandi hæc est:* Aqua *madefactum decoquunt, mox in piscinas transfundunt; & residere patiuntur.* Hoc *certis diebus coalescit, in complureis formulas digestum, tesserarum speciem reddentes, quæ racematim inter se cohærescunt.* Optimum *esse creditur, cæruleum, graue, concretum, translucens: cuiusmodi stillatitium*

est

est, ab alijs lonchoton nominatum. Proximum, concretitium. Coctile verò ad infectus, & denigrationes, aptius cæteris esse compertum est: sed ad medicinæ vsum inualidius esse, experimenta docent. Valet adstringere, calfacere, & crustas inducere: latas ventris tineas necat, drachmæ pondere deuoratum, aut cum melle linctum: vomitus ciet: aduersus hausta fungorum venena, ex aqua potum auxiliatur: purgat caput, aqua dilutum, & in vellere naribus instillatũ. Vritur, vt paulò post in mentione chalcitis ostendemus.

Chalcitis. CAP. LXV.

Chalcitis præfertur similis æri, friabilis, nec lapidosa, nec inueterata, intercursantibus oblongis venis, splendentibusq́;. Huic absterforia vis inest, excalfaciens, & crustas vlceribus obducens: purgat quæ oculis & eorundẽ angulis hærent. In genere leuiter excedentiũ est. Ad ignem sacrũ, & vlcera quæ serpunt, efficax est. Sanguinem è vulua, & naribus erumpentem, cum succo porri sistit: gingiuarum vitia, depascẽtia vlcera, tonsillasq́;, eius farina cõpescit. Vsta, & cum melle trita, oculorum medicamẽtis longè vtilior redditur. Callum genarum, & scabritiam absumit, abstergetq́;. Fistulas tollit, collyrij modo in eas adacta. Fit ex chalcite medicamentum quod psoricon vocãt, duabus eius partibus, cùm vna Cadmiæ additis, & ex aceto tritis. Oportet autem in fictili obruere fimo, diebus

quadraginta, per Caniculæ ardores: sic enim fit acrius. Idem quod chalcitis potest. Alij pares vtriusque portiones in vino terunt, & eadem prosequuntur. Vritur chalcitis fictili nouo, viuis carbonibus superposito. Modus autem vstionis in humidioribus est, dum ipsa chalcitis bullas excitare desierit, et perfectè maruerit: in reliquis verò, dum mutata in floridum colorem fuerit, et sanguineum & miniatum colorem contraxerit, tum demum exinienda est. Insidens autem spurcitia flatu expellenda, mox reponenda. Torretur etiamnum perflatu carbonibus, vsquedum luteo colore pallescat: aut fictili subditis candentibus prunis, subinde versata, donec igni conflagret, & colorem mutet.

Misy. CAP. LXVI.

MIsy assumendum natione Cyprum, auri simile, durum, quod friando auri colorẽ imitatur, & stellæ modò splendet. Vim habet & vstionem cum chalcitide eandem, præterquam quòd psoricum ex eo non conficitur, excessus defectusq; ratione tantum differens. Aegyptium autem cæteris præstat, vtpote quod efficacius habeatur, sed ad ocularia medicamenta multò supradicto inerius.

Melanteria. CAP. LXVII.

MElanteria geminæ est originis: quædam in faucibus cuniculorum, quibus æs eruitur, salis modo concrescit. Alia verò in summa

facie supradictorum locorum coit, quæ terrena est. Quinetiam inuenitur in Cilicia, & alijs quibusdam regionibus, fossilis quædam. Præstat, quæ sulphuris colorem trahit, læuis, pura, æquabilis, & quæ contactu aquæ confestim nigrescit. Vim causticam eam obtinet, quam & misy.

Sory. CAP. LXVIII.

SOry *existimarunt aliqui melantheriam esse, aberrantes, siquidem sui generis est sory, & non absimile: verùm sorei virus inest graue, & nauseam mouens. Inuenitur etiam in* Aegypto, & *alijs quibusdam regionibus, vt in* Libya, Hispa*nia, &* Cypro. *Præfertur* Aegyptium, *quodq; frianti nigrius apparet, in multa foramina dehiscens, suppingue, insuper adstringens, & olfactu deuorationeq; magnum virus olens, ita vt stomachus in vomitione effundatur. Quod autem friatum scintillas misyos modo non emittit, & alterius generis esse, & inualidum censendum est.* Vim *& vstionem supradictis similem habet: dolori dentium, cauernis inditum medetur, eósque labantes firmat: ischiadicis ex vino infusum auxiliatur · illitum cum aqua, varos extinguit,* Medicamentis *admiscetur, quæ capillos denigrāt.* Hæc *autem ferè omnia, & alia quæ vstionē experta non sunt, perustis, validiora esse existimantur: præter salem, & vini fæcem, nitrum, calcem, & consimilia, quæ cruda remissiora sunt. Combusta*

busta enim, viribus efficaciora redduntur.

Diphryges. CAP. LXIX.

Diphrygis tria genera esse credũtur. Quodam enim metallicũ est, quod in Cypro sola gignitur lutosum nanq; extrahitur, ex luto cuiusdam imi specus: extractum, sole siccatur, mox circumpositis sarmentis vritur, diphryges ideo vocatum est, quòd & à sole, & à sarmentis vratur, arescat, & fermè torreatur. Alterũ perfecti æris, quasi subsidens fæx est: siquidem post frigidæ aquæ offusionẽ, vt suprà retulimus, cũ de flore æris differeremus, sublato ære, fornacũ ima parte cohærens id genus inuenitur, & adstrictionẽ & gustũ æris habens. Tertium sic fit: Lapidem pyriten, vt calcem multos dies cremant in camino: cumq; colorem rubricæ contraxerit, eximentes recondunt. Quidam tradunt hoc ex sola materia, quæ lapidem æris gignit, fieri: quando indictis areis assata, & in scrobes translata peruritur. Tunc enim ambientẽ scrobis locum cõprehendit, et exemptis lapidibus nihilo minus inuenitur. Præfertur quod saporẽ æris reddit, æruginisq́;, adstringens, et vehementer exiccans linguam: quod sibi exusta ochra non vendicat: quæ cremata, diphrygis vice venit. Vis eius adstringere, perpurgare, extergere, siccare, excrescentia consumere, vlcera serpentia, & quæ cacoëthe vocant, ad cicatricem perducere. Suppurationes terebinthina aut cerato exceptum discutit.

Aur

Auripigmentum. CAP. LXX.

AVripigmentũ in eiſdem metallis, quibus ſandaracha, gignitur. Optime exiſtimatur cruſtoſum, aureo colore micans, nulli materiæ permiſtum, in ſquammas ſiſsile: quale in Myſia Helleſpõti *naſcitur.* Huius *duo genera fluxerũt: Vnũ ſuprà dictũ eſt. Alterum glandis effigie, pallidũ, & colore ſandarachã imitans, gleboſum, ex* Ponto, et Cappadocia *defertur quod etiam ſecundum locum tenet. Torretur in teſta noua viuis carbonibus ſubiectis, aßiduoq; verſatur, donec igne flagret, & mutet colorẽ: deinde refrigeratum, tritumq; recõditur. Vim habet adſtrictoriam, & erodentem, cruſtas cum vehementi vredine, & violento morſu excitat: reprimit quæ excreſcunt, & capillos euellit.*

Sandaracha. CAP. LXXI.

SAndaracha probatur rufa, & ſaturatior, & aliena materia vacans, friabilis, cinnabaris colore, ſulphuris virus redolens. Dos eadem & vſtio, quæ auripigmento: explet alopecias, reſina excepta, & ſcabros vngues cum pice eximit: contra phthiriaſin ex oleo efficax eſt. Tubercula cum adipe diſcutit. Prodeſt ad narium orisq; vlcera, & cæteras papularum eruptiones cum roſaceo: item condylomata. Datur ex mulſo, purulenta extußientibus. Suffitur quoque cum reſina, aduerſus veterem tuſsim, rapto per fiſtulam nidore: vocem expedit, cum mille delincta: ſuſpirioſis

cum

cum resina in catapotio optimè datur.

Alumen. CAP. LXXII.

OMne aluminis genus ferè in Aegypto, & in eisdē metallis inuenitur: etenim scissile quoddam, quasi flos glebosi intelligitur. Gignitur & in alijs quibusdā locis, in Melo, in Macedonia, in Liparis, Sardinia, Hierapoli Phrygiæ, Aphriea, Armenia, & plerisque alijs regionibus, sicut & rubrica. Plurimæ eius species: verùm ad medendi vsum, scissile, rotundum, & liquidum expetuntur. Optimum est scissile, præsertim recens, candidissimum gustu perquàm adstringens, graue olens, calculorū expers, nec glebulose aut assulose compactū, sed sigillatim in capillamenta quædā canescentia dehiscēs, quale est quod trichites, quasi capillare nominatur, in Aegypto natū. Reperitur quoq; lapis huic alumini persimilis, qui gustus iudicio dignoscitur, quòd nō adstringat. Damnatur in rotūdi genere, quod manu confictum est: sed ex figura deprehenditur. Assumendum autem suapte natura rotūdum, bullis turgens, albo propius, atq; validius adstringens, præterea nōnihil palloris cum quadā pinguitudine præ se ferens, sine arenis, friabile, natione Aegyptium, aut ex insula Melo. Liquidi probatio, vt sit lympidum, lacteum, æquale, et semper succo madens, sine lapidibus, atq; quendā coloris igniculum expirans. Vim habent excalfaciendi, stringendi, & expurgandi, quæ caliginem pupillis ocu-

lorum offundũt: genarum carnem, cæteraſq; excreſcentias extenuant. Sciſsile rotundo efficacius intelligitur. Vri et torreri chalcitidis modo debẽt. Putreſcentia vlcera cõpeſcunt: ſanguinis fluxiones inhibent: gingiuas humore prægnãtes cõprimunt: motus dentiũ cum aceto & melle firmant. Proſunt cũ melle vlceribus oris, eruptionibus papularum, & fluxionibus auriũ, cum ſanguinalis herbæ ſucco: lepris cõueniunt cum braſsicæ folijs aut melle cocta: itẽ pruritui, & vnguiũ ſcabritijs, pterygijs, et pernionibus, aſperſa cum aqua. Valẽt cũ aceti fæce, et galla, pari pondere cremata, ad phagedænas vlcerum, & cum ſalis duabus partibus, ad vitia quæ paſcũt: furfures cum eruo & pice illita abſtergunt: ad lendes, pediculos, ambuſta, cum aqua illita auxilio ſunt. Contra tumores, & graue alarum inguinumq; virus, illinuntur. Ex Melo autẽ aduectũ, mulieribus præſtat ne concipiant, ante coitum ori vuluæ inditum: partus quoque extrahit: gingiuis, ſi caro excreuit, vuæ ac tonſillis accõmodantur: ori, auribus & verendis cum melle illinuntur.

Sulphur. CAP. LXXIII.

SVlphur optimum exiſtimatur viuũ, quod apyron vocant, nitedulæ modo ſplendidum, perlucens, minimè lapidoſum. Probatur in genere ſulphuris ignem experti, quod viret, ac præpinguæ ſpectatur. Plurimum in Melo & Lipara gignitur. Supradictum ſulphur calfacit, diſcutit, & celeriter

riter concoquit: prodest tussibus, suspiriosis, purulẽta extussientibus in ouo sumptũ, aut suffitum: præterea partus, vstì nidore extrahit: lepras, lichenas, scabros vngues, cum resina terebinthina mistũ, aufert: cum aceto autẽ illitum, ad lepras efficax est: vitiligines tollit: scorpionis ictibus, addita resina, medetur: cum aceto verò, draconis marini scorpionisq; plagas sanat. Pruritus toto corpore erumpentes, cũ nitro detersum, sedat: regium morbum emẽdat, inspersum frõti cochlearis mensura, aut in sorbili ouo sumptum. Facit ad grauedinem, & destillationes: sudores quoq; conspersum inhibet: podagricis, cum aqua & nitro illitum, conducit: grauitatem auditus, suffitu nidore raptim per fistulam hausto, sanat: lethargicos suffitu excitat: erumpentem vndecunque sanguinem sistit: contusis auribus, cum vino & melle illitum medetur.

Pumex. CAP. LXXIIII.

PVmicis probatio; vt magnopere leuis, spongiosus, scissilis, nec arenosus; item teri facilis, & candidus. Crematur flagrantissimis carbonibus obrutus, & vbi canduerit, extractus, vino restinguitur odorato: iterumq; incensus extinguitur: & tertia vstione exemptus, & per se refrigeratus, ad vsus conditur. Vis eius adstringere, gingiuas abstergere: purgat cum calfactione, quæ caliginem pupillis offundunt: explet vlcera, & ad cicatricem perducit: excrescentia cohibet. Fit ex

far

farina eius dentifricium. Corpori crustam obducit: auellendis capillis aptus. Theophrastus author est, si quisquam in bullientem vrceum vini pumicem iniecerit, feruorem statim sedari.

Sal. CAP. LXXV.

SAl fossilis efficacior est: communiter, si est candidus, calculis vacans, & perspicuus, densus, æquali compage. Peculiariter Ammoniacus natione laudatur, si modo findi facilè possit, & in recta segmenta diduci. In marino sale eligēdus est candidus, æqualis, densus. Probatissimus in Cypro fit, et Salamine Cypri, & Megaris, in Sicilia & Aphrica. Sed inter dicta salis genera lacustris præfertur: sed multo validissimus est Phrygius nomine tapeus, aut tritæus, aut gantæus Salis natura in commune perquàm vtilis est: adstringit, absterget, expurgat, dissipat, reprimit, extenuat, & crustas inducit Sed hoc interest, quòd alius alio sit præstantior. Quin & à putredine vindicat. Admiscetur medicamentis psoras abstergentibus. Excrescentia in oculis reprimit, & pterygia consumit, cæterasq; carnis exuberationes tollit: clysteribus infunditur: discutit lassitudines ex oleo illitus. Contra hydropicorum tumores auxiliatur, doloresq; in saxis fotu mitigat, & pruritus sedat, ex oleo & aceto infrictus ad ignē, donec sudent. Item lichenas, lepras, psorasq;. Anginā ex melle, aceto, & oleo illitus leuat: tonsillis vuæq; cum melle tostus. Vlceribus in ore

mentum est, in exilibus petris inuentum, cui vis eadem quæ sali.

Muria. CAP. LXXVI.

Muria effectus salis præbet, abstergitq́;: dysentericis infunditur, etiam si nomē intestina corripit: et ischiadicis veteribus. Ad fotus, aquæ marinæ vsum præstat.

Flos salis. CAP. LXXVII.

Flos salis flumine Nilo defluit: lacubus tamen quibusdam innatat. Assumendus qui crocei coloris est, odore ingrato, ceu gari. Interdum longè magis virus olet, gustuq́; mordacior, & pinguiter lentus. Fucatus autem rubrica, aut scrupulosus, improbatur. Præterea syncerus non nisi oleo resoluitur: adulteratus nōnulla ex parte, etiā aqua, diluente factitium colorem. Ad vlcera quæ cacoëthe vocātur, & phagedænas, genitalium nomas, & purulentas aureis, efficax est: oculorum hebetudines, cicatrices, alburginesq́; tollit. Emplastris vnguentisq́; coloris causa, vt rosaceo, miscetur. sudorem cit: aluū turbat, in vino aut aqua sumptus: stomachum malè habet. Additur acopis, & smegmatis, quæ albandi capilli gratia cōponuntur: & in vniuersum acris est, & feruentis naturæ, vt sal.

Nitrum. CAP. LXXVIII.

Præfertur nitrum leue, roseo colore, aut candido, in foramina dehiscens, perinde quasi

ſpongioſum quidam, quale ex Bunis affertur. Humores euocat, qui in alto concreuerunt. Spuma nitri optima eſſe putatur, leuiſsima, gleboſa, friabilis, colore penè purpureo, aut ſpumoſa, & mordens: qualis ex Philadelphia Lydiæ defertur. Secunda eſt Aegyptia. Quin & in Magneſia Cariæ gignitur. Vim & vſtionem ſalis habet, tam nitrum quàm ſpuma eius. Præterea nitrum tormina ſedat, ſi tritum cũ cumino bibatur, in hydromelite, aut ſapa, aut aliquibus, quæ inflationes diſcutere poſſunt, vti ruta, vel anetho. Febribus circuitu redeuntibus illinitur, ante ſuſpectam acceſsionem. Miſcetur emplaſtris, quæ extrahunt, & diſcutiunt, extenuant, & lepras abſtergunt. Cum aqua autem calida aut vino infuſum, inflationes, purulentas aureis, & ſonitus earundem ſanat: ſordes expurgat, cum aceto inſtillatum. Canum morſibus ex aſinino adipe aut ſuillo medetur: reſinæ terebinthinæ admiſtũ furunculos aperit: aquæ inter cutem cum fico illinitur: oculis ad claritatem viſus cum melle ſuccurrit: & venenis fungorum, ex poſca potum: aut ſi bupreſtis momorderit, ex aqua: ijs verò qui taurinum ſanguinem biberint, ex laſerpitio: iiſq; qui cibum non ſentiunt, vtiliter obducitur: opiſthotoniſq; iam remiſsioribus, & luxatis, cum cerato: in reſolutione linguæ, pani commodè permiſcetur. Aliqui ſupradicta carbonibus vrunt, ſubiecta prius teſta noua, donec incandeſcant.

Fæx. CAP. LXXIX.

ELigenda fæx maximè à vino vetere, Italico: sin minus, ab alio consimili. Fæx aceti viribus longè acrior est. Crematur vt alcyonium, antè diligenter siccata. Sunt qui noua testa igni largo vrant, vsq; dum penitus incendatur. Alij viuis carbonibus fæcis glebam obruunt, & idem opus prosequuntur. Experimentum est legitimæ vstionis, vt aërio nitore inalbescat, linguamq; tactu vrere videatur. Eadem vrendæ fæcis aceti ratio. Vis ei supra modum vrens, & abstergens: vlcera ad cicatricẽ perducit, adstringit, vehementer exest, siccatque. Sed recenti vtendum est, quoniam celeriter exanimatur: proinde nõ nisi in reconditorio, & vase aliquo reponi debet. Lauatur, vt pompholyx. Quæ vstionem experta non est, tumores & per sese, & cum myrto cohibet: ventris stomachiq; fluxiones illita sistit: muliebre profluuium, imo ventri aut genitalibus imposita, mitigat: panos discutit: nondum exulceratos, & tubercula: rigentes mammas, suiq; lactis impatientes, cũ aceto perũcta extinguit. Cremata verò, vngues scabros cum resina aufert: addito lentiscino oleo, illita nocte tota, rufat capillum. Elota oculorum medicamentis, vt spodos, adijcitur: cicatrices eorum & caligines eadem abstergit.

Calx viua. CAP. LXXX.

CAlx viua hoc modo fit: Marinorum buccinorum testas igni condito, aut feruenti cli-

bano nocte dimittito: postera die, si candidißimo fuerint, extrahito: sin aliter, iterum vrito, vsquedum vehementer inalbuerint. Dein *vbi in aquam frigidam immersæ fuerint, in fictile nouum conijcito, & exactè pannis operiens, noctem vnam conquiescere sinito: mane eam extrahens, vbi perfecto omni opere elaborata fuerit calx, recondito. Fit & è litoralibus calculis igne crematis, necnon è vili et fusaneo marmore, quæ cæteris præfertur.* Vis *omni calci in commune ignea, mordens, adurens, & crustas inducens: quibusdam alijs immista, vt adipi, oleo, concoquendi vim assumit, mollit & dißipat: vlcera ad cicatricem perducit.* Efficacior *existimatur recens, nec aspersa aquis.*

Gypsum. CAP. LXXXI.

G*Ypsum vim habet adstringendi, obstruendi: sanguinis eruptiones sudoresq; cohibet: sed potum, strangulationis modo iugulat.*

Sarmentitius cinis. CAP. LXXXII.

S*Armentorum cinis vrendi vim habet: cum axungia autem vel oleo illitus, fractis neruis, articulorum collisionibus, & neruorum nodis prodest, cum nitro & aceto, excrescentias carnis in scroto reprimit: serpentium canumq; morsibus illitus ex aceto medetur crustas obducentibus medicamentis admiscetur.* Fit *ex eo lixinium contra præcipitationes, & fungorum venena, cum aceto, sale, & melle.*

Alcyonium. CAP. LXXXIII.

ALcyonij quinque esse genera compertum est: vnum enim spissum, acerbi saporis, spongiosa facie, item tetri odoris, ponderosum, & piscem olens, quod plurimum in litoribus inuenitur. Alterum pinnulæ oculorum aut spongiæ simile, fistulosum, & leue, odorem algæ referens. Tertium vermiculi forma, & colore magis purpureum, quod Milesium quidam vocant. Quartum succidis velleribus non dissimile, multis inanitatibus hians, leue. Quintum figura fungi, sine odore, asperum, parte interna quodammodo pumicosum, foris læue, acre, quod plurimum in Propontide iuxta insulam Besbicon appellatam gignitur, patrio nomine halos achnen vocant. Duo priora in fœminarum smegmata assumuntur, contra lentigines, lichenas, lepras, vitiligines, nigritias, & maculas in facie reliquoq; corpore. Tertium ijs qui difficili vrina vexantur, aut arenulas in vesica colligunt, idoneum est, item renibus affectis, aquæ inter cutem, lieni. Vstum autem, & ex vino illitum, alopecias replet. Postremum dealbandis dentibus aptum est: in alia smegmata, psilothraq; assumitur, cum sale mistum. Si quisquam alcyonium cremare velit, cum sale in crudum fictile mittat, & oblinens vasis spiraculum luto, ita fornaci mandet, & cum figlinum percoctum fuerit, extrahens ad vsus recōdat. Lauatur vt cadmia.

Adarces. CAP. LXXXIIII.

Fit in Cappadocia quod adarces appellatur: est autem tãquam concreta salsilago, humidis & palustribus locis siccitate emergens, & arundinibus ac herbis agglutinata, colore flori lapidis Asij similis, & omni forma molli alcyonio, & aliquãtum cauo proxima, vt videri possit lacustre alcyonium. Ad euellendas lepras, lentigines, lichenas, & vitia cutis in facie, & similia accommodatur: & in summa, vis ei acris. Humorem euocat qui in alto concreuit, & ischiadicis prodest.

Spongiæ. CAP. LXXXV.

Ex Spongijs alias mares appellauere, tenui fistula, spissas: quarum duriores tragos nominarunt. Fœminas autem, quæ contrarias dotes habẽt. Vruntur eæ vt alcyonium. Recentes sine pinguedine, vulnerariæ sunt, & tumores reprimunt: recentia vulnera ex aqua poscáve conglutinant: veteres sinus ex decocto melle iungunt. Vetustæ autem inutiles. Aridæ ligatæ lino, si penicilli modo adigantur, occlusa vlcera, callosq; laxant, siccæ recentes & vacuæ senilia vlcera, & quæ fluxione laborãt, aut cuniculatim excedunt, impositu siccant: sanguinis profluuium sistunt. Crematarum cinis ex aceto, aridæ lippitudini auxiliatur: & vbi quid abstergere, aut adstringere opus est. Vtilius, in oculorum medicamentis lauare cinerem. Omnium cinis cum pice crematarum, profluentem sanguinem sistit.

Candidæ cura fiunt, è mollißimis recentes, per æstus tinctæ salis spuma, quæ petris cohæret: insolantur inuersæ, hoc est, parte caua sursum spectante, & quæ abscissæ fuerunt, deorsum. Si verò æstiua serenitate ad lunam sternãtur, perfusæ salis spuma, aut maris aqua, maximum candorem referent.

Corallium. CAP. LXXXVI.

COrallium, quod aliqui lithodendron appellarunt, marinum esse fruticem constat, qui alto extractus, duratur statim atq; emergit, tanquam offuso aëre protinus concrescat. Plurimum inuenitur ad Syracusas, in promontorio cui Pachyno nomen est. Laudatißimum, rubens, colore antherici aut sandycis saturatæ, nec secus terenti facilè cedens, æquabili vsquequaq; concremento, rursus algæ aut fuci marini odore, quàm ramosißimum, forma fruticis, cinnamomi æmulum. Quod autem in lapidis duritiam coit, scrupulosum, inane, & lacunosum, vitiosum existimatur. Adstringit, & refrigerat mediocriter: excrescentia coërcet: oculorũ cicatrices abstergit: vlcerum caua, & cicatrices explet: contra sanguinis reiectiones magnopere efficax est, vrinæ difficultati auxiliatur. Quin & potũ ex aqua lienem absumit. Quod antiphtes vocant, corallium esse arbitrantur, specie tantum distans. Est autem colore nigro, arboris figura, ramosum magis. Vires supradicti habet.

Phrygius lapis. CAP. LXXXVII.

Phrygius lapis, quo infectores in Phrygia vtũtur, à qua nomen accepit, nascitur in Cappadocia. Optimus habetur pallidus, modicè grauis, non solida corporis compage, intercedentibus albis segmentis, vt in cadmia. Vritur autem vino optimo perfusus, viuisq; carbonibus obrutus, perflatur assiduè follibus, donec mutato colore rufescat: rursus extractus eodem vino restinguitur. Hoc iterũ & trinis vicibus faciendum: attendendum tamen, ne minutim cõfringatur, & in fuliginem euanescat. Vis crudo vstoq; adstrictoria, expurgans: vlceribus crustas quadamtenus inducit, ambustis cum cerato medetur. Lauatur vt cadmia.

Asius lapis. CAP. LXXXVIII.

Asius lapis assumi debet pumicis colore, leuis, fungosus, item friabilis, scissiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Eius flos, salsugo subflaua est, summo lapide insidens, compage tenui, colore in aliquibus albo, in aliis pumici simili, ad luteum vergente: admotus linguae aliquantum mordet. Vim habet vterq; adstrictoriam, & modicè erodẽtem: admistus liquidae pici, aut terebinthinae, tubercula discutit. Longe validior flos existimatur. De caetero siccatus flos, vetera vlcera & cicatrici repugnantia sanat: excrescentia cohibet, tetraque vlcera & fungis similia, cum melle expurgat: vlcerum caua explet, & expurgat cum melle depascentiaq; cum cerato sistit. Fit cataplasma ex

eo podagris, misto fal-æ lomento: & lienosis, ex aceto & viua calce. Prodest flos ex melle phthisicis linctu. Podagrici iuuantur, pedibus in solio ex eo lapide cauato inditis. Fiunt quoque pulueres, qui corpora erodunt, & luxuriantem carnem, & corporum crassitiem absumunt, cum vice nitri in balneo sparguntur. Si lauare libet, cadmiæ modo lauatur.

Pyrites. CAP. LXXXIX.

PYrites lapidis genus est, à quo æs conflatur. Eligi debet æris similitudine, facilè scintillas ædēs. Vritur sic: Melle irrigatus molli pruna continuè flatur follibus, donec rufescat. Alij in multos carbones igni candentes, lapidem copioso melle perfusum deijciunt, & vbi ad fuluum colorem vergere cœperit, extrahunt: efflatoq; cinere, rursus madefactum cremant, donec æqualiter aßiccatus, friabilis reddatur: siquidem sæpe facies summa solum vritur. Ita crematus, siccatusq;, reconditur. Si eloto opus sit, lauari debet vt cadmia. Tam crudi quàm vsti vis est, excalfacere, abstergere, offusam oculis caliginem expurgare, duritias concoquere, & concoctas discutere. Resina exceptus excrescentia in carne cohibet, sed calorem quendam & adstrictionem parit. Ita vstum nonnulli diphryges appellant.

Hæmatites. CAP. XC.

HAematites optimus habetur friabilis, satu-

rato colore niger, durus & suopte ingenio æqualis, nulla sorde admista, nulloq; Zonarum discursu. Vim habet adstringentem, & excalfactoriam aliquantum extenuantemq; : oculorum cicatrices & scabritiã cum melle purgat: cum lacte autem muliebri, lippitudini, fractis, & oculis eruore suffusis conuenit. bibitur contra difficultatẽ vrinæ, & fluxiones mulierũ in vino: & ab ijs qui sanguinem reiecerunt, cum succo punici mali. Fiunt ex eo coticulæ & collyria oculorũ vitijs apta. Vritur vt Phrygius, sine vino duntaxat. Modus vstionis est, vt modicè leuis fiat, & bullis quibusdã intumescat. Sunt qui hæmatiten ita adulterãt: Densam glebam rotũdamq; schisti lapidis, cuiusmodi sunt quæ eius radices vocantur, in vrceum figlini operis, qui feruentẽ cinerem contineat, cõdunt, paucaq; interiecta mora eximunt, experiunturq; si trita ad cotem hæmatitæ colorem reddat: quòd si ita res se habet, reponũt: sin minus, iterum obruunt, & subinde conspicientes, periculum faciunt: siquidem in cinere diu dimissus, colore mutato diffunditur. Coarguitur male cõfictus, primum scissilibus venis: quippe in rectos venarum discursus refringitur. At hæmatites longè secus se in colore habet: nanq; hic floridum reddit: hæmatites verò saturatiorem, atq; cinnabarim imitãtem. Inuenitur in Sinopica rubrica. Fit & è magnete lapide, vehementer ambusto. In Aegypto sponte natura cum metallis enascitur.

Sch

Schistus lapis CAP. XCI.

SChistos lapis in Iberia Hispaniæ gignitur. Probatur maximè qui croci colorem æmulatur, friabilis, suapte natura fissilis, concremento & alterno cohærentium venarum discursu, pectinum modo, Ammoniaco sali similis. Vim exhibet hæmatitæ, sed ad omnia infirmiorem. Quin & caua replet muliebri lacte perfusus: ad procidentia, rupta, item genarum crassitiem, & vuas oculorum, magnopere efficax est.

Gagates. CAP. XCII.

IN gagatarum lapidum genere, præferendus qui celeriter accenditur, & odorem bituminis reddit: niger est plerunq;, & squallidus, crustosus, perquàm leuis. Vis ei molliendi, & discutiendi: deprehendit sonticum morbum suffitus, recreatq; vuluæ strangulationes: fugat serpentes nidore: podagricis medicaminibus, & acopis additur. In Cilicia *nasci solet, qua influens amnis in mare effunditur, proximè oppidum quod* Plagiopolis *dicitur.* Vo*catur autem & locus & amnis* Gagas, *in cuius faucibus ij lapides inueniuntur.*

Alij plures lapides. CAP. XCIII.

LApis thracias dictus, nascitur in flumine quodam Scythiæ, *cui* Ponto *nomen est.* Vis *ei gagatæ.* Traditur *aqua accendi, & oleo restingui: quod in bitumine accidit.* Magnes *lapis optimus est, qui ferrum facilè trahit, colore ad cœruleum vergente,*

den

densus, nec admodum grauis. Datur cũ aqua mulsa, trium obolorum pondere, vt crassos humores eliciat. Sunt qui magnetem crematum pro hæmatite vendant. Arabicus *lapis maculoso ebori similis. Is tritus illitu hæmorrhoidas exiccat: eius cinis dentifricio optimus.* Galactites *appellatur, quòd lacteũ succum resudet: cinerei tamen est coloris, ac gustu dulcis:* Ad *oculorum fluxiones & vlcera conuenienter illinitur.* Oportet *autem in aqua tritum, pyxide plumbea recondere, propter vim glutini, quod ei obhæret.* Melitites *omnia galactitæ similis: hoc tantum interest, quòd dulciorem succum remittit.* Eiusdem *vt galactites effectus.* Marochthus *lapis, quem aliqui galaxiam, aut leucographida vocauerunt, in* Aegypto *nascitur: quo, vtpote molli, & facilè liquescente, linteones dealbandis vestibus vtũtur. Spiracula corporis obstruere videtur, conueniens ijs qui sanguinem expuunt, cœliacis, & vesicæ doloribus, cum aqua potus itidem fluxionibus vuluæ, & impositus velleri.* Mollibus *oculorũ collyrijs miscetur: explet enim caua, atq; delacrymationes sistit.* Idem *cerato exceptus, vlcera quæ fiunt in teneris partibus corporis, ad cicatricẽ perducit.* Alabastrites, *vocatus onyx, crematus, resina aut pice assumpta duritias discutit: stomachi dolores cum cerato leuat, & gingiuas comprimit.* Lapis *nomine thyites, in* Aethiopia *gignitur, subuiridi colore iaspidem imitatus: cum diluitur tamen lacteum succum reddit.*

dit. Vehementer mordet: tenebras, quæ pupillis obuersantur, expurgat. Iudaicus lapis in Iudæa nascitur, glandis effigie, candidus, scita admodum configuratione, lineis æqualiter inter se distãtibus quasi industria detornatis solutus nullam qualitatem manifestam gustui repræsentat. Potest ciceris magnitudine tritus ad cotem, vt collyrium, cum calidæ aquæ cyathis tribus, potu difficultati vrinæ auxiliari, & calculos in vesica comminuere. Amiantus *lapis in* Cypro *nascitur, scisso alumini similis quo, vt pote flexili, telas & vela tantum spectaculi gratia texunt, quæ ignibus iniecta ardent quidẽ, sed flammis inuicta splendidiora exeunt. Sapphirus lapis, percussis à scorpione, potu prodesse existimatur. Contra intestinas exulcerationes bibitur.* Excrescentia *in oculis, vuasq; & pustulas inhibet, & ruptas membranas cogit.* Memphites *in* Aegypto *iuxta* Memphin *inuenitur, calculorum magnitudine pinguis, versicolor.* Tradunt *trito & illito, quæ vrenda aut secanda sunt, sine periculo obstupescere, ita vt non sentiant cruciatum. Selenites lapis, quẽ aliqui aphroselenon appellarunt, quoniam noctu inuenitur lunæ imaginem reddere, quæ cum ea quidem augetur & decrescit.* Nascitur *in* Arabia, *candidus, transluces, lenis.* Huius *ramẽta comitialibus in potu dari iubent.* Eo *ceu gestamine ad amuleta mulieres vtuntur.* Arbores *adalligato eodẽ frugiferæ redduntur.* Iaspidum *quadã smaragdum*

dum imitatur, alia cryſtallum, colore ſimilis pituitæ: alia non diſsimilis aëri, ob id vocatur aërizuſa: alia veluti fumo infecta, quæ capnias ex argumento vocatur: quædam lineis albis & reſplendentibus præcingitur, Aſsyrios appellata: alia terebinthæ ſimilis, quæ terebinthizuſa dicitur: alia colore callaida gemmam æmulatur. Omnes amuleta eſſe traduntur, & accelerare partum femoribus appenſæ. Aëtites *lapis eſt veluti prægnans, cũ quatitur, alio in vtere ſonante.* Grauidis *continet partus, cum lubricæ ſunt vuluæ & parum tenaces, ſiniſtro brachio adalligatus: ſed parturientibus è brachio amoueatur, & feminibus alligetur, vt ſine doloribus pariant.* Furem *deprehendit, ſi quis in pane conditum offerat: fur enim manſum deuorare non poterit.* Quinetiã *concoctus, furem coarguit: quippe decocta cum eo, deuorare non poterit.* Tritus, & *cerato exceptus, cyprino, aut gleucino, aut alio excalfaciente, comitiales magnificè iuuat.* Ophitæ *genera multa: quidam ponderoſus & niger: alter cinereo colore ſpectatur, punctis diſtinctus: tertius lineis quibuſdam candidis intercinctus eſt.* Omnes *alligati cõtra capitis dolores, & ſerpentium ictus proſunt.* Feruntur *qui lineas habent, lethargo, & capitis doloribus auxiliari.* Lapides *in ſpongijs inueniuntur, qui veſicæ calculos rumpunt, in vino poti.* Lithocolla *glutinum, quo lapides coniunguntur: conflatur autem ex marmore, lapide Pario,*

rio,

rio, & taurino glutine. Potest cadente specillo admotum, incōmodos oculis pilos replicare. Ostracites *testæ similitudinē habet, crustosus, & in laminas fissilis, quo mulieres ad detrahendos pilos, pro pumice vtūtur.* Menses *drachmæ pondere potus ex vino, sistit. Si quatuor diebus à purgatione bibatur siciliei pondere, fœminis præstat ne cōcipiant.* Cum *melle autem impositus, māmarum inflammationes lenit, & nomas cohibet.* Smyris *lapis est, quo annularij sculptores lapides expurgant, ad erodendū & vrendū vtilis: gingiuis, quas humor vexat, prodest: dentifricio cōmendatur.* Arena *è littoribus sole feruefacta, hydropicorum tumores exugit, si capite tenus, in ea obruantur.* Torreri *solet ad aridos fotus, pro milio aut sale.* E *cote* Naxia, *quod exacuēdo ferro deteritur, illitum alopecias ad pilū reducit: virginum māmas cohibet, nec increscere patitur: potum ex aceto, lienem absumit, & comitialibus prodest.* Geodes *lapis, adstringit, siccat, caligines oculorum discutit.* Illitus *autem ex aqua, testium mammarumq; inflammationes sedat.*

Terra. CAP. XCIIII.

OMnis *terra ad medendi vsum recepta, summam & primam vim habet refrigerandi, meatusq; obducendi, occludendiq; : sed specie distat, cùm alia adiunctus quibusdam ad alia sit vtilis.* Eretriades *duæ sunt, vna vehementer alba est, altera cinericia.* Optima *habetur ad cinereum co-*

lorem vergens, perquàm mollis, quæ si per æramẽta tractim ducatur, lineam violaceam refert. Lauatur vt cerussa, aut hunc in modum: Teritur seorsum, & cum aqua, & vbi pessum ierit, humor leuiter excolatur: siccata solibus, iterum teritur interdiu, adiecta aqua, vt vespere considat: antelucanis colo excernitur, & demum in sole trita si fieri potest, digeritur in pastillos. Quòd si tosta desideratur, pastilli magnitudine ciceris in fictile perforatũ coniiciuntur, oreq́; vasis diligenter obturato, supra carbones candentes continenter follibus perflentur: vbi verò cinis in fauillas se conuertit, aut aëreum colorem contraxit, exempti reconduntur. Vim habet adstringentem, & refrigeratoriã, leuiter mollientem: caua explet, & sanguinolenta cõglutinat. Samia præfertur candida, leuis, tãgenti linguæ glutinis modo adhærescens, mollis, succosa, friabilis: cuiusmodi est quã aliqui collyrion vocant. Duæ enim species eius: vnam, antè diximus: altera aster appellatur, crustacea, & cotis modo prædensa. Vritur ac lauatur vt eretria, vimq́; consimilem habet: sanguinis reiectiones sistit, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus, cum flore syluestris punicæ datur. Testium & mammarum inflammationes, illita ex rosaceo & aqua, refrigerat: sudores arcet: contra serpẽtium morsus & venena, pota ex aqua auxiliatur. Samius lapis, in Samia terra inuenitur, quo aurifices vtuntur poliendo auro, vt resplen

ſplendeat. Probatur candore, & duritia. Vis ei adſtrictoria, & refrigerans: prodeſt ſtomachicis potus: ſenſus hebetat: verùm ad fluxiones oculorũ & vlcera, cum lacte efficax eſt: partus, vt tradunt, adligatus accelerat, & conceptus fœminarum cuſtodit. Chia eligi debet cãdida, vergens ad cinereũ, Samiæ ſimilis: eſt autẽ cruſtoſa, albaq́; ſed ſictitijs formis differens. Vis eadem quæ & Samiæ: extendit faciem, & erugat, atque ſplendidam reddit: colorem in facie et corpore toto cõmendat: in balneis pro nitro deterget. Eadem præſtat Selinuſia: maximè laudatur, quæ vehementer reſplendet, candida, friabilis, & humore dilui celerrima. Cimoliæ duo genera, candida & ad purpureum inclinans. Optima exiſtimatur, quæ innatam habet pinguitudinem, tactuq́; frigida ſentitur. Vtraque aceto diluta, parotidas, & alia tubercula diſcutit: ambuſta igni, ſi ſtatim cimolia oblinantur, puſtulas non ſentient: teſtium duritias, & totius corporis collectiones cohibet: igni ſacro imponitur. In ſumma, vtraq; multum in medicina commendatur, ſi incorruptæ originis, nec ſpuria aſſumatur. Quæ pnigitis dicitur, colore ferè eretriæ ſimilis eſt, grandioribus tantum glebis: manum ſi quis admoueat, refrigerabit: tactu linguæ, vſque adeò glutinoſa, vt penſilis hæreat. Cui effectus idẽ qui cimoliæ, paulò tamen infirmior. Hanc aliqui pro eretriade vendunt. Fornaceæ teſte vehementer

tostæ, crustas vlceribus obducunt: quare prurigini & papularum eruptionibus medentur. Podagricis prosunt: strumas discutiũt, cerato exceptæ. F*ornacum terra quæ retorrida fuluescit, eiusdem cum testa effectus.* M*elia colore cinereã eretriam imitatur, aspera tactu: ea digitis friata, derasi pumicis modo crepitat.* V*im habet aluminosam, sed remissiusculam, id quod gustu deprehenditur: nam modicè linguam siccat: purum corpus reddit, & colorẽ commendat: pilos extenuat: vitiligines, & lepras abstergit.* P*ictoribus vsum præbet vt colores diutius perennent: emplastris viridibus, quæ chloræ dicũtur, efficaciter inseritur.* E*x omni* M*elia terra & omni alia in vniuersum, eligi debet recẽs, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ cum humorem attigerit, facilè resoluatur.* E*x ampelitide terra, quæ pharmacitis nomine, in* S*eleucia* S*yriæ nascitur, laudatur in primis nigra, piceæ longos carbones referens, modicè aßulosa, æquabili splendore, quæ detrita, accepto oleo, statim eliquescit.* V*itiosa censetur candida, & cinerea, quæ in liquorem non resoluitur.* V*im dißipandi & refrigerandi habet: ad calliblephara additur, tingendis capillis idonea.* V*sus eius ad illinendas vites sub germinationis tempus, vtpote cùm innascentes vermiculos enecet.*

Fuligo pictoria. CAP. XCV.

FVligo *qua pictores vtuntur, ex vitrarijs officinis colligi solet: siquidem ei palma tribuitur.*

tur. Vis ei adſtringendum & erodendum efficax: fracta cum roſaceo cerato ad cicatricem perducit.

Atramentum librarium. CAP. XCVI.

ATramentum quo ſcribimus, fuligine è tedis coacta colligitur. In ſingulas libras gũmi, ternæ fuliginis vnciæ adijciuntur. Fit etiam è reſinarum & pictoria fuligine, de qua paulò antè diximus. Aſſumitur autem fuliginis mina, gummi, ſeſquilibra, glutinis taurini, atramenti ſutorij, ſingulorum ſeſcuncia. Additur conuenienter erodentibus medicamentis: Ambuſtis, ex aquæ commodè craſſius illinitur, ſed non antè ſoluatur, quam cicatricem induxerit: ſanatis ſiquidem vlceribus, ſua ſponte decidit.

Cæterùm habes, amiciſſime Aree, ferè quæ tradenda duximus pro operis modo, quẽ deſtinaueramus & materiæ auxiliorumq; medicinalium copia.

QVINTI LIBRI FINIS.

PEDANEII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE venenis, quoq́; modo arceantur, viteturq́;, *Liber VI.*

SVPERIORIBVS *amicißime Aree libris tradidimus de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, & earundem fructibus, lacrymisq́;: item animalibus, melle, lacte, seuo, frumentis, oleribus, herbis, radicibus, liquamentis, vinis, metallisq́;. In hoc verò totius operis vltimo, facultates medicamẽtorum recensebimus, quæ prodesse nobis, aut officere possunt. Vitata igitur orationis prolixitate, opus institutum prosequamur.* Huiuscemo*di autem tractatus, cum bifariam distributus sit: in partem venena præcauentem, ita vt ne fallant sumentes, aut si quando per imprudentiam dentur, vt tum quoq; innoxia fiant, irritaq́;: & in rationem iis succurrendi, qui iam noxiam sentiunt: primũ differam de præcauẽdi modo, quem esse difficillimum plerique maiorum arbitrantur, quòd dantes clàm venena, ita insidias temperãt, vt pe-*

rit

vitissimum quenq; decipiant. Siquidẽ venena sua amaritudine, permistis dulcibus, spoliant, & graue odoris virus mistura odoramentorum eximũt: aut medicamenta immiscent, quæ tuendæ sanitatis gratia dari putantur: et præsertim in valetudine, vt absinthium, tragoriganũ, satureiam, aut hyssopum, quinetiam thymũ, irim, origanũ, abrotonũ, castoriũ, aut si quid medicamentis purgatorijs cognatam habere qualitatem videatur. Aut potionibus inserunt: vt vinis asperis, iuribus, passo, mulsæ aquæ, musto: succis, vt in cremore lentis, polentis: aut medicaminibus, aut alijs quæ assumitur, edulij speciẽ referẽtibus. Quare qui in ea suspicione sunt, conditos cibos vitare debent, omniq; intenso sapore dulcium, aut salsorum, aut acidorum, abstinere: nec sitibundi affatim bibere, aut esurientes voraciter comesse, semperq; ad saporem horum diligenter attẽdere, præsertimq; potu frigidã aquam præsumere. Satiato enim appetitu, qualitates ægerrimè posteà cõcoquuntur. In ægris quidem facilè cauemus potiones auxilij prætextu dari solitas, quas offerunt improbi veneficiorum artifices: itaq; ob id laborantes morbo non perinde audentium iniurijs patent. Et hæc quidem ne facilè incauti seductiq; homines capiantur dolis veneficorum, ratio est, & facultas. Sed alia superest expeditior, vt suspiciosi aliqua præsumant, quæ venenorum vires hebetent, & inefficaces irritasq; reddant: cuiusmodi

rato colore niger, durus & suopte ingenio æqualis, nulla sorde admista, nulloq; Zonarum discursu. Vim *habet adstringentem, & excalfactoriam aliquantum extenuantemq;: oculorum cicatrices & scabritiã cum melle purgat: cum lacte autem muliebri, lippitudini, fractis, & oculis cruore suffusis conuenit. bibitur contra difficultatẽ vrinæ, & fluxiones mulierũ in vino: & ab ijs qui sanguinem reiecerunt, cum succo punici mali.* Fiunt *ex eo coticulæ & collyria oculorũ vitijs apta.* Vritur *vt* Phrygius, *sine vino duntaxat.* Modus *vstionis est, vt modicè leuis fiat, & bullis quibusdã intumescat.* Sunt *qui hæmatiten ita adulterãt:* Densam *glebam rotũdamq; schisti lapidis, cuiusmodi sunt quæ eius radices vocantur, in vrceum figlini operis, qui feruentẽ cinerem contineat, cõdunt, paucaq; interiecta mora eximunt, experiunturq; si trita ad cotem hæmatitæ colorem reddat: quòd si ita res se habet, reponũt: sin minus, iterum obruunt, & subinde conspicientes, periculum faciunt: siquidem in cinere diu dimissus, colore mutato diffunditur.* Coarguitur *male cõfictus, primum scißilibus venis: quippe in rectos venarum discursus refringitur.* At *hæmatites longè secus se in colore habet: nanq; hic floridum reddit: hæmatites verò saturatiorem, atq; cinnabarim imitãtem.* Inuenitur *in* Sinopica *rubrica.* Fit *& è magnete lapide, vehementer ambusto.* In *Aegypto sponte naturæ cum metallis enascitur.*

Schistus lapis CAP. XCI.

Schistos lapis in Iberia Hispaniæ gignitur. Probatur maximè qui croci colorem æmulatur, friabilis, suapte natura fissilis, concremento & alterno cohærentium venarum discursu, pectinum modo, Ammoniaco sali similis. Vim exhibet hæmatitæ, sed ad omnia infirmiorem. Quin & caua replet muliebri lacte perfusus: ad procidentia, rupta, item genarum crassitiem, & vuas oculorum, magnopere efficax est.

Gagates. CAP. XCII.

IN gagatarum lapidum genere, præferendus qui celeriter accenditur, & odorem bituminis reddit: niger est plerunq;, & squallidus, crustosus, perquàm leuis. Vis ei molliendi, & discutiendi: deprehendit sonticum morbum suffitus, recreatq; vuluæ strangulationes: fugat serpentes nidore: podagricis medicaminibus, & acopis additur. In Cilicia nasci solet, qua influens amnis in mare effunditur, proximè oppidum quod Plagiopolis dicitur. Vocatur autem & locus & amnis Gagas, in cuius faucibus ij lapides inueniuntur.

Alij plures lapides. CAP. XCIII.

LApis thracias dictus, nascitur in flumine quodam Scythiæ, cui Ponto nomen est. Vis ei gagatæ. Traditur aqua accendi, & oleo restingui: quod in bitumine accidit. Magnes lapis optimus est, qui ferrum facilè trahit, colore ad cœruleum vergente,

den

densus, nec admodum grauis. Datur cũ aqua mulsa, trium obolorum pondere, vt crassos humores eliciat. Sunt qui magnetem crematum pro hæmatite vendant. Arabicus lapis maculoso ebori similis. Is tritus illitu hæmorrhoidas exiccat: eius cinis dentifricio optimus. Galactites appellatur, quòd lacteũ succum resudet: cinerei tamen est coloris, ac gustu dulcis: Ad oculorum fluxiones & vlcera conuenienter illinitur. Oportet autem in aqua tritum, pyxide plumbea recondere, propter vim glutini, quod ei obhæret. Melitites omnia galactitæ similis: hoc tantum interest, quòd dulciorem succum remittit. Eiusdem vt galactites effectus. Marochthus lapis, quem aliqui galaxiam, aut leucographida vocauerunt, in Aegypto nascitur: quo, vtpote molli, & facilè liquescente, linteones dealbandis vestibus vtũtur. Spiracula corporis obstruere videtur, conueniens ijs qui sanguinem expuunt, cœliacis, & vesicæ doloribus, cum aqua potus: itidem fluxionibus vuluæ, & impositus vellere. Mollibus oculorũ collyrijs miscetur: explet enim caua, atq; delacrymationes sistit. Idem cerato exceptus, vlcera quæ fiunt in teneris partibus corporis, ad cicatricẽ perducit. Alabastrites, vocatus onyx, crematus, resina aut pice assumpta duritias discutit: stomachi dolores cum cerato leuat, & gingiuas comprimit. Lapis nomine thyites, in Aethiopia gignitur, subuiridi colore iaspidem imitatus: cum diluitur tamen lacteum succum reddit.

dit. Vehementer mordet: tenebras, quæ pupillis obuersantur, expurgat. Iudaicus lapis in Iudæa nascitur, glandis effigie, candidus, scita admodum configuratione, lineis æqualiter inter se distãtibus quasi industria detornatis solutus nullam qualitatem manifestam gustui repræsentat. Potest ciceris magnitudine tritus ad cotem, vt collyrium, cum calidæ aquæ cyathis tribus, potu difficultati vrinæ auxiliari, & calculos in vesica comminuere. Amiantus lapis in Cypro nascitur, scisso alumini similis quo, vt pote flexili, telas & vela tantum spectaculi gratia texunt, quæ ignibus iniecta ardent quidẽ, sed flammis inuicta splendidiora exeunt. Sapphirus lapis, percußis à scorpione, potu prodesse existimatur. Contra intestinas exulcerationes bibitur. Excrescentia in oculis, vuasq; & pustulas inhibet, & ruptas membranas cogit. Memphites in Aegypto iuxta Memphin inuenitur, calculorum magnitudine pinguis, versicolor. Tradunt trito & illito, quæ vrenda aut secanda sunt, sine periculo obstupescere, ita vt non sentiant cruciatum. Selenites lapis, quẽ aliqui aphroselenon appellarunt, quoniam noctu inuenitur lunæ imaginem reddere, quæ cum ea quidem augetur & decrescit. Nascitur in Arabia, candidus, transluces, leuis. Huius ramẽta comitialibus in potu dari iubent. Eo ceu gestamine ad amuleta mulieres vtuntur. Arbores adalligato eodẽ frugiferæ redduntur. Iaspidum quãdã smaragdum

dum imitatur, alia crystallum, colore similis pituitæ: alia non dissimilis aëri, ob id vocatur aërizusa: alia veluti fumo infecta, quæ capnias ex argumento vocatur: quædam lineis albis & resplendentibus præcingitur, Assyrios appellata: alia terebinthæ similis; quæ terebinthizusa dicitur: alia colore callaida gemmam æmulatur. Omnes amuleta esse traduntur, & accelerare partum femoribus appensæ. Aëtites lapis est veluti prægnans, cũ quatitur, alio in vtere sonante. Grauidis continet partus, cum lubricæ sunt vuluæ & parum tenaces, sinistro brachio adalligatus: sed parturiẽtibus è brachio amoueatur, & feminibus alligetur, vt sine doloribus pariant. Furem deprehendit, si quis in pane conditum offerat: fur enim mansum deuorare non poterit. Quinetiã concoctus, furem coarguit: quippe decocta cum eo, deuorare non poterit. Tritus, & cerato exceptus, cyprino, aut gleucino, aut alio excalfaciente, comitiales magnificè iuuat. Ophitæ genera multa: quidam ponderosus & niger: alter cinereo colore spectatur, punctis distinctus: tertius lineis quibusdam candidis intercinctus est. Omnes alligati cõtra capitis dolores, & serpentium ictus prosunt. Feruntur qui lineas habent, lethargo, & capitis doloribus auxiliari. Lapides in spongijs inueniuntur, qui vesicæ calculos rumpunt, in vino poti. Lithocolla glutinum, quo lapides coniunguntur: conflatur autem ex marmore, lapide Pario,

rio,

rio, & taurino glutine. Potest cãdente specillo admotum, incõmodos oculis pilos replicare. Ostracites *testæ similitudinẽ habet, crustosus, & in laminas fissilis, quo mulieres ad detrahendos pilos, pro pumice vtũtur.* Menses *drachmæ pondere potus ex vino, sistit.* Si *quatuor diebus à purgatione bibatur siculici pondere, fœminis præstat ne cõcipiant.* Cum *melle autem impositus, mãmarum inflammationes lenit, & nomas cohibet.* Smyris *lapis est, quo annularij sculptores lapides expurgant, ad erodendũ & vrendũ vtilis: gingiuis, quas humor vexat, prodest: dentifricio cõmendatur.* Arena *è littoribus sole feruefacta; hydropicorum tumores exugit, si capite tenus, in ea obruantur.* Torreri *solet ad aridos fotus, pro milio aut sale.* E *cote* Naxia, *quod exacuẽdo ferro deteritur, illitum alopecias ad pilũ reducit: virginum mãmas cohibet, nec increscere patitur: potum ex aceto, lienem absumit, & comitialibus prodest.* Geodes *lapis, adstringit, siccat, caligines oculorum discutit.* Illitus *autem ex aqua, testium mammarumq́; inflammationes sedat.*

Terra. CAP. XCIIII.

O*Mnis terra ad medendi vsum recepta, summam & primam vim habet refrigerandi, meatusq́; obducendi, occludendiq́;: sed specie distat, cùm alia adiunctis quibusdam ad alia sit vtilis.* Eretriades *duæ sunt, vna vehementer alba est, altera cinericia.* Optima *habetur ad cinereum co-*

lorem vergens, perquàm mollis, quæ si per æramẽta tractim ducatur, lineam violaceam refert. Lauatur *vt cerussa, aut hunc in modum:* Teritur *seorsum, & cum aqua, & vbi pessum ierit, humor leuiter excolatur: siccata solibus, iterum teritur interdiu, adiecta aqua, vt vespere considat: antelucanis colo excernitur, & demum in sole trita si fieri potest, digeritur in pastillos. Quòd si tosta desideratur, pastilli magnitudine ciceris in fictile perforatũ coniiciuntur, oreq; vasis diligenter obturato, supra carbones candentes continenter follibus perflentur: vbi verò cinis in fauillas se conuertit, aut aëreum colorem contraxit, exempti reconduntur.* Vim habet *adstringentem, & refrigeratoriã, leuiter mollientem: caua explet, & sanguinolenta cõglutinat.* Samia *præfertur candida, leuis, tãgenti linguæ glutinis modo adhærescens, mollis, succosa, friabilis: cuiusmodi est quã aliqui collyrion vocant.* Duæ *enim species eius: vnam, antè diximus: altera aster appellatur, crustacea, & cotis modo prædensa.* Vritur *ac lauatur vt eretria, vimq; consimilem habet: sanguinis reiectiones sistit, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus, cum flore syluestris punicæ datur.* Testium *& mammarum inflammationes, illita ex rosaceo & aqua, refrigerat: sudores arcet: contra serpẽtium morsus & venena, pota ex aqua auxiliatur.* Samius *lapis, in* Samia *terra inuenitur, quo aurifices vtuntur poliendo auro, vt re-*

splen

splendeat. Probatur candore, & duritia. Vis ei adstrictoria, & refrigerans: prodest stomachicis potus: sensus hebetat: verùm ad fluxiones oculorũ & vlcera, cum lacte efficax est: partus, vt tradunt, adligatus accelerat, & conceptus fœminarum custodit. Chia eligi debet cãdida, vergens ad cinereũ, Samiæ similis: est autẽ crustosa, albaq;, sed fictitijs formis differens. Vis eadem quæ & Samiæ: extendit faciem, & erugat, atque splendidam reddit: colorem in facie et corpore toto cõmendat: in balneis pro nitro deterget. Eadem præstat Selinusia: maximè laudatur, quæ vehementer resplendet, candida, friabilis, & humore dilui celerrima. Cimoliæ duo genera, candida & ad purpureum inclinans. Optima existimatur, quæ innatam habet pinguitudinem, tactuq; frigida sentitur. Vtraque aceto diluta, parotidas, & alia tubercula discutit: ambusta igni, si statim cimolia oblinantur, pustulas non sentient: testium duritias, & totius corporis collectiones cohibet: igni sacro imponitur. In summa, vtraq; multum in medicina commendatur, si incorruptæ originis, nec spuria assumatur. Quæ pnigitis dicitur, colore ferè eretriæ similis est, grandioribus tantum glebis: manum si quis admoueat, refrigerabit: tactu linguæ, vsque adeò glutinosa, vt pensilis hæreat. Cui effectus idẽ qui cimoliæ, paulò tamen infirmior. Hanc aliqui pro eretriade vendunt. Fornaceæ teste vehementer

tosta, crustas vlceribus obducunt: quare prurigini & papularum eruptionibus medentur. Podagricis prosunt: strumas discutiũt, cerato exceptæ. Fornacum terra quæ retorrida fuluescit, eiusdem cum testa effectus. Melia colore cinereã eretriam imitatur, aspera tactu: ea digitis friata, derasi pumicis modo crepitat. Vim habet aluminosam, sed remissiusculam, id quod gustu deprehenditur: nam modicè linguam siccat: purum corpus reddit, & colorẽ commendat: pilos extenuat: vitiligines, & lepras abstergit. Pictoribus vsum præbet vt colores diutius perennent: emplastris viridibus, quæ chloræ dicũntur, efficaciter inseritur. Ex omni Melia terra & omni alia in vniuersum, eligi debet recẽs, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ cum humorem attigerit, facilè resoluatur. Ex ampelitide terra, quæ pharmacitis nomine, in Seleucia Syriæ nascitur, laudatur in primis nigra, piceæ longos carbones referens, modicè assulosa, æquabili splendore, quæ detrita, accepto oleo, statim eliquescit. Vitiosa censetur candida, & cinerea, quæ in liquorem non resoluitur. Vim dissipandi & refrigerandi habet: ad calliblephara additur, tingendis capillis idonea: Vsus eius ad illinendas vites sub germinationis tempus, vtpote cùm innascentes vermiculos enecet.

Fuligo pictoria. CAP. XCV.

FVligo qua pictores vtuntur, ex vitrariis officinis colligi solet: siquidem ei palma tribuitur.

tur. Vis ei adstringendum & erodendum efficax: fracta cum rosaceo cerato ad cicatricem perducit.

Atramentum librarium. CAP. XCVI.

A*Tramentum quo scribimus, fuligine è tedis coacta colligitur. In singulas libras gũmi, ternæ fuliginis unciæ adijciuntur. Fit etiam è resinarum & pictoria fuligine, de qua paulò antè diximus. Assumitur autem fuliginis mina, gummi, sesquilibra, glutinis taurini, atramenti sutorij, singulorum sescuncia. Additur conuenienter erodentibus medicamentis: Ambustis, ex aquæ commodè crassius illinitur, sed non antè soluatur, quam cicatricem induxerit: sanatis siquidem vlceribus, sua sponte decidit.*

Cæterùm habes, amicissime Aree, ferè quæ tradenda duximus pro operis modo, quẽ destinaueramus & materiæ auxiliorumq; medicinalium copia.

QVINTI LIBRI FINIS.

vltißimum quenq; decipiant. Siquidẽ venena sua amaritudine, permistis dulcibus, spoliant, & graue odoris virus mistura odoramentorum eximũt: aut medicamenta immiscent, quæ tuendæ sanitatis gratia dari putantur: et præsertim in valetudine, vt absinthium, tragoriganũ, satureiam, aut hyssopum, quinetiam thymũ, irim, origanũ, abrotonũ, castoriũ, aut si quid medicamentis purgatorijs cognatam habere qualitatem videatur. Aut potionibus inserunt: vt vinis asperis, iuribus, paßo, mulsæ aquæ, musto: succis, vt in cremore lentis, polentis: aut medicaminibus, aut alijs quæ assumitur, edulij speciẽ referẽtibus. Quare qui in ea suspicione sunt, conditos cibos vitare debent, omniq; intenso sapore dulcium, aut salsorum, aut acidorum, abstinere: nec sitibundi affatim bibere, aut esurientes voraciter comesse, semperq; ad saporem horum diligenter attẽdere, præsertimq; potu frigidã aquam præsumere. Satiato enim appetitu, qualitates ægerrimè posteà cõcoquuntur. In ægris quidem facilè cauemus potiones auxilij prætextu dari solitas, quas offerunt improbi veneficiorum artifices: itaq; ob id laborantes morbo non perinde audentium iniurijs patent. Et hæc quidem ne facilè incauti seductiq; homines capiantur dolis veneficorum, ratio est, & facultas. Sed alia superest expeditior, vt suspiciosi aliqua præsumant, quæ venenorum vires hebetent, & inefficaces irritasq; reddant: cuiusmodi

caricæ sunt cum inglandium nucibus manducatæ, & quæ cedromela vocant, id est citria, seminisq; napi drachma cum vino. Item folia calaminthæ, aut creta quæ Lemnia sphragis appellatur, pondere pari cum vino: aut rutæ folia & nucis iuglandis nucleum: aut caricas duas, & salis callum ieiuni sumant, & nullo veneni genere lædentur. Antidota *ex vino sumpta eundem effectum præbent: inter quæ intelligitur magnũ* Mithridatium, *et quod scinco, & quod sanguine temperatur. Quin & sæpe venenis obsistunt peculiares quidam corporũ affectus certo quodam modo constitutorem cum quadam cibi potusq; qualitate, tum vini copia ita temperatorum, vt cum venenis dissentiant: siquidem ingesti veneni vires frangunt, atq; iam priore alimento farctis præclusisq; meatibus, obstant ne mẽbratim per digestionem insinuetur. Verumenimuero, quoniam fortunæ necessitas interdum similia discrimina peregrè agentibus affert, absq; vllis insidijs hominum, nonnihil dißerendum mihi de hac re necessarium duco. Iam primùm igitur culinam apparare loco subdiali conuenit, cibosq; & potus in huiuscemodi loco struere. Si id fieri cõmodè nequit: secunda erit conditio hæc, apparandi apponendíque sub tecto. Sed tum diligenter laquearia animaduertenda: frequenter enim à superioribus contabulamentis animalia decidunt, exigua quidem, sed quæ non modicam perniciem moliantur,*

vt

vt phalangia, stelliones, et alia quædã reptilia. Porrò vinaria vasa diligenter intueri oportet: nanque reptilia odore vini illiciuntur, quæ interdum sorbẽdo, noxium virus eructarunt, interdũ verò delapsa immersaq́; expirarunt, & exitij causas haurientibus attulerũt. Sed hæc hactenus dicta sint, ne cauti & prouidi insidijs pateãt. Quòd si qui sua sponte, aut ex quorundam insidijs sumpserũt, auxiliari primo quoq; tempore oportebit: siquidem dum comites singulorum venenorũ notæ expectantur, immedicabile fit venenum, & paulisper neglectũ, medicamentis ægrè cedit. Quare si qui pro comperto se virus sumpsisse intelligant, & fateantur, aut eorum qui aderant testimonio constet, protinus ad idonea remedia transeuntes, facilè peculiari natiuæq́; constitutioni restituemus. Neque enim ijs assentimur, qui prorsus auxilia in huiuscemodi frustra adhiberi contendunt. Quo enim modo morbi, quorum causæ cæcæ latentesq́; corporibus insident, medicinam admittunt, & quæ forinsecus incurrũt venenã, medendi rationem aspernantur? Aequè verò omnes morbi pro causarum ingruentium magnitudine, proq́; antecedentibus affectionibus qualitatibusq́;, quibus sit opportunum corpus, vel medicabiles sunt, vel nullis cedunt medicamentis. Quòd si qui forsan obmutescentes, aut temulenti, aut nolentes alioqui venenum à se egeri, nullam nobis eius cognitionem præbeant, tum pro-

tinus accedendū ad ea quæ cōmuniter epotis quibuſcunq; venenis opitulari conſueuerunt. Atqui nullū magis in omnia valens auxiliū dari poteſt, quàm vt proximo loco virus foras exhauriatur, priuſquā inualeſcat. Quare ſine mora, calidum oleum ex aqua, aut ſeorſum, vt vomitare cogantur, dare conuenit. Aut ſi oleum natura loci negat, butyrum cū aqua calida, aut malua, aut lini ſemine, aut trago, vrtica, fœnogræco, aut halicæ decocto, vicem eius exhibebit. Hæc enim nō modò vomitionibus exigēt vi illa ſua laxatrice, aut nauſeam ciente, ſed aluū quoq; ſubducent, & corporum inanitione ita aduerſabuntur, vt acrimonias venenorū hebetent. Id quod euidenter huiuſcemodi argumento deprehendere licet: Esto, vt quiſquam viua calce vel fæce, aut cantharidibus, aut alio quouis acri, corpus exulcerare ſtatuerit, is ſi ipſum oleo leniter illinat, exulcerationē nō accipiet. Atqui neq; vehementer adſtringi corpus, neq; refrigerari poterit, ſi antea perungatur. Quinetiam vomitus non ob id modò quòd vacuet, & noxium humorem excernat, iuuamentum adfert, ſed quòd aſſumptum virus nunquam odore, coagulatis grumis aut colore, prodat: quippe cum odore & amaritudine, meconium: colore, ceruſſam, gypſúmve: grumis lac aut ſanguinem animalis recens iugulati oſtendat. Nam grauis odor regeſtorum, leporis marini, aut rubetæ veneficia deprehendit, ita vt nonnulla ab ijs

remedia peti poßint, ad idonea ſingulorum auxilia tranſeuntibus. Oleo etiam *malua decoctum admiſcetur, aut glaucium, aut adeps anſerinus, aut pinguium carnium iura, aut lixiuium lignorum cinere factum.* Vbi *verò vomitus diligenter citatus fuerit, ne quid in ventre coierit, quæ hæſerunt inteſtinis reliquiæ, clyſtere acri deuocentur.* Facit *& nitrum tritum cum hydromelite ſumptum & vina vetera liberalius epota, gallinacea iura, præpingues piſces, vetuſtæ carnes pinguesq́;, & quæ adipe aut recenti butyro parantur.* Aluum *nanque ſubducunt, vti diximus: & ſtomachum reſoluentia, proniorem ipſum ad vomitionem reddunt & venenorum acrimonias hebetant, atq; meatus obſtruentia, celerem virium penetrationem inhibent.* Quinetiā *medicamēta dantur, quæ communi dote proſunt: vt* Lemnia *terra, agaricum, abrotonū, irio, radix eryngij, ſemen paſtinacæ, & calaminthæ, nardum gallicum, caſtorium, ferulæ virentis medulla, flos rhododendri, ſuccus marrubij, laſer aut laſerpitiū, ſagapenum, peucedani ſuccum, aut panacis, & radix quam magudarim appellarūt, ariſtolochia lōga, ſylueſtris rutæ ſemē, et betonicæ, quā ceſtron nominānt folia ſingula cū vino drachmæ pondo ſumi debent.* Effectū *præbet polij decoctum, & ſeſeli, & liquida pix lincta.* Magnificè *ferunt opem antidota, quæ in calce operis ſcripta reliquimus.* Communis *ratio*

præ

præstandi auxilij ita se habet. Cæterũ ab ijs quæ consueuerunt euenire, communia remedia sumptitari poßunt. Ferè enim vires venenorum quàm plurimorum, in affectus consimiles corpus tandẽ redigunt. Quam ob causam plerique communia cõducunt auxilia: varia etenim sunt venenorũ genera, cõmunes tamẽ nec multi ijdem affectus oriuntur.
Neq; *fieri potest, vt omnes cõcurrentesq; casus, quæ symptomata vocant, vnum venenum sequantur.* Alioquin *superuacanea fuisset venenorum singulorum traditio cum suis remedijs ab authoribus descripta.* Neque *verò in vno eodemq; promptum est inuenire, vt quis stomachi, alui, intestinorum, iecoris, renum, & vesicæ dolore vehementer crucietur, vt singultiat, erodatur, contremiscat, refrigeretur, obmutescat, conuellatur, pulsus elanguescat, spiritus difficilis fiat, veterno prematur, vertigo obuersetur, caligent sensus, stranguletur, sitiat, sanguis erumpat, febre conflictetur, ægrè lotium reddat, torminibus vexetur, crebrò vomitet, nausea prematur, rubescat, liuore sugilletur, pallescat, desipiat, stertat, viribus deficiatur, & pleraq; alia faciat, patiaturq;: singula enim in generales affectus deducta, pauca numero, & cõmunia ea demonstrant, quæ euenire consueuerunt.* Quare *in singulis quæ suprà diximus, non facilè fuerit deuoratum virus cognoscere.* Nam *oris & linguæ erosio, stomachi, ventris, vesicæ ac renum inflammatio, vehemens vrina*

næ difficultas, & interdum cruoris cum eo exitus lancinatio, & in plurimis partibus quidã adustio nis sensus, non in cãtharidibus modò potis reperiun tur; sed in crucis quoque pinorum, & bupreste, & salamandra. Porrò non modò eos qui meconiũ hau serunt, veterno aut sopore premi, stertere, liuore sugillari, torpere, refrigerari, stupescere, toto cor- pore pruritum sentire, sensu priuari constat, sed eos etiam qui mandragoram aut cicutam deuo- rarunt. Delirium non hyoscyamus tantum in- fert, verumetiam quæ toxica appellantur: iti- dem aconitum, & mel quod in Heraclea Pontica *gignitur. Strangulatio non minus in fungis, quàm in sanguine taurino, lacte, aconito, cerussa, gypso conspicitur. In summa, difficile vnum vni veneno propriũ inuenire signum, quod haustum, gu statumq; virus prodere possit: maximè, quòd hæc cæterorum etiam vitiorum, quæ in corpore exo- riuntur, communia sequi solent. Cæterũ in his quæ celeriter enecant, noxã signis forsitan indicare pos- sit, si ad ea respexeris quæ sumus dicturi. Sed in ijs, qui ad longas ægritudines spectant, nihil ad me- dendi rationem difficile, duntaxat quod pertineat ad indicia noxæ, vtpote cũ venena statim atq; præ sentaneam vim illam perdiderunt, transmutata in longos affectus, communia reliquorum vitiorũ re- media, cõpositionesq; flagitent, cùm venefica pro- prietas non amplius insit. Si verò longa sit affectio,*

in

in aliquod diuturnorũ morborum genus recidet, à quibus facilè fuerit medendi rationem aßumere. Sed de ijs *quæ generaliter auxiliantur, hactenus.* Consequenter *quæ priuatim singulis prosunt, scriptis mãdabimus, si prius sigillatim exposuerimus, quæ ex singulis ordinibus exitialem aut maleficã vim sortiuntur, vt medicinæ studiosi eà cautè obseruent, quæ ad rationem salutis scripta inueniuntur quòd nonnulla eorum quibus vtuntur: venenis sint commista.* Incuria *enim magnas adfert noxas, & sæpe continuo vsu eorum, homo in perniciẽ agitur.* Proinde *animalia quæ exitiosam vim habent, hæc sunt: cantharides, buprestis, salamandra, pinorum erucæ, lepus marinus, rubeta, & rana palustris muta, deuoratæ hirudines.* Semina *sunt: hyoscyamus, coriandrum, cicuta, gith, psyllion.* Liquamenta *meconium, opocarpason, thapsiæ succus, elaterium, mandragoras.* Radices *, quas mittit chamæleo, aconitum, thapsia, veratrum, ixia, agaricũ nigrum, ephemerum, quod aliqui* Colchicũ *vocant, quod in* Cholchide *nascitur.* Herbæ *oleraq́; smilax, quam aliqui titbymalum appellant,* Romani *taxum, solanũ manicum, quod et dorycnium dicitur: sardiniæ herba, quæ ranunculi genus est, corniculatum papauer, pharicum, toxicum, ruta syluestris, fungi.* Ab *animalibus: taurinus sanguis recens, coagulatum lac, mel* Heracleæ *in* Ponto *genitum.* Metalla*: gypsum, cerußa, calx, auri pigmentum,*

duo ſandarachæ genera, ſpuma argẽti, adarce, plũbum, & quod argentum viuum dicitur. E *liquoribus domeſticis: vinum abundè poſt balneas potũ, aut paſſum, & frigida aqua ſimiliter.*

Cantharides. CAP. I.

QVibus datæ ſunt cantharides, ſigna eueniunt grauiſſima. Ab ore enim ad veſicam vſque cuncta erodi ſentiuntur, picem aut ſimile quiddam cedriæ reſipiunt, dextra præcordia inflammantur: vrinam ægrè reddunt, & ſubinde cum lotio ſanguinem emittunt: ſtrigmenta non ſecus atq; dyſentericis, aluo deferuntur: faſtidia vrgent: animo linquuntur, obortaq; vertigine concidunt: poſtremò mente abalienantur. Ergo *antea quàm tale nonnihil accidat, dato oleo, aut ſupradictorum aliquo, vomere cogantur: mox vbi vomitione plurima reiecerunt, halicæ aut oryzæ, tragi aut ptiſanæ cremor, aut decoctum maluæ, aut ſeminis lini, aut fœnigræci, aut radicum althææ, quam* Latinus *ſermo ibiſcum appellat, clyſtere infundatur. Præterea nitrum eiſdem dandum, ex hydromelite, vt quæ ſtomacho adhuc aut inteſtinis adhærent, eluendo excernantur, ac deſcendant. Quæ niſi ſic diſcutiantur, ingeſta in aluum ex nitro aqua mulſa, vacuari debent.* De*tur deinde vinum aut paſſum, in quo pineoli nuclei, aut cucumeris ſemina contrita ſint, aut ex lacte, aut mulſa, aut anſerinus adeps in paſſo lique*

quefactus. Inflammatæ autem partes, hordei farina cum mulsa decocta perungantur. Ab initio admota cataplasmata nocent, quòd citatus ab eis calor, illapsum virus ita remoratur, vt in principes se parteis insinuet: ipsa tamen, interiecto tempore, molestissimis inflammationibus opitulantur, vtpote quæ dolores & permulceant & leniant. Tum vbi corpus calfaciente oleo inunctum fuerit, in solium descēdere oportet, ac lauare, vt per cutem summam, quæ corpori noxia inhæserunt, etiā excernātur. Et deiectiones multifariam moliri oportet, ne affectus insigatur, & stabilitatem capessat. Gallinaceis carnibus & hœdinis, aut suillis catulis, maximè pinguibus & tenerrimis, ac cum lini semine coctis, vesci debent: siquidem aluum cient, atque venenorum acrimonias hebetant. Vinum dulce liberalius ebibatur. Prodest thuris cortex, & Samia terra, quæ aster appellatur, si quaternæ singulorum drachmæ cum passo sumantur. Item pulegium ex aqua tritum, irinum aut rosaceum, cum rutæ decocto, recentes vitis ramuli, cum passo detriti. Longè omnium potentissimè, antidota auxiliantur, cùm aqua mulsa, drachmis quatuor pota.

Pinorum erucæ. CAP. II.

I*S qui erucas pinorum hauserunt, illico dolor in ore & palato exoritur: vehemens aluum, linguæ ac stomachi inflammatio torquet: intestina dolor excruciat, ita vt pruriginem sentire videātur:*

tur: corpus totum exæstuat: fastidium vrget. Quibus est succurrendum remedijs, quæ deuoratis cantharidibus dantur. Peculiariter tamen pro simplici oleo & irino, melinum, quod è cotoneis pomis et oleo temperatur, accipiemus.

Bupreſtis. CAP. III.

QVi bupreſtin biberunt, non dissimile nitro virus sapiunt, stomachi ventrisq́; vehemẽs dolor insequitur: tam venter quàm stomachus mirum in modum, vt in aqua inter cutem, difflatus, inturgescit. Vniuersa corporis facies cõtenditur: vrina supprimitur. Quibus eadem quæ potis cantharidibus auxiliãtur. Priuatim post vomitus & vacuationes, quas clysteribus molimur, aridæ ficus prosunt: item earum decoctum, ex vino. Vbi verò iam ferè pericula inclinantur, Thebaicarum palmularum cibo, aut earundem tritarum in mulso aut lactis potu, iuuantur. Pyrorum etiamnum omne genus esse, & lac humanum bibere, conuenit.

Salamandra. CAP. IIII.

SI Salamandram hauserunt, linguæ inflammatio consequitur, mens & sermo præpeditur, tremor cum corpore aut horrore quodam ac exolutione accedit: partes nonnullæ corporis liuoribus circumquaque sugillantur: sæpeq́;, diutius immorante veneno putrescentes, defluunt. Quibus præstabimus cuncta quæ potis cantharidibus. Peculiaria verò remedia, resina pinus, aut galbanum

ex melle linctum, & aiugæ decoctum, in quo nuclei pinei conterantur: vrticæ quoq; folia, cum lilijs & oleo decocta. Prosunt etiam oua testudinis marinæ aut terrestris, cocta: item ranarum ius, cum quibus eryngij radix incocta sit.

Ephemerum. CAP. V.

S*Vmpto ephemero, quod aliqui Colchicon, aut syluestrem bulbum appellant, pruritus in toto corpore excitatur, non secus atq; ijs qui vrtica aut scilla lacessuntur: interna rosionem sentiunt: stomachus cum ingenti grauitate exæstuat. Cæterùm inualescente morbo, cruor strigmentis admistus, per aluum exigitur. Quibus, vt ijs qui salamandram hauserunt, vomitione aut clysteribus auxiliari conuenit: sed antea quàm venenũ inualescat, dandum est decoctum frondium quercus, aut glandium, aut malicorij: lac bibere prodest, in quo serpillum sit decoctum: item succum sanguinalis herbæ, aut ramorum vitis, aut rubi, aut medullæ recentis ferulæ, aut myrti cum vino. Baccæ autem myrti tusæ tritæq;, & aqua maceratæ, vt liquor inde sumatur, opem ferunt. Media castanearum tunicula, similem effectum præbet, si cruda in aliquo supradictorum succo sumptitetur: origanum quoque cum lixiuio epotum: eximiè iuuantur asinini lactis aut bubuli calidi potu, etiam si in ore contineant: ita vt quibus copia lactis huius adsit, non aliud desideretur.*

Dorycnium. CAP. VI.

DOrycnion, quod aliqui manicon solanum appellarunt, epotum, lactis saporem in gustu refert: continentes singultus ciet, humor linguam vexat, sanguis confertim reijcitur: mucosa quædam perinde quasi dysentericis, aluo egeruntur. Itaque antequam aliquid ex ijs eueniat, auxilio sunt antedicta, vomitus, clyster, & quæcunq; potum venenum expellere possunt. Priuatim ijs opitulatur, aqua mulsa, lac caprillum, aut asininum, dulce vinum, quod tepidum cum aniso bibatur, amygdalæ amaræ, gallinacea pectora decocta. Quinetiam conchylia omnia, tam cruda quàm tosta esse salutare est. Conueniunt & locustæ marinæ, & gammari, & pota eorundem iuscula.

Aconitum. CAP. VII.

AConitũ statim in lingua inter bibendum, cũ adstrictione quadam dulcescit: & subinde, potissimũ cum exurgere conãtur, vertigines offundit: lacrymas ciet: grauitatẽ pectori, & præcordijs adfert, simulq; crebri spiritus deflãtur. Quare venenũ vomitione abigi, aut clystere per aluũ egeri opus est. Vtimur inter propinandum, origano, ruta, marrubio, vel absinthij decocto, cũ vino absinthite, vel semperuiuo, vel abrotono, vel chamælæa, aut aiuga. Prodest etiamnum opobalsami drachma, cum melle aut lacte, cum castorio, pipere, & ruta, æquis ponderibus ex vino. Coagulum hœdi, leporis, aut

hinnuli cũ aceto, ferri quoq; stercus, item vinum, in quo aurũ, ferrũ, argẽtúmve candens restinguatur, potum: lixiuiaq; cum gallina & vino decocta, aut carnium bubularum præpinguium iura, cum vino sumpta. Fertur & *aiuga priuatim ipsis subuenire.*

Mel Heracliæ. CAP. VIII.

MEl in Heraclia Ponti, *vbi aconitum gigni solet, inuenitur: quod qui edunt bibúntve, non secus affligantur, quàm qui aconitum ebiberunt. Iis eadem quæ poto aconito conueniunt: adiuuantur in primis continuo vini mulsi potu, cui rutæ folia sint adiecta.*

Coriandrum. CAP. IX.

C*Oriandrũ ob odorem latêre nõ potest: epotum autem vocem exasperat, insaniã adfert, à temulentijs non abhorrentẽ. Qui sumpserunt, pudenda dictu blaterant, totiusq; corporis odore, venenũ fatentur. Quibus post vomitionẽ irino oleo concitatam, vti retulimus, merum & per sese, & ex absinthio potum auxiliatur.* Item *oleum, nec secus oua in eodem exinanita, si liquefacta in muria sorbeantur: & epota muria, & ius salsum ex gallina & ansere: passum quoq; cum lixiuia sumptum.*

Psyllium. CAP. X.

P*Syllion epotum, corpori toti frigus & torporem cum exolutione & mœrore quodam affert, ita vt animum despondeant. Cui omnia quæ exhausto coriano auxiliantur.*

Cicu

Cicuta. CAP. XI.

Cicuta pota vertiginem excitat: oculisq; caliginem offundit, ita vt minimũ cernatur: singultus ciet, mẽtem turbat, extremi artus gelantur: deniq; conuulsi, suppresso arteriæ spiritu strangulã tur. Quare inter initia, vt in reliquis, cicutam vomitu excutiemus: postmodũ deiectionẽ moliemur, vt quod ad intestina prolapsum sit, excernamus: tũ demum in meracam potionem, quæ maximo est auxilio, deueniemus: repetendum per interualla, in quibus proderit lac asininum, aut bubulum potuĩ datum, aut absinthium cum pipere & vino, castorio, ruta, mentha cum vino, aut amomi, cardamomi, aut styracis vncia, aut piperis cum semine vrticæ & vino, aut lauri folia. Item laser ex oleo & passo, & passum per sese largius potum proficit.

Taxus. CAP. XII.

Smilax, à quibusdam tithymalum, à Latinis taxus appellatur: frigus vniuerso corpori strangulatus, & celerem interitum infert. Cui eadem quæ cicutæ conueniunt.

Carpasi succus. CAP. XIII.

Epotus carpasi succus soporem, citamq; strangulationem adducit. Adiuuantur autem qui hauserunt, epotæ cicutæ remedijs.

Sardonia herba. CAP. XIIII.

Sardonia ranunculi herbæ generi aßignatur, quæ vescentibus mentem adimit, & quadam

neruorum distentione labia in rictum contrahit, vt risus speciem præbeant: à qua quidem affectione, de Sardonio risu adagium in vulgus infausto omine manauit. Post vomitum peculiariter conuenit aqua mulsa & lac, liberalius epota: irrigatio, perunctioq; à pinguibus medicamentis, totum corpus excalfacientibus: in calidam aquam oleumque descendant, sed tum multum perfricare & inungere expedit: & in summa, curam omnem, quæ conuulsioni neruorum adhibetur, exequi oportet.

Hyoscyamus. CAP. XV.

HYoscyamũ potum aut comesum, similẽ ebrijs abalienationẽ mouet: sed facilẽ medicamentis cedit. Auxiliatur aqua mulsa copiose data, lacque, præsertim asininum, si id desideratur, caprillum, vel bubulum, vel aridarum ficuum decoctum. Faciunt ad id etiam nuclei pinei, aut cucumis semẽ ex passo sumptum, & vinum salsum cum adipe suilla recenti, passoq;: itidem vrticæ semen, aut nitrum ex aqua, & intubus erraticus, & sinapis, & nasturtium, radix, cepa, & allium: & hæc singula cum vino sumantur. Postea sinendi quiescere, quemadmodum qui vinum biberunt, vt excoquant.

Mandragora. CAP. XVI.

MAndragora si bibatur, confestim sopor insequitur: exolutio, ac vehemens veternus, nihil temere distans à lethargo. Cui, antequàm aliquid ex ijs accidat, vomitus & aqua mulsa proderit:

rit: postea nitrum & absinthium, ex vino dulci aut passo sumātur. Caput rosacco & aceto perfundatur. Proficit excitatio, & motus corporis, & olfactus eupatorij, & piperis, sinapis, castorij, & rutæ, tritorum in aceto: & liquidæ picis, & odor è lucernarum exustione & extinctu. Quòd si ægrè ij reuocentur, sternutamenta mouere, alijsq; communibus auxilijs vti conueniet.

Meconium. CAP. XVII.

E *Poto papaueris succo, quem meconion vocant, cōsequitur veternus cum perfrictione & pruritu vehementi, ita vt sæpe inualescente veneno, tanta erumpat prurigo, vt hominem excitet. Corpus id medicamentum olet. Post citatam oleo vomitionē, acres clysteres auxiliantur, acetumq; mulsum cum sale potum, aut mel cum rosacco calido: merum cū absinthio aut cinnamomo copiosum, aut calidum per sese acetū: nitrum ex aqua, & origanum cum lixiuia aut passo, & rutæ syluestris semen cum pipere, vino, & panace: piperq; cum castorio & aceto mulso, vel cum satureiæ aut origani decocto, cū vino. Hi olfactilibus excitandi, & ob enatam pruriginem in balneas descendant, & foueantur. Post lauacrum prodest iurium pinguium vsus, cum vino aut passo: medulla etiam ex oleo pota.*

Corniculatum papauer. CAP. XVIII.

Q *Vod corniculatū papauer appellant, & potu & cibo eadem inferre cōsueuit, quæ pa-*

paueris succus nec alijs expugnatur auxilijs.

Pharicum. CAP. XIX.

QVod pharicon vocant, sapore syluestre nardum imitatur. Resolutionẽ neruorum potũ affert, cum conuulsione & delirio. Oportet autem post vacuationes vinum absinthiten potui dare, cũ cinnamomo, aut myrrha, aut nardo gallico, quod sermen aliqui vocauerunt: aut spicæ nardi duas drachmas, & myrrhæ totidem obolos, cum passo: aut irim cum croco ex vino: derasumq; caput illinire hordeacea farina cum aceto, & trita ruta.

Toxicum. CAP. XX.

TOxicum ex eo nominari videtur, quòd barbarorum sagittæ eo illinebantur. Qui biberint, labiorum & linguæ inflammatione torquẽtur: incoërcitus furor varias ijs imagines obuersat: quare vix medicinæ locus est raroq;, qui hauserũt, euadent. Vinculis ergo cohibendi, vt vinum dulce cũ rosaceo bibere, & reuomere cogantur: rapi semen bibendum cum vino. Priuatim ijs conuenit, quinq; folij radix, & hircinus sanguis, aut caprillus, eodem modo sumptus: roboris, fagi, aut ilicis cortex cum lacte tritus: malaq; cotonea trita esse, aut cum pulegio & aqua bibere, conueniet, amomum & balsami semen ex vino. Sed qui periculis defuncti sunt, diu lecticis decumbunt, & vbi surrexere, stupidi reliquum vitæ tempus degunt.

Ixia. CAP. XXI.

Ixia,

IXia, quæ vlophonon appellatur, inter potandum aliquid ocymo simile gustu & odore redolet: vehementem linguæ inflammationem excitat: mentem mouet: omnes excrementorum exitus supprimit: strepitum cum animi deliquio ciet, iisq; intestina latrant, nec egeritur quicquam. Post vomitionem aluumq; resolutam, auxilium præstat aqua, in qua absinthium maduerit, ex vino largiore, aut aceto mulso pota, rutæq; syluestris semen, aut laseris radix: item tragorigani decoctum, cum aliqua supradictorum, aut lacte, aut resina terebinthina, aut nardo, aut castorio, aut laserpitio, quorum singuli oboli conueniunt. Quin & nuces iuglandes ex vino, cum resina, castorio, & ruta tritæ, ita vt singula drachmæ pondus æquent. Itidem chamelææ aut thapsiæ aut absinthii sicci siliceus cũ aqua mulsa, & acetum calidum potum.

Cerussa. CAP. XXII.

CErussa suo colore proditur: sumpta enim, mox palatum, gingiuæ, lingua, & commissuræ dentium, candore quodam inficiuntur: singultus, tussim, ac linguæ ariditatem excitat: iis extrema frigescunt, mens labat, membra torpescunt. Quibus dare conuenit aquam mulsam, aut ficuum aut maluæ decoctum, aut lac calidum, aut sesamam ex vino tritam, vel lixiuiam ex sarmentis factam, amaricinum oleum aut irinum, persicorum ossa cum hordei decocto: columbina oua cum thure, aut

hordei decocto, aut prunis, aut gummi quod vlmus plorauit, aut humor quem vlmea folia reddiderũt, cum tepida aqua: sed tum quoq; vomant. Conuenit etiam thapsiæ succus, aut scammoniæ, cum aqua mulsa potus.

Fungi. CAP. XXIII.

F*Vngorum alij genere, alij copia lædunt: omnes tamen strangulatus suspendio similes concitant. Quibus confestim succurrẽdum: communiter ex oleo vomere cogendi: mirificè iuuat lixiuia ex sarmentis aut pyrastri surculis, epota cum sale, posca & nitro. Fructus, aut folia pyrastri cum fungis decocta, strangulantem illam vim auferunt, esitataq; eisdem auxiliantur. Aduersus fungos gallinacea oua cum posca proficiunt, adiecta aristolochiæ drachma: item absinthium cum vino melleq; sumptum, & ex aqua potum: apiastrum ex nitro, panacis radix & semen in vino, fæx vini cremata cum aqua, atramentum sutorium ex aceto: radix, vel sinapis, aut nasturtium esu prosunt.*

Gypsum. CAP. XXIIII.

L*Apidescens gypsum strangulationem creat: quare eadem proferenda sunt, quæ mansis fungis, auxilia, & ad hæc maluæ decoctum, quod etiam olei vicem pensat: vtpote cum pingue sit, euomendo lubricas vias & faciles reddit, detradiq; corpora non sinit. Quod vbi duratur in lapidem, gypsum efficit. Quinetiam prodest oleum ex aqua mul*

mulsa, aut ficorum decocto: & lixiuia è ficulneo cinere, aut sarmentis facta, cum vino copiosiore pota: & origanum aut thymũ cum lixiuia, aut aceto, aut passo: hiq; decocto maluæ proluendi.

Sanguis taurinus. CAP. XXV.

TAuri recens iugulati sanguis epotus, spirandi difficultatem strangulatumq; còcitat: faucium tonsillarumq; meatus cum neruorum distentione præcludit: lingua rubescit: dentes inficiuntur, & quædam concreti sanguinis vestigia, inter eorum commissuras restant. Quare vomitum vitabimus: sanguinis enim globi attractu illo in sublime relati, magis gulæ inculcantur. Dari ergo opus est quæ concretũ sanguinem discutiũt, & aluũ subducunt. Grossi lacteo succo turgentes ex posca, & nitrum per sese auxiliantur: nec secus coagulum omne cũ aceto & laserpitij radice, aut lasere itidem & braßicæ semen, & è cinere ficulneo lixiuia: conyzæ folia cum pipere, & rubi succus ex aceto. Aluus resoluenda. Iis qui seruãtur, stercorosa & fluida per sedẽ egeri cõsueuerunt. Stomachũ aluũq; hordeacea farina ex aqua mulsa perungere oportet.

Lac coagulatum. CAP. XXVI.

EOs qui coagulatum lac hauserunt, frequens illico strangulatio inuadit, quòd in globulos quosdam lac coalescat. Quibus iuuandis pro antidoto, coagulum ex aceto damus, & bibere sæpius cogimus. Damus & calaminthæ folia ari-

da.

da, item succum: aut laserpitij radicem, aut laser cum posca: thymnumq; ex vino, & cum luto suo lixiuiam. Sed nulla salsilago obijciatur, quoniam magis lac coiret, & in caseum densaretur. Neque *illos vomere conuenit: siquidem concretum lac sese in gulæ angustias insinuans, strangulat.*

Argenti spuma. CAP. XXVII.

SPuma argenti pota, stomacho, ventri, & intestraneis grauitatẽ cum magnis torminibus adfert, & nonnunquam pondere suo intestina vulnerat, vrinamq; supprimit: corpus intumet, plumbeamq; deformitatem concipit. Quibus subuenit secundum vomitionem, potum syluestris hormini semen, myrrhæ drachmæ octo, absinthium, hyssopum, apij semen, aut piper, aut ligustri flos ex vino: aridum palumbis fimum, cum nardo & vino.

Argentum viuum. CAP. XXVIII.

ARgentum viuum potum eadem quæ spuma argenti infert, eisdemq; vtendum auxilijs. Lac copiosè potum auxiliari constat sed postea euomant, qui hauserunt.

Calx, Sandaracha, Auripigmentum.

CAP. XXIX.

CAlx, Sandaracha, & Auripigmentum, pota aluum & intestina cum vehementi erosione excruciant. Prabenda *cuncta quæ suo admistu illorum acrimoniam hebetãt, ac soluunt, & facilem lubricamq; aluum reddunt, cuiusmodi ibisci*

&

& maluæ succus est: natura enim vtrique perlubrica. Dandum decoctum seminis lini, vel semen tragi herbæ, vel oryzæ, lacq́; cum aqua mulsa copiosum, iura pinguia, & boni succi.

Lepus marinus. CAP. XXX.

QVi leporem marinum biberunt, piscium virus olent: procedente tempore, aluus dolore afficitur & vrina sistitur: & si quando eam reddere contingat, purpureum colorem referet. Omne piscis genus auersantur, & odio habent: fœtido ac graui sudore manãt: biliosus vomitus, interdum sanguini promiscuus, subsequitur. His dãdum lac asininum, vel passum continuè, aut radicis maluæ foliorumq́; decoctum, aut trita cyclamini radix cum vino, aut veratri nigri, aut scammonij succi drachma, cum aqua mulsa, puniciq́; mali acinis. Cedria cum vino efficax est: anserinus sanguis, vt tepebit, potus. Sed cum pisces omnes respuant, asperenturq́, solis fluuiatilibus cancris vesci possunt, bibuntq́; eos admisto vino, adiutiq́; ab his percoquunt. Cumq́; appetere & comesse pisces cœperint, suæ salutis indicium habent.

Rubeta & paluſtris rana. CAP. XXXI.

RVbeta aut rana palustris assumpta tumores ciet, pallor corpus vehementer decolorat, vt planè buxeum spectetur, spirandi difficultas torquet, & grauis halitus oris, singultusq́; & inuita

interdum genituræ profusio consequitur. Adiuuantur secundum vomitionem multo meri potu, & arũdinis radicis binis drachmis, aut cyperi totidem. Breuiter, cogendi sunt vt vehementi ambulationi & cursui se credant, ob torporem quo corripiuntur. Quinetiam quotidie lauandi sunt.

Hirudo. CAP. XXXII.

DEuoratæ cum aqua hirudines, si ori ventriculi adhærent, tractione partium, nonnullam suctionis imaginem præbent: eo enim argumento hausta hirudo deprehenditur. Has muria sorbitione excutit, & cyrenaicus succus, aut laserpitij folia, aut betæ, cũ aceto, aut pota niuis glebula, cũ posca. Nitrũ ex aqua gargarizatur, aut atramentũ sutorium aceto dilutum. Si faucibus hæreant, iniecta lupinorũ farina, aqua frigida ore contineatur, & ad eã hirudines exilient. Prouidendum etiã ijs, quæ etsi ferendi auxilij gratia tradantur, non minora tamen cæteris venenis pericula sæpius adferunt. Qualia sunt album veratrum, thapsia, elaterium, agaricum nigrum: siquidem ea strangulatus concitant, aut immodicas deiectiones mouẽt. Quibus ea medẽtur quæ in fungorũ mentione & similibus retulimus. Nimios autẽ deiectionũ impetus, medicamẽtis quæ excrementa supprimunt coërcebimus. Neq; negligenda quæ parũ quidem nocere videntur: interim verò vitã in discrimina agũt. Quo in numero sunt syluestris ruta, gith, nouæ glacies,

pappi recētes: flores autē sunt eius spinæ, quæ cactos dicitur. Eos qui sumpserint, sola vomitio recreat.

Domestica nobis. CAP. XXXIII.

AQua frigida abūdè pota, aut meracum vinū liberalius epotū, aut passum, præsertim à balneo, aut cursu, aut vehementi exercitatione, strangulatus & dolores infert. In quibus sanguinis missio protinus, & vacuatio, imminentia soluunt pericula. Sed de notis veneficiorū, ac remedijs, & cauendi modo, hactenus dicta sint. Subiungeremus etiam antidota necessaria quæ præclarè auxiliantur, quibus vtimur, quale Mitridatum *est præsertim, & quod sanguine, & quod scinco temperatur.* Verùm *quoniam alijs in locis diligētissimè scripta sunt, hic ab eorum descriptione supersedemus.*

Venenata. CAP. XXXIIII.

DE bestijs quæ virus eiaculantur, & exitialibus venenis, ideò scribere aggredimur, vt tota curationis remediorumq; ratio ad vmbilicum perducatur: siquidem pars hæc nō minus quàm cæteræ aliæ, necessaria est ijs qui artem medicā exercent, vtpote cum adminiculo eorum quæ inibi traduntur, doloribus, periculis, & cruciatibus, plurimisq; alijs malis homines liberari conueniat. Hæc *autem in summa fastidia duo, sicuti ab initio relatum est, distribuntur.* Nam *qui de feris virus inspuentibus sermo differit,* Theriacus *dici solet: qui verò de amoliendis veneficijs,* Alexipharmacus:

qua

quo prius tradito, simul quæ sequi signa consueuerũt, præmonstrabimus: tũ quæ nonnihil auxilij ferunt. Omnia autẽ in promptu, & ad manũ habere artificẽ oportet, propter vrgentẽ sæpenumero necessitatẽ: siquidem pauca è venenis & virulentis animantibus, tarda & grassantia sensim pericula ciẽt, ita vt dilationẽ admittant: pleraq; verò præsentaneã perniciẽ afferunt. Hominũ autem partim malè alijs cogitantes, ingenita prauitate maleficiũ ita temperant, vt spatiũ curanti liberum nõ relinquant: partim sceleris admissi cõscientia, aut tristi aliquo euentu oppressi, hausto sponte veneno, mortem sibi consciscere conãtur. Qui postea deprehensi, aut recipientes, & vitæ cupidi, præsentaneã opem poscunt. Non desunt qui hostiles sagittas illinentes, aut fontes aquasq; puteanas hac labe polluentes, certam & ineuitabilem aduersarijs perniciẽ moliuntur. In quibus ipsis etsi maleficium non subitò, sed aliquanto pòst grassari natura sua comparatum est, tamen nisi primo quoq; tempore coërceatur, & remedijs subinde excipiatur, frustra tandem succurritur, occupatis iam corporibus exitiali vi veneni. Proinde nõ vulgari industria diligentiaq; in ea re vtendum est, vt quod in alijs incommodis ars cõsueuit, in his quoq; salutem mortalibus præbeat. Quin & apud priscos genus hoc vnum existimabatur esse eius partis, quæ medicamentis pugnat: sed recentiores id ipsum discreuerunt, nominantes

præ

præcautionem, & modum præcauentem, salubris sanantisq; medium statuentes, parua & leui supra modum persuasione decepti. Siquidem treis in humanis corporibus constitutiones esse contendunt: vnam, qua sani degimus: alteram, qua sinistra valetudine corpora laborant: tertium, quæ medium inter vtrasq; locum sibi vendicat. In qua positi, sanitatem specie mentiuntur, facileq; in morbos & pericula concidunt, ob vim corruptricem quæ corporibus nostris incumbit: quemadmodum in ijs videre licet, quos excandescens rabie canis momorderit, necdum tamē aquā horrēt. In ijs quoq; qui cantharidas hauserunt, sed nondum vrinæ tormento cruciantur. Tripartitò igitur artem digeri, triplicíq; corporis constitutioni meritò respondere tradunt. Salubrem partem esse volunt, quæ sanitatem tuetur: præcauentem, eandemq; prohibentem, quæ obstat quo minus in morbos incidant: & sanantē, qua vitia discutiuntur. Quibus ita responderi potest, quòd primum ex ista ratiocinatione non treis corporis tantùm, sed quatuor haberi constitutiones fatendum esset: quippe vt aliqui sunt, qui necdū morbo laborant, morbo tamen maximè ob impendentem, causam sunt obnoxij: ita sunt, qui iam priore morbo defuncti, nondum tamen secundæ valetudini restituti sunt: id quod in ijs qui à morbo proximè sese recolligunt, cernere licet, qui virium recreationē & robur desiderant. Sed quem-

admodum curandi ratio ad partem medicamentariam pertinet, ita præcautionē eidem subijci par est. Ad arcendas enim valetudines vehementibus vtimur auxilijs, altiore scarificatu, vstionibus, amputatione, derodētibus epithematis, potionibus perniciei occurrentibus, & plerisq; alijs. Verumenim uero sunt vsq; eò rudes nonnulli, vt ne remedia quidem appellent, quæ morbos arceāt. Cuius sententiæ inire rationem haud promptum est: etenim cùm verbum ipsum, præcauere, tum agendi modus, omnino auxiliarē remediariamq; vim præ se ferunt. Mirum verò nisi etiam sua illa distributione partium eos complectuntur qui in pestilentis cæli statu morbo nondum correpti sunt: pesti tamen, propter obuersantis aëris occasionem, opportuni, & in morbum proni redduntur. Dicere forsitan quis posset, salubris institutionis præcepta non aliud esse, quàm arcendorum morborum rationem: quippe cum firma reddere corpora, & minus vitijs obnoxia nitamur, vt inoffensa valetudine degant, nec morbis conflictentur. Neque id silentio prætereundum, quod maximè præcipuum, & tanquam caput rei est, non oportere medicinæ partium distributionem, totidem corporis constitutionibus respondere: sed naturas singulorum suis notis seorsum scrutari ac explorare, vt suis locis ostendimus. Cum ijs igitur non pluribus agendum. Illud magis adnotare conuenit, affectus qui à virul

rulentis animalibus venenisq; cõtrahuntur, vocari cæcos, id est, quorum ratio minimè iniri potest. Quin & ea quæ eisdem auxiliantur, nulli pariter sunt addicta causæ: quapropter quæstionibus obseruatoriæ artis, & eius quæ ratione fulciatur, annumerari solent. Neque prorsus verum deprehenditur, affectus huiusmodi cæcos esse. Nam quod semper se protrahit, & nullum in quibusdam necessarijs vsum exhibet, haud facili coniectura colligi potest: etsi naturæ proprietate prorsus cæcos eos affectus concedimus, qui ab exitialibus venenis, & animantibus quæ virulento morsu sæuiunt, cõtrahuntur. Nam quod ad opus nonnullum vsum præbet, datq; medendi occasionem, neque imperceptibile, neque cæcum, nullíve causæ obnoxium reputatur: sed magis ab ipso quis impulsus, demonstrationem se habere, & opinionem de abditorum cognitione cõfirmare poterit. Nam etsi sæpe minora sunt, quàm vt sensibus percipiãtur. euidenter tamẽ ex ipsis inter se collatis deprehenduntur. Diocles autem in eo cõmentario quem Plistarcho dicauit, fatus modos perstrinxit, ad verbum ita scribens: Nosse quis hoc potest cum in alijs non paucis, tum in viperis, & scorpionibus, & reliquis id genus, secum animo reputans, vt quamuis exiguo sint corpore, vixq; conspectui subijciantur, magnorum tamẽ discriminum ac dolorum causas inferunt: quorum nihil præter quandam corporis exiguitatem,

vimq; præ cæteris animantibus datam illis, facilè fuerit spectare. Quanta enim ea moles corporis est, quæ à scorpij ictu, & aliorum id genus venenatorum, quæ nos morsu conficiunt, attingitur? quorum aliqua vehemētes cruciatus excitant, alia erodunt, & putredines cient, nec desunt quæ præsentaneam perniciē moliantur. Aut quantulū est quod à phalangij morsu ingeritur, & vniuersum corpus excruciat? neq; enim quis magnitudinē ipsorum deprehendere posset, cùm prorsus exigua mole constet. Ergo quòd hæc ad affectus referantur, cōstitit inter omnes. Verùm quòd exactè deprehensum sit, vim quandam ipsi inesse mortiferam, quæ insinuata corporibus molestiarum, quæ exoriuntur nobis causa sit, in confessò est, & omnium consensu persuasum. Nec quisquam inuenietur vsqueadeò contentionis studio flagrās, qui aliunde exoriri molestias asseueret, quàm à materia mortifera partem corporis attingente. Porrò id erat quod inter vtilia artis opera in omni operę dicere oportuit, quænam res opus hoc efficiat, vt nihil prorsus nos lædat, incomprehensa communis causæ quæ proprijs inest ratio: quandoquidem tum euidēter indicari possit cū deprehensa est. Ideò Erasistratus empiricorū pertinaciam graui cauillatione incessens, cæcis affectibus causas assignauit, inficiatus his cōmunem, & supremam morborum causam incomprehensibilem esse: & hanc in eo quem de causis

scrip

scripsit commentario aptißimè prodidit, candido signatam lapillo. Nec ferendos eos esse censuit, qui se dicant in quibusdam, vt in venenis, serpentium ictibus, & cæteris id genus trita medendi ratione contentos esse. Neq; satisfacturam sibi obseruationem eam, quæ à causarum comprehensione separata est Primum enim genere comprehēdi facilè possunt. Quòd autem si letifera vis, corporaq; permutans, ita vt perimat, ex ijs quæ per genus, et nō per speciem vagantur, curationem indicat, qua hæc hebetare, & prorsus expugnare liceat. Cùm verò subiungit: Ad aquam dulcem, & potui idoneam venit quis, & ante obseruationem ad vomitum, ad vulneris dilatationē, ad demorsæ partis suctum, cucurbitulas adfixit, partem incidit, vrentia medicamenta, aut ea quæ vim eandem adipiscuntur admouit, postremò partem amputauit: secū reputauit medicamina, quæ per summam cutim ferre, & applicari solita, immissæ ad intima perniciei repugnarent. Hæc itaque quæ disserunt Erasistratus, veritati consentanea sunt, nec arti refragantur. Sed methodicos demirari licet, qui mortiferā vim corporibus illapsam negotiorum, quæ ipsa facessit, esse causam diffiteantur, verùm rudiusculè nomini attendunt. Nā apud ipsos palàm immissa vis φθοροποιός, id est mortifera, nominatur: φθοροποιόν autem nullius officij alius esse potest, quàm causæ. Aiunt hæc nomina, μαρίσιππος, & ἀνα-

καλύπτειν, esse reliquis omnibus similia, in quibus partes quædam dictionum non pro virtute, sed nuda enuntiatione comprehenduntur. Enimuero quẽadmodum in his vocibus *μάρσιππος* & *ἀνακαλύπτειν, partes neque certos neque principes retinent significatus: sic in hoc verbo φθοροποιὰν partes productionis gratia, non pro virtute coaluerunt.* Hinc ad causarum differentias transeunt, affirmantqúe causarum aliquas euidentes esse, quæ dum aduersam valetudinem crearunt, separantur: cuiusmodi sunt frigus, labor, æstus, & similia. Quasdam continentes, quæ permanent postquàm morbum excitarunt, hoc est, quibus præsentibus, & effectus eorum adsunt, increscentibus, effectus augentur: decrescentibus, minuuntur: & cum desinunt, iydem finiuntur: quibus solis ac per se manentibus, effectus quoque ipsi manent. Talia quidem receptißima sunt causarum discrimina, quorum nulli phthoropœon subiici potest. Euidens enim causa non est, quoniam morbus ipse permanet, nec ipsa à corpore separatur. Nec continens causa dici potest, cum magna ex parte hic adsit: quemadmodum accidit ijs qui à rabioso cane sunt demorsi. Quòd si neque euidens causa neque continens fuerit, neque per se, neq; alterius consortio causa erit. Quòd si à nulla causarum differentia phthoropœon deducere poßumus, consequitur, vt neque causam esse fateamur. Quòd

aut

autem aßerunt, vocabula quædam in se non habere parteis rerum significatrices, sed nuda, & simplici pronuntiatione ficta esse, fateri necesse est. Verùm *non omnia, sed perpauca talem nancisci conditionem existimandum est: neq; enim* ποιᾶν *in hoc nomine* φθοροποιὸν *perinde atq; assumptitia profertur, sed longè principem obtinet significationem. Quemadmodum enim* φθορᾶς, *id est corruptionis, nomen mutationem in peius significat, sic hoc verbum* ποιᾶν *sumi debet, vt nihil amplius ex eo quod hanc dictionem* φθορὰ *secum habeat, declaret: neq; prorsus id significat, quod omnes palàm audiunt, & huic simile redditur,* παιδί ἔχειν δίαιτος. *Si dant à corruptione sanis fieri morbũ, concedunt vtiq; vim in huiuscemodi verbo* ποιεῖν *subesse, siquidem aliquid est quod corruptionem efficiat. Omne autem quod aliquid efficit, ostenditur per singulas causas quæ corporibus subijciũtur, idq; tam in letalibus venenis, quàm in ijs quæ corporibus ingeruntur. Verùm nonnihil subiacere causarum differentijs produnt. Quinetiam aberrarunt, non exactam diuisionem assumentes. Qui verò se dogmaticos profitentur, causam esse partim præparantem, partim continentem asserũt: vt inguinum vlcus, & inguinariã febrim, et quæ affectui tum aßistat, tum etiam separetur, vt à fractis præcipitatio. In summa, quoties quidpiam suapte natura causa fuerit, nec vlla diuisione cõprehenditur,*

vitiosum est, neq; causæ adscribitur, eorũ quæ idẽ genus sortiuntur. Sed quòd phthoropœon causa sit, nomen ipsum argumento est, & in ijs quæ contingunt apertius ostenditur. Quid aliud causæ arbitrantur esse post impressum à serpentibus ictum, quàm ex animante vim, & illapsum in corpora virus? Neque enim frigus, neq; æstum, neq; sectionem corporis, neq; cruditatem, neq; aliud quicquam simile causari possunt. Verùm quoniam causarum differentijs gaudẽt, & aliquas continentes, alias euidentes appellant, ipsis dicendum, vtroque istorum modorum euidentem quidem causam esse, quod affectum præcedit, & quod corporis substantiam præoccupat: continentem verò, quod morbis præsentibus adest, qua separata recedunt, quæ cum ipsa euenerant. Sed de ijs hactenus. Statuendũ itaq; mortiferam vim intrinsecus manifestissimam esse causam, ipsamq; principem facere scopum oportet. Et antequam ad ima decumbant morbi, varijs modis est certandũ, donec vis tota corporibus excutiatur. Modò enim reuocari debet ea parte, qua pestis intrauerit: modò aliqua alia, præsertim principatum non obtinente, antè coërceatur, quàm altius irrepens viscera tangat: aut eius pernicies eluatur, retundaturq;, cum iam membratim peruagatura est. Itaque venena si hausta sunt, crebris vomitionibus: si morsu impressa, scarificatione, affixis cucurbitulis, exuctu carnis circunscriptione,

ne, nonnunquam amputatione extremæ partis, euocantur. Retinentur verò infusione, & impositu medicamentorũ acrium cohibentur. Hæc simul vtiq; arcere virus, & eluere possunt. Restinguuntur, & euincuntur meraciore potu, aut passo nulla aqua diluto, vel contrariorum esu, quæ acrimonia sint prædita. Postremò deiectio alui, euocatus sudor, et alia quædam in commune, quæ membratim demonstrabimus, auxiliantur. Verumenimuero non lethiferam modò materiam, sed & magnitudinem, & tempus, pro scopo considerare oportet. Etenim ab ijs remedia quàm plurimum discrimen capessunt. A magnitudine quidem, cum nonnulla ex venenis, & virosis animalibus pericula minantur: alia putredines altas aut exteriores excitant: alia vehementissimos dolores aut cæcos cient: alia vix medicamentis cedunt, & magis minúsve molestias excitant. Oportet autem ea, quæ peritula ferunt, peruicacioribus auxilijs expugnari: & minus infesta, mitioribus. Quippe absurdum fuerit in grauioribus, segnioribus medicamentis homines in discrimẽ adducere: in minoribus verò, vehemẽtium auxiliorũ iniuria corpus lacessere. Finito à temporibus in promptu est: hoc enim subitò in pericula, et præsentes molestias adducit, illud verò sensim, et dilatas in diem longam aut breuiorẽ producit. Itaq; in acutis quidem confestim multa simul auxilia repræsentari oportet: reliquis, paulatim. Hæc quæ

dam artis formula breuiter definita sint. Iam mẽbratim rem prosequamur.

Signa rabiosi canis, & demorsorũ ab eo. CAP. XXXV.

DE *rabiosi canis morsu sermonem alijs præposuimus, quòd id animal domesticum ac frequens esse consueuit, & in rabiem sæpius agitur, ac perit, ab eoq; caueri difficile: inde periculũ ineuitabile hominem manet, nisi multis vtatur auxilijs.* Canis *plerunq; flagrantißimis æstibus in rabiem efferatur: interdũ quoties frigora incesserunt.* Rabiosus *autem potum, & escam auersatur: largam spumantemq; pituitam naribus, & ore proijcit: toruè & solito tristius intuetur: in omnes passim sine latratu irruit, & æquè feras hominesq; tã familiares, quàm ignotos mordet: nec protinus infestũ quicquã infligit, nisi vt vulnus, dolorem: exinde morbus ille, qui ab aquæ metu hydrophobicus* Graia *est voce appellatus, contrahitur. Euenit autem cum distentione neruorum, totiusq; corporis rubore, præsertim faciei, cum sudore, & languore quodam.* Aliqui *auræ splendorẽ fugiunt: alijs sine vlla doloris intercapedine vexantur.* Sunt *etiã qui canũ more latratus edant, & obuiã factos morsu adoriuntur, ac mordendo similivitio labefactant.* Proinde *ex ijs qui hoc vitium senserint, neminem seruatum vidimus, nisi forsitan ex historia vnum aut alterum euasisse audiamus: siquidem*

dem Eudemus superasse quendā affirmat. Themisonem aliqui demorsum in hunc furorē incidisse, et euasisse fatentur. Alij ipsum cùm amico aquam expauescenti morem gereret, & officium exhiberet, quadā naturarum cōcordia similem cōtraxisse affectum: sed post multos tandem cruciatus seruatum extitisse. Molestissimum itaq; genus morbi, à quo multos, antequā ipsam experirētur, vindicauimus: & complures ab alijs medicis seruatos nouimus.

Remedia demorsorum à cane rabioso.

CAP. XXXVI.

Ratio medendi duplex: vna communis, qua vtendum in omnes morsus, quos virulentæ animantes impresserunt: alia peculiaris priuataq;, eorum duntaxat quos rabiosi canes momorderint: quæ nonnullis quidem summam opem ferre cōsueuit: alijs verò inutilis, maximè qui ex multo iam tempore ictum acceperunt. Quæ ad hanc pertinent, primùm exponemus, deinde cursim perstringemus, quæ ad communem medendi rationem pertinent. Cancros itaque fluuiatiles in sarmentis albæ vitis cremare oportet, & cinerem eorū quàm minutissimè tritum habere reconditum, itidem gentianæ radicem tusam cribratamq; reponere. Quoties autem canis rabiosus morsum intulerit, in qua ternos cyathos meraci vini, bina cineris cancrorum cochlearia, vnumq; gentianæ conijciantur: hæc in polentæ dilutioris modum subacta, quatri-

du*ū*

duo bibantur. Inter principia medicamentum hoc modo detur. Atqui si ab illato morsu bini ternive dies fluxerint, curationē auspicabimur à triplicato pondere, supra id quod ab initio retulimus. Optimum hoc aduersus rabiosorum morsus auxilium quod & plerisq; vnum satisfecit, eoq; cum fiducia vti licet. Sed vt alijs etiamnum auxilijs contra ineuitabile periculum muniamur, nihil cæteris vti prohibet. Satius autem multo fuerit etiamsi in vanum recidat, medicamentorū inhumanos tolerare cruciatus, quàm per inertiam ac desidiam in discrimen adduci. Nec ita in demorsis à rabioso animali maiora vulnera vereri oportet, vti iin ora, & vlcusculis cutis similia: quippe maiori vulnere cōfertim copiosus sanguis emanans, potest nōnihil virulenti liquoris exhaurire: quod in minoribus non accidit: quin à maioribus abscedentes carnes hinc auferre, & labia aciē scalpelli circunscribere, et prehensam hamulo aut vulsella carnem amputare oportet. In vtrisq; circunstantia loca altioribus vlcusculis scarificanda, vt copiosior sanguinis vacuatio arceat, ne venenum membratim insinuetur. Cucurbitulæ cū multa flamma agglutinatæ id iuuamenti præstāt, vt veneni vis extrahatur. Contra virulentos ictus, vstio expeditissimum est auxilium, vtpote cū ignis cætera viribus præstet, simul quòd virus domet, & ferri penitius non patiatur, simul quò pars ignem experta, postea non vulgare funda-

men

mentum curationi futuræ præbeat, manente diutius exulceratione. Animaduertendum ex eo tempore cum crustæ decident, ne vlceris oræ coalescant, & cicatrice induantur, sed si fieri potest ad multũ, idq; præstitutũ tempus, vlcerationes & sordidas adhuc & inflammationẽ minantes, prorogari cõuenit. Quod inditum ijs salsamentum optimè præstabit, & syluestre allium detritum: item cepæ, succusq;, præsertim Cyrenaicus*, aut qui* Medicus*, aut* Parthicus *appellatur. Tritici grana tam mansa quàm non mansa imponantur: siquidem subacta pistave à perfusione vulnera dilatant. Sunt qui à mandentium ieiunio, sibi aliquid asciscere arbitrẽtur, quod suapte natura resistat: verùm id certum non est. Cæterùm tempestiuus eorum vsus minimè est contemnendus. Si verò, quod persæpe accidit, ante dies præfinitos cicatrices coirent, committerenturq;, manum postulabunt: nanque eas diducere, carnemq; scalpello circinare, aut iterum inurere, expedit. Vbi verò propositum tempus præterijt, vlcus ad cicatricem ducendum, & emplastro, quod è salibus conficitur, locus comprehendendus: nec multo pòst sinapismo vtendum.*

Ratio victus in morsu rabiosi canis.

CAP. XXXVII.

QVæ *ad partem istam pertinent præsidia, ita se habent. Cæterùm victus rationem ex ijs quæ veneno aduersantur, conie-*

ctura quadam colligere oportet, simul vt veneni vires hebetet restinguatq́; simul vt arceat, quominus ad intima pernicies illabatur. Etenim assumpta perniciosarum virium penetrationi resistunt. Quorũ vtrũq; præstare potest vinu meraciorũ, passi, & lactis potus: quippe qui hæc omnia capiunt ad curam, nonnihil veneno obijciunt, quod omnem eius acrimoniam obtundat. Simili modo alliorum, porrorum, cæparumq́; cibus: quòd ea difficulter conficiantur, vixq́; aboleantur. Nam multos dies huius cibi qualitates remanẽt, quo tẽpore nec euincuntur, nec permutãtur à mortifera vi, sed contrarijs illa vis expugnat̃. Cui rei antidotorũ vsus accommodatur, & theriaces, Mithridatij, & eius quod èupatorio temperatur. Deniq; omniũ quæ magnã aromatũ partẽ sibi vendicant: quippe aromata omnia viribus & substantijs ægrè permutantur: quare in corporibus euincunt. Victus ratio hoc modo se habet: Nosse conuenit, pauorem aquæ non stato definitoq́; tempore exoriri: plurimum tamen ad quadragesimũ vsq; diem neglectis differri consueuit. Post semestre etiã nonnullos inuadit: quendam post annũ aquam horruisse constat. Quæ nobis visu cõperta fuere. Narrãt et aliquos post septenniũ aquæ metu fuisse tentatos. Inter principia demersorum à cane rabiosa curandi ratio talis est. Verumenimuero si ea quæ retulimus auxilia, primis diebus prætermissa fuerint, nec scalpro carnem

circinare, nec vstionem experiri operæpretium est. Non enim quod iam pertransiit, satis euocare possent. Nulla vtique istius rei occasio aut vtilitas, sed in cassum corpora doloribus sternentur. Alter verò curationis modus accedat. Deiectio magnum præbet iuuamentum, vt pote cum mouẽdo, corporis habitum transmutet: & quæ colocynthidem recipit hiera. Item lac schistum, quod simul deiectionem moueat, & venenum̃ domare possit. Cibi acres, & meraculi potus, quibus vis veneni vehementer retunditur, quotidie sumi debent. Cæterùm sudores ante cibos, & post etiam ciendi. Dropacismi sinapismiq; alternatim per corpus totum adijciendi. Sed longè omnium efficacissimum auxilium helleborismus cognoscitur, quo cum fiducia non semel atque itèrum, sed frequentius ante quadragesimum diem, vel post hoc tempus vti licet. Tantam enim vehementiam hoc auxilium habere fertur, vt quidam qui iam aquæ metum sentirent, sumpto helleboro, simul ac primum morbi impetum experirẽtur, fuerint seruati. Nam et iam vitio tentato nemo vnquam seruare potest. Itaq; primũ curã contra rabiosi canis morsus breui sermone exposuimus: iam ad alia, quæ venenatis morsibus sæuire cõsueuerũt, transcendũ. Notas vno cõtextu, deinde communẽ medendi modum, qui omnibus conuenire possit, explicabimus. Cursim deinceps subiungemus ea, quæ sua proprietate nonnullis auxilium

lium præstare possunt. Postremò subnectentur etiam venenata, quæ nullis cedunt remedijs.

Notæ eorum, qui à venenatis demorsi sunt. CAP. XXXVIII.

DEmorsis à phalangijs locus quidē ipse, quasi ab impacto aculeo rubet, non intumescens, nec per ambitum calidus est, sed mediocriter humescit: vbi verò contrariorum occursu refrixit, consequitur corpore toto tremor, distentiones poplitum & inguinum, conuulsionibus non dißimiles. In lumbis collectio exoritur, & perpetua vrinæ libido lacessit, multaq; reddendis excrementis colluctatio. Vniuersa *cute frigidus sudor emanat, collacrymant oculi, offusisq; nebulis caligant. Si scolopendra aut dicta ophioctene, morsum intulit, locus per ambitum liuore sugillatur, & computrescit: interdumq; licet rarò, fæculentus atque ruber cernitur.* A *morsu ipso exulcerari locus incipit, vlcusq; id negotium exhibet, ferè remedijs inuictum: præterea toto corpore prurigo sentitur. Scorpionis morsu inflammari statim incipit locus, & indurescit, ac intentus rubet, vicißimq; dolore premitur.* Modò *siquidem exæstuat, modò frigore occupatur.* Labor *repentè fatigat, & aliquando meliuscule habet, aliquando verò recrudescit. Cōsequitur sudor, horroris sensus, & tremor. Extremæ corporis partes refrigescunt, inguina extolluntur, per sedem flatus exeunt, capilli eriguntur, pallor mem-*

bræ

bra decolorat & dolor, tanquam ex pungente acu, per vniuersam cutem sentitur. Si marina pastinaca percussit, protinus accidunt molesti dolores, assiduæ conuulsiones, lassitudo, & imbecillitas. Mens percussis labat, postea obmutescunt: oculi caligant. Percussus autem locus in ambitu cum vicinis partibus denigratur, & ita obstupescit, vt tangentem non sentiat. Hunc si quis premat, atra sanies, crassa & male olens excernitur. A mure araneo percussis, circa morsum in orbem inflammatio exoritur, nigraq; pustula, diluta sanie turgens, exurgit: proximæ partes liuent. Rupta pustula, depascens vlcus, non ei dissimile quod serpit, occupat. Intestinorum quoq; tormina, difficultas vrinæ, & frigidæ asperginis offusio consequuntur. Si vipera momordit, corpus intumet, vehementer arescit, subalbidumq; colorem concipit. Sanies à vulnere profunditur, primùm suppinguis, mox cruenta: pustulæ adustis similes erumpunt: & antea depascens vlcus, quod in proxima repens, non summa modò corporis, sed intima quoque corripit: gingiuæ ijs cruore suffunditur: inflammatio circa iecur erumpit: tormina & biliosi vomitus sequuntur. Sopor, tremor, & vrinæ difficultas accedit, & frigidus sudor offunditur. Consimilia eueniunt ijs qui à cæcilia nomine, aut amphisbæna demorsi sunt, eademq; ferè auxiliantur: quare hoc venenum priuatam descriptionem sortitum non est, neq; visum est

dignum quod alio genere comprehendatur. Adryino morsis pustulæ molestiq; dolores incidunt, præsertim quà dilutæ saniei emissarium subest: quinetiam erosio, torminaq; consequuntur. Ab hæmorrhoo ictis vehementes cruciatus accidunt, qui angusta contractaq; corpora ex continuo dolore reddunt. Ex *plaga copiosus cruor effluit, & quacunq; parte corporis cicatrix vlla fuerit, ea sanguine manat.* Excrementa *per aluum cruenta eijciuntur, profluensq; sanguis in globos coijt. A pulmone sanguinem extußiunt, & in vomitiones effusi sine remedio commoriuntur. Quos dipsas percußit, solutus ac non constrictus tumor premit, sitisq; vsq; eò pertinax, vt satiari non poßit, ac sine vlla intercapedine excruciet, etsi potum pleno ore affatim trahant, illico in eandem sitim relabuntur: proinde toto halitu similes sunt ijs qui antea potus nihil hauserint. Quare propter cõtinuam sitim, & prester, & causon, aut dipsas appellatur. Ab natrice demorsis vlcus dilatatur, & liuidum ac ingens euadit. Sanies ex eo multa, & atra, & malè olẽs, non secus atq; ijs quæ serpunt vlceribus, expuitur.* Cenchri *morsum, qui viperino ictui similis est, putridum vlcus sequitur. Carnes antea, vt in aqua inter cutem, prætumidæ, defluunt.* Lethargo *corripiuntur, & veterno preßi somnos captant.* Erasi*stratus eos iocinere, intestino ieiuno, coloq; conflictari author est. Quippe dissectis ipsis, omnes ferè*

part

partes corruptæ reperiuntur. A *cerasie percußis locus attollitur, cum duritia pustulosus.* E *plaga sanies profluit, modò atra, modò pallidior: sed toto concretu varicosus intumescit: genitale intenditur: mens labat, & oculorum caligo exoritur: denique rigore neruorum distenti commoriuntur.* Ab *aspide ictis vulnus exiguum prorsus, quasi ab adacta acu citra tumorem conspicitur: sanguis exiguus ille quidem, sed ater distillat: caligo velox oculos obnubit: labor in totum corpus multiplex, omnino leuis, & non sine voluptate consequitur.* Ideo Nicander *perpulchrè cecinit:* At *vir perit absq; labore, virens atq; discolor: mediocris stomachi dolor afficit: frons perpetuò reuellitur: genæ contremiscunt, quasi sine sensu in somno vacillent.* Hos *mors tollit, ad' diei trientem non dilata.* Erasistratus *in libro quem de medicaminibus & venenis condidit, de vocato basilisco scitè ita refert,* Cùm *basiliscus momorderit, vulnus ad auri colorem efflauescit.* Itaq; *in plurimis quæ virus eiaculātur, comites notæ ita se habent.* Transeuntes *vtiq; ad medendi rationem, primum, vt fieri poterit, de communibus differemus.*

Communis curatio in omnes ictus virulentos.

CAP XXXIX.

ADuersus *quidem omnem animalis ictum, quod venenum vibrat, oris suctio conuenit.* Sugentem *verò oportet ieiunum nō esse, sed & ci-*

bum sumpsisse, & vino os abluisse: postea exiguum olei in ore continens plagam exugat. Locus ipse spongia fouendus, deinde scarificandus: sed vlcuscula altius imprimere expedit, quo virosa materies, profundo euocetur. Circinatio autem carnis, & sectio, scarificatione longè potentius opitulantur: nanq; ab ijs duo peculiaria præsidia fiunt. Vnum, quod virus è loco tollitur. Alterum, quòd eius veneni pars, quæ ad interiora grassatur, cum multo copiosoq; sanguine excernitur. Quòd si locus sectionem non admittat, cucurbitæ cum largiori flamma adfigendæ sunt. Sed iam de vstione suprà in rabiosorum morsu disseruimus. Si verò icta pars, vtpote extrema, eam sectionem commodè non respuat, præsertim in omnibus serpentium ictibus, vt aspidis, cerastæ, similiumq;, proculdubio amputanda est. Cõuenientiora suprà dictis auxilia sunt, quæ epithemata vocant. Imponatur sarmentitius cinis, aut ficulnus, cũ lixiuio stillatitio subactus, garo, & atri salsamento: porri, cepæ, & allia modò minutissimè cõtrita illinũtur, modo cremata vulneribus inijciuntur. Quinetiam dissecti gallinarum pulli, cum maximè tepent, percusso loco applicẽtur. Nec desunt qui hisce tanquã discordia quadam naturali pugnãtibus vtantur: verùm huius rationem inire facillimũ fuerit. Gallinæ enim calida natura præditæ sunt, argumento, quòd deuoratum insigne virus conficiunt, & aridissima quæq; semina consum

sumant: item nonnunquam arenas lapillosq́; inglu uie sua deuoratos, dissoluunt. Itaq; animantis admoti calore adiutus spiritus, ab icta parte impetũ capessens exiliensq́; secum venenum exigit. Nec me fugit quid in Aegypto fieri soleat. Cum spicas Aegyptij metunt, ollam picis paratam habent, & appensam fasciam: tũc enim maximè serpẽtium iniurias expauescunt, tum propter spicilegij tempus, tum quòd opacis simul abditæ speluncis & cauernis, dẽsoq́; aruorum cæspite delitescũt. Molestissima enim animalia & virus eructantia, Aegyptus in campis ferre consueuit. Vbi ergo aut in pedem, aut partem aliam, morsum intulerunt, qui adsunt, fasciam in ollam picis coniiciunt, & semel aut iterum brachium aut crus paulum supra vulnus obligant, & arctissimè duo è præsentibus distringunt, locumq́; secantes qua circumactus est laqueus, picem instillant. Cumq́; satis vulnus excepisse videtur, laqueũ resoluunt, & cepis aliisq́ue supra memoratis illinunt. Præterea pix liquida cum sale trito & feruente illita, præsentaneo est auxilio, si iugiter innouetur. Conuenit & cedria, & fimum caprarum ex vino decoctum. Locum aceto calido, calamintha in lotio maris aqua, aut acida muria decocta, foueri salutare est. Quinetiam non desunt emplastra vehementissima, & calidissima, quæ venenum elicere, expugnare, & discutere possunt. Cuiusmodi sunt quæ ex sale, aut nitro, sinapi, & cachrye com

ponuntur: de quibus consequenter erit tractãdum. Erasistratus autem non iniusta reprehensione eos incessit, qui incognitas ad hunc vsum facultates conscripserunt, vt elephanti fel crocodili ve sanguinem ouaq; testudinis, & consimilia. Nam cùm iuuantia quædam literis tradidisse videntur, planè in hæc sola incidentibus imposuerunt. Quare talia deuitanda sunt, cum difficilè, nisi regia facultate, peruestigari possint: neq;, quò nostra fides ijs obstringatur, frequenti obseruatione, sufficiens experimentum præstiterint. Quæ autem ad communem omnium vsum pertinent, queq; facilè suppeditari, et omnibus à serpente percussis auxilium ferre queũt, subiungenda videntur. Intubus itaq;, & erica, & astragalus, cum aceto pota, contra omnes serpentium morsus auxiliantur. Item bitumen, & virentes platani pilulæ in vino diluto coctæ, & paliuri decoctum: radix aristolochiæ, & eryngij: decoctæ etiam lauri baccæ & deuoratæ, piperq; largius esitatum, ruta, anethum, & cyclaminus: coma porrorum priuatim ex pane, aut allium, aut cepæ, salsamentaq; quàm acerrima: origani decoctum cum vino potum, fœniculi, pulegij, calaminthæ, porrorumq;. succus cum melle desorptus. Hæc quidem à plantis conquiruntur. Ab animantibus verò quædam vtiliter peti solent, gallinaceorum cerebella in cibo, leporinum coagulum cum vino, itidem castorij sextans: testes marinæ testudinis sumpti mul-

tum

tum prodesse traduntur: mustella sale inueterata inter auxiliaria medicamenta est. Commendatur *in primis exenterata, quæ sale siccescens inueteratur, ex qua binas drachmas cum vino bibisse satis est. Sed de simplicibus, quæ dari solēt hactenus. Percussis à serpente prodest alui deiectio, diffluens sudor, vrina copiosè reddita. Sunt et compositæ quædam potiones, quæ mira remedia polliceri traduntur, vt & opij & myrrhæ singuli oboli, piperis siciliscum: ea melle excipiuntur, & instar* Aegyptiæ *fabæ dantur cum vino. Itidem syluestris rutæ seminis, gith, cumini* Aethiopici, *aristolochiæ, galbani, singulorum pares portiones tritæ, & cum erucæ succo subactæ, digeruntur in pastillos, qui drachmæ pondus æquent: dantur ex ijs terni cyathi cum vino. Hæc habui de communibus auxilijs quæ dicerem. De peculiaribus remedijs contra bestias quæ venena vibrant, consequenter est dicendum.*

Peculiaria remedia virulentorum ictuum.

CAP. XL.

INter ferientium venenatorum notas nihil de vespis & apibus articulatim digessimus, quòd conspicuæ omnibus forent, & nihil excellens aut notatu dignum in his obseruaretur: inter remedia tamen, earum meminisse non fuit alienum. Igitur aduersus vtrarunque ictus prodest illita malua, & hordeacea farina cum aceto, sicul-

neum lac in vulnus instillatum, à muria, aut maris aqua fotus. Phalangiorum ictibus ficulneum cinerẽ, adiecto sale trito & vino, imponere oportet, aut radicẽ syluestris punicæ quàm tenuißimè tritam, aut aristolochiã cum hordei farina & aceto subactam. Vlcera aqua maris proluenda, aut apiastri decocto, foliaq; eiusdem illinẽda. Lauacris perpetim vtendum, & propinandum abrotoni semen, anisum, aristolochiam, cicer syluestre, cuminum Aethiopicum, cedrides tritas, platani corticem, & trifoliæ herbæ semen: priuatim autem, singulorum ex ijs binas drachmas dare cum vini hemina conuenit. Item myricæ fructus, & camæpityos, & viridiũ cupreßi pilularũ decoctum, admisto vino. Sunt qui fluuiatilis cãcri expreßi succũ, cum lacte, assumpto apij semine, confestim molestijs liberare prodant. Si scolopendra morsum infixit, sal quàm leuißimè tritus ex aceto vulneri inspargẽdus, aut ruta syluestris superponenda. Locus acida muria fouendus, & danda in potu aristolochia cum vino, aut serpillum, aut calamintha, aut ruta syluestris. Percußis à scorpione, præsenti est auxilio ficulneum lac in vulnus instillatum. Scorpius ipse qui ictum vibrauit, tritus, & percusso loco impositus, suæ plagæ remedium est, ob cæcam quandam naturarum (vt constat) discordiam, quæ antipathia appellatur. Præterea tritus & impositus cum sale, lini semine, & althæa, scorpius conuenit. Sulphur

ignẽ

ignem non expertum, resina terebinthina exceptũ, & emplastri modo adiectum auxiliatur. Itidem galbanum ad spleniĩ formam ductum, & calamintha, quæ trita illinatur, & farina hordei in vino parata, in decocto rutæ. Semẽ trifoliæ herbæ tritũ, & vulneri iniectũ opitulatur. Hæc ad affectum locum pertinent. *Post hæc quam efficacissimis potionibus vtendũ, cuiusmodi sunt aristolochiæ, præsertim corticis binæ drachmæ cũ vino, tusa gentiana, & pulegium decoctũ, & baccæ lauri pauco numero tritæ, & calamintha cum posca, in qua magnopere discoqui debet: cupressus cum vino & ruta, nec secus ficulneum lac, laserpitium, si adsit: sin desideretur, peucedani succo vtendum. Efficax est potus trifolij, & ocymi semen.* Horum autem omniũ *vicem pensat iugis lauacri vsus, euocatus sudor, & dilutæ vini potiones.* Et qui marina pastinaca icitur, *omnia quæ de viperarum morsu paulò post referemus, simili modo conueniunt.* Peculiariter autem *ictus à marino scorpione, & dracone inferuntur, qui molestos cruciatus cient: interdum autem, sed raro, nomas excitant.* Quibus *absinthij, saluiæ, aut sulphuris ex aceto triti potio subuenit.* Pastinaca *diuulsa & vulneri imposita, sui ictus medela est.* Si *mus araneus momorderit, auxiliatur ex galbano spleniũ per se vulneri exterius impositum, vt medicamenti modo aceto tritum, & hordeacea farina cum aceto mulso illita.* Quinetiam mus ipse

qui morsum intulit, si dissectus apponatur, ictus sui veneficia luit: resistunt quoq; acini dulcis punici decocti, & illiti. Item porri, & allia contrita, necnon aquæ calidæ fotus: sed hæc ad locum pertinent. Prodest potum abrotoni decoctum, maximè si in vino detur. Præterea serpillum, et galbanum, et eruca vino madefacta, recētes cupressi pilulæ cū aceto, & cyclaminus ex aceto mulso, & pyrethrū cū vino, & chamelæonis herbæ radix. Nec desunt qui literarum monumentis tradiderunt, tritū murem araneum cōtra suos ictus commodè bibi. Quā historiam apud alios inuentam, dignam duntaxat censuimus, quæ annotaretur. Alij asseuerant demorsum non aliás exulcerari, nisi prægnans mus araneus fuerit: tum sanè auxiliari ferunt. Si vipera morsum impreßit, fimum caprinum cum vino, studiosè impositum opitulatur. Item laurus, & abrotonum, & galbanum splenij loco superiectū, & origanum viride inditum. Pulli gallinarum discerpti, & confestim admoti: erui farina vino subacta: radicis cortex vsque eò tusus, vt in puluerem solutus abeat, & scilla tosta: detritum chamæmelum hordeaceæ farinæ cataplasma in aceto mulso præparatum: sed locus antè eo calido foueatur. Hæc loco imponuntur. Contra viperinos ictus rubus cum vino prodest. Aliqui anchusam tenui folio constantem auxiliari produnt. Leporini coaguli in vino terni oboli bibuntur, & porracei succi

lum

hemina in mero, & foliorum apiastri succus, & syluestris ruta: hæc in vino potari debent. Vinum frequenter bibendum, allia mãdenda, & cepæ, & porri recentes, salsamenta acerrima, & opipara. Simplicia hæc sunt. Percussis à vipera præclarè auxiliatur medicamentũ, quod myrrhæ, piperis, castorij, floris portulacæ seminisq́; , dimidio acetabulo constat: hæc omnia in Cretico passo teruntur, aut in alio probato. Erasistratus in eo libro qui περὶ δυνάμεων, id est de viribus, inscribitur, pleraque alia tradidit, quæ ictis ab vipera auxilium ferre possunt: inter quæ talia maximè laudantur. Gallinacea cerebella cum vino pota, semen satiuæ brassicæ tritum, & acetabuli mensura cum vino potum. Quinetiam bonũ est digitum in liquidam picẽ intingere, deinde vinum, quo digitus fuerit elutus, bibere. Hæc sunt quæ contra viperæ ictus auxiliantur. De amphisbæna mentionem hoc loco fecimus, quoniam ferè remedijs ad viperas scriptis, percussi ab ea adiuuari soleant. Adryino ictis conuenit aristolochia cũ vino pota, trifoliũ herba, radix hastulæ regiæ similiter assumpta, & fructus ex omni quercus genere, & tusæ ilicis radices, & illitæ parti ictæ auxiliantur. Hæmorrhoi dipsadisq́; morsus velut immedicabiles à plerisq; maiorum deplorati relinquebantur: quare si peculiaribus contra dipsadem remedijs egeamus, communia experiri operæ pretium erit. Protinus autem scarificatione vti,

vstion

vstionem facere, & si locus patiatur, extremorum amputatione opus erit: consequenter quàm acerrima cataplasmata admouere, de quibus sæpenumero diximus. Nec me fugit, acres cibos, maximè à salsamentis, vtiles esse. Meracæ potiones & lauacra prosunt, quæ subinde interiecto breui spatio assumenda sunt, priusquam morbi genus emerserit, quo semel erumpente, opem ferre nõ potest vlla medici opera. In ictu hæmorrhoi eadem prosunt. Insuper quæ in commune opitulãtur, vt scarificationes, vstiones, acres cibi, meraci potus, & quæ nunc in dipsade definiuimus. Quinetiam decocta vitis folia, & cum melle trita. Si morsum natrix adegit, prodest origanum tritum & aqua subactum, lixiuia cum oleo indita, aut aristolochiæ cortex, aut querna radix minutim contrita, & hordei farina cum aqua & melle colliquata. Bibuntur etiam binæ aristolochiæ drachmæ in potione poscæ cyathis duobus, deinceps marrubij succus, vel decoctum alterius cum vino. Fauus recens datur in aceto. Morsis à cenchridio auxiliatur lactucæ fructus cum lini semine illitus, & satureia trita, & syluestris ruta, & serpillũ cum duabus hastulæ regiæ drachmis, & tribus vini cyathis, aut aristolochiæ radix. Itẽ cardamomum & gẽtiana. Si cerastes percusserit, cita partis amputatio suffragatur: quare sine mora ictam partem amputare, aut scalpro confestim circuncidere, & ijs similia prosequi oportet. Vrentia

tia insuper reliquijs admouenda: siquidem virus hoc veneno basilisci simile est. Iis qui ab aspide feriuntur, quæ de ceraste scripta sunt auxilia dari debent. Nam venenum hoc, quemadmodum basilisci, aut sanguis bubulus, celeberrimè in arterijs sanguinem cogit. Ad basilisci morsum, vt Erasistratus author est, auxiliatur castorij drachma in vino pota: item papaueris succus. Ictuum remedia ita se habent.

SEXTI ET VLTIMI LIBRI FINIS.

NOTHA ET DIOSCORIDI FALSO

adscripta, quæ ut facilè, si quis ita uelit, suis singula locis applicentur, numeris notantur: quorum primus Dioscoridis *paginam, secundus uersum signat.*

6.12. *Iris ab aliquibus* Illyrica, *ab alijs thelpide, ab alijs vrania, à nonnullis catharon aut thaumastos, à* Romanis *marica radix, à quibusdã gladiola, ab alijs opertritos, ab alijs consecratrix, ab* Aegyptijs *nar appellatur.*

8.2. *Aliqui choron aphrodisias,* Romani *venereã, aut radicẽ nauticã,* Galli *piper apium vocant.*

9.6. Romani *iunci radicem aut iuncum.*

13.23. Magi *sanguinem* Martis, Latini *perpensam, alij bacchar,* Osthanes *thesam,* Aegyptij *cerea, alij nardũ rusticũ,* Galli *bacchar,* Hetrusci *succinũ: odorata herba est, qua in coronamẽtis vtunt.*

15.8. *Quibus odor inest cinnamomo proximus: asperum siccumq; solum amat.* Eius *radix, ruptis, conuulsis, in tussi vetere, & spirandi difficultate, & si vrina ægrè redditur, opifera est: menses ciet: contra serpentium ictus, eam in vino bibere salutare est.* Folia, *vt quæ adstringant, illita capitis doloribus, oculorum inflammationibus, incipientibus ægilopijs, mammis tumentibus à partu ignibus sacris*

cris auxiliantur. Odor somnum gignit. Crateuas herbarius de eo ita scriptum reliquit. Asarum.

24.17. *Alij spagnon, alij phasganon, Syri diaxylon vocant.*

27.5. *Ab aliquibus castor, ab alijs cynomorphos, à magis* Herculis *sanguis appellatur.*

28.23. *Symphyton aliqui vocant, alij persicã, alij medicã, alij orestiũ, alij nectariõ, alij cleoniã, alij idæãbaton, aut phlomij idæum,* Latini *terminalium, aut enulam* Campanam, *Aegyptij lenen.*

68.29. *Iuniperum paruam Græci arceuthida, aliqui mnesitheum, alij acatalidem, Aphri zuorinsipet, Aegyptij libyum, Galli iupicellum, Romani iuniperum vocant.*

69.15. *Iuniperus magna. Cap. Iuniperus magna, quam aliqui syluestrem cupressum appellant, alij mnesitheũ, alij acateram,* Romani *iuniperum, vulgò cognita est, cupresso aßimilis: asperis maritimisq; locis plerunq; nascitur, easdem quas supradicta vires habens.*

59.17. *Brathy, alijs baryton, alijs baron,* Romanis *herba* Sabina *appellatur.*

76.7. *Rhamnum alij persephonion vocant, alij leucacantham,* Romani *spinam albam, aut cerualem spinam, Aphri atadim.*

67.21. *Halimum alij damasonium vocant, alij erymon, alij britanicã, alij rhabdion, alij basilion, magi* Mercurij *basim, aut Osiridis diadema. alij*

elysi

elysstephanon, aut sacrũ caulẽ, Pythagoras anthenoros, Aegyptij asontiri, alij asphen, alij ascaluri, alij asariphen. Latini *albucium aut ampeluciam.*

85.6. *Agnon aliqui agynon, alij lygon vocant, alij amictomianon, alij tridactylon, magi semnõ, alij hæmatideos.* Aegyptij *sum,* Romani *salicem marinam, alij piper agreste, alij lecristicum.*

122.20. *Eorũ vẽter sale conditus, & in vmbra siccatus, cõtra eximias vacuationes medicamẽtorũ, trium drachmarum pondere, præsenti est auxilio: quandoquidẽ protinus deiectiones cohibet.* Teri *autem debet in farinam, & aqua subactus dari.*

158.18. T*elin, alij carpon, alij buceron, alij ægoceron, alij ceraitidem,* Latini *fœnumgræcum appellant,* Aegyptij *itasin.*

159.5. A*liqui linocalamin vocant, alij annon, alij linõ agrion,* Romani *linum,* Pœni *Zeraphoës.*

164.15. T*hermon,* Romani *lupinum,* Aegyptij *brechon vocant.*

165.10. *Gongylen satiuam, alij gongylida, alij golgosium,* Romani *rapum vocant.*

166.10. A*lij polyides eryngiũ,* Aphri *thorphat.*

167.5 *Syluestris raphanus, quam* Romani *armoraciam vocant, alij montanum rhaphanum, alij apium, alij iscada, alij chamæbalanum.* Romani *etiam radicem syluestrem: ramulos tenues, iunceos, duos siue tres spargit, rubentes: folijs rutæ syluestris, oblongioribus, & angustioribus: semine*

par

paruo: radice albuci, rotūdiore, turbinatiore, pyri figura, cādido cortice. Ea lacteo succo madet. Pars *radicis superior vomitiōe bilē pituitamq; extrahit, inferior per aluū, tota susq; deq; purgatiōes mouet. Quod si tibi in animo est succū extrahere, radix tusa in fictili mergitur, & qui supernatat succus pinna eximit. Is sesquiobolo potus, vtraq; pte purgat.*

168.12. R*omani napium dicunt.*

168.14. *Aegyptij echlotoripam appellant, alij riplam,* R*omani blitum,* D*aci bles.*

168.21. P*ythagoras anthema vocauit, Zoroastres diadema,* A*egyptij chocortem, magi lienem capræ, aut muris vrinam.*

169.12. A*traphaxin,* R*omani atriplicem,* A*egyptij ochi vocant.*

169.19. C*ramben* R*omani braßicam vocant.*

170.22. R*omani rusticam appellant.*

172.13. *Portulaca syluestris.* Cap. S*yluestris portulaca, quam aliqui aizoon syluestre vocant, alij telephion,* R*omani illecebram, aliqui portulacam.* A*phri mœmoēn,* D*aci lax,* A*egyptij mochmutim, folijs pußillis, ad satiuam accedentibus, hirsutis, latioribus: nascitur in petrosis, nonnunquam in hortis, folia oleæ habet, minora multò, plura & tenera, rubentes cauliculos, ex vna radice multos, in terra seßiles, qui mādicati bonum succum pariūt, viscosi, et aliquātū, salsi.* V*ises excalfactoria, acris, exulcerans: discutit strumas, cū axungia illita.*

173.3. *Aliqui petræon, alij myacantham, alij smyon vocant,*

173.27. *Arnogloſſon, alij arnion vocant, alij probatiō, alij cynogloſſon, alij heptapleurō, alij polyneurō,* M*agi eurechmemona,* A*egyptij aſonth,* R*omani plantaginem,* H*iſpani theſaricam.* P*œni aiircon.*

175.10. *Syri ius plantaginis, & calaminthæ, cum melle produnt ijs mederi, quos vires defecerunt, datum die ſecunda, & quarta, & paraſceue, id eſt,* V*eneris die.* H*oc autem velut arcanum accipito, quod veraci experientia compertum eſt.*

175.12. *Aliqui aquatilem anagallida, alij darenion, alij lauer, alij ſchinon aromaticum vocant.*

175.21. *Alij* V*eneris coronam,* R*omani venereã, aut eusteralem.*

176.24. *Aliquibus ammonos, alijs aſtrion,* P*œnis atirſite,* R*omanis caciatrix, alijs ſtilago, alijs ſanguinaria dicitur.*

177.2, *Sonchon aſperũ aliqui cichoriũ vocant,* R*omani cicerbitam aſperam,* A*phri gathuonem.*

177.26. *Alij picrida appellant,* A*egyptij agon,* R*omani intubum.*

180.9. T*hridaca hemeron,* R*omani lactucam ſatiuam,* A*egyptij embroſi dicunt.*

180.21. M*agi ſanguinem* T*itani,* Z*oroaſtres pherumbrum,* R*omani lactucam ſylueſtrem appellant.*

181.8.

181.8.Romani bisacutũ, Aegyptij dorisalrum, Syri adorium, Aphri tiricla appellant.

181.16.Romani herbam scanariam, aut aculam nominant.

181.21. Alij caucum, alij myitin, Democritus brion. Romani pedem gallinaceum, aut pedem pulli, Agyptij seselin vocant.

181.28. EuZomon Romani Erucam vocant, Aegyptij ethrericem, Pœni asuric.

182.27 Alij cynomorion appellant, à similitudine, canini genitalis, alij leonẽ, Cyprij thyrsinem, communter lycon.

185.27.Crommyon aliqui polyidos vocãt, magi calabotim, Romani cepam.

186.26.Græci scorodon, alij geboscon, alij elaphoboscon vocant.

188.9.Romani sinape vocant.

189.9. Cardamon alijs cynocardamon, alijs iberis, alijs cardaminaca, Aegyptijs semeth, Romanis uasturtium dicitur.

189.25.Aliqui thlaspidion, alij sinapi persicũ, alij myiten, alij syluestre sinapi, alij dasmophon, alij myopteron, alij bitron, Aegyptij suitempsum, Romani scandulatium, alij capsellam, aut pedem gallinaceum vocant.

190.20. Aliqui chamæplion, magi Herculis alphita, Aegyptij erethmon.

194.4. Ab aliquibus cerdon, ab alijs cathar-

sis, ab alijs struthocamelus, à quibusdam chamærhyton, à magis callirrhyton, ab Aegyptijs xno, à Pœnis syris, à Latinis lanaria herba aut radicula appellatur.

194.18. A *quibusdã cissanthemon, ab alijs cisso phylon, ab alijs chelonion, ab alijs ichthyotheron, ab alijs silene, à Zoroastre triumphalites, ab Osthane aspho, à magis miaspho, Aegyptijs thesce, à Romanis rapum terræ, aut terræ vmbilicus, ab alijs arcar vocatur.*

160.14. *Dracunculus.* Cap. *Draguntiũ magnũ aliqui aron, alij isaron, alij iaron, alij hieraciũ, alij biarõ, alij armiagrion, alij ciperida vocãt: in vmbrosis sepibus gignit. Caulẽ habet rectũ, leuẽ, duûm cubitorũ, baculi crassitudine, versicoloribus draconũ maculis, purpureis tamẽ euincẽtibus: folia rumicis, inflexa: fructũ summo caule facit, racemosum, coloris primũ cineracei, mox per maturitatẽ in crocum & purpurã vergẽtis: radicẽ prægrandẽ, rotũdam, candidã, cortice tenui vestitã. Colligit, & dũ maturescit, succus exprimit. siccaturq; in vmbra. Radix quoq; messibus effoditur, elotaq; particulatim cõciditur, & funiculo transfixa siccat in vmbra. Cũ diluta potiõe, crudã, coctãmve, cũ melle delingi prodest, cõtra orthopnæas, rupta, cõuulsa, tussim, et destillationes: pota cũ vino venerẽ stimulat: vlcera quæ cacoëthe vocãtur atq; phagedænica, expurgat, præsertim cũ vite alba: ex ea et melle collyria:*

ria ad fistulas & partus euocandos cõponuntur: ad vitiligines cũ melle, efficaciter illinitur: polypos & carcinomata absumit. Succus ad oculorũ medicamẽta, itẽ cõtra nubeculas, caliginem, albuginesq; effectũ præbet: herbæ radicisq; odor, teneros conceptus abortu vitiat: itẽ si triginta grana eius in posca bibãtur. Sunt qui eius succũ cũ oleo auriũ doloribus infudere: quinetiã folia, vtpote quæ adstringãt, vulneribus recentibus imposuere, & cocta in vino pernionibus. Qui folia manibus affricuerit, aut radicem exemerit, posse à vipera feriri inficiantur.

197.23. *Aliqui alimon, alij thrymon, alij dracõtiam, Cyprij colocasion dicunt.*

198.13. *Græci asphodelon, alij narthecion*, Ro*mani albucum vocant.*

199.11. *Floret messibus albucum. Quare æquinoctio verno, antequàm semen adoleuerit, demetendum. Radicem aiunt potam,* Veneris *cupiditatem inhibere, quod herbarius* Crateuas *asseuerat: addiditq; sanare podagræ dolores, si drachmæ põdere bibatur.*

200.7. *Cocti cum polenta, & ex suillo adipe impositi, tumores ac tubercula velocissimè ad suppurationem perducunt, & rumpunt.*

202.4. *Aliqui cynosbaton, alij capriam, alij corui malũ, alij ophioscorodon, alij phyllostaphylon, quidam thalliã, aut petræam, alij olophyton, alij ioniten, nonnulli oligochloron, aut acuntion, aut*

hippomanes, alij trichomanes, magi potera, alij pentheron, aut cor lupi, alij aloſchorodon, alij crinon, alij thlaſpin, Romani *perſicũ ſinapi, aut inturim,* Aphri *herbicathon.*

203.16. R*anunculũ aliqui ſylueſtre apiũ vocãt.*

204.8. A*nemonem, alij agriam, aut nigrã vocant, alij anemonem phœnicam, alij enemion, nonnulli meconion, alij tragoceros, alij terræ parinem aut barbylam,* Oſthanes *berilion, item ornios ceranion,* Pythagoras *atractilida, magi cnicum agriã,* Aphri *chuſſit,* R*omani orci tunicam.*

205.16. A*liquibus œnone vocatur, alijs anthemis, alijs homonœa, aliquibus flos campeſtris,* R*omanis concordialis, aut pergalia, alijs liburnia, Gallis corona.*

205.22. E*a, vt herbarius* Crateuas *author eſt, cõtuſa cũ axungia, ſtrumas diſcutit.* Cribrata *eius farina cũ nitro, & ſulphure ignem nõ experto contra vitiligines efficax eſt: eaq́; ſicco linteo anteà confrictas in balneis ſanat: facit & ad ſcabiem.*

Altera *argemone.* Cap. Altera *eſt* Argemone, *quam artemonen aliqui, alij arſelam, aut ſarcocollam vocant,* R*omani argemoniam.* E*a folijs ſylueſtri papaueri ſimilis eſt.* R*ecens trita interciſiones impoſitu ſanat: oculorum inflammationes mitigat: pota cum aqua dyſentericis auxiliatur: vulnera cõglutinat: conuulſis, & vellicatibus impoſita medetur, inflammationibus vtilis, contra ſerpentium*

mor

morſus cum vino bibitur.

205.24. *Anagallis purpurea, quibuſdam aëritis aut ægitis vocatur, alijs ſauritis, magis oculi ſanguis, aut chelidonio:* Romanis *macia,* Hetruſcis *maſytipos,* Gallis *ſapana,* Dacis *cerceraphrō.* Anagallis *communis, quibuſdam corchoron, alijs halicacabon, alijs Zeliaurus, magis nycteritis,* Aegyptijs *mecij,* Romanis *aneciaton,* Aphris *aſirriſæ.*

206.12. Aliquibus *citharon, alijs ciſſaron, alijs chryſocarpos, alijs poëtica, alijs corymbethra, alijs cyſſion, alijs dionyſia, alijs ithytherion, alijs perſis, alijs cemos, alijs aſplenos,* Romanis *ſylua mater, alijs hedera,* Gallis *ſuibites.*

207.17. *Chelidoniam magnam nonnulli pæoniam vocāt, alij cratæam, alij aybiū, alij glauciā, alij pandios radix, quidam philomedion, alij othonion,* Romani *fabium,* Galli *thonan,* Aegyptij *mothoth,* Daci *cruſtana.*

290.13. *Auricula muris.* Cap. *Myoſota alij myoton, alij anthyllion, alij alſinen, nonnulli myorthochon, alij myrtoſplenon, Latini muris auriculam vocant,* Aphri *labatholabat. nomen ideò accepit, quòd muſculorum aures folijs imitetur. Lucos & ſabuloſa loca amat, ideò alſine dicta eſt. Ea helxinæ ſimilis, ſed humilior, ac folijs minor. Vim refrigeratoriam habet, oculorum inflammationibus cōuenienter ex polenta illinitur. Succus eius aurium doloribus instillatur: in totū ea-*

dem potest, quæ helxine.

209.24. *Isatis satiua aliquibus augion, alijs egne,* Magis *arusion,* Romanis *gluta aut glastum dicitur.*

210.8. *Sed sciendum est, ne tradita errorem pariant, satiuum glastũ, luteũ florem, tenuiores, multifidosq́; ramulos proferre, in cacumine autẽ folliculos linguæ speciem repræsentantes, in quibus semen continetur melanthio simile, caulemq́; supra binûm cubitorum altitudinem attolli: syluestre verò nigriora ferre folia, caulem minorem, sed crassiorem: florem purpureum, aut cæruleum, fructum cruciformem, asperũ, in quo semen, folijs exilibus quinquepartitò diuisum.*

210.10. *Aliqui syluestre semperuiuum, alij portulacam syluestrem appellant,* Romani *illecebram,* Aegyptij *anoth,* Aphri *atirtopurin.*

213.3. *Aliqui* Rhiam *vocant.*

213.29. *Aliqui centauriam radicem, alij aloën* Gallicam, *alij narcẽ, alij chironion,* Dardani *aloitin,* Romani *genus aut cicendiam, alij ciminalem vocant.*

214.29. *Alijs melocarpos, alijs teuxinon,* Latinè *aristolochia.*

216.4. Appellatur *à quibusdam ararisa, & melecaprum, ephestios, lestitis, pyxionyx,* Dardanion, *iontitis,* Gallis *theximon,* Aegyptijs *sophoeph,* Siculis *chamæmelon,* Italis *malum terræ.* Da-

cis

cis absinthium rusticum: nascitur in montibus, & calidis locis, aut campestribus, & petrosis. Ad grauem febrim efficax est, si nidore subditis carbonibus febricitans suffiatur, febris leuabitur: vulnera imposita sanat: carcinomatis nariū, cum cypero, & dracunculi semine, & melle prodest: rigoribus medetur, cocta in oleo aut adipe suillo, illitaq;. Crateuas herbarius, & Gallus, eadem de hac tradiderunt, et præterea podagricis eam auxiliari.

216.6. *Glycyrrhizam aliqui pōticam, alij glyceraton, quidam symphyton, alij leonticā, alij glycyphyton, aliqui scythion, alij adipson, alij sylithram, alij libyestason, alij homænomæon, alij peenthaomæon, Latini dulcem radicem appellauere.*

216.24. *Aliqui narcem vocant, alij limnæsion, alij maronē, alij plectroniam, alij chironiam, alij limnestim, magi Herculis sanguinē, Romani phieri, & vneferam, & fel terræ.*

217.17. *Panacia appellata est, quoniam omnia mitigat vitia, quæ inflammationem minantur, plurimisq; scateat remedijs: pulsationes vulnerum, vrinæ stillicidia, calculosorum cruciatus, clystere immissa sedat. Legitur matutinis, sole ad ortum spectante, hora diei pura, cum omnia lumine complentur.*

217.19. *aliqui limnæsion, alij helleboriten, alij amaranton, magi Herculis sanguinem, Latini febrifugiam, alij auram, multi radicem, Daci tul-*

telam appellant.

218.27. *Quibusdam chrysisceptron, aliјs ixia,* Romanis *cardus varinus,* Aegyptijs *epher dicitur, aliјs ephthosechin.*

219.18. *Pancarpon aliqui, alij vlophonon, alij ixiam, alij cynomazon, alij ocimoides, alij cnidion coccon, alij cynoxylon,* Latini *carduum nigrum aut vernilaginem,* Aegyptij *sobel vocant.*

220.22. *Aliqui crocodiliō vocāt, alij chamæleonem, alij onocardion, alij* Veneris *lauacrū.* Romani *labrum* Veneris, *alij carduum* Veneris, Aegyptij *sesencor, alij chir, alij meleta,* Daci *sciaram.*

221.11. *Aliqui agriocinnarā, alij donacitin, alij erysisceptrum vocant,* Romani *spinam albam aut regiam, alij cardum ramptarium.*

222.16. *Quæ acanthis aliquibus dicitur.*

222.3. *Aliâs pherusa, aliàs pyracantha nominatur, in* Aegypto *cnus.*

222.12. *Aliqui phrynion, aliqui acidoton.*

222.25. *Acantham aut herpacātham, quidam melamphyllon, aliqui topiariam, alij mamolariā, quidam crapulam vocant.*

224.7. *Quidam polygonaton, alij phyllon, alij ischiada vocant,* Romani *spinam albam.*

225.2. *Aliqui eryngen, alij eryneren, alij caryon, alij gorginion, alij hermion, alij origanum, chlounion, alij myracanthon, alij moly,* Aegyptij *crobyson, magi sisertan,* Romani *capitulum*

Marț

Martis, Daci ſicupnoëx, Hiſpani centumcapita, Aphri cherdam, alij oriam chloëm, alij chida appellant.

225.22. *Aloë aliquibus amphibion, alijs hermi nion, alijs eryngiō, alijs tragoceros, Romanis aloa, Barbaris aloë dicitur.*

227.16. *Aegyptij ſomi, Romani abſinthium.*

228.24. *Latini Sandonicum vocant.*

229.13. *alij abutonon, alij abſinthium, alij heraclion, alij cholopœon, alij abſinthiomenon, alij thelyphthorion, alij procampylon, magi aëuraphœnicos, alij cynanchiten, Romani abſinthium ponticum, nonnulli thelythamnum, alij glycin antona vocant.*

230.7. *aliqui later vocant, alij caßialam, Aegyptij peſalem.*

230.26. *aliqui ſyncliopa, alij alcibiadē, alij pancration, nōnulli ſtyphoniā, Aegyptij ſuphlo, Magi pythonis oculum, Romani ſciolebinam vocitant.*

232.27. *verſ. vlt. Glichona alij blechron, alij arſencanthon, Latini pulegium vocant, Galli aluoliū, Aphri apoleium, quidam galiſopſim.*

233.16. *alijs embactron, alijs belouacos, alij artemedcion, alijs cretica, quibuſdam ephemeron, nonnullis eldia, aliquibus belotocos, aut dorcidion, aut helbunion, Romanis vſtilago ruſtica.*

234.19. *alij elaphoboſcon, aliqui phacon, alij cioſmin, alij phagnon, Aegyptij becion, Romani*

vel saluiam vocant.

235.4. Hedyosmon *satiuum alij minthan, alij calaminthan, Latini mentham vocant, alij nepetam, Aegyptij tis, alij phertlumerthumonthu, alij perxo, alij maceto.*

235.24. *quidam cephaloton, alij epithymidæ, alij thyrsion, Latini thymum, Aegyptij stephanen, Daci mosulam.*

237.23. *aliqui Zygin syluestrem, alij polion vocant, Aegyptij meruopyum, Latini serpyllum.*

238.14. *aliqui nominãt amaracũ, alij triphyllon, alij agathides, alij cnecion, alij acapnon, Pythagoras thrambẽ, Aegyptij sopho, Armenij myuron, magi ichrei asinum, aut becigonon Isidis, Latini maioranam.*

239.20. *aliqui origanida, aut hysobriũ vocãt.*

239.28. *alijs syluestre basilicum, Latinis ocimastrum.*

240.25. *ruta montana, quã aliqui rhyten montanam vocant: & hortensis, quã Aegyptij epnubũ, Syri harmala, alij besasa, Aphri churma.*

242.25. Syluestris ruta Cap. *rutã sylustrẽ aliqui appellãt hypericõ, alij androsæmon, alij coron, alij chamæpityn, Romani hederalẽ, aut centonalẽ, Aphri churma semmaced. odor seminis resinosus est, ideo chamæpitys aliquibus nominat. Frutex est surculosus, rubescens, folia rutæ figura: flores lutei, qui digitis triti sanguineo succo manant, vnde an-*

dros

drosæmon vocitarunt. Ramuli subhirsuti, siliquæ teretes, hordei effigie, in quibus semen nigrum resinam olens, gignitur incultis et asperis. Vrinã ciet, menses appositu trahit. pota cum vino quartana liberat. Folia cum semine ambustis illitu medentur, & diebus quadraginta epota ischiadicos sanant.

243.13. *aliqui sylueſtre leuconion appellant.*

247.2. *aliqui cerascomen vocant. Latini rusticam pastinacam, aliqui carotam, Aegyptij babibyron, Aphri sicham.*

247.19. *nonnulli sphagnon vocant.*

248.3. *Aegyptij cyonum phricem vocant.*

249.23. *Anethũ quod estur, aliqui polgida vocãt, alij anicetũ, magi cynocephali geniturã, aut capillos, alij Mercurij semen, Latini anethum, Aphri sicciriam, Aegyptij arachu, Daci pulpum.*

252.18. *siue cuminum syluaticum.*

251.11. *Ammi, Latini amminum Alexandrinũ, quidam regium cuminum appellant.*

251.24. *Aegyptij ochion vocant, Aphri gœd.*

252,9. *alijs sonchites, Romanis lampuca, Pœni suhileas.*

252.17. *aliqui sonchiten, alij entimon agrion, Rmani intybum sylueſtrem vocant.*

253.18. *à quibusdam pedinon, ab alijs hydroselinon agrion, Romanis apiũ rusticũ appellatur.*

253.19. *aliqui petroselinon syluestre appellant, Aegyptij anonim.*

254.6.*aliqui grielon,alij agrioselinum.*

255.22.*aliqui elaphicon,alij nephrion,alij ophigenion,nonnulli ophioctonon , aliqui herpyxn,alij lymen vocant,*Romani *cerui ocellū*, Aegyptij *chemin,*Aphri *ascaucau.*

256.25. *hippomarathrum , aliqui marathin, alij marathrum agrion,* Aegyptij *sampsoth,magi thymarnolion,*Latini *fœniculum erraticum , aliqui mion,Galli sistrameor.*

257.29.*alijs diachysis,alijs diachytos, alijs paralysis , alijs camarus,alijs hyacinthus, alijs delphinias,alijs nerion,alijs neriadion,aut sosandron, aut cronion,*Romanis *bucinus minor vocitatur.*

258.14.*aliqui dorycnion,alij pyrinon, alij pyroton, aut pyrothron,alij arnen pyriten, magi pyriten,*Romani *saliuarem vocant.*

238.25.*aliquibus Zea aut cāpsanema appellat.*

260.19.*aliqui arangē vocant,alij phalāgion, alij asterion,nonnulli nesyrim aut sphondylin,quidam chorodanon,aut œnanthen,*Romani *herbā rutinalem,*Aegyptij *apsapher,magi osirin.*

261.21.*aliqui agrion vocant , alij agriophyllon,magi bonum:dæmonem,* Romani *satariam.*

263.8.*aliqui melanthium, alij mecona agrion melana,*Romani *papauer nigrum appellant.*

269.2. *herba est ex qua ammoniacū fit suffimen,quod thymiama vocant , aliqui agazylon, alij criotheum , alij heluſtrum,*Romani *guttam.*

271.18. *aliqui ampelocarpon , alij omphalo-*

carpon,nonnulli philanthropon vocant.

271.29.*aliqui aspidion,alij haplophyllon, alij accysiton,alij adyseton nuncupant.*

272.12.*aliqui cißion,alij cißophyllon.*

272.20.*aliqui armyrō vocant,alij cnicon syluestre,alij aspidion,magi aphedron,* Aegyptij *chenon,*Romani *præsepium,aliqui fusum agrestem, alij colum rusticam.*

273.2.*quidam clinopedion, alij polygonaton, alij* Iouis *colum,alij echeonymon vocant.*

273.8. *Edocuit experientia contritos in vino albo ramulos,ijs qui affectibus laborant,quæ violentiæ vocantur,magno esse præsidio.*

273.10.*aliqui cleonicon,alij ocimoides,alij Zopyron vocant.*

273.21.*aliquibus leontopodion,alijs leuceoron, alijs leontiō,alijs doris, aut doricteris,alijs lychnis agria,alijs pardale,alijs thorybethron, alijs rhapeion,alijs cornutum papauer,alijs anemone,* Ro*manis patabelclon,aut semen leoninum dicitur.*

275.4.*aliqui athanaton vocant, alij acyloniō, alij ballarion,alij geranopodion, quidā corymbiō, aliqui taurion,alij sceptron, aut maloton,* Aegy*ptij semeon,magi sanguinem apocathemenes,* Ro*mani genicularem aut ballariam.*

275.7.*aliâs tragonaton,aliâs atocion,aliâs hieracopodion, aut lampas vocatur,* Aegyptijs *femura, magis apocathemenes taurus,* Romanis

agre

agreste intubum.

275.13. *Crinon basilicon alij crinanthemon vocant, alij gallirion, Magi Martis sanguinẽ, Osthanes aurem crocodili, Aegyptij symphæphon, quidã tialon, Latini lilium, aliqui rosam iconis, Syri sasa, Aphri abiblabon.*

276.6. *Alij magnũ vocãt, aliqui nophtan, alij notianoscemin, alij nosprasson, alij nothera, alij nochelin aut nostelin, alij nophryn, alij gnotorim, alij gnotera, Romani apnium, aut medatam, aut vlcerariam, aut marrubium nigrum, alij canthurinũ. Aegyptij asphon, magi Isionis sanguinem.*

276.18. *Alij melitæon, alij meliphyllon, alij erythran, alij temele, Latini apiastrum aut citraginem, Galli merisimorion vocant.*

277.5. *Prasion, alij eupatorion, alij phyllophares, alij tripedilon, alij camelopodion, Aegyptij asteropen, magi tauri sanguinem, aliqui aphedron, alij Hori genituram, Latini marrubium, aliqui labeoniam, Aphri atierberziam.*

278.6. *Aliqui phyllin, alij acaulon, alij syluestre lapathum vocitant.*

278.16. *Alijs leucacantha dicitur.*

278.26. *Alij cnicion vocant, Romani trifolium acutum, aut odoratum.*

279.24. *Polium montanum, aliqui teuthrion, alij pheux aspidion, alij achamenin, alij ebentin, alij melosmon, nonnulli belion, quidam leonthocha-*

ron

ron vocant.

282.25. *Aliqui scorbion, alij pleuritin, alij dyssosmon, alij syluestrẽ calaminthen, quidam chamædryn, alij mithridaniõ, magi Podotis sanguinẽ,* Aegyptij *apho,* Romani *trisaginẽ palustrẽ appellant.*

281.13. *Bechion quidam rhichion, alij petrinã vocant, alij peganon, alij pithion, alij pagonaton, alij chamæleucen, alij procheton, alij arcophyton, alij chamægeron,* Aegyptij *saarthan,* Latini *tußilaginem, quidam pharphariam aut pustulaginem,* Beßi *asa.*

281.28. *Quibusdam polyclonos, alijs monoclonos, alijs toxitesia, alijs ephesia, alijs anactorios, alijs soxusa, alijs leia, alijs licophryx, magis hominis sanguis, aliis chrysanthemon,* Romanis *valentia, aut serpyllum, aut herba regia, aut artemisia, alijs rapium, aut tertana,* Gallis *pona.* Dacis *Zuoste dicitur.*

282.16. *Artemisia tenuior.* Cap. *Altera tenuioribus folijs, in sepibus & cultis, iuxta aquarũ ductus; nascitur: cuius flores & folia contrita, sampsuchi odorem reddunt.* Si *quis stomacho laborans, herbam cum amygdalino oleo bene contundat in malagmatis lentorem, & stomacho imponat, sanitati restituetur: qui neruorum dolore cruciantur, si sucum ex rosaceo illinant, sanantur.*

282.18. Romani *caprum syluaticum vocant, quidam botryn, alij apium rusticum,* Aegyptij

merſeon.

283.6. *Aliqui Pelonitin, alij tricã, alij geranogeronta, Romani vchinaſtrũ, Aphri iſcen appellant.*

283.9. *Aliqui mertryga, alij myrrhin, alij oxyphyllon, alij cardamomon, alij origanum vocant, magi hierobryncas, Latini gruinam, aut pulmoniam, aut cicotriam.*

282.15. *Gnaphalion, alij hires, alij ampetocon, alij anaxiton, alij auaphalim. Aegyptij ſemeon, Galli gelaſonen, Latini centumculum vocant, quidam tucularem, alij albinum.*

284.8. *Aliqui ceraſeomion, alij leucanthon vocitant.*

284.15. *Conyza magna. Cap. Conyza magna aliquibus cynozematitis, alijs danais, alijs tanachiõ, aliquibus phycos, alijs iſchys, alijs dynoſmos, magis brephoctonos, quibuſdam anubias, nonnullis hedemias, Aegyptijs ceti. Romanis intybũ, aut militaris, aut deliarium, aut febrifuga, alijs phragmaſa, alijs muſteros, alijs piſſa nuncupatur.*

285.2. *Aliqui conyzam paruam, alij panion, alij libanotidem, magi cronon vocant.*

285.10. *Alij hemerocatalacton, alij crinon agrion, alij crinanthemon, alij porphyrãtes, alij bulbum hæmaticon, alij anticantharon, Aegyptij iocri, Romani bulbum, aut lilium ſylueſtre, aut marinum, Aphri abiblabon vocant.*

285.28. *Aliqui Baſilicon vocãt, Latini violam albã,*

albam, aliqui angustiam, nonnulli violam matronalem, aut passarinam, aut polyphuram.

288.11. *Alij melion aqueum, alij entaticon, alij priapicon, aut satyriscon, aliqui satyri testiculum appellant, Latini molorticulum Veneris.*

288.21. *à Latinis geminalis, à Dacis hormia dicitur.*

289.14. *Aliqui osmada, alij ononin, alij phlonitin appellant.*

290.13. *Hanc nymphona alij vocant.*

290.20. *Sunt qui picrada appellēt, alij leucen, alij thalaßiam.*

290. 28. *Alij pteryx, alij lonchitim, alij aturion, alij phrygiam, aut phrygitim, aliqui philtrodoten, magi mustelæ sanguinem.*

281.26. *Quidam anthyllon, alij anthemida vocant, alij eranthemin, alij leucanthemō, alij foranthin, alij campestrem florem, Romani solastrum.*

292.11. *Anthemida aliqui leucanthemon, alij eranthemon, quoniā vere floreat: alij chamæmelon, quoniam mali odorem habeat: nonnulli melanthemon, alij chrysocomam, alij calliā, Romani malium, Aphri astertiphen appellant.*

293.11. *Alij antemida, alij leucanthemon, alij chamæmelon, alij chrysocalin, alij melabathron, nōnulli campestrē florem, Romani solis seculū, aliqui millefoliū, Hetrusci cautam, Aphri thamaih.*

294.5. *Alij balsamenā, magi hæmorrhan, alij*

Mercurij geniturã, alij aphthitis semen, aut minesitheum, Romani cappacoraniam, Aphri narat.

294.14. Alijs orobelion, quibusdam orobax, alijs hæmagogon, alijs pæsaden, alijs monogenion, aliis meonion, alijs pæonion, alijs panthiceratos, alijs idei dactyli, alijs aglaophotis, aliis theodonion, alijs selenion, magis selenogonon, alijs phthisis. Romanis casta.

295.12. Alij ægonychon vocant, alij leontion, alij leoninum lapidem, alij gorgonion, alij tantalitin, alij diosporon, Romani columbam, Daci gonoletam, alij heracliam.

295.3. Aliqui teuthrion, alij dracanon, alij cinnabarim, Latini rubiam, Hetrusci lappam minorem, Aegyptij sophobi vocant.

296.25. Aliàs cestron aut medusa dicitur, Latinè venerea aut lanceola.

297.5. Latini longinã, aut calabrinam dicũt.

297.12. Alij althiocon vocant.

298.21. Aliqui cannabion, alij schinostrophon, alij asterion appellarunt.

298.26. Aliqui hydrastinam, Romani terminalem dicunt.

299.6. Aliqui acopon, alij anagyron, alij agnatopon vocant.

299.27. Alij alceam, alij acyron, alij lyron.

300.13. Aliqui onobrochilon, alij escasmenem, alij hypericon, alij corion, alij chamæpytin. Romani

mani opacem, alij brichulatam, alij loptam, alij ioci nalem, Daci intaſſexe appellant.

301.24. *Alij aſcyron, aut dionyſiadem.*

302.21. *Alijs pityſoryſis, alijs oriZelon, ijs qui Pontum incolunt olocyron, alijs bryonia ſylueſtris, Athenis ionia, Eboicis ſideritis, magis Mineruæ ſanguis, Latinis aiuga aut cypripum, Dacis dochela appellatur.*

306.6. *Vettonica. Cap. Vettonica naſcitur in pratis & montibus, locis mundis, & opacis, circa frutices: animas hominum & corpora cuſtodit, nocturnas ambulationes, & loca ſancta: grauibus ſomnis reſiſtit: ad omnem medendi vſum commendata. Radicem habet rubram, odoratam, porracea folia, medio eorum puniceo, in recto calamo triangula, floribus in cacumine purpureis. Farina recentis vulneribus capitis indita, dolorē finit: vulnera glutinat: fracta oſſa extrahit: ſed quotidie imponi debet, dum perſaneſcant: dolori capitis medetur, ſi iure decocti perfundatur, aut temporibus cum bitumine illinatur, aut radix ſuffiatur.*

306.21. *Aliqui polygonatum appellant, alij cynochalam, alij heracliam, alij aſphalton, alij chiliophyllon, alij clema, alij polycarpon, alij carcinethrō, alij teuthalida, alij myrtopetalon, alij cnopodion, alij Zaritheam, alij pedalion, Aegyptij thephin, aliqui ſtemphin, magi geniturā heroïs, aliqui vnguem muris, Latini ſanguinariam aut ſemi*

nalem, Aphri chulum.

307.27. *Aliis philetærion, aliis daphnoides, aliis smyrnoides aut polygonoides appellatur.*

308.7. *Aliqui epigetin, Aegyptij philacuon, Romani ambuxum vocitant.*

309.23. *Romani soldaginem vocant.*

310.1. *Rutaceis similes.*

310.20. *Alij tobion, Romani stipam vocant.*

310.26. *Alij calycanthemon, alij periclymenon, alij helioplryes, nonnulli hepatitim, alij milacem, alij anatolicon, alij diticon, alij merginem, Latini volucrũ, aliqui volucrũ maius, Aegyptij oxyni, alij clymenõ, alij clymenion, quod et agonon nuncupãt.*

311.8. *Aliqui Aeginam, alij clymenon, alij carpathon, alij splenion, alij epætitim, alij axinam maiorẽ, nõnulli clematitin, alij myrsinen, alij calycanthemon, magi polion Veneris, Aegyptij turcon, Romani volucrum maius, Aphri lanath appellant.*

311.26. *Tribulus aliquibus bucephalus, aliis tauroceros, Romanis tribulus aquaticus dicitur.*

312.18. *Sarxiphagon.* Cap. *Sarxiphagon, aliqui sarxiphrangon, alij empetron, Romani saxiphragiam vocant: frutex est surculosus, in petris & asperis locis nascens, epithymo similis. Coctus in vino, mox potus, febricitantibus opitulatur: stranguriæ prodest: singultum sedat: calculos vesicæ frangit, & vrinam ciet.*

312.19. *Aliquibus potamogitõ appellatur, aliis neur*

neuroides, alijs lonchitis, alijs rapionion, Mysijs mẽ druta, Syris neuda, alijs lycosemphyllon: alijs helleborosemata, alijs scyllion, magis lupicor, Romanis viartum nigrum, quibusdam tintinabulum terræ, Gallis iumbarum, Dacis dacina.

312.27. *Aliqui leporis cuminum appellant.*

313.2. *Aliqui medicam appellant, alij triphyllon, alij clemation, nonnulli osmon, quidam trigonon, alij cypellion, alij polyphyllon, Romani trifolium odoratum, Ægyptij epaphon.*

313.11. *Ab alijs erineos, ab alijs thryas, à nõnullis polyrrhizon, à Romanis vindicta nominatur.*

313.21. *Aliqui anactorion, alij phasganon, alij machæronion, alij arion vocant, Romani gladiolam, quidam genitalem.*

314.10. *Alij bolon vocant.*

314.16. *Ab aliquibus iris agria, ab alijs cacos, à Romanis gladiolus, aut iris agrestis, à Dacis aprus dicitur.*

315.2. *Anchusam aliqui catanchusam vocant, alij libycam, alij archibellion, alij alcibiadion, alij onophyllon, alij porphyrida, alij mydusam, alij salyca, alij noneam, Aphri buinesath.*

316.12. *Aliqui aridam, alij alcibiadion, Romani alcibiacum nominant.*

316.25. *Aliqui & hãc echiõ vocãt, alij scorpiuron, alij spargañõ, alij althæam, alij amarantida, alij probatæam, alij elaphion, alij antiminon, alij*

porphyrida, alij augion, alij nemesion, alij philetetion, alij hyenopsolon, alij thyrsitim, alij thermutin, alij misopathos.

317.5. *Aliqui hydreron, aliqui ocymoides.*

317.14. *Agrostin aliqui ægicon, alij amaxitin,* Aegyptij *amphi vocant,* Latini *gramen, aliqui asyphyllion, alij sanguinalem, alij vniolam,* Hispani *apariam,* Daci *cotiatam,* Aphri *iebal.*

318.9. *Magi genituram, aut sanguinē* Titani, *alij scorpionis vrinam,* Pythagoras *parmiron,* Andreas *xanthophanea,* Osthanes *boëphthalmō,* Aegyptij *sendionor,* Romani *vertemnū, alij soleastrū,* Aphri *vdedonin.*

319.5. *Aliqui myriomorphon nominant, alij chiliophyllon: alij stratioticon, alij heracleon,* Latini *supercilium* Veneris, *alij acron syluaticon, alij militarem, alij millefolium.*

319.19. *Batos, ab alijs cynosbatos, ab alijs selinorition, ab alijs asyntrophos, à magis* Titani *sanguis, ab alijs ibidis sanguis, à* Romanis *rubus, ab alijs sentes, à quibusdā mora baticana, à* Dacis *mā tia,* Aegyptijs *hæmoos, alijs ametros appellatur.*

321.2. *Alij hepatorium, aut hepatitis,* Romani *volucrum maius.*

321.17. *Pentaphyllon aliqui pentapetes, alij pentatomon, alij pentadactylon, alij pseudoselinum, alij callipetalon, alij xyloloton, nonnulli xylopetalon, alij asphalton, alij pentacænon, alij thymiatitin,*

tin, Aegyptij orphitelseocen, alij enotrō, magi ibidis vnguem, alij ibidis pennam, alij hermodactylon, Romani *quinquefolium,* Galli *pempedulam,* Da*ci propedulam appellant.*

322.27. *Aliqui rhon, alij anchinopa, alij phœnicopteron, alij rhon stachyos, alij os thalen,* Aegy*ptij athnon nominant.*

323.14. *Alij rhodida nominant.*

323.20. *Hippurin, alij trimachion, alij anabasin, alij cheredranon, alij* Phædran, *alij itiandendron, alij gis, alij schœnos trophon vocāt,* Aegyptij *pherphram, magi* Saturni *cibum,* Romani *equinalem, alij equi salicem, aut anabasion, alij ephydrō.*

324.4. *Aliqui equition, & aly chedran, alij gynon,* Romani *salicem equinam appellant.*

325.1. *alij scorpion, alij garganon,* Romani *cornulacam, alij bituensa,* Daci *saliam,* Aegyptij *sober,* Aphri *achœosim.*

325.20. *Oxyschœnos aliquibus schœnos læuis, alijs oxypternos, alijs* Solis *supercilīū,* Romanis *iūcus marinus, aut manualis,* Aphris *chudua dicit.*

326.13. *Alijs adocetos, alijs neuras, alijs phrynion,* Romani *bouinalis.*

326.17. *Alijs chrysitis, alijs chrysanthemō, nōnullis amaranton, alijs diospogon,* Aphris *dubath, vel burchumath,* Romanis Iouis *barba appellatur.*

326.26. *Aliqui chrysospermon vocant, alij daspin, alij origanū, alij arcophthalmon,* Romani

aridariam.

327.19. *Aliqui calchitin vocant, alij chalcanthon, alij calcanthemon, Romani acantham, Hetrusci garuleum, Aphri churseten*

328.8. *Alij trigonion, alij bunion, alij hierobotanen, alij philtrodoten, Aegyptij pemsempte, magi Iunonis lachrymam, nonnulli mustelæ sanguinem, alij sanguinem Mercurij, Romani cristam gallinaceam, alij pheriam, alij trixalidem, alij exuperam, aliqui herbam sanguinalem.*

328.20. *Alij erigenion, alij chamælycon, alij sideritin, quidam curitin, alij persephonion, alij Iouis colum, alij dichromon, alij callesin, alij hipparison, nonnulli demetriada, Aegyptij pemplithen phtham, Pythagoras, erysisceptron, Romani cincinnalem.*

329.11. *Aliqui chamæsycen, alij gatalen, alij onycha vocãt, Romani pinum triuiam, aut ficum terræ, aliqui glandulam, alij tium, alij nonariam.*

329.22. *Aliqui heloniam, alij porphyranthes, Romani vaccinium, alij vlcinum vocant.*

330.4. *Nonnulli oxytonon, Romani papaueralem, Aegyptij nanti.*

330.23. *Papauer satiuum aliqui chamæsycẽ, alij papauer rhœada, alij oxytonon appellant, Romani papauer, Aegyptij nanti.*

333.13. *Aliqui paralion, alij syluestre papauer, alij thalaßion, Romani sabulum marinum, Aphri*

sisim

ſiſimacam vocant.

334.2 *Qui hoc papauer hauſerit, non alia accident, quàm qui opiũ ebiberit. Cui eiſdem ſuccurritur auxilijs. Semen æſtate dum ſiccum eſt, colligitur. Decoctum radicis bibitur cum vino, ſanatq; dyſenteriam.*

334.17. *Alij pythonion, aliqui dioſcyamon vocant, alij adamãta, alij adamenon, alij hypnoticõ, alij emmanes, alij atomon, nõnulli dithiambrion, magi, Pythagoras, & Oſthanes, xeleo, Zoroaſtres tiphonion, magi rhaponticã, Romani mananoẽntariam aut apollinarẽ, Aegyptij ſaphtho, Hetruſci fabulum, Galli bilinuntiam, Daci dieliam.*

336.5. *Aliqui cataphryſin, alij cynocephalion, alij chryſtalion, alij cynomyam, alij pſyllerin, alij ſiceloticon, Siculi comidijn, Romani herbam pulicarem aut ſilbacium, Aphri vargugum appellant.*

336.27. *Romani ſtrumum vocant, alij cacubalum, Aegyptij allelo, Galli ſcubulum, Aphri aſtriſmunim vocant.*

338.2. *Aliqui dircion appellant, alij ſtrychnon manicon, alij dorycniõ, alij calliada, Romani apollinarem minorẽ, alij vlticanam herbam, aut opſaginem, Daci cycolidem, Pœni cacabum.*

338.19. *Strychnon manicon, alij anydron, alij pentadryon, alij enoron, quidã orthogyion vocãt.*

339.22. *Alij exeranthes, aliqui antimnion aut antimion, alij bombochylon, nonnulli minon, Aegy*

ptij apemum, Pythagoras anthropomorphon, alij alæten, alij thridaciam, alij cammaron, Zoroastres diamonon, aut archinen, magi hemionos, aliqui gonogeonas, Rom. caninū mālū, alij terrestre mālū.

342.18. *Alij cyamon leucon,* Rom. *colomestrū.*

343. 4. *Gonion, aliquibus æginos, alijs ethuja, alijs apolegusa, alijs dolia, alijs amaurosis, alijs paralysis, nonnullis aphron, quibusdam creidion, alijs exten, alij catechomenion, alijs abioton, alijs apseudes, alijs ageomoron, alijs timoron, alijs polyanodynos, alijs dardanis, alijs catapsyxis, Osthani babathy,* Aegyptijs *apēphi,* Romanis *cicuta appellatur.*

344.8. *Aliqui cynanchon appellant, alij pardalianches, alij cynomoron, alij cynoctonon, alij phaleon, alij cynanchen, alij oligoron, alij hippomanes, alij onistin, alij ophioscorodon, alij cynaricam, alij elaphoscorodon, magi paralysin,* Romani *brassicā rusticam aut caninam.*

344.20. *Alij spongon, alij hæmostarin,* Romani *rhododendron. Lucani icmanem,* Aegyptij *schimphen,* Pœni *rhododaphnen dicunt.*

346.23. *Aliqui elitim vocant, alij canocerseam, alij amelxinen, alij eusinen, alij amorginen, alij sucotachos, alij psychuacos, alij melampelon, alij cittampelon, alij cissamethon, alij anatetamenon,* Romani *volutum laparon,* Aegyptij *apap, alij parthenion, alij sideritin, alij heracleam, nōnulli agriā, quidam clibodion, alij polyonymon.*

347.9 *Alij myortochon dicunt, alij myortosplenon:* Romani *muris auriculam,* Pœni *labatholabat.*

347.20. *Agriam phacon aliqui, alij epipteron,* Romani *viperalem, alij iceosmigdonon vocant.*

347.27. *Aizoon maius, aliqui aithales, alij ambrosion, alij chrysispermon, alij zoophthalmon, alij buophthalmon, alij stergethron, alij æonion, alij aichryson, alij holochryson, nonnulli chrysanthemon, alij protogonon, alij boron, alij notion: magi paronychiam, alij chrysitin,* Romani *ceriam cuspiam, aut* Iouis *caulem nominãt, alij leapetes, alij sedum maius.* Aegyptij *pamphanes.*

348.17. *Aizoon paruum, alij petrophyes appellant, alij brotion, alij theobrotion, crobysson, alij chimerinen, alij ceraunian,* Romani *vitalem, alij semperuiuum,* Aegyptij *etijceltam.*

348.24. *Semperuiuum quod tenui cõstat folio, aliqui aixoon paruum, alij petrophyes, alij aizoon syluestre,* Romani *semperuiuum minus appellant.*

349.2. *Aliquibus cymbalion, alij scytalion, aliis hortus* Veneris, *aliis terræ vmbilicus, aliis stæchis, aliis stergethrõ,* Latinis *vmbilicus* Veneris *dicitur.*

349.19. *Acalyphen aliqui cnidem, alij adicen,* Latini *vrticam,* Aegyptij *selepsion,* Dacidyn *appellant.* Acalyphen *etiam alteram aliqui cniphen,* Romani *vrticam mollem vocant.*

350.12. *Aliis galeobdolon, vel galephos,* Aegy-

ptiis

ptijs ætopi, Latinis vrtica labeo dicitur.

350.23. *Alijs galation, aut gallerion.*

351.4. *Erigeron à Latinis herbulum, aut senecio vocatur, aliàs erechthites.*

351.25. *Marinum bryon, aliqui ballarin, alij iranen, Latini gnomeusilon vocant.*

352.14. *Aliàs stachyites, apud Aegyptios ethenchis, Latinè fatalis dicitur.*

352.20. *Aliquibus fluuiatilis stratiotes nuncupatur, Aegyptijs tibus, magis æluri sanguis.*

353.11. *Phlomon, alij phlonon, Latini verbascum, alij pheminalem vocant.*

355.8. *Arcion alij prosopida, alij prosopion, alij aparinen, Latinis personatã, aut lappã appellant.*

355.24. *Alijs borion appellatur.*

355.28. *Capnon, aliqui corydalion, aut corion vocant, alij syluestre corydalion, alij capnon in hordeis, alij capniten, alij marmariten, alij capnogorgion, alij chelidonion micron, alij peristerion, alij cantharida, alij chalcocri, Romani apium aut fumariam, Aegyptijs cnyx, alij tucin.*

356.7. *Alij tripodion, alij tribolion.*

356.12. *Aliqui libyon, alij triphyllon.*

356.22. *Aliqui telinen, alij lotum magnum, alij triphyllon, Romani trifolium maius appellant.*

357.18. *Alij melophyllon, alij stratioticen, alij achillion, Latini millefolium vocant, aliqui supercilium veneris, Galli beliocandas.*

356.27. *Alij myrrham, alij conilen vocant.*

358.23. *Aliqui buglossum magnum vocant,* Romani *spinam mollem.*

359.5. *Ab aliquibus bubonion appellatur, ab alijs asteriscos, alijs asterion, quibusdam hyophthalmon,* Romanis *inguinalis,* Dacis *ratlnbis.*

359.19. *Stellares huius radij noctu splendent, quapropter qui ignari antea non viderũt, esse inane simulacrũ arbitrantur.* Medijs *saxis & asperis exit: inuenitur autè ab opilionibus.* Crateuas *rhizotomus hæc de ea refert:* Si *viridis cum axungia vetere tundatur, contra rabiosorum morsus, turgentia guttura, proderit. suffitu quoq; serpentes fugat.*

359.27. *Aliqui dasypodion, alij priapeion, alij ion syluestre, alij cybelion,* Romani *fetialin, aut murariam, aut violam purpuream vocant.*

360.5. *Aiunt quòd purpureum est in flore, anginis & comitialibus auxiliari, maximè pueris, in aqua potum.*

360.16. *Aliqui aton, alij actinen, alij anemosphoron vocant, magi paradacry,* Aegyptij *erxoën,* Rom. *scopã regiam,* Aphri *zigar, nonnulli thepso.*

361.2. *Alio nomine chamæleuce, alio cissos acarpos, aut terræ corona, aut selinitus,* Latinè *hedera pluuiatica dicitur.*

361.17. Magi *æluri gonon,* Osthanes *tzauchi,* Aegyptij *antuenrinkesor,* Romani *linguam bubulam, alij libanium,* Pœni *asanaph vocant.*

362.2. *Alij phyton, alij caballation, alij splineion, alij scolymon*, Romani *linguam canis, aut caninã appellant.*

362. 14. *Aliqui Zoonychon vocant, alij aetonychon, alij cemos, alij damnamene, alij idiophyton, nonnulli phytobasiliam, aliqui crossion, alij crossophthoon, magi sanguinem crocodili, alij crocomerion*, Aegyptij *daphnenen*, Romani *minercium, alij palladium, alij neumatum, alij flammulam.*

362.23. *Aliqui & id antirrhinõ, alijs anarrhinon, nonnulli lychnida agriam vocant.*

362.29. *Nonnulli lychnida agriam appellant.*

363.8. *Catanance aliquibus damnamete, alijs dionysias, alijs thyrsiõ, alijs demos, alijs cemos, alijs crotion, magis archaras, alijs arcopus*, Romanis *herba filicula, alijs datisca*, Dacis *caropitha dicitur.*

363.21. *Aliqui psychen, alij merida, alij potamogitona, alij stachyiten*, Romani *calummarem nominant.*

364.11. *Alij callitrichon, alij trichomanes, alij ebenotrichon, alij argion, alij corion enygron*, Aegyptij *epier*, Romani *cincinnalem, alij terræ capillum, alij supercilium terræ*, Daci *phithophthethela vocant.*

365.4. *Aliqui pterion, alij opteron*, Romani *capillarem, alij pinulam, alij fidiculam, nonnulli & eam adianton appellant.*

365.11.*aliqui phasganon, alij antithesion, alij chascano, alij charadolethron, alij & hanc apariнam nominant,* Latini *lappam.*

365,24. *aliquibus sitospelos, aliјs siphon, aliјs bromos,* Romanis *auena dicitur.*

365.29.*aliqui siphonion, alij acrospelon vocāt.*

366.28.*aliјs epapitis, aliјs lycanthemon, aliјs cynosbatō, aliјs aniceton, aliјs heliophiton, aliјs anatolicon, aliјs dyticon, aliјs helide,* Aegyptiјs *lyisthe,* Romanis *mergina,* Hetruscis *radia appellatur.*

367.23.*aliјs hieromyrton, aliјs myacātha, aliјs agonon, aliјs scincos, aliјs mintha, aliјs catangelos, aliјs anāgelos, aliјs acæron, aliјs ocnerō, aliјs cinen, aliјs lichene, aliјs chamæpitys, aliјs chamæmyrte,* Bœotis *gyrenia, magis* Herculis *genitura appellat.*

368.10.*aliqui idæan, alij danaēn, alij hippoglotton, alij Zaliam, alij stephanen, alij daphnon, alij samothracicen, alij methrion, alij hypoglossion vocant.*

368.19.D*aphnoides alipo simile, flos vt nymphææ, cuius medium nuci cypreßi non dißimile, in quo semen: aliqui chamædaphnen, alij peplion, alij eupetalon vocant.*

369.2.*aliqui & hanc alexandrinam appellarunt, alij daphniten, alij hydragogon,* Romani *laureolam, alij lactaginem,* Galli *vsubim.*

369.11.*aliqui ascida vocāt, alij atomon, alij pigatoxarin, magi sanguinem* Herculis, *alij polyi-*

dos, alij anaphryston, Aegyptij *somphia, alij vnte,* Galli *laginum, aliqui anepsa.*

370.22.*aliqui melampodion vocant, alij ecstomon, alij polyrrhizon, alij protion, alij melanorrhizon, alij cyiranion, magi zomaritiou,* Aegyptij *isæam, alij elaphine, alij cemeleg,* Latini *veratrum nigrum, alij saraca,* Daci *prodiorna.*

372.10.*aliqui sesamiten, alij sesamin, alij lycocytalion, alij helleborum album appellant.*

372.17.*aliqui coronion, alij sesamon syluestre.*

372.27.*aliqui elaterion vocãt, alij grynon, alij balin, alij syncrisin, alij buhalion, alij scopion, alij pherombron, alij peucedanon, alij notion,* Romani *ancetum, alij agrestem,* Pœni *cusimezar.*

375.15.Satiuus *cucumer.* Cap. Satiui *cucumeris trita radix, & drachmæ vnius pondere pota in hydromelite, vomitus ciet.* Si *quis facilè secundũ cœnam vomere velit, binis obolis sit contentus.*

375.16.*alij triphyllon, alij stesion, alij astaphida, alij phthiroctonõ, alij phthiriõ, alij apanthropõ, alij polyides, alij pseudopathes, alij arsenoten,* Aegyptij *ibesaæden,* Romani *herbam pediculariã vocãt.*

376.4.*aliqui hypopyon vocãt, alij pancranon, alij scammonion, alij thelyterim,* Romani *ferulaginem, alij ferulam syluestrem,* Pœni *bœden.*

378.17.*aliqui lygon, alij lobon appellant.*

379.26.*aliqui narcissõ anydrõ, alij autogenes, alij bulbon emeticon, alij lirion,* Romani *bulbum*

morbit

morbitarium dicunt.

380.16.*alij hippophyes, alij hippophanes, alij hippion, alij echinion, alij pelecinon*, Romani *lapspaginem vocant.*

381.17.*aliqui sesamō sylvestre vocāt, alij seseli cypriō, alij crotona*, Aegyptij *systhanna, aliqui trixin, magi sanguinē febris*, Latini *ricinū, alij lupā.*

382.5.*aliquibus cometes, alijs gobios.*

385.8.*aliqui clema, alij crambion, alij paralion, alij canopicon vocant.*

386.13.*aliqui sycen, alij mecona aphroden.*

387.5.*alij spumosum papauer vocitan.*

387.20.*aliquibus scamonia radix, alijs colophonia, alijs dactylion*, Romanis *colophonium, magis appolenmonos*, Aegyptijs *sanilum dicitur.*

389.5.*alij chamælea nigra, alij pyros achnen, alij heraclion, alij bdelyram, alij coccon gnidion*, Romani *citocacium, nonnulli oleaginem, quidam olea stellum vocant.*

389.16.*alij chamælæam, alij pyros achnen, alij cestron, aut cneoron vocant.*

390.15.Acten *aliqui dendron arctu, alij hemeron*, Latini *sambucum*, Galli *scobiem*, Daci *sebam vocant.*

390.23.*alijs heliosacte, alijs agria acte, alijs* Euboica, Gallis *ducone*, Dacis *olma.*

392. 2.*nonnulli ischiada, alij chamæbalanum agriam, alij linozostin*, Latini *radicē sylvestrem,*

Pœni thorphathsadæ appellant.

392.16.*aliquibus colocyntha ægos, aliјs sicyapicra, aliјs alexandrina colocyntha, Zoroastri thymbra, Osthani autogenes,* Romanis *cucurbita sylua tica,* Dacis *tutrastra dicitur.*

393.8.*aliј cedœs,* Romani *inuolucrum vocant.*

394.15.*aliј ophiostaphylon, aliј chelidonium, aut melothrō, aut psilothron, aut archezostin, aut agrostin, aut cedrostin appellant.*

395.22.*aliј chironion ampelon, aliј bucranion* Romani *oblameniam, aliј batanutam, aliј beusalcam,* Daci *priadelā, aliј pegrinā,* Aphri *lauothē.*

395.8.Pterin, *aliј pteriō, aliј pterineō, aliј dasyclonon, aliј anasphoron, aliј blechnō, aliј polyrrhizon vocāt, magi hermubam.* Romani *filicem, aliј laculā, aliј filisfanariā,* Aegyptiј *asini sanguinem.*

396.23.Thelypterin *aliqui nymphæam pterin nominant,* Romani *linguam cerunam.*

397.9.Polypodion *aliqui scolopendrion, aliј pterin, aliј polyrrhizon,* Latini *filiculam vocant.*

398.2.*aliqui pterion, aliј nymphæam pterin nominant.*

398.21.*aliј argyron, aliј aritrilin, aliј chrysitin,* Aegyptiј *aphlopho,* Latini *mercurialem masculam, aliј tesseculatam,* Aphri *asumes.*

399.6.*aliquibus linozostis,* Aphris *armas, aliј asumes labon dicitur.*

399.14.*aliqui scorpiuron vocāt, aliј heliotro pon*

pon, alij dialion, alij heliopon, alij scorpioctonō, alij sesamon agrion, alij scorpij vram.

400.4. *aliqui scorpiuron vocant.*

405.3. *Idē adstringit: prodest stomacho qui cibi tenax non est, aut, tardius cibum cōcoquit. Item ijs qui ilei dolore conflictantur: cōuenit in grauidarum malacia: sorptum auxiliari constat, cum populatim grassatur pestifera lues. Huiuscemodi omphacium non nisi post annos multos bibi potest.*

429.17. *quam alij* Medicinam, *alij symphyton, alij idæum phlomon, alij orestion, alij nectarion vocant.*

448.6. *alij larbason, alij gynæcion, alij* Chalcedonion.

458.20. *alij pecton, hephton, aracton, lonchotō.*

505.7. *Athenis ionia, in Eubœa sideritis dicitur.*

De Rhamno.

Rhamnum si quis eruat silente luna, & secum ferat, contra venena & improbos homines proderit: pecoribus iuuandis appenditur: nauigijs circum poni solet: valet contra capitis dolores & laruas.

De Artemisia.

Artemisiam herbam si quis teneat, dum iter facit, lassitudinem discutiet: & si in pedibus ferat, bestias & lemures abiget: si sanguis circa artus coaluerit, ramulos ex rosaceo in olla feruefacito, & locum totum oblinito, cum somno indulgendum est: strangulatui vuluæ mirum in modum auxiliatur:

vrinæ stillicidia & opisthotonum leuat.

De Pentadactylo.

Pentadactyli si quis circum corpus portet, nullo dolore afficietur: oculos, strumas, callosos tõsillarum tumores, vuam, articulos sub lingua, neruorum dolores & dentes, psoram perniciali fame cõtractam iuuat: remoratos à partu menses eijcit: infusa manibus ex aqua tepida contra terrores, fascinum, & laruas, mirum in modum commendatur. Vellito *herbam cum luna crescit, oriente sole.*

De Verbenaca.

Verbenaca recta genitale intendit, sed supina exiccat. Recta appensa doloribus oculorum auxiliatur: contra hebetudines eorundem, & capitis dolorem efficax est, trita ex aceto lassitudinem reficit. Strumas, callosos fauciũ tumores, statim discutit: febrium horrores sanat, si quis solum ex aduerso stans ramulos tenuerit.

De Dictamno.

Dictamnum siccatum manibus terito, & redigens in farinã adiecta vini stilla, corpus tãgito: siquidẽ contra omnes serpentiũ iniurias auxiliatur: vlcera & putrescentes nomas præpurgans explet: adactis corpori aculeis oblinitur, vt præsenti sit auxilio: ad lienem & in abditis locis vitia inflãmatione turgentia, redactum in farinã illinito. Herbam vere, magnis æstibus, autumnoq; eruito.

De Saluia.

Saluia singultum tussimq; discutit: omnibus malis vlceribus cum cera & rosaceo sumpta auxiliatur: lienis dolorem dysenteriamq́;, pota cum vino albo pari modo sanat: sanguinem excreantibus, potu medetur: ad extrahenda vuluæ onera efficax est: pessimæ mulieres pessum ex ea subijciunt, vt partus excutiant.

De Cupresso.

Cupressus herba contra raucedines auriculasq́; prodest: induratos tonsillarum tumores, aquam inter cutem, & coxendicum cruciatus persanat.

De Centaurio.

Centaurium contra inflammata vitia & pulsantes ictus valet: fœminis vuluæ malo laborantibus auxiliatur: stillicidij vrinæ, calculorumq; tormenta leuat. Herbam *vere oriente sole legito.*

De Buphthalmo.

Buphthalmum crescente luna legere oportet. Fa*cit autem contra pauores, laruas, & mala medicamenta, fascinationes. vtpote cùm eas auertat.* Radi*cem si quis mādat, dentem expuet, fluxionemq; confestim sistens auxiliatur: qui & ventrem resoluit.*

De Pæonia.

Pæonia herba per æstus Caniculæ ante Solis ortum vellitur: appensáque contra venena, fascinum, pauores & laruas prodest: item contra febrem cum horrore venientē, diurnam nocturnámue, & aduersus tertianā. Proditur *lemures à mō-*

te, in quo nascebatur, fugasse.

De Moly herba.

Moly herba si secta radice feratur, veneficiorum & fascinationis amuletum est.

De Marina quercu.

Marinam quercum cum rosaceo & oleo misceto, & faciem illinito cum ad negotia te conferes: vegetiores reddit pueros, imo ventri appensa & ad arcendos pauores nocturnos manu teneto. Contra fascinum, & omnia maleficia prodest: corpus tuetur: cum enim fascinantes recedunt, arescentem ramulum occludit, & cum propius accedunt, aperit.

De Chrysanthemo.

Chrysanthemon si terra ante solis ortum eruatur, & collo appẽdatur, veneficas mulieres, omnesque fascinantes amolitur.

De Erysimo.

Erysimon cum vino tritum, aduersus ventris dolorem bibitur: si quis grana septem domum inieccerit, rixæ & iurgia concitabuntur.

De Helleborine.

Helleborine, aliquibus epipactis, aliis boion dicitur. Frutex est exiguus, minimis foliis constans. Bibitur contra omne venenum, & iecinoris vitia.

FINIS.

CVRATIONVM MORBORVM IN DIOSCORIDE contentarum index.

Adeps
Fimum
Rhaphanus
Beta Cepe
Milium
Sinapi
Cyclaminus
Asphodelus
Batrachion
Myosotis
Nymphæa
Cynoglosson
Adianton
Thapsia
Aerugo ferri
Sandaracha
Halcyonium
Cotes
Cinis vngularum caprinarum

Aluũ cõturbãtia.

Eruum
Orobus
Brassica satiua
Allium
Capparis
Peplus
Vuæ recentes
Vinum dulce
Aqua maris
Flos salis.

Aluum soluentia atq; purgantia,

Asarum
Crocus
Crocomagma
Oleum amygdalinum
Oleum cicinum
Oleum balaninum
Oleum cnidium
Olea Aethiopica
Fagus
Galla
Faba Thebaica
Siliquæ
Mespilus
Cornus
Ficus Aegyptia
Caprificus
Cerasia
Melimela
Citrea mala
Pruna
Amygdalæ amaræ
Morus
Ficus
Tellinæ
Chamæ
Iuncus odoratus
Cochleæ terrestres
Sepiæ
Silurus
Pisces saxatiles
Lac
Lac schistum
Butyrum
Medulla

Aluũ sistentia.

Laurinum
Populns nigra
Populus picea
Paliurus
Oxyacantha
Cynosbatos
Ciſtos
Roſa
Acacia
Palma
Palma elate
Malum punicum
Malus
Siliquæ
Cotoneæ
Mala epirotica
Pira
Meſpillus
Lotus
Cornus
Sorbus
Prnua ſyriaca
Lepus terreſtris
Lac
Caſeus
Fuligo butyri
Sanguis
Fimnm
Lyncurion
Triticum
Braſsica ſatiua
Hordeum
Plantago
Crinon

Seris
Bromos
Chondryllæ
Oriza
Alica
Milium
Faba
Lens
Anethum
Apium
Aphace
Smyrnion
Hippomarathrum
Acantha
Aloë
Hæma
Ruta
Aniſum
Orchis ſerapias
Pæonia
Althæa
Polygonon mas
Lagopus
Clematis daphnoides
Xyris
Anchuſa
Gramen Parnaſium
Rubus
Pentaphyllon
Phœnix herba
Idæa radix
Oxyſchœnus
Rubrica ſinopis
Aizoon

Thus

Vnguentum felinum

Amphisbænæ morsus curatio.

Diosc.lib.5.cap.64.

Anginæ remedia.

Acetum
Absinthium
Cyprinum vnguentum
Cedria
Cepe
Crocodilium
Elaterium
Fel animalium
Fimum
Hirundo
Hyssopus
Irinum
Laserpitium
Mel
Oxymel
Spartum siue genista
Sal
Violæ
Piper
Pix
Rhaphanus.

Anhelitus difficultatis remedia.

Asarum
Balsamum
Naphtha
Centaurium maius
Baccharis
Peucedanum
Galbanum
Parthenion
Adianton
Ampeloleuce
Et infrà in verbo, Orthopnoicis.

Animalium feritas mitigatur.

Oenagra.

Ani remedia.

Vide, Sedis remedia.

Animalia ventris expellentia.

Vide, Tineas latas pellentia.

Animalia quæ perimunt.

Diosco.lib. 6. in præfationis fine.

Animaliũ ictus remedia.

Bdellium
Panaces heracleon
Terra lemnia
Diosc.lib. 6. cap.55.

Animi defectus remedia.

Cucumis

Mulſus piſcis
Allium
Meliſſophyllon
Coris
Oxychœnus
Hyacinthus.
Aizoon maius.

Argenti viui curatio.

Dioſc.lib.6.cap.28.

Argematõ morbi remedia.

Fel animalium
Vrina
Lactuca ſylueſtris
Cera
Argemone
Anagallis
Ociminum
Papauer ſeratitis
Lotus ſatiua.

Aquatorum remedia.

Onos, ſiue millepeda
Aſparagus
Cyclaminos
Spondylion
Oenanthe
Buphthalmos
Chryſanthemon
Vinum abſinthite.

Arſenici, ſiue auripigmenti curatio.

Dioſc.lib.6.cap.29.

Articulorum morbis vtilia.

Amurca.
Anethinum
Agaricum
Arction
Bulbus eſculentus
Centaurium minus
Cinis vitium
Helleborus niger
Scammonium
Mandragoras
Meon
Naphtha
Nardus
Narciſſus
Ouum
Oxymel
Palma elate
Pentaphyllon
Pſyllium
Ruta
Thapſia
Thymoxalme
Vua paſſa
Vinum melitite.

Arteriæ remedia.

Irinum
Myrrha
Thus
Caryotæ, ſiue caryotides.

Morus
Lixiuia ex ficu
Ionia ſiue Cionia
Adeps
Adipum medicinæ
Faba Aegyptia
Lens
Portulaca
Seris
Porrum
Hedera
Mioſotis
Agaricum
Rhaponticum
Gentiana
Abſinthium
Abſinthium ſeriphium
Mentha
Melilotus
Maron
Ruta
Cyminum ſatiuum
Hieracium maius
Conyze tertiũ genus
Lyſimachium
Clymenos
Anchuſa
Idæa radix
Granum tinctorum
Chryſocome
Aizoon maius
Phlomides
Lotus ſylueſtris
Ebulus
Vitis ſylueſtris
Nuclei acinorum
Vua œnanthe
Omphacium
Paſſum
Vinum omphacites
Vinum nigrum è labruſca
Vinnm cydonites
Omphacomeli
Vinum apij tes
Vinum myrtites
Vinum palmeum
Vinum è cedro
Vinum piſsite
Vinum abſinthite
Vinum tragoriganite
Vinum praſite
Vinum calaminthe
Vinnm aromatite
Spuma argenti
Chyſocolla
Cinnabaris
Calcanthon
Diphryges
Arſenicum
Sal
Fęx vini
Spongiæ
Lapis phrygius
Apis Aſius
Lapis ſciſsilis
Terra eretria
Lapis ſamius

Populus alba
Plantago
Porrum
Peucedanus
Prasion
Polygonon mas
Papauer satiuum
Psyllium
Rhus obsoniorum
Rosa
Salix
Senecta serpentis
Sesamum
Sinapi
Spondylium
Stœbe
Strychnum satiuum
Sulphur
Thus cum pice
Terebinthina
Vermes
Vrina
Vinum myrteum, siue myrsinite
Vinum cedrites.

BDELLARVM, siue hirudinum curatio.

Diosc. lib. 6. cap. 32.

Bestias fugantia.

Acantha leuce, siue spina alba.

Bestiarum venenatarũ remedia.

Balsamum

Bestiarum morsus remedia.

Helenium Aegyptium
Sanguis
Porrum
Allium
Argemone
Eryngium
Pulegium
Apium
Vinum cedrite
Sal
Terra Samia.

Bilem adgenerantia.

Iuglans.

Bilem purgãtia.

Agrioraphanus
Androsæmos
Anchusa
Apios
Brassica canina
Calamintha
Clematis
Cici
Cucumis anguinus
Characias
Chamælea
Helleborum nigrum

Calculi remedia.

Cyperus
Cardamomum
Oleum amygdalinum
Cerasia
Amygdalus amara
Ossifragus
Vrina
Sium
Struthion
Centaurium maius
Bdellium
Daphnides
Paliurus
Pruna
Fimum
Lapathon
Sisymbrium
Ononis
Cyminum syluestre
Artemisia
Hippomarathron
Asplenon
vnthemis
Parthenion
Pæonia
Lithosperma
Athæa
Tribulum
Saxifragum
Gramen
Traion
Acanthus
Cotyledon prima
Vitis satiua
Myrtus syluestris
Oxalme
Lapis Iudaicus
Ochra
Lapides spongiarum.

Calefactoriæ medicinæ.

Adipum medicinæ
Medullæ animalium
Fel
Cera
Propolis
Triticum
Raphanus
Raphanus agria
Sisymbrium
Sisymbriū aquaticum
Sinapi
Nasturtium
Thlaspi
Erysimon
Piper
Zingiber
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Asphodelus
Aulbus esculentus
Agaricum
Gentiana
Anonis, siue Ononis

Calefactorum remedia.

Caliginis oculorum remedia.

Callorum remedia.

Cancrescentibus vlceribus medetur.

Canes occidentia.

Oleum ex oleaſtro
Myrrha
Ciſtos alia, ſiue ladanũ
Myrtus
Braſsica ſatiua
Naſturtium
Aloë
Adiantum.

Capillum deni-grantia.

Cupreſſus
Fagus
Ilex
Palma elate
Myrtus
Hedera
Eleliſphacos
Rubus
Vinum myrtite.

Capillum ruf-fantia.

Cyprus
Lycium
Lotus
Fæx vini.

Capillũ flauũ reddentia.

Aqua maris.

Capillum pur-gantia.

Fœnumgræcum
Linum.

Capillos tin-gentia.

Acacia
Myrtus
Morus
Stratiotes terreſtris
Ebulus
Terra ampelites.

Capillos nu-trientia.

Iuglans.

Capitis vlcerũ remedia.

Balſamum
Oleum ex oleaſtro
Oleum amygdalinum
Vnguentum roſaceum
Telinum
Narciſsinum
Myrrha
Thus
Vrina
Fœnogræcum
Cicer
Linum
Malua
Allium
Cyclaminos
Bulbus eſculentus
Melilotus
Lilium
Bettonica, ſiue Britan-nica.

Capitis doloris remedia.

Capitis dolorem facientia.

Eruum
Abſinthium
Ferula
Meu ſiue meon
Peucedanus
Mandragora
Vinum gypſatum
Vinum phœnicite
Vinum rhetinite
Vinum meſagite.

Caput purgantia.

Anemone
Braſsica ſatiua
Beta
Cepe
Chelidonium minus
Calcanthum
Cyclaminos
Origanum.

Carbunculorum medicinæ.

Braſsica ſatiua
Cupreſſus
Cinnamomum
Cyprus
Coriandrum
Characias
Eruum
Fimum
Iuglans
Lupinum ſatiuum
Naſturtium
Laſerpitium
Olea ſylueſtris
Pix
Plantago
Panaces heracleon
Sabina
Vua paſſa.

Cardiacorum remedia.

Bupreſtis.
Seris.
Rubus.

Carnem teneriorẽ reddentia.

Vrtica ſiue acalyphe.

Carnem coaleſcere facientia.

Lixiuia ficus
Symphyton.

Carnes superuacuas compeſcentia.

Characias
Cadmia
Aes vſtum
Flos æris
Laſerpitium
Lana vſta
Lapis Aſius
Spuma argenti
Smaris.

Balanus myrepsica
Cistos
Centaurium
Chamæsyce
Calx viua
Corallium
Aes vstum
Aeris flos
Aerugo aurificum
Fuligo butyri
Faba Fex vini
Oleum myrtinum
Oleum balaninum
Oleum cicinum
Olea æthiopica
Peucedanum
Plumbum elotum
Pumex
Scoria argenti.

Cicutæ cõtraria.

Passum & vinum
Vinum in communi
Acorum
Hermo. Cor. cap. 17.

Cimices fugantia & necantia.

Hermo. Cor. cap. 366. & 806.

Clauorum remedia.

Smaris
Fimum
Laserpitium

Cœliacorum remedia.

Myrrha
Hypocistis
Licium
Olea syluestris
Quercus aut robur
Galla Thus
Myrtus
Cotonea Morus
Lixiuia ex ficu
Ceruinum cornu
Faba Aegyptia
Lapathon
Plantago
Coronopus
Rhaponticum
Acantha leuce, siue spina alba
Ferula
Laserpitium
Tragos herba
Papauer satiuum
Vinacei
Nuclei vinaceorum
Elæomeli
Vinum phœnicite
Vinum rhetinite
Ferrum
Lapis morochthus.

Colli remedia.

Colocynthis
Fimum

Naphtha
Populus nigra
Ficus
Iuncus odoratus
Lepus terreſtris
Muſtella Iecur
Vnguis aſini
Lichen equi
Iecur hirci
Hirundines
Serum
Lac humanum
Coagulum Fel
Sanguis
Fimum
Plantago
Eryngion
Ruta
Seſeli Maſsilienſe
Libanotis
Spondylion
Peucedanum
Laſerpitium
Galbanum
Sagapenum
Ammoniacum
Trifolium
Conyza
Anthyllis
Symphyton
Ceſtron
Pentaphyllon
Papauer aphrodeles
Viola purpurea
Helleborum nigrum
Hippophœſton
Ampelos leuce
Ampelos melæna
Oxymel
Acetum ſcillite
Lapis ſelenites
Lapis aëtites
Cotes.

Conceptioni contraria.

Epimedion
Heliotropium maius
Aerugo ferri
Alumen
Lapis oſtracites
Herm.Cor.cap.277.

Conceptionem facilitantia.

Coagulum
Lolium
Staphylinos agrios
Lapis ſamius.

Concoctioni vtilia.

Anethum
Althæa
Acetum ſcillite
Balſamum
Crocus
Crocomagma
Caros
Ceſtron

Vinum chamædryte
Vinum tragoriganite
Vinum daucites
Vinum panacite.

Condylomatum remedia.

Strigmenta à balneis
Myrteum
Myrtus
Cotonea
Ouum
Aloë
Anethum
Libanotis
Ballote
Stachys
Phalangion
Pentaphyllon
Vitis satiua
Ferrum
Plumbum elotum
Sandaracha.

Cordis tremoris medicinæ.

Nardi spica.

Coriandro contraria.

Vinum in communi
Diosc. lib. 6. cap. 9.

Corpora defuncta à corruptione diu tuetur.

Cedria.

Corpus macrescentia.

Canchamum.

Coxæ doloris remedia.

Strigmenta à palęstris.

Coxendicum doloris remedia.

Asparagus
Agaricus
Althæa
Abrotonum
After Atticus
Acetum scilliticum
Centaurium minus
Calamintha
Coris Cestron
Cucumis syluestris
Erysimon
Euphorbium
Fimum Garus
Helenium
Ammoniacum
Hypericon
Hiberis
Heliochrysos
Iris Illyrica
Lolium
Lupinum satiuum
Laserpitium
Naphtha
Onos
Populus alba

DENTIVM doloris remedia.
Amurca
Halicacabus
Aſparagus
Allium
Anagallis
Ariſtolochia
Acantha leuce
Abſinthium
Arction
Acetum
Acetum ſcilite
Alumen
Batrachion
Cedria
Cytinus
Cochleæ terreſtres
Capparis
Chelidonium maius
Chamæleon niger
Clematis daphnoides
Cucumis anguinus, ſiue ſylueſtris
Characias
Colocynthis
Ephemeron
Helleborus niger
Ficus Galba
Galbanum
Hedera
Hyoſcyamus
Hyſſopus
Laſerpitium
Leucacantha
Myrica
Morus
Melanthion
Meliſſophyllon
Naphtha
Olea æthiopica
Picea
Plantago
Panaces heracleon
Pyrethrum
Peucedanum
Pentaphyllon
Rhus
Ranæ
Sepiæ
Senecta ſerpentis
Strychnon hypnoticō, ſiue ſomniferum.
Vnguentum roſaceum
Vermes terreni.

Dentis ſtuporis remedia.

Portulaca.

Dentitioni infantium vtilia.

Leporis cerebrum
Butyrum cum melle.

Dentifricia.

Purpura
Buccinum
Cerninum cornu
Halcyonium

Vrina
Ocymum
Absinthium
Plumbum elotũ & cre matum
Sulphur
Diosc. lib. 6. cap. 61.

Dryini morsus curatio.

Diosc. lib. 6. cap. 65.

Duritiem emollientia.

Amaracinũ vnguentum
Bdellium
Buphthalmos
Cyprinum
Capparis
Erysimon
Aegilops
Ficus
Fimum
Glans
Galiopsis
Hydropiper
Ammoniacum
Lens
Linum
Lapis alabastrites
Megalium
Melanthion
Mandragoras
Porrum
Panaces heracleon
Pentaphyllon
Paronychia
Pyrites
Styrax
Sanguis
Smyrnion
Terra cimolia
Vinacei.

Dysentericorum remedia.

Adipum medicinæ
Asparagus
Argemone
Agaricum
Althæa Alcea
Alisma
Aizoon maius
Butyrum
Cupressus
Cotonea
Cornu
Ceruinum cornu
Coagulum
Cera
Clematis daphnoides
Elatine
Eupatorium
Fœnogræcum
Faba Aegyptia
Ferrum
Galla
Omphacium
Hypocistis

EBRIETATI vtilia

Elephantiæ remedia.

Elephantias gignentia.

Emollientes medicinæ.

Cyrpos
Ciſtos
Cera
Ceruſſa
Calcanthum
Calx viua
Oeſypus
Fœnogræcum
Gleucinum
Ammoniacum
Irinum
Laurus
Lana ſuccida
Linum
Lapis Gagates
Metopium
Myrrha Bœotica
Medullæ animalium
Naphtha
Palimpiſſa
Panaces heracleon
Pſyllon
Plumbum elotum
Reſina
Styrax
Viſcum.

Enterocelæ remedia.

Hippuris, ſiue equiſetum.

Ephelidis vtilia.

Balanus myrepſica
Cici.

Epinictydis morbi remedia.

Olea ſylueſtris
Myrtus
Amygdalæ amaræ
Groſsi
Fimum
Braſsica ſatiua
Plantago.
Cucumis
Porrum
Abſinthium
Coriandrū cum melle paſſaq́; vua
Viſcum
Heliotropium maius
Vua paſſa.

Epiphoræ remedia.

Aſarum
Malobathrum
Cotonea
Crimnon
Coriandrum
Lilium
Ambroſia
Vua paſſa
Terra ſamia.

Erucis pinorum conuenit

Vnguentum melium
Dioc, lib. 6. cap. 2.

Cyprinum
Cotyledon
Fœnogræcum
Flos salis
Linum
Malum punicum
Polygonon
Sampsuchinum
Vinum terebinthinū.

Genitalium virus extinguētia.

Alumen.

Genarum morbi remedia.

Aloë
Aerugo aurificum
Aerugo ferri
Ammoniacum
Lapis schistos
Mituli
Naphtha
Olea syluestris.

Genituræ profluuij in somno remedia.

Lactuca syluestris
Nymphæa
Hermol. Cor. cap. 932

Generationem deprimentia.

Clymenon
Heliotropium maius
Mentha
Thelypteris
Xyphion
Asplenon.

Geniturам extinguentia.

Cannabis satiuæ semen
Anethum.

Geniturам augentia.

Semen coriandri
Coriandrum.

Genitalium torporem inducētia.

Cicuta.

Gingiuarū morbi remedia.

Aristolochia tertia
Aloë
Acetum
Acetum scillite
Alumen
Butyrum
Canchamum
Cytinus
Chalcitis lapis
Aerugo aurificum
Aerugo ferri
Galla
Lycium
Lepus terrestris.

Malo

Purpura combusta
Pepo
Panaces
Peucedanum
Prasion
Pentaphyllon
Peristereon supinus
Papauer ceratitis, id est est, corniculare
Psyllium
Plumbum lotum
Pumex
Rhamnus
Ruta
Stratiotes terrestris
Scordion
Sandaracha
Sal
Spongia
Thus
Viscum
Thelipteris
Testæ fornacum
Vrtica

Humorum malorum medicinæ.

Metopium vnguentū
Nardinum
Amygdalæ dulces
Mel.

Hadropicorum remedia.

Asarum
Amurca
Halicacabus
Allium
Absinthium
Anisum
Androsaces
Alisma
Ampelos agria
Aqua maris
Acetum
Aphronitrum
Halcyonium
Buprestis
Cyperus
Cinnamomum
Calamus odoratus
Cochleæ terrestres
Cicer
Chamæleon albus
Chamædris
Cestron
Cotyledon
Cucumis anguinus
Cici
Helleborum nigrum
Ebulus
Ficus
Erinaceus terrestris
Hippophaës
Hippophæston,
Hyssopus
Laserpitium
Lathyris
Origanum

Hyoſcyami curatio.

Dioſc.lib.6.cap.15.

IECINORIS remedia.

Vinum ex ſyluestri aſaro
Vinum chamælætes
Rubrica ſinopis.

Ignis ſacri remedia.

Aſarum
Acacia
Acinos herba
Anchuſa
Lycopſis
Aizoon maius
Braſsica ſatiua
Acetum
Beta
Baccharis
Bechion
Crocus
Cupreſſus
Coriandrum
Cicuta
Cotyledon
Cici
Chalcitis lapis
Aerugo ferri
Harundo
Helxine
Iſatis
Lens
Lilium
Lens paluſtris
Lapis ſmyris
Myrtus
Malua
Mandrgaoras
Portulaca
Plantago
Parthenion
Polygonon mas
Pentaphyllon
Periſtereon rectus
Papauer ſatiuum
Pſyllium
Rhamnus
Roſa
Ruta
Rubus
Idæa
Salix
Sanguis
Seris
Strychmon, ſiue ſolanũ ſatiuum
Stratiotes aquaticus
Vrina.

Ilei morbi remedia.

Oleum vulgare
Strychnos halicacabus.

Impetiginis morbi remedia.

Amygdalæ amaræ
Lapathon
Lichen in petris
Lolium

Hyoſcyami curatio.

IECINORIS remedia.

Vinum ex ſyluestri aſaro
Vinum chamælætes
Rubrica ſinopis.

Ignis ſacri remedia.

Aſarum
Acacia
Acinos herba
Anchuſa
Lycopſis
Aizoon maius
Braſsica ſatiua
Acetum
Beta
Baccharis
Bechion
Crocus
Cupreſſus
Coriandrum
Cicuta
Cotyledon
Cici
Chalcitis lapis
Aerugo ferri
Harundo
Helxine
Iſatis
Lens
Lilium
Lens paluſtris
Lapis ſmyris
Myrtus
Malua
Mandrgaoras
Portulaca
Plantago
Parthenion
Polygonon mas
Pentaphyllon
Periſtereon rectus
Papauer ſatiuum
Pſyllium
Rhamnus
Roſa
Ruta
Rubus
Idæa
Salix
Sanguis
Seris
Strychmon, ſiue ſolanũ ſatiuum
Stratiotes aquaticus
Vrina.

Ilei morbi remedia.

Oleum vulgare
Stryclinos halicacabus.

Impetiginis morbi remedia.

Amygdalæ amaræ
Lapathon
Lichen in petris
Lolium

Vinũ ſylueſtris nardi.

Inflammationũ remedia.

Coriandrum
Adeps
Aſphodelus
Argemone
Anagallis
Artemiſia
Aizoon maius
Acetum
Butyron
Braſsica ſylueſtris
Bechion
Brion thalaſsion
Caſia
Cotyledon prima
Elatine
Ebulus
Faba
Ficus
Harundo
Hyoſcyamus
Irinum
Laurus
Linum
Lupinum ſatiuum
Lonchitis
Lichen in petris
Lens puluſtris
Lapis
Melilotus
Mandragoras
Naphtha
Ocimum
Ochra
Picea
Platanus
Portulaca
Pulegium
Parthenion
Polygonon mas
Papauer erraticum
Roſa
Rhus
Suſinum
Sabina
Seſamum
Sonchos
Scordion
Symphytum
Statiotes aquaticus
Triticum
Tribulus
Vinacei
Xyris.

Inguinum morbi remedia.

Vide, Genitalium.

Ingenium promptum facientia.

Ouum.

Inſaniam inducentia.

Hyoſcyamus
Strychnon hypnoticō

Laterum morbi remedia.

Lendes necantia.

Lentiginis maculæ remedia.

Siſymbrium ſylueſtre
Spuma argenti
Triticum cum aceto.

Lepræ remedia.

Allium
Anemone
Ariſtolochia
Acantha
Anchuſa
Acetum
Ampelos leuce
Halcyonium
Alumen
Adarce
Bupreſtis
Braſsica ſatiua
Cochleæ terreſtres
Clematis
Fraxinus
Cucumis anguinus
Helleborum nigrum
Aerugo aurificum
Ficus Fel
Hordeum
Iuniperus
Lolium
Lapathum
Lepidium
Myoſotis
Oleum oleaſtri
Oleum cicinum
Olea æthiopica
Oriza

Salamandra
Serum
Sinapi
Struthion
Scammonia
Sulphur Sal
Terebinthina
Thapſia
Terra melia
Vlmus
Vrina
Vitis ſatiua.

Leporis marini remedia.

Fiber
Cornus
Lapis ophites
Halcionium
Chamæleon niger
Cicer
Cucumis anguinus
Characias
Helleborum nigrum
Ficus
Glutinum
Laſerpitium
Olea
Pruna
Rhaponticum
Ruta
Sal
Vitis ſatiua
Vinum tethalaſſomẽ

Althæa
Chamæpitys
Epimedion
Cici
Hyoſcyamus
Vinacei
Aqua maris
Fæx vini
Terra ſamia.

Mammę virginũ ne creſcãt

Cicuta
Cotis.

Maſculum fili-um generan_tia.

Cratæogonos
Phyllon
Orchis.

Matricis morbi remedia.

Malua
Oleum balaninum
Pæonia.

Maxillarum do-loris remedia.

Ceruinum cornu.

Meatus aperien-tia.

Allium
Cyperus.

Meconio con-traria.

Paſſum & protropon vinum
Acetum
Oximel.

Meliceridũ mor bi remedia.

Serum
Parthenion
Helleborum nigrum
Epithymum
Acetum ſcilliticum
Amomum
Melilotus.

Menſtrua pro-uocantia.

Iris Illyrica
Meu
Cyperus
Aſarum
Caſia
Cinnamomum
Coſtum
Iuncus odoratus
Balſamum
Cancamon
Helenium
Myrrha
Sampſuchinum
Amaracinum
Abrotonum
Styrax

Melanthion
Laserpitium
Sagapenon
Euphorbium
Clynopodium
Chamedrys
Lilium
Melissophyllon
Prasinm
Stachys
Trifolium
Polium
Scordion
Artemisia
Leucoion
Anthemis
Pæonia
Erythrodanum
Anagyris
Alisma
Coris
Hypericon
Cestron
Medion
Xiphion
Tragion
Heliochrysos
Mandragoras
Vrtica
Myrtus
Adiantum
Mirtus sylnestris
Laurus Alexandrina
Daphnoides
Chamædaphne
Helleborus niger & albus
Ampelos melæna
Helio tropion maius
Vinum scilliticum
Vinum absinthite
Vinum hyssopite
Vinum aromatite
Vinum daucite
Vinum panacite
Vinum helleborite
Vinum dictamnite
Staphyllinus.

Menstrua sistentia.

Lentisci succus
Myrica
Oxyacanthos
Thus
Palma
Malum punicum
Myrtus
Lepus terrestris
Fuligo butyri
Coagulum
Sanguis
Acinos
Acantha Arabica
Hieracium maius
Nymphæa
Pæonia

Spongia
Corallium
Pyrites
Hæmatites
Galactites
Thyites
Morochthus
Sapphirus
Geodes
Samius.

Opiſtotonicorũ, id eſt, ceruicis rigore laborantium remedia.

Acanthion
Eryngium
Laſerpitium
Sagapenon
Satyrion
Coris.

Opij remedia.

Sal
Dioſc. lib. 6. cap. 17.

Oris halitus remedia.

Vide, Halitus oris remedia.

Oris vlcerum remedia.

Cyperus
Aſpalathus
Fuligo picis
Cyprus
Tilia
Acacia
Olea ſylueſtris
Caſtanea
Malum punicum
Mæna
Lac ſchiſton
Butyrum
Plantago
Aloë
Origanum
Leucoion
Orchis ſerapias
Anthemis
Periclimenon
Rubus
Staphis agria
Vua œnanthe
Omphacium
Acetum ſcilliticum
Sandaracha
Alumen
Sal.

Orthopnoicis, id eſt, difficulter ſpirantibus remedia.

Helenium
Myrrha
Cupreſſus
Daphnides
Cotonea
Vrina
Struthion
Cyclaminos

Paronychiarum, id eſt, vnguiū morborū remedia.

Parotidum, ideſt, auriū apoſtematū remedia.

Pauescentium remedia.
Linum
Melicratum
Hydromel.

Pecoris scabiem emendantia.
Vide, Iumentorũ scabiem.

Pecori vtilia.
Adiantum.

Pecus necantia.
Merion
Aconitũ lycoctonon.

Pecus mortuum extrahentia.
Aristolochia.

Pectoris morbi remedia.
Acorus
Meu
Costum
Myrrha
Iuncus odoratus
Pityides
Terebinthina
Iuniperus
Ficus
Pomum
Nasturtium
Piper
Chelidonium minus
Rhaponticum
Stichas
Thymus
Ruta
Libanotis
Sagapenum
Ammoniacum
Scordion
Bechion
Vrtica
Isopyrum
Vinum cedrite
Vinum aromatite
Vinum nectarite
Vinum daucite.

Pediculos necantia.
Allium
Alumen
Mel
Cedria.

Pedum qui à frigore alserũt remedia.
Cyclaminos.

Pedum rimarum remedia.
Scilla.

Perfrictionis medicinæ.
Iris Illyrica
Cyperus
Balsamum

Myrrhis
Aqua maris
Diosc.lib.8.cap.58

Phagedænæ morbi remedia.

Fel Fimum
Dracunculus minor
Isatis
Chamæleon niger
Panaces
Staphylinus
Petasites
Characias
Ampelos leuce
Vinum
Acetum
Alumen
Sal Flos salis.

Pharico veneno contraria.

Vinum albanum
Diosc.lib.6.cap.19.

Phlegmatis contraria.

Plantago.

Phreneticorum remedia.

Crocinum
Vitex
Asparagus
Serpyllum
Conyza tertia
Leucoion.

Phthiriasis, siue pedicularis morbi remedia.

Strigmenta gymnastorum
Myrica
Hedera
Staphis agria
Sandaracha.

Phthisicorum remedia.

Pix
Adeps
Porrum
Agaricum
Rhaponticum
Acantha
Prasium
Cestron
Lapis Asius.

Pili genarum ne defluant.

Spica nardi
Cochleæ terrestres
Oesypus
Condrylla
Armenius lapis.

Pili palpebrarũ euulsi ne renascantur.

Tellinæ

Polypodium
Heliotropium maius
Vua passa
Aqua maris
Vinum rhetinite
Vinum aromatite
Vinum mandragorite
Vinum scammonite
Sulphur
Peplus.

Pityocamparũ curatio.

Dioſc.lib.6.cap.?.

Plagarum vibices emendãtia.

Susinon.

Plantæ quæ perimunt.

Dioſc.lib.6.in pręfat.

Pleureticorum remedia.

Staphylinus
Laserpitium
Aethiopis.

Podagræ morbi remedia.

Amomum
Naphtha
Populus nigra
Amurca
Salix
Ficus
Cochleæ terrestres
Mustela
Marinus pulmo
Lac humanum
Adipum medicinæ
Sanguis scilicet menstruus
Fimum
Hordeum
Lens Rapa satiua
Brassica satiua
Seris
Cucurbita
Aros
Asphodelus
Bulbus esculentus
Pulegium
Panaces heracleon
Libanotis
Scordion
Leucoion
Androsaces
Helxine
Papauer satiuum
Hyoscyamus
Lens palustris
Aizoon maius
Bryon thalassium
Phycos marinus
Cucumis anguinus
Balanus myrepsica
Ebulus
Heliotropium maius
Vua passa

Car

Schiſtos
Ceruinum cornu
Fimum Cicer
Lapathum
Atriplex
Aſparagus
Eryſimon
Scilla
Chelidonium
Aloë
Abſinthium
Origanum
Hippomarathrum
Libanotis
Spondilium
Laſerpitium
Praſium
Scordion
Aſplenon
Anthemis
Pæonia
Erythrodanum
Chamæpitys
Pentaphyllon
Hyacinthus
Halicacabus
Chamæciſſos
Oſyris
Myrtus ſylueſtris
Elaterium
Vinum chamædryte
Vinum calaminthite
Vinum nardite
Sulphur.

Renum doloris remedia.

Amygdala amara
Aſparagus
Anagallis
Agaricus
Anthillis
Anchuſa
Halcyonium
Cardamomum
Calamus odoratus
Cicer Caſia
Cinnamomum
Chamæpitys
Paſſum
Glycyrrhiza
Iuncus odoratus
Laurinum Lac
Lotus ſatiua
Meu
Piſtacia
Nardus gallica
Nuclei pini
Oleum amygdalarum.
Palma elate
Portulaca
Plantago
Porrum
Petroſelinum
Peucedanum
Pæonia
Rhaponticum
Saccharum

Ruptorum remedia.

Acorus
Cardamomum
Asarum
Calamus odoratus
Helenium Bdellium
Iuniperus Cedrides
Halimos
Lixiuia ex ficu
Fel fimum
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Asphodelus
Bulbus esculentus
Capparis
Rhaponticum
Gentiana
Aristolochia
Centaurium
Acantha
Leucacantha
Abrotonum
Origanum
Calamintha
Serpyllum
Baccharis
Panaces heracleon
Libanotis
Laserpitium
Sagapenum
Galbanum
Polycnemnon
Clinopodion
Althæa Cestron
Symphyton
Holosteon Xyris
Hippuris
Heliochryson
Phlomides
Ampelos leuce
Vinum daucite
Vinum tragoriganite
Vinum panacite
Lapis schistos.

SAGITTAS infixas extrahentia.

Vide, Spicula infixa.

Saliuam euocantia.

Pyrethrum.

Salmandrę veneni remedia.

Diosc.lib.6.cap.4.

Sanguinem excreantibus vtilia.

Iuncus odoratus
Aspalathus
Thus in potu datum
Lentiscus
Mastiche potu data
Naphtha
Cupressus
Macer Myrica
Hipocistis. Rosa
Licium Salix

Sanguinem sistentia.

Stratiotes terrestris
Vua œnanthe
Acetum
Vinum terebinthinum
Plumbum elotum
Stimmi
Cinnabaris
Alumen Sulphur
Spongiæ
Gypsum.

Sanguinem concretum discutientia.

Lixiuia ex ficu
Thymus
Heliochryson.

Sanguinẽ per vrinam expellentia.

Bruum
Cantharides
Ammoniacum.

Sanguinẽ per nares expellentia.

Crocodilium.

Sanguinem per vrinã reddentiũ remedia.

Cyminum syluestre.

Sanguisugas necantia.

Oxalme
Dioscori, libro 6, cap. 32.

Sandarachæ curatio.

Diosc lib. 6. cap. 19.

Sardoniæ curatio.

Diosc. lib. 6. cap. 14.

Scabiem iumẽtorũ emendantia.

Vide, Iumentorum scabiem.

Scabiei morbi remedia.

Argemone prima
Chamæleon niger
Helleborus niger
Oesypum Sal
Oleum oleastri
Sinapi
Sulphur
Vnguentum melinum.

Scolopẽdrę morsus remedia.

Grossi
Scolopendra
Asphodelus Sal
Diosc. lib. 6. cap. 59.

Scorpionis ictus remedia.

Cyperus
Amomum
Cardamomum
Cinnamomum

Erythrodanum
Anagyris Myrtus
Adiantum
Ampelos leuce
Vinum dictamnite.

Sedis rimarum remedia.

Strigmenta balneorum
Meu Aloë
Dipsacos
Leucoion.

Sedis inflammationis remedia.

Oleum cycinum
Amaracinum
Lens Libanotis
Symphyton
Erigeron.

Sedis morbi remedia.

Thus
Lentiscus
Pix Rosa
Amurca
Mâlum punicum
Myrtus
Cancri
Ouum
Oesypum
Adeps Fel
Lens
Malua
Althæa
Portulaca
Sonchos
Anagallis
Melilotus
Laserpitium
After Atticus
Viola purpurea
Cucumis anguinus
Colocynthis
Acetum
Oxalme
Vinum terebinthinum
Flos æris
Plumbum elotum.

Semina quæ perimunt.

Diosc. lib. 6. in præfat.

Sensibus nocētia.

Vinum annosum.

Sensus recreātia.

Lapis samius.

Sepis bestiolæ morsus remedia.

Portulaca Oxymel.

Serpentiū venenis contraria.

Paliurus
Vitex Cancri
Hippopotamus
Fiber Mustela
Gallinaceus
Cantharides

Serpentes fugantia.

Serpentium morsus remedia.

Raphanus
Agaricum
Brassica satiua
Cyclaminos
Ampeloprason
Dracunculus minor
Asphodelus
Anagallis
Acantha leuce
Abrotonum
Asclepias
Origanum
Lilium
Calamintha
Clinopodion
Serpyllum
Leontopetalon
Panaces heracleon & asclepion
Cyminum satiuum & syluestre
Ammi Fœniculum
Daucus
Libanotis
Sagapenon
Prasion
Phyllitis
Trifolium
Scordion
Cestron
Periclymenos
Echion
Ocimoides, siue oimastrum

Rubus
Eupatorium
Heliochryson
Adiantum
Peristereon supinus
Ebulus
Ampelos leuce
Vitis satiua
Vinum Acetum
Oxymeli
Vinum conyzite
Vinum panacite
Sal Cinis vitis
Lapis ophites.

Serpentes ne feriant.

Ceruí medulla.

Serpentes ne cantia.

Anchusa onocheles
Vinum cedrite.

Siccantes medicinæ.

Ammi
Bromos
Cistos
Cyminum satiuum
Ebulus
Aes vstum
Harena litoris
Libanotis Mentha
Pompholyx
Spodium Rubus

Cortex thuris
Sabina.

Spaſticorum remedia.

Fiber.

Spaſmi remedia.

Vide, Conuulſionis remedia.

Spiritū, id eſt, flatum generantia.

Gentiana.

Spirantibus difficulter vtilia.

Vide, Ortopnoicis.

Spiritus diſcurrētes coërcentia.

Bdellium.

Spirantibus vitā auferentia.

Cedria.

Spicula infixa corpori extrahentia.

Anagallis
Harundo
Ariſtolochia
Dictamnus
Propólis
Narciſſus
Oxyacantha
Silurus Triticum
Tragion
Xyphion
Xyris
Lacerta.

Spiſſandi vim habentia.

Acacia Malus
Cotonea
Malum ſylueſtre
Amygdalus amara
Baccharis
Britannica
Polygonon mas & fœmina.
Clymenon Medion
Rubus Helxine
Idæa radix
Hippuris Pſyllium
Bryon thalaſsium
Potamogeton
Acetum
Vinum hadrianum
Aerugo aurificum
Vinum nigrū labruſcæ
Vinum tyburtinum
Cadmia
Pompholyx
Squama æris
Pumex Coralliū
Rubrica ſinopis
Lapis hæmatites.

Spleneticis vtilia,

Mastiche	Gingidium
Cupressus	Scandyx Aphace
Iuniperus Laurus	Sampeloprason
Populus nigra Rosa	Allium
Oliuæ colymbades	Zingiber Scilla
Palma	Bulbus esculentus
Palma elate	Agaricum
Malum punicum	Rhaponticum
Siliquæ Myrtus	Gentiana
Cotonea	Acantha leuce
Mala epirotica	Aloë Absinthiũ
Armeniaca	Mentha
Mespilus	Tragoriganum
Lotus Pruna	Pulegium Melilotus
Amygdalæ dulces	Ligusticum Caros
Pistacia Iuglans	Anethum
Morus Persea	Cyminum syluestre
Ficus Aegyptia	Hieracium maius
Ionia	Apium Petroselinũ
Cochleæ terrestres	Smyrnion Fœniculus
Ouum Lac	Scordion Artemisia
Lac humanum	Nymphæa
Caseus	Pæonia Cestron
Lana succida	Polygonõ mas Rubus
Oriza Lyncuriõ	Strychnon satiuum
Saccharon	Cotyledon prima
Faba Aegyptia	Erigeron Adiantum
Siser	Aster atticus
Lupinum satiuum	Viola purpurea
Lapathum Lãpsana	Chamædaphne
Brassica satiua	Colocynthis
Portulaca Sonchios	Vitis samia
Seris Cucumis	Nuclei acinorum
Lactuca	Vua œnanthe

Cedrides Locustę
Asparagus
Sisymbrium
Medica
Panaces heracleon
Seseli Massiliense
Hipposelinon
Hippomarathron
Polycnemon
Clinopodium
Oenanthe Conyza
Asplenon Cepe
Onobrychis
Poligonon mas
Saxifragon
Xyris
Laurus Alexandrina
Tragion
Pseudobunion
Adiantum.

Stipticæ medicinæ.

Vide, Adstrictorię medicinæ.

Succi qui perimunt.

Diosc.lib.6.in præfat.

Sudorem deprimentia.

Oleum
Oleum omphacinum
Oleum oleastri
Myrteū Lentiscinum
Vnguentum melinum
Rhodides Myrtus
Bulbus esculentus
Vinum myrsinite
Sulphur Gypsum
Terra samia.

Sudores euocātia.

Metopium vnguentum
Smyrnion
Pyrethrum
Onobrychis
Flos salis
Anchusa
Lycopsis.

Sues necantia.

Chamæleon albus

Suffusionū morbi remedia.

Fel Sanguis
Sagapenum
Euphorbium
Chamæsyce
Harena litoris.

Sugillatorum remedia.

Acetum Sal.

Superciliorum raritati vtilia.

Picea.

Superciliјs glabris vtilia.

Fuligo resinæ

Conyza Alisma
Chamæpitys
Gramen
Pseupobunion
Chamædaphne
Vinum scillite
Vinum cedrite
Vinum hyssopite
Vinum tragoriganite
Vinum panacite
Aphronitrum
Et in verbo, Disenteri corum remedia.

Torporis remedia.

Fagus.

Torsionis remedia.

Tragoriganum.

Toxico cõtraria.

Glandes. Sanguis.

Tremorem excutientia.

Vnguentum cinnamominum.

Tremoris remedia.

Lepus terrestris.

Tuberculorũ suppurationis remedia.

Strigmẽta gymnastorũ
Morus Cepe
Asphodelus
Panaces Asclepion
Laserpitium
Viscum Thapsia
Mandragoras
Ephemeron
Cucumis anguinus
Vrtica
Aerugo aurificum
Lapis asius
Terra cimolia.

Tubera extenuantia.

Triticum.
Leontopodium
Scammonia
Vinum nigrum è labrusca.

Tumorum remedia.

Anagyris
Platanus Fagus
Ilex Adeps
Hordeum Faba
Brassica satiua & syluestris
Cucurbita
Nasturtium
Hydropiper
Bulbus esculentus
Isatis
Chamæleon
Tragoriganum

Tuſsis remedia.

Tuſsis veteris remedia.

Myrrha
Styrax Silurus.

Voluptates animi augescentia.

Buglossum.

Volucrum morsus remedia.

Iecur aprinum.

Vomitiones mouentia.

Irinum Laurus
Cochleæ terrestres
Omotarichos
Blattæ Pepo
Asphodelus
Capparis
Bulbus vomitorius
Origanum Cestrum
Anagyris semen
Papauer spumeum
Mandragoras
Daphnoides
Helleborus albus
Elaterium Sylibon
Balanus myrepsica
Narcissus Cici
Melicratum
Aes vstum
Chrysocolla
Rubrica lemnia.

Vomitiones cohibentia.

Atriplex Acetum
Apium Faba
Mentha
Eupatorium.

Vomicæ morbi remedia.

Paliurus Thlaspi
Struthion Eryngion
Bechion Psyllium
Mandragora
Acetum.

Vrendi vim habentia.

Misy Mesanteria.

Vredinem facientia.

Trifolium.

Vrinæ difficultatem generantia.

Diosc. lib. 6. in præfat.

Vrinæ harenosæ & asperæ remedia.

Papauer ceratitis.

Vrinam cruētam mouentia.

Clymenon.

Vrinā arcessentia.

Eruum Galbanum

Vrinā mouentia.

Acorus
Meu Cyperus

Elelisphacos Thymus
Serpyllum Baccharis
Ruta Moly
Ligusticum
Staphylinus Tordylō
Sison Anisum
Caros Anethum
Cyminum syluestre
Opium Oreoselinum
Petroselinum
Daucus Libanotis
Melanthion
Ammoniacum
Chamædrys
Trifolium Scordion
Androsaces Anthyllis
Anthemis
Lithosperma
Erythrodanum
Lonchitis Althæa
Hypericon Choris
Chamæpitys
Cestron
Polygonon mas
Polemonia
Saxifragon
Xyris Gramen
Gramen parnasium
Phœnix herba
Hippuris
Oxyschœnos
Heliochrysos
Astragalus
Hyacinthus

Papauer rhœas
Strychnon hypnoticon
Cotyledon prima
Vrtica Arction
Vinum lesbium
Hydromel
Melicratum
Vinum rhetinite
Vinum catorchite
Vinum è cedro
Vinum è lauro
Vinum absinthite
Vinum calaminthite
Vinum aromatite
Vinum nectarite
Vinum nardite
Vinum asarite
Vinum syluestris nardi
Vinum daucite
Vinum acorite
Halcyonium
Lapis hæmatites
Tapis Iudaicus
Corallinm
Vinum chamæpiteos.

Vrticę herbæ pruritus remedia.

Herm.Cor.cap.707.

Vstis vtilia.

Vrtica siue acalyphe.

Vuæ faucium remedia.

Pix Galla

CVRATIVVS.

INDICIS CVRATIVI FINIS.

EXCVDEBAT
Theobaldus Paganus.
1547.